

TESI DOCTORAL

**EXPECTATIVES PARENTALS I PRÀCTIQUES
SOCIOEDUCATIVES FAMILIARS.
INFLUÈNCIA MÚTUA**

Sílvia Blanch Gelabert

Directora: Dra. Lourdes Molina Simó

Programa Interuniversitari de Doctorat en Psicologia de l'Educació
Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació

2010

TESI DOCTORAL

**EXPECTATIVES PARENTALS I PRÀCTIQUES
SOCIOEDUCATIVES FAMILIARS.
INFLUÈNCIA MÚTUA**

Sílvia Blanch Gelabert

Directora: Dra. Lourdes Molina Simó

Programa Interuniversitari de Doctorat en Psicologia de l'Educació
Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació

2010

Abstract

Parents expectations and family socio-educational practices. Mutual influence.

The aim of this research is to identify and understand the relationship between the expectations expressed by 8 parents and their involvement with their children (aged 1-3 years of age) based on the environment of a socio-educational program for families called “Espai Familiar” (Family space). This setting is located in Castelldefels, Catalonia. For this purpose, and from a qualitative approach, initial and final interviews were carried out with the parents in order to know their expectations, ideologies and parental styles. Weekly video recordings of the families were taken in the “Espai Familiar” during the course. The collection of data was complemented by interviews with the professionals, evaluations of the sessions made by the practitioners and field notes. For the data analysis an initial system of categories, which evolved from a previous pilot project, was extended by observing the collected data and adding information. Thus, an instrument to give meaning to the interview and the information gathered was constructed. The data processing was carried out with the support of the Atlas.ti 6 software. The analysis of data indicates multiplicity and diversity on the parental ideologies, styles and two types of parental expectations: desire and prediction. The findings mainly focus on four aspects: the attitudes, the relationships, the activities and the competence. The present research concludes that the expectations expressed do not always correlate with parent’s socio-educational interactions spatially related to the autonomy, personal care and hygiene. Differences in the performances of the children are also observed according to the activity scenarios and the socio-educational practices of the parents and vice-versa. Finally, the work shows that the socio-educational program for families is a peer learning context that promotes development and learning for parents as well as for their children. The final evaluation about the parental expectations expressed at the end of the program was more satisfactory than the ones initially expected. These positive evaluations relate to the “Espai Familiar” environment, the professionals, their children and parents themselves.

Key words

Expectations, conceptions, parent’s involvement, families, peer learning, socio-educational program

Resum

Expectatives parentals i pràctiques socioeducatives familiars. Influència mutual

L'objectiu d'aquesta investigació és identificar i comprendre relacions entre les expectatives i les pràctiques socioeducatives parentals expressades per 8 adults en relació als seus respectius fills o filles (entre 1 i 3 anys d'edat) en el context d'un programa socioeducatiu per a famílies, l'"Espai Familiar" de la "Casa dels Infants" de Castelldefels, a Catalunya. Per a aquest propòsit es realitzen, des d'un enfocament qualitatiu, entrevistes inicials i finals a les famílies per conèixer les seves expectatives, ideologies i estils parentals. Durant tot un curs es realitzen enregistraments setmanals en vídeo de les activitats de les famílies a l'"Espai Familiar". Es complementa la recollida de dades amb entrevistes als professionals, diaris de les sessions confeccionats per les educadores i anotacions de camp. Per a l'anàlisi de dades s'elabora un sistema de categories inicial, com a resultat d'un projecte pilot previ, que es va reelaborar amb la informació que emergia en el transcurs de la revisió de les dades que s'obtenien en el treball de camp. Es construí així un instrument amb què donar significat a les dades de les entrevistes i observacions recopilades. El tractament de dades es feu amb el suport del software Atlas.ti 6. L'anàlisi de dades evidencia multiplicitat i varietat en les ideologies i els estils parentals així com dos tipus d'expectatives principals: de desig i de predicció. Aquestes es centren principalment en quatre eixos: l'actitud, la relació, les activitats i la competència. Les conclusions de la investigació evidencien que les expectatives expressades no sempre es relacionen amb pràctiques socioeducatives que les promouen sobretot quant a autonomia i activitats que impliquen higiene i cura personal. També s'observen diferències en les actuacions dels infants segons els escenaris d'activitat i les pràctiques socioeducatives dels pares i viceversa. Finalment, l'estudi posa en relleu que el context socioeducatiu de "l'espai familiar" és un espai d'aprenentatge entre iguals que promou el desenvolupament i aprenentatge tant per a pares com per als fills. Les valoracions finals sobre les expectatives parentals expressades en començar el curs van ser més satisfactòries que s'esperava inicialment. Aquestes valoracions positives fan referència al context de "l'espai familiar", a les professionals, als seus fills i també a les pròpies mares i pares.

Paraules clau

Expectatives, concepcions, pràctiques parentals, escenaris d'activitat, famílies, aprenentatge entre iguals, programa socioeducatiu

Resumen

Expectativas parentales y prácticas socioeducativas familiares. Influencia mutua

El objetivo de esta investigación es identificar y comprender relaciones entre las expectativas y las prácticas socioeducativas parentales de 8 adultos en relación a sus respectivos hijos o hijas (entre 1 y 3 años de edad) en el contexto de un programa socioeducativo para familias, el “Espai Familiar” (Espacio Familiar) de la “Casa dels Infants” de Castelldefels, en Cataluña. Para este propósito se realizan, desde un enfoque cualitativo, entrevistas iniciales y finales a las familias para conocer sus expectativas, ideologías y estilos parentales. Durante todo un curso se realizan semanalmente grabaciones en video de los escenarios de actividad dónde participan las familias. Se complementa la recogida de datos con entrevistas a los profesionales, diarios de las sesiones confeccionados por las educadoras y anotaciones de campo. Para el análisis de datos se elaboró un sistema de categorías inicial, como resultado de un proyecto piloto previo, que fue reelaborado con la información que emergía en el transcurso de la revisión de los datos que se obtenían en el trabajo de campo. Se construyó así un instrumento con el que dar significado a los datos recopilados. El tratamiento de los datos se hizo con el soporte del software Atlas.ti 6. El análisis muestra multiplicidad y variedad en las ideologías y los estilos parentales así como dos tipos de expectativas centrales: de deseo y de predicción. Éstas se centran principalmente en cuatro ejes: la actitud, la relación, las actividades y la competencia. Las conclusiones de la investigación evidencian que las expectativas expresadas no siempre se relacionan con prácticas socioeducativas que las promueven sobretudo en cuanto a la autonomía y actividades que implican higiene y cura personal. También se observan diferencias en las actuaciones de los niños según los escenarios de actividad y las prácticas socioeducativas de los padres y viceversa. Finalmente, el trabajo pone de relieve que el contexto socioeducativo del espacio familiar es un espacio de aprendizaje entre iguales que promueve el desarrollo y el aprendizaje tanto de padres como de los hijos. Las valoraciones finales sobre las expectativas parentales expresadas al empezar el curso fueron más satisfactorias que lo esperado inicialmente. Estas valoraciones positivas hacen referencia al contexto del “Espai Familiar”, a las profesionales, a sus hijos y también a las propias madres y padres.

Palabras clave

Expectativas, concepciones, prácticas parentales, escenarios de actividad, familias, aprendizaje entre iguales, programa socioeducativo

¡És clar que necessitem els nens i les nenes!

*Els adults necessiten que els infants estiguin presents en la seva vida,
per escoltar-los i tenir cura d'ells, per conservar viva la seva imaginació*

i joves els seus cors, i per convertir el futur en una realitat

per la qual estan disposats a treballar.

Margaret Mead

Fer aquest treball ha suposat un viatge llarg ple d'emocions i incerteses. Són moltes les persones que hem compartit camí, intercanvis, discussions, reflexions,... sense totes elles, aquest viatge no hauria estat el mateix.

Ja fa set anys que, en el marc dels cursos del doctorat, la Lourdes Molina m'oferí la possibilitat de participar en un projecte de recerca acció que ja estava endegat a l'Espai Familiar de la Casa dels Infants de Can Vinader. A partir d'aquell moment es començà a gestar la idea de fer una recerca en aquell context de famílies amb infants petits.

Vull agrair especialment a la Lourdes la confiança que ha dipositat en mi, el seu suport, els molts suggeriments i reflexions que m'han ajudat a créixer professionalment i que han possibilitat, també en l'àmbit personal, establir vincles molt valuosos.

El meu agraïment a les famílies i educadores que han fet possible aquesta investigació. A les mares, pares i infants de l'Espai Familiar Can Vinader de La Casa dels Infants de Castelldefels que han confiat en mi i han deixat que compartís espai, temps, converses i reflexions per tal de poder fer aquest treball i aprendre d'elles.

També vull expressar el meu agraïment a totes les professionals vinculades a l'Espai Familiar Can Vinader: Núria Jiménez, Isabel Monteys, Rosa M. Mestre, Mònica Ruiz i Juana de Haro. Totes elles m'han donat entrada al seu centre i m'han acollit com una més. Han donat suport i han col·laborat amb dedicació i professionalitat en tot el que els he demanat. També a la resta de professionals vinculades als centres de La Casa dels Infants de Castelldefels. Gràcies per totes les bones estones de treball i reflexió que hem fet juntes.

Les experiències professionals compartides en el marc de la Universitat Autònoma de Barcelona a través dels diferents equips de treball també han suposat una font de retroalimentació que ben segur reverteix en aquest estudi. Especialment al Reinaldo Martínez pels seus suggeriments en la revisió del segon capítol d'aquest estudi.

Gràcies a la família i amics, per comprendre les meves absències i donar-me suport.

Als meus pares, per estar sempre a prop. Amb vosaltres he conegut valors, sabers i el sentit de la família. També com a avis, per tots els moments de goig que heu regalat als vostres néts i els records que construïm junts.

Al Gustavo, el meu marit, pel suport incondicional i el seu amor. Per la seva generositat a animar-me a començar i a seguir estudiant i estudiant malgrat la manca de temps compartit que això ens ha suposat. Gràcies per ser-hi!

A l'Oliver i el Brandon, estels que m'han guiat tot el camí. Gràcies per la vostra consideració, suport i bon humor. Per ensenyar-me dia a dia a sorprendre'm i mantenir l'alegria. Amb aquestes línies, les últimes que escric, ja us puc contestar la pregunta que tantes vegades m'heu fet durant aquests anys: Quant et falta per acabar?

GRÀCIES a tots i a totes!

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	17
Motivacions i justificació de la investigació.....	21
Estructura del treball.....	23
I. PLANTEJAMENT DE LA RECERCA	25
1. Preguntes directrius de la investigació	29
2. Àmbit de realització	30
Serveis per a la infància i les seves famílies	30
Els espais familiars.....	31
L'Espai Familiar, un context d'aprenentatge entre iguals.....	36
3. Objectius de la investigació	38
Objectiu general	38
Objectius específics.....	38
4. Marc epistemològic i metodològic.....	40
5. Esquema del disseny de la investigació.....	40
REFERENTS CONCEPTUALS	
II. LES EXPECTATIVES	43
6. Etnoteories, ideologies, creences i concepcions.....	47
7. El concepte d'expectativa. La rellevància de les expectatives en l'àmbit científic. ...	52
El concepte d'expectativa	53
Les expectatives analitzades des de diferents camps de coneixement: medicina, economia i psicologia	53
Les expectatives en el context escolar	61
Les expectatives parentals en el context familiar.....	65
8. La formació de les expectatives. Elements que les configuren	68
Condicions i factors implicats en la construcció de les expectatives	70
El procés de construcció de les expectatives.....	72
Les expectatives associades al rol.....	74
9. Tipologies d'expectatives i la seva consistència temporal	75
10. Les expectatives construïdes en relació amb l'espai familiar.....	77
Síntesi de les principals idees	77
III. LA FAMÍLIA I LES PRÀCTIQUES SOCIOEDUCATIVES FAMILIARS	79
11. Perspectives teòriques per a l'anàlisi evolutiva educativa de la família.....	83
Model contextual.....	83
Model interactiu bidireccional i sistèmic.....	87
12. La família com a context de desenvolupament	90

13. Les pràctiques socioeducatives familiars com a context de desenvolupament.....	96
Les ideologies parentals.....	97
Estils parentals.....	99
L'interès per les pràctiques educatives	106
Tipologies de tasques parentals	107
Síntesi de les principals idees	112
TREBALL EMPÍRIC	
IV. DISSENY DE LA INVESTIGACIÓ.....	115
14. Context de la investigació. L'espai familiar de Can Vinader de la Casa dels Infants de Castelldefels	119
El context històric i geogràfic.....	119
Característiques principals de la Casa dels Infants de Can Vinader.....	119
Ideari del centre i dels professionals de l'Espai Familiar	122
Organització espacial i temporal del servei	124
15. Procediments de recollida de dades	127
Instruments de recopilació	127
Paràmetres a considerar per a les entrevistes	128
Paràmetres a considerar per als registres observacionals	128
Enregistrament	129
L'ètica de la recerca.....	132
V. PROCEDIMENTS D'ANÀLISI.....	133
16. Participants	137
17. Unitats i dimensions d'anàlisi.....	139
Entrevista.....	140
Observacions	141
18. Fase de recopilació de dades.....	143
19. Construcció del sistema de codis	144
20. Fiabilitat	145
21. Tractament i processament de la informació	147
VI. RESULTATS	153
22. Sistema de codis	157
Supercodis i codis relacionats amb la superfamília de creences	158
Supercodis i codis en relació amb les superfamílies expectatives i pràctiques educatives	159
Supercodis i codis utilitzats per a l'anàlisi de la interacció	165
23. Resultats de cada díade.....	170
24. Resultats globals de les famílies	259

VII. DISCUSSIÓ.....	287
25. Consideracions generals	291
26. Aportacions pràctiques de l'estudi.....	300
27. Reptes i Futures línies d'investigació	302
REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	305
ANNEXOS.....	323

ANNEXOS

1. Tríptic de La Casa dels Infants de Can Vinader.....	324
2. Ubicació de la Casa dels Infants de Can Vinader a Castelldefels.....	326
3. Plànol del centre la Casa dels Infants de Can Vinader	327
4. Fotografies de l'espai	329
5. Guió de l'entrevista	332
6. Graelles de codificació resultants de la Família 1	334
7. Graelles de codificació resultants de la Família 2	338
8. Graelles de codificació resultants de la Família 3	342
9. Graelles de codificació resultants de la Família 4	346
10. Graelles de codificació resultants de la Família 5	350
11. Graelles de codificació resultants de la Família 6	354
12. Graelles de codificació resultants de la Família 7 (mare).....	359
13. Graelles de codificació resultants de la Família 7 Família (pare).....	363
14. Graelles de codificació globals de les famílies	366
15. CD per a les famílies	379

FIGURES

Figura 1.1 ¹ Disseny de la investigació.....	40
Figura 2.1. Nivells d'anàlisi de les idees	52
Figura 2.2. Les expectatives i conceptes relacionats	69
Figura 2.3. El procés de construcció de les expectatives	73
Figura 3.1. Contextos de desenvolupament.....	85
Figura 3.2. Dinàmiques familiars (extret de Belsky, 1981).....	89
Figura 3.3. Estils educatius en relació amb el grau de control. Dimensions implicades exigència i protecció	103
Figura 3.4. Estils educatius en relació amb el grau de participació. Dimensions implicades vinculació afectiva i dedicació	104

GRÀFIQUES

Gràfic 6.01. Expectatives parentals i pràctiques socioeducatives	267
Gràfic 6.02. Actituds d'autonomia i dependència	270
Gràfic 6.03. Competència i pràctiques parentals	271
Gràfic 6.04. Interactuació.....	276
Gràfic 6.05. Afectivitat	277
Gràfic 6.06. Referents	278
Gràfic 6.07. Expectatives inicials i valoració final de totes les famílies.....	285

¹ El primer número pertany al capítol i el segon a l'apartat. Ex. 6.02 (capítol VI, apartat 2)

IMATGES

6.01. Imatge de la codificació amb l'Atlas.ti d'una entrevista.....	168
6.02. Imatge de la codificació amb l'Atlas.ti d'un clip de vídeo	169

MAPA CONCEPTUAL

Mapa 6.01. Expectatives actitudinals i pràctiques educatives	268

QUADRES

Quadre 1.1. Objectius de la investigació	39
Quadre 2.1. Autors i constructes	50
Quadre 2.2. Expectatives analitzades des del camp de la medicina, l'economia i la psicologia	54
Quadre 2.3. Tipus d'expectatives	76
Quadre 3.1. Influències d'acord amb Palacios (2003)	94
Quadre 3.2. Continu de models familiars segons control, dependència i autoritat	101
Quadre 3.3. Síntesi de les investigacions sobre la família	109
Quadre 4.1. Model de centre La Casa dels Infants	120
Quadre 4.2. Instruments de recopilació i registre	127
Quadre 5.1. Característiques de les famílies.....	138
Quadre.5.2. Unitats d'anàlisi i dimensions.....	140
Quadre 5.3. Categories i subcategories emergides en la prova pilot 2005-2006.....	145
Quadre 5.4. Tractament i processament de la informació.....	147
Quadre 6.01. Sistema de dimensions, superfamílies de codis i supercodis.....	157
Quadre 6.02. Supercodis i codis per a l'anàlisi de la interacció	165
Quadre 6.03. Resum família 1	173
Quadre 6.04. Família 1. Expectatives d'actitud i pràctiques educatives	176
Quadre 6.05. Família 1. Expectatives de relació i pràctiques educatives	180
Quadre 6.06. Família 1. Expectatives d'activitats i pràctiques	181
Quadre 6.07. Família 1. Expectatives de referents i pràctiques educatives	183
Quadre 6.08. Família 1. Expectatives inicials i valoració en relació a la participació a l'Espai Familiar.....	184
Quadre 6.09. Resum família 2.....	186
Quadre 6.10. Família 2. Expectatives d'actitud i pràctiques educatives	189
Quadre 6.11. Família 2. Expectatives d'activitats i pràctiques educatives	193
Quadre 6.12. Família 2. Expectatives de relació i pràctiques educatives	194
Quadre 6.13. Família 2. Expectatives de referents i pràctiques educatives	195
Quadre 6.14. Família 2. Expectatives inicials i valoració en relació a la participació a l'Espai Familiar.....	196

Quadre 6.15. Resum família 3.....	199
Quadre 6.16. Família 3. Expectatives d'actitud i pràctiques educatives	201
Quadre 6.17. Família 3. Expectatives de relació i pràctiques educatives	205
Quadre 6.18. Família 3. Expectatives d'activitats i pràctiques educatives	207
Quadre 6.19. Família 3. Expectatives inicials i valoració en relació a la participació a l'Espai Familiar.....	209
Quadre 6.20. Resum família 4.....	211
Quadre 6.21. Família 4. Expectatives d'actitud i pràctiques educatives	214
Quadre 6.22. Família 4. Expectatives d'activitats i pràctiques educatives	216
Quadre 6.23. Família 4. Expectatives inicials i valoració en relació a la participació a l'Espai Familiar.....	218
Quadre 6.24. Resum família 5.....	220
Quadre 6.25. Família 5. Expectatives d'actitud i pràctiques educatives	224
Quadre 6.26. Família 5. Expectatives de relació i pràctiques educatives	226
Quadre 6.27. Família 5. Expectatives d'activitats i pràctiques educatives	227
Quadre 6.28. Família 5. Expectatives inicials i valoració en relació a la participació a l'Espai Familiar.....	229
Quadre 6.29. Resum família 6.....	231
Quadre 6.30. Família 6. Expectatives d'actitud i pràctiques educatives.....	233
Quadre 6.31. Família 6. Expectatives de relació i pràctiques educatives.....	237
Quadre 6.32. Família 6. Expectatives d'activitats i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant.....	239
Quadre 6.33. Família 6. Expectatives inicials i valoració en relació a la participació a l'Espai Familiar.....	240
Quadre 6.34. Cognicions i estils parentals. MARE família 7	243
Quadre 6.35. Cognicions i estils parentals. PARE família 7	243
Quadre 6.36. Expectatives d'activitats a l'Espai Familiar	273
Quadre 6.37. Expectatives inicials i valoració final de l'Espai Familiar en funció de cada família.....	281

TAULES

Taula 5.01. Resultats de la triangulació.....	146
Taula 6.01. Autonomia i Dependència. Família 7	249
Taula 6.02. Participació i Control. Família 7.....	250
Taula 6.03. Concepcions parentals	260
Taula 6.04. Ideologia parental i estil de les relacions interpersonals	262
Taula 6.05. Entorn educatiu	266
Taula 6.06. Expectatives familiars 2002-2004	280

INTRODUCCIÓ

INTRODUCCIÓ

Motivacions i justificació de la investigació

Estructura del treball

Motivacions i justificació de la investigació

Aquesta investigació neix d'una doble motivació tant a nivell personal com professional. En el pla personal, aquesta recerca és la culminació d'un procés que es va començar a gestar l'any 1993, quan em vaig convertir en mare: una aventura fascinant plena de pors, alegries, incerteses i satisfaccions. En aquell temps vam tenir la sort de gaudir de la criança del nostre primer fill al Regne Unit, en un poblet, Bowdon, situat a prop de Manchester. Allà, vàrem tenir l'oportunitat de participar com a pares en un servei per a famílies amb infants petits anomenat *playgroups* (grups de joc) que estaven organitzats pel poliesportiu municipal del poble. El *playgroup* em va donar la possibilitat de compartir temps amb el meu fill, poder observar-lo amb altres infants, poder construir intercanvis amb altres famílies i crear xarxes. La nostra participació en aquest servei ens va permetre, com a pares, afrontar els reptes de la parentalitat d'una manera més acompanyada i ens va permetre gaudir més plenament de la criança del nostre petit.

Al cap de set anys, ja a Barcelona, va néixer el nostre segon fill. Novament, vaig tenir l'oportunitat de compartir la criança amb altres famílies i educadores en un espai familiar, *El petit drac*. Participar en aquest servei ens va obrir com a família un ventall de possibilitats que van facilitar una criança més rica i satisfactòria.

Si hagués de definir amb una paraula el sentiment que em vaig emportar d'aquestes experiències seria l'agraïment. Agraïment a un servei que acompanya tantes mares i tants pares en la difícil tasca de la criança. Estic agraïda d'haver pogut gaudir d'un espai de col·laboració amb altres pares i mares que ens facilitava l'aprenentatge tot donant i rebent. Agraïda d'haver pogut assaborir un temps amb el propi infant sense presses ni preocupacions. Agraïda d'haver participat en un context de desenvolupament i socialització ric per a pares i mares, infants i educadores.

Durant la meua participació en aquest servei, vaig poder observar l'existència de gran diversitat de famílies, vaig adonar-me que –malgrat les diferències per raó de cultura, creences, expectatives o experiències– hi havia uns elements comuns: estimar els propis infants i procurar millorar cada dia com a pares per tal d'oferir-los el millor. En un pla més professional, com a psicòloga, aquestes observacions em van motivar a voler anar més enllà en l'estudi de les famílies amb infants petits. Tot això em va desvetllar l'interès per fer recerca en aquest camp tot contribuint a proporcionar un coneixement més profund sobre les famílies i facilitar instruments per a la reflexió als professionals i a les mares/pares durant la criança dels infants. Així doncs, es podria considerar que aquesta investigació arrencà en aquell moment i representa el repte de retornar d'alguna manera aquest agraïment als serveis que vetllen per la petita infància, les seves famílies i també als professionals que els acompanyen i els donen suport.

A partir d'aquest interès, vaig començar a centrar la mirada professional en la família entenent-la com un dels contextos de desenvolupament més importants per als infants. Els pares són referents socioculturals i de suport emocional bàsic, especialment en les primeres edats, des del naixement fins als tres anys. Les interaccions que es creen són bàsiques per l'aprenentatge i la incorporació dels infants en la societat i en la cultura que els envolta. Els aprenentatges de l'infant es relacionen amb la interacció de diversos factors de manera que les potencialitats, les competències ja desenvolupades i els coneixements ja adquirits es mobilitzen i interactuen amb les característiques de la situació educativa en què es troba immers.

Les pràctiques de criança que els adults desenvolupen amb els infants de qui tenen cura generen múltiples interaccions en situacions quotidianes que permeten visibilitzar algunes de les

concepcions i creences que d'alguna manera guien les seves pràctiques socials i educatives. L'observació i l'anàlisi de les pràctiques de criança infantil –com remarquen Lambert, Hamers i Frasure-Smith (1979)– és un camp fascinant i captivador que, sobretot a partir de la dècada dels vuitanta del segle XX, ha generat nombrosos estudis, entre els quals es poden destacar Goodnow, 1985; Rodrigo, 1985; Sigel, 1985; Palacios, 1988a. Amb anterioritat, autors com Parke (1978) ja havien observat una mancança en els estudis sobre interacció entre pares i fills: s'ignorava l'impacte que tenen els coneixements, les percepcions, les actituds i les idees dels pares en la interacció. En relació amb això, posteriorment alguns estudis destaquen la influència de tot un conjunt de factors per explicar el desenvolupament infantil (Sameroff, *et al.*, 1987; Sameroff, 1998). Entre aquests factors es troben les idees dels pares (Palacios *et al.*, 1992; Schaefer, 1987) o les expectatives (Laosa, 1982).

Tal com destaca Palacios (1988a), recolzant-se en una revisió força exhaustiva de la literatura sobre aquesta qüestió, en la major part de les interaccions entre fills i pares, aquests no responen de manera atzarosa, sinó que generalment tenen establert un repertori més o menys ampli de possibilitats d'acció que han elaborat a partir de concepcions sobre el desenvolupament i l'educació dels seus fills. Interessa centrar l'atenció en aquests repertoris interactius que els genitors posen en marxa, tot estudiant-ne l'existència de nexes de relació amb les expectatives i concepcions que manifesten respecte al seu rol parental, el desenvolupament i l'educació dels seus infants.

Partint d'un paradigma interaccionista, Schaffer (1989), avalat de base per algunes aportacions com les que proporciona la teoria del vincle afectiu de Bowlby (1969), considera pares i fills com una unitat que es desenvolupa conjuntament a partir de relacions recíproques contínues. Es conceptuen, així, tant els pares com els infants com a persones de ple dret i actives en el procés de construcció de coneixement. El present estudi adopta aquesta perspectiva: considerar que les interaccions entre pares i fills possibiliten influències mútues potencialment riques que poden tenir una incidència a nivell cognitiu, emocional i comportamental en el desenvolupament de cadascun d'ells. En aquest sentit Molina (2002) assenyala:

Si volem dissenyar contextos educatius favorables al desenvolupament i l'aprenentatge dels infants, aprofitant els avantatges que el progrés tecnològic i social pot aportar tot minoritzant-ne o contrarrestant-ne els esculls, es fa imprescindible que cerquem les escales que el nostre mitjà d'existència proporciona perquè els infants, des de ben menuts, puguin exercir el dret a participar de la pròpia vida i de la de la comunitat (p. 4).

Aquesta investigació se centra en les expectatives i concepcions dels genitors en relació amb el propi rol, respecte al desenvolupament i l'educació dels seus infants. Alhora, estudia pràctiques educatives que es mobilitzen dins el context d'un espai familiar. Es proposa analitzar la possible relació, influència i evolució, bidireccional, que es dona entre les expectatives manifestades en relació amb les pràctiques mobilitzades.

El treball s'emprèn des d'una òptica interactiva-bidireccional, sistèmica, sociocultural, educativa i d'intervenció (Arranz i Oliva, 2010). S'hipotetitza que les interaccions dins la díade pare/mare – fill/filla, o de la mateixa díade o d'algun dels seus membres amb altres infants i adults, poden incidir promovent canvis tant en la pràctica educativa com en les mateixes expectatives i concepcions.

L'objecte d'estudi de la investigació és la influència mútua entre les expectatives manifestes dels genitors i les pràctiques interpersonals i socioeducatives que mobilitzen amb els seus infants en el context de l'Espai Familiar de La Casa dels Infants Can Vinader de Castelldefels. S'ha optat per aquest en concret per les seves característiques i la disponibilitat de col·laboració del seu equip educatiu. Fer-ho en un espai familiar pot ser adient, ja que hi ha algunes evidències sobre la coherència que pares i mares mostren en les seves interaccions amb els infants en diferents contextos. D'acord amb Welch, Fees i Murray (2003), els genitors que responen adequadament a les necessitats dels infants i mostren sensibilitat davant dels seus fills en el context familiar, també la mostren en altres contextos.

A partir d'entrevistes a les famílies i d'observacions directes de les sessions setmanals en l'Espai Familiar, analitzaré les pràctiques educatives concretes que es mobilitzen tot relacionant-les amb les expectatives que les mares i els pares expressen que tenen envers els seus infants.

Aquesta investigació s'inicià amb un treball pilot desenvolupat durant el curs 2005-2006 en què es va construir i posar a prova la pauta d'entrevista. Es va fer una primera anàlisi que va servir per recollir informació sobre les possibles expectatives dels pares i mares. S'establí també una anàlisi prèvia de relació entre les expectatives i les pràctiques educatives que ens ha permès ajustar diferents elements per tal de millorar els instruments de recollida de dades i la seva anàlisi posterior en la investigació que aquí es presenta. Per tant, la pròpia construcció de l'instrument de recopilació i anàlisi de dades és una aportació que emergeix de la pròpia investigació.

Confiem que l'estudi pugui aportar més coneixement no sols en la manera de funcionar i evolucionar de les regulacions bidireccionals entre pares i fills, sinó també en la manera com ho fan quan estan incardinades en un context socioeducatiu amb uns plantejaments i objectius adreçats no sols als infants sinó també als seus familiars. Sense pretendre que els procediments i resultats puguin ser extensibles universalment, aspirem a aportar eines pràctiques i de reflexió que puguin servir de punt de referència per a les famílies, i per als professionals que treballen en l'àmbit familiar, per al suport i la generació de pràctiques parentals que potenciïn vincles i interaccions susceptibles de proporcionar una repercussió positiva tant a nivell emocional com d'aprenentatges i desenvolupament.

D'altra banda, els resultats poden incidir en l'aportació d'informació útil a l'Espai Familiar on es du a terme. Entre altres avantatges, els hauria de facilitar conèixer millor les expectatives familiars dels seus usuaris, el reflex d'aquestes expectatives en les pràctiques que les famílies mobilitzen amb els seus infants o la incidència de les pràctiques experimentades en l'Espai Familiar en la modificació d'expectatives. Els procediments emprats i els resultats obtinguts els poden resultar també útils com a instrument d'avaluació del servei, complementari dels que ja disposen.

Estructura del treball

L'estructura del treball s'estableix a partir de tres blocs principals: el plantejament de la recerca, els referents conceptuals i el treball empíric. En el primer bloc, es planteja la recerca per tal d'orientar el lector en les principals característiques de la investigació i els objectius que la guien. Hem volgut incorporar en aquest capítol un apartat en què es descriu el context de la investigació, un espai familiar, perquè creiem que, donades les peculiaritats del servei on es porta a terme, és

necessari contextualitzar-lo per tal de tenir presents les seves característiques en els següents capítols on s'hi fa referència.

El segon bloc conté els principals referents conceptuals: les expectatives i les pràctiques educatives familiars. Aquest marc teòric pretén centrar i profunditzar en la temàtica per tal de poder definir el marc referencial que guiarà el treball empíric. En el capítol, "Les expectatives", s'hi recullen algunes aportacions fetes per altres camps de coneixement que serveixen de punt de partida per entendre què són les expectatives, com es construeixen i quina possible influència tenen en les persones. El capítol següent profunditza en la família com a context de desenvolupament i la perspectiva que adoptem per estudiar-la. Se subratlla la importància de les ideologies que els genitors construeixen i els estils de criança que mostren en les pràctiques socioeducatives amb els seus fills.

Finalment, el tercer bloc, el treball empíric, pretén descriure la metodologia, els procediments i els resultats de la investigació emmarcats per la metodologia qualitativa que guia la recerca.

La discussió tanca el treball d'investigació amb la pretensió d'aportar reflexions sobre els resultats trobats, la utilitat d'aquests i les possibles línies de recerca futures.

Destacar que per evitar l'enfarcit que suposa emprar habitualment els termes amb la doble terminació morfològica referida als gèneres masculí i femení, considerant que aquest treball es refereix tant a pares com a mares i que el gruix de familiars participants fins ara han estat mares, quan ens hi referim com a col·lectiu emprem la denominació *pares* o *genitors*. Referir-se a una persona en concret, usem el terme corresponent: *mare* o *pare*. El mateix fem en relació amb els infants. Quan és factible, s'empra un terme genèric: *infants*, *mainada*, *menuts*. Els anomenem fill o filla, *nen* o *nena* quan ens referim a infants en particular. En algunes ocasions, quan esmentem el servei de l'Espai Familiar utilitzem l'abreviació EF. Els exemples de transcripcions s'han extret en la llengua que han estat formulades, català o castellà.

També hem considerat oportú el fet de no traduir les cites literals que hem inclòs en el treball. Considerem que malgrat que el català sigui la llengua emprada en la investigació, el fet de mantenir les cites en el seu idioma original, el castellà o l'anglès, no perjudica el treball sinó, tot al contrari, l'enriqueix en preservar el sentit que li dona el seu autor.

I. PLANTEJAMENT DE LA RECERCA

I. PLANTEJAMENT DE LA RECERCA

1. Preguntes directrius de la investigació

2. Àmbit de realització

Serveis per a la infància i les seves famílies

Els espais familiars

L'Espai Familiar, context d'aprenentatge entre iguals

3. Objectius de la investigació

Objectiu general

Objectius específics

4. Marc epistemològic i metodològic

5. Esquema del disseny de la investigació

1. Preguntes directrius de la investigació

Quan vàrem iniciar aquesta investigació van ser moltes les preguntes que ens vam fer. Havíem estat observant les famílies a l'Espai Familiar i ens adonàvem que les pràctiques educatives dels pares i les mares amb els seus infants variaven no només en funció de l'edat dels seus fills, sinó també en funció de les seves concepcions i de les expectatives que en tenien.

Vèiem, per exemple, com una mare deixa utilitzar al seu infant el ganivet per tallar una massa de plastilina i com una altra mare amb un infant més gran li pregunta: *Ja li deixes tallar amb ganivet? Jo encara no; penso que és petit.* O com al racó de l'estructura del tobogan dues mares acompanyen els seus infants donant-los la mà per pujar les escales per tal que no caiguin i com n'alerten una altra, mare d'un infant més petit, per tal que vagi a vigilar-lo. La mare alertada els diu: *No us preocupeu; ell pot fer-ho sol.*

Ens preguntàvem si les expectatives dels pares afavoreixen o entorpeixen les pràctiques educatives que promocionen les habilitats dels infants. Com s'influencien els pares? És possible que si una mare percep i prediu que el seu fill és hàbil en l'aspecte psicomotriu l'estimuli més en aquestes activitats i en promogui més l'autonomia que una mare que subestima les habilitats del seu infant? Les ideologies dels pares i mares, les concepcions i les expectatives mediatitzen les pràctiques educatives? I les pràctiques parentals, influencien les expectatives i les concepcions? Alhora ens qüestionàvem si el fet de participar en un Espai Familiar pot influenciar d'alguna manera les famílies i els seus infants. Tot un reguitzell de preguntes ens van estimular a començar aquest treball.

Les qüestions que han guiat la nostra investigació fan referència a tres dimensions: les expectatives, les pràctiques educatives i l'Espai Familiar. La intenció no és analitzar-les per separat, sinó tractar de trobar les possibles relacions que s'estableixen entre elles.

Expectatives

- *Quines són les expectatives parentals entorn dels infants ?*
- *Quines són les expectatives parentals entorn de l'Espai Familiar?*
- *Les expectatives familiars varien al llarg del curs? Es poden localitzar alguns factors que influencien el fet que hi hagi variació?*

Pràctiques educatives

- *Quin estil predomina en les pràctiques educatives dels adults?*
- *Com són les interaccions entre pare/mare i fill/filla?*

Expectatives i pràctiques educatives

- *Les expectatives familiars poden influenciar en les pràctiques educatives?*
- *Existeix alguna relació entre les expectatives dels pares i la selecció d'escenaris i activitats en què participen?*
- *Les pràctiques educatives poden influenciar les expectatives de les famílies?*
- *Si les expectatives varien, varien també les pràctiques educatives en l'EF?*

Espai Familiar

- *La participació en l'Espai Familiar pot influenciar les expectatives i pràctiques de les famílies?*
- *Es poden millorar les pràctiques educatives assistint a l'Espai Familiar?*

2. Àmbit de realització

Serveis per a la infància i les seves famílies

La realitat en què es desenvolupen els infants és complexa i, cada vegada més, poc adequada per potenciar una participació activa dels infants que fomenti el seu desenvolupament autònom en els diferents entorns quotidians. Tot i que a Catalunya algunes poblacions i els seus ajuntaments són sensibles al dret dels infants a participar activament i cooperar en les preses de decisions, globalment, el context rural i urbà ha anat adequant-se cada vegada més a les necessitats d'una societat més individualitzada, consumista i competitiva centrada sobretot en les necessitats dels adults. S'han reduït els espais segurs per als infants, cada vegada hi ha més cotxes, semàfors i prohibicions, inclús en alguns parcs no és pot anar en bicicleta o jugar a pilota. Les places s'han anat cimentant i adequant a les demandes d'una població adulta (Tonucci, 2004). Les necessitats i obligacions familiars juntament amb les llargues jornades laborals, factors econòmics i de valoracions socials han contribuït a la reducció nombre de membres de la família. La pràctica desaparició de formes de convivència intergeneracional sota un mateix sostre i la reducció a un o dos fills per família minva les possibilitats de socialització dels infants. L'augment de la sensació d'inseguretat als carrers per part de les famílies afavoreix cada vegada més l'aïllament i la dificultat de crear una xarxa social, sobretot abans de l'etapa escolar. S'ha creat, per tant, una major dependència dels infants als adults

Aquesta realitat, en què es desenvolupen els infants i a la qual s'hauran d'anar adaptant, té, com ja hem afirmat, algunes mancances pel que fa a les possibilitats reals de socialitzar i explorar el món d'una manera més autònoma. En aquest sentit el fet de poder participar en contextos educatius dissenyats per atendre les necessitats de les famílies amb criatures petites és una opció, sota el nostre punt de vista, molt enriquidora i necessària. Segons Vila (2000), hi ha quatre raons que justifiquen el dret dels infants i les seves famílies a participar en contextos extrafamiliars educatius dissenyats per a ells:

- Promouen l'autonomia i les relacions socials. El fet de poder participar en contextos que possibilitin les relacions amb altres infants i adults en un entorn segur que faciliti als infants l'exploració del món físic de manera autònoma sense que depenguin constantment de l'ajuda dels adults.
- Possibiliten el dret a decidir sobre una educació enriquidora. El fet de pensar que la família ha de ser l'únic context de cura per a la petita infància té elevats costos socials. Les jornades laborals són molt llargues i les famílies han de tenir la possibilitat d'accedir a serveis socioeducatius dissenyats específicament per a la petita infància. Aquesta possibilitat els dona recursos per triar i prendre decisions sobre l'educació dels seus fills.
- Faciliten el suport. Els canvis sociodemogràfics han creat una societat en què manquen els recursos tradicionals que donaven suport a les famílies. La dificultat de crear nous models de relacions familiars i de pràctiques de criança més ajustades a les necessitats i a la

voluntat de les famílies es pot compensar amb el suport que ofereixin serveis i programes que donin suport a la paternitat i en el procés de criança per tal de crear pautes educatives més riques i una satisfacció més gran per als infants i les seves famílies.

- Incrementen les possibilitats de prevenció de riscos socials. Els infants i les famílies que viuen en una situació de risc social poden gaudir de la possibilitat de freqüentar els serveis que facilitin i promoguin aprenentatges que millorin les seves pràctiques educatives i afavoreixin una millor preparació dels infants per a la seva entrada a l'escola, no des d'un punt de vista de continguts sinó d'*aprenentatge estipulatiu*, és a dir, per adquirir habilitats i competències que facilitin el fet de poder aprendre allò que encara no és present però que s'aventura que hi serà.

Pensem que hi ha prou raons per defensar que els infants i les seves famílies es poden enriquir en contextos emmarcats en serveis extrafamiliars que afavoreixin un aprenentatge significatiu a partir de la relació, intercanvis i vincles amb altres infants i adults. Un d'aquests serveis dirigit a famílies i infants menors de tres anys és l'Espai Familiar, creat per tal de donar suport a les diferents necessitats creixents de les famílies amb criatures petites.

Els espais familiars

Els espais familiars² són aquells serveis d'atenció a la petita infància i a les seves famílies que pretenen facilitar contextos educatius i de socialització que promoguin el desenvolupament integral de les persones que hi participen (Ángel, 2004). Aquests serveis haurien de ser diversos, multifuncionals, integrats i de qualitat per tal de poder ajustar-se a les necessitats de les famílies oferint-los una diversitat real d'elecció (Moss, 1995; Moss i Dahlberg, 2008). Ja fa vint anys que Catalunya va començar a impulsar la creació d'aquests serveis; inicialment al Centre de Planificació Familiar de Canyelles i gairebé simultàniament a la Zona Franca des de l'Ajuntament de Barcelona, i a poc a poc s'han anat estenent a altres municipis de Catalunya i de l'Estat espanyol (Diputació de Barcelona, 2006).

El projecte de recerca-acció anomenat Context Infància, que es va dur a terme des de l'any 1990 fins al 1996, és el referent més significatiu a Catalunya. Aquest projecte va ser liderat per l'Institut Municipal d'Educació (IMEB) i cofinançat per l'Ajuntament i la fundació holandesa Bernard Van Leer. Arran d'aquest projecte es van crear tres espais familiars: a la Zona Franca, al Bon Pastor i al Raval. Tots tres actualment segueixen en funcionament. El projecte Context Infància ha estat molt significatiu al nostre país perquè ha creat un model i també algunes marques com la d'Espai Familiar, Lloc de joc (espai de trobada entre infants de P3 i les seves mestres juntament amb algunes famílies convidades que es reunien amb les mestres mentre els infants jugaven) o la de Ja tenim un fill (model d'espai nadó) creat el 1989 pel Centre Familiar de Canyelles, al districte de Nou Barris de Barcelona (Jiménez Huertas, 2009). Altres serveis anaren proliferar, com la "Taula camilla" de la biblioteca de Can Butjosa (Escardó i Gimeno, 2001).

Des de final dels anys 70 països com el Regne Unit, Noruega, Bèlgica, Itàlia o Dinamarca creaven i oferien diversos models no escolars d'atenció a la petita infància i a les seves famílies. La tradició d'aquests serveis socioeducatius europeus han aportat idees, experiència, principis i marcs per treballar amb les famílies i els infants (Jiménez Huertas, 2009). Tot i que l'any 1996, la Xarxa Europea d'Atenció a la Infància va elaborar un informe amb els criteris que defineixen la qualitat dels serveis per a la infància, la literatura al voltant d'aquests serveis a Europa és escassa i a

² Fem referència a *espais familiars* (nom genèric acordat per la *Prexarxa d'Espais Familiars de Petita Infància*) com al conjunt de serveis a la petita infància i família. Ens referirem a Espai Familiar com a un servei concret en el marc dels espais familiars.

vegades confusa. Hem pensat, però, que és important assenyalar algunes experiències que han pogut influir no només en la creació i el desenvolupament d'aquests espais per a infants i famílies a Catalunya sinó també en la feina dels professionals implicats.

Els *playgroups* (grups de joc), *Family-Centre* i *Group Mother-Toddlers* al Regne Unit; els ambients familiars per a infants no escolaritzats creats per pedagogs a Dinamarca; a Portugal, el *Creche Familiar*, el projecte *Amas*, en què una mare acull entre dos i tres infants a casa amb el suport de l'administració que ofereix recursos materials, assessorament i supervisió, o el projecte ECO (*Escola e comunidade*) que promou la millora de l'educació i fomenta la col·laboració de les famílies, la comunitat i els mestres; també l'innovador projecte *Educação de infância itinerante*, en què s'involucren famílies amb criatures petites no escolaritzades en l'educació dels fills on l'educadora els visita periòdicament, es fan activitats conjuntament i es dona suport a les famílies en la tasca d'educar els seus fills (Ángel, 2004; Jiménez Huertas, 2009; Riera i Ferrer, 2003); a França, la *Maison Verte*³, projecte iniciat a París l'any 1979 per un equip dirigit per la psicoanalista Françoise Dolto en què s'acullen grups oberts d'infants i famílies des de la concepció fins als quatre anys acompanyats de professionals qualificats i amb formació psicoanalítica (Pelegrí, 2010). A Catalunya, concretament a Vilanova i la Geltrú, l'any 1995, va néixer un centre inspirat en la *Maison Verte* anomenat la Casa Oberta (Viure en família, 2008). Després de tancar durant un període de cinc anys, el centre va renéixer l'any 2007 amb el nom d'Espai de Mar.

La influència del context italià també ha estat i segueix sent important a Catalunya. El servei anomenat *Tempo per le famiglie*⁴ iniciat l'any 1986 al centre de Milà per iniciativa de Susanna Mantovani va ser un referent que es va estendre a d'altres regions italianes com la Toscana o l'Emília-Romanya (Anolli i Mantovani, 1987; Catarsi, 2004).

A l'Estat espanyol es van desenvolupar diversos programes en diferents comunitats com ara a Andalusia, a la província de Granada (1987-1996), el *Proyecto Capitulaciones 92*, per a infants de 0-3 anys i les seves famílies. També destaca un programa de referència, *Preescolar na Casa. Educar en Família*⁵, que va néixer a Galícia l'any 1977 creat per Càritas per donar resposta a les necessitats de les famílies amb infants de fins a sis anys no escolaritzats per raons geogràfiques de l'entorn rural on vivien. Altres programes com ara *Las Casas de Niños*⁶ de la comunitat autònoma de Madrid han estat un altre referent del treball amb les famílies.

La majoria d'aquests serveis que hem anomenat continuen en funcionament actualment, però cadascun d'ells han anat fent els ajustaments pertinents per tal d'adaptar-se a les necessitats de la realitat actual on s'ubiquen.

Els espais familiars que s'estan desenvolupant a Catalunya comparteixen alguns dels principis d'aquests programes referents d'intervenció socioeducativa i també maneres d'actuació dels

³ Per a més informació consulteu la pàgina web: <http://www.lamaisonverte.asso.fr/>

⁴ Podeu consultar la web de *Tempo per le famiglie* de Milà a la pàgina web següent: http://www.comune.milano.it/portale/wps/portal/CDM?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/wps/wcm/connect/ContentLibrary/ho%20bisogno%20di/ho%20bisogno%20di/Nidi%20e%20Scuole_Iniziativa%20educative_Tempo%20per%20le%20famiglie&catelId=com.ibm.workplace.wcm.api.WCM_Category/IT_CAT_Bisogni_11_06/be7da500446e01b5bb17bbd36d110d8a/false&categ=IT_CAT_Bisogni_11_06&type=content

⁵ Per a més informació consulteu la pàgina web: <http://www.preescolarnacasa.org/castellano/quehacemos.php>

⁶ Per a més informació consulteu la pàgina web: http://www.madrid.org/dat_oeste/Casas_de.htm

professionals que s'hi impliquen: donar servei a les famílies en espais socioeducatius, afavorir la seguretat en el rol parental, destacar i desenvolupar les habilitats dels pares per tal de fomentar les seves potencialitats com a pares educadors, afavorir el desenvolupament i l'autonomia dels infants, crear marcs amb pràctiques i activitats enriquidores, i també estimular intercanvis socials entre infants, famílies i educadores. Aquests programes, d'alguna manera, han estat una font d'inspiració per a altres serveis d'espais familiars que han sabut enriquir-se d'aquestes experiències ja en marxa i ajustar-les per tal de crear contextos de desenvolupament ajustats a les famílies que hi participen.

Segons les dades de la Diputació de Barcelona (DIBA) en l'àmbit català, des de l'any 1989 fins a l'actualitat, el nombre d'espais familiars ha anat augmentant. La seva presència s'ha estès a diferents municipis d'arreu de Catalunya i les illes Balears. Aquest creixement s'ha centrat en crear diversitat de tipologies de serveis per atendre les necessitats d'infants i famílies acompanyats per especialistes que procuren la qualitat del servei (Ángel, C., 2006; Antón, 2003; Arnaiz, 1994, 1996; Ferrer, 2008; Guibourg, I., 2006; Riera i Ferrer, 2003). Factors com ara la necessitat de respondre al context social i als canvis sociodemogràfics que s'esdevenen o la valoració de la primera etapa de la vida i els drets dels infants, entre d'altres, poden explicar la creixent demanda d'aquests serveis. Aquest augment dels serveis d'atenció a la petita infància i les seves famílies ha estat possible gràcies al desplegament de polítiques preventives i de suport a les famílies amb petita infància per tal de cobrir les seves necessitats i fomentar relacions positives. Aquests dos aspectes, considerats elements clau com a indicadors de la salut física i mental, juntament amb la satisfacció de les famílies i la rendibilitat social del treball amb famílies han estat el motor que ha impulsat la progressiva creació d'espais familiars en el context català (DIBA, 2006). La proliferació d'aquests serveis (segons les dades de l'àrea de Benestar Social, s'ha passat de 48 l'any 1998 a 168 l'any 2008) ha generat diversitat d'espais familiars quant al nom, al projecte educatiu o al model d'intervenció d'acord amb les característiques i necessitats de la població a qui donen resposta.

L'augment dels serveis i el fet que no hi hagués un model únic d'intervenció van provocar la necessitat d'iniciar un treball en xarxa. L'Àrea de Benestar Social de la Diputació de Barcelona l'any 2004, com a administració supramunicipal, es va proposar donar suport i facilitar el consens per elaborar un marc comú i de col·laboració de tots els professionals implicats. L'any 2005 es va crear la Prexarxa d'Espais Familiars de Petita Infància en què els professionals, els tècnics de l'Àrea de Benestar Social i les entitats relacionades amb la infància van començar un procés de treball col·laboratiu per tal d'elaborar un document marc de referència territorial que sustentés un discurs amb certa homogeneïtat en relació amb l'objectiu, el perfil dels professionals i la definició dels serveis, així com amb una metodologia comuna de fons que permetés respectar la diversitat de cada municipi i les necessitats de les famílies a qui donen servei.

Actualment, les dades presentades per Maite Patino, cap de Subsecció d'Intervenció Social (zona occidental) del Servei d'Acció Social de l'Àrea de Benestar Social de la Diputació de Barcelona, en el marc de les Jornades Internacionals d'Espais Familiars de la Petita Infància, mostren aquest creixement. Inicialment la Prexarxa estava formada per professionals de 28 municipis però actualment, tot i que encara no hi són tots, ja es compta amb la participació de 50 ajuntaments (37 situats a la província de Barcelona) i un total de 144 professionals implicats, 45 dels quals configuren el nucli visible del grup de treball. Segons aquestes dades, els serveis d'espai familiar

dels municipis que participen en la Prexarxa donen servei a unes 2.076 famílies a través de 60 espais nadó, 87 espais familiars i 22 espais oberts (Patino, 2008).

El document marc sorgit del treball de la Prexarxa (DIBA, 2006) defineix els espais familiars com a "serveis d'atenció a les famílies amb infants de 0 a 3 anys que ofereixen suport a la criança i educació dels fills i les filles [...]. S'adrecen als nens i les nenes acompanyats de l'adult amb el qual té lligam relacional" (p. 16). Aquests espais estan centrats en l'infant i la família. Pretenen incidir en la millora de la seva qualitat de vida i vetllar per les seves necessitats en espais socioeducatius compartits per altres famílies i professionals experts. Són, per tant, un escenari privilegiat d'interaccions múltiples que permeten treballar les emocions, les relacions vinculars i el procés d'autonomia dels infants. La riquesa cultural i social permet observar i compartir estils de criances diverses, expressar dubtes i intercanviar recursos, respectar altres punts de vista o maneres de fer, aprendre a posar límits i respectar normes clares dins d'un marc de flexibilitat. Els professionals experts afavoreixen els intercanvis i potencien la seguretat de les relacions vinculars de les díades alhora que comparteixen la concepció que el grup és un motor potenciador i afavoridor dels canvis.

L'espai familiar es caracteritza per uns objectius integrats en un ampli ventall de funcions en els àmbits educatiu, social, de salut i comunitari a partir d'un model d'intervenció que es caracteritza per (DIBA, 2006):

- La promoció del benestar en la petita infància i la família
- La prevenció primària
- L'atenció sostinguda en el temps
- La detecció de situacions de vulnerabilitat i risc.

Els professionals experts d'aquests espais familiars vetllen per l'interès dels infants i les seves famílies en un marc ajustat a les necessitats de la realitat familiar que els envolta mitjançant el reconeixement i la promoció de la competència de les famílies, el respecte del dret a la diversitat, el suport amb el convenciment que el protagonisme és de totes les persones implicades i la importància de l'intercanvi social fugint de models unidireccionals d'intervenció en què els experts donen receptes a les famílies.

Els espais familiars compten amb una sèrie de serveis educatius diversos per atendre les diferents necessitats de les famílies adaptats a la realitat del context en què es desenvolupen. Els professionals responsables d'aquests serveis educatius tenen perfils diversos (educació, psicologia, pedagogia...). Habitualment són dues persones referents que participen de manera estable en cada sessió durant tot el curs. Tot i que en cada municipi i centre s'ofereixen serveis diversos amb noms i peculiaritats diferents, destacarem els tres tipus de serveis que habitualment s'ofereixen: l'espai nadó, l'Espai Familiar i l'espai obert. En tots és prioritza la participació d'un dels pares amb el seu fill o filla, malgrat que en determinats casos hi pot assistir qualsevol altre adult amb un lligam relacional amb l'infant. Aquests tres espais familiars tenen unes particularitats diferents pel que fa als objectius i les funcions que afavoreixen.

L'espai nadó és un espai pensat per a mares, pares i infants durant el primer any de vida, generalment amb una trobada setmanal. La intenció dels organitzadors és crear grups de suport, un espai on es pot compartir l'experiència de la parentalitat amb altres famílies i professionals,

expressar expectatives, vivències i contrastar opinions alhora que es facilita l'observació dels progressos dels nadons i l'ajuda mútua (Bassedas, Jubete, Majem, 2005). Els professionals acompanyen i donen suport a les famílies en la criança dels seus fills; faciliten la vinculació amb l'infant, l'acostament emocional i la comprensió del comportament dels nadons tot ressaltant-ne les potencialitats; afavoreixen la confiança dels genitors com a pares capaços d'educar i criar els seus fills, i promouen la col·laboració entre les famílies perquè aprenguin les unes de les altres (De Febrer, 2007).

L'Espai Familiar és un lloc de trobada i de relació de grups estables (unes 14 famílies) on habitualment van les famílies amb els seus infants no escolaritzats, des dels 12 mesos als 36 mesos, generalment dues vegades a la setmana durant unes dues hores i mitja. En aquest espai segur, agradable i estimulant es proposen activitats, racons i materials per fomentar activitats per als infants amb la implicació familiar. També, com en l'espai nadó, es facilita la col·laboració entre les famílies, l'observació de l'infant i les altres famílies, el fet de compartir l'experiència d'educar, el contrast i l'intercanvi opinions, i es promou la creació de relacions i vincles d'amistat que evitin l'aïllament familiar en què es poden trobar algunes famílies. Els professionals fomenten la confiança en les pròpies capacitats i habilitats dels pares com a principals educadors i faciliten l'acostament i la comprensió emocional entre pares i fills (Bassedas *et al.*, 2005; De Febrer, 2007).

L'espai obert és un espai socioeducatiu on les famílies poden participar de manera lliure sense necessitat d'inscriure-s'hi i comprometre's a assistir-hi uns dies i hores concretes. Els grups, per tant, són oberts i poden anar variant en funció de les famílies que hi participin en cada sessió. Aquests espais estan dirigits a infants de 0 a 3 anys amb les seves famílies, però poden assistir-hi també els germans de fins a 6 anys. És un espai de trobada on es pot jugar i explorar les capacitats dels infants, socialitzar i ser acompanyats en la tasca de la parentalitat per altres famílies i professionals.

Actualment hi ha molts serveis i programes en l'àmbit europeu en què es treballen de manera grupal amb pares i fills uns objectius similars als dels espais familiars a Catalunya. Riera i Ribot (2003) en fan una revisió i destaquen algunes ciutats on hi ha programes que treballen sota premisses similars: a Londres (Anna Freud Center, National Newpin), a Itàlia (programa *Tempo per le famiglie*), Bèlgica (Equips SOS Enfants-Famille i la Universitat de Lovaina), França (*La Maison Verte*), Espanya (*Casas de Niños, El Cuarto de Estar*). Fent una anàlisi de l'èxit d'aquests programes i serveis, s'han destacat quatre elements clau que en faciliten l'eficàcia: la disponibilitat per a les famílies d'una atenció regular i perllongada en el temps, el treball en equips interdisciplinaris, els programes centrats en l'infant però que consideren també el seu context global i el treball amb components múltiples, ja siguin didàctics, terapèutics... (Riera i Ferrer, 2003).

L'Espai Familiar, un context d'aprenentatge entre iguals

L'Espai Familiar està orientat a la participació d'infants acompanyats d'un familiar, generalment la mare o el pare, encara que també pot ser un avi o àvia o qualsevol persona que tingui cura regularment de l'infant. A l'Espai Familiar es troben compartint el mateix espai, temps, joguines, objectes, aparells, materials, activitats, educadores, etc. diverses parelles de pare/mare - fill/filla. Allí poden trobar una oferta socioeducativa específica, socialitzar i intercanviar les seves pròpies pràctiques educatives, ser permeable a d'altres pràctiques o ampliar el cercle de relacions.

Darrerament, en el nostre context cultural, s'han generat diverses iniciatives orientades a proporcionar suport a les famílies en la seva tasca parental educativa. Adoptant i adaptant la definició d'educació proposada per Palacios, podem dir que la intervenció amb famílies és una “acción intencionada, planificada y organizada que tiene como finalidad contribuir al hecho que alguien [en aquest cas, les famílies] obtenga, con ayuda, conocimientos o habilidades que solo no adquiriría o lo haría con más dificultad” (Palacios, 1988a: 20).

Segons aquest autor, els paradigmes en què s'emmarca la intervenció amb pares i la funció que persegueix poden ser diversos: preventiva, compensatòria o optimitzadora dels processos que les famílies mobilitzen. També les formes que prenen poden ser variades: *el model vertical* que proposa proveir informació, aconsellar o entrenar des dels professionals experts cap els familiars suposadament inexperts; *el model no intervencionista* que teoritza sobre la llibertat dels pares en l'educació dels seus fills; *el model coparticipatiu* que proposa que familiars i educadors contrastin, inspirin, ampliïn, aprofundeixin conjuntament. Les pràctiques observades en l'Espai Familiar de la Casa dels Infants de Can Vinader, on s'ha fet aquesta recerca, ens permeten situar-lo dins del model d'intervenció coparticipativa, atès que considera les concepcions dels familiars i arrenca del seu repertori educatiu per implicar-los en processos de reflexió i optimització, tot partint de les pràctiques per a la reconstrucció cognoscitiva del pensament sobre l'infant i la seva educació.

Cal considerar que en aquest context l'aprenentatge no es considera una fita individual, sinó més aviat el producte de l'activitat social en què altres membres més experts ofereixen guies i ajudes que permeten que la persona hi participi progressivament d'una manera més competent i autònoma (Wells, 2001). Sovint, els pares comparteixen experiències, orienten i donen suport a altres pares amb dubtes o dificultats. A vegades, són més experts en alguns aspectes que altres pares, ja sigui perquè han viscut una situació similar o perquè tenen altres fills o coneixements que poden ajudar a altres famílies. Altres vegades són les educadores les que poden oferir guies i ajudes de manera ajustada, però sempre que és possible fomenten el fet que les ajudes vinguin d'altres famílies que els puguin ajudar en aquest procés d'aprenentatge.

En aquest sentit és important destacar que l'Espai Familiar és un context coparticipatiu que afavoreix l'aprenentatge entre iguals. Entenem l'aprenentatge entre iguals en un sentit ampli de la paraula en què *igual* significa persones que comparteixen un estatus similar, però en què cap d'elles actua com a educadora professional de l'altre (Topping, 2001). Així, els pares i les mares tenen la capacitat de poder aprendre i ensenyar fent servir els seus coneixements i les seves experiències a altres pares que comparteixen una situació similar, la parentalitat. El mateix passa amb els infants. Considerem que tenen la capacitat d'ensenyar dels seus iguals i aprendre'n.

Aquest aprenentatge es pot donar a través d'un continu d'interaccions diverses. Prenem com a model la proposta ja clàssica que van fer Damon i Phelps l'any 1989 en el camp de l'educació: en un extrem, hi trobem la tutoria entre iguals, que fomenta una relació asimètrica, ja que la persona més experta actua amb un rol de tutor de la persona menys experta, que fa el rol de tutorat; en l'altre extrem, hi trobaríem un aprenentatge entre iguals de col·laboració, en què la relació és simètrica, ja que el nivell de coneixement és equivalent, tot i que els rols exercits poden ser diferents. Finalment, en el centre del continu, hi trobem la confluència de les característiques de la tutoria entre iguals i la cooperació: l'aprenentatge cooperatiu.

Segons Johnson, Johnson i Holubec (1999), per tal que les persones cooperin, cal crear cinc condicions que possibilitin l'assoliment d'un objectiu comú que només s'aconsegueix gràcies a la participació de tots els membres d'un equip:

Interdependència positiva. Per tal d'aconseguir un objectiu comú, tothom és necessari. Cal que cada persona aconsegueixi exitosament la tasca de la que és responsable.

Interaccions cara a cara. Crear oportunitats d'interacció entre les persones que han de cooperar per tal de facilitar el suport i l'ajuda entre elles.

Responsabilitat individual. Cal que cada persona faci aportacions equitatives a la resta. Per tal de fomentar-ho, es poden crear rols o dividir les tasques que cal desenvolupar.

Ensenyament deliberat d'habilitats socials. Cal aprendre les habilitats socials necessàries per a la cooperació que facilitin les interaccions amb els altres de manera rica i positiva. El respecte, la comunicació adequada, l'empatia són algunes d'aquestes habilitats que cal adquirir.

Autoreflexió. Cal trobar moments de reflexió per tal de valorar i prendre decisions sobre els aspectes positius i aquells que cal millorar en ocasions futures.

Les interaccions entre iguals, ben estructurades, poden facilitar l'aprenentatge, és a dir, l'adquisició de coneixements i habilitats mitjançant l'ajuda activa i el recolzament dels altres iguals (Topping i Ehly, 1998). Habitualment, l'Espai Familiar no presenta activitats gaire estructurades o treball en equip en què es creïn estructures d'interdependència positiva o la necessitat de cooperar i, per tant, sovint els encontres entre famílies no sempre creen contextos d'aprenentatge. Tot i així, la disposició de l'espai, les propostes de joc, les intervencions subtils de les educadores, el foment del vincle en el grup o les reunions amb les famílies estan molt pensades per tal de propiciar situacions naturals on s'hi potenciï el suport, les ajudes mútues i l'aprenentatge entre les famílies i entre els infants, que durant el curs, progressivament, es van consolidant.

3. Objectius de la investigació

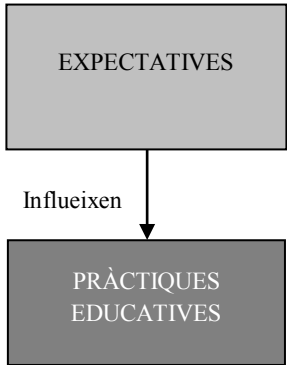
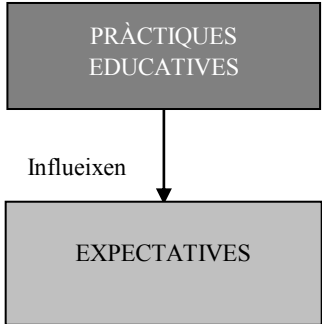
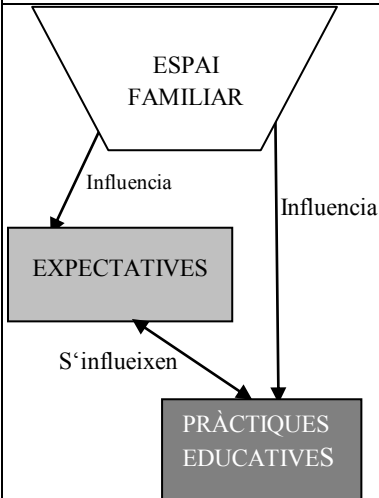
Objectiu general

Identificar relacions entre les expectatives manifestades pel pare o la mare i les pràctiques socioeducatives en relació amb el seu fill o la seva filla en el context de l'Espai Familiar.

Objectius específics

1. Conèixer les ideologies i els estils de criança parentals
2. Identificar les expectatives entorn els infants i la seva relació amb les pràctiques socioeducatives dutes a terme en el context de l'EF.
 - Conèixer quines expectatives tenen els pares i les mares en relació als seus infants.
 - Relacionar l'estil de criança de cadascú i les expectatives manifestades quant a l'infant i en relació amb un mateix com a pare o mare.
 - Constatar els paral·lelismes que s'estableixen entre les expectatives manifestades i els escenaris d'activitat en què adults i infants s'involucren.
 - Esbrinar si la diversificació i els canvis qualitius que es produeixen en les pràctiques educatives es veuen reflectits també en modificacions d'expectatives manifestades.
3. Analitzar la interacció en els contextos d'activitat a partir de la participació, el control, les metes i les estratègies utilitzades.
 - Relacionar el tipus, grau i progrés de responsabilitat i el control de l'activitat que atribueix o cedeix el pare o la mare a l'infant.
 - Identificar les metes i el canvi d'intencionalitat durant les activitats conjuntes en els escenaris d'activitat.
4. Conèixer les expectatives parentals entorn l'EF i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context.

A continuació, el quadre 1.1 exposa el problema de la investigació, l'objectiu general i els objectius específics.

Problema d'investigació	Objectius generals	Objectius específics
 <pre> graph TD A[EXPECTATIVES] -- Influeixen --> B[PRÀCTIQUES EDUCATIVES] </pre>	Identificar relacions entre les expectatives manifestades pel pare o la mare i les pràctiques socioeducatives en relació amb el seu fill o la seva filla en el context de l'Espai Familiar	Conèixer les ideologies i els estils de cria parental - Conèixer quines expectatives tenen els pares en relació amb els seus infants. - Relacionar l'estil de cria de cadascú i les expectatives manifestades quant a l'infant i en relació amb un mateix com a pare o mare. - Constatar els paral·lelismes que s'estableixen entre les expectatives manifestades i els escenaris d'activitat en què adults i infants s'involucren.
 <pre> graph TD A[PRÀCTIQUES EDUCATIVES] -- Influeixen --> B[EXPECTATIVES] </pre>		- Esbrinar si la diversificació i els canvis qualitatius que es produeixen en les pràctiques socioeducatives es veuen reflectits també en modificacions d'expectatives manifestades Analitzar la interacció en els contextos d'activitat a partir de la participació, el control, les metes i les estratègies utilitzades - Relacionar el tipus, grau i progrés de responsabilitat i el control de l'activitat que atribueix o cedeix el genitor a l'infant. - Identificar les metes i el canvi d'intencionalitat durant les activitats conjuntes en els escenaris d'activitat
 <pre> graph TD A[/ESPAI FAMILIAR/] -- Influencia --> B[EXPECTATIVES] A -- Influencia --> C[PRÀCTIQUES EDUCATIVES] B -- S'influeixen --> C </pre>		Conèixer les expectatives parentals entorn l'EF i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context

Quadre 1.1– Objectius de la investigació

4. Marc epistemològic i metodològic

Aquesta investigació s'inscriu dins del model contextual, interactiu, bidireccional i sistèmic. Destacarem la importància del context sociocultural, de les interaccions multisistèmiques i dinàmiques a l'hora d'analitzar les expectatives i les pràctiques educatives parentals. Aquesta postura ens planteja la necessitat d'assumir una perspectiva interpretativa i comprensiva de l'estudi de la família. Ens mourem dins el paradigma interpretatiu amb la pretensió de poder entendre la realitat familiar, més que explicar-la, predir-la o avaluar-la. No pretenem buscar veritats objectives, sinó mirar de comprendre la realitat, no de manera parcial sinó global, relacionant en la mesura que sigui possible, tots els elements en joc.

El marc teòric pel qual hem optat ens ha portat a utilitzar la metodologia qualitativa per dur a terme la investigació. El que pretenem investigar són les interaccions de la díade mare/pare - fill/filla en un context habitual (no dissenyat específicament per a ser estudiats) per tal de comprendre les seves concepcions, expectatives i pràctiques educatives. Les interaccions de la díade emmarquen tot una sèrie d'accions, llenguatge verbal i no verbal, valors, actituds que volem copsar en tot el seu significat, el que les famílies li donen. Seguint la lògica inductiva, no pretenem trobar veritats universals, sinó poder entendre la realitat per tal de poder comprendre-la. Els instruments per portar a terme l'estudi i els resultats obtinguts poden ser útils per als educadors i les famílies en les seves pràctiques.

5. Esquema del disseny de la investigació

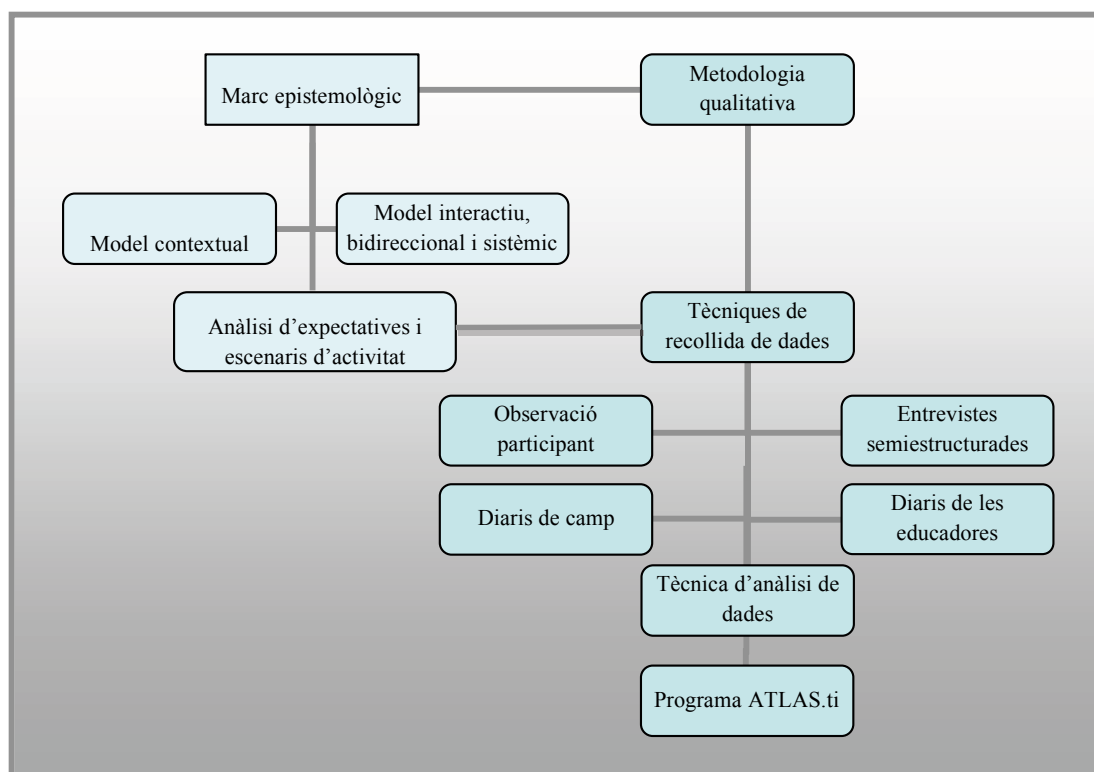

Figura 1.1. Disseny de la investigació.

REFERENCES CONCEPTUALS

II. LES EXPECTATIVES

II. LES EXPECTATIVES

- 6. Etnoteories, ideologies, creences i concepcions**
- 7. El concepte d'expectativa. La rellevància de les expectatives en l'àmbit científic**
 - El concepte d'expectativa
 - Les expectatives analitzades des de diferents camps de coneixement: la medicina, l'economia i la psicologia
 - Les expectatives en el context escolar
 - Les expectatives parentals en el context familiar
- 8. La formació de les expectatives. Elements que les configuren**
 - Condicions i factors que afavoreixen la construcció de les expectatives
 - El procés de construcció de les expectatives
 - Les expectatives associades al rol
- 9. Tipologies d'expectatives i la seva consistència temporal**
- 10. Les expectatives construïdes en relació a l'espai familiar**
- Síntesi de les principals idees**

6. Etnoteories, ideologies, creences i concepcions

Iniciem el capítol amb un apartat introductori en què ens proposem diferenciar conceptes clau relacionats amb el procés de construcció i desenvolupament de les expectatives. Les etnoteories, les ideologies, les creences i les concepcions són conceptes vinculats d'alguna manera a les expectatives.

En la revisió de la literatura feta sobre les idees dels pares, ens adonem que hi ha conceptes que a vegades s'utilitzen com a sinònims, en funció dels autors, pensem que aquest fet pot crear certa confusió. Etnoteories, ideologies, creences, teories implícites, idees, concepcions, representacions socials són alguns conceptes sobre els que intentarem clarificar els diferents significats.

Troblem constructes que posen l'èmfasi en aspectes col·lectius de tipus cultural i social, com Harkness i Super (1996), que van proposar el terme *etnoteoria* per referir-se a un sistema cultural de creences. En la mateixa línia, Keller *et al.* (2006) es refereix a aquest sistema de creences compartits culturalment com a *models culturals*. També hi ha altres termes d'ús generalitzat que posen l'èmfasi en la construcció des d'un àmbit més personal. Goodnow i Collins (1990) parlen d'*idees* per fer-se ressò de les creences. Altres autors es refereixen a sistemes de creences i de teories implícites (Triana, 1993; Rodrigo, Rodríguez i Marrero, 1993), en canvi Palacios (1990) s'hi refereix com a *processos cognitius*, *creences* o *idees* indistintament. Pensem que l'ús indiferenciat d'aquests conceptes pot generar dubtes, que abans d'abordar la nostra recerca, cal definir-los des de la nostra perspectiva per tal d'abordar més a fons el constructe d'expectatives i les seves relacions amb aquests conceptes.

Tal com s'ha comentat en el capítol anterior, l'objectiu d'aquest estudi és conèixer i analitzar les expectatives parentals en relació amb les pràctiques socioeducatives que tenen les famílies envers els infants. Tant les pràctiques socioeducatives com les expectatives es construeixen influenciades per aspectes socioculturals i personals. Aquesta recerca s'emprèn des d'una perspectiva contextual i sistèmica (hi aprofundirem en el capítol III). Aquesta perspectiva suposa entendre que cada cultura es caracteritza perquè està immersa en un context sociocultural particular amb un coneixement epistemològic compartit entorn de nuclis temàtics com ara la família, la parentalitat, els infants o la criança. Aquestes construccions socials han estat configurades a partir d'elements adquirits mitjançant l'herència social i cultural transmesa per les generacions anteriors, juntament amb les aportacions de les persones que configuren el present. Així, el context sociocultural compartit posa a disposició de les persones un conjunt d'eines que faciliten l'adaptació a la cultura i a la societat en què participen i interaccionen (Vigotski, 1979).

La complexitat d'aquests conceptes fa que no hi hagi un acord unànim a l'hora de definir-los. Tot i així sí trobem un aspecte comú que uneix les diferents visions dels autors en relació amb les idees que tenen els pares sobre el desenvolupament i la criança dels infants. Conflueixen a suposar la influència d'elements de tipus sociocultural i personal. Les famílies comparteixen uns principis generals influïts pel context sociocultural en què es troben immersos i al llarg del cicle vital van construint idees i pautes d'acció en relació amb aspectes i contextos més concrets i en funció de les seves experiències vitals. Veiem a continuació com alguns autors organitzen el sistema d'idees i coneixements parentals a partir de diferents constructes i estructures més centrats en aspectes construïts socioculturalment i en l'àmbit personal.

Vosniadou (1994) planteja que el coneixement que s'ha anat construint en el marc d'una cultura concreta és el que s'anomena *creences epistemològiques*. Per aquesta autora les persones comparteixen unes creences generals sobre el món, el coneixement i la seva adquisició, en el marc d'una cultura. Les creences epistemològiques configuren el que ella anomena *teories marc* (*framework theory*). Aquestes teories marc guien, al llarg del cicle vital, la construcció de *teories específiques* en un pla més individual. Aquestes teories específiques són construïdes en l'àmbit ontològic (Chi, Slotta i Leeuw, 1994).

Orson i Bruner (1996) organitzen el coneixement que disposen les persones diferenciant-ne dues vessants: la *folk psychology* i la *folk pedagogy*.

Segons aquests autors, cada cultura, en un període de la seva història, comparteix un conjunt de sabers i creences generalment de manera implícita. Aquest saber és el que anomenen la *folk psychology* que engloba el coneixement adquirit i compartit socioculturalment, és a dir, allò que la gent "sap, perquè se sap".

Alhora, aquests autors sostenen que cada cultura també comparteix una sèrie d'assumpcions en relació amb un coneixement més de tipus procedimental que es construeix amb base en l'experiència. És el que anomenen la *folk pedagogy* i és la que influeix més directament en les seves accions i pràctiques educatives.

Olson i Bruner (1996) consideren que la *folk pedagogy* reflecteix la *folk psychology* de les persones. Per tant, la manera de fer i les actuacions de les persones deixen entreveure el saber que les emmarca, és a dir, la seva *folk psychology*. Per exemple, partint de la comparació que Olson i Bruner (1996) van fer de les dues (basant-se en la proposta de Tomasello, Kruguer i Ratner, 1993) i adaptant-la al context familiar, diríem que la *folk psychology* que tenen els pares en relació amb "com aprenen els infants" influirà de diferents maneres en les pràctiques socioeducatives, és a dir, en la seva *folk pedagogy* :

- Aprendre fent. Aprenentatge per imitació. Si es pensa que l'infant principalment aprèn per imitació (*folk psychology*), els pares actuaran com a models (*folk pedagogy*) i estimularan l'infant a reproduir per tal que adquireixi habilitats, fent que la criatura depengui de persones expertes que actuïn de model per imitar.
- Aprendre coneixent. Aprenentatge per instrucció (visió instruccional). Si la idea és que els infants no aprenen fent, sinó que se'ls ha d'instruir (*folk psychology*), s'exposaran els coneixements (*folk pedagogy*) que cal que aprenguin buscant-ne la comprensió per tal que els infants adquireixin representacions de fets, principis i regles d'acció.
- Aprendre pensant. Aprenentatge per construcció (visió constructivista). Si, en canvi, es té una visió de l'infant com a ésser actiu, protagonista del seu propi aprenentatge i amb la idea que els infants aprenen per descobriment (*folk psychology*), els pares i les mares actuaran com a col·laboradors (*folk pedagogy*) per tal de facilitar que l'infant interpreti i adquireixi l'habilitat de pensar.

Altres autors en les seves investigacions transculturals es refereixen a *models culturals* (Suizzo, 2002, 2004; Lamm i Keller, 2007) a l'hora de definir les idees, creences, fites i estratègies que comparteixen els membres d'una comunitat cultural particular. Aquests models culturals guien les accions i les interpretacions de les persones davant dels esdeveniments (D'Andrade, 1987; Holland i Quinn, 1987, citats per Suizzo, 2002). Aquests autors es refereixen al constructe d'etnoteoria com a sistema de creences que construeix una persona en una cultura concreta.

Harkness i Super (1996) destaquen que, des del naixement, les persones van forjant *etnoteories*, és a dir, un conjunt de coneixements i pràctiques particulars de la cultura en què estan immersos. Aquests autors consideren que les etnoteories emmarquen un coneixement epistemològic (Vostinadou, 1994) que els membres d'una cultura comparteixen. Tot i així, consideren que les cultures no són homogènies i que, per tant, s'hi poden trobar diferències intraculturals en funció de les diferents societats que s'hi emmarquen (Suizzo, 2002).

En aquest sentit, Palacios, Moreno i Hidalgo (1998) també consideren que cada cultura comparteix un marc comú, *l'etnoteoria*, però van més enllà. Afirmen que en una mateixa cultura s'hi poden trobar diferents grups socials, sovint amb idees en relació amb la parentalitat i la criança prou diferenciades les unes de les altres. Aquestes idees compartides per una societat concreta és el que anomenen *representacions socials*. Aquestes són enteses com el conjunt de coneixements socialment elaborats en el marc d'una cultura específica que guien les actuacions i les interaccions amb els altres. Les etnoteories i les representacions socials possibiliten que les persones puguin compartir una sèrie de significats que afavoreixin adquirir, organitzar i compartir tot un seguit de *creences* entorn de la parentalitat, la infància i la criança.

Les *creences* són un conjunt de principis generals compartits que defineixen la realitat que els envolta i que es configuren com a "veritats" amb caràcter subjectiu (Palacios, Moreno i Hidalgo, 1998). Les creences són relatives a la cultura i la societat en què es construeixen. De manera que les creences no són veritats universals, sinó que entre grups culturals i dins de la mateixa cultura trobem creences diverses que comporten un tractament diferenciat dels infants (Keller *et al.*, 2006; Seidl-de-Moura, 2008). D'altra banda, la creença no necessàriament es recolza en el coneixement científic ni garanteix la plausibilitat. Quines garanties científiques i de credibilitat pot aportar, per exemple, la creença que els nadons fins que no són capaços de parlar no entenen les coses i, per tant, no cal explicar-los res, ja que són massa petits?

Quan aquests principis, les creences, fan referència a percepcions, experiències i conductes centrades en un aspecte concret, les anomenem *idees*. Per exemple, que un pare expliqui que el fet que la seva filla sigui moguda és *típic de l'edat*. Les persones, en funció del grup social, poden mostrar diferents maneres d'apropiar-se la cultura i els seus productes que els permeten construir un sistema que engloba un conjunt de coneixements i pràctiques que els guien en la vida quotidiana. Aquest sistema és el que s'anomena *ideologia* i permet elaborar, tal com es veurà en el capítol 4, explicacions sobre fets i adquirir pautes per actuar-hi (Palacios, Moreno i Hidalgo, 1998).

Des d'una perspectiva constructivista, podem diferenciar dos models complementaris que permeten entendre la construcció de les ideologies des de dues vessants diferents, una centrada en l'individu i l'altra en aspectes de tipus socioculturals (Palacios, Moreno i Hidalgo, 1998):

Els autors que se situen en el model individual (Sigel, 1985; McGillicuddy-Delisi, 1992) pensen que les creences dels pares es construeixen a partir de les experiències viscudes amb els fills. Expliquen el canvi de les creences a mesura que l'infant creix o quan apareix informació que crea discrepàncies.

Altres autors, en canvi, donen una importància central a la cultura i al procés constructiu que té lloc a partir de la relació dialèctica entre l'individu i la cultura (Palacios, 1990; Rodrigo i Triana, 1996; Harkness i Super, 1996). Segons Palacios, Moreno i Hidalgo (1998), els pares

coconstrueixen les etnoteories, les representacions socials i les ideologies familiars que ja van ser construïdes per altres generacions a partir d'experiències socioculturals directes, vicàries i mitjançades simbòlicament a través de la realització de pràctiques culturals associades a la maternitat i la paternitat. Aquestes concepcions més normatitzades estan estretament vinculades als valors, als sabers comuns i als significats compartits d'una comunitat i, per tant, són més resistents al canvi.

Per tant, si unim aquests dos models, l'individual i el sociocultural, podem explicar que les famílies es nodreixen dels coneixements adquirits a partir de: la cultura (etnoteories), la societat on viuen (representacions socials) i dels sistemes de creences compartits pel grup social (les ideologies). Les persones adequen aquest saber compartit a les seves experiències personals creant coneixements, concepcions, expectatives o valors de caire individual (veure el quadre 2.1).

	Constructes utilitzats en funció la influència		
Autors	Cultural	Social	Personal
Vosniadou (1994)	Teories marc		Teories específiques
Orson i Bruner (1996)	Folk psychology Folk pedagogy		Creences
Suizzo (2002, 2004)	Models culturals		Etnoteories
Harkness i Super (1996)	Etnoteories		Creences
Palacios, Moreno Hidalgo (1998)	Etnoteories	Representacions socials	Creences
	Ideologies (grup social)		

Quadre 2.1. Autors i constructes

Les creences fan de guia dels pensaments i les accions per tal de facilitar el tarannà quotidià i les interaccions amb els altres. Segons Teixidó (1995) un aspecte fonamental que es dona en cada procés d'interacció és la possibilitat d'adquirir informació d'una de les parts en relació amb l'altra. Habitualment, al començar una interacció amb altres persones, inclús prèviament a l'inici, les persones es plantegen una sèrie de qüestions en relació amb la percepció interpersonal per tal de crear un marc de referència des d'on situar-se i actuar: qui és?, com és?, quin és el rol que mostrarà?, quines intencions té?, què n'espera de la interacció?

A mesura que la interacció es va desenvolupant, hom serà capaç d'anar seleccionant tota aquella informació rellevant del comportament de l'altra persona tot fent atribucions i deduccions respecte al seu rol, les seves intencions, les motivacions, les habilitats, els trets de personalitat, etc. De manera sincrònica, cadascú es va forjant un concepte de l'altre que permet guiar els propis comportaments vers l'altre (Teixidó, 1995). Aquest concepte que formem a partir de la informació extreta mitjançant processos d'interacció és el que anomenarem *concepció*. Veiem que les accions de les persones estan mediatitzades per concepcions que són de caràcter teòric i epistemològic i

actuen com a filtre de les creences que tenen les persones per explicar algun fenomen, com ara el desenvolupament del llenguatge (Martínez-Fernández, 2007).

Palacios i Rodrigo (1998) defineixen les concepcions familiars com aquelles creences amb un contingut implícit que actuen en la manera de pensar i fer dels pares. El contingut d'aquestes concepcions estan formats pel pensament evolutiu i educatiu que tenen sobre els infants i en especial dels propis fills.

Partint de les idees proposades per aquests autors, en aquesta recerca es farà referència a les *concepcions parentals* en relació amb la infància com aquells conceptes teòrics i epistemològics que els pares i mares han construït a partir de les creences i etnoteories que engloben coneixements, procediments, teories i percepcions dels infants de què tenen cura, construïdes en el marc d'un context sociocultural concret.

La funció de les concepcions entorn de la criança, el desenvolupament i l'educació dels infants és molt important per desenvolupar el rol de pares. Sense aquestes concepcions, les persones no podrien interpretar allò que els succeeix amb l'infant, tots els esdeveniments, les accions o les activitats serien atzarosos. Les conductes serien tan imprevisibles que les persones no podrien establir expectatives encertades sobre els altres ni sobre si mateixes. Els pares necessiten construir representacions sobre la seva realitat familiar per tal de poder donar significat als diferents processos cognitius com ara la interpretació de successos, les explicacions sobre fets, les prediccions de futur o la planificació del propi comportament. D'aquesta manera les concepcions bases mitjancen les creences i expectatives que els pares es plantejaran i esperaran dels seus fills, respectivament.

Així, les concepcions permeten fer inferències, interpretar, generalitzar sobre experiències passades respecte a esdeveniments futurs semblants, aprendre i millorar, planificar i dissenyar les pròpies accions (Rodrigo, Rodríguez i Marrero, 1993). Per exemple, entre determinats grups culturals occidentals es tenen creences en relació amb l'infant que es concreten en concepcions diferents sobre, per exemple, el son. En cultures occidentals és força estesa i arrelada la concepció que els infants han de dormir en una habitació separada de la dels pares. Per contra, en algunes cultures orientals la concepció sobre aquesta qüestió és que és preferible que els infants dormin amb els pares fins una certa edat.

Segons Teixidó (1995) hi ha dos tipus de concepcions: les de *perspectiva directa* i les de *perspectiva indirecta*. Les primeres fan referència al concepte format de l'altra persona. Les segones, al concepte que els altres formen d'un mateix. Totes dues són importants a l'hora de formar les concepcions pròpies i alienes. Per tant, habitualment tractem d'esbrinar què en pensem els altres d'un mateix, per tal d'ajustar les perspectives de la manera més acurada possibles. Les interaccions ens permeten contrastar i ajustar les idees. Destaquem així, que les concepcions no són conceptes fixos sinó que, a mesura que es participa en processos interactius, es va adquirint nova informació que valida o anul·la, confirma o modifica el concepte primitiu. Per tant, les famílies a mesura que s'enrolen en activitats amb llurs infants van ajustant les concepcions que s'han format, ajustant-les progressivament als canvis promoguts pel desenvolupament dels infants.

En la nostra investigació, per tal de poder entendre a un nivell més profund les pràctiques socioeducatives i les expectatives de les famílies, prendrem en consideració alguns dels conceptes exposats en aquest apartat. Adoptarem l'òptica proposada per Palacios *et al.* (1998) perquè

proposa un model on concreta, diferencia i relaciona els diferents conceptes proposats. Pensem que aquest model és el més complert, en el sentit que permet distingir de manera clara les idees dels pares en funció de la cultura, la societat i el grup social al qual pertanyen. Hem adaptat el model proposat per Palacios *et al.* per tal de mostrar els conceptes i les seves relacions (veure figura 2.1.).

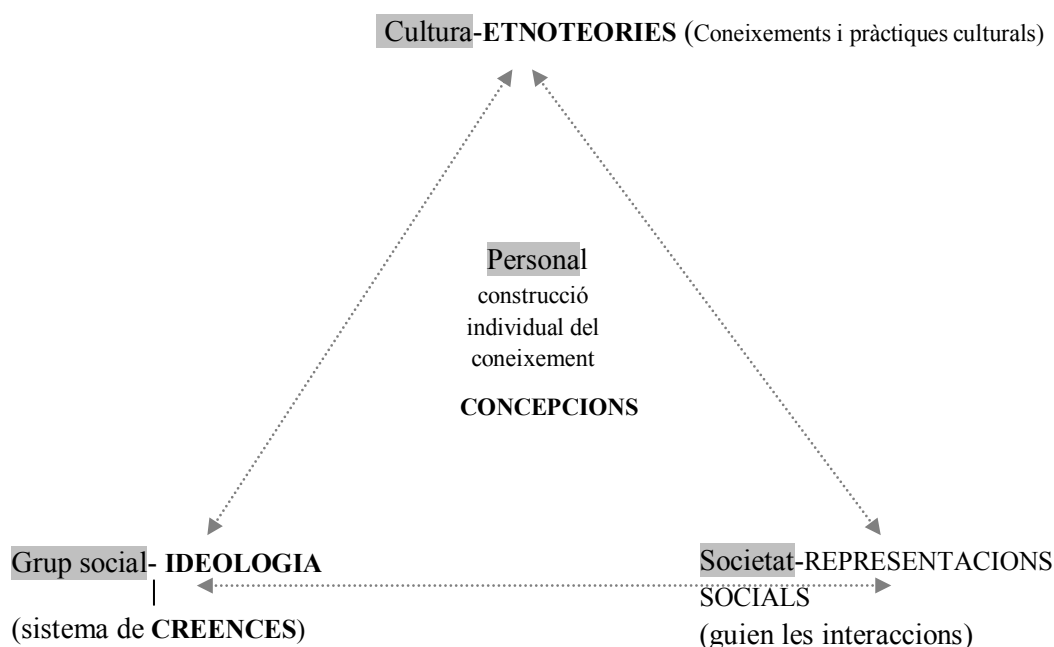

Figura 2.1. Nivells d'anàlisi de les idees (adaptat de Palacios *et al.*, 1998)

Des d'aquesta òptica els diferents conceptes es diferencien però estan interrelacionats. Cada un d'ells es construeix a diferents nivells: influència de la cultura, la societat, el grup social i de la pròpia persona. Sense afany de menysprear la influència de cap d'aquests elements, en aquest estudi ens centrarem principalment en les ideologies i les concepcions parentals a l'hora d'analitzar les expectatives dels pares.

7. El concepte d'expectativa. La rellevància de les expectatives en l'àmbit científic.

La investigació sobre expectatives des de diverses àrees del saber ha anat proliferant des dels anys trenta del segle XX. Encara que probablement aquest enfocament pluridisciplinari pot aportar varietat i riquesa al coneixement i al debat, segons Muniesa (2007), també ha comportat un augment de divergències entorn del concepte d'expectatives i de les seves implicacions. En aquest capítol, es pretén fer una revisió de les principals aportacions que, des de diferents àmbits, s'han anat elaborant. Primordialment, es farà esment d'aportacions fetes des de la medicina, l'economia

i la psicologia. A partir d'aquesta revisió, es farà una proposta referida a l'àmbit de la família amb infants petits sobre la definició d'expectatives, la seva formació i els elements que hi influeixen.

El concepte d'expectativa

Per començar, es proposa una primera aproximació genèrica del terme *expectativa* basada en la definició del *Gran Diccionari de la Llengua Catalana*, de la Fundació Enciclopèdia Catalana, segons la qual l'origen de la paraula ve donat per la formació culta analògica sobre la base del llatí *expectatus*, *-a*, *-um*, participi de *expectare* que significa esperar. Així el terme és definit com a “espera d'una cosa que hom creu que ha d'obtenir o que s'ha d'esdevenir”. El terme també apareix al *Diccionario de la Lengua Española* de la Real Academia Española (RAE) en la primera accepció com a “cualquier esperanza de realizar o conseguir una cosa, si se depara la oportunidad que se desea” o en la segona accepció com a “posibilidad razonable que algo suceda”.

Les dues definicions mostren els dos sentits diferenciats que pot tenir la paraula; el primer com a predicció, és a dir, una predicció sobre algun resultat o esdeveniment; i el segon, com a esperança o desig que quelcom succeeixi. Aquests dos significats són els que principalment guien els diferents treballs que s'han centrat en l'estudi de les expectatives i que utilitzarem en aquesta recerca.

A continuació veurem amb més detall els diferents significats i matisos que es dona al mot *expectativa* en diferents camps de coneixement a partir de les diverses investigacions dutes a terme.

Les expectatives analitzades des de diferents camps de coneixement: medicina, economia i psicologia

Com ja s'ha enunciat, l'estudi de les expectatives s'ha abordat des de diversos camps de coneixement, la qual cosa ha dificultat a vegades un consens del concepte. Però, d'altra banda, aquesta diversitat també ha promogut que l'expectativa sigui estudiada des de diferents òptiques. Aquest fet ha enriquit el significat que se li dona, ha permès conèixer des de diferents vessants els processos implicats en la seva construcció i també ha permès determinar més acuradament la possible influència que pot tenir en les persones i les seves actuacions.

En el context espanyol, hi ha diverses investigacions que centren el seu interès en les expectatives, però la majoria són en el camp de l'educació formal o la medicina (Barrantes i Blanco, 2004; Llinares i Sánchez, 1990; Muniesa, 2007; Rodríguez, 1991; Teixidó, 1995).

Les diverses aportacions que s'han fet des del camp de la medicina, l'economia i la psicologia ajuden a aprofundir en el coneixement de les expectatives. En el següent quadre 2.2, s'han recollit, a mode de resum, els conceptes rellevants i les idees principals que s'aniran exposant en aquest apartat.

Camp de coneixement de		Conceptes rellevants	Aportacions
Medicina	Expectatives	Predictives o probabilístiques	· Expectatives enteses com a probabilitats/prediccions i com a valors relacionats amb els desitjos o les esperances · Influència de les expectatives en el comportament de les persones, propi i aliè · Necessitat de tenir en compte les expectatives, explicitar-les i ajustar-les a la realitat, que siguin objectivament expectatives · El locus de control intern facilita el fet d'assolir les expectatives creades
		Valors (desitjos)	
Economia	Expectatives	Adaptatives	· Expectatives enteses com a predicció · Models matemàtics de predicció per calcular expectatives (cobweb model) · Expectatives ajustades a la realitat. Cal utilitzar informacions a partir de: · Experiència passada · Informació disponible del present · Assessorament d'experts o materials didàctics
		Racionals	
Psicologia	Estudis centrats en l'àmbit		· Les expectatives com a motor que motiva a potenciar o inhibir conductes · Influència de les expectatives del professorat en la conducta amb els estudiants · Prediccions del professorat i les famílies en relació amb el rendiment acadèmic dels estudiants · Models de formació d'expectatives · Importància de l'autoconcepte en la construcció de les expectatives · Importància d'expectatives ajustades a la realitat · Importància del locus de control intern
	Escolar	Efecte hello-goodbye	
		Efecte Pigmalión	
		Profecia d'autocompliment	
	Familiar	Expectatives com a: Desitjos Impressions Esperances Aspiracions Prediccions	· Importància de les expectatives · Les expectatives impliquen idees i creences · Importància d'altres processos cognitius en la formació d'expectatives · Crear expectatives ajustades a la realitat · Tendències de les expectatives evolutives dels pares al voltant del: · Desenvolupament · Precocitat · Objectivitat · Aprenentatge · Constructivistes · Instruccionalistes

Quadre 2.2. Expectatives analitzades des del camp de la medicina, l'economia i la psicologia

L'àmbit mèdic

La majoria d'estudis fets en el camp de la medicina se centren a analitzar la influència de les expectatives dels pacients i la seva concurrència amb altres aspectes com ara l'ansietat, les concepcions dels malalts o les seves creences. Nombrosos estudis coincideixen a assenyalar la importància de les expectatives, juntament amb altres factors, com un dels elements clau que cal tenir en compte durant el procés de curació.

Els resultats trobats han evidenciat la importància de tenir-les presents des de l'inici, a l'hora de fer les consultes i les entrevistes amb els pacients (Haggerty *et al.*, 2005; Hoes i Verheij, 2004;

Mangione-Smith *et al.*, 2001). Altres estudis estan centrats en les expectatives de les infermeres i del pare d'infants hospitalitzats en relació amb les pràctiques de cura que mostraven. Els resultats destaquen la importància d'explicitar, negociar i reajustar les expectatives des d'un principi per tal que aquestes siguin al més ajustades possible a la realitat i puguin influir de manera positiva en els infants (Bower i Morgan, 2000).

És important destacar que quan es treballa amb les famílies, les expectatives que construeixen al voltant dels seus infants són importants perquè poden influir en la manera de percebre l'infant i en les interaccions que construeixen amb ell. L'infant, infós per un món d'interaccions, sobretot amb la seva família, pot respondre a les expectatives del seu pare o la seva mare de manera més o menys activa. Pot actuar de manera més passiva, comportant-se tal com s'espera que ho faci o de manera més activa mostrant divergències o creant petits conflictes envers les expectatives que s'han creat els pares, i així forcen els pares a ajustar les seves expectatives a la realitat de l'infant.

Altres treballs en aquesta àrea de coneixement destaquen la influència bidireccional de les expectatives i han centrat les seves investigacions a analitzar com les expectatives dels pacients poden influir en els metges que els tracten (Haggerty *et al.*, 2005; Mangione-Smith *et al.*, 1999; Macfarlane, Holmes, Macgarlane i Britten, 1997; Webb i Lloyd, 1994). En aquest sentit, s'han trobat correlacions positives en les expectatives pacient-metge en diversos treballs: els metges veuen les seves decisions influïdes per les expectatives dels pacients amb qui tracten, quan, per exemple, han d'adreçar al pacient a un o altre tipus específic de teràpia (Richardson, 2004); també a l'hora de fer les receptes mèdiques, pel que fa al tipus d'informació que el doctor proporciona al pacient o a les proves específiques que el metge sol·licita per fer un diagnòstic (Jackson i Kroenke, 2001; Rao, Weinberger i Kroenke, 2000; Welshchen, Kuyvenhoven, Hoes i Verheij, 2004). Igualment, les investigacions mostren que les expectatives dels pacients també influeixen la conducta del mateix pacient, com per exemple en la satisfacció amb el tracte rebut i la seva pròpia predicció de millora (Allen *et al.*, 2008).

Les relacions entre les expectatives del pacient i la conducta del doctor no són causals però sí influencien el procés de presa de decisió que el metge genera. El metge basa les seves decisions primerament en el coneixement mèdic, però també té en compte les expectatives que pensa que tenen els seus pacients (Welshchen, Kuyvenhoven, Hoes i Verheij, 2004). En aquest sentit, és important apuntar que les expectatives dels pacients no sempre són clares i que, a vegades, les expressen de manera indirecta o també, freqüentment, de forma no verbal. Aquest fet pot conduir a que el metge faci interpretacions poc acurades (Mangione-Smith *et al.*, 2001).

La literatura científica mèdica mostra la influència que poden tenir les expectatives postulant la necessitat de tenir-les en compte i de profunditzar en el seu l'estudi.

Els resultats trobats en les investigacions ens podrien fer pensar en la influència que poden tenir les expectatives i les interaccions que pares, mares i infants construeixen. De quina manera el que esperen uns i altres pot incidir en les relacions a l'hora d'anticipar, promoure o desenvolupar rols, actituds, conductes o activitats. La claredat a l'hora de fer evident el que uns i altres esperen pot facilitar unes relacions que promoguin contextos de desenvolupament favorables i enriquidors.

D'altra banda, també és important considerar les expectatives que les famílies generen al voltant dels serveis als quals acudeixen com a usuaris –ja sigui el metge, l'espai familiar, l'escola... Tal com assenyalen els treballs citats anteriorment, els professionals d'aquests serveis haurien de tenir en compte les expectatives inicials de les famílies per ajustar-les a les possibilitats reals que

ofereix el servei i els professionals implicats per tal que puguin influir de manera positiva en l'infant.

Les expectatives, juntament amb el coneixement de les possibilitats i els marges d'actuació ajustats a la realitat i a les possibilitats dels infants i les famílies, poden fomentar també interaccions positives i una satisfacció més elevada en les relacions que generen.

El fet que les expectatives siguin objectives i realistes ha estat destacat com a element clau en diversos estudis. En aquest sentit, hi ha investigacions en el camp de la medicina que destaquen la rellevància que tenen les expectatives dels malalts en la pròpia percepció de millora, i assenyalen que un element important que cal considerar és el grau d'objectivitat de les expectatives, si són o no ajustades a la realitat. Cal que els metges durant les entrevistes tinguin clares les expectatives del pacient i que ajudin a promoure els reajustaments que calgui per tal d'acomodar les expectatives a la realitat i així facilitar un pronòstic més bo del tractament (Mancuso, Rincon i McCulloch, 2001). Les expectatives molt altes, si no són realistes, poden acabar influint de manera negativa a l'hora d'avaluar la millora a partir del tractament rebut (So, 2002). En aquest estudi s'ha observat que la millora percebuda després d'un tractament d'acupuntura era pitjor quan els pacients s'havien creat expectatives molt altes de millora. S'explica aquest fet a través de la dimensió locus de control o lloc en què se situa el control, en l'àmbit de la salut, és a dir, si el pacient mostra un grau de control intern o extern. El malalt pot percebre que la millora o la no millora del seu mal es deu a esdeveniments interns, en què ell té un grau important de responsabilitat, o externs, en què ell no té control dels resultats, ja que depenen d'altres persones o esdeveniments. Els pacients que valoraven molt positivament l'acupuntura i que consideraven aquest tipus de tractament com el més bo, van valorar més negativament els resultats. Esperaven passivament que els metges i el tractament els donessin resultats molt positius, és a dir, mostraven un locus de control extern. Per contra, malalts que utilitzaven aquesta teràpia com a últim recurs i cooperaven activament amb els metges, van percebre resultats molt positius de millora.

A partir d'aquests resultats es poden destacar dues dimensions importants: el grau d'objectivitat de les expectatives i el grau de control que perceben les famílies en aspectes relacionats amb la seva mainada, més extern o intern. Si prenem en consideració la primera dimensió, l'objectivitat, és important que les expectatives parentals s'ajustin a les possibilitats dels infants per tal de poder facilitar-los contextos adequats, suggerir i acompanyar les seves activitats de manera que els infants puguin desenvolupar habilitats i competències d'acord a les seves potencialitats. És desitjable que les expectatives que construeixen els pares tinguin sintonia amb la realitat dels seus fills i filles.

D'altra banda, en relació amb la segona dimensió, el lloc de control, ens pot portar a considerar que la percepció que un pare o una mare té de la seva responsabilitat i influència pot potenciar en major o menor mesura aspectes del desenvolupament dels seus fills. Quan els pares mostren un lloc de control intern, la seva implicació pot ser més activa, ja que se'n senten responsables i perceben que poden incidir-hi. Aquesta implicació pot influenciar el fet que les expectatives desitjades pels pares envers els infants es compleixin en major o menor mesura. Es pot suposar, per exemple, que si una mare s'implica i participa activament a fomentar la parla de la seva filla, té més possibilitats que aquesta mostri el desenvolupament verbal desitjat que si la mare no s'hi implica perquè pensa que no depèn d'ella i que, per tant, no pot fer-hi res. És possible que les famílies variïn el seu lloc de control segons l'habilitat dels infants que treballin i també en funció de l'experiència i dels coneixements que vagin adquirint. Per tant, és important que al treballar

amb les famílies s'ajustin les expectatives a la realitat i que es fomenti un lloc de control intern que faciliti la participació activa de les famílies en el desenvolupament i els aprenentatges dels seus fills i filles.

En un estudi recent, Muniesa (2007) fa una revisió dels treballs fets per tal de poder concretar què són les expectatives, però s'adona que són pocs els que en fan una definició de manera rigorosa. Tot i així, conclou que la majoria dels treballs es poden agrupar en funció del sentit que li donen al terme expectatives, bé com a predicció o com a valor. Quant a aquest dos usos del terme, Muniesa els defineix de la manera següent:

Expectatives predictives o probabilístiques. Fan referència al terme quan les persones fan un pronòstic de predicció d'allò que pot succeir en un futur. En alguns casos es consideren les probabilitats d'ocurrència, és a dir, el grau de confiança que tenen que allò pugui succeir.

Expectatives de valors. Estan centrades en les afinitats subjectives dels pacients, en els desitjos o les esperances sobre esdeveniments clínics.

Aquest doble ús del terme expectatives es pot adaptar a l'estudi de les famílies, però en aquest treball es canviarà el terme valors pel de desitjos. Malgrat que els desitjos i les esperances poden anar molt relacionats amb els valors que tenen les persones, és un concepte molt ampli i que pot portar a interpretacions diverses del terme. Per contra, el terme desig (McNair i Rusch, 1991), al ser més concret pot ser més clarificador a l'hora de classificar allò que les famílies esperen dels seus fills i filles o d'ells com a pares. Parlarem d'*expectatives predictives* quan fem referència al pronòstic que fa un pare o una mare sobre allò que pot succeir en un futur en relació amb el seu infant o ells com a pares. Les *expectatives de desig* seran aquelles en què els pares mostrin esperança sobre algun aspecte en relació amb els infants o ells mateixos.

Tal com s'ha anat explicant en els paràgrafs anteriors, les aportacions de la medicina en el camp de les expectatives han estat diverses i algunes poden ser pertinents a l'hora de treballar amb famílies. Primerament, cal valorar positivament les evidències que la medicina ha aportat en relació amb la influència que les expectatives poden tenir en la conducta de les persones, tant en un mateix com en els altres. En segon lloc, destaquen el doble significat de les expectatives recollit a partir dels diferents treballs, com a prediccions i com a desitjos. En tercer lloc, assenyalen la importància del locus de control, ja que pot ser un element important a l'hora d'assolir les expectatives creades. Finalment, els diferents estudis han demostrat la necessitat de contemplar-les, tenir-les en compte, explicitar-les i ajustar-les a la realitat i el context que envolta les persones per tal que la seva influència sigui positiva i enriquidora.

L'àmbit econòmic

En l'àrea de l'economia s'han dut a terme moltes investigacions que també han centrat el seu objecte d'estudi en les expectatives i n'han destacat la importància. En aquest camp, principalment, s'han desenvolupat models de formació d'expectatives dins del marc de models macroeconòmics. De manera semblant al que succeeix en el camp de la medicina, les investigacions, principalment, equiparen el terme expectativa al de predicció.

Un gruix important dels treballs elaborats se centra a relacionar les prediccions que fan agents i consumidors en relació amb la inflació i les fluctuacions del valor monetari. Inicialment, el model predominant era el *cobweb model* (Kaldor, 1934) en què es feia referència a les prediccions del

valor monetari com a *expectatives adaptatives*. Les anomenades expectatives adaptatives es defineixen com aquelles prediccions sobre el valor d'un producte fetes a partir de la informació obtinguda exclusivament dels preus més recents per tal de predir els possibles preus futurs. El model *cobweb* s'explica a partir d'un interval de temps entre les decisions preses en el context de la oferta i la demanda. El procés seria el següent: si l'any anterior la collita de bledes es va malmetre per causes meteorològiques i les poques que es van poder comercialitzar es van vendre a preus molt alts, el pagès, aquest any, basant-se només en un factor de les experiències passades, pensarà que, si planta més bledes, guanyarà més diners, ja que el preu de l'any anterior era molt elevat. Però en canvi, les prediccions no es compleixen perquè altres pagesos han pensat el mateix i hi ha tanta bleda al mercat que el preu baixarà radicalment (la llei de l'oferta i la demanda). Els pagesos veuen que les seves expectatives no es compleixen. Per tant, les discrepàncies entre les expectatives creades i els resultats obtinguts juntament amb les inconsistències de les prediccions van suposar dures crítiques al model i van portar a considerar les expectatives a partir d'una altra definició del terme des d'una perspectiva més àmplia, les *expectatives racionals*.

El concepte d'*expectatives racionals* va ser proposat inicialment per Muth (1961) i més tard desenvolupat per Lucas (1972, 1995). Aquests autors també defineixen les expectatives racionals com una predicció però, a diferència de les expectatives adaptatives, es formen a partir de tota la informació que hom té disponible, es recolzi o no en la pròpia experiència i, per tant, són prediccions molt més acurades que les adaptatives. Tal com indica Caballe (1991), aquestes són considerades expectatives correctes, ja que habitualment les prediccions fetes són molt més acurades.

Actualment, el concepte encara és vigent en moltes de les investigacions desenvolupades en l'àrea econòmica, però ha anat evolucionant cap a una perspectiva encara més oberta que ha implicat el fet de considerar que les expectatives racionals es formen a partir de l'experiència passada, la informació disponible en el moment en què s'elaboren i també, a l'hora de fer les prediccions futures, es considera la informació facilitada per experts (Molnár, 2007). Si es reprèn l'exemple anterior en què les expectatives dels pagesos incidien en els preus de les bledes, veurem que si els pagesos fan ús de les expectatives racionals, no només consideraran els esdeveniments passats, és a dir, les males collites i la puja en els preus, sinó que inclouran la informació disponible en el present (per exemple, que els seus veïns plantaran més bledes i que, per tant, el preu baixarà) o el suport d'un expert de la comarca que els pugui orientar en altres aspectes. Els models basats en expectatives racionals faran prediccions molt més acurades a l'utilitzar tota la informació disponible.

En aquest marc, també hi trobem investigacions que apropen l'àrea econòmica al camp de l'educació. Hi ha treballs en què es relacionen els models d'expectatives racionals amb l'aprenentatge dels agents novells a l'hora d'aprendre a elaborar expectatives més acurades (Molnár, 2006).

En l'àmbit familiar es podria considerar que, per tal de fer prediccions sobre el desenvolupament global dels infants, és important prendre en consideració múltiples elements com ara les experiències passades, la situació actual, el context, les característiques personals de l'infant i les seves possibilitats, el suport d'experts (pediatra, educadores, etc.), entre d'altres. Per tant, és més vàlida una consideració d'expectativa més propera al concepte d'expectativa racional, per tal que esdevingui més ajustada a la realitat complexa.

Una de les aportacions principals d'aquesta àrea són els diversos models matemàtics que permeten calcular prediccions ajustades a la realitat futura. A més cal destacar la consideració que la formació de les expectatives requereix informació sobre les experiències passades i les presents, però també el suport de persones més expertes o experimentades o altres tipus d'assessoraments, com ara els bibliogràfics, per tal de fer prediccions més acurades a la realitat.

L'àmbit psicològic

En el camp de la psicologia, les investigacions sobre les expectatives compten ja amb una llarga tradició. Entre el 1927 i el 1932, els estudis portats a terme per Elton Mayo i els seus col·laboradors a la companyia Western Electric Company situada a Chicago, al barri de Hawthorne, als Estats Units, van evidenciar que els canvis en aspectes psicosocials poden promoure per si sols una conducta esperada. En aquests estudis els experimentadors van manipular les condicions de treball dels obrers. En un cas, per exemple, van augmentar la il·luminació de la sala on treballaven per tal de veure l'efecte que això tenia en la producció. Els resultats van mostrar que l'augment d'atenció que rebien els obrers (per part dels investigadors) influenciava per si sol, al marge de la qualitat de la il·luminació, el fet que els obrers augmentessin la producció, inclús quan les condicions de treball empitjoraven.

D'aquests estudis va sorgir l'expressió *efecte de Hawthorne*, que des d'aleshores va servir per anomenar la influència de factors psicosocials en una situació en què el fet de tenir atencions envers una persona per tal que canviï una conducta pot acabar influint en què aquesta persona manifesti la conducta esperada (Roethlisberger i Dickson, 1939).

Cal considerar la incidència que poden tenir els factors psicosocials, com ara l'atenció, l'acompanyament, la consideració, les normes socials i les expectatives en les conductes de les persones. En aquest sentit, és important assenyalar la influència de les representacions socials (Palacios, Moreno i Hidalgo, 1998) de la societat en què els pares i els infants es troben immersos, ja que pot incidir en la valoració que tenen determinades creences, concepcions i pràctiques educatives. Conseqüentment, les expectatives que els pares tinguin envers els seus fills en determinats aspectes poden influir en l'atenció i l'energia que hi dediquin. Per exemple, si una família valora molt les relacions socials i el fet que un infant saludi o s'acomiadi és una conducta esperada pel grup social amb què conviu, insistiran en què l'infant digui "hola" i "adéu" a les persones que l'envolten. Per tant, ens preguntem si el fet d'esperar unes determinades conductes i tenir-les en compte ajudarà al fet que els petits actuïn de la manera esperada. Aquests són factors a considerar a l'hora de valorar la influència de les expectatives parentals.

Guthrie (1938) va ser un dels primers autors que va destacar que les expectatives creades poden modificar les actituds i la conducta de les persones. Uns quants anys més tard, Merton (1948) es va interessar en la investigació de la influència de les expectatives en la conducta de les persones a partir del que ell va anomenar la profecia d'autocompliment (*self-fulfilling prophecy*). Ell definia aquest fenomen a partir del teorema de Thomas (*Thomas theorem*) sota la premissa que si les persones defineixen una situació com a real, actuaran d'acord amb la seva percepció (Thomas, 1928). Merton explica el fenomen a partir d'un exemple real d'un banc. Es va estendre un rumor fals sobre les suposades dificultats que estava passant un banc financerament fort, i aquest fet va suposar que l'entitat bancària acabés fent bancarrota. Un grup de clients va treure tots els seus diners del banc. Altres clients que eren a l'oficina i van observar aquesta conducta van començar a

pensar que alguna cosa no rutllava al banc i van decidir treure també tots els seus estalvis. Aquest fet va acabar provocant que el banc acabés en fallida.

Partint del teorema de Thomas, Merton explica que la profecia d'autocompliment fa referència a una premissa inicial falsa (el banc passa per una situació financera difícil), una definició falsa d'una situació que provoca un nou comportament (treure tots els estalvis del banc) que, a la vegada, fa que la concepció inicialment falsa esdevingui verdadera (el banc fa fallida perquè no compta amb els diners dels clients). Per tant, la validació de la profecia perpetua l'error original, ja que les conseqüències de les actuacions reforcen la idea que les expectatives inicials eren verdares.

Si traslладem aquest fenomen al context familiar, la profecia d'autocompliment implicaria que expectatives parentals poc acurades podrien influir en l'infant fent que es comporti de la manera esperada pels pares, sense que en principi el comportament es degui a les característiques de l'infant, sinó a la manera com els pares perceben la realitat. Posem per cas una mare que desconfia de les capacitats del seu fill, les subestima al pensar que és massa petit per pujar escales i es resisteix a traspassar la responsabilitat a l'infant (Monereo *et al.*, 1998). Quan l'infant es troba en una situació en què ha de pujar escales, la mare el sobreprotegeix amb les seves actuacions i explicacions del tipus: compte que cauràs, encara ets massa petit. L'actitud ben intencionada de la mare accentua la dependència del nen envers l'adult i li restringeix la possibilitat d'adquirir les habilitats necessàries. Aquesta restricció fa que l'infant es mostri poc hàbil i que la mare confirmi la seva premissa inicial: "encara és petit per pujar-les sense la meua ajuda".

Partint d'aquestes idees, es podria pensar que l'expectativa que pugui tenir un pare promourà unes actituds o comportaments determinats que estimularan l'infant a fer una sèrie d'activitats o a tenir actituds d'acord amb allò que el pare n'espera. Dins d'aquesta lògica podem pensar que, prèviament a una situació o activitat, el pare es crearà unes expectatives i, per tant, esperarà que el seu fill mostri un comportament o una actitud concreta. L'infant, alhora, també es crea expectatives sobre el pare i, de mica en mica, va aprenent allò que el pare espera d'ell en els diversos contextos i activitats. En aquest sentit, les expectatives poden actuar com a motor facilitador o inhibidor d'unes determinades actuacions o actituds. També podríem pensar que aquestes expectatives fluctuen, es van ajustant a les experiències i a les interaccions en què s'enrolen conjuntament pares i fills, i proporcionen una comunicació bidireccional que n'informa puntualment uns i altres. Alhora afavoreix un ajustament més acurat de les concepcions i les expectatives de pares i fills en quant a habilitats, actituds o sentiments, entre altres.

Les idees de Merton van tenir un impacte significatiu a les escoles i la societat d'aquell moment, sobretot en la societat americana. Van estimular nombrosos estudis en l'àmbit escolar (Goldenberg, Gallimore, Reese, Garnier, 2001) i també en el clínic. Un dels primers estudis destacats en relació amb la influència de les expectatives en l'àmbit clínic és el que va desenvolupar Frank (1961). Aquest autor va dur a terme un experiment en què utilitzava l'expressió *hola-adéu* (*hello-goodbye*) per tal d'explicar l'efecte de millora que produïen les expectatives dels pacients quan eren a la sala d'espera d'un prestigiós psicoterapeuta. Afirmava que els pacients sense rebre cap tractament milloraven pel sol fet de sentir-se afortunats de gaudir de l'atenció d'un professional tan valorat, de manera que ja podien marxar sense fer cap tractament. És per això que van anomenar aquest efecte *hello-goodbye*.

La profecia d'autocompliment apunta la importància de les expectatives i la possibilitat que aquestes potenciïn o inhibeixin conductes que puguin fomentar o no potencialitats de l'infant. Per tant, cal tenir en compte les expectatives i procurar que siguin ajustades a les competències i mitjans amb què compta el menut. És important situar-les en la zona de desenvolupament proper de l'infant per tal que les expectatives puguin actuar com a motor per aconseguir les fites marcades, estimular, propiciar situacions, actuacions o actituds. El fet d'explicitar-les i fer-les conscients, afavoreix que les famílies dediquin més energia i mitjans per tal d'aconseguir acostar, a poc a poc, allò que esperen dels infants de manera coherent a la realitat.

En aquesta línia, hi ha autors que han estudiat les variables que intervenen a l'hora de predir esdeveniments futurs i se centren en el que s'ha anomenat expectatives positives de futur (Dubow, Arnett, Smith i Ippolito, 2001). Aquestes s'han definit com a expectatives creades per aconseguir objectius específics (Wyan *et al.*, 1993), com ho seria el fet de voler que l'infant es relacionés més amb altres companys o que fos més autònom. Les persones motivades per assolir les fites marcades hi dediquen més esforç i energia, planifiquen més acuradament, demanen suport, si els cal, etc. D'aquesta manera, si les expectatives són realistes, fan més possible que les expectatives esdevinguin fets reals (Dubow, *et. al*, 2001).

Les expectatives en el context escolar

En el camp de l'educació formal, el gruix de les investigacions sobre expectatives ha estat important (Haimlerl, 2006). En aquest àmbit, Rodríguez defineix les expectatives com al “conjunt de creences generalitzades, d'impressions formades, que tenim en relació amb les persones o els grups socials que constitueixen una teoria congruent del comportament de les persones” (1995: 143). Els treballs realitzats s'han centrat sobretot en tres agents: el professorat, l'alumnat i les famílies. La majoria dels estudis posen l'èmfasi en les expectatives que expressen o manifesten els mestres (Bishop i Nickson, 1983; Good i Brophy, 1969, 1974 i 1984; Jussim i Eccles, 1992; Rosenthal i Jacobson, 1968). En una proporció menor trobem estudis referits a les expectatives dels alumnes (Blanco i Barrantes, 2003, 2004; Bishop i Nickson, 1983; Goldenberg, 1992; Llinars i Sánchez, 1990) i també a les dels pares (Goldenberg *et al.*, 2001; Neuenschwander, Rivera i Milicic, 2006; Vida, Garrett i Eccles, 2007).

Expectatives del professorat

Les investigacions centrades en les expectatives del professorat analitzen la possible influència que poden tenir les expectatives creades en la conducta del mateix professorat. També la seva relació amb el rendiment de l'alumnat en aspectes escolars més generals, com pot ser el rendiment acadèmic (Bishop i Nickson, 1983) o altres més concrets, com en el cas de la competència lectora (Goldenberg, 1992).

Inicialment, va ser l'obra de Rosenthal i Jacobson (1968), *Pygmalion in the classroom*, la que va marcar l'interès general per les expectatives i va generar la producció de noves investigacions. Aquests autors, basant-se en els resultats obtinguts per Merton (1948) sobre la profecia d'autocompliment, van analitzar l'efecte de les expectatives del professor sobre el rendiment intel·lectual dels alumnes. La investigació mostra que els estudiants arribaven a aconseguir els resultats que s'esperava d'ells sense que en principi hi hagués cap relació detectable amb les expectatives del professorat quant a la capacitat d'aquell alumne en particular. De manera que

aquest estudi va posar en relleu la influència que poden tenir les expectatives del professorat en el rendiment acadèmic dels estudiants.

Algunes revisions posteriors del treball de Rosenthal i Jacobson (Cartier i Gottesdiener, 1975) no van trobar que la influència de les expectatives del professor fos un efecte universal, però sí que van destacar que les expectatives del professor (*efecte Pigmalión*) o de l'experimentador (profecia d'autocompliment) hi podien influir. Van destacar que una de les variables que més incidència podia tenir en l'alumnat era la mateixa expectativa, és a dir, la creença que cadascú té sobre la possible influència de les expectatives (Pinto, 1996).

Good i Brophy (1969), referint-se als treballs de Rosenthal i Jacobson (1968) que acabem de comentar, van destacar les limitacions que presentava la investigació no només a nivell metodològic, sinó també en relació amb el pes donat als efectes de les expectatives del professorat (Good i Brophy, 1969; Snow, 1969 ; Thorndike, 1968). Tot i així, Good i Brophy van continuar investigant però aquesta vegada van centrar l'interès en els processos que mitjançaven entre les expectatives i el rendiment per tal d'aprofundir-hi més. Una de les conclusions més destacades que van extreure'n és el fet que la influència de les expectatives dels professors en els alumnes es basa principalment en el tractament diferenciat que fan els professors d'uns i altres alumnes d'acord amb el rendiment que suposen que tenen.

Aquesta influència de les expectatives del professor en el rendiment de l'alumne, o en el cas que ens ocupa, entre pares i infants, és la que Jussim (1986) va popularitzar com el que Merton (1948) havia anomenat, *profecia de l'autocompliment*. Jussim va dur a terme diverses investigacions (Jussim, 1986; 1987; 1989; 1990; Jussim i Eccles, 1992) per tal de profunditzar en la influència de les expectatives dels mestres en el rendiment acadèmic dels seus estudiants. Jussim va destacar que la coherència entre expectatives i resultats era deguda, en gran part, al fet que habitualment les expectatives són ajustades a la realitat més que no al fet que els resultats s'expliquin per la hipòtesi de la profecia de l'autocompliment. El fet que les expectatives dels mestres siguin acurades, per Jussim, és el factor que explica els resultats mostrats pels alumnes. Assenyala també, que aquests resultats donen suport a un socioconstructivisme moderat, ja que tot i que a vegades les percepcions poden crear la realitat social, les expectatives, habitualment acurades, que tenen les persones, reflecteixen la realitat social. És important tenir present que per tal que les expectatives dels pares siguin acurades és necessari un intercanvi bidireccional amb l'infant en què s'observi, s'expliciti, es negociï i es reajustin les expectatives a partir de la informació que l'infant facilita mitjançant paraules i accions.

Expectatives de l'alumnat

Els estudis sobre expectatives i concepcions de l'alumnat s'han centrat sobretot en estudiants universitaris (Barrantes i Blanco, 2003, 2004; Llinares i Sánchez, 1990). La majoria d'estudis conclouen que la influència de les característiques individuals del professor (el seu estil, els trets personals...) en la percepció que en té l'alumne s'ha de considerar de manera interrelacionada amb els mateixos trets de l'estudiant, ja que com més gran és la similitud de trets personals, més relació hi ha entre expectatives del professorat i el rendiment dels alumnes (Díaz-Aguado, 1985).

Les expectatives parentals

El gruix de les investigacions centrades a analitzar la influència de les expectatives de pares i mares s'ha orientat sobretot a buscar relacions amb el rendiment acadèmic dels fills (Goldenberg, Gallimore, Reese i Garnier, 2001 i Neuenschwander, Vida, Garrett, Eccles, 2007). Alguns autors apunten que l'èxit escolar està estretament vinculat al rol de l'entorn familiar a través dels estils i les pràctiques parentals. Aquests mateixos autors ho relacionen també amb les expectatives, creences i atribucions que els pares construeixen en relació amb els seus fills en l'àmbit acadèmic (Alcalay, Milicic i Torretti, 2002; Ballen i Moles, 1994; Chavquin i González, 1995; Epstein, 1994; Fuller, 1994; Rivera i Milicic, 2006; Vaccaro, 1995).

Investigacions als Estats Units han trobat correlacions significatives entre les expectatives dels pares i els resultats escolars dels seus fills (Entwistle i Hayduk, 1981; Duran i Weffer, 1992). Eccles (1983) presenta un model, *family socialization model*, que explica la rellevància de les expectatives i de l'autoconcepte a l'hora de predir el rendiment acadèmic dels estudiants. Neuenschwander *et al.* (2007) volen comprovar si aquest model és consistent en contextos diversos i endeguen una investigació en què és comparen dos països occidentals diferents. Els autors defineixen una sèrie d'elements que consideren influents en el rendiment dels escolars. Configuren el model proposat de la manera següent: les expectatives dels pares, l'autoconcepte acadèmic dels estudiants, les experiències passades en l'àmbit acadèmic i el nivell socioeconòmic de la família. La investigació demostra que les expectatives dels pares envers l'educació dels seus fills, juntament amb l'autoconcepte dels estudiants envers les seves habilitats en àrees específiques del coneixement, poden ajudar a predir el rendiment dels estudiants malgrat les diferències en l'estructura de l'escola, l'entorn cultural i de l'àrea acadèmica que hi ha entre ambdós països. Aquests autors troben evidències que donen suport a la profecia d'autocompliment estudiada amb professors (Jussim i Harber, 2005), ja que referma la idea que els pares amb expectatives altes prediuen un increment en els resultats acadèmics dels seus fills i, per contra, pares amb expectatives baixes prediuen un rendiment més baix. Els resultats apunten que els pares amb expectatives altes interpreten d'una manera optimista els resultats acadèmics dels seus fills, fet que ajuda a mantenir als infants un autoconcepte alt sobre les pròpies habilitats acadèmiques i, per tant, influeix en resultats més favorables. Els autors conclouen que la influència de les expectatives és doble. Per una banda, influeix indirectament en l'autoconcepte de l'estudiant envers una matèria en concret. Per l'altra, també incideix significativament i de manera directa en el rendiment acadèmic dels infants.

Goldenberg *et al.* (2001) van investigar les possibles influències entre les expectatives de pares i mares d'origen llatinoamericà amb residència als EUA en relació amb el rendiment escolar dels seus fills a partir d'un anàlisi longitudinal. D'aquest estudi se'n poden extreure diverses idees interessants que poden ajudar a aprofundir en les expectatives de les famílies i la influència que aquestes expectatives poden tenir en els seus fills. En el treball es fa una diferenciació entre aspiracions (enteses com a desig -el nivell educatiu que esperen que el seu fill assoleixi-) i expectatives (enteses com a predicció -el nivell educatiu esperat que assoleixin el fill sent realistes-). Els autors van trobar que els pares solen tenir aspiracions de futur altes i estables al llarg del temps. Destaquen que les expectatives solen ser una mica més baixes que les aspiracions perquè es basen en elements més objectius i realistes que aquestes. També destaquen que les expectatives varien de manera que poden fluctuar a llarg del temps d'acord amb els resultats i possibilitats dels seus fills a l'escola. Els autors van concloure que les aspiracions i expectatives

baixes dels pares no portaven necessàriament a rendiments més pobres dels seus fills. És interessant apuntar que els resultats trobats no donen suport a la profecia d'autocompliment i, per tant, posen en dubte la influència directa de les expectatives. Una explicació d'aquest fet podria ser que les mateixes expectatives baixes actuen com a element facilitador, ja que els pares posen energia a estimular i ajudar els seus fills per tal que no es compleixin aquestes expectatives i els nens i nenes puguin seguir endavant.

En el context català, en el marc del Panel de Famílies i Infància del CIIMU, destaquem una investigació que es va centrar en el propòsit d'estudiar el seguiment i la implicació dels pares en les activitats dels fills i analitzar si aquest seguiment contribuïa a les expectatives dels fills respecte de l'educació i l'assoliment educatiu. Els resultats mostren la influència positiva dels pares sobre el rendiment i les expectatives educatives dels seus fills, si s'interessen per l'escola i hi estableixen relacions (Marí-Klose, Gómez-Granell, Brullet i Escapa, 2008).

Totes aquestes investigacions ressalten unes troballes que matisen el paper de les expectatives, els rols dels pares i els elements que potencien o debiliten la seva influència en els infants. Les expectatives que un es crea mediatitzen la manera de percebre la realitat i la manera d'actuar-hi. També la manera de donar significat a les persones i a les seves accions. Un infant pot esperar que el seu pare el renyarà si dona una empenta a un company de joc. Un infant necessita conèixer els seus límits, els seus drets i també els seus deures. Seguint en l'exemple anterior, en situacions de conflicte, és possible que inicialment persisteixi l'impuls d'agredir al company però, a poc a poc, l'infant sabrà que allò no és el que s'espera d'ell i anirà aprenent a utilitzar altres mitjans per tal de resoldre les diferents situacions. Tot i així, inicialment, quan l'infant doni una empenta a un altre infant, mirarà el pare per tal de veure i aprendre la seva reacció, fet que l'ajudarà a comprendre com el pare interpreta la situació. Paral·lelament, quan el pare percebi que hi pot haver una situació de conflicte que pugui desencadenar una acció com l'empenta, podrà actuar de diferents maneres segons el que percebi del seu fill: evitant situacions de relació amb altres companys perquè el seu fill pega; actuant abans que la situació succeeixi; deixant als infants resoldre la situació, etc.

Les expectatives que es creen pares i infants s'alimenten mútuament i es van modificant a partir de les experiències i coneixements adquirits, tant en l'àmbit individual com grupal. És important considerar-les i tenir-les en compte a l'hora de treballar amb les famílies per tal que les expectatives siguin un motor facilitador i enriquidor.

Tal com s'ha assenyalat anteriorment, alguns estudis destaquen que les expectatives baixes poden influir negativament en l'aprenentatge dels infants, segurament perquè la percepció del fet que un infant té certes dificultats en algun aspecte pot desencadenar en el fet que aquest actuï passivament, deixant de buscar recursos per saltar les barreres percebudes i dificultant que avanci. En aquest sentit, s'ha apuntat la importància de considerar tant l'autoconcepte dels pares com el dels infants com a element facilitador.

Com ja han assenyalat els estudis elaborats en els altres camps de coneixement, el fet que les expectatives siguin realistes afavoreix el fet que les interpretacions i les prediccions siguin més ajustades a la realitat. Les expectatives s'han d'ajustar a fites que tinguin un grau de dificultat assequible, que impliquin un esforç moderat per tal que l'infant assoleixi, mitjançant petits èxits, els objectius proposats. Aquesta autonomia ajudarà pares i infants a enfortir l'autoconcepte i a seguir motivats per caminar cap a noves fites més complexes.

Els factors personals i emocionals també tenen un pes molt important en les interaccions i, per tant, cal considerar-los quan s'analitzen les expectatives.

Cal donar recursos i espais educatius a les famílies perquè puguin aprendre, ensenyar i compartir les seves experiències i adquirir seguretat en les seves pràctiques educatives. El fet de poder veure els seus fills i filles en acció amb altres infants pot ajudar a ajustar les expectatives a la realitat dels infants i, d'aquesta manera, afavorir un clima de desenvolupament favorable.

Les expectatives parentals en el context familiar

La literatura existent sobre les expectatives dels pares i les mares en relació amb el comportament dels infants en la primera infància, segons Lynne Lane, Stanton-Chapman, Roorbach i Philips (2007) es pot dividir en dues escoles de pensament:

L'escola que planteja que els pares amb habilitats i estratègies reeixides influiran en la conducta dels infants dins de l'àmbit familiar (Burke i Herron, 1997; Christophersen i Mortswet, 2003; Torff, Robert, Sternberg, 2004).

Les centrades en la col·laboració família-escola que incideixen sobretot en les intervencions de suport i ponderació de les conductes positives, *Positive Behavior Suport* (PBS), (Sugai i Horner, 2002; Sugai *et al.*, 2000; Todd, Horner, Sugai, i Colvin, 1999; Turnbull *et al.*, 2002).

Segons remarquen Lynne Lane *et al.* (2007), no hi ha estudis que analitzin les expectatives familiars en relació amb el comportament dels infants dins o fora de l'aula.

En una revisió feta per Kegendo i Dimitrov (2001) en l'àmbit familiar, s'assenyala que les expectatives s'han conceptualitzat com a: esperança (Mercer i Chavez, 1990), desig (McNair i Rusch, 1991), aspiracions (Seyfarth, Hill, Orelove, McMillan, i Wehman, 1985) o visió de futur per a l'infant (Hanley-Maxwell *et al.*, 1995). En aquest context el fet de definir principalment expectatives com a predicció no està tant generalitzat com en l'àmbit mèdic, econòmic o escolar. Tot i així, totes les definicions impliquen un grau de predicció malgrat que s'anomeni de manera diferent.

En l'àmbit familiar, trobem autors com Palacios (1988a), que consideren que les expectatives són: allò que els pares esperen de o per als seus fills, allò que queda de les seves aspiracions en ser passades pel sedàs de les dades de la realitat. Palacios destaca que les expectatives tenen una estreta relació amb altres components dels processos cognitius parentals: les constatacions de fets en relació amb el desenvolupament o els aprenentatges per part de l'infant; les suposicions o inferències que fan; les explicacions que hi troben; les aspiracions o els desitjos que projecten; les actituds i els valors que les emmarquen o els donen suport; les creences i la confiança sobre les seves possibilitats d'incidir en els fets i processos o en les competències dels fills; els procediments o les estratègies que prefereixen.

Quan es parla d'expectatives, inevitablement la majoria de les definicions impliquen idees o creences parentals. Aquest és un aspecte important i cal tenir-lo en compte ja que les famílies creen expectatives evolutives acurades a partir de les concepcions que tenen sobre el desenvolupament, l'aprenentatge i les tècniques educatives que coneixen.

Alessio (1990) afirma que les expectatives evolutives dels pares són com un rellotge espatllat ja que només donen l'hora correcta una vegada, al voltant dels cinc o sis anys. Aquest fet es pot relacionar amb la idea que ha sorgit anteriorment que assenyalava que els pares tenen tendència a crear expectatives de desig altes. El fet que expressa Alessio ajuda a entendre la dificultat que els pares per si sols siguin acurats en les expectatives que es creen envers els seus infants. Les creences, les concepcions i els desitjos que configuren les expectatives poden estar inicialment desajustats a les característiques i potencialitats de l'infant, però també cal ser optimistes quant a les variacions i els ajustaments que es fan en les expectatives a partir de la millor coneixença de l'infant i el contacte amb altres famílies. El major coneixement pot afavorir una major coherència entre allò que pares i infants esperen els uns dels altres.

Alguns autors destaquen que les expectatives dels pares giren entorn de dos aspectes generals, les concepcions que tenen en relació amb desenvolupament dels infants i la manera que tenen d'aprendre. Aquests dos elements mediatitzen les percepcions i accions que els pares tenen envers els seus infants. A continuació es presenta una classificació entorn de les tendències parentals mostrades al voltant d'aquestes dues dimensions.

1. Desenvolupament. Alessio (1990) descriu dues tendències generals en relació amb les expectatives que tenen els pares sobre el desenvolupament que mostren els seus infants:
 - a) Importància donada a diferents àrees de desenvolupament. D'una banda, la majoria de les famílies esperen que els seus fills mostrin un desenvolupament més precoç en unes àrees que en altres, com per exemple en el desenvolupament social o l'autocontrol en comparació amb el desenvolupament cognitiu-lingüístic. Aquest fet pot ser degut a la mediatització del context, en què la relació entre els iguals és important i cal adquirir les competències bàsiques que ajudin a fomentar relacions riques amb els altres. En aquest sentit, l'autocontrol és bàsic, ja que les persones més emotives poden tenir més dificultats de relació perquè actuen abans de pensar en les conseqüències que les seves accions poden tenir.
 - b) Percepció més o menys optimista del desenvolupament. D'altra banda, en relació amb les fites del desenvolupament dels infants, hi ha pares/mares que es mostren optimistes (esperen que els seus fills mostrin un desenvolupament precoç) i altres més pessimistes (pensen que els infants tindran un desenvolupament més aviat tardà). L'autoconcepte dels pares, el grau de control percebut (intern o extern), les experiències prèvies, les característiques del mateix infant, la xarxa social que l'envolta o els coneixements que tenen del desenvolupament dels infants són factors que incideixen a l'hora de mostrar-se més o menys optimistes.
2. Aprenentatge. Alguns autors diferencien les idees que tenen pares/mares en relació amb la manera d'aprendre dels infants, a partir de dos grans grups: els que tenen concepcions constructivistes i els que sostenen concepcions més instruccionalistes (Palacios i Rodrigo, 1998).
 - a) Constructivistes. Consideren que els infants aprenen per si mateixos, són actius i aprenen a partir de l'experiència. En aquest sentit, els pares actuen com a facilitadors de l'aprenentatge. Donen un paper actiu a l'infant com a constructor del seus propis coneixements.

- b) Instruccionalistes. Les famílies més didacticistes consideren que els infants no saben i que és necessari que els adults els ensenyin. L'adult és el que té el coneixement i ensenya a l'infant, que té un paper menys actiu en el seu propi procés d'aprenentatge.

Diverses investigacions (Donovan, Leavitt, Balling, 1978; Milliones, 1978; Nover, Shore, Timberlake, Greenspan, 1984) han analitzat la relació entre les maneres que les mares tenen de percebre els infants durant els primers anys de vida i les intervencions que [les mares] fan. Els resultats destaquen que, quan el menut és conceptualitzat com a competent o simpàtic, les mares potencien i diversifiquen les interaccions, mentre que, si perceben l'infant com a quiet, tranquil o difícil, es constata poca disponibilitat a actuar i relacionar-se afectivament amb ells de manera que minven les intervencions [de la mare] i la interacció en surt perjudicada. Coses semblants succeeixen en relació amb el grau de coincidència existent entre les característiques i el nivell de desenvolupament que les mares constaten o atribueixen a la mateixa criatura i els que són considerats culturalment com a propis de l'infant mitjà.

Es pot afirmar que les expectatives dels pares, siguin explícites o implícites, vénen a ser com un marc de referència en relació amb el qual els pares van contrastant les maneres d'actuar, les decisions i les consecucions dels seus fills i filles. En la mesura que existeixi un major o menor grau de coincidència o divergència entre les expectatives i la realitat, i segons quina sigui la permeabilitat/resistència al canvi per part dels familiars, aquests faran evolucionar les seves concepcions, expectatives i actituds en un sentit o altre: reorientació, reconstrucció, enrocament, temptatives de convenciment, imposició, decepció, desistiment, etc. En aquests sentit, per tal que hi hagi algun tipus de modificació, cal considerar factors com ara l'harmonia o la divergència entre els diferents components cognitius implicats, el grau de flexibilitat que presenten, la fonamentació científica, la base/difusió popular, social o mediàtica, el caràcter propens a l'abstracció o a la concreció, la consciència que es té dels propis plantejaments, percepcions, desitjos.

Quant a l'etapa infantil, els estudis sobre concepcions i expectatives no sols se centren en la incidència que aquestes tenen en les maneres d'actuar dels infants, sinó que ressalten també la influència que tenen en les expectatives i concepcions que els familiars construeixen en la interacció que es produeix amb el fill o la filla, la imatge que aquest o aquesta amb la seva acció retorna als seus pares, i que facilita així el coneixement de les característiques de l'infant (observables o atribuïdes). De manera que les expectatives parentals influeixen però les dels infants també (Pinto, 1996).

Podem constatar que la majoria d'estudis revisats en aquest apartat convergeixen en definir les expectatives en relació amb el desig i la predicció. Els resultats de les investigacions mostren que no hi ha un acord uniforme sobre el grau d'influència de les expectatives, però sí que se'n destaca la importància, sobretot com a motor que pot estimular fites positives. Des dels diversos camps analitzats es fa un recull d'idees que poden incidir en la influència que poden tenir en el comportament de les persones i es remarca la importància de considerar-les, fer-les explícites, contrastar-les, ajustar-les a la realitat i a les competències desenvolupades pels infants.

8. La formació de les expectatives. Elements que les configuren

Aquest apartat pretén analitzar el procés de formació de les expectatives i quins són els elements principals que cal considerar. Tal com ja hem expressat en l'apartat 7, en aquest treball definirem les expectatives parentals com al conjunt de desitjos, aspiracions i prediccions al voltant dels mateixos pares i dels seus infants. Considerem que les expectatives es construeixen a partir de creences i concepcions emmarcades en un context sociocultural concret i que fluctuen en funció dels coneixements i les experiències adquirides al llarg del cicle vital. Pensem que la funció de les expectatives és adaptativa, ja que faciliten el poder interpretar i actuar en una realitat complexa. La seva funció facilitadora pot ajudar a fer prediccions del que és més possible que succeeixi en una situació, acció, actitud, habilitat o activitat concreta en un context determinat. Les expectatives ajuden a emmarcar les interaccions entre els pares, les mares i llurs fills.

Per tal de guiar la lectura al llarg els següents apartats del capítol, es mostra en la figura 2.2 un resum amb els conceptes clau relacionats amb les expectatives i els factors que influeixen. També la seva relació amb les pràctiques educatives, així com el desenvolupament i l'aprenentatge dels infants. Aquesta proposta inclou les aportacions que s'han anat esmentant en els apartats anteriors d'aquest capítol i és la que emmarca el nostre estudi.

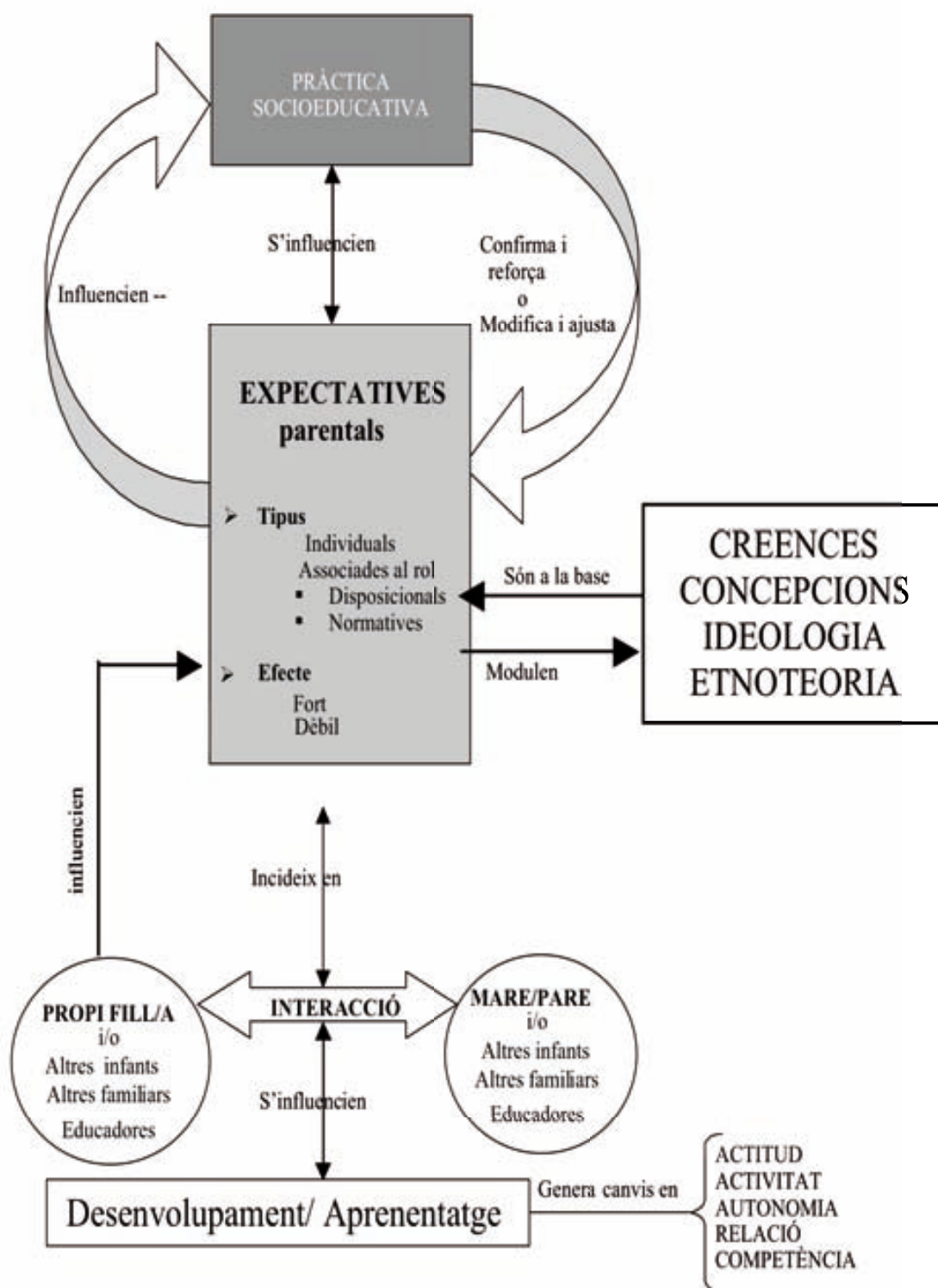

Figura 2.2. Les expectatives i conceptes relacionats

Condicions i factors implicats en la construcció de les expectatives

Hi ha autors que han trobat evidències que correlacionen les expectatives parentals en relació amb el desenvolupament dels seus fills o filles amb el desenvolupament real dels infants (Duran i Weffer, 1992; Entwistle i Hayduck, 1981). Aquests resultats donen suport a la noció que les expectatives parentals poden crear profecies d'autocompliment (Merton, 1948) i, per tant, poden influir en les fites aconseguides pels infants. És important considerar les expectatives com un element clau i aprofundir en la manera en què es configuren. Primerament assenyalarem quines són les condicions necessàries per poder parlar d'expectatives i destacarem en quin tipus d'informacions es basen els pares a l'hora de configurar-les. En la segona part d'aquest apartat descriurem aquells elements que s'han de tenir en compte a l'hora d'analitzar les expectatives parentals.

Quines són les condicions necessàries per definir les expectatives?

Ros (1989, citat per Teixidor, 1995: 143) assenyala que hi ha dues condicions necessàries per tal de poder parlar de l'existència de l'expectativa. En primer lloc, considera que hi ha d'haver l'existència de *creences* que fomentin una concepció de l'infant *fèrme i estable*. És a dir, una sèrie d'idees parentals explicitades com a consistents i perdurables en el temps. Com per exemple, quan descriuen el seu infant com a “molt tranquil” o “simpàtic, o “tabalot”. Descriure un infant, per exemple, com a “molt tranquil” no implica que no pugui mostrar-se neguitós o mogut en certs moments o situacions, sinó que ressalta una concepció en relació amb trets característics de l'infant. Aquesta concepció és la que guiarà les expectatives parentals en relació amb l'infant i, per tant, limitarà o estimularà tot un ventall de situacions, actuacions i activitats. El fet d'esperar que l'infant és mostri tranquil en diferents situacions afavorirà unes pràctiques educatives diferents que si l'infant és percebut com a molt inquiet (Donovan, Leavitt, Balling, 1978; Milliones, 1978; Nover, Shore, Timberlake, Greenspan, 1984).

La segona condició que assenyala Ros és que l'expectativa permeti fer prediccions amb un determinat *grau de confiança*. Per tal que s'assoleixi aquest grau de confiança i que les expectatives siguin al més acurades possible és important que s'explicitin i quan sigui adient, es negociïn (Bower i Morgan, 2000). Seguint amb l'exemple d'abans, si una mare espera que el seu fill mostri una actitud tranquil·la, podrà arranjar situacions com anar a comprar o anar al metge acompanyada de l'infant perquè creu que l'actitud habitual de l'infant probablement no entorpirà l'activitat. Aquest fet dona a l'infant oportunitats de la participació social, possibilitats de construir eines socials, valors i actituds dins del context en què viu. Possiblement, una mare que explicita que el seu infant és molt mogut, si té l'oportunitat, deixarà el seu infant amb alguna persona del seu entorn social per tal de poder anar a una cita amb el metge tranquil·lament. Aquest infant està perdent possibilitats de participació i d'aprenentatge a partir de situacions quotidianes potencialment enriquidores.

Quin tipus d'informacions utilitzen els pares per configurar les expectatives?

Beltrán (1985) assenyala que les expectatives es construeixen principalment a partir de dos tipus d'informacions: directes i indirectes. Les informacions directes estan basades en l'observació i l'experiència pròpia. Per tant, el fet d'estar estones amb els infants i que se socialitzin amb altres famílies permet anar ajustant les expectatives creades entorn de la parentalitat i la criança. Les informacions indirectes són les que vénen proporcionades per altres persones, llibres, mitjans de comunicació, etc. (Díaz-Aguado, 1985). Les informacions indirectes són aquelles que pot aportar

una tercera persona. Aquestes són més febles que les construïdes individualment, ja que no són fruit d'una elaboració directa i objectiva. Aquesta informació addicional pot influir en les expectatives que ja té la persona però caldrà que sigui creïble, és a dir, que la nova informació sigui coherent amb el que un ja ha construït. Si és així, pot arribar a modificar les percepcions sempre que no contradigui les idees prèvies que hom ha construït a partir de les dades obtingudes mitjançant l'observació i l'experiència directa (Gilly, 1980). Quan les persones disposen de les dues, utilitzen la més fiable, la directa. Per tant, seguint amb l'exemple anterior, si al pare de l'infant li arriba la informació que el seu fill és molt mogut i que durant l'estona que ha estat en l'Espai Familiar ha creat petits conflictes amb altres infants, la informació no li resultarà creïble. En tot cas buscarà una explicació coherent que justifiqui el comportament i l'actitud poc habitual en l'infant, com ara que avui estava molt cansat o que li deu rondar la grip, etc.

En aquest sentit, els pares i les mares tenen la tendència de esbiaixar la informació que reben donant més valor a aquelles idees que confirmen i refermen les expectatives creades i a menysvalorar o ignorar aquelles altres que contradiuen les idees concebudes.

Quins factors influencien la construcció d'expectatives?

Tal com ja s'ha apuntat abans, hi ha estudis que han evidenciat que les expectatives estan estretament relacionades amb altres elements. És important entendre la formació de les expectatives en funció dels contextos en què participa l'infant i la família, com l'escola o l'espai familiar; l'educació dels pares; el grau de dificultats de l'infant, si en mostra; les experiències viscudes prèviament; factors psicosocials; l'entorn familiar i social; informacions diverses, no sempre exactes, que arriben a través de mitjans de comunicació, llibres o altres persones. Per tant, aspectes relacionats amb el context, les característiques personals de pare/mare, de l'infant o altres aspectes socials i culturals poden ser uns predictors importants a l'hora d'analitzar la formació de les expectatives i la seva influència (Masino i Hodapp, 1996; Newman i Cameto, 1993; Muniesa, 2007).

Tenint en compte aquests elements, Braun (1976) va crear un model amb què explica els factors que incideixen en les expectatives del professorat. Contextualitzant el seu model en l'àmbit familiar, es poden concretar els factors que cal tenir en compte a l'hora d'analitzar els components que incideixen en la formació de les expectatives dels pares en relació amb els propis fills:

- Les creences o teories implícites personals,
- Les concepcions sobre diferents aspectes relacionats amb l'infant,
- Les característiques de la personalitat individual i, per tant, de l'estil de criança que presenti en major grau el pare o la mare,
- Les experiències viscudes en l'àmbit personal, destacant-ne l'experiència com a fill, i com a mare/pare si ja s'ha donat,
- Les experiències socials viscudes, sobretot la relació o observació d'altres mares/pares de l'entorn social o telemàtic,
- L'autoimage i autoconcepte com a mare/pare,
- El nivell sociocultural (nivell cultural, formació a partir d'informacions, bibliografia o xerrades sobre aquesta qüestió),
- El nivell econòmic familiar com a factor que predisposa a unes expectatives relacionades amb el context social de la família i pressuposa una limitació, o no, en l'estimulació, la participació quotidiana i social de l'infant,
- La transmissió cultural.

Altres autors (Dubow, *et al.*, 2001) destaquen elements clau que poden influir en el compliment de les expectatives desitjades, les anomenades *expectatives positives*, que s'han relacionat amb el constructe *optimisme disposicional*, entès com a expectatives globals positives per a fites de futur, per a aspiracions. D'acord amb Dubow *et al.* cal considerar : (a) aspectes personals, destacant-ne l'autoestima i la percepció d'autoeficàcia, és a dir, la capacitat per resoldre dificultats, (b) el suport familiar i dels iguals, (c) el fet d'evitar influències negatives per part d'iguals, (d) l'ajustament al context que mostra la persona en el present. Aquests elements facilitaran o dificultaran que les expectatives tinguin èxit en les seves prediccions, és a dir, que siguin més o menys acurades.

En aquest apartat hem vist que quan parlem d'expectatives les hem de considerar com a idees fermes i estables que els pares expliciten amb un grau de confiança important. També hem destacat que les expectatives es poden formar a partir de dues vies, la directa i la indirecte, sent les segones més febles al no basar-se en informacions tant objectives. Finalment hem destacat el diferents factors que influencien la construcció de les expectatives i que fan referència tant a aspectes culturals, socioeconòmics, socials, personals i contextuals. Per tal d'analitzar a les famílies tindrem en compte que les idees explicitades pels pares siguin coherents amb les condicions exposades i els diferents factors que poden estar-hi implicats.

El procés de construcció de les expectatives

En l'apartat anterior, hem assenyalat les condicions i els factors que influencien en la construcció de les expectatives. En aquest, en basarem en dos models per tal d'explicar el procés de formació de les expectatives, el de Jussim (1986) i Good i Brophy (1969,1974, 1984,1986).

Jussim (1986) va proposar un model per explicar la formació de les expectatives, en el marc del context escolar, a partir de tres fases. Ajustant la seva proposta al context familiar, podem distingir tres fases diferenciades:

En un primer moment, els pares formen les expectatives basant-se en la informació prèvia i l'efecte que provoca la primera impressió. Elaboren expectatives evolutives i socioemocionals sobre l'infant que es veuran confirmades o modificades en funció de l'experiència.

En una segona fase del procés, els pares actuen de manera coherent amb les expectatives inicials mediatitzades alhora per variables psicològiques i situacionals.

En un tercer moment, els infants acomoden, o no, la seva conducta d'acord amb les expectatives creades pel pare o la mare.

Good i Brophy (1969,1974, 1984,1986), a partir dels treballs de Rosenthal i Jacobson (1968) sobre l'efecte Pigmalión, també proposaren un model que expliqués el procés d'influència de les expectatives del mestre en les actuacions i el rendiment dels alumnes. Si traslladem el seu model a l'àmbit familiar, el procés entre expectatives i conductes seria el següent:

1. El pare o la mare espera unes habilitats i un comportament de l'infant.
2. En funció d'aquestes expectatives, el pare o la mare es comporta de manera diferent amb cada infant, en com l'estimula o el limita, per exemple.

3. Aquest comportament diferencial informa l'infant de què s'espera d'ell, influint en el seu autoconcepte, la motivació i el nivell d'aspiració.
4. Si la conducta és consistent i, si l'infant no es resisteix al canvi, acabarà modelant la seva conducta i el nivell de coneixement.
5. Amb el temps, la conducta i el rendiment s'ajustarà cada vegada més al que el pare o la mare espera d'ell.

Aquests dos models proposen un procés de formació de les expectatives parentals a partir d'informacions principalment directes que els serveix de guia per a realitzar les pràctiques educatives amb els infants i mostra la manera com aquestes expectatives acaben influenciant els infants, d'una manera molt unidireccional. Caldria afegir una quarta fase en què els infants també participin de manera més activa, acostant el model a una visió més bidireccional.

Els infants no són estàtics, varien, creixen, aprenen, adquireixen més habilitats i, per tant, aquests canvis fan que les famílies hagin d'ajustar les expectatives a la nova realitat.

A continuació es recullen les aportacions exposades en els apartats 6, 7 i 8, relacionades amb la construcció de les expectatives. En la figura 2.3 es mostren els factors principals que estan d'alguna manera implicats en el procés i com es relacionen entre ells. Considerem que l'infant, el seu pare o la seva mare participen activament en aquest procés entès de manera bidireccional i interrelacionada.

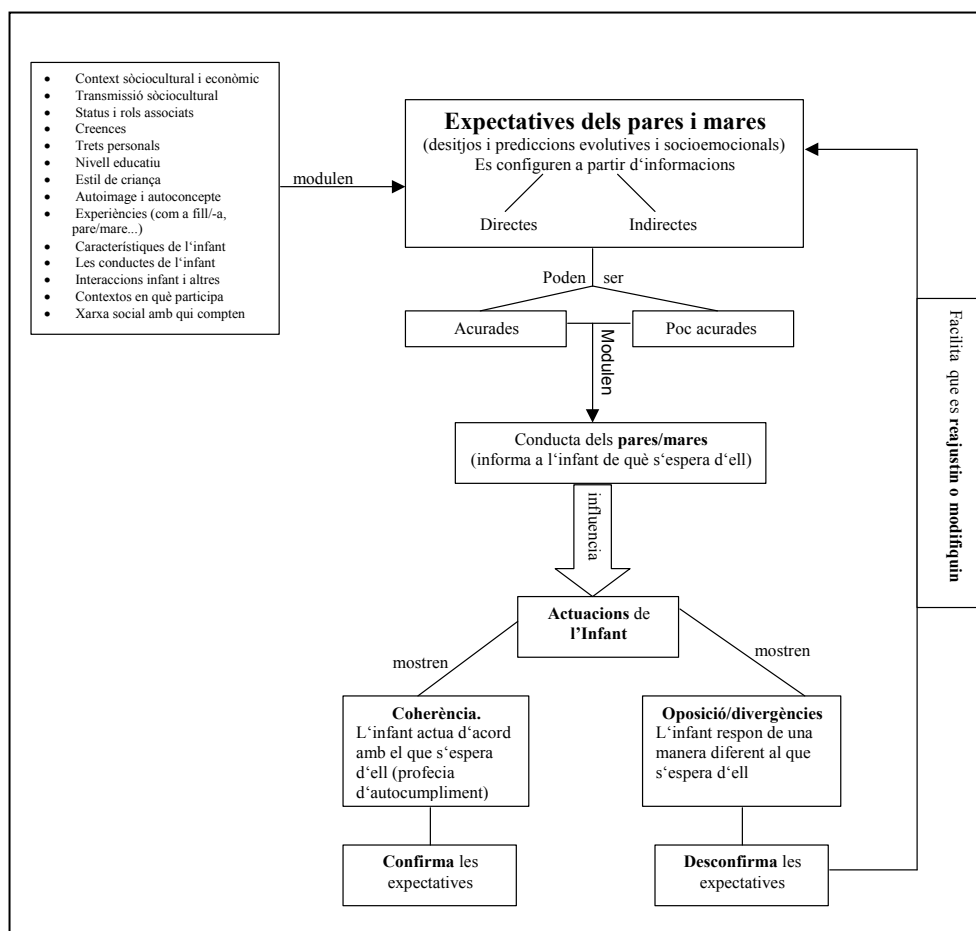

Figura 2.3. El procés de construcció de les expectatives

És important destacar que el fet de compartir temps amb els infants en un context com el de l'Espai Familiar, en què hi ha altres famílies, infants de diverses edats, materials i activitats que possibiliten altres potencialitats, pot afavorir que les famílies es mirin a més distància els seus fills i que fins i tot se sorprenguin de conductes o actituds no esperades. Si els infants les mostren de manera consistent i estable en el temps, poden propiciar canvis cognitius que possibilitin ajustaments en les expectatives inicials dels pares i mares perquè siguin més acurades.

Les expectatives són un element important que cal tenir en compte quan es volen analitzar les pràctiques educatives per tal de conèixer-les millor, veure les seves potencialitats i poder fer que aquestes esdevinguin un context ric per a pares/mares i infants. Les expectatives posen de manifest característiques psicològiques dels coneixements pràctics que tenen les famílies, per tant, com que són en si mateixes instructives (Bromme, 1988), permeten accedir, analitzar i ajustar les creences que guien les pràctiques familiars.

Les expectatives associades al rol

Hi ha autors que vinculen les expectatives amb el concepte d'estatus i de rol. Les interaccions socials impliquen que els participants actuïn en funció d'uns papers socials anomenats rols, com ara el de pare/mare i el de fill/filla. Tal com apunta Díaz Fouces (2001) immersa en el concepte de rol hi ha la noció d'expectativa. Els rols impliquen relacions normatives enteses com a constel·lacions d'expectatives que guien la manera en com s'han de comportar.

Segons Deutsch i Krauss (1976), l'estatus és un concepte relacional que implica una sèrie de drets i obligacions que emmarquen la interacció amb altres persones d'estatus diferents. En aquest sentit, un pare o una mare té la obligació de procurar, per exemple, les necessitats bàsiques al seu fill o la seva filla i donar-li protecció. Però també té certs drets, com el de rebre respecte. Cada un d'aquests estatus es relaciona amb un conjunt de normes o expectatives. Aquestes concreten una sèrie de comportaments que se suposen que són propis de les persones que conformen una posició. Aquestes expectatives es relacionen amb el concepte de rol, tal com s'ha afirmat anteriorment.

Per descriure el concepte del rol, em referiré a la classificació feta per Rommetveit (1955), Thiabaut i Kelley (1959) (citats per Deutsch i Krauss, 1976: 165) que conceptualitzen tres tipus de rol segons les expectatives que pressuposen:

- *Rol prescrit:* Les expectatives vénen donades per l'entorn cultural i social que envolta l'ocupant d'una posició en relació amb el seu comportament envers altres persones de posicions diferents. Per tant, implicaria aquelles idees, conductes, actituds que la societat espera d'una mare, com per exemple, que sigui responsable, afectuosa, pacient, etc.
- *Rol subjectiu:* Les expectatives que un mateix té sobre el seu propi comportament, és a dir, si seguim l'exemple anterior, com pensa la mare que es comportarà o quines actituds mostrarà.
- *Rol desenvolupat:* Els comportaments manifestos específics que cada persona adopta quan interactua amb els altres. Són, per tant, aquelles accions o pràctiques que la mare duu a terme en la realitat.

Aquests tres rols estan interrelacionats i, per tant, per tal que una persona se senti en consonància amb el context que l'envolta, amb allò que espera d'ella mateixa i la seva manera d'actuar, aquests tres rols haurien d'implicar idees, actituds i comportaments semblants.

En aquest treball, ens centrarem en les expectatives relacionades amb el rol parental subjectiu, per tal de relacionar-lo amb el rol desenvolupat en l'Espai Familiar.

9. Tipologies d'expectatives i la seva consistència temporal

Hi ha diferents tipus d'expectatives segons on centrem el interès: si en el tipus d'informació que les configuren, l'origen o l'efecte. En aquest apartat fem un recull de les tipologies que han proposat diversos autors per tal de poder conèixer-les i diferenciar-les.

Segons Jones i Mggillis (1976, citat per de Teixidor, 1995: 145) les expectatives es poden classificar principalment en dues categories bàsiques:

Expectatives individuals: Són aquelles expectatives entorn d'una persona derivades de creences i concepcions percebudes com a veritables. Com per exemple, una mare que cregui que la seva filla és massa petita per participar en tasques domèstiques, com ara cuinar. Aquestes expectatives són determinants i, per tant, si hi ha discrepància, s'ofereix resistència a desconfirmar l'expectativa creada, ja que comporta un reajustament cognitiu més important.

Expectatives associades al rol: Són aquelles que deriven del context social i els rols relacionats amb la gent que hi participa inclús en aquelles situacions en què no se'n té coneixença personal. A diferència de les anteriors, aquestes poden ser aplicades a àmplies categories. Les expectatives que es configuren són *probabilístiques*, ja que permeten fer inferències de marge ampli i, per tant, si hi ha una discordança entre el que un espera i el que realment és, s'ajusta una altra informació categorial. Per exemple, s'espera dels pares que siguin pacients, que es mostrin afectuosos, comprensius, etc., però si observem una situació en què un infant està fent una rebequeria i els pares mostren una actitud nerviosa, aquesta reacció no ens sorprendrà.

Aquestes expectatives basades en categories socials, se subdivideixen en expectatives *disposicionals i normatives* (Teixidó, 1995). Les primeres fan referència a disposicions similars que comparteixen membres d'un mateix grup, com per exemple "els nens són molt actius". Les expectatives normatives fan referència a les regles i les sancions socials. Les persones es comporten de la manera esperada per la resta del grup per tal de no fer el ridícul o sentir-se excloses. En la nostra societat, als infants no se'ls pot tractar de manera agressiva, ja sigui per mitjà de crits o força física. Hi ha persones que, si ho fan, tenen cura de no fer-ho en espais públics, ja que saben que no és un comportament acceptat socialment.

Segons Teixidó, també es pot classificar les expectatives en funció de la dimensió d'*efecte: dèbil i fort*. Les primeres prediuen un resultat construït d'acord amb dades objectives. És a dir, posem per cas, si a l'infant no li agrada menjar fruita, a l'hora de la fruita, s'esperarà que no en mengi. Les segones porten associats una sèrie de comportaments que incideixen en el context. Si una família espera que el seu infant es vagi fent autònom, durà a terme conductes que afavoriran s'hi vagi tornant. O si esperen que l'infant tingui interès per la lectura, amb l'ajut del conte promocionaran que experimenti una activitat conjunta plaent, estimularan la lectura mitjançant la visita a la

biblioteca, la compra de contes, etc.. El següent quadre 2.3 recull les diferents tipologies exposades.

Classificació de les expectatives segons	
Informació	Directes (basades en l'observació i experiència pròpia)
	Indirectes (fonts: altres persones, llibres, mitjans de comunicació, etc.)
Origen	Individual (es forma a partir creences i concepcions del context particular)
	Associat al rol (es formen a partir del context i els rols socials)
Efecte	Fort (implica comportaments associats per tal d'incidir-hi)
	Dèbil (s'espera allò que s'ha format a partir de dades objectives)
Creences	Disposicionals (idees compartides per un mateix grup)
	Normatives (regles, sancions imposades socialment)

Quadre 2.3. Tipus d'expectatives

Les expectatives fluctuen al llarg del temps. Aquestes variacions estan associades a la influència bidireccional paternofilial i les experiències viscudes. Els pares construeixen i reconstrueixen les expectatives envers l'infant i ells mateixos a mesura que els fills van desenvolupant-se i creixent, alhora que viuen la realitat de l'infant i el que suposa tenir-ne cura (Pridham, Krolikowski, Mussatto, Harrison, Fedderly i Winters, 2008). Aquests autors assenyalen que, en situacions adverses aquest procés dinàmic de construcció que mostren els pares en relació amb les seves expectatives, pren principalment dos opcions destacades. Aquelles famílies que procuren no preocupar-se i es focalitzen en el present, i altres que se centren tant en el present com en el futur, acceptant i preveient possibles dificultats que es podrien trobar més endavant. En aquest sentit, aquestes famílies explicaven que el fet d'haver reflexionat sobre esdeveniments futurs els havia ajudat a enfrontar-s'hi o a expressar-ho als professionals que tractaven els seus fills. Deien que això els havia ajudat i ho valoraven molt positivament. Destaquem que és important que les famílies siguin conscients de les seves expectatives més immediates però també futures per tal de poder gestionar-les millor.

Tot i que les expectatives, siguin del tipus que siguin, no són fixes, sí són estables. Evolucionen o canvien al llarg del temps a partir de les experiències personals o socials viscudes en el context sociocultural, ajustaments a les realitats en què estan. A partir de les interaccions amb els seus fills, els pares obtenen informació sobre les seves preferències, habilitats, dificultats, pors, etc. Els adults poden anar reconstruint les expectatives relacionades amb la pràctica educativa a partir d'aquesta informació i d'altres que adquireixen a partir de l'observació o interacció amb altres infants o adults del propi context social personal quan són imprecises. Tot i que les expectatives dels pares i mares són estables, es nodreixen de la informació que els seus fills els aporten per tal de reajustar-les a la realitat (Goldenberg *et al.*,2001).

10. Les expectatives construïdes en relació amb l'espai familiar

No voldríem acabar aquest capítol sense fer referència al context d'aquest estudi perquè creiem que és un aspecte que cal tenir en compte a l'hora de treballar amb les famílies. Tot servei té unes característiques particulars que cal especificar als seus usuaris. Les famílies que participen en un servei com l'Espai Familiar construeixen expectatives entorn del lloc, què esperen trobar-hi tant per a l'infant com per a elles mateixes. És important que a l'hora de treballar amb famílies d'infants petits es pugin explicitar i ajustar les expectatives des d'un principi per tal que tots es puguin enriquir i gaudir plenament de les possibilitats que l'Espai Familiar i les seves educadores els faciliten.

Partint de la proposta desenvolupada per Donabedian (1980), hem de tenir en compte que la configuració de les expectatives familiars envers el servei del qual volen participar està formada per tres elements principals.

- Estructura. Les famílies es creen unes idees sobre com serà l'entorn físic de l'espai, el tipus de personal que el coordinarà o l'organització que hi haurà per tal de donar una bona atenció.
- Procés. Fa referència al fet de com es desenvoluparan les sessions, el rol de les educadores, les activitats que s'hi faran, quines famílies hi haurà, com s'hi trobarà el fill, etc.
- Resultats. Les famílies fan una predicció sobre quines coses esperen trobar al servei, quins efectes tindrà en l'infant i en elles mateixes i la possible utilitat que el servei els pot aportar. Per tant, aquest tercer element permet anar ajustant les expectatives creades inicialment amb el que en realitat hi ha. Aquesta valoració és important per ajustar idees i, per tant, crear expectatives més acurades.

En aquest estudi tindrem en compte aquests elements a l'hora d'analitzar les expectatives en relació amb l'Espai Familiar.

A partir de les idees exposades, es pot observar la complexitat del fenomen de les expectatives i com aquestes poden influir en les persones i les conductes. Per tal d'estudiar les possibles influències de les expectatives en la família, és necessari incorporar altres constructes psicològics, com l'autoconcepte o mecanismes atribucionals, elements contextuais i factors interactius. D'aquesta manera, es poden entendre i explicar les expectatives amb tota la seva complexitat (Pinto, 1996).

Síntesi de les principals idees

Hem iniciat aquest capítol analitzant els principals conceptes relacionats amb les expectatives. Les etnoteories, les representacions socials, les creences, les ideologies i les concepcions són els elements que configuren el marc conceptual de les expectatives. En aquest estudi en centrarem sobretot en l'anàlisi de les concepcions i les ideologies parentals per tal de poder profunditzar en les expectatives. Destaquem que tindrem en compte les concepcions tant de perspectiva directe com indirecte, en funció si són del propi genitor o en relació a l'infant.

Els treballs centrats en les expectatives ens han permès aprofundir en el concepte des de diferents àrees de coneixement. Aquesta revisió ens ha permès obtenir una visió àmplia del concepte i dels resultats trobats. En aquest sentit destaquem alguns elements que tindrem en compte en l'anàlisi de les expectatives:

Cal considerar les expectatives ja que els resultats mostren que pot haver-hi certa relació amb les actuacions pròpies i alienes.

- Mediatitzen la manera de percebre la realitat i la manera d'actuar-hi i per tant és important tenir-les en compte
- Es poden conceptualitzar com a desitjos o prediccions.
- Poden actuar com a motor que potencia o inhibeix conductes
- És important que les expectatives siguin ajustades a la realitat
- Tenir un locus de control intern facilita assolir les expectatives creades

Hem de tenir en compte que les idees expressades en les expectatives han de ser fermes, estables i amb un grau de confiança important. Les interaccions bidireccionals entre pare i fills faciliten que hi hagi variacions en les expectatives a mida que es van ajustant per tal de ser més precises. Les expectatives es construeixen a partir de factors múltiples que engloben aspectes socioculturals, econòmics, contextuals i personals.

Hi ha diferents tipus d'expectatives en funció de l'aspecte en què centrem el interès: la informació, l'origen, l'efecte i les creences. També cal tenir en compte que les expectatives no es construeixen només en relació a les persones sinó que també en els contextos, com l'Espai Familiar, i que per tant cal tenir en compte aspectes com l'estructura, el procés (les diferents sessions) i els resultats.

Tenint en compte totes les informacions expressades en el capítol, finalitzem definint que entenem les expectatives com a un conjunt de desitjos, aspiracions i prediccions al voltant dels mateixos pares i dels seus infants. Es construeixen a partir de creences i concepcions emmarcades en un context sociocultural concret i que fluctuen en funció dels coneixements i les experiències adquirides al llarg del cicle vital. Pensem que la funció de les expectatives és adaptativa, ja que faciliten el fet de poder interpretar i actuar en una realitat complexa. La seva funció facilitadora pot ajudar a fer prediccions del que és més possible que succeeixi en una situació, acció, actitud, habilitat o activitat concreta en un context determinat. Les expectatives ajuden a emmarcar les interaccions entre els genitors i llurs fills. En el proper capítol ens endinsarem a analitzar les interaccions entre pares i fills centrant el interès en les pràctiques socioeducatives parentals i els contextos d'activitat en que s'enrolen

III.LA FAMÍLIA I LES PRÀCTIQUES SOCIOEDUCATIVES FAMILIARS

III. LA FAMÍLIA I LES PRÀCTIQUES SOCIOEDUCATIVES FAMILIARS

11. Perspectives teòriques per a l'anàlisi evolutiva educativa de la família

Model contextual

Teoria ecològica

La perspectiva de la psicologia cultural

Model interactiu bidireccional i sistèmic

El model del contextualisme evolutiu

La teoria general de sistemes

12. La família com a context de desenvolupament

13. Les pràctiques socioeducatives familiars com a context de desenvolupament

Les ideologies parentals

Estils parentals

L'interès per les pràctiques educatives

Tipologies de tasques parentals

Síntesi de les principals idees

11. Perspectives teòriques per a l'anàlisi evolutiva educativa de la família

La família té un paper primordial en l'educació dels fills. És el primer i un dels contextos més importants de socioculturització que permet que l'infant pugui desenvolupar-se i inserir-se de manera satisfactòria en l'entorn sociocultural. L'infant, des del naixement, necessita que els congèneres en tinguin cura, li proporcionin afecte, referències, orientacions i relacions. És a dir, necessita els altres per assegurar-se, en un primer moment, la supervivència i, de manera progressiva, l'adquisició de competències emocionals, pràctiques, cognitives, relacionals i socials.

Els aprenentatges bàsics necessaris per desenvolupar-se autònomament dins la societat comencen a realitzar-se dins la família que disposa d'un sistema de valors, normes socials, un llenguatge compartit, etc. En primera instància, el nucli familiar més proper porta a terme una sèrie de pràctiques socioeducatives que acompanyen, emmarquen i potencien el desenvolupament dels infants.

En aquesta investigació entenem la família com un sistema obert immers en un entorn d'influències. De manera que destaquem les oportunitats i dificultats d'interacció recíproca que la família té amb el seu context sociocultural (Rodrigo, Máiquez, Martín, i Byrne, 2008). Les persones no viuen aïllades del seu entorn sinó que, segons que es destaca des d'una perspectiva ecològica (Bronfenbrenner, 1987), formen part d'un conjunt de sistemes que estan en contínua relació entre si. Si fem una mirada sistèmica (Bertalanffy, 1933, 1968) en un àmbit més reduït, veiem que les interaccions dins les díades o polidíades entre pare/mare – fill/filla, la mateixa díade o d'algun dels seus membres amb altres infants i adults poden incidir promovent canvis, tant en la pràctica educativa com en les mateixes expectatives i concepcions.

A continuació, exposarem breument les principals aportacions de les diferents perspectives, els models i les teories que emmarcaran la nostra mirada a la família. Principalment, destacarem aquells elements que hem considerat clau i les implicacions que poden tenir en la nostra anàlisi del context familiar. Per tal de poder entendre millor cada aportació, les exposem en diferents apartats però volem destacar que tant el model contextual com la teoria general de sistemes fan aportacions que considerem complementaries per al nostre estudi.

Model contextual

La teoria ecològica

La teoria ecològica (Bronfenbrenner, 1987; Lewin, 1966) permet explicar la influència del context en les persones. Bronfenbrenner il·lustra aquesta influència basant-se en diferents sistemes i subsistemes concèntrics i mútuament influents que s'expliquen en funció de la proximitat i els vincles que tenen els uns amb els altres. Tenint en compte les aportacions d'aquesta teoria, la família forma un microsistema que es troba immers en sistemes més amplis, el mesosistema, l'exosistema i el macrosistema. Des d'aquesta òptica, l'infant no és una persona aïllada, un ens impermeable, sinó que forma part d'un conjunt de sistemes que influencien el seu desenvolupament al llarg del cicle vital. L'infant és permeable a les característiques del seu entorn.

És important situar els diferents elements que configuren els diversos sistemes i entendre quines són les principals característiques de cada un. La família forma part del que Bronfrenbrenner (1987) anomena el *microsistema* o context més immediat, constituït pel mateix infant, les persones, els espais, els objectes amb qui té interaccions directes: membres de la família; llar familiar; educadores, altres infants i els seus familiars de l'escola bressol o de l'espai familiar; estança, joguines i materials amb què interactua, o qualsevol altra persona/situació que té relacions directes amb l'infant. Com proposa Palacios (2003), el microsistema està conformat pels microambients diàdics, és a dir, els contextos més propers a l'infant, aquells amb els quals té un vincle més significatiu i directe.

A la vegada, els diferents contextos en què l'infant participa activament, i que configuren el microsistema, no es troben aïllats els uns dels altres sinó que també estableixen relacions entre si. El sistema que formen aquestes relacions entre els contextos més significatius de l'infant s'anomena *mesosistema*. Així, posem per cas, en l'Espai Familiar, la relació que s'estableix entre les educadores i la mateixa família; les relacions d'amistat o suport mutu que es creen entre dues mares; les converses mantingudes durant l'estona de reunió dels familiars; el llibre que la mare llegeix per suggeriment d'una educadora o d'una altra mare, poden crear noves dinàmiques, consideracions, expectatives i influir sobre l'infant.

En un tercer nivell, la influència que rep l'infant també pot ser d'àmbits més amplis en què no té una participació tan directa, en què els vincles són menys significatius per a l'infant però no necessàriament per a altres membres del seu entorn, com ara la feina de la mare, per exemple. Aquest context proper però menys directe és el que s'anomena *exosistema*.

Finalment, Bronfrenbrenner explica que aquests tres sistemes estan immersos en les influències d'un altre sistema més extern que engloba aspectes socioculturals, l'anomenat *macrosistema*. La influència del macrosistema ve donada per diversos elements de l'entorn, com ara el govern i les seves polítiques d'infància i família, els valors o les pautes de criança compartides per una mateixa cultura o subcultura. Cada sistema estableix relacions amb els altres i, per tant, qualsevol canvi en un sistema genera d'alguna manera, canvis en els contextos i les persones que els configuren.

Per tal de poder analitzar les expectatives de les famílies en l'Espai Familiar, tindrem en compte el sistema de contextos proposats per Bronfrenbrenner i les seves influències. La figura 3.1 pot sintetitzar com hem contextualitzat la proposta en el context de la investigació.

Tal com es pot veure en la figura 3.1, en el marc del macrosistema, caracteritzat pel sistema sociocultural del context, hi trobem la influència de tot un seguit d'elements, comentats en el capítol anterior, sovint implícits: les etnoteories, les ideologies, els valors compartits per la comunitat, les pràctiques educatives o els rols prescrits de parentalitat. També hi trobem altres elements més explícits com ara les polítiques d'infància i família que possibiliten l'existència de serveis, com l'Espai Familiar, per atendre les diferents demandes i necessitats familiars. Immersos en el macrosistema trobem el context de l'exosistema, en què situem la família extensa i altres relacions més esporàdiques, com ara les que es creen al parc i, d'altra banda, algunes entitats que vetllen per les persones, com ara els serveis socials. Finalment, inclòs en aquests contextos, hi trobem el microsistema constituït principalment per la família que, de manera bidireccional, influencia i està influenciat per altres sistemes en què la família té vincles importants. En el nostre cas, considerarem que l'Espai Familiar també forma part del microsistema perquè és un entorn en

què pares i infants participen activament durant tot l'any i creen vincles de diverses intensitats. El microsistema dels amics i dels iguals també se situen en aquests primer sistema perquè és un dels àmbits en què hi ha més relació i possibilitat d'influència, ja que s'hi formen vincles més directes. Les interaccions dins de cada sistema i entre sistemes també són factors importants en el desenvolupament de les persones i, per tant, cal considerar-les.

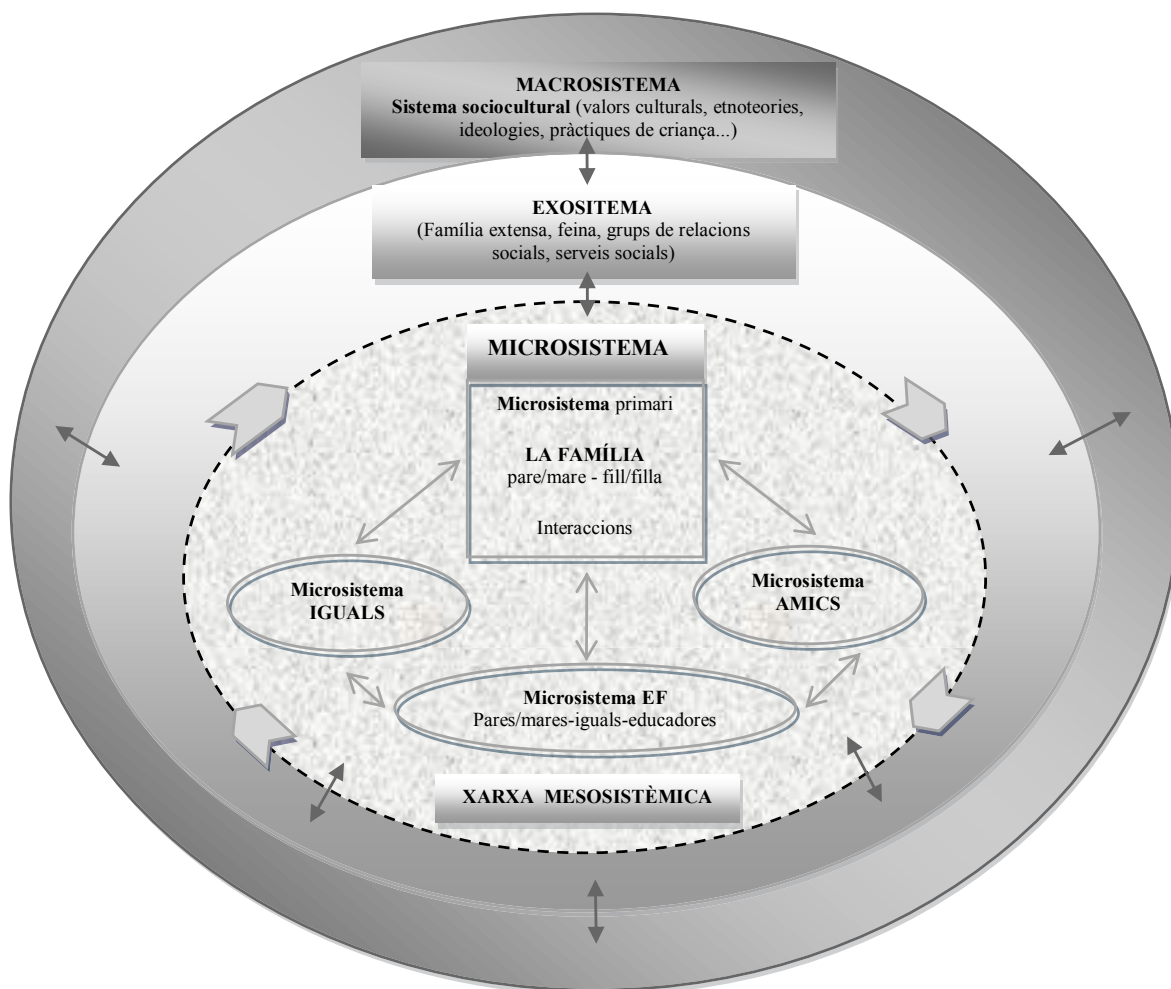

Figura 3.1. Contextos de desenvolupament

La perspectiva de la psicologia cultural

Partint de la premissa que la família constitueix un espai interactiu multiinfluenciat i basant-nos en les aportacions de la teoria ecològica que ja s'han esmentat, podem destacar la influència que els factors culturals, immersos en el macrosistema, tenen en aquest espai interactiu familiar (Arranz, 2004). En aquest marc, cal entendre que la persona i la cultura estan en una sinergia d'interrelació constant; cal situar les persones en el marc d'una cultura que les influeix, però alhora també cal considerar que aquesta cultura es va configurant i ajustant a partir de les construccions fetes per les persones que formen un context cultural determinat. En aquesta línia, Bruner afirma que “la participación del hombre en la cultura y la realización de sus potencialidades mentales a través de la cultura hacen que sea imposible construir la psicología

humana basándonos sólo en el individuo” (Bruner, 1991, p. 28). Per tant, a l’hora d’analitzar les famílies i les seves pràctiques, cal tenir en compte les característiques del context en què estan immerses. Només d’aquesta manera podrem entendre i relacionar el present i les potencialitats de les famílies.

Arranz (2004), en consonància amb les idees de Bruner, expressa que des d’aquesta perspectiva centrada en contextualitzacions concretes, no s’ha de renunciar a buscar universals, però sí tenir en compte que el més universal de la psicologia és l’existència dels fets particulars. Per tant, cal buscar universals entenent-los com aquells significats compartits i construïts culturalment. Des d’aquesta mirada, dibuixem l’infant com un ésser social que utilitza la cultura per interpretar les experiències i els significats que es comparteixen en la pròpia cultura. La família facilita l’adquisició d’aquestes eines culturals a partir del que Vigotski (1979) va anomenar la llei de la doble formació. Aquesta llei explica la manera en què els infants coconstrueixen els significats a partir de la transició interpsíquica-intrapsíquica en la seva comunitat cultural.

Un dels màxims exponents de la psicologia cultural, Cole (1996), fa un recull de les característiques més significatives que els psicòlegs culturals comparteixen (Shweder, 1984 i 1990; Bruner, 1991). Com a síntesi hem recollit les idees següents:

- Es destaca l’acció mediata del context.
- S’insisteix en la importància del mètode genètic, incloent-hi l’àmbit històric, ontogenètic i microgenètic de l’anàlisi.
- Es fomenta l’anàlisi en esdeveniments de la vida diària.
- Se suposa que la ment sorgeix de l’activitat mediata i conjunta de les persones.
- Es considera que les persones són agents actius del seu propi desenvolupament.
- Es rebutgen les explicacions causa-efecte i estímul-resposta a favor de la ciència que reconeguin el paper central de la interpretació en el seu marc explicatiu.

Cal destacar que aquesta perspectiva contextual ens permet enriquir l’anàlisi de la família partint de la teoria ecològica de Bronfrenbrenner i destacar la importància de contextualitzar les famílies i les seves influències en el desenvolupament de l’aprenentatge dels infants en la seva quotidianitat. Justifica l’anàlisi en ambients naturals de la vida diària i l’estudi de casos, en què la finalitat no és poder generalitzar tots els resultats que es troben, però sí poder entendre millor la realitat i extreure’n elements que permetran aprofundir en els significats compartits i construïts culturalment. La psicologia cultural contempla les persones com a actives en la pròpia vida, cosa que possibilita el fet de donar eines per facilitar i millorar la tasca educativa de les famílies. Finalment, destaca la importància de la interactivitat i l’activitat conjunta per fomentar l’aprenentatge i el desenvolupament. L’Espai Familiar és un servei que pot facilitar d’una manera significativa el desenvolupament de pares, mares i infants, ja que les condicions que l’emmarquen tenen el potencial per crear canvis en les famílies i les seves pràctiques socioeducatives.

Model interactiu bidireccional i sistèmic

El model del contextualisme evolutiu

Hem estat destacant la bidireccionalitat en les influències dels diferents sistemes que emmarquen el context. El contextualisme evolutiu ens permet endinsar-nos en el procés interactiu i bidireccional de les relacions que es donen en la família, tant en l'àmbit interpersonal com intrapersonal. Segons aquest model, les interaccions que es donen són dialèctiques i canviants. Tal com hem anat apuntant en els models anteriors, les persones no són estàtiques, canvien constantment arran de la influència i les demandes dels contextos en què es desenvolupen, d'aspectes biològics propis com ara l'edat, i també d'esdeveniments socials, polítics, econòmics o històrics (Lerner, 1986, 1991).

Les persones, durant la seva trajectòria vital, assoleixen una sèrie de tasques evolutives com ara la consciència del jo separat del cuidador/a, el desenvolupament de la identitat de gènere, la competència i l'autonomia personal, la formació d'una família, etc. (Rodrigo *et al.*, 2008). Cada període evolutiu comporta una sèrie de tasques que principalment vénen condicionades pel context en què es desenvolupen. Alguns esdeveniments vitals poden ser previsibles i puntuals en unes persones, però en altres no, o segons el moment històric en què ens trobem. Per exemple, el fet de ser mare als quinze anys en la cultura occidental seria un esdeveniment vital no previsible ni puntual, però el mateix fet durant la joventut o l'adulthood sí que ho seria (Melero i Ventola, 1995). La parentalitat suposa un canvi en les persones que genera la necessitat de fer ajustaments a la nova situació i a les demandes creades.

Aquests ajustaments a situacions noves és el que anomenen transicions evolutives (Melero i Ventola, 1995). A vegades les transicions evolutives entre tasques comporten una sèrie de canvis i ajustaments que no sempre són fàcils, ja que impliquen adaptar-se a noves responsabilitats i nous rols que sovint suposen conflictes importants entre etapes de major estabilitat. La gestió del temps, de les emocions, de la parella, el canvi de rol o d'estatus desemboquen en certes ocasions en el que s'anomenen crisis (Díaz-Aguado, 1997; Parke, 1988). Entenem aquestes crisis com a períodes d'adaptació als nous canvis que s'esdevenen i la necessitat de posar-hi temps i energia per superar-los. Cal analitzar el conflicte, no com un element desestabilitzador sinó com un motor de desenvolupament (Medrano, Cortés i Aierbe, 2004). Les crisis són necessàries i formen part del procés de créixer, ja que ens obren noves possibilitats i metes (Travesset, 2008).

La trajectòria vital parental, els esdeveniments viscuts, les tasques desenvolupades o les crisis – com a elements del mesosistema que són – incideixen en l'infant, alhora que la trajectòria vital de l'infant també afecta la vida dels pares. Aquesta influència bidireccional de pares i infants és el que alguns autors han anomenat *socialització recíproca* (Bugental i Grusec, 2006). Aquest entramat d'influències no només de les persones que interactuen directament, sinó dels esdeveniments passats, presents i futurs permet analitzar la família amb tota la seva història, no aïllada en un moment concret i desvinculada de tota experiència i context.

Una forma important de socialització recíproca és la teoria de la bastida, en què els pares proporcionen un marc recíproc positiu (Santrock, 2006). Els pares faciliten el suport necessari per tal que l'infant pugui desenvolupar habilitats que per si sol no podria dur a terme. A poc a poc, a mesura que l'infant va adquirint major autonomia i competència, els pares donen més control a l'infant fins que és capaç de fer-ho tot sol.

Aquesta concepció interactiva i transaccional recollida per la teoria de la socialització recíproca o el desenvolupament transaccional (Sameroff i Chandler, 1975; Sameroff, 1983, citat per Arranz, 2004) entén la família com un context de desenvolupament de relacions interactives en què tots els seus membres, tant infants com adults, es poden beneficiar al llarg de tot el cicle vital a partir de successos, esdeveniments vitals, crisis i transicions evolutives. Tots es poden considerar oportunitats per créixer i desenvolupar-se de manera rica i ajustada.

La teoria general de sistemes (TGS)

Des de la teoria general de sistemes (Andolfi, 1991; Minuchin, 1976; Bertalanffy, 1933) s'entén que la família està formada per unitats interdependents lligades entre si per una sèrie de regles i dinàmiques que mitjancen en el funcionament del sistema, que estan permanentment fent intercanvis tant a nivell intern com extern (Andolfi, 1991). La teoria de sistemes originàriament va ser formulada des de l'àmbit de la biologia i es va introduir en l'àmbit de l'educació amb Sanvisens (1972) qui escriu i argumenta que els sistemes educatius són extremadament complexos, estan interconnectats i són altament dinàmics. D'altra banda, la TGS va arribar a la psicologia gràcies a Humberto Maturana (1995) i va esdevenir el corrent anomenat: sistèmic. Aquest autor defineix el sistema a partir de dos components: l'organització, centrada en la relació entre els components, i l'estructura, entesa com a la configuració espacial de les unitats d'acció conjunta. Més endavant, l'enfocament sistèmic juntament amb el mètode de les constel·lacions familiars de Hellinger (2001) ha esdevingut un corrent que s'ha aplicat en l'àmbit educatiu d'una manera més estructurada i ha creat l'anomenada pedagogia sistèmica, en què destaquen autors com Marianne Franke, Angélica Olvera, Alfonso Malpica, Mercè Travesset i Carles Parellada, entre d'altres (Travesset, 2008).

La mirada sistèmica ens permet analitzar la família no com un conjunt de persones de manera aïllada, sinó com una organització i estructura en què els elements estan en contínua interacció, tant dins del mateix sistema com amb altres que l'envolten. En el marc de la perspectiva sistèmica i partint de les aportacions de Rodrigo *et al.* (2008) i Minuchin (1986), es justifica aquesta visió de família com a sistema mitjançant les següents propietats que la caracteritzen:

- Interdependència. Les unitats del sistema familiar estan interconnectades, per tant, qualsevol canvi que es doni en una unitat afecta les altres. El fet que un infant, per l'etapa evolutiva en què es troba, faci rebequeries influeix en el clima i la dinàmica familiar.
- Existència de subsistemes dins del sistema. Dins de la família hi ha tres subsistemes: el conjugal, el parental i el fratern. Dins de cada subsistema es creen relacions amb dinàmiques diverses amb els membres que el configuren. L'infant crea unes dinàmiques diferents amb el pare, la mare o els germans però sempre mostra certa coherència i continuïtat.
- Límits entre subsistemes. Cada subsistema ha de tenir els seus límits ben definits. Les interaccions entre aquests subsistemes estan regulades sovint per un sistema de regles implícites. És important demarcar els límits en alguns aspectes, per exemple, cal evitar la instrumentalització dels fills per resoldre els problemes conjugals.
- Regles que mediatitzen les dinàmiques. Les regles, sovint implícites, que emmarquen les dinàmiques familiars han de ser clares i fomentar la cohesió de tots els familiars. La transgressió de les pautes establertes, o el fet que aquestes no siguin clares, pot portar a malestars en la dinàmica familiar.

- Permeabilitat. La família és un sistema obert que permet rebre influències externes que la poden reforçar o debilitar.
- Projecte compartit. És un sistema dinàmic que té un projecte en comú que implica el desenvolupament de tots els seus membres i que aquests facin front a les exigències que se'ls plantegin.
- Homeòstasi i canvi. El sistema familiar mostra flexibilitat a l'hora de fer front a les demandes internes i externes introduint canvis en les regles o les dinàmiques establertes en els diferents subsistemes. Evoluciona juntament amb el desenvolupament dels seus membres durant el cicle vital i les diverses tasques que van complint.

La família construeix diversos patrons interaccionals circulars no causals i recursius (Dowling, 1996) que segueixen unes dinàmiques de conducta complexa, no de causa-efecte sinó de cicles d'interacció. És a dir, seqüències en què els components de la família es veuen influïts els uns els altres en un procés circular. Posem per cas una mare que és mostra molt autoritària i es queixa que el seu fill és molt dependent. Com més control tingui la mare sobre l'infant, menys oportunitats dona a l'infant per poder ser més autònom. Com que el fill se sent poc capaç, reclamarà més l'acció de la mare i aquesta es queixarà més, i així perpetuarà una seqüència de transaccions que portaran a assentar cada vegada més les dinàmiques que han creat. Tal com comentàvem en el capítol anterior, les expectatives de la mare influencien en les pròpies pràctiques educatives que influencien a l'infant. Alhora l'infant també influencia a la mare reforçant la seva visió, ja que es comporta com ella espera (profecia d'autocompliment).

Aquesta teoria ens permet entendre la família com un sistema de dinàmiques recursives i multidireccionals, format per subsistemes que estan en interacció entre si i amb l'entorn que els envolta. Aquesta visió de família com a sistema social implica una estructura formada per parts interrelacionades que s'influeixen unes a les altres (Shaffer i Crook, 1981). En aquesta influència recíproca els pares interactuen idealment per tal de formar una situació de cocriança, en què el respecte i el recolzament mutu faci que actuïn com un equip. La relació dels pares influencia les mateixes pràctiques socioeducatives i aquestes influencien l'infant i la seva educació que alhora influencia novament els pares i així successivament de manera circular. La figura 3.2 –extret de Belsky (1981)– mostra gràficament aquestes interaccions dialògiques i transaccionals:

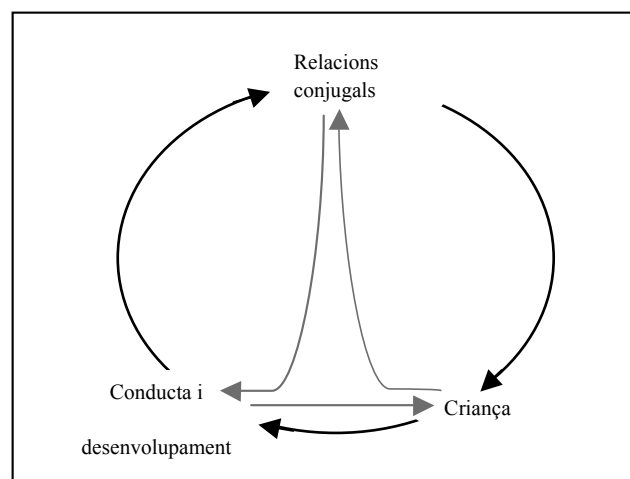

Figura 3.2 Dinàmiques familiars (extret de Belsky, 1981).

Belsky proposa que la família és més gran que la suma de les seves parts. Les persones i les relacions que es donen dins de la família tenen repercussions en els altres i en les seves maneres de fer i de criança. S'evidencia, per tant, que la família és un sistema social complex (Belsky i Fearon, 2004).

12. La família com a context de desenvolupament

El context social, cultural, econòmic i tecnològic actual és complex perquè planteja un canvi d'època en què els rols fins ara definits, estructurats i organitzats en fases determinades canvien. La família, l'escola i el treball són institucions que presenten cert grau de vulnerabilitat, risc i incertesa que acompanyen la tendència de la societat cap a la individualització i el consumisme (Subirats, 2002). Dins d'aquest marc d'incerteses, un tema candent de la realitat actual és la família. La família continua sent un dels contextos de desenvolupament més importants de la societat, sobretot pels membres que la configuren. A l'estat espanyol el 99 % de les persones dona molta o força importància a la família (Meil, 2006). Tot i així, és l'única institució educativa en què els adults no reben una preparació específica per millorar i adquirir recursos que facilitin poder desenvolupar i optimitzar la seva competència en la tasca educativa (Máiquez, Rodrigo, Capote, Vermaes, 2000).

En els darrers temps, s'està parlant molt del canvi en la família i en els models familiars (Vila, 2000). Una família cada vegada més reduïda, més heterogènia, amb un poder adquisitiu més alt però amb bosses importants de pobresa relativa, amb llars més ben equipades i amb estils cada vegada més negociadors (Meil, 2006). Molts són els factors que estan influenciant aquestes ràpides transformacions que està patint l'estructura familiar per tal d'adaptar-se a la societat que l'emmarca (Minuchin, 1986). Les parelles de fet, les separacions, els divorcis, les famílies reconstituïdes, la legitimació dels matrimonis homosexuals, les famílies homoparentals, les adopcions internacionals, l'acolliment d'infants, els moviments migratoris que possibiliten configurar societats multiculturals, les noves dinàmiques de criança o els canvis en l'educació, són mostres de la rapidesa amb què la família de tall patriarcal ha donat pas a altres formes de contextos familiars (Brullet, 2007).

La reorganització i l'acceptació d'aquesta diversitat familiar ve acompanyada per tot un seguit de canvis en diversos àmbits socioculturals (Subirats, 2005):

- Estructural. Canvis en l'estructura que configura cada família segons criteris diversos (uniparentals, biparentals, homoparentals, heteroparentals, reconstituïdes...).
- Socioeconòmic. La necessitat de treballar dels adults de la família o la conciliació laboral i familiar, per exemple.
- Cultural. L'obertura de fronteres, les migracions i la facilitat per viatjar permeten ampliar, comparar i compartir cultures, maneres de fer o costums.
- Social. Els canvis en els rols de gènere. Prenent, per exemple, el cas de les dones, si analitzem l'àmbit formatiu i laboral, trobem grans transformacions en els rols que exerceixen. En canvi, en l'àmbit de la llar, les transformacions no han estat tan notòries.
- Valors compartits. L'augment de separacions en les parelles mostra, per una banda, la llibertat i el dret a decidir però també les dificultats pel compromís i els lligams en una

societat individualista, egocèntrica, competitiva i consumista que genera demandes que porten a tensar les parelles.

Tal com hem anat afirmant, la família és un sistema complex amb relacions canviants (Palacios i Moreno, 1994). Podem afirmar que, actualment en el nostre context, la realitat familiar és molt variada. Segurament la família sempre s'ha caracteritzat per ser una institució diversa, però no ha estat fins aquesta última dècada que s'ha anat acceptant l'existència d'altres models familiars tan vàlids com el clàssicament anomenat nuclear o tradicional format per un pare, una mare i els seus fills.

La família tradicional, tal com la coneixem avui, va sorgir a principis del segle XX, només fa unes quantes generacions, arran de la industrialització (Lamb, 1999). Bona part del gruix d'investigacions fetes han anat reforçant la idea de la superioritat de la família tradicional versus altres models de família. Tal com explica Lamb (1999), aquesta mena d'il·lusió ha estat fomentada principalment pels models teòrics i les concepcions dels investigadors i no tant per la realitat social que ens envolta. Les investigacions s'han centrat principalment en famílies blanques, d'un nivell sociocultural mitjà i d'estructura tradicional. Aquest fet fa que s'extreguin conclusions i es generalitzin a altres tipologies de famílies conclusions poc adequades. Trobem una concepció errònia que suposa que la constel·lació familiar tradicional és la norma i, per tant, la més adaptativa. Qualsevol desviació del model, com ara les famílies no tradicionals, es presenta com a candidata a patir efectes adversos, malgrat que hi ha literatura suficient que conclou que no ha de ser necessàriament així.

Els canvis socials, juntament amb les investigacions centrades en la realitat social, han anat fent possible la visibilització i l'increment d'altres models de família, alguns ja existents però menys ocurrents i d'altres de nous. Segons Terradellas (2008), la realitat actual ens mostra una gran varietat d'estructures familiars. Segons els criteris amb què analitzem l'estructura familiar en podem caracteritzar fins a una seixantena si considerem elements relacionats amb la diversitat ètnica o cultural, la procedència, l'edat, la constitució legal, característiques concretes de la parella com ara la llengua materna, entre d'altres. Però tal com conclou Terradellas (2007), l'estructura no determina com la família educa sinó que propicia estereotips segons les ideologies i les concepcions socials creades. Podem concloure que el desenvolupament infantil no depèn exclusivament de les característiques de l'estructura familiar, sinó que aspectes com ara la qualitat de les relacions interpersonals, el clima que s'hi crea o el suport social amb què compten aquestes famílies són factors bàsics per al desenvolupament dels infants (Vila, 2000).

Els canvis socioculturals esmentats anteriorment han incidit a promoure variacions en la família i les seves dinàmiques que Brullet (2008) ha concretat en set dimensions que passem a detallar a continuació:

- Canvis sociodemogràfics bàsics. Les dones esdevenen mares a una edat més avançada i prenen la decisió de reduir el nombre de fills. Així, hi ha més fills únics o més famílies amb dos infants. La immigració notable suposa en alguns casos un augment en el nombre de fills. Augment de les llars unipersonals i monoparentals.
- Canvis en les dinàmiques de formació de parelles i famílies. El nombre de matrimonis disminueix i augmenta el de parelles de fet. Hi ha més separacions i divorcis que porten a un augment de llars monoparentals (12 %), habitualment els fills viuen amb la mare, i

famílies reconstituïdes (6 % segons CIIMU, el Institut d'Infància i Món Urbà, 2006). Malgrat que les llars són més petites, les famílies solen ser més complexes.

- Més varietat d'estructures i cultures familiars. Hi ha hagut un creixement de formes familiars "no convencionals", un 22 % a Catalunya l'any 2006 (CIIMU, 2006). També de famílies de procedències diverses. Cal defugir el prejudici que les famílies no tradicionals estaran abocades al desastre. Perquè la família sigui un context de desenvolupament satisfactori per a tots, el més important és que hi hagi bon clima, cohesió i suport mutu.
- Canvis en les relacions de poder i autoritat dins les famílies. El rol patriarcal amb una predominança d'autoritarisme ha deixat pas a un autoritarisme amb una autoritat parental democràtica. Cal trobar un bon balanç entre democratitzar i no posar límits.
- Canvis en les relacions intergeneracionals. La millora en les condicions de vida i en la salut juntament amb demandes socials comporta una vida activa fins a edats avançades. D'altra banda, les activitats estan molt fragmentades per grups d'edat. Així mateix, el procés d'urbanització ha distanciat les persones en l'espai i el temps. Tot això dificulta els contactes quotidians presencials però pot potenciar l'ús d'altres mitjans de contacte: telèfon, Internet...
- Desigualtats familiars en les condicions de vida dels menors. Encara que s'han produït canvis, es mantenen els rols de gènere dins de la família i, per tant, la dona segueix fent una part important del gruix de les feines del context familiar.
- Augmenten les famílies i els infants pobres. A Catalunya l'any 2007 el 22 % dels menors de 16 anys són pobres (Informe de la Inclusió Social. CIIMU - Caixa de Catalunya, 2007).

Tot aquest seguit de canvis generen emocions, actituds i conductes que acompanyen les famílies en la seva tasca. El sentiment de desbordament, d'impotència, de ser poc competents, el fet de menysvalorar la tasca com a pares, la necessitat de trobar receptes per educar, la inquietud de buscar solucions ràpides a les dificultats, la necessitat de delegar tasques, la culpabilitat, el proteccionisme dels infants, la desconfiança vers els mestres i l'escola, entre d'altres, acompanyen les famílies en la seva tasca vital.

En una enquesta feta l'any 2005 a l'Estat espanyol, la meitat dels pares se sentien desbordats en la seva tasca educativa i expressaven una sensació d'impotència (Meil, 2006). Tenint en compte tots aquests sentiments, és important assenyalar que s'ha de valorar la tasca parental i potenciar xarxes socials en què les famílies puguin compartir dubtes, experiències, maneres de fer i resoldre situacions per tal de poder-se ajudar a adonar-se que ser pares no és una tasca aïllada, que no estan sols i que la major part de dificultats amb què es troben són compartides per altres famílies. Serveis com el de l'Espai Familiar poden ajudar les famílies a valorar les seves habilitats, facilitar l'adquisició de recursos i potenciar la relació amb altres que puguin actuar com a xarxa social i de suport.

Tal com hem assenyalat anteriorment, la família no és una institució de configuració i característiques úniques, sinó que compta amb una diversitat important de models familiars que són font de riquesa. Aleshores, amb tanta varietat familiar, com podem definir la família? Des d'una perspectiva àmplia, entenem la família com una unitat (Madanes, 2007), per tant, com la unió de persones que estableixen un sistema de relacions que comparteixen un mateix projecte vital d'existència comuna amb la pretensió de tenir continuïtat en el temps. S'hi generen forts sentiments de pertinença al grup i es creen vincles entre patern-mater filials i fraternals (López

i Ortiz, 2003), en què existeix un compromís personal entre els seus membres i s'estableixen intenses relacions d'intimitat, reciprocitat i dependència (Palacios i Rodrigo, 2005).

Tot i això, la família no és l'únic context de desenvolupament dels infants. Cal considerar altres influències que reben els nens i les nenes. Hi ha alguns autors que plantegen el debat de la influència principal del context familiar en el desenvolupament dels infants i donen més pes a factors genètics o a la influència dels iguals. La teoria de la socialització grupal (Harris, 1995, 2003) o la perspectiva ja clàssica de la genètica de la conducta (Cohen, 1999) en són uns exemples.

La teoria de la socialització grupal (Harris, 1995, 2003) aporta consideracions que pensem que poden ser interessants, ja que, per una banda, fa una crítica en l'àmbit metodològic de la literatura científica i, per l'altra, dóna significació a la influència dels iguals en el desenvolupament psicològic dels infants. Harris ha desenvolupat la seva teoria a partir de la revisió d'un gran nombre d'investigacions que han donat suport a la influència de la família a llarg termini, concretament al desenvolupament psicològic dels infants.

Aquesta autora fa una crítica metodològica a l'ús de l'anàlisi correlacional com a única via per extreure'n resultats i conclusions. Segons Harris, aquesta metodologia no estableix relacions lineals de causa-efecte, és a dir, no permet assegurar que les característiques parentals siguin les variables més influents en el desenvolupament psicològic de l'infant tal com assegura la major part de la literatura científica centrada en el tema. L'autora suggereix triangular la informació i utilitzar registres objectius per comprovar les manifestacions dels pares en les entrevistes i recollir les veus dels infants sobre els seus pares.

Harris conclou que les variacions en els trets de personalitat s'expliquen al voltant d'un 30-50 % a causes genètiques i la resta es deuen a la influència del context, principalment dels grups d'iguals i no a la influència parental. L'autora fonamenta la seva tesi a partir del que ha anomenat *teoria de la socialització a través del grup* per tal d'explicar les diferències que no poden ser explicades genèticament. Segons Harris (2006), no hi ha proves que els pares influeixin en la personalitat dels seus fills a llarg termini. La seva teoria considera que els veraders transmissors de la cultura són els mateixos iguals i no els pares. Durant la infància, les criatures aprenen a comportar-se en societat com el grup del seu entorn natural espera que ho facin d'acord amb la seva edat i sexe. Els nens i les nenes aprenen tot allò que necessiten aprendre per adaptar-se a partir del seu grup d'iguals. Quan la cultura del grup d'iguals difereix del pares, és la del grup la que sempre predomina.

La genètica també ha fet interessants explicacions sobre la influència que tenen els gens en les característiques socials i en la personalitat dels infants. A partir d'una revisió de les principals aportacions que fan les investigacions centrades en la perspectiva psicogenètica, Palacios (2003) proposa que els infants reben influències diverses en relació amb les rebudes de forma més directa per la família, en tres moments diferenciats: antecedents, simultànies i posteriors. A continuació veiem una síntesi en el quadre 3.1:

Influències anteriors		Influències simultànies a la família		Influències posteriors
Genètiques: 40-50 % de les variacions en els diversos trets de personalitat		Relacions socials	Vincles inicials	Aquelles rebudes una vegada es deixa el nucli familiar primari (parella, fills...)
			Relacions al llarg del cicle vital	
Ambientals 50-60 %	Compartides	↓ Cal fomentar competències socials	Intraindividuals	
	No compartides		Interindividuals	
			Macrosistèmiques	

Quadre 3.1. Influències d'acord amb Palacios (2003)

Segons Palacios (2003), l'infant s'exposa a una sèrie d'influències que podríem anomenar anteriors perquè es donen de manera indirecta o prèvia a les influències exercides de manera més directa per la família. Podem diferenciar-ne dues, les que són de base genètica i les ambientals. Els resultats de les investigacions centrades en la influència genètica en els diferents trets de personalitat expliquen entre un 40 % i un 50 % de les variacions observades. Per tant, tot i ser elevat, cal remarcar que aquest percentatge explica la part proporcional de la desviació en relació amb la mitjana, no de tots els trets de personalitat de l'infant. L'altre 50-60 % restant s'explica principalment per la influència de factors ambientals; uns de compartits per tots els membres del microsystema familiar i altres de no compartits. Les influències compartides són aspectes com la classe social, el nivell cultural dels pares, etnoteories dels pares, la vivenda, etc. Les no compartides, molt més influents segons la perspectiva genètica, són les influències del context familiar que són específiques per a cada membre de la família. Engloba aquelles que provenen dels iguals, la vinculació afectiva amb els pares, les expectatives dels pares envers cada fill, les actituds dels pares o l'estil de relacions construïdes, entre d'altres.

En un segon moment, l'infant rep influències de manera simultània a la interacció amb la família de les relacions socials que construeix en altres contextos, per exemple, els iguals, la televisió, els mestres, etc. Segons Palacios (2003), aquestes relacions depenen de dos factors: dels patrons de vincle creats inicialment (importants però no determinants) i de les altres relacions que l'infant va creant al llarg del seu cicle vital. Aquestes relacions socials influeixen la construcció d'habilitats socials per part de l'infant que depèn dels factors següents:

- Intraindividuals. Són aquells d'origen genètic.
- Interindividuals. Els estils de relació amb els pares, iguals i altres adults.
- Macrosistèmiques. Són els factors de risc i protecció existent en els sistemes contextuais de l'infant.

Les influències posteriors que rep l'infant fan referència a aquelles que entren en joc a partir del moment en què l'infant, ja convertit en jove o adult, canvia de context i marxa del sistema familiar primari per crear-ne un de propi.

Henri Wallon (1942) aporta una visió integradora del desenvolupament que permet entendre el la construcció del psiquisme humà en interacció amb el medi, integrant de forma dinàmica i activa variables biològiques i socials. Per Wallon, la influència genètica i social estan tant vinculades

que no es pot entendre a l'home sense considerar-les de manera conjunta: "És impossible dir si ha estat l'home que ha fet la societat o la societat que ha fet l'home. (...) l'evolució no és un sistema tancat en el qual els mateixos factors reaccionarien perpètuament entre si" (Wallon, 1942:104). La visió d'aquest autor permet entendre el desenvolupament de les persones de manera global, integrant factors biològics i socials. Volem destacar també la importància que Wallon (1930-32; 1942; 1953) atorga a les emocions com a base de la sociabilitat i promotores de forma indirecte de les funcions psíquiques superiors.

Tot i acceptar la influència de factors genètics i ambientals en les característiques socials i psicològiques de l'infant, considerem que la família té un paper fonamental, ja que és un context de desenvolupament per a tots els seus membres. En aquest sentit, d'acord amb la perspectiva evolutiva educativa, Palacios i Rodrigo (2005) consideren que la família és un context de desenvolupament i no només un nucli de subsistència i reproducció, sinó d'existència comuna, de comunicació, d'afecte, d'intercanvi sexual i un context en què es poden compartir elements de subjectivitat. Des d'aquesta perspectiva multidireccional es considera els adults promotors del desenvolupament dels fills, però també persones que estan en desenvolupament. La família té com a missió principal participar en el procés de desenvolupament/aprenentatge i donar-li suport. D'acord amb aquesta fita més general, Rodrigo *et al.* (2008) expliciten les diverses funcions potencials que pot tenir la família:

1. Configura un escenari de construcció de persones adultes (autoconcepte, autoestima, seguretat, benestar psicològic relacionat amb la qualitat de les relacions i els vincles).
2. S'estableix com a escenari en què s'aprèn a afrontar reptes, adquirir responsabilitats i compromisos. Permet madurar i desenvolupar recursos personals, motivacions...
3. Permet desenvolupar un projecte educatiu per part dels pares envers els seus fills que implica una inversió de temps i esforços per tal de guiar i acompanyar els infants en el seu desenvolupament.
4. Permet la trobada intergeneracional: d'afecte, d'intercanvi de valors (p. ex.: els avis participen en l'educació dels nets i aporten la seva experiència vital).
5. Permet el recolzament social durant les transicions vitals (parella, feina, vivenda, jubilació, vellesa...).

La possibilitat de potenciar tots aquests aspectes del desenvolupament fa que puguem considerar la família com una comunitat de pràctiques quotidianes en què hi ha un desenvolupament conjunt a partir d'un procés dinàmic en què els que hi participen es transformen alhora que transformen en certa mesura el seu entorn (Lacasa, Del Campo i Méndez, 1994). Pares i fills negocien des del primer moment fites, intencions, significats i rols que emmarcaran la cultura familiar. La presència dels petits, que busquen el seu lloc dins el marc familiar, fomenta que tots els membres s'hagin de reajustar i adaptar als nous reptes i demandes que es generen. Els infants saben com comunicar-se i fer demandes, alhora els pares ajusten, potencien, limiten i faciliten l'adquisició dels instruments culturals que la societat en què viuen immersos requereix. La família facilita crear membres de la societat adaptats a les demandes de la pròpia família en consonància amb l'entorn. Aquestes negociacions i aquest ajustament poden donar-se més o menys fàcilment i crear moments de gaudi o de preocupacions.

Per tant, la família és un escenari de desenvolupament i educació que funciona sota quatre supòsits bàsics (Rodrigo, et al., 2008):

- És una tasca evolutiva.
- Es construeix en un escenari sociocultural concret.
- És una tasca complexa perquè requereix organització, estratègies i nivell tàctic d'actuacions concretes.
- Necessita el suport d'una xarxa social.

Podem assenyalar que una de les transicions vitals més importants de la vida adulta és la tasca de ser pares. La maternitat o la paternitat és una de les tasques evolutives més importants del cicle vital de la persona (Zapata, Cano i Moyá, 2002; Serra, González i Oller, 1989) que permet enriquir el desenvolupament adult si la tasca es resol apropiadament o pot ser una font de problemes i insatisfaccions quan la seva resolució no és adient (Máiquez *et al.*, 2000).

13. Les pràctiques socioeducatives familiars com a context de desenvolupament

En els apartats anteriors hem destacat i justificat la importància de la família com a context de desenvolupament per a totes les persones que la configuren, fet suficientment avalat per la literatura científica (Jiménez, 2000; Arranz, 2004; Rodrigo *et al.*, 2008; Ferrer, 2008). Els pares tenen responsabilitats importants envers els seus fills, han de protegir-los, donar-los suport emocional, estimular-los i sociabilitzar-los (Ferrer, 2008). Aquestes funcions són bàsiques per a la supervivència i el desenvolupament dels infants i, per tant, és important centrar el nostre interès en la manera en què pares i mares materialitzen aquestes funcions per tal de fomentar el desenvolupament d'infants competents en el context sociocultural en què estan immersos. A partir de l'anàlisi de les pràctiques socioeducatives que es duen a terme en el sistema familiar, podrem entendre més bé les diferents relacions i actuacions presents en la realitat.

Un concepte referencial que cal aprofundir és el de les *pràctiques educatives familiars*. A diferència de les etnoteories, les concepcions o les expectatives, les pràctiques socioeducatives, en ser conductes i actituds concretes, són observables i, per tant, es poden analitzar a partir de les dades extretes en cada situació.

A partir de l'any 1980, amb l'impuls de la perspectiva ecològica de Bronfenbrenner (1987), l'estudi de les pràctiques educatives familiars va créixer considerablement, però podem considerar-lo un camp d'investigació incipient, malgrat els coneixements i les teories que es van anar creant, sobretot a partir d'investigacions centrades en aspectes psicològics i no tant psicoeducatius. De manera que cal ser prudents amb els resultats que es tenen fins al moment (Solé, 1997). En els darrers trenta anys, un gruix important d'investigacions s'ha centrat a analitzar la manera com pares i fills interactuen per tal de poder conèixer com es concreten les pràctiques socioeducatives en la realitat.

L'estil parental mostrat durant les interaccions amb els infants pot influenciar la interacció i, per tant, la qualitat de les relacions que s'estableixen entre pares i fills. Tot i que molts altres factors poden incidir en la interacció, el tòpic dels estils parentals ha estat molt investigat. La manera com els pares es relacionen amb els fills pot influir potenciant o no les seves possibilitats de desenvolupament. Les investigacions en aquest camp mostren que els estils d'interacció dels pares, concretament la directivitat i la sensibilitat, tenen un paper important en la qualitat de la

interacció (Welch, Fees i Murray, 2004). L'habilitat parental de mostrar-se receptius a les necessitats de l'infant i actuar-hi de manera apropiada a cada ocasió permet crear interaccions riques. És dins de la família on es produiran les primeres interaccions importants de la seva vida, que habitualment continuaran durant un període llarg de temps (Nardone i Bolmida, 2008).

Les pràctiques socioeducatives són les conductes i actituds parentals envers l'educació dels fills. Es fan paleses quan interactuen amb els infants en les diverses situacions i contextos quotidians, tant en l'entorn familiar com social. Les pràctiques socioeducatives són importants perquè poden incidir en les persones, tant adults com infants, en dues vessants, la social i la personal. Tal com sosté Vila (1998), les pràctiques socioeducatives són :

Prácticas sociales con una función de socialización tendentes a conseguir que los miembros de una comunidad se apropien del conjunto de saberes, organizados culturalmente, que son valorados en un momento histórico determinado.(...) La construcción de la mente individual y su integración en un contexto social y cultural son procesos interdependientes que forman una unidad indisoluble, de modo que la construcción del yo es inseparable del contexto social y cultural en que se produce. (p.14).

Aquestes consideracions mostren la importància de les pràctiques educatives, vistes des d'una perspectiva contextual, a l'hora de facilitar un marc en què es puguin adquirir competències socials per tal de desenvolupar habilitats ajustades al context sociocultural en què els infants estan immersos.

Els aprenentatges bàsics necessaris per tal de desenvolupar-se autònomament dins la societat comencen a desenvolupar-se dins la família que disposa d'una cultura pròpia amb un sistema de valors, normes socials, llenguatge compartit, etc. En primera instància, són els pares qui porten a terme una sèrie de pràctiques per tal potenciar el desenvolupament dels seus infants (Arranz, 2004). Aquestes pràctiques socioeducatives estan molt vinculades a les ideologies familiars, als estils parentals i a les fites educatives que pares i mares volen que els seus fills aconseguixin. Analitzarem aquests aspectes per poder entendre més bé quines pràctiques educatives són les que mostren els pares i poder conèixer la manera com es construeixen.

Les ideologies parentals

Les pràctiques educatives parentals estan estretament relacionades amb les ideologies que els pares han anat forjant al llarg del seu cicle vital. Els pares i les mares compten amb un bagatge personal en què han anat construint teories de la realitat familiar sobre què significa ser pares i com es desenvolupa aquest rol a partir de les experiències viscudes en la societat, els models parentals observats o les informacions recopilades dins d'un escenari interpersonal compartit. Com ja s'ha comentat anteriorment, aquestes ideologies parentals (també anomenades teories implícites) són un sistema de creences sobre coneixements quotidians més o menys estructurats que tenen a veure amb el desenvolupament i l'educació dels fills i amb seu rol com a pares (Rodrigo *et al.*, 2000; Rodrigo, Rodríguez i Marrero, 1993). Així, de manera inductiva, els pares assumeixen una teoria sobre la realitat familiar que els suposa adoptar un punt de vista personal en relació amb la criança i el desenvolupament dels infants dins d'un context social i cultural compartit. Aquestes teories, pel fet de ser implícites, són difícilment modificables si no s'expliciten i es comparteixen. Tot entorn requereix ajustaments als petits canvis que va patint.

És per això que les ideologies també poden anar variant, ajustant-se i negociant d'acord amb les exigències de l'entorn interpersonal en què un està immers.

Aquestes creences posen de manifest una sèrie de concepcions que s'han anat construint i que mediatitzen la pràctica quan arriba el moment de ser pare o mare. Les concepcions i les expectatives construïdes envers la parentalitat influencien la tasca educativa dels pares amb els infants. Hi ha treballs que avalen que les concepcions sobre l'infància i l'infant influèixen en les concepcions sobre l'ensenyament i l'aprenentatge (Correia, 2008), per tant és important tenir-les en compte a l'hora d'analitzar les ideologies parentals i els estils de criança. Segons Triana (1991), les concepcions dels pares en relació amb l'educació i el desenvolupament dels seus fills desvetllen teories implícites que guien i permeten als pares poder interpretar, inferir i resoldre situacions quotidianes en temps real. Triana concreta les teories parentals sobre la realitat familiar a partir de quatre postures diferenciades:

- Nurturista. L'alimentació i el desenvolupament físic són els elements bàsics del correcte desenvolupament psíquic i físic de l'infant. Per tant, les pràctiques educatives parentals giren al voltant d'aquestes dues dimensions: l'alimentació i l'esport.
- Innatista. L'infant està determinat genèticament, per tant, cal fomentar que creixi en llibertat per tal de poder desenvolupar la seva manera de ser predeterminada i interferir-hi al menys possible, ja que seria un esforç inútil. L'infant és com és i res ho canviarà.
- Ambientalista. El factor clau que incideix en el desenvolupament de l'infant és l'ambient. Per aquests pares és important protegir els fills d'influències negatives i dirigir-los, ja que els infants no són capaços de distingir el que els convé del que no. La disciplina com a font de control extern és una de les seves pràctiques educatives habituals, per tant, corregir, premiar i castigar permeten ensenyar a l'infant a moure's per l'entorn evitant les possibles influències negatives.
- Constructivista. Es considera l'infant com un ésser capaç. El centre del desenvolupament ha de ser ell mateix, ha de ser el protagonista del seu propi aprenentatge. Les habilitats com ara raonar i prendre decisions són importants. Els pares potencien, respecten les iniciatives, les opinions i fomenten l'autocontrol per tal d'afavorir un infant competent i responsable.

Aquestes ideologies parentals desvetllen dues dimensions subjectives relacionades amb el desenvolupament: la primera, en relació amb la complexitat (més simple en la concepció nurturista o més complexa en la constructivista) i la segona, en la possibilitat d'influència com a pares (en menor mesura en postures innatistes o en major mesura en postures ambientalistes). Aquestes creences tenen un origen social i cultural, fet que permet observar la tendència de les famílies. Les que tenen un bagatge socioeconòmic més elevat solen mostrar concepcions relacionades amb les teories ambientalistes i constructivistes. Per contra, els pares d'entorns socioculturals i econòmics més empobrits mostren principalment concepcions més nurturistes o innatistes (Triana, 1991). Dit això, cal assenyalar que les idees sobre el desenvolupament dels fills que sostenen els pares no sempre s'adiuen a una sola teoria, sinó que poden ser majoritàriament constructivistes però simultàniament sostenir alguna creença innatista. Tot i així, habitualment les famílies solen ser molt coherents amb el propi sistema de creences.

Altres autors s'han centrat a diferenciar les ideologies parentals en funció de la dimensió modernitat/ tradició. Basant-se en aquestes dimensions Palacios *et al.* (1998) concreten tres tipus de famílies: tradicionals, modernes i paradoxals.

- Tradicionals. Solen tenir poca informació sobre el desenvolupament dels infants, mostren idees innatistes sobre les característiques dels infants, solen tenir idees estereotipades sobre la criança i els fills, senten que ells poc poden influenciar en l'aprenentatge dels petits i freqüentment expressen expectatives poc optimistes al voltant del desenvolupament i l'educació dels infants.
- Modernes. Generalment estan ben informats sobre el desenvolupament dels infants, donen importància als elements psicològics potencials implicats en les activitats, pensen que són part responsable del desenvolupament i aprenentatge de les seves criatures, solen tenir expectatives optimistes sobre el futur dels seus fills i mostren poques idees estereotipades en comparació amb les famílies tradicionals. Aquestes famílies s'acosten a les que Triana (1991) ha anomenat com a constructivistes.
- Paradoxals. Al voltant del 50 % dels pares mostra idees paradoxals. Solen reconèixer els aspectes psicològics implicats en les activitats dels infants però senten que poden influir poc en el desenvolupament i l'aprenentatge dels fills.

En el nostre treball analitzarem les concepcions dels pares en relació amb les ideologies proposades per Palacios *et al.* (1998), ja que el context i les característiques de l'Espai Familiar ens permetran diferenciar les famílies en funció de les dimensions de modernitat i tradició. Les pràctiques educatives que observarem ens permetran inferir la tendència d'actuació parental en combinació amb la informació que les famílies explicitin durant les sessions de l'EF i les entrevistes realitzades.

Estils parentals

Un altre aspecte important que cal tenir en compte quan analitzem les pràctiques socioeducatives parentals són els estils que mares i pares mostren en les interaccions amb els infants. La manera com els pares es relacionen amb els seus fills i filles no és estàtica sinó que varia en funció d'aspectes diversos com ara el moment evolutiu en què es troben els infants, les demandes que reben, les característiques pròpies o de l'infant, entre d'altres. Des del moment que exerceixen la parentalitat, els pares han de prendre una sèrie de decisions i escollir la manera de respondre a les necessitats dels infants o el control que exerciran d'acord amb les ideologies que ha anat desenvolupant, ja comentades anteriorment, i a les seves experiències prèvies. La visió dels experts ha anat variant al llarg dels anys (Santrock, 2007). Durant la dècada iniciada al 1930, John Watson va plantejar que els pares eren massa afectuosos amb els seus fills. Als anys 50 es va separar la disciplina física de la psicològica, donant especial importància a la segona, concretament al raonament. La disciplina psicològica es va considerar la millor manera de criar els fills. A partir de la dècada dels 70, els experts en desenvolupament van establir dimensions més concretes per a la parentalitat competent.

Una de les persones que més va influir en aquest àmbit va ser Diana Baumrind. Aquesta investigadora, durant els anys 70, va dur a terme un ampli ventall d'investigacions que mostraven les diferències entre els estils de criança de diferents pares i la influència que aquests tenien en els infants. Segons aquests estudis, els pares es diferenciaven els uns dels altres en quatre dimensions que porten a concretar tres estils diferents de criança.

Les quatre dimensions a què es refereix són les següents: el grau de control, la comunicació entre pares i fills, les exigències de maduresa i l'afecte en la relació.

Sierra, Giménez i Herranz (2002:129) concreten la proposta de Baumrind (1971) de la manera següent:

- Pares autoritaris. Entenen l'educació sota una concepció estricta basada en normes i en la obligatorietat del seu compliment. Fixen límits molt rígids en què no hi ha cabuda per al diàleg o la diversitat d'idees. Entenen l'infant com un subjecte passiu, que ha d'obeir i mostrar respecte a l'autoritat, els pares. Aquest estil fomenta el desenvolupament d'infants dependents, poc crítics, irritables, insegurs i ansiosos, amb mostres de baixa autoestima i tendència a la introversió.
- Pares permissius. Són pares afectuosos i atents que pensen que els infants s'han de desenvolupar amb els seus propis mitjans i, per tant, els marges i els límits són amples, i cedeixen la responsabilitat de les decisions als fills. Aquest infants, solen mostrar-se alegres, vitals i disposar d'una alta autoestima. Presenten conductes immadures, poc control dels propis impulsos, rebel·lia, poca constància i pidolen amb freqüència. Sovint mostren dificultats en les relacions amb els altres companys.
- Pares democràtics o autoritatius. Aquests pares es mostren afectuosos i sensibles a les necessitats dels infants, aporten unes pautes clares i uns límits ben definits fomentant una progressiva independència, solen ser dialogants i fomenten la responsabilitat de l'infant d'acord amb les seves competències. Aquests infants solen assolir un nivell maduresa adequat a l'edat, solen mostrar habilitats socials elevades, autonomia, autoconfiança, autocontrol, cooperació i un bon concepte d'ells mateixos.

Més tard MacCoby i Martin (1983) van centrar l'estudi dels estils parentals a partir de dues dimensions: el control, entès com a exigència, i l'afecte, entès com a sensibilitat i calidesa. A partir d'aquestes dimensions reformulen l'estil permissiu proposat per Baumrind en dos estils:

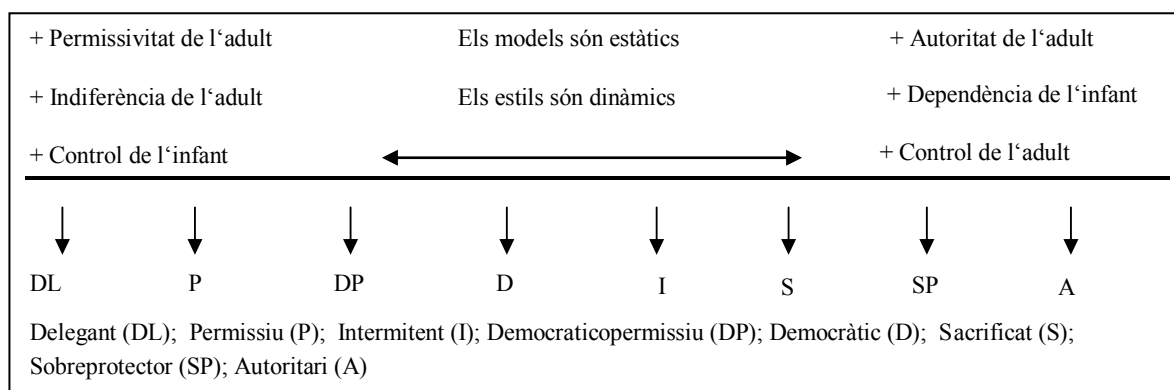
- Estil indulgent. La implicació emocional del pares amb els fills es minsa. Mostren també una falta d'exigència i responsabilitat envers els infants. Intenten accedir a tot allò que els nens demanen per tal d'evitar el conflicte i mantenir l'ambient calmat. Els infants mostren deficiència en aspectes afectius i cognitius, baixa competència en habilitats socials i una tendència a dependre dels altres.
- Estil negligent. Aquest estil està associat a un tipus de maltractament. La falta d'implicació dels pares amb els infants fa que habitualment aquests siguin immadurs, mostrin poca motivació i interès, dificultats de relació a causa de les seves escasses habilitats socials i mostres d'agressivitat. Solen ser actius però mostren dificultats d'autocontrol, fet que dificulta sovint les relacions amb altres.

La investigació mostra que l'estil autoritatiu o democràtic sol ser l'estil més ric en el context familiar per diverses raons (Steingberg i Silk, 2002):

- Els pares mostren un equilibri entre el control i l'autonomia, afavorint que els seus fills tinguin oportunitats per desenvolupar-se autònomament, alhora que els proporcionen guies, límits i suport quan ho necessiten.
- Solen ser pares que faciliten la participació dels infants en la vida quotidiana i permeten que els infants explicitin el seu punt de vista en les converses. El poder participar activament en les converses familiars dóna l'oportunitat als infants de poder entendre les relacions socials i adquirir les habilitats per ser persones socialment capaces.
- La participació dels pares en la vida de l'infant i l'actitud afectiva que promouen fa que l'infant sigui més receptiu a la seva influència.

La investigació sobre els estils educatius s'ha emmarcat principalment dins d'un model d'influència unidireccional que no és el més vigent en l'actualitat. Des d'una perspectiva interactiva i bidireccional, s'ha de tenir en compte que els pares no practiquen un sol estil educatiu durant tot el període de criança, sinó que hem d'entendre els diversos estils i les dimensions que els emmarquen com un continu en què se situen l'exigència i la protecció, així com la vinculació i la dedicació com a extrems d'aquest (Bassedas i Vila, 1992; citat per Vila, 1998). Cada persona se situa en el continu de manera flexible, i aquest fet permet que hi hagi fluctuacions en cada dimensió. També hi ha diferències segons el context en què es participa, ja que, per exemple, una mare pot ser molt exigent a casa amb el seu fill, però en l'Espai Familiar, potser, mostrar un estil més democràtic degut a la influència de l'entorn. Malgrat que hi pot haver fluctuacions, les persones tenen tendència a mostrar-se predominantment amb trets d'un estil, sense que això pressuposi que no se n'utilitzin d'altres segons el moment, la situació i les intencions.

Actualment, s'han desenvolupat estudis sobre models actuals d'interacció familiar en què es defineixen altres estils de criança: sobreprotector, democràticopermissiu, sacrificat, intermitent, delegant i autoritari (Nardone, Giannotti i Rocchi, 2003). Aquests autors fan una descripció d'aquests models a partir de les característiques i conductes més extremes de cada un. Ens hem permès diferenciar l'estil democràtic i permissiu, ja que considerem que no sempre es troben associats. S'ha de tenir clar que cada model presenta uns estils i trets diferencials entesos dins d'un continu dimensional i, per tant, no categòric (vegeu el quadre 3.2):

Quadre 3.2. Continu de models familiars segons control, dependència i autoritat (inspirat en Nardone *et al.*, 2003).

A continuació presentarem algunes idees associades als models que actuen com a referents en aquesta investigació.

El model *hiperprotector* es caracteritza perquè mostra uns pares afectuosos i protectors, preocupats per tots aquells aspectes que envolten l'infant, la salut, l'alimentació, l'aspecte estètic, l'èxit i el fracàs escolar, la socialització i l'esport. Les relacions solen ser asimètriques en el sentit que els pares tenen una posició de control respecte al fill; ells tenen la missió de procurar el benestar de l'infant, prendre les iniciatives entorn d'allò que l'afecta, mirant d'anticipar i prevenir possibles dificultats. Transmeten al fill la idea que ho fan tot per ell perquè potser ell sol no podria. El fill no té l'oportunitat de fer història, ja que tot s'ho troba resolt, les seves conductes i accions no són conseqüents, pot rebre premis sense haver d'esforçar-se per aconseguir-los o no rebre cap conseqüència per accions socialment no acceptables amb la finalitat que no pateixi. El fill és percebut com a fràgil i, per tant, necessitat de protecció.

Els pares que adopten un model *democraticopermissiu* parteixen d'una sèrie de pressupòsits, per exemple, es prenen decisions per consens i no per imposició mitjançant el diàleg argumentat, les normes són pactades, cal evitar els conflictes, tots els components de la família tenen els mateixos drets. Pares i fills adopten una posició bastant simètrica malgrat que en alguns casos l'infant no tingui les eines suficients per prendre segons quines responsabilitats. Els pares mostren poca autoritat, fomentant que els infants participin molt en les decisions reivindicant els seus drets però poc en responsabilitats com, per exemple, col·laborar en tasques domèstiques. Habitualment, el fet de no seguir les normes o no col·laborar no té conseqüències per a l'infant. Els pares i els infants són amics.

El model *sacrificat* es caracteritza per l'intent del pares de complaure contínuament les necessitats i els desitjos dels fills sense poder satisfer els propis i, per tant, mostren sovint un sentiment de malestar en diverses situacions. Les relacions que s'estableixen solen ser asimètriques, ja que la persona que se sacrifica i mostra una actitud submissa però en realitat està en una posició de poder perquè fa que els altres se sentin culpables o en deute. Frases com ara “Amb tot el que faig per tu...”, “M'estàs fent patir molt...”, etc. Els fills aprenen que és un deure dels seus pares donar-los tot el que necessiten, però també que ells han de sacrificar-se pel bé de la família. Les expectatives dels pares tendeixen a esperar que el fill sigui gran i tingui èxit professional, per tant, tots els recursos donen prioritat al benefici dels fills.

En el model *intermitent* els pares mostren una conducta poc coherent; hi ha canvis constants de l'estil que presenten. En una mateixa situació, podem observar conductes ambivalents; hiperprotectores, democràtiques, permissives o de víctima sacrificada. Els fills no reben referències ni bases segures, solen mostrar conductes poc consistents, davant de problemes solen canviar de solució sense persistir o analitzar la idoneïtat de la mateixa. Els fills queden en l'expectativa i es plantegen “Avui com deu estar el pare / la mare?”

El model *delegant* es troba en aquelles famílies en què hi pot haver una cohabitació amb altres familiars o una influència gran per part de membres significatius de la xarxa social. Se segueix el model familiar anterior quant a jerarquia, horaris, costums, etc. A vegades els fills perceben els pares o els avis com a germans grans. Tenen diversos referents i, segons l'interès que tenen, poden reclamar-ne un o altre sabent que entre ells no sempre hi ha coherència. Aquests infants no compten amb uns responsables consistents en el temps.

El model *autoritari* presenta pares que marquen molt clarament una asimetria entre ells i els fills, i deixen ben clar que ells són els que tenen i exerceixen el poder de manera rígida. Els fills habitualment acaben per acceptar les condicions i les regles poc flexibles o mostren conductes rebels per tal de reivindicar els seus drets.

Tal com he esmentat anteriorment, les característiques que presenten cada un d'aquests models mostren les actuacions i actituds més extremes de cada model, però habitualment tot i que les famílies poden no estar representades completament dins d'un model de manera categòrica, sí que les podem situar en el continu segons els estils socioeducatius que presenten en major o menor intensitat, de manera més consistent en el temps i segons el moment evolutiu en què es troben els seus fills i les seves filles. D'altra banda, en una família, hi podem trobar divergència d'estils. Per exemple, hi ha una mare amb trets d'estil permissiu, però un pare amb tendència autoritària. En aquests casos habitualment els rols d'un i altre estan bastant ben definits. Cada pare o mare coneix

els seus límits, quan ha d'actuar i com. Habitualment, quan actuen conjuntament, un dels dos pren la iniciativa i, per tant, marca un estil amb una tendència determinada.

En aquest estudi analitzarem les pràctiques educatives de les mares i pares a partir de l'observació d'actituds i estratègies educatives dutes a terme en context de l'Espai Familiar. En els quadres 3.2 i 3.3 sintetitzem les dimensions i els estils de criança que considerarem. Els hem elaborat tot inspirant-nos en les dimensions definides per Baumrind (1971) i els set estils recollits per Nardone que acabem d'esmentar que han estat contrastats amb les constatacions i reflexions aportades per l'experiència del treball professional amb famílies i educadors/es d'institucions infantils per part de membres de l'equip GREI (Grup de Recerca en Educació Infantil) de la Universitat Autònoma de Barcelona.

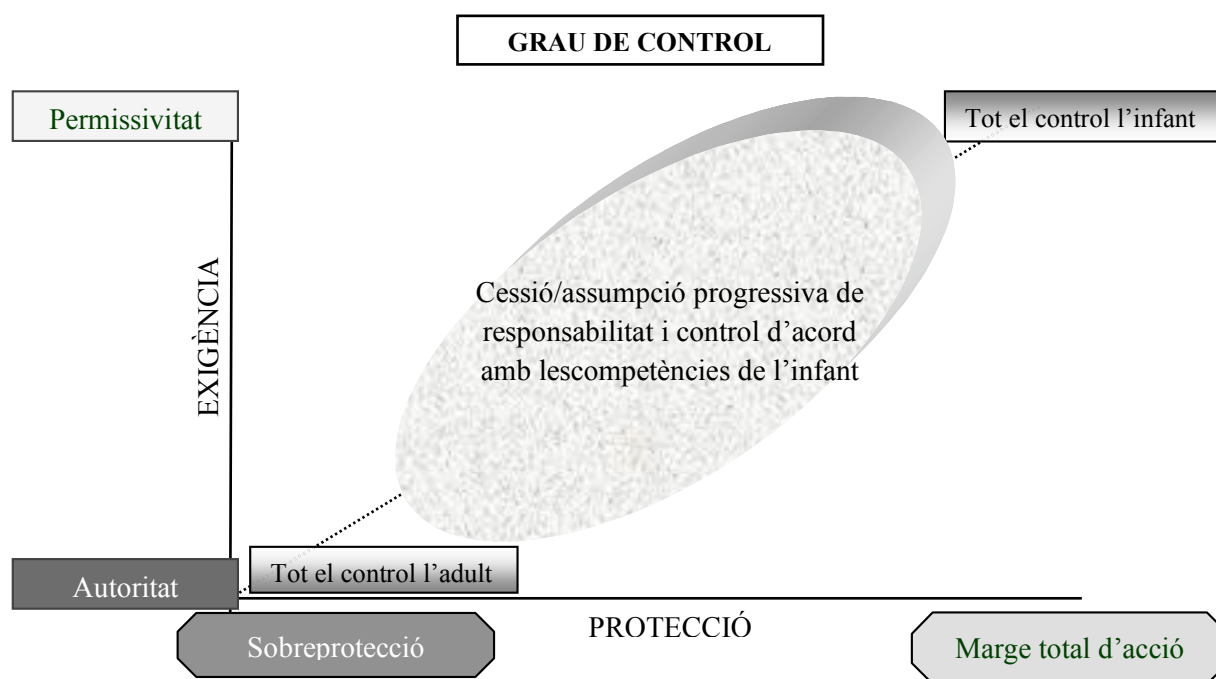
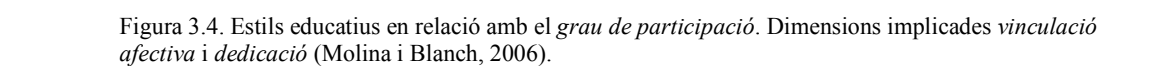

Figura 3.3. Estils educatius en relació amb el grau de control. Dimensions implicades exigència i protecció (Molina i Blanch, 2006).

Fins a l'actualitat ha destacat principalment el model de socialització tradicional, en què s'assigna inequívocament a cada pare o mare a un estil parental concret sense tenir en compte les característiques de l'infant, la seva edat o situació. Aquesta visió té unes limitacions importants, ja que pressuposa unes assumpcions que no són sempre certes. Palacios (2003) fa una anàlisi d'aquest model tradicional i en destaca les seves restriccions. Explica que el model fa pressuposar que les pràctiques educatives mostren coherència transituacional i no sempre és així. Per exemple, una mare és pot mostrar més democràtica davant d'una conducta de la seva filla que no considera perillosa, però autoritària davant d'una acció que pot crear un perill real. Aquest model també assumeix que les pràctiques educatives tenen un impacte similar en tots els infants i, per tant, les investigacions habitualment s'han centrat en un dels fills de la família. Finalment, també

assumeix erròniament que l'estil parental s'elegeix, és a dir, que els pares prenen una decisió conscient, però en canvi els resultats de les investigacions mostren que habitualment no és així.

Es pot concloure que a la pràctica les famílies no mostren models purs, però sí que es poden observar tendències en la manera de pensar i d'actuar (Bassedas i Vila, 1992, citat per Vila, 1998). Hem passat d'un model de socialització tradicional a un de construcció conjunta i de múltiples influències, en què es considera que els pares actuen en funció de la situació i de com l'interpreten (Palacios, 1988b, 2003). Segons Palacios, les pràctiques educatives parentals depenen de factors que podem dividir en tres grups. El primer està determinat per les característiques de l'infant: el sexe, la personalitat o l'ordre de naixement. Un segon grup està relacionat amb les característiques dels pares: el sexe, l'experiència prèvia com a pares i fills, les característiques de personalitat, el nivell educatiu, les idees al voltant del procés evolutiu dels infants, i l'educació i les expectatives envers les fites dels infants. Finalment, un tercer aspecte que cal considerar és el context i la situació en què s'emmarca la interacció.

Vegem més a fons tres d'aquets aspectes que més influeixen en les pràctiques educatives parentals:

- La situació en què es produeix l'acció. Aquesta s'interpreta a partir d'un entramat contextualitzat del problema i la situació. Habitualment els pares mostren coherència entre les situacions i les pràctiques educatives que demostren. Per exemple, no interpreten de la mateixa manera el fet que l'infant trenqui un objecte intencionadament o sense voler. Si hi ha intenció, habitualment, els pares mostren actuacions com el càstig (afirmació de poder punitiu). En canvi, altres situacions com ara el fet de molestar un company sovint s'acompanya d'una combinació entre el diàleg raonat i actuacions impositives.
- Les característiques psicològiques de l'infant. La socialització s'entén com un sistema de construcció conjunta, no com una relació unidireccional i vertical en què el pare pertany a un estil que influeix el fill. Els pares consideren les necessitats dels fills en relació amb l'estil preferit. Hi ha situacions que els pares tracten amb una major comprensió i flexibilitat, com ara quan un infant mostra conductes inadequades després del naixement d'un germà. O, per exemple, en el cas d'un infant que habitualment es mostra molt inhibit, si es comença a mostrar més segur i davant d'un company que li demana una joguina crida "No, no! Ves-te'n!" és probable que la mare s'alegri que el seu fill comenci a fer-se valer, malgrat que la seva actuació encara no s'ajusti a les conviccions socials del context i calgui seguir reajustant la seva conducta.
- L'edat de l'infant. Quan les criatures són petites, les seves conductes i accions es justifiquen de manera diferent que quan són més grans. La variable edat influeix en les interpretacions i les pràctiques educatives que els pares mostren. El fet que un infant de dos anys empenyi un company per prendre-li una joguina no s'interpreta de la mateixa manera que si un adolescent fa una acció similar. Cal contextualitzar les implicacions que acompanyen les conductes i les seves conseqüències i analitzar-les en funció dels implicats.

Altres autors (Mustitu, Román i Gracia, 1988) consideren que els factors clau que influeixen en la criança dels infants es poden dividir en dos: les interaccions intrafamiliars i les interaccions socials. Les primeres estan situades en el microsistema; són les interaccions de dins del marc familiar, en què destaca l'afecte, el control, la comunicació, l'estructura, la transmissió de valors. El segon grup de factors fa referència a la dimensió social, i situa la família com a grup social emmarcat en altres sistemes més amplis i, per tant, hi influeix i en rep influència.

Tenint en compte aquest marc de la socialització com a construcció conjunta i multiinfluenciada, el marc teòric referenciat sobre models familiars ens pot ajudar a analitzar i detectar aquestes tendències en els estils parentals i les seves pràctiques educatives. Cada persona, cada família, les va configurant a partir dels models que ha tingut o que té en la xarxa social, segons les experiències viscudes, les ideologies, la situació laboral i social que ocupa, el context sociocultural que l'envolta, etc. Tots aquests factors incideixen en l'estructura interna de cada persona i influeixen en la seva manera de pensar i de fer segons la situació o el moment vivencial en què es troba immersa. Per tant, tot i que no és possible classificar una família com a purament democràtica, per exemple, pensem que es pot afirmar que hi ha una tendència a actuar amb un estil més negociador, o en el cas de models autoritaris, es poden observar actituds més estrictes i menys flexibles, sobretot en situacions interpretades com a perilloses. Entenem que cada model familiar es mou dins d'una constel·lació, amb prou flexibilitat per considerar possibles i probables variacions segons la situació, el moment personal, social i emocional en què es troba tant l'adult com l'infant.

Cal tenir en compte que els estils parentals tenen relació amb les creences i les expectatives que els pares construeixen de i amb l'infant (Vila i Bassedas, 1994). En una aportació sobre la importància de la implicació dels infants en processos interactius en els processos de construcció de la seva pròpia identitat personal i social, Molina (2001) ressalta la importància de la incidència que hi tenen les interaccions amb els adults que conviuen amb els infants i la manera com aquests donen marge a l'actuació dels infants tot emmarcant-la en un context asseguritzant, que proporciona confiança en les pròpies competències, dóna referències, ajuda a adonar-se de les limitacions i a preveure o mesurar riscos:

Pel que sembla els contextos més efectius perquè l'infant es faci una idea d'ell mateix com a persona valuosa que compta amb els altres per avançar, són aquells en què els adults tenen unes expectatives elevades en relació amb les competències de l'infant i en conseqüència li creen exigències i, al mateix temps, aquells en què infants i adults gaudeixen d'una vinculació afectivoemocional asseguritzant.(p.31-32).

L'interès per les pràctiques educatives

L'interès per l'estudi de les pràctiques educatives compta ja amb una llarga trajectòria. Al segle XIX, C. Sears i G. Stanley, als voltants de l'any 1889, van volen investigar les pràctiques educatives en relació amb el càstig i van elaborar un qüestionari per tal d'esbrinar les idees dels pares sobre el tema. Durant el segle XX, les investigacions es van anar consolidant dins del marc de dos corrents psicològics, el freudià i el conductisme. Tots dos van centrar el seu interès a veure la relació que hi havia entre les pràctiques parentals i el desenvolupament de la personalitat i el desenvolupament dels fills (Ceballos i Rodrigo, 2005). Tot i que és un constructe multidimensional, el seu estudi s'ha centrat habitualment en dues dimensions principals: la comunicació i la disciplina. La primera està relacionada amb el to emocional de les relacions i la segona amb les conductes desenvolupades per controlar i guiar la conducta dels infants (Ramírez, 2005). Ramírez (2005) fa una revisió de les principals aportacions en el camp de les pràctiques de criança del segle XX i destaca autors com Allinsmith (1960) que centrava els seus estudis en dos tipus de disciplina: la corporal i la psicològica; Maccoby i Levin (1963), que feien la distinció entre la disciplina basada en la negació d'objectes tangibles i la negació d'afecte, i Aronfreed

(1976), que diferenciava entre tècniques que es basen en el càstig directe o tècniques inductives basades en el raonament i el foment de l'empatia.

La major part dels estudis presentaven una visió determinista i unidireccional de la influència de les pràctiques educatives parentals en relació amb els fills, però aquesta visió reduccionista, tal com hem anat veient anteriorment, ha anat donant pas a una visió de bidireccionalitat entre les idees i la conducta (Palacios, Moreno, Hidalgo, 1998). Autors com Shaffer i Crook (1981) fan una anàlisi de les pràctiques educatives dels pares en relació amb la seva funció socialitzadora. Aquests autors analitzen les tècniques de control des d'un marc basat en la reciprocitat i en la comprensió mútua, en què els pares tenen en compte l'infant, les característiques temporals i el contingut de la conducta infantil. També assenyalen que les estratègies socialitzadores parentals varien, no són estàtiques i van construint-se de manera més complexa al voltant del desenvolupament dels infants. Un altre canvi en aquest sentit es percep gràcies a la idea cada vegada més estesa que no hi ha una pràctica parental idònia i altres d'incorrectes; que no hi ha receptes tancades, sinó que les pràctiques educatives dels pares són eficaces si són adequades als seus fills, si responen a les necessitats i al moment evolutiu de l'infant i si en promouen el desenvolupament.

Partint d'aquesta visió, ja cap a la dècada dels noranta del segle XX, diversos autors han investigat les pràctiques educatives en relació amb les creences parentals (Schaefer, 1987; Palacios *et al.*, 1992; Triana, 1993) per tal de poder comprendre més a fons aquestes teories parentals, i així poder conèixer més bé la seva implicació en la cura dels infants. Aquests estudis s'han centrat a esbrinar les idees dels pares sobre el desenvolupament evolutiu dels infants, sobre com pensen que aprenen, les necessitats que cal cobrir, les pautes de criança més adequades, el rol parental, etc. És important tenir en compte tots aquests factors a l'hora d'analitzar les pràctiques socioeducatives parentals, ja que ens serveixen com a marc per poder entendre les diferències parentals i les implicacions que tenen en la cura dels infants per tal de poder-les explicar.

Les diferències que mostren els pares i mares al voltant de la cura i la criança dels seus fills i filles s'expliquen per la influència de múltiples factors. Les mateixes característiques parentals, les dels infants, les experiències construïdes, els estudis o el nivell sociocultural en són alguns exemples. Sembla que el nivell socioeconòmic entès com la combinació d'elements educatius, professió, ingressos, estudis, vivenda, etc., en què destaca el nivell d'estudis, són els factors que han estat associats de manera més consistent a uns o altres estils parentals (Ramírez, 2005). Darrerament, també s'ha anat responsabilitzant en major mesura les creences i les expectatives parentals (Vila, 1998).

Tipologies de tasques parentals

Les pràctiques educatives varien en cada persona. La diversitat és font de riquesa i, per tant, cal acceptar-la i potenciar-la com una font natural de coneixement. Hi ha dos tipus de diversitat (Cortese, 2005) la interpersonal (competència, actituds, cultura, rol, estatus, poder, sensibilitat, etc.) i la cultural (existent tant a nivell macro com micro en el context: estratègies, procediments, normes, costums, cerimònies, valors que s'han construït integrant-los en cada ambient específic). Cal assenyalar que la diversitat per si sola no crea aprenentatge, sinó que cal descobrir-la, apreciar-la i reconèixer-la mitjançant processos cognitius i emocionals. Ser capaços de dur a

terme un procés metacognitiu sobre el propi aprenentatge a partir de la pròpia capacitat de veure's un mateix a través dels ulls dels altres. Cal assenyalar també que les tasques parentals són de naturalesa diversa i de característiques variades. Ens basarem en la proposta de Rodrigo i Acuña (1998) que destaquen en tres blocs les tasques parentals i les concreten a partir de tres activitats principals: dissenyar l'ambient educatiu; mitjançar en les activitats, tasques i accions, i supervisar el procés de desenvolupament i aprenentatge dels fills i filles.

1. *Dissenyar l'ambient educatiu dels propis fills.* El disseny de les activitats i tasques quotidianes que els pares organitzen està generalment molt relacionat amb les ideologies que han anat construint (Acuña i Rodrigo, 1996), però també hi ha altres variables importants que influeixen en les decisions que prenen i que, per tant, s'han de tenir en compte. S'han de considerar alguns aspectes com ara la situació familiar (el nombre de fills), l'edat de pares i fills, l'escola (horaris, distància), la situació laboral (horaris, càrrec, la distància de la feina), el barri on es viu i les seves possibilitats, les condicions socioeconòmiques i polítiques, entre d'altres. Per tant, a l'hora d'analitzar l'ambient educatiu que crea una família, s'ha de considerar des d'una perspectiva holística en què intervenen elements relacionats entre si. Per exemple, si una família té un fill i hi neixen bessons, és molt probable que organitzi menys activitats fora de casa per la logística que implica sortir tots plegats. Per tant, si analitzem les activitats que fa fora de casa i ens adonem que són molt escasses, hem de tenir en compte les altres variables a l'hora de poder explicar i interpretar els resultats.
2. *Mitjançar en les activitats, tasques i accions dels infants.* Durant les activitats i tasques educatives, els pares s'impliquen de manera més o menys activa. Les interaccions que permeten les activitats són molt importants perquè faciliten el desenvolupament social i cognitiu de l'infant. Tot i que les famílies no sempre en són conscients, durant les situacions interactives, les seves intencions i actuacions se solen dirigir cap a finalitats diverses, com ara la de socialització, la de capacitació, la lúdica o l'afectiva. En aquest sentit, Máiquez *et al.* (2000) fan una proposta basada en les conclusions de Garcia (1997; citat per Máiquez *et al.*, 2000) i les revisions de Palacios i González (1998) en relació amb les principals fites parentals i les estratègies que els pares utilitzen per aconseguir-les. Aquestes autores diferencien dos tipus de motius parentals:
 - Centrats en l'infant i el seu desenvolupament, bàsicament lúdics i instruccionals. Les fites centrades en l'infant suposen interaccions molt més riques per als infants i les seves famílies i, per tant, és important tenir-ho en compte i fomentar-les.
 - Centrats en la conveniència de l'adult, principalment motius pragmàtics i de control.

També diferencien dos grups d'estratègies que solen ser utilitzades pels pares en les seves pràctiques educatives:

- Cognitivolingüístiques. Estratègies de comunicació i negociació amb l'infant, de distanciament i d'estimulació del llenguatge.
- Estratègies afectives i motivacionals. Dirigides a fomentar un clima afectiu i emocional, a l'ús de recursos motivacionals o al foment de la seguretat i la competència.

La mediació dels pares és important per al desenvolupament dels infants; les seves fites i estratègies fomentaran en major o menor mesura diferents aprenentatges en l'infant. Per exemple, si per a uns pares és important la fita de la socialització, probablement fomentaran l'adquisició de

normes i valors socials. Les diferents situacions quotidianes els facilitaran poder fomentar estratègies socials com saludar, acomiadar-se, donar les gràcies, compartir, etc. Les situacions interactives en què els pares busquen la capacitació de l'infant mostraran que la mediació se centra en l'aprenentatge de processos, com ara treure's les sabates; de conceptes, com ara els colors; o bé en la creació d'associacions, el gat fa mèu. El llenguatge serà un vehicle molt important a l'hora de mitjançar en les interaccions.

La mediació implica el que s'han anomenat metes i pràctiques educatives. Les metes es relacionen amb les expectatives dels pares envers unes qualitats que volen que els seus fills adquireixin, com ara la sociabilitat, l'obediència o l'autonomia. En el proper capítol hi aprofundirem. Quant als procediments que els pares utilitzen per poder aconseguir-ho, els anomenem pràctiques educatives, és a dir, la manera en què els pares duen a terme les fites que volen aconseguir amb els seus fills. Alguns exemples podrien ser aspectes com ara l'afecte, el control o la sensibilitat, entre d'altres. En una revisió sobre el tema, Ceballos i Rodrigo (2005) destaquen l'evolució de les investigacions fetes en aquest camp des de l'inici cap a mitjan segle passat, i esmenten autors com Kohn (1969, 1976), Baumrid (1971) i Hoffman (1970,1983). En el quadre 3.2 podem observar una síntesi de les principals aportacions que s'han fet:

Autors principals	Objecte d'estudi	Dimensions	Estils i fites parentals	Pautes educatives parentals
Kohn (1969)	Estratègies de socialització en relació amb la classe social parental.	- Autodirecció - Conformitat	Fites autodirectives	Fomenten autocontrol, iniciativa, responsabilitat, curiositat, autonomia.
			Fites de conformitat	Potencien: obediència, bones maneres, higiene.
Hoffman (1970)	Estratègies disciplinàries. Habitualment s'han relacionat amb el nivell sociocultural dels pares.	- Afirmació de poder - Retirada d'afecte - Inducció	Afirmació de poder	Maneres de control directe i foment de la motivació extrínseca. Càstigs físics, amenaces verbals, retirada de privilegis, coacció.
			Retirada d'afecte	Maneres de control directe i foment de la motivació extrínseca. Enuig, desaprovació o retirada d'atenció davant de conductes negatives.
			Inducció	Maneres de control indirecte i foment de la motivació intrínseca. Potencien l'empatia i el pensament conseqüencial.
Baumrind (1971,1973)	Estils de control parental.	Control	Autoritari	Disciplina rígida. Potencien l'obediència i la passivitat.
			Democràtic	Afectuosos, sensibles a les necessitats de l'infant. Negociació. Potencien l'autonomia, el raonament.
			Permissiu	Afectuosos, deixen fer. Poca participació parental, límits poc clars i amb incoherències. Deixen que la decisió recaigui sovint en l'infant sense exigir-ne ordre o responsabilitat, pocs càstigs. Utilitzen el raonament, però fugen del poder i control sobre l'infant.

Autors principals	Objecte d'estudi	Dimensions	Estils i fites parentals	Pautes educatives parentals
MacCoby i Martin (1983)	Estils de control parental. Els han relacionat amb les estratègies de socialització parentals i les seves conseqüències.	· Control · Afecte	Autoritari	Prenen control de la situació, rigidesa, molts límits i poc clars. Fomenten l'obediència de l'infant. Disciplina rígida i inflexible basada en el premi, renyar i castigar.
			Democràtic	Expliciten poc límits ben clars, fomenten la participació de l'infant. Tenen en compte la visió de l'infant i en faciliten el raonament i l'argumentació.
			Indulgent	Afecte. Passivitat. Baixa implicació i supervisió. Permissivitat. Poca participació, deixen que l'infant decideixi, posen pocs límits amb una lògica molt difosa i enfocada a evitar conflictes.
			Negligent	Passivitat. Escassa implicació i supervisió. Obediència i coacció. Disciplina incoherent, solen interferir en les activitats. Hostilitat. Solen relacionar-se amb maltractaments.
Palacios (1999)	Estil educatiu, relacionat amb les creences sobre el desenvolupament i l'educació dels infants	· Tradicionals · Moderns · Ambivalents	Tradicionals	Sobreprotecció. Normes i límits rígids, disciplina i respecte. Eduquen a partir de donar premis, renyar i castigar. Prenen el control de la situació deixant poca iniciativa a l'infant.
			Moderns	Fomenten l'autonomia, la iniciativa, la confiança i l'empatia. Normes i límits flexibles. Fomenten el diàleg mitjançant la negociació, el raonament i l'argumentació.
			Ambivalents	Utilitzen pràctiques de tots dos estils, però no sempre de manera consistent ni coherent.

Quadre 3.3. Síntesi de les investigacions sobre la família (basat en Ceballos i Rodrigo, 1998).

Com es pot observar en el quadre, els diferents autors han anat centrant el seu interès en camps paral·lels que es complementen: les estratègies socioeducatives, les metes, les creences... Tots han fet girar les seves teories al voltant de les dimensions de control, l'exigència, l'afecte, la sensibilitat, la participació, la dependència o la dedicació. Les diferents tipologies d'estils parentals van molt lligades a les tipologies de pràctiques educatives. En aquesta investigació, ens centrarem en les pràctiques educatives lligades a ideologies parentals tradicionals, modernes i ambivalents. Cal assenyalar que els pares tradicionals mostren cert paral·lelisme amb moltes de les característiques que mostren els pares autoritaris, amb fites de conformitat i amb estratègies basades en l'afirmació de poder i la retirada d'atenció. Els pares que mostren un estil modern, presenten actituds i pràctiques educatives semblants a les dels pares democràtics, amb estratègies

més inductives i amb fites d'autodirecció. Els pares ambivalents mostren un repertori conductual i actitudinal mixt, i presenten característiques dels altres dos estils.

3. *Supervisar el procés de desenvolupament i aprenentatge dels fills.* Els pares organitzen les activitats dels infants, intervenen i mitjancen de manera puntual en les tasques i activitats proposades, però també supervisen de manera més general el procés d'aprenentatge i desenvolupament dels infants. Els pares actuen de manera que fomenten la participació de l'infant, donen ajudes quan cal, ajusten les accions a les necessitats i al desenvolupament dels seus fills i de les seves filles. D'acord amb Rogoff (1993), el desenvolupament cognitiu dels nens és un aprenentatge que s'adquireix mitjançant la participació guiada, entesa com a activitat social amb altres persones que acompanyen el procés de comprensió dels instruments de la cultura i la destresa per usar-los. Així, cal promocionar que els pares fomentin la participació guiada en activitats conjuntes.

D'acord amb Molina (2003), podem considerar diverses menes d'activitat conjunta (vegeu les figures 3.2 i 3.3). Les activitats conjuntes de tipus *en companyia* són aquelles en què els participants s'enrolen i comparteixen interès i atenció però no un objectiu comú, sinó que cadascú té interès a accomplir els propis objectius. En l'activitat conjunta de *participació guiada*, un dels participants (l'adult o un infant més expert) domina més que els altres les claus de l'activitat, de manera que proporciona els mitjans per garantir que els altres menys competents puguin anar assolint més habilitat i coneixements i, en conseqüència, assumint més responsabilitat i autonomia. En l'activitat conjunta *cooperativa*, els participants mobilitzen accions i rols, i es coordinen els d'uns amb els dels altres per assolir objectius comuns.

Per tal de poder fomentar pràctiques educatives que facilitin el fet que la família tingui un context que promogui el desenvolupament i l'aprenentatge, cal considerar alguns aspectes clau com ara: l'ambient afectiu de la llar, l'estil de socialització parental, l'ambient d'aprenentatge de la llar, la implicació i la participació dels pares a la llar, l'escola, els moments formatius i d'oci dels seus fills i les seves filles. La falta de supervisió, la incoherència parental i la poca capacitat de manejar l'estrès quotidià són factors de risc que cal considerar i prevenir (Rodrigo, 2001).

S'ha de facilitar a les famílies les eines necessàries per tal que puguin anar perfilant estils que promocionin pràctiques educatives tendents a trobar un punt d'equilibri en el grau de control que proporcionen, i també a propiciar l'activitat conjunta tant en activitats lúdiques, artístiques, manipulatives, etc., com de cura personal i domèstiques. Amb les seves relacions i actuacions amb els infants, promocionen el fet que la mainada busqui activament guia i participació a través de les activitats i interaccions en què participen i, per tant, que es desenvolupin en un context estimulants i ric que els permetrà adaptar-se més acuradament al seu entorn sociocultural.

Síntesi de les principals idees

Pel que fa a l'anàlisi de la família i les pràctiques socioeducatives, adoptarem una perspectiva ecològica, contextualista i sistèmica, ja que entenem la família com una unitat multisistèmica emmarcada dins d'un context sociocultural. Des d'aquesta òptica, hem contextualitzat la família en la realitat actual, analitzant els principals canvis que estan esdevenint a nivell social, cultural i econòmic i el seu impacte fonamental en l'estructura, els rols i les ideologies parentals.

Al llarg de tot el capítol, s'ha anat assenyalant la importància de la família i la necessitat de seguir fomentant-ne l'estudi per tal de poder comprendre més a fons la seva influència en el desenvolupament no només dels infants, sinó també dels mateixos adults. La família entesa com a escenari educatiu i com a context de desenvolupament bàsic per a infants i adults serà la unitat d'anàlisi d'aquesta investigació (Palacios i Rodrigo, 2005; Rodrigo i Palacios, 2005; Palacios, 2003). Tot i així, cal assenyalat una certa prudència a l'hora d'analitzar l'impacte de la família en els infants i entendre que les influències familiars no són ni simples, ni úniques, ni irreversibles (Palacios, 2003).

L'estudi de la família i les seves pràctiques educatives ens porta a analitzar altres factors rellevants que estan implicats en aquesta qüestió, com ara les ideologies familiars (tradicionals, modernes o paradoxals) i els estils parentals (basats en les dimensions de protecció, exigència, participació i vinculació).

Cal assenyalat la importància dels estils parentals dins d'un marc en què l'estil no s'assigna a cada pare de manera categorial, sinó en què els pares actuen dins d'un marc dimensional i, per tant, cal analitzar els pares i les mares tenint en compte les característiques parentals, dels infants, de la situació i el context. En la investigació analitzarem els estils parentals en funció de les dimensions de control, dins dels paràmetres protecció-exigència, i el grau de participació, concretament pel que fa al grau de dedicació i de vinculació afectiva. Amb paraules del mateix Palacios (2003) justifiquem la importància de dur a terme l'anàlisi dels estils educatius:

No solo creemos que la familia existe, sino también que hay estilos educativos familiares, es decir, distintas formas reconocibles de llevar a cabo la acción educativa en el contexto familiar, formas que se matizarán de manera diferente en función de las personas y las situaciones, pero que, aun así, son identificables en sus argumentos centrales. (p. 282)

Tant les ideologies com els estils parentals van estretament relacionats amb les fites i amb les pràctiques educatives que desenvolupen pares i mares. Tal com ja hem assenyalat anteriorment, les famílies centren les pràctiques educatives en tres activitats principals. En aquesta investigació ens centrarem bàsicament en la segona i la tercera, els processos de mediació i de participació guiada en situacions d'interacció en què pares i fills s'enrolen dins del marc de l'Espai Familiar. Les dades extretes ens permetran conèixer més bé les implicacions que tenen les idees, els estils i les pràctiques socioeducatives en situacions diverses per poder aprofundir en el seu coneixement i trobar procediments per enriquir-les i millorar-les.

TREBALL EMPÍRIC

IV. DISSENY DE LA INVESTIGACIÓ

IV. DISSENY DE LA INVESTIGACIÓ

14. Context de la investigació. L'espai familiar Can Vinader de la Casa dels Infants de Castelldefels

El context històric i geogràfic

Característiques principals del centre

Ideari del centre i dels professionals de l'Espai Familiar

Organització espacial i temporal del servei

15. Procediments de recollida de dades

Instruments de recopilació

Paràmetres a considerar per a les entrevistes

Paràmetres a considerar per als registres observacionals

Enregistrament

L'ètica de la recerca

14. Context de la investigació. L'espai familiar de Can Vinader de la Casa dels Infants de Castelldefels

El context històric i geogràfic

Des d'una perspectiva ecològica, tal com explica Bronfenbrenner (1987), la interacció de la persona amb els contextos en què participa i en què es desenvolupa és multidireccional. El context més immediat d'acció i desenvolupament es troba immers i té relacions amb altres contextos. Tal com hem explicat en el capítol III, els contextos en què està immersa una persona s'organitzen en un conjunt d'estructures seriadades, cada una de les quals s'inclou dins la següent. Per tant, creiem que és important poder contextualitzar l'exosistema que emmarca l'Espai Familiar de Can Vinader; és a dir, la ciutat on s'ubica: Castelldefels.

Castelldefels és una ciutat costanera situada a la província de Barcelona i actualment hi viuen uns 61.000 habitants repartits en una extensió relativament petita, 12,5 km², comparada amb la d'altres municipis veïns. Castelldefels té una llarga història, però no vas ser fins l'any XV aproximadament que el senyor d'Eramprunyà Lluís Marc comprà el senyoriu de Castelldefels i l'unificà en el que és l'actual terme municipal de Castelldefels. Tot i així, fins al segle XX no va passar a disposar d'un petit nucli d'estructura urbana que encara s'anomena Poble Vell.

La seva població es caracteritza per una multiculturalitat important, ja que està formada per prop d'un centenar de nacionalitats diferents fruit del seu caràcter obert i acollidor. Ja des del segle XVI i XVII, va començar a acollir la immigració francesa i d'arreu de l'Estat espanyol fins ben entrada la segona meitat del segle XX, en què hi van arribar persones provinents d'arreu del món (Ajuntament de Castelldefels, 2009)⁷. És precisament en aquest nucli del Poble Vell on s'ubica el centre integrat i integral de la Casa dels Infants de Can Vinader, just al llindar amb el barri de Vista Alegre. Està constituït per habitatges de construcció nova fets durant la dècada dels noranta i està integrat físicament al poble. Les famílies que hi viuen, principalment joves amb fills, disposen d'un important equipament de serveis: mercat, centre cívic, poliesportiu, ABS (Àrees Bàsiques de Salut) amb serveis socials integrats, parròquia, servei de Càritas, associació veïnal i entitats com el Grup de Dones, dues escoles bressol privades, dos CEIP (Centre d'Educació Infantil i Primària) públics i un IES (Institut Estudis Secundaris) públic. El barri de Vista Alegre està format per habitatges més antics i edificis més baixos, alguns d'autoconstrucció. L'edat de la població d'aquest veïnat, que procedeix majoritàriament de països extracomunitaris, és més alta. També disposa d'equipaments públics com ara un centre cívic, un CDIAP (Centre de Desenvolupament Infantil Atenció Primerenca), un CIBERCAST (equipament destinat a la divulgació de les noves tecnologies), un CEIP públic, locals parroquials, etc.

Característiques principals de la Casa dels Infants de Can Vinader

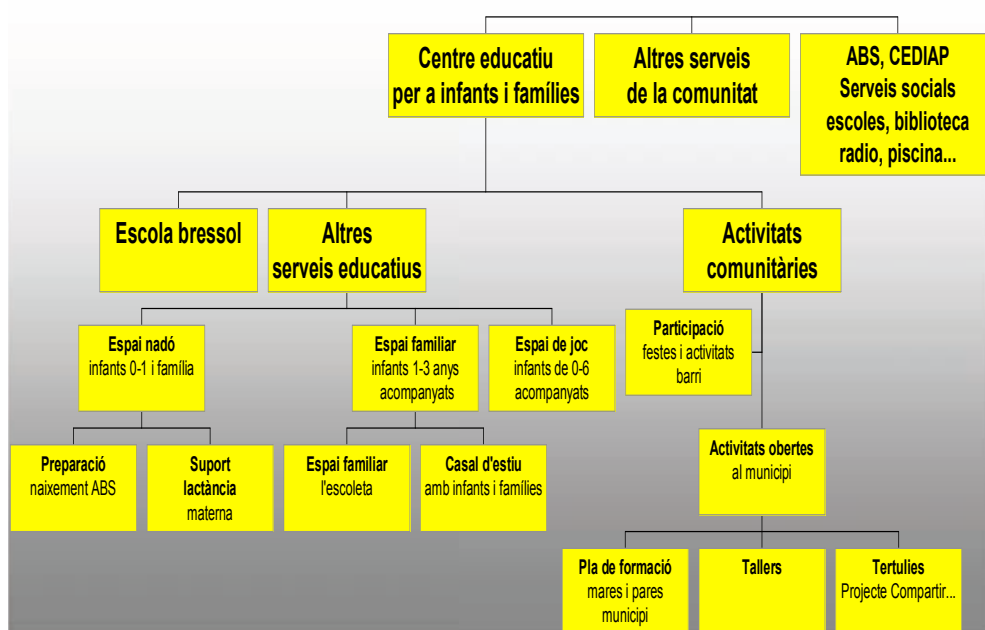
El context de la investigació que aquí es presenta és el servei socioeducatiu de l'Espai Familiar ubicat al centre multifuncional de La Casa dels Infants de Can Vinader, a Castelldefels. Aquest és un centre educatiu municipal que depèn de l'Àrea d'Educació, Pau i Solidaritat. Aquest centre, que va obrir les portes al setembre del 2001, és un centre integral, ja que ofereix diversitat de

⁷ Per a més informació consulteu la pàgina web: http://www.castelldefels.org/ca/doc_generica.asp?dogid=1365

serveis: d'educació formal (escola bressol), educació no formal (serveis educatius per a infants i famílies) i activitats obertes a totes les famílies de la ciutat. També és un centre integrat perquè tots els serveis i professionals implicats es regeixen per un projecte educatiu comú.

El seu finançament és compartit per l'Ajuntament, la Generalitat i les famílies. El Departament d'Educació de la Generalitat subvenciona el funcionament de l'escola bressol i el Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat subvenciona els serveis educatius per a infants i famílies.

Ofereix atenció educativa integral a famílies i infants fins als tres anys a través de diferents serveis d'espais familiars formals i no formals: Escola Bressol, Espai Nadó, Espai Familiar, Escoleta, Espai de Joc, el Pla de formació de pares i mares i el casal d'estiu per a infants i famílies. També cedeix un espai per a les trobades del grup d'al·letament matern anomenat MACAS (Mares de Castelldefels). La Casa dels Infants de Castelldefels actualment està configurada per tres centres: Can Vinader, La Muntanyeta i, el nou centre Granvia Mar, que s'inaugurà al setembre de 2009. Tots els professionals dels tres centres formen un sol equip que treballa sota un mateix projecte educatiu de manera conjunta. Tal com es pot veure en el quadre 4.1 (elaborat per l'equip del centre, 2007) els professionals del centre fan un treball pedagògic i comunitari coordinant-se i englobant tots els serveis que l'emmarquen. També fan una feina de formació permanent, participació en supervisions amb professionals externs, treball de recerca-acció per tal de reflexionar i millorar les pràctiques educatives juntament amb la universitat, treballs en xarxa amb professionals, serveis i entitats a nivell interdisciplinari de la comunitat tant en el mateix municipi com en d'altres, difusió de la feina elaborada i del model de centre que han creat tant pel que fa a publicacions com a participació en jornades o intercanvis amb altres professionals, polítics o estudiants.

Quadre 4.1. Model de centre La Casa dels Infants, 2007

La investigació que presentem se centra en el servei d'Espai Familiar que descriurem en els apartats següents, però abans farem una breu caracterització dels altres serveis educatius que ofereix el centre:

Escola bressol. És un espai de relació, de joc i d'aprenentatge per a infants de 9 mesos a 3 anys, acompanyats per educadores especialitzades en el primer cicle d'educació infantil. El centre actualment ofereix 99 places, en possibilitat horària dins la franja de 8 a 17.15 de la tarda. Els infants, en grups estables, es distribueixen en sis estances organitzades a partir de sis grups: tres de petits (9 mesos - 2 anys) i tres de grans (2-3 anys). Aquest servei ofereix l'oportunitat de gaudir del benestar i la participació activa als infants en el seu desenvolupament i aprenentatge en un context que els facilita les situacions educatives, properes i entenedores. És important per a aquest servei que la relació dels educadors i les educadores amb les famílies sigui basada en el respecte i la confiança mútues.

Espai Nadó. És un servei orientat a mares i pares que acaben de tenir un fill o una filla en què se'ls ofereix l'oportunitat de compartir amb altres famílies les seves vivències, expectatives, dubtes, preocupacions. El servei ofereix dotze places repartides en grups que hi assisteixen un dia a la setmana al matí durant dues hores. Juntament amb professionals especialitzats es crea un espai on es pot compartir i contrastar informació, recursos i opinions en relació amb la nova situació familiar amb els infants. L'espai ofereix la possibilitat d'observar els nadons i els seus progressos, així com de crear vincles que promoguin l'ajuda mútua entre els participants.

Espai Familiar l'Escoleta. És un espai educatiu de matins adreçat a infants de 2 a 3 anys que no estan escolaritzats on es pretén ajudar els infants i acompanyar les famílies durant l'any previ a l'escolarització al parvulari. El servei s'ofereix durant tres hores i mitja, tres dies a la setmana en grups estables. El format de l'escoleta és similar al de l'espai familiar, però les famílies comparteixen només una estona amb els infants. Els infants juntament amb les educadores són qui participen en activitats i propostes durant tota la sessió.

Espai de Joc. És un espai obert de trobada, educatiu i lúdic, dinamitzat per professionals, que facilita la relació socioafectiva dels infants i les famílies. Està adreçat a mares i pares amb els seus fills de menys de 3 anys i també poden acompanyar-los germans de menys de 6 anys. Aquest servei s'ofereix tres dies a la setmana durant dues hores i mitja a la tarda. No es requereix un compromís d'assistència continuada i, per tant, els grups no són estables, sinó que es permet que les famílies hi participin de manera oberta. L'espai possibilita que els infants es moguin en un entorn acollidor, estimulants i segur perquè juguin i explorin les seves habilitats i capacitats. Els adults que els acompanyen poden observar-los, compartir el joc amb ells i participar en un espai de trobada amb d'altres famílies acompanyats per les educadores que els ofereixen informació, recursos i suport a la criança.

Espai de trobada de mares i pares MACAS. El centre municipal facilita un espai gratuït on les famílies tenen suport a la lactància, poden intercanviar experiències, reflexionar, crear tallers, organitzar xerrades amb especialistes, etc.

Altres serveis. El centre també ofereix un servei de biblioteca amb préstec de llibres i articles de divulgació sobre temes de criança i educació per als seus usuaris. Els estius organitza un casal durant el mes de juliol amb els infants i les seves famílies. Durant el curs organitza un pla de formació de pares i mares anomenat *Compartir l'experiència d'educar*⁸, el programa *Crèixer amb tu* i altres activitats i tertúlies entorn de la criança. El centre també actua com a vehicle de

⁸ Per a més informació consulteu la pàgina web: <http://www.castelldefels.org/compartir/catala/frameset.htm>

comunicació d'esdeveniments organitzats per l'Ajuntament o entitats socials de la ciutat a través de díptics i cartells informatius a través dels quals es divulguen les activitats per a infants i famílies que s'organitzen a la zona. Alhora, el centre i les seves famílies participen en esdeveniments i festes populars del centre i del barri, com ara la festa major dels barris Vista Alegre i el Castell.

Ideari del centre i dels professionals de l'Espai Familiar

L'equip del centre treballa amb el convenciment que existeix una incidència multidimensional entre el pensament i les pràctiques parentals, que la constatació i l'actuació pràctica pot ser generadora de coneixement i que la reflexió, l'anticipació o la previsió també regulen la pràctica. Aquesta concepció fa que en l'acció socioeducativa que es desenvolupa en l'Espai Familiar es tingui molta cura de mantenir sempre el nexa de relació entre actuació i pensament pedagògics, entesos com a unitat indissociable. Es defuig tant el practicisme buit de contingut conceptual com la teorització o l'adoctrinament desmembrats de l'actuació.

Basant-nos en el projecte educatiu del centre (PEC) de La Casa dels Infants elaborat l'any 2006-2007, destacarem breument les principals característiques que en perfilen la línia pedagògica a partir dels set elements que el configuren:

- El concepte d'infant. L'infant es considera una persona de ple dret, dret que ha de ser garantit, i també cal assegurar la satisfacció de les seves necessitats. El centre també educa els infants en els seus deures d'acord amb el grau de responsabilitat que els correspon en funció de l'edat i el nivell d'autonomia.
- La competència dels infants. L'infant té un paper actiu en els seu propi desenvolupament i aprenentatge. Cal facilitar-ne la participació, donant suport, estimació, seguretat i confiança.
- La participació dels infants. La participació és un dret i una competència. Cal involucrar els infants en tot allò que els afecta directament en relació amb el propi cos, la vida quotidiana, els jocs, les activitats, les festes de carrer, tenint en compte els seus interessos i possibilitats.
- La funció educativa compartida. Les famílies són les primeres responsables de la criança i l'educació dels seus fills i les seves filles. El personal educador comparteix la responsabilitat d'educar els infants amb les famílies afavorint una actitud i processos de comunicació oberts i accessibles basats en el respecte i la cordialitat.
- L'atenció a la diversitat. El centre parteix de la premissa que la diversitat crea riquesa i, en conseqüència, no es fa cap discriminació per raons culturals, socials o econòmiques. L'atenció a la diversitat dels infants i les famílies fa referència tant a la diversitat cultural com a necessitats educatives especials.
- La coeducació. Al centre, els nens i les nenes s'eduquen junts. Es proposa que els infants puguin descobrir les diferències físiques, també la pròpia diversitat, i es promou que no es faci cap discriminació per raó de sexe.

- La llengua de comunicació. La llengua vehicular al centre és el català. Tant a nivell intern, com a l'aula o amb les famílies, es procura que sigui el català sempre i quan sigui possible.

El PEC és un document compartit per tots els professionals del centre i, per tant, està present en tots els seus serveis, els formals (l'escola bressol) i els no formals (els serveis educatius per a infants i famílies). Les educadores implicades en l'Espai Familiar, el tenen ben present i l'evidencien sovint a través del seu saber fer, les actituds, les accions i les pràctiques socioeducatives que desenvolupen. L'Espai Familiar, a diferència d'altres serveis orientats a famílies en què no hi ha una intervenció directa (com en una ludoteca), és un servei que està centrat en la família, és a dir, en què els professionals treballen conjuntament amb tota la família com a sistema, tant amb els infants com amb els adults (Pourtois i Desmet, 2006). El servei d'Espai Familiar focalitza la intervenció educativa compartida en l'infant; ell és el centre del treball de pares, mares i educadors. Les educadores dels serveis, amb la seva tasca, nodreixen principalment els principis de la perspectiva sistèmica, entenent la família com a sistema dinàmic, interrelacionat i en constant transformació; la perspectiva ecològica, perquè els contextos en què participen les persones són importants i s'han de tenir en compte per desenvolupar-se; la perspectiva sociocultural, entenent que l'infant va adoptant l'ús d'eines del seu entorn sociocultural per tal de desenvolupar-se i adaptar-se creixent i alhora adquirint cada vegada més autonomia i competència i, finalment, la perspectiva psicoanalítica en l'àmbit afectiu i relacional, sobretot quant a la teoria del vincle (Bolwby, 1969; Winnicott, 1960). El fet de reconèixer la importància del vincle en la criança porta a les educadores a basar-se en aquestes teories per tal de valorar les relacions en la primera infància, donar-hi sentit i actuar davant de la varietat de situacions i relacions familiars que s'esdevenen en l'espai. Aquest marc possibilita a les educadores la possibilitat de crear un entramat que els permet tenir recursos per pensar, interpretar, aprendre, actuar i reflexionar relacionant les bases teòriques de totes quatre perspectives amb la seva pràctica quotidiana professional.

És important adonar-se que la cooperació entre les famílies i les educadores no es dona casualment; hi ha un treball constant molt important. Aquesta tipologia de servei i la seva funció requereix, per part de les professionals, aprendre a situar-se i aprendre a estar en la disposició adient, intervenir de manera adequada i coherent amb aquest plantejament tot donant a la família i al grup de famílies el lloc que els correspon.

Els rols de les professionals implicades tant en aquest Espai Familiar com en d'altres mostra la complexitat de la tasca duta a terme. Si n'observem atentament una sessió, veurem que tot i que aparentment les educadores dinamitzen unes activitats i comparteixen amb les famílies un espai i un període de temps, la seva tasca va molt més enllà de la mera dinamització de les sessions.

Les educadores tenen una formació inicial en què es recolzen i una disposició a aprendre i enriquir-se a partir d'altres vies. La formació permanent, les jornades, els cursos, els intercanvis, les xarxes, les supervisions són oportunitats d'aprendre, de compartir i posar en joc els principis pedagògics que sustenten la seva feina. El dia a dia comença amb una planificació prèvia de cada sessió amb propostes de joc ajustades a les edats dels infants i a les seves famílies. La sessió s'obre acollint totes les famílies i fent-les sentir part del grup, en què les educadores actuen com a amfitrions i dinamitzadores, donant-los la benvinguda mitjançant una salutació personalitzada per a tothom, un somriure i un període de temps per a cada família.

L'actitud de respecte, el fet d'aprendre a mesurar distàncies i ritmes, la confidencialitat amb cada genitor a poc a poc afavoreixen que s'estableixi un clima de confiança amb cada família i també a nivell grupal. És important que en la diversitat del grup hi hagi respecte i confiança per tal de fomentar un clima adequat que afavoreixi la complicitat i els intercanvis, fins i tot positivitzant els petits conflictes o malentesos com a oportunitats per créixer. El valor de la solidaritat i les relacions d'amistat també és una tasca que promociónen les educadores gràcies a intervencions subtils per fomentar i facilitar que els vincles s'estrenyin entre les díades però també en el grup.

Les educadores afavoreixen el creixement personal dels pares amb accions i paraules per tal que puguin valorar les pròpies capacitats i pràctiques educatives parentals i, així, se sentin segurs i valorin la maternitat i la paternitat durant la criança de manera positiva. A través del foment de l'observació reflexiva dels mateixos infants, d'altres infants o d'altres famílies, les educadores fan paleses maneres de fer o evidencien avenços que faciliten una percepció positiva de l'infant i, per tant, de la mateixa pràctica educativa. Propiciant emocions positives, s'incideix en el benestar personal i social que dona lloc a intercanvis més rics.

Les educadores procuren atendre les famílies de manera natural davant de necessitats més individuals, mitjançant l'escolta activa i la contenció, parafrasejant, donant nom als sentiments, orientant o assessorant puntualment i, en alguns casos, derivant a altres serveis.

El diferents rols que implica la tasca professional com a educadores de l'Espai Familiar mostra la complexitat i la riquesa de les possibilitats que aquest servei ofereix a les famílies i a les mateixes educadores. Els reptes són diaris però també el creixement personal i professional que acompanya totes les persones que hi participen. El fet de compartir experiències, crear vincles i reflexionar fa d'aquest servei un espai socioeducatiu amb uns potencials d'enriquiment molt importants tant per a les famílies amb criatures petites com per a la comunitat.

Organització espacial i temporal del servei

L'Espai Familiar és un servei que en el moment de la investigació oferia grups estables a les famílies dos matins o dues tardes a la setmana durant dues hores i mitja, en l'horari de 9.30 a 12.00 o de 16.30 a 19.00. Actualment, amb l'obertura de nous centres de La Casa dels Infants a Can Vinader, el servei de matí s'ofereix una vegada a la setmana, ja que el mateix espai és ocupat pel servei de l'Escoleta. Les famílies tenen l'opció de combinar el servei d'Espai Familiar de matí de dos centres diferents o assistir-hi els dos dies en un mateix centre, a la Muntanyeta, per exemple.

Quant a l'organització, a la Casa dels Infants de Can Vinader, la zona destinada a l'Espai Familiar consta principalment de tres espais diferenciats: una gran estança (estança 1; vegeu un plànol a l'[annex 3](#)) en forma de L que es pot dividir en dues estances gràcies a una porta corredissa. En l'extrem d'aquesta, en una ala, hi ha situada una sala per a les trobades i tertúlies de les famílies. Aquesta sala de reunions està separada de l'estança 1 per un pany de paret i unes àmplies portes corredisses de vidre. L'estança 1 es comunica amb el pati que habitualment utilitzen els infants de l'Escola Bressol. A la resta de l'estança 1, s'hi diferencien dues zones comunicades obertament: una petita cuina i una zona de cura personal per als infants amb lavabos i un canviador. Aquesta estança es comunica amb l'estança 2 a través d'una porta corredissa. Aquesta distribució de l'espai permet molta flexibilitat, ja que possibilita que les dues estances principals estiguin

distribuïdes de tal manera que sigui possible efectuar-hi activitats resguardades del tragí de la resta d'espais.

L'estança 1 té una de les zones organitzada per racons entre les quals destaquen la perruqueria, les nines, els utensilis de metge, els encaixos i trencaclosques, els cotxes i el garatge, una caseta amb atuell propis d'activitats domèstiques i una zona de respir amb un matalàs i coixins.

L'espai contigu conté la biblioteca per a pares i infants, materials de construcció i un racó d'animals, entre d'altres. Els racons són estables durant tot el curs, malgrat que a vegades s'hi introdueixen nous elements i de vegades es fan canvis que complementen l'oferta habitual o s'afegeixen a la distribució.

A continuació trobem l'estança 2 que a la vegada permet una distribució de la sala en dos espais diferenciats i dues zones on se situa el lavabo per adults i una sala de material. Aquesta estança té sortida a un pati o jardí on només hi accedeixen els infants d'aquest espai.

A l'espai de l'estança 2 hi ha un racó de menjador, amb taules i cadires a mida dels infants i adults on s'hi pot esmorzar o berenar i fer activitats en què resulti pràctic o còmode tenir el suport d'una taula. En aquesta mateixa zona hi ha piques d'aigua a l'alçada dels infants i el racó de la cuineta on es poden trobar tot tipus de materials i utensilis preferentment quotidians, aliments autèntics amb una taula i cadires que permeten desenvolupar el joc simbòlic en un entorn gairebé real a mida dels infants.

L'altra zona de l'estança està destinada a estimular la psicomotricitat àmplia i compta amb una sèrie d'objectes per facilitar-ho: un mòdul psicomotor amb escales, plataformes i tobogan, matalassos, grans peces de construcció d'escuma, capsos, cercols, pilotes de grans dimensions, etc. Aquesta zona sol estar "tancada" mitjançant una petita tanca mòbil d'aproximadament un metre d'alçada, de manera que els infants i els seus acompanyants només hi accedeixen quan està previst per la planificació educativa de les sessions.

Tots els espais estan molt ben pensats i cuidats, igual que els racons i materials que contenen. A l'annex 4 trobareu fotografies dels espais i dels racons que permeten visualitzar més detalladament l'entorn dels serveis.

Quant a l'organització del temps, l'estructura general de les sessions és similar cada setmana, malgrat que varien les activitats principals que es duen a terme dia a dia. També cal destacar que els dilluns l'activitat té lloc a l'estança 2 a partir del joc espontani dins la zona de psicomotricitat i els dimecres aquesta zona es manté tancada i es fan altres tipus d'activitats que varien cada setmana.

Les sessions amb els infants i els seus acompanyants comencen a dos quarts de deu del matí amb una estona de joc lliure en les tres zones de l'estança que sempre es mantenen obertes i comunicades. Els pares, les mares (o altres acompanyants) i infants arriben, se saluden, es posen un calçat específic per estar dins l'estança (sabatilles o antilliscants) i comencen les activitats que prefereixen de l'àmplia oferta i suggeriments que troben a l'espai.

Cap a les deu se'ls convida a participar conjuntament (tots, adults i infants) en l'activitat preparada per a aquell dia. Entre les activitats que he tingut ocasió d'observar, destacaria l'activitat de plantar llavors en testos que després decoren el pati i propicien la cura i l'observació del naixement i el creixement de les plantes; treure els llegums (pèsols, faves) de la bajoca,

llegums que després es deixaran a la cuineta per jugar a fer dinars; experimentar amb diferents textures com ara la farina tot observant-ne propietats i accions factibles; o despullar, banyar, tornar a vestir i pentinar les nines.

Aquestes activitats –a més de generar interès en el contingut sobre el qual versen i d'oferir oportunitats de gaudir– fomenten la interactuació de les famílies i els infants. Alhora, els aporten idees per dur a terme activitats senzilles i molt riques que també poden fer a casa. Aquesta estona sol ser una font informal d'intercanvi ric entre les famílies. Setmana rere setmana es perceben canvis en l'actuació dels infants i els seus pares.

Al voltant de les onze, entre tots recullen els utensilis utilitzats durant l'activitat per passar a fer un mos de fruita o suc amb galetes que proporciona el centre. Aquest és un moment important, ja que molts infants no mengen fruita normalment i en aquest espai d'intercanvi veuen com ho fan els altres infants, i així s'animen a menjar-ne. També és un moment adient per potenciar l'autonomia dels infants, perquè els pares s'adonin que els seus fills ja són competents per valdre's per ells mateixos en una activitat com aquesta.

Havent esmorzat i netejat les taules, cap a dos quarts de dotze, els pares i les mares comencen a anar a la sala de la tertúlia amb una de les educadores mentre els infants es queden amb les altres educadores referents. Aquest moment permet observar quins infants i mares o pares tenen dificultats per assumir i mantenir aquesta separació temporal. També és un moment en què es pot observar el comportament i la relació d'uns infants amb altres, el tipus de joc que fan i la participació en les activitats que proposen les educadores.

A partir d'un quart d'una, hi ha la retrobada de pares i fills per acabar la sessió tots plegats asseguts tranquil·lament en rotllana cantant unes quantes cançons mimades, cantarelles o jocs de falda, i fent un ritu de comiat. És un moment molt agradable per a les famílies i els proporciona recursos que també podran emprar en el context familiar.

Seguidament, infants i adults es canvien el calçat, recullen les seves pertinences i se'n van. Aquestes accions acostumen a fer-se molt ràpidament, ja que els infants solen estar força cansats.

Les sessions estan dissenyades i canalitzades per tres educadores, una d'elles dinamitza les xerrades dels pares durant l'estona de la tertúlia/café. Durant el curs tenen el suport d'una estudiant en pràctiques de la Universitat de Barcelona. A partir del curs 2008-2009 el nombre d'educadores ha baixat a dues en cada sessió. Les educadores de l'espai es reuneixen cada setmana per planificar les activitats i preparar-les. Després de cada sessió fan una petita reunió per tal de fer el seguiment tant dels infants com de les famílies i elaborar dos diaris; un de la sessió centrada en els infants i un altre centrat en els pares durant les reunions. Les educadores també compten amb una supervisió externa d'una professional del camp de la psicologia per tal d'analitzar aquells casos en què les famílies necessiten una atenció especial i un seguiment. Aquesta supervisió els dona eines i els permet fer una feina de prevenció i suport a les famílies de manera més acurada. Actualment també es fan reunions amb les educadores dels espais familiars dels altres centres de La Casa dels Infants per tal de coordinar-se i aprendre reflexionant juntes, així com amb altres professionals d'altres municipis a través de la participació en xarxes.

15. Procediments de recollida de dades

Instruments de recopilació

La recollida de les dades és fonamental també des d'una perspectiva qualitativa en què la finalitat no és mesurar variables per tal de fer inferències i anàlisis estadístiques, sinó que les dades es recullen per transformar-les en informació sobre les persones, els contextos o les situacions que ens permeti una anàlisi en profunditat de les famílies i l'Espai Familiar. Ens interessen aspectes com les percepcions, les creences, les interaccions, els processos o les vivències que els participants manifesten des de la seva pròpia perspectiva. És a dir, la veu dels participants és bàsica per fer l'anàlisi, comprendre'ls i per poder respondre les preguntes de la investigació i generar coneixement (Hernández, Fernández-Collado i Baptista, 2006).

Els instruments bàsics de recopilació han estat principalment dos. El primer, l'entrevista en profunditat amb les famílies. El segon instrument ha estat l'observació de les pràctiques socioeducatives a l'Espai Familiar enregistrades amb vídeo en un total de disset sessions, a raó d'una setmanal des del mes de gener fins al mes de juny, inclòs. Complementàriament, s'han emprat altres fonts de recopilació de dades, algunes de les quals pertanyen al propi servei

Instruments de recopilació de dades	Instruments de registre
Instruments centrals de la recerca • Entrevista oberta inicial i semiestructurada final amb la mare o el pare per conèixer les seves concepcions i expectatives referides a l'infant, al propi rol com a pare/mare i a l'assistència a l'Espai Familiar. Entrevistes fetes individualment als mesos de novembre i juliol. • Observació de les pràctiques interpersonals i grupals durant el desenvolupament de les sessions de l'Espai Familiar. • Entrevista semiestructurada final amb el pare o la mare	• Àudio • Vídeo • Àudio
Instruments que complementen la recerca • Entrevista semiestructurada amb les educadores per conèixer les seves concepcions i expectatives referides a les famílies. Entrevistes fetes individualment amb les tres educadores al mes de juliol. • Converses no estructurades amb les educadores referides a intencionalitats, expectatives, resultats o reflexions sobre les activitats o els fets en relació amb les famílies. • Notes de camp, referides a elements contextuais, buidat de documents, converses que es produeixen entre les famílies o entre aquestes i les educadores, successos simultanis a allò que s'està enregistrant. • Reunió amb les educadores al final de cada sessió	• Àudio • Paper i llapis • Paper i llapis • Paper i llapis
Fonts documentals cedides pel centre • Inscripció al servei. Dades de les famílies i expectatives inicials envers l'Espai Familiar. • Diari de les educadores sobre la reunió amb les famílies. • Diari de les educadores sobre la sessió. • Valoració final de les famílies amb l'educadora	• Paper i llapis • Paper i llapis • Àudio • Àudio

Quadre 4.2. Instruments de recopilació i registre

Paràmetres a considerar per a les entrevistes

En consonància amb els objectius de la investigació i la metodologia qualitativa emprada, s'ha optat per fer un tipus d'entrevista en profunditat per tal de poder extreure la informació rellevant de manera exhaustiva i poder fer visibles actituds i sentiments que l'entrevistat difícilment mostraria si se li preguntés directament (Pérez Serrano, 1998). Aquest tipus d'entrevista es caracteritza perquè és obert, flexible i dinàmic, emmarcat en un ambient aparentment informal, proper i de confiança en què jo, com a entrevistadora, vaig procurar mantenir una actitud neutra en relació amb les narratives dels entrevistats (Tójar, 2006). L'entrevista inicial va ser de tipus oberta tot i que partia d'una pauta general elaborada prèviament a partir de l'estudi pilot fet durant el curs 2005-2006, amb preguntes guia de tipus general o exemplificadores (Grinnell, 1997) en relació amb els objectius de l'entrevista (vegeu annex 5). Vam optar per fer l'entrevista final semiestructurada per tal de poder recuperar la informació que ja va sorgir en la primera entrevista i profunditzar més en els seus continguts. La durada mitjana de cada entrevista va ser d'uns trenta minuts. Es van entrevistar 7 mares i 1 pare a l'inici de la seva participació a l'Espai Familiar i una vegada acabat el curs. Les entrevistes es van dur a terme al mateix servei en una sala adjunta on els infants podien entrar i estar amb els pares o marxar a jugar amb la resta del grup.

Al mes de juliol es van entrevistar les tres educadores de l'Espai Familiar de manera individual per tal de tenir en compte el seu punt de vista en relació amb les famílies i poder triangular la informació amb les dades ja recollides.

Paràmetres a considerar per als registres observacionals

Les observacions es van dur terme durant la sessió de dues hores i mitja en el context de l'Espai Familiar. Cal destacar que l'observació qualitativa permet una mirada holística i, per tant, té unes particularitats, tal com es desprèn de les paraules d'Hernández *et al.*:

La observación cualitativa no es mera contemplación (“sentarse a ver el mundo y tomar notas”); nada de eso implica adentrarnos en profundidad a situaciones sociales y mantener un papel activo, así como una reflexión permanente. Estar atento a los detalles, sucesos, eventos e interacciones. (...) Buenos observadores necesitan utilizar todos sus sentidos para captar los ambientes y a sus actores. Todo puede ser relevante: clima físico, colores, aromas, espacios, iluminación, etcétera (2006, p. 587).

Aquests mateixos autors conclouen, a partir de la revisió de diversos autors, que les observacions engloben diversos propòsits: explorar el context, les persones i els seus significats, les activitats, les interaccions, comprendre processos, identificar problemes i generar hipòtesis per a futurs estudis.

En coherència amb la metodologia emprada i les seves potencialitats, hem triat fer observació participant, ja que com a investigadora comparteixo el temps, l'espai i la situació amb el grup durant tota la sessió malgrat que no participo activament en les activitats que es proposen i m'abstinc de fer cap intervenció fora de les de la cordialitat educada, discreta i prudent. Tot i que no m'impliqui directament en les activitats, considero que la observació serà participant perquè el que pretenc és indagar sobre la subjectivitat de les persones implicades de manera directa i en viu (Riba, 2007). Per a aquest autor, els mètodes qualitatius han de seguir estratègies èmiques i ètiques per tal d'integrar les dues visions i obtenir un model d'interpretació més matisat. Des d'un

punt de vista èmic, no em resulta complicat posar-me en el lloc dels pares, ja que comparteixo amb ells patrons culturals, conec el seu llenguatge, he conviscut amb alguns d'ells a l'Espai Familiar els tres cursos anteriors durant els quals també he participat en projectes de recerca-acció a l'Espai Familiar amb les mateixes educadores implicades. El fet de ser mare, i haver participat amb el meu fill en un espai familiar anteriorment, també m'ajuda a poder entendre, compartir i sentir-me a prop dels significats que creen les famílies.

Les observacions es registren amb una càmera digital de petites dimensions, sense trípode per facilitar la mobilitat i enfocar les coses allà on succeeixen quan succeeixen. No s'ha emprat cap artefacte tècnic complementari com ara focus, micròfons o sintonitzadors per copsar les dades amb el màxim de naturalitat possible i que la càmera passi al més desapercebuda possible.

Cada díade concreta serà observada durant diverses sessions en el transcurs de l'any, per tal que, a l'analitzar-la, s'hi puguin valorar possibles canvis en el progrés. En aquestes sessions, s'enregistra la díade en les diverses situacions i contextos de l'espai, ja sigui individualment o amb altres companys de grup, durant tota la sessió. Els registres copsen situacions en què es materialitzen:

- les expectatives, o les regulacions d'aquestes, dels pares i fills envers una activitat o altres participants;
- la pràctica educativa entre pares i infants en diverses situacions interpersonals i grupals de l'espai;
- converses entre adults que tinguin un contingut d'interès cap a les expectatives i la pràctica educativa,
- la relació entre participants que no siguin exclusivament membres d'una mateixa família.

Enregistrament

He recopilat aproximadament unes vint hores d'observació enregistrada en vídeo amb la intenció de copsar les pràctiques educatives manifestes i poder relacionar les informacions extretes de les entrevistes amb les imatges. Durant les diverses sessions que he anat enregistrant, he pogut observar l'impacte de la meua presència i de la càmera en l'actitud dels infants, els pares i les educadores.

Els infants

Quan vaig començar a filmar, pensava que tots els infants estarien venint contínuament, que estarien pendants de la càmera o de mi. Aquest fet em preocupava però finalment no va ser així.

Els primers dies, algun infant va venir encuriósit per tal de mirar a través de la pantalla o de l'objectiu de la càmera. Tal com he comentat anteriorment, la meua actitud va ser de deixar fer, que mirés, somriure però sense tractar d'animar-lo a participar més enllà del que ell demanava.

Els infants no es mostraven gaire intimidats pel fet d'estar-los enregistrant, però va ser curiós el fet que ells semblaven entendre perfectament la meua actitud, en el sentit que sabien que jo era allà, que formava part del grup però amb un rol diferent. Era a tot arreu però no hi participava activament i semblaven comprendre que no intervindria regularment en el que ells fessin. Així, en ocasions, em mostraven algun objecte o simplement buscaven la meua atenció i aprovació; en

d'altres, davant meu mostraven conductes i actituds que sabien que no són ben acceptades (prendre un objecte a un company de manera poc cordial, donar una empenta, pujar a algun lloc on no es pot pujar...), actuant tot mirant-me per veure on era el límit. En alguna ocasió, si he percebut algun tipus de risc, he actuat per tal d'evitar-lo.

Els pares

Inicialment, les mares i els pares van reaccionar amb les següents actituds i actuacions diverses:

- Naturalitat. No mostraven sentir-se incòmodes amb la càmera. En ocasions compartien amb mi una mirada, un somriure o una disculpa a l'hora de passar per davant d'on jo estava gravant. La major part de les famílies mostraven aquesta actitud.
- Intimidació. Semblaven sentir-se incòmodes i evitaven ser filmades a través d'un canvi de zona dins l'estança o canviant d'activitat.
- Interferència. En ocasions, tot i que jo estava enregistrant situada estratègicament en un racó d'una estança gran, venien i s'asseien o es paraven a parlar just al davant, com si tinguessin la intenció d'evitar ser enregistrades. Aquesta actitud, la vaig trobar en comptades ocasions i sobretot al inici de curs.

Aquestes diferències en les actituds inicials, a poc a poc, van anar minvant. Totes les famílies, amb les seves particularitats, van mostrar-se naturals, amb una actitud relaxada, de naturalitat, amb mostres de sentir-se a gust malgrat que estaven sent filmades.

Quatre de les famílies ja estaven molt familiaritzades amb mi, perquè havia estat fent observacions i gravacions els dos anys anteriors amb els seus altres fills i filles. Una altra també em coneixia de l'any anterior quan hi participava amb el mateix infant, però per a les dues famílies restants era una experiència nova. Tot i que en un primer moment es notava que algunes famílies estaven pendents de la càmera, altres, per contra, sobretot les que ja em coneixien, venien a prop meu amb la intenció que les enregistrés. Cal tenir en compte que l'any anterior vam elaborar un CD per promocionar l'Espai Familiar i mostrar la feina que s'hi fa i el seu valor educatiu. Cada família en va rebre un exemplar que va ser molt ben acollit. Quan vaig parlar amb les famílies a l'inici del curs, em van demanar si podrien tenir algunes imatges i els vaig dir que elaboraria un recull en un CD per tal d'agrair-los la seva participació (trobareu el CD adjunt a aquest document).

Les educadores

Inicialment alguna educadora, o totes elles en algun moment, estava pendent de les filmacions per tal de no destorbar o passaven pel mig dient "ho sento", a vegades. En alguna ocasió, semblaven retreure's d'interactuar amb un infant o mare si veien que els estava enregistrant per no interrompre'm. Tanmateix, però, vaig aclarir-los que elles havien d'actuar tranquil·lament, que no es preocupessin si havien de passar pel mig. De mica en mica, van anar naturalitzant la seva participació. Com si haguessin integrat la càmera i a mi mateixa en el context, ja no se sentien impel·lides a aturar o evitar la intervenció o certes actituds pel fet que s'estigués duent a terme l'enregistrament.

L'observadora

Abans de començar les filmacions, vaig reflexionar sobre què volia enregistrar i què no gravaria. Tenia clar que hi havia situacions que podrien incomodar els participants i calia evitar situacions que no fossin èticament correctes i poguessin fer sentir incòmodes les famílies. Per exemple, alguna discussió fora de to, moments d'anar al lavabo (els lavabos estan situats de manera oberta però delimitada dins d'una de les zones de l'espai). En aquest sentit, malgrat que va succeir en contades ocasions, ha estat bé procurar no incomodar i sobretot no interferir.

La meua actitud es va anar emmotllant a la situació a mesura que va anar passant el temps. Inicialment, em sentia una mica incòmoda, pensava que hi podia estar interferint. A vegades, em preguntava si les famílies actuaven d'una o altra manera pel fet que jo estigués allà. Penso que vaig anar canviant la meua actitud, em vaig anar sentint acceptada i part del grup però amb un rol diferent. Vaig aprendre a regular la meua actuació de manera que, encara que no hi participés activament, vaig mirar, vaig somriure o, si va escaure's, vaig parlar. Penso que no em va ser gaire difícil trobar un equilibri, sentir-me còmoda però interferint al mínim possible, sabent comportar-me adequadament.

Aquest canvi es va donar cap a la tercera setmana, quan la major part de les famílies actuava amb la mateixa naturalitat davant la càmera que sense la càmera. En tot moment, vaig donar prioritat al fet de tenir una actitud de respecte cap al tarannà de cada família i el seu espai. No vaig enregistrar les situacions en què els participants podien estar més sensibles, com quan donaven el pit, si havien marxat a un racó més íntim o en moments de tensió amb l'infant o altres famílies. El fet que les famílies actuessin de manera més o menys natural davant d'una càmera és un fet que em va preocupar des de l'inici.

Durant aquest tres anys que he tingut la oportunitat d'assistir-hi, fer observacions i gravacions, m'he adonat que malgrat que algunes famílies estan pendents de la càmera, sobretot inicialment, els infants no hi ha paren gaire atenció. Sembla que estan molt avesats a la tecnologia, a les fotografies i les gravacions, ja que només un infant en dues ocasions s'ha acostat a mirar a través de la càmera. Per contra, els adults, tot i no ser-ne conscients, el que han fet a vegades és mostrar les seves millors habilitats. Pels objectius de l'estudi això ja m'està bé perquè així mostren allò que són capaços de fer o allò que han adquirit i, per tant, he entès que, per més que s'esforcin, el que no podrien mostrar és allò que no forma part del seu repertori. De totes maneres, dia a dia, la meua participació s'ha anat integrant més al grup i generalment totes les famílies han anat fent la seva, sense parar atenció si eren enmig de l'objectiu de la càmera o tallaven les situacions, fet que he promocionat des del primer dia dient-los "feu tranquils".

A poc a poc, a vegades, les mares o els pares em feien comentaris, un somriure o una mirada de complicitat. De tant en tant, els infants també m'hi feien participar, mostrant-me alguna joguina o buscant atenció. Les famílies van començar a considerar-me part del grup i em saludaven a l'entrar i s'acomiadaven al marxar. Un fet anecdòtic, però que evidencia aquest procés per formar part del grup, va tenir lloc en el moment de la reunió de les famílies, en què una de les mares, per torns, preparava el cafè, infusions o sucres per a la resta. Després d'unes quantes setmanes d'estar gravant, van venir dues mares per primera vegada i em van preguntar què volia prendre. Tot i que no volia res, vaig pensar que era una bona manera de mostrar-me part del grup i vaig acceptar. Des d'aleshores, no va faltar el dia que no em preguntessin què volia per beure. Un altre detall que mostra la meua integració en el grup en va ser un de totalment inesperat, també per a les

educadores, quan les famílies em van fer un regal al finalitzar el curs. Pot semblar un fet banal, però em va emocionar, no pel detall en si, sinó pel fet que ells també em consideressin part d'aquell grup tan ric i que ho evidenciessin, a la seva manera, acomiadant-se de mi.

L'últim dia, un grup de mares que tenia previst seguir a l'Espai Familiar el curs següent em va demanar si seguiria anant a gravar el curs següent, i em van dir que els feia molta il·lusió poder tenir aquell record, ja que havia estat un lloc molt especial per a tots ells, i que em trobarien a faltar. També s'interessaven per saber com anava la tesi i si havia recopilat prou informació que em fos útil.

D'altra banda, des del punt de vista tècnic, també he anat perfeccionant la meva tècnica d'enregistrar, m'he anat adonant que al començament tallava moltes situacions, quan percebia que s'allargaven massa o que hi havia una situació paral·lela molt interessant que no podia perdre. L'objectiu d'ignorar situacions igualment interessants per tal d'enregistrar-ne una de manera completa em resultava molt difícil. Quan repassava les imatges, era molt frustrant observar que l'enregistrament d'una situació tan rica quedava estroncada i, en conseqüència, en l'anàlisi no se'n podria treure el mateix partit que si hagués estat enregistrada completament.

A poc a poc he anat aprenent a diferenciar allò que és important, a tenir els objectius clars per tal de preveure actuacions o situacions, i així poder decidir més acuradament quina situació es filma o quina no.

L'ètica de la recerca

En una investigació en què estan implicades persones inevitablement cal prendre decisions sobre qüestions ètiques, cal decidir què és correcte i quins són els límits que cal respectar (Tójar, 2006). En aquesta recerca s'ha procurat que en tot moment hi hagi respecte tant cap a les famílies com cap a les professionals implicades. Des del principi creguérem important que tots els participants fossin informats sobre les principals característiques de la recerca i la implicació que suposaria per a les persones que voluntàriament hi volguessin participar.

Després de consensuar els detalls de la investigació amb les professionals implicades, es va fer una reunió amb totes les famílies en què s'informà dels objectius de la investigació, la implicació que hi tindrien i del fet que se'ls donaria una còpia dels resultats, així com un CD amb un recull d'imatges enregistrades. Cada família va signar un document per autoritzar l'ús de les imatges enregistrades que s'utilitza habitualment a l'Espai Familiar.

V. PROCEDIMENTS D'ANÀLISI

V. PROCEDIMENTS D'ANÀLISI

16. Participants

17. Unitats i dimensions d'anàlisi

Entrevistes

Observacions

18. Fase de recopilació de dades

19. Construcció del sistema de codis

20. Fiabilitat

21. Tractament i processament de la informació

16. Participants

Els participants d'aquest estudi són mares, pares, nens i nenes que durant el curs 2007-08 participaven en l'Espai Familiar la Casa dels Infants de Can Vinader de Castelldefels a raó de dues sessions setmanals, dilluns i dimecres de 10 a 12.30 del matí, des del mes d'octubre fins al mes de juliol.

Inicialment el nombre total de famílies participants va ser tretze, però la població final utilitzada per a la tesi és de 7 famílies que representen un total de 8 adults i 8 infants ja que una de les famílies participen a les sessions pare i mare i els seus dos fills bessons homozigòtics.

Tot i que inicialment havíem organitzat uns criteris per tal de seleccionar un nombre reduït de famílies en funció de característiques com ara l'origen, la situació socioeconòmica, el nivell sociocultural, el temps que fa que utilitzen el servei, els participants (pare/mare; fill/filla; cuidador/cuidadora), l'edat dels infants i el fet de tenir més d'un fill, finalment vam decidir comptar amb totes les famílies participants al servei per tal d'assegurar un nombre de famílies suficient, preveient dificultats com les possibles baixes dels participants durant el curs.

De les tretze famílies que configuraven el grup total, 6 no es van poder analitzar per tres motius principals: la falta d'algunes dades significatives com ara la manca d'una de les entrevistes, en 2 casos; la baixa del servei ocasionat pel retorn al país d'origen, en un altre; i, finalment, la falta d'assistència durant un període significatiu que es va donar en 3 casos, dos per malaltia, i l'altre per nova maternitat.

El grup de les 7 famílies que configuren la el grup estudiat està format per 7 mares i 1 pare (hi participaven dos pares més però de manera molt esporàdica), 4 nenes i 4 nens. Hi ha parelles que compaginaven la participació: hi assistien junts en algunes de les sessions o hi assistien per separat en una de les dues sessions setmanals. Una de les famílies feia servir la participació esporàdica d'una cuidadora quan tots dos pares treballaven.

En el quadre 5.1 es troben detallades les característiques principals de les famílies analitzades. Tot i que no hem centrat l'anàlisi a comparar a les famílies a partir d'aquestes variables, creiem que és important tenir-les en compte per poder conèixer més a fons el context de cada família. A partir de la informació extreta en la inscripció al servei i de les entrevistes, podem destacar que la població de l'estudi és bastant homogènia en relació amb les dades socioeconòmiques i culturals aportades. El fet de treballar amb un grup relativament homogèni en un escenari petit i limitat geogràficament és habitual en els estudis etnogràfics (Pérez Serrano, 1998) i, per tant, no ho entenem com una limitació per als objectius que pretén la investigació.

Totes les famílies que han participat en l'estudi viuen en diferents barris de Castelldefels (El Castell- Poble Vell, Pineda, Gran Via Mar, Mont Mar i la Muntanyeta). La majoria dels pares tenen estudis superiors, en sis de les famílies tots dos membres de la parella, i totes les famílies tenen un nivell socioeconòmic mitjà-alt. Tot i que en la prova pilot feta durant el curs anterior la població estudiada va ser més diversa, amb famílies de diferents nivells socioculturals i d'orígens més disperss, no és la intenció d'aquest estudi analitzar les expectatives i les pràctiques educatives en funció de l'origen o el nivell sociocultural de les famílies, però sí que creiem que és important tenir-les en compte.

Hem optat per identificar cada família numèricament i dotar cada infant d'un nom diferent al real per tal de preservar el dret a la intimitat de les famílies que voluntàriament han decidit formar part de l'estudi.

	Origen C: Catalunya ES: Espanya X: Xina	Professió de la mare i del pare	Treball fora de casa	Sexe de l'infant	Nou vingut al servei	Participa Mare/Pare o cuidadora	Edat Nov. 06-07	Edat Juliol 06-07	Germans
F. 1	C	Metgessa	Sí	Nena (Mariona)	No	M	11m	19m	Sí-1 (3anys)
	C	Metge	Sí						
F. 2	C	Metgessa	Sí	Nen (Vicens)	No	M	18m	26m	Sí-1(3anys) i embarassada
	C	Metge	Sí						
F. 3	C	Economista	Sí	Nena (Carla)	No	M	20m	28m	Sí-1(3anys)
	C	Advocat	No						
F. 4	C	Comercial	No	Nena (Vanesa)	No	M	22m	30m	Sí-1(3anys)
	C	Comercial	Sí						
F. 5	ES (Galícia)	Empresària	No	Nen (Pol)	No	M/P	27m	35m	No
	X	Enginyer	Sí						
F. 6	ES (Madrid)	Hostessa	Sí	Nena (Sofia)	Sí	M/C	27m	35m	Sí-1(5anys)
	C	Empresari	Sí						
F. 7	C (família Holandesa)	Mestra	No	2 nens bessons (Nolasc i Toni)	Sí	M/P	12m	20m	Sí- 2 (12m-3anys)
	C	Treballador l'aeroport	Sí						

Quadre 5.1. Característiques de les famílies

Els infants, a l'inici de l'estudi tenien edats compreses entre els 11 mesos, el més petit, i 27 mesos, l'infant més gran. De totes les famílies, cinc ja havien utilitzat el servei anteriorment (quatre hi havien assistit amb un altre fill i una amb el mateix fill) i dues hi assistien per primera vegada. En relació amb la situació professional de les mares i el pare participants de l'estudi, tres de les mares i el pare treballaven fora de casa, sis mares no. Les mares que no treballaven fora de casa van expressar que era una decisió pròpia, no una necessitat. Els infants de sis famílies tenien un germà més gran i un era fill únic.

Considerem que tot i que no eren el focus principal d'atenció, les tres educadores, de manera indirecta, també participen en la investigació. Com a interlocutores dels infants i de les seves famílies, les seves intervencions i interaccions poden incidir en els processos i adquisicions que fan les diades o polidiades. Com a membres de l'equip educatiu hi contribueixen de manera ben valuosa, ja que faciliten la meua observació-participació; aporten dades útils per a la investigació, i contrasten les seves percepcions amb les dades que aquesta tesi genera.

17. Unitats i dimensions d'anàlisi

Farem l'anàlisi del contingut a partir de la codificació de les característiques més destacades dels enunciat de les famílies en les entrevistes i de les interaccions de les díades i polidíades a observades a l'Espai Familiar. Per tal de poder fer les categoritzacions pertinents, és important definir què entenem per l'univers, les unitats d'anàlisi i les categories (Hernández, Fernández-Collado i Baptista, 2006). Entenem que l'univers és el context de la unitat, és a dir, el material complet a partir del qual s'analitza el contingut (Sánchez Aranda, 2005). En el nostre cas, l'univers fa referència a totes les entrevistes fetes als pares, al conjunt de les observacions de díades i polidíades juntament amb les notes de camp i els diaris de les educadores. Per tal de poder definir la nostra unitat d'anàlisi, partim d'una revisió del concepte fet per Lacasa, Martín del Campo i Méndez (1994) en què exposen les aportacions des de models socioculturals d'autors com Wertsch, Rogoff, Lewin i Bronfenbrenner. Basant-nos en la revisió d'aquests autors, hem fet una síntesi de les característiques de la unitat d'anàlisi que hem considerat més rellevants per al nostre estudi:

- La unitat d'anàlisi és dinàmica i des d'aquesta unitat és possible explicar el desenvolupament sense necessitat de requerir factors externs que obligarien a postular una causalitat entre els elements.
- La unitat d'anàlisi es configura a partir de dimensions que contenen els segments triats per l'investigador dins el marc d'una activitat humana amb la finalitat de poder-la estudiar amb rigor. L'activitat està segmentada pels episodis i les accions que s'hi troben incloses.
- Els episodis es defineixen en funció de les metes que guien tant els pares com els infants. Per tant, en el nostre estudi analitzem totalitats que no es redueixin simplement a la suma dels seus elements.
- Cal considerar les metes i submetes que guien l'activitat de tots els participants. Tindrem en compte que les metes dels participants d'una activitat prenen sentit en el context social i cultural en què es troben.

Tenint presents aquestes característiques bàsiques, quant a les unitats d'anàlisi, tant pel que fa a les respostes obtingudes en les entrevistes com en les actuacions recopilades mitjançant les observacions, ens interessa mantenir unitats de significat que englobin tant aspectes personals com socials. En aquest estudi analitzem les situacions interactives com un tot no reductible als seus elements de manera independent.

Considerant la diferenciació entre la dimensió molar-molecular utilitzada habitualment per l'etologia (Rouchouse, 1981), la segmentació de les expressions recopilades en l'entrevista i les actuacions en les activitats observades són analitzades i interpretades a partir d'unitats molars, tenint en compte el significat que els atorga la cultura quotidiana en què estan immerses. Aquestes unitats són adients per a l'estudi observacional i es caracteritzen perquè tenen un caire global de duració mitjana o llarga, solen correspondre a accions o activitats intencionals i habitualment són molt interpretatives (Riba, 2007). Si en aquest estudi interessen les paraules o els moviments i gestos microscòpics és en la mesura que poden ajudar a interpretar produccions o accions en el seu conjunt, no per analitzar-les en si mateixes. Tota la constel·lació de gestos i moviments que acompanyen l'acció o la producció verbal han estat considerats com a components de la mateixa unitat de significat. És més, com afirma Ericsson, "l'acció és la conducta física, verbal, gestual,

actitudinal, etc. més les interpretacions de significat de l'actor i d'aquells amb qui aquest interactua" (1989, p.214).

En aquest estudi ens centrem en dos unitats d'anàlisi bàsiques, una per a cada un dels instruments principals, les entrevistes i les observacions.

Pel que fa a les unitats d'anàlisi i les dimensions a considerar, centrem el focus d'atenció en el fet de conèixer aspectes sobre la parentalitat, les incidències mútues en l'acció i en la cognició entre fills i pares, així com la influència de la seva participació en el context de l'Espai Familiar. En el següent quadre 5.2, podeu veure'n les principals característiques:

Instrument	Unitat d'anàlisi	Dimensions
Entrevistes	Produccions verbals mínimes amb sentit entorn d'un nucli temàtic	Les cognicions dels pares sobre la parentalitat, l'educació i l'aprenentatge dels fills
		L'entorn educatiu
		L'estil de les relacions interpersonals
Observacions	Escenaris d'activitat	Els participants de l'escenari
		L'escenari educatiu quotidià i la interacció educativa familiar
		Les metes i el canvi d'intencionalitat

Quadre. 5.2. Unitats d'anàlisi i dimensions.

Entrevista

Quan a l'anàlisi de l'entrevista, es pretén utilitzar com a unitat més petita de significat les produccions verbals caracteritzades per un nucli conceptual en relació amb la finalitat de l'anàlisi. Aquestes produccions són de llargada variable, poden ser paraules, frases o paràgrafs complerts en funció del nucli temàtic. A l'hora de triar-les també se'n considera el context amb tota la constel·lació de mirades, pauses, entonació, gesticulació, emfasització, distàncies, etc. que les acompanyen i s'intenta copsar el significat que el seu productor li dona. En aquest sentit, basem l'anàlisi de les entrevistes en la proposta evolutiva-educativa per a l'estudi de la família de Palacios i Rodrigo (2005), des d'una visió contextualista, transaccional, ecològica i sistèmica, ja que ens permet incloure en l'anàlisi tres dimensions bàsiques a partir de la informació recollida en l'entrevista i complementada per les observacions i els diaris. Aquestes dimensions fan referència a les cognicions dels pares sobre la parentalitat, l'educació i l'aprenentatge dels fills; l'entorn educatiu, i l'estil de les relacions interpersonals.

Anàlisi de les cognicions dels pares sobre la parentalitat i les seves expectatives entorn de l'educació i l'aprenentatge dels fills.

Els pares construeixen conceptualitzacions sobre la infància, la criança, el desenvolupament i l'educació de manera contextualitzada i d'acord amb les experiències vitals que experimenten. Sense aquestes mediacions representacionals els seria molt complicat interpretar la realitat, connectar experiències, justificar la pròpia activitat o establir expectatives vàlides sobre les persones i l'entorn (Rodrigo, Rodríguez i Marrero, 1993). Analitzarem les idees dels pares a partir d'un model de guia (Rodrigo i Palacios, 2005) amb el qual entenem que les cognicions parentals es construeixen a partir de la relació dialèctica entre la persona i la cultura (Triana i Rodrigo, 1985). Els pares coconstrueixen les seves ideologies parentals a partir de les tasques i experiències que van adquirint com a mares i pares al llarg del seu cicle vital i en relació amb les interaccions que construeixen amb altres adults, infants i els mateixos fills. Tal com ja hem explicat en el primer capítol, ens basarem en les tipologies proposades per Palacios *et al.* (1998) en què les ideologies de les famílies es classifiquen en funció de la dimensió modernitat i tradició (tradicionals, modernes i paradoxals) ja comentades en el capítol dos. Extraurem aquesta informació a través de les entrevistes inicials i finals amb les famílies implicades i la complementarem amb les observacions i els diaris.

L'entorn educatiu.

Analitzarem l'entorn educatiu a partir de les tasques parentals proposades per Rodrigo i Acuña (2005) ja comentades en el tercer capítol. Recollirem aquella informació que les famílies ens aportin en relació amb tres eixos temàtics: el disseny de l'ambient educatiu, la seva mediació a partir de la informació sobre les activitats, tasques i accions (a partir dels motius, lúdics o pragmàtics, i les estratègies, cognitivolingüístiques, afectives i emocionals) i les dades sobre el procés de desenvolupament i aprenentatge dels seus fills.

L'estil de les relacions interpersonals.

Es codifica l'estil de les relacions interpersonals a partir de la proposta ja explicada en el capítol dos per analitzar els estils parentals. L'anàlisi del grau de control tant per part de l'infant com de l'adult a partir de dues dimensions, una relacionada amb l'exigència (permissivitat-autoritat) i l'altra amb la protecció (hiperprotecció-marge total). La segona és refereix a la participació, amb més protagonisme de l'adult o de l'infant en dues dimensions, la vinculació afectiva (indiferent-dependent) i la protecció (sacrificat-dimissió).

Observacions

Les unitats d'anàlisi de les observacions són els escenaris d'activitat. Tal com assenyalen Méndez i Canduela (2008), hi ha diversos autors que comparteixen la perspectiva sociocultural, com ara De la Mata i Cubero (2003), Ashton (1996), Lacasa (1994) i Rogoff (1995), que "coincideixen a afirmar que els escenaris d'activitat són la unitat d'anàlisi que permet contemplar simultàniament la perspectiva personal, interpersonal, comunitària o institucional, des del qual l'estudi de l'aprenentatge i desenvolupament ha de ser abordat" (Méndez i Canduela 2008, p. 7-8). En aquest sentit els escenaris d'activitat com a unitat d'anàlisi es concep com un context dinàmic individual i social que compta amb contribucions actives de les persones, les díades, les tradicions

històriques i els materials. Les diferents parts que configuren una activitat es poden considerar de manera separada però sense perdre mai de vista la seva interdependència (Rogoff, 1995). Per tant, podem considerar aquesta unitat com el conjunt de totalitats dinàmiques i no tancades en si mateixes, configurades per relacions múltiples en què es poden observar les metes que guien cada participant (Lacasa *et al.*, 1994).

Els escenaris d'activitat de l'Espai Familiar són unitats naturals d'anàlisi definides pels mateixos components que ens permeten descriure entorns espacials i temporals en què es teixeixen interaccions complexes que creen l'activitat i en què participen els pares i els fills amb una finalitat i un significat contextualitzat en la cultura on es troben immersos (Rodrigo i Acuña, 2005; Méndez i Canduela, 2008).

Hem escollit l'Espai Familiar com a escenari d'interacció perquè pensem que mostra un ventall de possibilitats molt riques perquè facilita: el gaudi d'un temps, espais, racons i materials que permeten a les famílies desenvolupar activitats molt variades, algunes que ja es donen en el context familiar i d'altres que són innovadores per a ells. Tal com ja hem explicat anteriorment, és important destacar que el concepte d'activitat pren el sentit vigotskià del terme, concretat per Leontiev, i, per tant, entès "com a conjunt d'accions organitzades que estan guiades per un motiu, una finalitat" (1959, citat per L. Molina, 1997, p. 36).

La unitat d'anàlisi escollida, els escenaris d'activitat, ens permetrà poder analitzar les pràctiques educatives a partir de tres dimensions bàsiques: els participants de l'escenari; l'escenari educatiu quotidià i la interacció educativa familiar; les metes i el canvi d'intencionalitat de l'adult o l'infant.

Els participants de l'escenari

Aquesta dimensió fa referència a les persones que configuren l'escenari. En l'estudi, centrem les nostres observacions en els escenaris d'activitat on participin les díades formades per la mare o el pare i el fill o la filla. En ocasions, altres adults i infants també en poden formar part.

L'escenari educatiu quotidià i la interacció educativa familiar

Cada escenari té unes característiques pròpies delimitades per un espai físic, uns materials i un espai temporal en el qual la interacció de la díade o polidíade té lloc. Aquesta dimensió ens permetrà contextualitzar l'activitat i la interacció entre pares i infants en el marc de l'Espai Familiar i visualitzar l'estil relacional de la família a través del vincle afectiu i l'estil de socialització a partir dels codis establerts.

Les metes i el canvi d'intencionalitat de l'adult o l'infant

En cada marc interactiu, els participants construeixen unes expectatives que es visibilitzen a través de les intencionalitats que guien la interacció i la participació en cada escenari cap a una meta o metes determinades. A vegades poden ser de caire afectiu, per tal de fomentar el vincle, gaudir de l'altre, altres impulsors de la sociabilització, o d'altres es poden centrar en aspectes o metes educatius com, aprendre conceptes o normes i valors socialment compartits.

Per tal de poder analitzar els patrons d'interacció de l'activitat drem a terme l'estudi a partir de l'estructura de la interactivitat, és a dir, la manera com els participants articulen les seves

actuacions i com aquestes evolucionen durant el curs a partir d'elements com ara la cessió i el traspàs de control (Coll i Onrubia, 1999), fixant l'atenció en els paràmetres següents::

El grau de control per part de l'adult o de l'infant, emmarcat dins de les dimensions d'exigència i de protecció (vegeu la figura 3.3).

El grau de participació per part de l'adult o de l'infant, emmarcat en les dimensions de vinculació afectiva i dedicació (vegeu la figura 3.4).

Per tant, s'analitzaran no només les metes de cada participant, el control i la participació en cada escenari d'activitat, sinó també si l'infant ha aconseguit arribar a una meta per si sol, mitjançant l'autoregulació o si, per contra, l'activitat ha estat regulada per un altre. Quan estigui regulada per altres, caldrà determinar si es considera que ha estat de manera directa o indirecta, és a dir, amb o sense una instrucció explícita (Lacasa *et al.*, 1994).

18. Fase de recopilació de dades

Es tracta d'un estudi efectuat en el transcurs de nou mesos que presenta tres fases diferenciades.

Fase inicial

A partir del mes de novembre, es comencen a fer les entrevistes inicials, amb tots els pares participants, al voltant de quatre nuclis temàtics: la parentalitat, l'infant, les activitats i l'Espai Familiar. Les entrevistes no s'inicien al mes d'octubre, per tal de respectar el període d'adaptació de les famílies A L'Espai Familiar. En una reunió prèvia amb les educadores, vam acordar que valia més deixar passar dues setmanes perquè les famílies s'adaptessin al servei i a les educadores, com també una tercera setmana en què les educadores van proposar a les famílies la possibilitat de participar en la investigació i una quarta sessió en què jo mateixa em vaig reunir amb totes les famílies per tal d'explicar els motius de l'estudi, la implicació que els suposava i vaig demanar el consentiment de participar-hi. Totes les famílies van acceptar participar-hi, fer dues entrevistes i ser enregistrades durant una sessió setmanal tot el curs. El centre va gestionar l'autorització de totes les famílies de ser gravades i fotografiades.

Fase intermèdia

Una vegada acabades totes les entrevistes, des del mes de gener fins al mes de juny, es recullen setmanalment les observacions durant una sessió setmanal de dues hores i mitja. Les observacions s'enregistren en vídeo i es complementen amb anotacions de camp, els diaris de les educadores que escriuen sobre aquella sessió, les converses informals i la informació rellevant per a l'estudi que s'intercanvia amb les educadores en la reunió que té lloc al final de cada sessió.

Fase final

Duran el mes de juliol, es torna a entrevistar els pares partint de les informacions i expectatives que van sorgir en la primera entrevista per tal de profunditzar en la informació, matisar dubtes, fer valoracions i esbrinar si hi ha hagut alguna variació durant aquests mesos en relació amb les cognicions parentals en relació amb ells mateixos, als infants o envers l'Espai Familiar.

19. Construcció del sistema de codis

Cada unitat d'anàlisi s'organitza a partir d'un o més sistemes de codis. La codificació és l'anàlisi i al mateix temps la síntesi de les dades qualitatives (Tójar, 2006); és per aquest motiu que malgrat que comentem com hem construït el sistema de codis d'aquesta investigació, no serà fins a l'apartat de resultats que exposarem el sistema en si. En aquest apartat utilitzarem la paraula "categoria" quan ens referim al sistema que va emergir com a resultat en el projecte pilot previ (2005-2006) i "codi" quan ens referim als resultats del present estudi.

El sistema de codis d'aquesta investigació emergeix inicialment a partir de les dades observades ja en el projecte pilot previ i reformulades en l'actual. Per tant, podem considerar que és un model mixt inductiu-deductiu perquè partim d'un sistema de categories provisional previ extret *ad hoc* del projecte pilot i un sistema final que inclou nous codis més explicatius i amb major capacitat interpretativa de la realitat (Tójar, 2006). Aquest sistema que es proposa per a l'anàlisi de les dades observacionals s'ha construït contemplant les dimensions triades i possibilita atribuir significat en relació amb els objectius de la tesi.

Les categories emergides del projecte pilot compleixen una sèrie de requisits molt utilitzats habitualment en perspectives quantitatives (Hernández *et al.*, 2006): són mútuament excloents entre sí, exhaustives i contenen amb un únic criteri d'ordenació. En canvi, sistema final de codis que han emergit d'aquesta investigació no segueixen aquestes premisses ja que no sempre són exhaustius ni mútuament excloents. En la investigació qualitativa es permet que les categories no hagin de ser exhaustives (es poden deixar parts considerades irrellevants sense categoritzar) o que no siguin mútuament excloents ja que, a vegades, no és possible i poden presentar límits borrosos entre les que tinguin encavalcaments parcials o una evident concurrència de diverses conductes (Tójar, 2006, Anguera, 1995). Aquest és el cas d'alguns codis que emergeixen com a resultat de l'anàlisi del present estudi.

El sistema de categories que presentarem a continuació sorgeix de l'anàlisi de les entrevistes efectuades durant la prova pilot (2005-2006). El guió de l'entrevista que vam elaborar i provar aleshores, és el que hem utilitzat per aquest treball. Com ja s'ha exposat en el capítol de disseny de la investigació l'entrevista és oberta i amb un guió flexible (en l'annex 5 hi ha la pauta d'entrevista on s'inclouen més detalladament aspectes que s'han tingut en compte).

Guió de l'entrevista:

- **Pensant en l'infant (nom de l'infant), què en diries d'ell/-a? (com el veus? Com és?)**
 - Com s'entreté?
 - Participa en les tasques de cura personal?
 - Participa en les tasques de casa?
- **Com et descriuries a tu com a mare? (caràcter, manera de fer...)**
 - Penses que tu pots participar d'alguna manera en la forma de ser o d'actuar de l'infant? I la teva parella?
 - Penses que pots participar en el seu aprenentatge? I la teva parella?

- Tu has après, o creus que pots aprendre, alguna cosa de l'infant o de la relació amb ell/a? I la teva parella ?
- Penses que aquesta etapa és com imaginaves?
- **Què esperes trobar a L'Espai Familiar?**
 - Saps què és, que s'hi fa i com funciona ?
 - Com et sembla que es comportarà a l'espai?

L'anàlisi de les transcripcions de les entrevistes fetes durant la prova pilot ha fet emergir les categories i subcategories que presentem a continuació en el quadre 5.3.

Sistema de categories emergides en el projecte pilot 2005-2006	
Creences Relació Afectivitat Interactuació Xarxa social Competència Destresa-Inexpertesa Aprenentatge Actitud Serenitat- Esvalotament Atenció-Desatenció Autonomia-Dependència Persistència-Inconstància Precaució-Aventurar Consideració-Desconsideració Compartir-Acaparar Ordre-Desordre	Oci Aspecte físic Activitat Descoberta Exploratòria Psicomotriu Pràctic constructiva Artística-plàstica Simbòlica Musical Literària Fantasiosa Cura personal Domèstica Referent Referent Social Referent Contextual

Quadre 5.3. Superfamílies i supercodis projecte pilot

20. Fiabilitat

En tota investigació és important establir procediments de triangulació per tal de validar l'anàlisi i els resultats del treball. Les dades de la investigació han estat recopilades, preparades per a l'anàlisi i categoritzades per la mateixa persona. Hem optat per triangular les categories a partir de registres i mesures diverses i heterogènies relacionades amb la teoria que guia la recerca. Partint de les aportacions de Denzin (1970), en aquest estudi s'han triangulat dos dels diferents tipus de dades possibles, els observadors i els mètodes (Riba, 2007).

Observadors. Es compta amb la participació de dues persones expertes en la temàtica, una educadora de l'Espai Familiar i una investigadora externa vinculada a projectes d'investigació amb l'Espai Familiar, per verificar la fiabilitat i consistència en les decisions preses. Inicialment, totes dues es van familiaritzar amb el sistema de categories que va emergir de l'estudi pilot per tal de dissipar els possibles dubtes inicials amb l'ajuda d'un exemple. A partir dels dubtes es van

tornar a definir tres categories que van produir diferències entre els tres codificadors. A partir d'aquí, es van analitzar dues entrevistes escollides a l'atzar i un total de quatre vídeos també escollits a l'atzar. A partir dels resultats obtinguts, hem utilitzat la fórmula per la confiabilitat individual per a diferents codificadors (Hernández *et al.*, 2006):

$$\text{Confiabilitat individual} = \frac{\text{Número d'unitats d'anàlisi codificades correctament pel codificador}}{\text{Número total d'unitats d'anàlisi}}$$

Seguint el procediment d'Hernández *et al.* (2006), es va demanar a cada codificador que categoritzés el mateix material entenent que el número d'unitats d'anàlisi correctes eren les que coincidien amb la investigadora, en aquest cas jo mateixa. En acabar, es va comparar la confiabilitat individual de les dues codificadores amb la de la investigadora per observar si hi havia diferències importants. En el nostre cas, els resultats van ser els següents:

Instrument	Codificadora A	Codificadora B	Investigadora
Entrevista 1	0,98	0,88	1
Entrevista 2	0,99	0,90	1
Vídeo 1	0,95	0,90	1
Vídeo 2	0,90	0,89	0,98
Vídeo 3	0,95	0,93	1
Vídeo 4	0,98	0,95	0,99
$\bar{x}$	0,96	0,91	1

Taula 5.1. Resultats de la triangulació

En els dos casos, la investigadora obté les puntuacions, després d'haver codificat el material dues vegades en un període de tres mesos de diferència.

Una vegada obtinguts els resultats de la confiabilitat individual de les tres codificadores, vam aplicar la fórmula de la confiabilitat total (Hernández *et al.*, 2006):

$$\text{Fiabilitat total} = \frac{\text{CA} + \text{CB} + \text{Investigadora}}{3}$$

La fiabilitat total obtinguda en relació amb el sistema de categories és de 0,96.

Així, podem dir que les categories que hem utilitzat com a punt de partida són fiables.

Mètodes. Tal com assenyalen Pujadas, Comes d'Argemir i Roca (2004), s'empren diferents materials i dades per al mateix objecte d'estudi (observacions, entrevistes parentals, entrevistes a les educadores, diaris de les sessions, diari de les reunions amb pares i la gravació d'àudio de la sessió final amb les famílies). Aquesta triangulació ens permet complementar i validar la

informació extreta per les diferents vies. El fet de poder comptar amb diferents documents ens ha permès contrastar la informació mitjançant dades provinents de veus diferents (educadores i pares) i dades amb formats diversos.

En el capítol VI de resultats es troba el sistema de codis final que ha emergit de la investigació.

21. Tractament i processament de la informació

El tractament i processament de la informació recollida ha estat possible gràcies a l'ús de tres eines informàtiques que han servit per a fer tres tasques diferenciades. Una primera on hem transcrit les entrevistes a partir del programa de transcripció de vídeo i àudio *f4*; una segona que ens ha permès organitzar les dades en brut utilitzant l'editor de vídeos el *Movie Maker* com a eina de treball; i per últim el processament de la informació s'ha fet aplicant el programa d'anàlisi de dades qualitatives ATLAS.ti.. En el següent quadre 5.3 podeu veure el procés de manera més detallada.

Tasques	Programa	Procediment
Transcripció d'entrevistes	f4	Transcriure les entrevistes fetes als pares i a les educadores
Organització de les dades en brut	Movie Maker	Fragmentar cada sessió enregistrada en clips de vídeos en funció de cada família i cada context d'activitat seleccionat per aquest estudi
		Etiquetar cada clip de vídeo indicant els participants principals, els secundaris, el context d'activitat i informacions rellevants
		Per cada sessió, agrupar tots els clips de vídeo de cada una de les diades en una sola pel·lícula
		Per cada mes d'observació escollir una pel·lícula de cada diade
Transcripció de vídeos i Anàlisi d'entrevistes i vídeos	ATLAS.ti	Crear una unitat hermenèutica amb tots els documents (transcripcions, àudios i pel·lícules)
		Crear famílies de documents per a cada diade
		Transcriure la informació més rellevant de cada pel·lícula
		Crear vincles entre els documents de vídeo/àudio i les transcripcions
		Afegir les categories emergides en el projecte pilot
		Codificar les dades dels documents a partir de categories existents, creant nous codis, reajustant o eliminant els que són redundants
		Organitzar els resultats en relació als diferents paràmetres d'estudi
		Anàlisi reflexiu a partir de les taules de resultats obtingudes i la informació extreta per la <i>Query tool</i>

Quadre 5.4. Tractament i processament de la informació

Durant el mes de novembre de l'any 2006 iniciàrem les entrevistes amb totes les famílies. A partir d'aquí, encetàrem el procés de transcriure totes les entrevistes inicials a les 13 mares i a 2 pares utilitzant l'eina f4. A final de curs, vam transcriure les 8 entrevistes finals a les famílies i també a les 3 educadores. El f4 és una eina compatible amb el programa d'ATLAS.ti que facilita la transcripció i el posterior tractament.

Les dades enregistrades setmanalment en vídeo de les sessions de l'Espai Familiar les processàrem a partir del programa Movie Maker. Inicialment organitzàrem les imatges de cada sessió en petits clips diferenciant cada família i context d'activitat. Una vegada fragmentada la sessió per clips diferents etiquetàrem cada clip en funció de l'activitat, els participants (diferenciant els principals i secundaris) i algunes observacions que pensàrem s'havien de destacar. A partir d'aquí, creàrem una pel·lícula per a cada família i sessió setmanal. Vàrem optar per utilitzar l'estratègia tècnica d'agrupar les sessions per famílies perquè en permetria mantenir el fil conductor de cada família i sessió per tal d'analitzar la seva evolució. Som conscients que aquesta opció pot fragmentar la visió grupal. Tot i així, pensem que no es perd la riquesa de la situació perquè el visionat de cada clip de vídeo està acompanyat dels diaris de camp, els diaris de les educadores i anotacions a l'hora d'editar cada vídeo. També destacar que la còpia original de la gravació de cada sessió, segueix intacte per tal de consultar-la si s'escau.

Per tal de poder analitzar les actuacions de cada diada varem escollir una de les sessions de cada mes, la que tingués contextos d'activitat més rics i més estona de gravació. Tot i així, les altres pel·lícules s'etiquetaren i visualitzaren per tal de complementar l'anàlisi. Ens trobàrem que algunes famílies havien faltat durant un mes. En el cas de la família 7, que comparteixen la participació a l'EF, també ens trobarem que un dels dos pares no ha assistit en cap sessió enregistrada durant un mes.

En aquests casos, hem optat per obviar el mes sense observacions i segons la família hem analitzat a fons dues sessions d'un mateix mes distanciades en el temps. Per exemple, si una família ha faltat el mes de febrer, hem escollit la primera sessió de gener i l'última. En tot cas, la idea d'analitzar diferents sessions espaiades en el temps és per tal de poder tenir dades que ens mostrin coherència i canvis en el temps. El fet que una família tingui 5 sessions i una altre 4, pensem que no entorpeix els objectius d'aquest estudi, ja que tenim altres informacions que ajuden a complementar els registres escollits.

Una vegada organitzades les pel·lícules de cada família i sessió hem iniciat el treball amb el programa ATLAS.ti. Aquesta aplicació ens permet treballar amb les dades d'acord amb el marc metodològic plantejat en la recerca, una aproximació qualitativa i inductiva del material recopilat. En aquest sentit, cal remarcar que l'ATLAS.ti es recolza en l'anomenada *grounded theory*, proposada per Glaser i Strauss l'any 1967 i desenvolupada posteriorment per altres autors (Strauss i Corbin, 1998; Denzin i Lincoln, 2008). La *grounded theory* és un mètode d'investigació qualitatiu que pretén crear teoria a partir de les dades que s'extreuen de la realitat, trencant la tradició positivista predominant en la investigació. Aquesta metodologia opta per iniciar la investigació a partir de la recol·lecció de dades a través de metodologies variades. El segon pas suposa l'anàlisi inicial de les dades en brut on es detecten els elements més significatius, anomenats codis. Els codis que contenen continguts similars són els que des d'aquesta metodologia anomenen conceptes. El següent pas suposa l'anàlisi principal en què es refina el sistema indexat i agrupa els diferents conceptes en un sistema de codis i crear relacions entre aquestes. Finalment, els resultats permeten explicar l'objecte d'estudi de la investigació i, per tant, es crea teoria.

Aplicació de l'ATLAS.ti

L'ATLAS.ti és un programa que ha estat desenvolupat per Thomas Muhr de la Universitat Tècnica de Berlín (Hernández *et al.*, 2006) i que forma part del que s'ha anomenat genèricament CAQDAS (*computer assisted qualitative data analysis software*). Ens hem decantat per utilitzar aquesta eina informàtica, ja que ens permet analitzar un gran volum de dades tant en format de vídeo, àudio com textual. Aquest programa facilita l'anàlisi qualitatiu de les dades, ja que permet segmentar les dades en unitats de significat, codificar-les i construir teoria. El fet de poder organitzar, relacionar, buscar i recuperar les dades facilita l'anàlisi i la interpretació de la informació d'una manera més acurada. Destaquem que aquest programa, funciona amb unitats hermenèutiques, és a dir, no s'importen tots els documents sinó que es creen associacions amb els arxius amb que es treballa, ocupant així menys espai de memòria.

Per tal d'aplicar el programa ATLAS.ti, ens hem basat en el manual elaborat per Muñoz (2005). A continuació, basant-nos en aquest manual, exposarem els trets generals d'aquest programa.

L'ATLAS.ti permet treballar a partir de dos nivells, el textual i el conceptual. El nivell textual permet reduir la informació amb la qual es treballa i facilita l'organització de les dades per fer-ne una primera anàlisi.

El nivell conceptual permet anar un pas més enllà. Analitzar el significat dels conceptes que s'han creat i construir relacions entre els diferents codis en forma de mapes conceptuals que permeten visualitzar més clarament les dades de la investigació.

En el nivell textual, l'ATLAS.ti compta amb una sèrie d'eines que permeten preparar les dades i iniciar l'anàlisi:

- Documents primaris (*primary documents*). Són els documents, les dades en brut que s'utilitzaran per a la recerca. Poden tenir diversos formats; en el nostre cas hem utilitzat arxius d'àudio, vídeo i documents textuais amb les transcripcions de les entrevistes.
- Cites (*quotations*). Són els fragments dels documents primaris que tenen algun significat d'acord amb els interessos de la investigació. Les cites tenen una llargada variable, poden ser d'una paraula o un paràgraf que faci referència a un concepte. Les cites permeten fer una primera reducció de les dades amb les quals s'està treballant.
- Codis (*codes*). Són la unitat bàsica d'anàlisi de les dades, ja que són conceptualitzacions, resums o agrupacions de cites. Permeten fer una segona reducció de les dades en brut. En la nostra recerca hem partit d'un llistat de categories que van emergir de la prova pilot (*top-down*), però hem anat ajustant les categories, que a partir del treball amb aquest programa anomenen codis, a mesura que hem anat desenvolupant l'anàlisi de manera inductiva (*bottom-up*).
- Anotacions (*memos*). Permeten escriure idees, reflexions, relacions que es van copsant amb l'anàlisi de les dades.

El nivell conceptual permet agrupar, establir relacions i crear representacions gràfiques entre documents i codis. En aquest nivell, es treballa amb les eines següents:

- Famílies (*families*). Permeten agrupar documents primaris i codis. Aquesta eina facilita una primera anàlisi conceptual. En el nostre estudi ens ha permès agrupar el material de cada díade per tal de facilitar la gestió dels documents.

- Xarxes conceptuals (*network*). Són representacions gràfiques dels codis i de les relacions que hem creat entre aquests. Les característiques del nostre estudi han fet que aquesta eina no hagi estat massa útil, ja que a l'hora de crear les xarxes, el nombre de codis i supercodis implicats per tal de mostrar totes les relacions eren tantes que visualment no eren clares. Hem optat per importar els resultats al programa de Microsoft Office Excel 2007 per tal de poder mostrar els resultats.
- Superfamílies de codis (*super codes*). Són agrupacions de famílies de codis.

L'ATLAS.ti. té una eina, la Query tool, que facilita l'anàlisi dels codis i les relacions que s'estableixen.

En el següent capítol VI, en l'apartat de resultats globals, utilitzarem aquesta terminologia a l'hora de descriure els resultats que han emergit en l'anàlisi.

El procediment que vàrem emprar per a l'anàlisi de dades amb aquest programa té tres fases diferenciades: preparació de les dades, codificació dels documents, anàlisi dels resultats.

En la fase de preparació, inicialment vàrem importar tres tipus de documents per a cada família: les transcripcions de les entrevistes en format RTF (format de text enriquit), els arxius d'àudio de les entrevistes i els clips de vídeo. Una vegada incorporats els arxius en la unitat hermenèutica, vàrem crear famílies amb els documents de cada diada, per tal de poder manejar la quantitat d'informació de manera més àgil.

En la fase de codificació, inicialment vàrem vincular els arxius de les transcripcions de les entrevistes amb els d'àudio. El sistema de codis s'ha concretat en tres nivells: superfamílies de codis, supercodis i codis. La codificació s'ha fet a partir dels codis ja que són les categories més concretes que permeten una delimitació més acurada de la informació. Iniciàrem la codificació destacant les cites amb un nucli temàtic amb significat. A partir d'aquí vàrem codificar la cita amb els diferents codis ja existents o creant-ne d'altres. Acabada la codificació de les entrevistes inicials i finals d'una família procedírem a vincular la pel·lícula de vídeo d'una sessió amb un document amb format RTF en blanc. Observant el vídeo d'una sessió, editàvem el document RTF transcrivint les observacions. Acabada la transcripció, procedírem a la codificació de cada escenari d'activitat emmarcat en la sessió. Cada escenari d'activitat ha estat codificat en funció de les expectatives expressades en les entrevistes i simultàniament a partir de codis sobre els participants, el control, la participació, les metes, la construcció conjunta, els estils parentals i el canvi d'intencionalitat. Aquest procediment va ser el mateix per a cada diada.

Per finalitzar, una vegada acabada la fase de codificació procedírem a un segon nivell d'anàlisi. Vàrem crear taules i les importàrem a un document d'excel amb l'ajuda del programa per tal de poder observar el nombre de codis, les cites associades a cada codi i les diferències en el temps de cada diada. Cada arxiu d'excel va ser ajustat en funció dels resultats de cada família. Aquests documents es poden consultar a des de l'annex 6 al 14.

Per tal de poder escriure els resultats vàrem utilitzar les taules d'excel elaborades, la visualització o lectura dels documents utilitzats, les reflexions fetes en els memos de l'Atlas.ti i la informació extreta a partir de l'eina de Query tool. Aquesta eina ens ha permès analitzar totes les cites que s'han codificat en funció de tres elements: famílies de codis, codis en funció de cada família o codis grupals. Les xarxes creades amb el programa, no ens han estat massa útils ja que el nombre de codis relacionats amb les expectatives, les pràctiques socioeducatives i les relacions entre elles

no permetien una visió clara i nítida dels resultats. Tot i així, hem posat una xarxa que permet veure els resultats globals d'expectatives, pràctiques socioeducatives i les seves relacions. Els resultats de l'anàlisi amb l'ATLAS.ti ha estat contrastat amb els documents complementaris ja esmentats (diaris, notes de camp, entrevistes amb educadores...).

VI. RESULTATS

VI. RESULTATS

22. Sistema de codis

Supercodis i codis relacionats amb la superfamília de creences

Supercodis i codis en relació amb les superfamílies expectatives i pràctiques educatives

Supercodis i codis utilitzats per a l'anàlisi de la interacció

23. Resultats de cada díade

24. Resultats globals de les famílies

22. Sistema de codis

El sistema de codis final ha emergit de l'anàlisi de les entrevistes i les observacions relacionades. La informació extreta de les entrevistes s'ha complementat amb els comentaris que els pares han fet durant les observacions o a les reunions organitzades en cada sessió.

L'anàlisi de les entrevistes i de les sessions enregistrades en vídeo ens ha permès emergir un sistema de categories que facilita configurar i interpretar aquest apartat de resultats. Tal com ja s'ha explicat, del projecte pilot dut a terme durant el curs 2005-2006 va emergir un sistema de categories que vam triangular amb dades recollides durant el curs 2006-2007, tal com ja hem explicat en el capítol V. Partint d'aquestes categories, vam iniciar l'anàlisi tot reajustant, afegint o eliminant categories, en funció de les dades analitzades. A continuació presentem el quadre 6.01 utilitzant, tal com hem explicat en el capítol V, les terminologies de l'Atlas.ti: superfamílies de codis i codis. Aquests estan estructurats a partir de les tres dimensions analitzades: creences, expectatives i pràctiques educatives. Els supercodis tenen codis i evidències associats que faciliten i concreten la informació que pot ser categoritzada. A partir de l'annex 6 al 14 hi trobareu els quadres on s'inclouen detallats.

Dimensions	Superfamílies de codis i supercodis
CREENCES	01.C_ CONCEPCIONS 01.01.Canvi de visió de l'infant 01.02.Canvis que suposa la maternitat/paternitat 01.03.Desenvolupament dels fills 01.04.Criteris educatius 01.05.Valors
EXPECTATIVES i PRÀCTIQUES SOCIOEDUCATIVES	02.RL_RELACIÓ 02.01.Afectivitat 02.02.Interactuació 02.03.Xarxa Social 03.RF_REFERENT 03.01.Social 03.02.Contextual 04.CP_COMPETÈNCIA 04.01.Destresa 04.02.Inexpertesa 04.03.Procés i estratègies d'aprenentatge 05.AC_ACTITUD 05.01.Serenitat- 05.02.Esvalotament 05.03.Atenció- 05.04.Desatenció 05.05.Persistència- 05.06.Inconstància 05.07.Autonomia- 05.08.Dependència 05.09.Precaució- 05.10.Aventurar 05.11.Consideració- 05.12.Desconsideració 05.13.Compartir- 05.14.Acaparar 05.15.Ordre- 05.16.Desordre 06.OM_OBJECTE/MATERIAL 07.AV_ACTIVITAT 07.01.Descoberta 07.02.Exploratòria 07.03.Psicomotriu 07.04.Pràxicoconstructiva 07.05.Artísticoplàstica 07.06.Simbòlica 07.07.Musical 07.08.Literària 07.09.Fantasiosa 07.10.Cura personal 07.11.Domèstica 07.12.Menjar 08.AF_ASPECTE FÍSIC 09.C.I_CARACTERÍSTIQUES PERSONALS DE L'INFANT 10.EF_ESPAI FAMILIAR

Quadre 6.01. Sistema de dimensions, superfamílies de codis i supercodis d'entrevistes i observacions

Cal tenir en compte, que a l'hora d'analitzar les dades, hem creat un únic sistema de codis que s'aplica tant per les entrevistes com per les observacions recollides. Per diferenciar en el moment de codificar s'afegeix una "E" o una "O" per tal de diferenciar si la codificació pertany a les entrevistes o les observacions.

A continuació definirem cada una de les superfamílies de codis incloent exemples extrets de les entrevistes o observacions en aquells casos que puguin generar dubte. També hem diferenciant els matisos entre codis que poden crear confusió.

Per tal de no duplicar la informació i no fer feixuga la lectura, hem fet una única definició de codis per a la informació emergida tant de les entrevistes com de les observacions. Quan cal, per especificar que es tracta d'una o altra, especificquem termes com "esmenta o mostra".

Supercodis i codis relacionats amb la superfamília de creences

CONCEPCIONS

Expressa, mostra idees o intencions personals que predisposen i guien la conducta, les actituds o les situacions en relació amb diferents aspectes.

Canvis que suposa la maternitat/paternitat

Expressa idees relacionades amb el fet de tenir fills: percepcions, sentiments i ajustaments que suposa.

- Relació amb la parella. Ex. *Penso que és important buscar moments per la parella; crec que s'ha de parlar molt i negociar*
- Temps i energia. Ex. *Por mucho que te cuenten que te va a cambiar la vida y tanto, no te lo imaginas qué tanto. La verdad es que sí que te cambia, la vida está ya, todo está centrado en el niño, nosotros somos lo de menos. (...) los horarios, la comida, comer cosas más adecuadas.*
- Conciliació vida laboral i familiar. Ex. *Quería ser madre y trabajar; Cuando vuelvo quiero suplir a lo mejor los tres días que no he estado y entonces pues tengo como un complejo de culpabilidad*
- Oci. Ex. *Penso que he de tenir espais per a mi, sortir de tant en tant amb les amigues i fer un cafè, però costa.*
- Visió de l'infant. Ex. *Per aprendre a tractar les diferències que tenen perquè tu has après unes coses amb el primer i creus que les has de fer igual amb el segon i no és així, no? és com tornar a començar de 0*
- Parentalitat viscuda en positiu. Ex. *Abans no era gens criaturera. Pensava que els nens havien d'anar a la guarderia, ara, mentre pugui, vull estar el màxim de temps amb ell.*
- Parentalitat viscuda amb dificultats. Ex. *Home m'he atabalat molt, eh? és molta més feina de la que m'imaginava. És per això perquè tu tens unes expectatives i després no són les mateixes. La Mariona dorm poc, menja molt bé, però dorm molt poc, i és lo que necessita. (...) Sí, no hay terceto.*

Desenvolupament dels fills/-es

Expressa idees sobre els factors que influeixen en els processos que segueixen els infants

- Influència genètica. Ex. *Ellos mismos se hacen independientes (...) bueno, supongo que también será parte de genética, no?*

- Influència social i cultural. Ex. *Els pares per a ells són el model a seguir, no? Aleshores clar, els influencien clarament*

Criteris educatius

Explicita aspectes relacionats amb la participació dels pares o les institucions en els processos que segueixen els infants.

- Expressa de paraula o amb fets idees sobre la seva participació en els processos dels fills/es. Ex. *Ha estat molt més fàcil l'educació que la primera [filla] perquè sempre... clar, amb el primer comets els errors típics de primerenca*
- Anomena idees en relació amb l'escolarització dels infants. Ex. *Vam venir aquí [Espai Familiar] perquè es vagi acostumant al ritme de l'escola*

Valors

Fa referència a principis que considera importants a l'hora de guiar actituds i conductes desitjables que transcendeixin de situacions concretes. Ex. *La escala de valores con hijos para mi gusto se cambia totalmente (...) hay cosas que le dabas mucha importancia, que luego dejas de tenerlas (...) des de la estética que pierdes un poco tu propia estética, la dejas de lado*

Supercodis i codis en relació amb les superfamílies expectatives i pràctiques educatives

RELACIÓ

Esmenta o mostra predisposició a crear o dificultar lligams d'amor, d'amistat, de coneixença i de tracte, entre dues o més persones o grups socials

Afectivitat

Anomena o expressa emocions, sentiments, inclinació envers persones o situacions, vincles o predisposició a crear-los.

Ex. entrevistes. *La disfruto; la amo un montón; Jo no sóc gaire mimosa; és carinyosa; és molt bona; és una mica esquerpa*

Ex. observacions. Mostres d'afectivitat tals com abraçades, carícies, petons...; expressions de *t'estimo; m'agrades; si ho tornes a fer no jugaré amb tu*

Si la intenció és socialitzar s'ha categoritzat com a *interactuació*

Interactuació

Destaca intencions o evidència conductes que promouen o dificulten els contactes, els intercanvis i les actuacions interpersonals tant amb altres infants com altres adults.

Ex. entrevistes. *Procuro animar-lo a jugar amb altres nens; vaig al parc per tal que estigui amb altres; que se vaya relacionando también con otros padres; de moment no es relaciona gaire, li costa, encara és petita; me cuesta dejar-los si no es con mi marido; allà on va, es posa a jugar amb altres nens; és molt sociable, es fa amb tots; pel carrer sempre saluda a tothom; li costa jugar amb altres, sempre va al seu rotllo; m'agradaria que s'obrís més; que jugui amb altres nens; Fins ara, cada vegada que l'avi li parlava es posava a plorar*

Ex. observacions. *Es relaciona amb algú altre diferent de la mare; comparteix joc amb altres infants; busca als altres; no mostra interès per relacionar-se amb altres.*

Si la intenció és crear vincles es categoritzarà com a *Afectivitat*

Xarxa Social

Fa referència a persones o cercles socials. Les al·lusions al lloc d'origen també es consideren part d'aquesta categoria.

Ex entrevistes. *Somos 4 hermanos y mi marido son 4, casi todos tienen niños; no tengo ayuda familiar; ahora estamos en España, y fuera de nuestro país; no té cosins, però amics sí; té una germana; está acostumbrada a primos; no coneix gaires nens, m'agradaria que pogués fer amics*

Ex. observacions. Recull de comentaris tals com: *La Sofia és la teva amiga; dissabte vam anar al parc amb els cosins; juga molt amb la veïna; tengo la família en Alemania*

REFERENT

Fa referència a les consideracions relacionades amb l'establiment, negociació o dificultats a l'hora d'establir límits i marges d'actuació.

Social

Esmenta les indicacions o evidència límits i pautes que promou en relació amb les persones

Ex entrevistes. *Jo li explico que ha de saludar, dir hola i adéu; si no vol fer petons, que no en faci, no cal; als bebès els tracta amb molt de compte; ara està amb una època que pega molt; ha d'aprendre a tractar[curosament] amb nens més petits ara que tindrà un germanet; ja sap que no pot pegar a la germana*

Ex. observacions. Recull de comentaris tals com: *Agafa-li la maneta que és més petit i pot caure; no és pega, fes-li un petó*

Contextual

Explicita o mostra el seu punt de vista, actituds o actuacions en relació amb les indicacions, límits o les pautes que estableix o té en relació amb els objectes i l'entorn.

Ex entrevistes. *Li pico al cul si fa una cosa perillosa (endoll) a mi m'ho van fer i a mi em va anar bé; empezó a toquetear, le enseñé que las cosas de mamá no se tocan; la casa està adaptada, li deixo [fer] bastant, no dic a tot no; ja sap que els llibres no es pinten; sempre li dic, però a la que em despisto, arrenca les flors*

Ex. observacions. Recull de comentaris tals com: *compte que pots trencar el conte, suuuuuu, molt bé, així; pinta aquí a dins del paper; no es tira el cotxe que el pots trencar*

COMPETÈNCIA

Es destaca o es mostra la capacitat i aptitud de l'infant o la mare/pare en relació amb les destreses i aprenentatges desitjats, mostrats o adquirits.

Destresa

Destaca l'habilitat personal ja adquirida a l'hora d'encarar o resoldre situacions o accions
Ex entrevistes. *M'ha aportat moltes pautes de conducta* – referint-se a la seva assistència com a mare a l'Espai Familiar—; *tinc molta traça fent figures de paper; els puzles li surten molt bé; és molt hàbil pujant i baixant escales;*

Ex. observacions. totes aquelles evidències d'aprenentatge en diferents aspectes (parla, pricomotricitat, actitud, relació, habilitats...); *mira, ja camina; ha après a treure's les sabates; va dient més coses.*

Quan es relaciona l'habilitat amb l'edat, també la incloem en aquesta categoria

Inexpertesa

Destaca dificultats a causa de la inexperiència o la falta d'habilitats a l'hora d'encarar o resoldre situacions o accions

Ex. entrevistes. *No sé com jugar amb ella; Encara no sap caminar... li falta poc; tenemos libros, pero todavía es pequeño; es muy raro, veo, claro, que los otros ya saben hacer muchas cosas, y él es todavía bastante limitado*

Ex. observacions. Evidències sobre la falta d'habilitats de l'infant en els diferents aspectes o comentaris en relació amb la inexpertesa.

Quan es relaciona la falta de destresa, la inexpertesa, amb l'edat, també la incloem en aquesta categoria

Procés d'aprenentatge i estratègies

Fa referència al procés d'adquisició o facilitació de destreses, habilitats, tècniques, criteris, procediments, actituds o coneixements a partir de diferents estratègies que poden facilitar l'aprenentatge.

Ex. entrevistes. *Intento informarme, leer libros; m'agradaria conèixer jocs adequats per a la seva edat; aquí aprenderá el Catalán; està aprenent a cantar moltes cançons; el llenguatge encara li costa, llegim contes per estimular el vocabulari; le hablo vocalizando mucho para que aprenda;*

Ex. observacions. *Què fan els avions?; mira un cotxe i dos; està aprenent a Caminar*

ACTITUD

Explicita la manera d'estar, de comportar-se o de situar-se davant de situacions i persones. Els supercodis següents contenen evidències molt clarificadores que es poden consultar a l'annex (del 6 al 14) tant en relació amb la mare com en l'infant i per tant considerem que no cal posar exemples concrets en cada una d'elles.

Serenitat - Esvalotament

- Explica/s'evidencia la tendència a reaccionar amb una tonalitat afectiva, expressivitat o una conducta tranquil·la, calmada, pacient i serena. Elements importants que destaquen en aquesta actitud són els implicats en la comunicació i la interacció, tant verbal (to i ritme de veu) com no verbal (gesticulacions, moviments).
- Explica/s'evidencia la tendència a reaccionar amb una tonalitat afectiva, una expressivitat o una conducta nerviosa, agitada, exaltada, intranquil·la, esverada. Alguns elements que destaquen en aquesta actitud són els elements verbals com la veu (el to i el ritme) i els no verbals com les gesticulacions o els moviments del cos.

Atenció - Desatenció

- Explica/s'evidencia la capacitat pròpia o de l'infant de parar esment a les persones, activitats i esdeveniments.
- Explica/s'evidencia la dificultat pròpia o de l'infant en posar interès en les activitats i esdeveniments en què participa.

Persistència - Inconstància

- Explica/s'evidencia la capacitat pròpia o de l'infant de mantenir l'atenció sostinguda en el temps, fet que li permet iniciar i finalitzar les tasques en què està enrolat/-da.
- Explica/s'evidencia dificultats pròpies o de l'infant per acabar tasques o activitats en què s'enrola, deixant-les a mitges i iniciant-ne de noves.

Autonomia – Dependència

- Assenyala/s'evidencia la disposició o acció de valdre's per un mateix, d'actuar sense dependre d'altri
- Destaca/s'evidencia la tendència a actuar dependent d'altres en situacions on un es pot valdre per si mateix o actuar més autònomament

Precaució - Aventurar

- Explica/mostra conductes dirigides a evitar petits danys, amenaces o riscos. Ser previsor/-a per tal d'evitar danys davant de situacions noves o on es percep cert risc.
- Explica/mostra que habitualment deixa fer a l'infant per tal que experimenti i aprengui. Explica que davant de situacions menors i no perilloses, no evita petits danys, amenaces o riscos menors perquè l'adult té la intenció que l'infant experimenti les conseqüències de les seves accions, sempre que no sigui un perill per l'infant.

Consideració - Desconsideració

- Es refereix a la voluntat de considerar a l'infant, les seves característiques, el seu espai, el seu temps. Dóna importància a l'entorn i a les persones, les valora positivament i les respecta. Fomenta/es mostren conductes que estimulin l'acceptació dels altres i d'un propi així com també a tenir cura dels objectes i l'entorn que l'envolten
- Es refereix/es mostra la voluntat de l'infant de considerar als altres, respectar les seves característiques, el seu espai, el seu temps. Explicita/es mostren conductes que evidencien l'acceptació dels altres i d'un propi així com també a tenir cura dels objectes i l'entorn que l'envolten
- Explicita/s'evidencien situacions o conductes centrades en els propis interessos sense donar valor a l'entorn ni a les persones que l'envolten. Mostra falta d'interès o de respecte envers els altres o a l'entorn.

Compartir - Acaparar

- Expressa/s'evidencia la intenció de potenciar l'intercanvi d'objectes o materials, la importància de la col·laboració entre infants o adults
- Explicita/s'evidencia la tendència a acaparar objectes en detriment d'altri

Ordre - Desordre

- Destaca/s'evidencia la importància de l'organització de les rutines, dels objectes i dels espais
- Expressa/mostra poc interès a mantenir tenir cura de l'espai, objectes i materials

OBJECTE/MATERIAL

Esmenta aquells objectes o materials amb què s'entreté l'infant, o l'opinió sobre alguns objectes, jocs o materials per als infants. Ex. *Tiene un montón de juguetes que a lo mejor no son adecuados para su edad; li agraden les joguines amb llums i sons; juga amb pilotes i cotxes*

ACTIVITAT

Fa referència al centre d'interès del context en què estan immersos. A continuació assenyalem els diferents contextos d'activitat que s'han evidenciat. Posarem exemples d'aquells que poden crear alguna mena de confusió.

Descoberta

Esmenta activitats on es proven combinacions, es fan troballes casuais, no esperades. Amb ells es busca desencadenar una activitat personalitzada, no obligada, és per això que les propostes són obertes i flexibles. Ex. *Le gustan mucho los armarios, los abre y los cierra, las puertas las abre y las cierra; li encanta obrir calaixos i buidar-los*

Exploratòria

Explica actuacions que tenen com a objectiu observar, experimentar, conèixer objectes, materials, espais, persones o animals, mitjançant els sentits visual, tàctil, auditiu, gustatiu, amb la finalitat d'extreure'n algunes característiques o funcions. Ex. *La panera de los tesoros, le voy cambiando los juguetes; le gusta jugar fuera con la tierra; tot s'ho posa a la boca*

Psicomotriu

Es refereix a activitats centrades en el propi cos i el moviment com a element de coneixement (estirar, arrossegar...). Algunes poden incorporar objectes com a centre d'atenció, com per exemple, una pilota. Ex. *Me encanta jugar a cosquillar, cuerpo a cuerpo*

Praxicoconstructiva

Anomena activitats que se centren en la realització de composicions, construccions o elaboracions a partir d'objectes o materials, tant amb una finalitat poc estructurada, com en el cas de les peces de construccions, com estructurades, com seria el cas dels encaixos, o trencaclosques. Ex. *Ara que ja és més gran, l'animo a fer puzzles*

Artisticoplàstica

Expliquen la preferència o participació en aquelles accions que actuen o transformen objectes o materials a partir del dibuix, la pintura, la plastilina, entre d'altres. Ex. *Jugamos juntos pues a pintar, en la pizarra o en ceras, lo que... todo lo que sea material que él pueda pintar*

Simbòlica

Destaquen activitats que impliquen una representació d'algun element de la realitat, ja sigui substituint-lo per un altre, o representant situacions quotidianes d'un àmbit a un altre. Ex. *Ara ja puc dir-li per jugar a coses com a metges o amb nines*

Musical

Fa referència a activitats relacionades amb el moviment ritmat, combinat harmònicament o seguint una melodia, com la dansa, cantar o fer sons.
Ex. *Sovint demana música; li encanta ballar*

Literària

Fan referència o duen a terme activitats relacionades amb la literatura infantil. Ex. *A nosotros no gusta mucho la lectura, a las niñas también, hay estos libros que se pueden tocar, empezamos con esto*

Fantasiós

Destaquen la implicació de la imaginació i la creació, ja sigui a través de personatges, situacions, espais que difereixen de la realitat i formen part de la ficció. Ex. *Inventa cosas; cosas de imaginación, se monta películas*

Cura personal

Es refereixen a activitats que tenen la finalitat de procurar la higiene i l'ordre en la persona. Ex. *Es renta les dents sola; es passa l'esponja a la banyera*

Si les accions tenen a veure amb l'aparença de la persona, es categoritzarà com a *Aspecte físic*

Domèstica

Esmenta el procurar la resolució de les necessitats que comporta la vida del nucli familiar a casa. Ex. *Li dono un drap i m'ajuda a netejar; Y la cena (...) a él (pare) le gusta cocinar cuando está; a veces ayuda a estender roba; li agrada parar taula*

CARACTERÍSTIQUES PERSONALS DE L'INFANT

S'expressen o es mostren trets diferencials de l'infant relacionats amb el plor, l'agilitat, l'edat i la frustració. Ex. *És molt àgil; és molt ploranera; ara té l'època de les rabietes*

ESPAI FAMILIAR

La mare/pare expressa idees entorn del servei i allò que hi espera trobar. Ex. *És un espai molt gran; ens permet tenir una rutina; s'hi fan moltes activitats; les educadores t'orienten*

Supercodis i codis utilitzats per a l'anàlisi de la interacció

Per tal de poder analitzar la interacció de les díades, hem tingut en compte els supercodis següents: participants, control, participació, metes, construcció conjunta, estils parentals i canvi d'intencionalitat (vegeu el quadre 6.02). Convergeixen en aquest sistema les concepcions pròpies, el marc teòric, les preguntes i objectius de la investigació, les unitats d'anàlisi i la mateixa investigació. Aquest sistema de codis, s'ha anat reajustant en funció dels resultats de l'anàlisi de les dades, un procés de construcció i reconstrucció que ha permès crear el sistema de codis ajustat a les dades analitzades de l'estudi.

Supercodis	Codis
Participants	- Mare i/o pare (M/P) - Altres pares - Altres infants - Altres adults - Germà - Educadora - Grup gran
Control	- Inicia l'activitat - Lidera - Anima a la continuïtat - Finalitza la seva participació - Finalitza l'activitat
Participació	- Absent - En companyia. - M/P. observador/-a. - M/P. Observador amb intervencions esporàdiques - M/P. Participació guiada · M/P. Canalitzar l'acció; fer accions o dir suggerències per dirigir l'activitat · M/P. Repertir verbalment el que l'infant diu · M/P raonar i explicar les coses - Cooperació.
Metes	- Motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament - Motius centrats en la conveniència de l'adult (pragmàtics i de control)
Recursos per a la construcció conjunta	- Estratègies cognitives lingüístiques - Estratègies afectives i motivacionals - Llenguatge verbal - Llenguatge no verbal - Accions concretes
Estils parentals	- Permissivitat - Autoritat - Sobreprotecció - Marge d'acció - Harmònic - Indiferència - Dependència - Sacrificat - Dimissió
Canvi en la intencionalitat	- Objectiu M/P - Objectiu Infant - Autorregulació M/P - Autorregulació Infant

Quadre 6.02. Supercodis i codis per a l'anàlisi de la interacció

A continuació definim cada un dels supercodis i codis recollits en el quadre 5.3.

PARTICIPANTS

Persones que estan presents en un context d'activitat concret on hi participa l'infant. No es consideren les persones que estan dins una mateixa sala però desvinculades al context d'activitat observat. També s'assenyala si l'activitat és una proposta grupal especificant quina activitat és.

CONTROL

Especifica les característiques i fluctuacions del control en un context d'activitat. Quina persona que configura la diada pren el lideratge en una situació compartida o durant una activitat. S'observen els diferents aspectes relacionats amb el control tant de la mare/pare com de l'infant

- Inicia. S'assenyala la persona que comença l'activitat
- Lidera. És concreta quina persona té el control de l'activitat
- Anima a la continuïtat. S'assenyalen les ocasions i la persona que fomenta l'activitat
- Finalitza la seva participació. Es concreta qui acaba la seva implicació en l'activitat malgrat que no s'hagi acabat.
- Finalitza l'activitat. Es concreta quina persona propicia l'acabament de l'activitat.

PARTICIPACIÓ

Assenyala la manera en què la mare /pare s'enrola i intervé en l'activitat. Hem llistat les diferents maneres segons el grau de participació, de menor a major.

- Absent. La mare o el pare no estan en l'escenari d'activitat amb l'infant
- En companyia. Està dins de l'escenari d'activitat amb l'infant però amb objectius diferents (xerrant o pendent d'altres persones o elements)
- Observador. La mare o el pare miren atentament a l'infant sense interactuar-hi.
- Observador amb intervencions esporàdiques. Mira a l'infant i esporàdicament intervé ja sigui verbalment, no verbalment o mitjançant una acció.
- Participació guiada. La mare o el pare, ofereixen algun tipus d'ajuda a l'infant per tal de facilitar la seva implicació organitzant metes i submetes abastables, regulant el contingut, el grau d'exigència, ajut, control.... Quan les formes d'interacció es relacionen amb l'orientació de l'activitat, l'explicació i raonament o la repetició verbal, no les codificarem com a participació guiada, ja que són les formes de participació guiada més observades en el projecte pilot. Qualsevol altre implicació es codificarà com a participació guiada.
 - Canalitzar l'acció: M/P fa accions o diu suggerències per dirigir l'activitat
 - Explicació i raonament
 - Repetició verbal d'allò que ha dit l'infant amb la intenció guiar en la pronúncia correcta de la paraula.
- Cooperació. MP/infant es coordinen per aconseguir un objectiu comú, mostrant implicació total

METES

Intencionalitats que guien la interacció i la participació del pare/mare en el context d'activitat

- Motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament
- Motius centrats en la conveniència de l'adult (pragmàtics i de control)

RECURSOS PER A LA CONSTRUCCIÓ CONJUNTA

Explicita el tipus d'estratègia utilitzada i de quina manera es fa la interacció

- Estratègies cognitives lingüístiques. Són educatives, fomenten el aprendre conceptes, normes, valors, etc.
- Estratègies afectives i motivacionals. Són de caire afectiu per tal de fomentar el vincles, gaudint de l'altre i socialitzant.
- Llenguatge verbal
- Llenguatge no verbal
- Accions concretes

ESTILS PARENTALS

Tot i que l'estil parental de cada família es configura a partir de diferents codis específics, es destaca l'estil parental mostrat en el context d'activitat més estable dins d'un continuum, basat en les dimensions de control i participació, tal com s'ha comentat en el capítol III.

Grau de control

- Permissivitat. Manca d'exigència de l'adult; pocs referents i cessió del control a l'infant
- Autoritat. L'adult mostra tot el control i sovint un grau d'exigència alta en relació amb les competències i possibilitats de l'infant.
- Sobreprotecció. L'adult es mostra afectuós i pendent de l'infant en tot moment, sovint per por o preocupació. Sol tenir el control i actua per compte de l'infant quan aquest té prou competència. Solen situar-se a curtes distàncies de l'infant
- Marge d'acció. L'adult cedeix el control a l'infant i deixa que aquest actuï pel seu compte, sense interferir. Solen situar-se a certa distància de l'infant
- Harmònic. Es mostra un equilibri en les actuacions dels quatre estils d'acord amb el context.

Grau de participació

- Indiferència. No mostra vinculació afectiva ni respon a les demandes de l'infant
- Dependència. L'adult necessita el contacte i la proximitat de l'infant, mostrant una forta vinculació afectiva
- Sacrificat. Complau les necessitats i desitjos de l'infant de manera immediata, sense poder satisfer els propis.
- Dimissió. Delega en altres la dedicació i la cura de l'infant.

CANVI EN LA INTENCIONALITAT

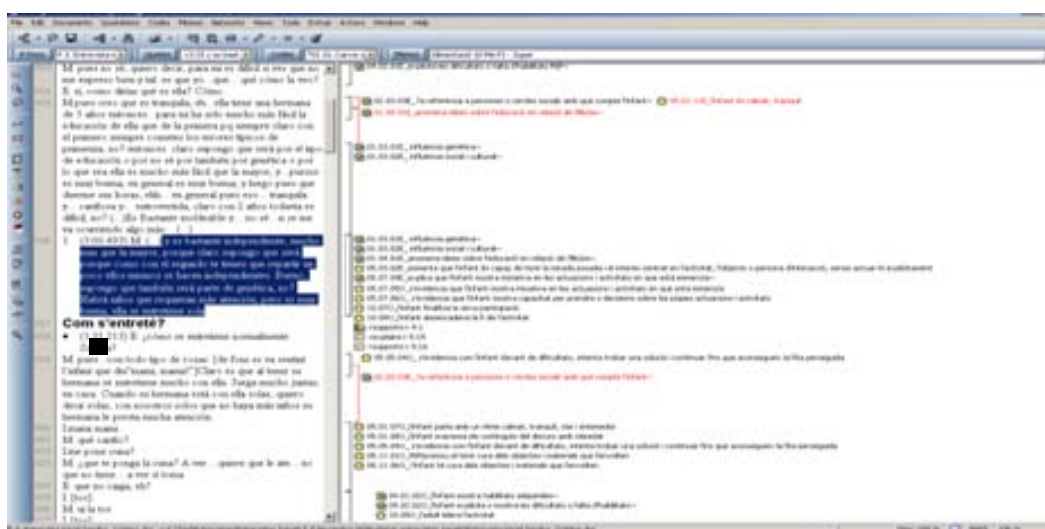
Es destaquen els moments en què hi ha una modificació en les metes de l'activitat. Es concreta si és la mare, el pare o l'infant qui canvia la meta i si la finalitat està centrada en l'infant o l'adult.

- Objectiu M/P
- Objectiu Infant
- Autorregulació M/P
- Autorregulació Infant

D'acord amb el plantejament de la metodologia qualitativa, es dona sovint el cas que una mateixa cita extreta de les entrevistes o dels contextos d'activitat analitzats poden tenir alhora diferents codis assignats, ja que s'utilitzen per concretar aspectes diversos com poden ser el control, l'actitud, l'estil parental, etc. A continuació presentarem, a mode d'exemple, dues cites, una d'una entrevista i l'altra d'una observació.

Es bastante independiente, mucho más que la mayor, porque claro supongo que será porque como con el segundo te tienes que repartir un poco, ellos mismos se hacen independientes. Bueno, supongo que también será parte de genética, no? Habrá niños que requieran más atención, pero es muy buena, ella se entretiene sola

(Família 6. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:02:59.72.)

6.1 Imatge de la codificació amb l'Atlas.ti d'una entrevista

Es concreten els codis i entre parèntesi la super família de codi i el supercodi al qual pertany.

Categorització:

05.07.04E_explica que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en què està immers/a (Actitud-Autonomia)

01.04.01E_anomena idees sobre l'educació en relació amb els fills/es (Concepcions-Criteris educatius)

01.03.02E_influència social i cultural (Concepcions-Desenvolupament dels infants)

01.03.01E_influència genètica (Concepcions-Desenvolupament dels infants)

05.03.02E_esmenta que l'infant és capaç de tenir la mirada posada i l'interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament (Actitud-Atenció)

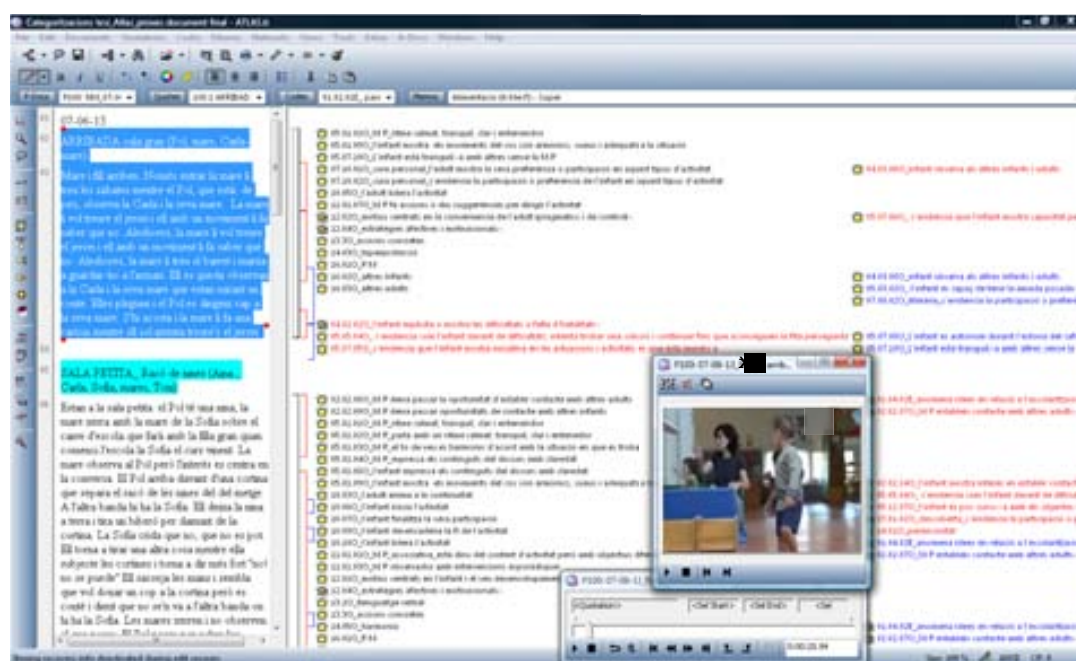
05.07.09E_S'entreté sol/-a (Actitud-Autonomia)

La següent cita mostra un context d'activitat de cura personal del Pol i la seva mare en el moment d'arribar a l'Espai Familiar. En aquesta ocasió es descriu la situació del context, ja que mare i fill

no utilitzen el llenguatge verbal. Hi ha matisos que es poden captar millor observant el vídeo però són complicats de transcriure. En cada context d'activitat hem transcrit les característiques principals però hem fet l'anàlisi a partir de les imatges gravades.

Mare i fill arriben. Només entrar la mare li treu les sabates mentre el Pol, que està de peu, observa la Carla i la seva mare. La mare li vol treure el jersei i ell amb un moviment li fa saber que no. Aleshores, la mare li treu el barret i marxa a guardar-ho a l'armari. Ell es queda observant la Carla i la seva mare que estan mirant un conte. Elles pleguen i el Pol es dirigeix cap a la seva mare. S'hi acosta i la mare li fa una carícia mentre ell sol intenta treure's el jersei.

(Familia 5. Video_07-06-13;0:00:00.00-0:00:45.00)

6.1. Imatge de la codificació amb l'Atlas.ti d'un clip de vídeo

07.10.01O_cura personal_l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat (Activitat-Cura personal)

05.08.02O_M/P mostra baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant

10.01O_l'adult inicia l'activitat (Control)

10.05O_l'adult lidera l'activitat (Control)

05.08.01O_M/P pren la iniciativa en les actuacions i activitats en què l'infant està immers/a (Dependència)

11.01.07O_M/P fa accions o diu suggerències per dirigir l'activitat (Participació)

14.03O_sobreprotecció (Estil parental)

04.03.08O_infant observa als altres infants i adults (Competència-Procés i estratègies d'aprenentatge)

13.3O_accions concretes (Construcció conjunta)

05.07.05O_l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre les seves pròpies actuacions i activitats (Actitud-Autonomia)

13.2O_llenguatge no verbal (Construcció conjunta)

05.11.11E_M/P_ser tolerant i comprensiu/-va (Actitud-Consideració)

14.01O_permissivitat (Estil parental)

11.01.07O_M/P fa accions o diu suggerències per dirigir l'activitat (Actitud-Dependència)

04.03.08O_infant observa als altres infants i adults (Competència-Procés i estratègies d'aprenentatge)

05.08.08O_L'infant reclama l'atenció o la proximitat de l'adult (Actitud-Dependència)

02.01.01O_M/P esmenta/ mostra/promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat en relació amb l'infant (Relació-Afectivitat)

05.07.05O_s'evidencia que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en què està immers/a (Actitud-Autonomia)

10.10E_l'infant lidera l'activitat (Control)

05.01.01O_M/P_ritme calmat, tranquil, clar i entenedor (Actitud-Serenitat)

05.01.09O_l'infant mostra els moviments del cos són harmònics, suaus i adequats a la situació (Actitud-Serenitat)

12.02O_motius centrats en la conveniència de l'adult —pragmàtics i de control— (Metes)

12.04O_estratègies afectives i motivacionals (Metes)

El sistema de categories que hem presentat ha estat el resultat final de l'anàlisi de les entrevistes i els vídeos. A continuació exposarem els resultats de cada família, les seves expectatives, les pràctiques socioeducatives i la influència d'aquests factors.

23. Resultats de cada díade

Els resultats obtinguts tant en les entrevistes com en les observacions els presentarem des d'una doble visió, una particular, en funció de cada díade, i una segona més general amb els resultats globals de totes les famílies. La primera, ens permet endinsar-nos més a fons en les característiques i evolució en el temps de cada díade. L'anàlisi més global de totes les famílies ens permetrà conèixer més generalment els trets més diferenciats de les famílies usuàries de l'Espai Familiar amb infants petits. Les dades que hem gestionat són moltes i per tant pensem que és més ric i coherent amb la metodologia emprada, presentar els resultats incloent narratives de les famílies i les observacions fetes al llarg de l'any. Des de l'annex 6 al 13 es poden consultar les

taules quantitatives amb els resultats de les categoritzacions fetes a cada diada. Aquestes taules, són les que ens han permès poder dur a terme l'anàlisi i els resultats que a continuació presentarem. Aquests resultats han estat complementats amb les observacions de camp fetes en les diferents sessions i els diaris que les educadores construïen cada dia, un en relació amb els infants i un altre als adults. També hem considerat la informació extreta de les entrevistes amb les educadores al final de curs.

L'estructura dels resultats s'ha fet en funció dels quatre objectius que han guiat la investigació, malgrat que els resultats del tercer objectiu es troben entre els resultats del primer i el segon per tal de poder contextualitzar els resultats de manera més significativa.

1. Conèixer les ideologies i estils de criança parentals
2. Identificar les expectatives entorn dels infants i la seva relació amb les pràctiques socioeducatives dutes a terme en el context de l'EF.
3. Analitzar la interacció en els contextos d'activitat a partir de la participació, el control, les metes i les estratègies utilitzades
4. Conèixer les expectatives parentals entorn de l'EF i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context.

En els diferents quadres dels resultats podem observar les principals expectatives parentals que es van expressar en les entrevistes i les conductes relacionades, tant en la mare o el pare com en l'infant, durant les diferents observacions. En cada categoria es mostra la informació següent:

- Si ha estat expressada en l'entrevista inicial (I), en la final (F) o en totes dues (I-F).
- També s'indica el total de categoritzacions. El posar el nombre de categoritzacions fetes en les entrevistes i les observacions pretén objectivar la informació observada. En les explicacions, la informació ha estat complementada per les observacions de camp (no sempre enregistrades), comentaris o observacions fetes durant l'anàlisi de vídeos d'altres famílies, diaris i entrevistes amb les educadores. Al costat s'indica la informació següent:
 - -E": nombre total de codificacions fetes en les entrevistes
 - -OI": nombre total d'observacions fetes en l'infant
 - -OM": nombre total d'observacions fetes en la mare/pare

L'ordre en què s'han organitzat les expectatives està en funció de la importància que els pares li atorguen i per tant, del nombre total de cites que cada categoria ha obtingut en les entrevistes. Cada categoria conté a sota el nombre total de categoritzacions que s'han fet tant en les entrevistes com en les observacions. En el quadre es mostren les categories i subcategories que es relacionen amb les expectatives expressades en les entrevistes però durant l'anàlisi s'han categoritzat altres conductes que no s'han expressat en les entrevistes. Es per aquest motiu que sovint, el total de categoritzacions d'una expectativa no correspon a la suma de les subcategories que figuren al quadre.

Cada expectativa s'ha classificat en funció de la seva tipologia: desig o predicció. Les primeres tenen a veure amb allò que esperen els pares però que encara no han observat en l'infant; les segones són aquelles que es construeixen a partir de dades objectives i que per tant, els pares ja ha observat i esperen veure-les en l'infant. En aquest sentit, hem assenyalat en el quadre els canvis que s'han produït d'expectatives de desig cap a predicció.

Sota de cada expectativa hi ha el total de categoritzacions que s'han fet durant l'anàlisi. Algunes subcategories tenen un signe "+" o "-", positives o negatives, en funció del que la mare/pare ha expressat en les entrevistes quan assenyala conductes que vol promoure o espera que l'infant canviï. Les subcategories en vermell pretenen mostrar aquelles expectatives que la mare ha expressat però que no s'han pogut relacionar amb conductes concretes de l'infant o la mare en el marc de l'Espai Familiar. Les subcategories blaves, són aquelles que la mare no ha expressat directament però que s'observen. Per exemple, la mare de la família 3 expressa que el seu fill a casa es desordenat amb les seves joguines però que s'ha sorprès que això no passa a l'espai. En aquest cas l'expectativa es relaciona amb *desordre* però també incorporem en blau la subcategoria *ordre* per tal d'evidenciar que tant la mare com l'infant mostren conductes relacionades amb l'ordre. També hi ha una sèrie de categories que es mostren en un color difuminat per mostrar l'evolució que han tingut al llarg del curs. Inicialment s'han observat però poc a poc han anat disminuint o desapareixent del repertori de la díade en el context observat.

Els resultats relacionats amb l'últim objectiu, mostra de manera resumida les expectatives parentals entorn de l'Espai Familiar en relació amb l'infant i al pare o mare. L'hem organitzat de manera diferent que el primer quadre perquè el que volíem mostrar és l'evolució entre el que esperen inicialment i les seves valoracions. Hem inclòs les narratives parentals en relació amb els infants i a ells mateixos. En aquest quadre es mostra amb una "X" les expectatives que s'han evidenciat i amb una "/" quan només s'han donat canvis menors que els esperats pels pares. Es pretén il·lustrar els canvis en les expectatives parentals durant el període analitzat.

Els resultats s'estructuren a partir de tres apartats:

- Ideologies i estils de cria parental.

D'acord amb la teoria exposada en els capítols anteriors, hem organitzat els resultats d'aquest objectiu tenint en compte les ideologies proposades per Palacios *et al.* (1998) i els estils de cria a partir de les variables de control (exigència i participació) i participació (vinculació afectiva i dedicació) ja explicades en els capítols II, III i VI.

- Expectatives entorn dels infants i la seva relació amb les pràctiques socioeducatives dutes a terme en el context de l'EF.

Els resultats mostren les expectatives parentals expressades, les pràctiques socioeducatives observades i la interacció de cada díade. Els quadres s'organitzen segons les famílies de codis per tal de facilitar la lectura dels resultats de cada díade.

- Expectatives parentals entorn de l'EF i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context.

S'exposen les expectatives que els pares expressaren a l'inici amb la primera entrevista, tant d'ells com dels infants, i la valoració final que en fan. També s'evidencien alguns fragments de les narratives de cada mare o pare.

- Consideracions entorn dels resultats trobats en cada família.
Es fa un recull dels principals resultats de cada díade

Família núm. 1- Mariona

Ideologies i estils parentals				Expectatives al voltant de	Tipus d'expectatives	Pràctiques educatives associades
Ideologia paradoxal				Actituds	Desig/Predictives	Sí
Control		Grau de participació		Relació	Desig	Sí
Exigència	Protecció	V. afectiva	Dedicació	Activitats	Desig/predictives	Sí
Estil harmònic				Competència	Desig	Sí
				Referents	Desig	Sí

Quadre 6.03. Resum família 1

➤ **Ideologies i estils parentals. Família 1**

La mare i el pare de la Mariona tenen estudis universitaris i treballen tots dos fora de casa però la mare fa mitja jornada de tardes per tal de poder tenir cura de les seves filles. Quan els pares treballen, és una cangur qui els dona suport.

En el moment de realització de l'entrevista inicial la Mariona tenia 11 mesos. Aquesta mare ja havia estat a l'Espai Familiar anteriorment amb la seva filla gran que en el moment de l'entrevista tenia 3 anys. La mare ens descriu a la Mariona com una nena ploranera i molt demandant. Explica que ha viscut aquesta segona maternitat molt diferent perquè tenia unes expectatives construïdes en funció de la seva experiència amb la filla gran, que és molt més tranquil·la, i no es van complir. Se sent bastant aclaparada per les demandes constants de la seva filla i expressa que necessita tornar a aprendre perquè el que li va servir amb la filla gran, no li serveix amb la petita. Pensa que aquesta diferència entre els caràcters de les nenes té un origen genètic tot i que també comenta que ells, com a pares, poden influir molt sobre les nenes sobretot pel que fa als aprenentatges. Durant l'entrevista la mare mostra una visió mixta en quan a concepcions sobre el desenvolupament, amb un pes important a factors genètics però també socioculturals. Aquesta visió ens permet situar aquesta mare en una **ideologia paradoxal** (Palacios *et al.*, 1998).

En aquest sentit, en els escenaris d'activitat, hem observat pràctiques properes al socioconstructivisme, ja que la mare inicia i estimula la Mariona amb propostes d'activitat diverses, en les quals habitualment actua de model inicialment i després anima la seva filla a continuar. Sovint, la nena imita allò que ha fet la mare o inicia propostes noves davant de les quals la mare participa i anima a continuar.

La seva visió sobre pràctiques educatives que desplega amb les seves filles la situen en un **estil harmònic**, tant pel que fa al control com pel que fa a la participació, on entendre les necessitats dels infants és un aspecte molt important per a ella. Considera que han flexibilitzat molt més el seu estil amb aquesta segona maternitat. Procura explicar i raonar les coses, tot i que pensa que la Mariona encara és petita per entendre el que li expliquen. Pensa que aquesta és una bona estratègia i que els ha funcionat molt bé amb la filla gran. Explica que davant dels petits conflictes quotidians procura entendre, tenir paciència i disculpar-se quan s'equivoca. El poder reflexionar amb el seu marit sobre les pràctiques educatives els ajuda a millorar-les dia a dia.

Ens explica que la Mariona l'està ajudant a ser més respectuosa i comprensiva. Com a mare, està aprenent a entendre les necessitats de la Mariona i respectar-les, tot i que a vegades se li fa difícil. És una nena que ha demanat molt contacte, molts braços, fins i tot a la nit. Com a pares van decidir que la Mariona dormís amb ells per tal que tots poguessin descansar. Aquesta decisió els va crear molts dubtes i incerteses perquè sabien que socialment no estava ben vist, i tenien el dilema de pensar que potser la gent tenia raó i la nena es malacostumava. Ella mateixa ho expressa d'aquesta manera quan li demanem si aprèn de la seva filla:

Sí, en alguns aspectes a respectar, sobretot quan necessita aquest més contacte, més a sobre nostre. De vegades tens la tendència a dir: "no, no, que s'acostuma malament" i dius "no, no"; no s'acostuma malament, ho necessita i és un procés que tu mateix has d'aprendre perquè de vegades de seguida et decantes amb el que tothom et diu "oohh, és que és malacostuma". Al principi la deixàvem moltes nits dormir amb nosaltres perquè era la única manera que estigués tranquil·la i al final tu necessites dormir, i si necessites dormir i la fots al mig, pues que s'adormi, no? i, i.. et fa por que la gent tingui raó de vegades, no? que es malacostumi... després és una xorrada perquè no. Després quan ella està preparada per fer la... el distanciament... ara s'ha quedat allà sola i de moment encara no m'ha buscat. Vull dir, de vegades al cap de dos minuts ja estava buscant-me, no? i ara ho va allargant una mica més, no? suposo que aprendre a respectar el temps que ella necessita.

(Família 1. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:01:23.83)

El aprendre a respectar les necessitats i el ritme de la Mariona és una de les expectatives que expressa. Pensa que tot i que encara és petita, cal explicar i fer-la participar, anar fent cada dia i estar molt atenta a les reaccions i demandes de la nena per tal de poder deixar que sigui la Mariona qui poc a poc pugui anar agafant més control a mesura que adquireixi les habilitats. Pensa que la nena aprèn a mesura que va fent, per això tant ella com el seu marit, l'estimulen i la fan participar sempre que es pot.

Hem pogut observar que la mare mostra petites diferències en el seu estil en funció del context d'activitat en què estan enrolades. Aquestes diferències són notòries sobretot en activitats de cura personal. En arribar, en marxar de l'Espai o en rentar-se les mans, per exemple, l'estil de la mare se situa més a prop de les dimensions de control, **autoritari-hiperprotector**, i de participació, **dependent-sacrificat**. La mare té tot el control i dirigeix l'activitat sense deixar que participi activament i per tant creant dependència. En altres contextos de joc, la mare li deixa molt marge d'actuació, fins i tot en alguna ocasió on la Mariona ha tirat algun objecte o ha donat copets a un company de joc, no intervé. Observem pràctiques educatives que podem situar en els eixos dimensionals **de permissivitat-marge d'acció/indiferència i dimissió**. De totes maneres, el seu estil més habitual és **l'harmònic**, ja que manté sovint un equilibri entre dirigir i deixar marge a la nena segons el moment i situació. Possiblement, per la percepció que la Mariona encara és petita per fer les coses, sovint la mare té el control de l'activitat però estimula que la seva filla tingui iniciativa i quan la nena en té, li dona suport i pondera.

En la major part de les activitats és la Mariona qui escull el context d'activitat i qui el finalitza, però és la mare qui estimula l'infant durant l'activitat. La construcció conjunta s'estructura a partir del **llenguatge verbal** acompanyat d'**accions concretes**. Les actuacions de la mare tenen sovint **metes centrades en el desenvolupament** de la Mariona a partir d'**estratègies afectives i motivacionals**, com el dir-li "molt bé, estàs molt guapa amb la diadema" en el context del racó de perruqueria. En molt poques ocasions hem observat estratègies cognitives lingüístiques, possiblement perquè fins al mes de maig, la Mariona pràcticament no s'expressava verbalment. Val a dir, que la mare utilitza un llenguatge no infantilitzat per parlar amb la Mariona i que si no

hi ha un conflicte d'interessos entre ella i la mare, no utilitza el llenguatge per explicar o raonar allò que fan, sinó per fer propostes i dur-les a terme.

En l'entrevista final, ens explica com poc a poc va aprenent a respectar les opinions i decisions de la Mariona, tot i que assenyala que no sempre és fàcil. Ens ho exemplifica a partir d'una situació en què s'han de baixar les escales. Les seves expectatives com a mare sobre el que la Mariona ha de fer i el que en realitat fa, no sempre van a l'hora. Ella espera un comportament de la seva filla però es troba que no passa. Aleshores ella procura canviar les seves expectatives per tal d'ajustar-les millor a les necessitats de la nena:

Has de baixar les escales de cul. Li importa un pimiento, les baixa com ella vol. Clar, jo he après una mica a respectar que no tot ho ha de fer com jo li dic, que si no baixa les escales de cul i les baixa de cara però no cau, és que ella potser se sent més segura així però clar, això has de fer un procés. I quan no ho veu clar les baixa de cul, però no sempre que jo crec que les ha de baixar de cul, les baixa de cul. És molt, no sé, potser encara és una mica d'hora... però té com molt clar, és com quan ha acabat de dinar, tu ja pots pensar aquesta és l'última i ella diu que no i ha menjat bé però ja no vol més i t'ho deixa molt clar, és que es treu el pitet, no? i dius... de vegades et mira "es que no me entiendes o què te pasa?" sí, si és molt, amb això és com molt segura, és molt insistent, no?

(Família 1. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:13:34.07)

Aquesta mare ens explicita un procés de conflicte cognitiu on les expectatives desitjades no es compleixen i com la mare revisa les seves concepcions i creences per tal de poder ajustar millor el que espera de la nena en funció de les experiències viscudes en cada situació.

Hem observat que la mare respecte el ritme de la Mariona i les seves propostes. Quan observa que la nena no està motivada, procura estimular-la amb altres propostes però respecta si la Mariona no vol continuar.

En l'entrevista final ens explica que valora molt més el temps d'estar amb les seves filles. Hi ha hagut un canvi en la visió de la maternitat que es va consolidant en el temps. Prioritza el poder estar amb les nenes i compartir temps i espai. La feina, tot i que la gaudeix molt, ha passat a una segona línia de prioritzacions. Procura no allargar la jornada laboral i si cal, fer-ho quan les nenes dormen. Aquest canvi en l'escala de valors el viu molt positivament ja que s'adona que quan més temps passa amb les nenes, més el valora i més necessitat té de ser-hi. Destaca la diferència entre estar amb la Mariona i educar-la a partir del joc. El fet de participar en les tasques quotidianes no es veu com una tasca educativa, sinó que cal trobar temps per jugar amb la nena, al marge de la quotidianitat:

Disfrutar el temps que estan despertes, tot i que no sempre és fàcil. Amb les coses de casa, de vegades tu mateix dius "ui, però si avui no he jugat amb ella, i dius, home demà no pot ser", no? perquè has fet rentadores, has fet no sé què. Està estàs, però de vegades t'has de recordar a tu mateix que no només és estar sinó d'educar una mica.

(Família 1. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:10:41.57)

Aquesta mare assenyala la diferència entre compartir espai amb les seves filles sense interatuar-hi directament i participar amb elles en contextos d'activitat, sobretot en escenaris de joc. Valora molt més positivament el temps de jugar que cap altre, ja que pensa que jugant, estimula més els aprenentatges de la Mariona. Les metes de les interaccions amb la Mariona estan centrades principalment en el seu desenvolupament i aprenentatges més que en la conveniència de la mare.

➤ **Expectatives entorn dels infants i la seva relació amb les pràctiques socioeducatives dutes a terme en el context de l'EF. Família 1**

A continuació exposem els resultats de les expectatives expressades per la mare en les entrevistes en relació amb les observacions fetes en diferents contextos d'activitat on s'hi enrolaven mare i filla. L'ordre utilitzat està en funció de les categories que en les entrevistes han tingut més pes i que per tant han estat les expectatives més destacades per la mare.

ACTITUD (E:53/OM:80/OI:116).⁹

Família núm.: 1-Mariona				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F. de codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTITUD E:53/O:197	Dependència (I) – E:11/OM:8/OI:20	Predi.	· Pren la iniciativa en les actuacions i activitats amb l'infant · Mostra baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant	· Es mostra dòcil (es convenç fàcilment) · Necessita l'atenció o la proximitat de la mare · Dependent afectivament · Reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè
	Ordre + (I) E:2/OM:4/OI:5	Desig	· Fomenta que l'infant participi en desar · Participa a l'hora de desar objectes i reorganitzar els racons o material	· Participa en desar objectes
	Desordre (I) – E:2/ OM:1/OI:1	Predic	· Desa els objectes sense fer participar l'infant	· Evita participar a l'hora de desar objectes i reorganitzar els racons o materials
	Autonomia (I-F) + E:22/OM:15/OI:32	Desig ↓ Predic	· Mostra iniciativa · Manifesta les seves opinions, gustos i preferències · Pren decisions sobre les seves pròpies actuacions i activitats · Fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en què està immers	· Mostra iniciativa · Mostra capacitat per prendre decisions sobre les seves pròpies actuacions · Expressa opinions, gustos i preferències · S'entreté sola · Més independent afectivament · Autònoma a l'hora de la reunió de pares · Està tranquil·la amb els altres sense la mare
	Serenitat (I-F) + E:9/OM:36/OI:29	Desig ↓ Predic	· El to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba · Expressa els continguts del discurs amb claredat · Els moviments del cos són harmònics i suaus · Parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor · Escolta, espera, es mostra pacient i receptiva davant el ritme de l'altre	· Els moviments del cos són harmònics i suaus · Parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor · El to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba · Escolta, espera, es mostra pacient i receptiva davant el ritme de l'altre

⁹ E: nombre de categoritzacions en les entrevistes

O: nombre de categoritzacions totals en les observacions

OI: nombre de categoritzacions en les observacions relacionades amb l'infant

OM: nombre de categoritzacions en les observacions relacionades amb la mare o pare

Continuació Família núm.: 1-Mariona			
EXPECTATIVES EXPRESADES		PRÀCTIQUES OBSERVADES	
Supercodis	Tipus	Mare	Infant
Esvaïment E:0/OM:3/OI:0	-	· Parla amb un ritme accelerat, mostrant nerviosisme o inquietud	No s'observa
Consideració(I-F)+ E:6/OM:4/OI:6	Desig ↓ Predic	· Promou tenir cura dels objectes i materials · Respecte als altres · A l'hora de compartir materials o espais, té en compte l'altre	· Té cura dels objectes i materials que l'envolten · Té en compte l'altre a l'hora de compartir materials o espais
Desconsideració E:0/OM:0/OI:2	-	No s'observa	· Envaeix el torn de paraula o d'actuació en situacions compartides amb els altres · No vol compartir objectes o espais
Persistència (F) E:1/OM:1/OI:5	Predic	· Mostra la capacitat que té d'iniciar i acabar una activitat · Estimula la continuïtat de l'activitat · Ofereix bastides · Utilitza accions concretes i estratègies verbals · Raona i explica les coses	· Es mostra la capacitat d'iniciar i acabar una activitat · Davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que ho aconsegueix
Inconstància E:0/ OM:0/OI:2	-	No s'observa	· Dificultats per iniciar i acabar les activitats en què s'enrola

Quadre 6.04. Família 1. Expectatives d'Actitud i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

➤ Autonomia (E:22 /OM:15/OI:32)-Dependència (E:11/OM:8/OI:20)

Inicialment les expectatives predictives de la mare pel que fa a la Mariona són de dependència. Expressa el desig que la seva filla sigui més autònoma sobretot en l'àmbit afectiu. Les pràctiques educatives observades mostren que la mare sovint pren la iniciativa en les activitats i la nena es mostra receptiva i accepta les propostes que li fan. En situacions de cura personal, la mare mostra baixes expectatives en les habilitats de la nena. Sovint no la deixa participar i la Mariona es deixa fer, tot i que quan la mare li dóna l'oportunitat, de guardar les sabates, per exemple, ella es mostra capaç. D'altra banda hem vist que la mare sovint estimula la seva filla a prendre decisions i a tenir iniciativa (OM:12) i que la nena és autònoma en aquest sentit (OI:18). En l'àmbit afectiu ha fet una progressió més lenta del que esperava però valorada molt positivament per la mare. Ella mateixa explica que a partir del mes d'abril canvia la seva actitud i això ajuda la nena a ser més segura i a ser menys dependent, tal com relata ella mateixa:

I potser durant no sé, de tot el curs fins a l'abril o aixins, que la Isabel em va fer un comentari que trobo que em va fer pensar i que tenia raó, és que jo crec que de vegades transmetia a la Mariona que em molestava, que... o sigui que no tolerés que jo m'allunyava. O sigui, que jo em posava fora del cercle [de la reunió de mares i pares] però tota l'estona intentava enviar-la cap a les educadores. "Mariona has d'anar cap allà"... i la Isabel em va fer un comentari de de... que

potser, jo em relaxés una mica. Que no passava res perquè estigués allà i que si ella entenia que no m'importava que estigués allà potser s'allunyava i realment, des d'aquell dia s'allunya amb més tranquil·litat, vull dir potser des del dia que jo no li exigeixo que s'allunyi. Sí... no que dic, bueno pues, saps? jo li deixava estar amb mi però deixant-li clar que havia d'estar sense mi, no? i potser al fer aquest canvi ha fet que ella s'allunyi i estigui més tranquil·la. I això sí que ho he notat. I respecte a mi i la meva parella, crec que una mica hem entès això, aquest missatge.

(Família 1. Fragment de la transcripció de l'entrevista final.0:02:46.02)

En les observacions veiem que la mare tenia una actitud molt activa amb la nena en els diferents contextos d'activitat i de sobte, a l'hora de reunió canviava cap a una actitud distant, on gairebé es mostrava molesta (moltes vegades amb els braços creuats i amb actitud tensa). La Mariona reaccionava davant del canvi amb actituds de més dependència, volent estar a sobre la mare i plorant si no ho aconseguia. Tal com assenyala la mare, observem que hi ha un canvi de conductes més distants on convidava a la Mariona a marxar per anar amb les educadores o els altres infants, a una de diferent, on és mostra més relaxada, més propera, parlant amb la nena i no forçant-la tant a marxar de la sala. Observem que la Mariona, continua entrant a la sala de reunions però ho fa amb menys freqüència i quan ho fa, en té prou en sentir que està dins d'un mateix espai que la mare però no necessita el contacte físic, inclús, dona l'esquena als pares i mares reunits per observar infants i educadores des de la porta. En l'últim més, s'està tranquil·la amb les educadores en un espai molt més distanciat del lloc de reunió de les famílies. Veiem que el fet de no interaccionar, distanciar-se i motivar a la nena a marxar va tenir l'efecte contrari a l'esperat per la mare. No va ser fins que una educadora, subtilment va intervenir, tranquil·litant la mare fent-li veure que no passava res, que es prenguessin el seu temps totes dues. Des d'aquell moment, la mare reflexiona i canvia d'actitud. El fet d'estar més propera però alhora deixar clar que aquell és un moment de reunió i no de joc, fa que la nena també es tranquil·litzi i busqui les propostes més estimulants de les educadores en comptes d'estar amb la mare.

Observem que no sempre hi ha coherència entre les expectatives i les pràctiques educatives. En situació de cura personal es mostren baixes expectatives en relació amb la competència de la Mariona, tot i que hi ha evidències que no és així. Aquesta actitud fa que es desaprofitin situacions riques per tal que la nena sigui més autònoma. Observem també que el traspàs de control s'intenta fer però encara li costa a la mare no liderar l'activitat. D'altra banda, cal destacar que la manera de gestionar l'estona de separació, posant barreres afectives, sobretot, porten a la Mariona a actuar de manera més dependent que quan la mare no posa tanta pressió en què la nena actuï de la manera desitjada. Veiem que no totes les actuacions ajuden a complir expectatives, el canvi d'actitud i afectivitat mostrada per la mare, són les variables que ajuden a treballar millor la desitjada separació.

➤ Ordre (E:2 /OM:4/OI:5)-Desordre (E:2 /OM:1/OI:1)

La mare explicita expectatives predictives en quan a l'actitud de desordre de la nena. Pensa que és petita, per això tot i que a casa l'estimulen a participar ella no ho fa. En les observacions hem vist, com la mare està activa a l'hora de desmar els materials però només en una ocasió ha fomentat la participació de la nena. Pensem que això es deu a dues raons. En primer lloc a l'EF el fet que després de jugar s'ordeni les joguines es potencia de manera subtil però no clara. Sovint, són els pares qui recullen en acabar l'activitat i a vegades col·laboren els infants. Les educadores també recullen quan hi ha materials escampats. Però és especialment en el moment de recollir per tal d'iniciar una activitat conjunta quan sobretot els pares i les educadores recullen. És una tasca que es procura fer ràpidament, sense donar-hi massa valor educatiu. Tot i així, hem observat que la

Mariona es mostra ordenada en diverses ocasions tot i que no li ho demanin directament. Pensem que el fet que a casa ho fomentin i de veure altres infants i adults recollint, facilita que la nena imiti i participi en tenir cura de l'espai. Tot i així, la mare no valora aquestes petites fites i per tant no pondera aquesta habilitat mostrada per la Mariona. Les expectatives de la mare no es compleixen tot i que les observacions ens mostren que la Mariona és ordenada a l'EF. La mare pensa que la nena és petita i qualsevol acció és menystinguda, es considera una anècdota. Per tant, malgrat haver-hi evidències, és possibles que les expectatives siguin massa altes i per tant les petites aproximacions no són gaire valorades perquè disten de l'expectativa esperada.

➤ Serenitat (E:9/OM:36/OI:29)-Esvalotament (E:0/OM:3/OI:0)

La mare expressa expectatives de desig en relació amb ella mateixa ja que comenta que li agradaria poder mantenir més la calma amb les nenes. Fa referència a la importància de mostrar serenitat a l'hora d'educar els infants, ja que considera que si els pares estan tranquils és més fàcil que els infants també ho estiguin. Ella comenta que habitualment la Mariona és tranquil·la però ens explica com en diferents moments sobretot amb la filla gran, a ella li costa mantenir la calma però treballa per tal de millorar quan no ho aconsegueix:

De vegades intento aprendre a mantenir la calma, que no sempre és fàcil, vale? vull dir, de vegades pues no sé sempre intentar donar l'alternativa quan... la meua filla gran sobretot, es nega molt a fer les coses "això no vull, no vull" i a vegades dius "tu, per favor" paciència. No vull dir... tu mateix intentes autocontrolar-te perquè a la tercera faries crits, no? i llavors, clar, no treus res, o sigui, quan més tranquil estàs tu, més tranquils estan ells, però això de vegades no és fàcil portar-ho a la pràctica, no? de vegades, tenen el punt per trobar-te les pessigolles i has de procurar... que ells no ho fan per, no ho fan per, vull dir per fer la guitza, no? vull dir, ella està a la seva fase del no i la té molt desenvolupada, no? i aleshores perds la paciència amb la gran i de seguida la petita a la que pues també, t'enfades no? i aleshores després recapacites i dius no. Jo crec que una de les coses que fem bones el Joan [la seva parella] i jo és que de vegades ens autocrítiquem molt i dir: "home, això no ho hem fet bé, no nem bé aixins".

(Família 1. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:07:34.86)

La mare ens explica com en situacions més tenses intenta donar un significat a les conductes de les seves filles, no prendre's la situació de manera personal. Després d'intentar comprendre el motiu del petit conflicte, procura aprendre a buscar estratègies per tal d'ensortir-se'n sense arribar a fer crits. Una d'elles és donar alternatives a les filles.

En les observacions hem vist que tal com exposa la mare, la Mariona habitualment mostra serenitat, només l'hem vist més inquieta durant els primers mesos en els moments de separació que comporta la reunió amb les famílies. La mare habitualment també mostra serenitat, és mostra pacient amb la seva filla i altres infants. Tot i així, sobretot al principi, durant l'estona de la reunió de pares, estava tensa i mostrava en la seva manera de parlar amb la nena, més ràpid i en un to més alt que el que utilitza habitualment. Tal com hem explicat anteriorment, més endavant la mare canvia la percepció de la situació durant les reunions, canvia l'actitud i tot i que la Mariona la reclami, mostra serenitat.

➤ Consideració E:6/OM:4/OI:6-Desconsideració E:0/OM:0/OI:2

La mare expressa que per a ella és molt important el respecte i procura fomentar-lo en les seves filles. Explica com ella intenta ser respectuosa amb la Mariona i el seu ritme, tot i que li costa acceptar a vegades la seva manera de ser, tant demandant.

En les observacions veiem com la mare es mostra respectuosa i com també fomenta el respecte cap als altres. La Mariona es mostra curiosa amb els materials, objectes i espais igual que la seva mare. Tot i que habitualment té en compte els altres en situacions compartides, hem observat només un parell d'ocasions en què, estant amb la mare llegint contes, s'ha mostrat menys

considerada amb altres infants. Tal com la mare ens ha explicat, ella fomenta que les seves filles tinguin els llibres com un bé preuat. Cadascuna té els seus, tot i que els poden compartir. La mare també explica que fomenta moments de lectura per gaudir on s'evitin les interrupcions i es respecti l'espai. Pensem que la Mariona, en aquestes dues situacions ha mostrat la manera en què ha interioritzat aquestes idees, és a dir, ha fet saber als altres infants que respectin tant el conte com l'espai en aquests moments és seu i que no les destorbin. La mare, en cap de les dues situacions ha mostrat cap reacció, si no que ha continuat amb l'activitat.

Hi ha coherència entre les expectatives de desig, les actuacions de mare i filla i la valoració positiva que en fa la mare.

➤ Persistència (E:1/OM:1/OI:5)-Inconstància (E:0/ OM:0/OI:2)

La mare expressa expectatives predictives de persistència de la Mariona. Comenta que la seva filla quan vol alguna cosa persisteix i no declina fàcilment. Explica que davant de situacions on ella li diu que no ho faci, la nena continua. Aquest fet sorprèn a la mare que explica que amb la filla gran, això no passava, quan posaves un límit, l'acceptava i ja està.

No hem observat episodis on la Mariona hagi hagut d'insistir o persistir, però sí que hem observat constància en les activitats. Mostra capacitat per començar i acabar aquelles activitats en què s'enrola, tot i que a vegades, fruit del cansament o de l'interès, no sempre es mostri així. Durant les activitats la mare fa propostes, estimula la nena a tenir iniciativa, ofereix bastides i quan cal fa explicacions. Pensem que aquestes actuacions de la mare fomenten l'interès i la persistència de la Mariona en les activitats en què es troben immerses.

RELACIÓ (E: 11/OM:47/OI:24).

Família núm.: 1-Mariona				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
RELACIÓ E:11/O:71	Interactuació (I-F) E:8/OM:31/OI:12	Desig	· Gaudir d'un temps i estar per ell · Estableix contacte amb altres infants · Deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres adults	· Mostra habilitat · A l'hora de promoure intercanvis amb altres adults · Estableix contactes amb altres infants · No mostra interès a establir contactes amb altres infants
	Xarxa Social (I) E:3/OM:0/OI:2	Predic	· Fa referència a persones o cercles socials de què disposa	· Fa referència a persones o cercles socials de què disposa l'infant

Quadre 6.05. Família 1. Expectatives de Relació i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

La mare descriu l'Espai Familiar com un lloc de relació i aprenentatge. Valora molt el fet de poder tenir un temps per estar amb la seva filla sense neguits quotidians i gaudir juntes. Totes dues es mostren carinyoses i properes. La mare expressa que la Mariona no mostra massa interès a relacionar-se amb els altres infants i que té dificultats per relacionar-se amb l'altre gent, fins i tot

amb els familiars propis, com l'avi. És desconfiada i necessita conèixer molt a les persones per acostar-s'hi. La mare té expectatives de desig que la Mariona pugi relacionar-se millor amb els altres.

Ens comenta que la família disposa d'una xarxa social i familiar important, pensem que potser per aquest motiu la mare no expressa expectatives de relació per a ella sinó que se centra més en la seva filla.

Durant el curs hem observat que, sovint, molts infants s'acosten als contextos d'activitat en què estan enrolades mare i filla. La mare habitualment interacciona amb ells i els inclou (OM:9) però no fomenta una relació més directe entre els infants i la seva filla (OM:7). Observem que inicialment promou intercanvis entre la seva filla amb els altres (OM:4) però en els últims mesos ho deixa de fer. Possiblement, pot tenir a veure amb el canvi d'actitud que parlàvem anteriorment, ja que coincideix en el temps. Observem que la Mariona, es mostra considerada a l'hora de compartir objectes i espais amb altres infants, tot i que a vegades, acapara per tal d'estar més a prop de la mare. També veiem com a mesura que passen els mesos, la Mariona és mostra més segura, mostra més interès a relacionar-se amb altres infants, sobretot durant l'últim més, on se la veu més relaxada, inclús inicia relació amb altres mares o s'acosta a contextos d'activitat on estan altres infants sense que la seva mare l'acompanyi. Tot i així, la major part del temps, és amb la mare amb la persona que més interactua. La mare valora aquests canvis molt positivament però considera que encara cal seguir treballant-hi.

ACTIVITATS (E:18 /OM:21/OI:24).

Família núm.: 1-Mariona				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTIVITATS E:18/O:45	Literària (I-F)+ E:5/OM:4/OI:4	Desig ↓ Predic	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Explorària (I) E:1/OM:0/OI:4	Predic	No s'observa	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Psicomotriu (F) E:1/OM:1/OI:2	Predic	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Praxioconstructiva (I) + E:1/OM:1/OI:1	Desig	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Artisticoplàstica (F) + E:4/OM:2/OI:1	Predic	· En propostes grupals de l'Espai Familiar · S'evidencia la participació o preferència en aquest tipus d'activitat	· En propostes grupals de l'Espai Familiar · S'evidencia la participació o preferència en l'activitat

Continuació Família núm.: 1-Mariona			
EXPECTATIVES EXPRESSADES		PRÀCTIQUES OBSERVADES	
Supercodis	Tipus	Mare	Infant
Simbòlica (F) E:2/OM:3/OI:4	Predic	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
Cura personal (I-F) E:2/OM:4/OI:3	Es petita ↓ Predic	· L'adult pren la iniciativa en aquest tipus d'activitat on està immers l'infant · Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
Domèstica (I-F) E:2/OM:1/OI:1	Es petita ↓ Predic	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat

Quadre 6.06. Família 1. Expectatives d'Activitats i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

Les expectatives de desig de la mare en funció de les preferències de la seva filla són les d'activitats **literàries** (E:5/OM:4/OI:4), mirar o escoltar contes. En les observacions hem pogut veure com mare i filla gaudeixen d'aquestes activitats on totes dues s'enrolen de manera cooperativa. Mare i filla, assenyalen parts del conte i les anomenen.

La mare explicita expectatives de desig entorn d'activitats **praxicoconstructives** (E: 1/OM:1/OI:1), comenta que els agraden molt els puzzles i que en compren més que no pas altres jocs. Tot i que a l'espai n'hi ha, no hem vist que s'enrolin en aquesta activitat, possiblement perquè a la Mariona encara li interessen més altres propostes.

Quant a les expectatives predictives fan referència a activitats de tipus exploratòries, psicomotriu, artísticoplàstica i simbòlica. Explica que la seva filla fa molta activitat de tipus **exploratori** (E: 1/OM:0/OI: 4). Observem que sovint en les activitats en què estan immerses mare i filla, la nena fa explora objectes, com per exemple, en el racó de perruqueria, més que fer el joc simbòlic que li proposa la mare, agafa els objectes, els mira, els xupa, els toca... aquesta activitat no hi és tant present al final del curs on la Mariona mostra altres interessos i un tipus de joc més elaborat.

La mare també expressa que la Mariona fa joc **psicomotriu** (E: 1/OM:1/OI: 2), sobretot amb una pilota o cotxe, on el joc és arrossegar-los, tirar-los, i recollir-los. En l'EF no hem tingut massa ocasions d'observar aquesta activitat, quan ha jugat amb els cotxes ha fet un joc més de tipus simbòlic fent-los anar dins del garatge. Si que hem vist que gaudeix de jocs de falda que impliquen moviment i alhora afectivitat, com amb «**ari**, arri, tatamet». Al marge de moments puntuals no s'han observat aquest tipus d'activitats, possiblement perquè les propostes que ofereix l'Espai són molt variades i han captat l'atenció de mare i filla.

En l'entrevista final reforça el fet que la nena està molt interessada en els contes tal com ells desitjaven i comenta que la Mariona mostra nous interessos en activitats de tipus **simbòlic** (E: 2/OM: 3/OI:4) i **artístiques plàstiques** (E: 4/OM:2 /OI:1), sobre tot pintar. A l'EF hem observat que la mare sobretot ha fomentat racons de joc simbòlic: la cuineta, el racó de nines o la

perruqueria, per exemple. La Mariona hi ha participat però moltes de les seves accions eren més exploratòries que simbòliques. Quant a les activitats plàstiques i artístiques, a l'EF la majoria es fan de manera grupal, menys el racó de la pissarra. En elles la mare hi ha participat molt activament motivant a la Mariona a participar-hi.

Quant a activitats de cura personal o de participació en tasques domèstiques hi ha un canvi. Inicialment la mare ens comenta que tot i que l'animen a participar no és una prioritat ja que és massa petita. Poc a poc i d'acord amb el desenvolupament de la Mariona, observem que la mare l'anima més a prendre control en tasques com ara rentar-se les mans o treure's les sabates. En quan a tasques domèstiques, el que hem observat és més joc simbòlic relacionat amb aquest tipus d'activitat. La mare, en l'entrevista final ens comenta el següent:

Bueno ara, a medida que van prenent una mica d'interès ho incentivo més, no? sí que es treu la sabates, es treu el boquer, s'intenta netejar amb la tovalloleta. Poc a poc li vas donant una mica més de... marge, no? i sí, ara és una cosa que ella mateixa jo crec que demana. O menja sola...

(Família 1. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 23:03)

Inicialment no era una expectativa que la mare expressava però sí que en quan ha vist que la Mariona mostra més interès per participar li ha deixat més marge perquè la nena sigui més autònoma en aquest aspecte. Aquesta explicació de la mare és coherent amb el que hem pogut observar en les diferents sessions.

COMPETÈNCIA (E:9/OM:21/OI:31).

Inicialment la mare destaca expectatives de desig en quan a habilitats i competències relacionades amb actituds de consideració per a ella, com a mare, i de relació per la Mariona. En la valoració final expressa que hi ha canvis tant en ella com en la seva filla que valora positivament, tot i que és un procés d'aprenentatge que cal continuar treballant. Les observacions que hem fet són coherents amb el que la mare expressa. Tant la mare com la filla, molt sovint observen a les altres famílies i la Mariona, imita allò que veu, sobretot quan ho fa la mare. Algunes destreses que volem destacar de la Mariona a part de la millora en la seva autonomia i relació, és la competència lingüística, la capacitat per relacionar imatges i cançons, o memoritzar les cançons i les seves gesticulacions.

REFERENTS (E:3/OM:3/OI:1).

Família núm.: 1-Mariona				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
REFERENTS E:3/O:4	Contextuals (F) E:3/OM:1/OI:1	Desig	· Explícita actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació amb els objectes	· L'infant mostra pautes i límits ja establerts en relació amb persones
	Socials E:0/OM:2/OI:0	-	· Evidencia pautes i límits que estableix en relació amb les persones o cercles socials amb què compten	No s'observa

Quadre 6.07. Família 1. Expectatives de Referents i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

En l'entrevista final la mare expressa expectatives de desig que la Mariona accepti millor els límits que li posen. En les nostres observacions dins de l'EF hem vist que tant la mare com la filla són molt respectuoses amb les normes socials i contextuals que hi ha. En comptades ocasions, la mare ha evidenciat algun límit a la Mariona i ella ho ha acceptat sense massa complicacions. És possible, que en aquest context, envoltades d'altre gent, la mare flexibilitzi els seus límits i la Mariona, accedeixi fàcilment a no traspasar-los.

➤ **Conèixer les expectatives parentals entorn de l'EF i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context. Família 1**

ESPAI FAMILIAR							
Expectatives		Mare		Valoració	Infant		Valoració
		I	F		I	F	
RELACIÓ	Afectivitat	X	X	· Dedicar-li el mateix temps que li he dedicat a l'altre perquè crec que és un temps, no sé, que només li dediques amb elles, no? I veus com es desenvolupen, com creixen	X	X	· Ara plora menys, està una mica més tranquil·la, ehmmm, de totes maneres cada dia quan arribem li costa el... té com una petita, quan arriba necessita un fragment del temps una mica d'adaptació, no?
	Interactuació	X	X		X	/	
COMPETÈNCIA	Aprenentatge	X	X	· Sempre tens dubtes, els nens són diferents i els dubtes que tenies amb un no els tens amb un altre	X	X	· És capaç de respectar l'estona que jo estic aquí [reunió], tot i que em ve a buscar moltes vegades, com a mínim, ja puc estar dins del cercle
ACTIVITATS		X	X		X	X	
ACTITUD	Autonomia	-	-	· Les activitats la veritat és que m'estan molt bé, m'agraden molt	X	/	· Jo crec que ha millorat molt, però encara li queda
	Consideració		X		-	-	
	Serenitat	X	X	· Seguir aprenent. El sentir-te de vegades desbordada per la situació i intentar controlar això d'aprendre a mantenir una mica la calma	-	-	

Quadre 6.08. Família 1. Expectatives inicials i valoració en relació amb la participació a l'Espai Familiar

Podríem dir que aquesta mare és experta com a usuària del servei, en el sentit que fa tres anys que participa a l'EF, dos anys amb la seva filla gran i ara amb la petita. Expressa el seu desig de continuar participant tant per la seva filla com per a ella mateixa. Expressa expectatives de desig en relació amb la **competència** en el seu rol de mare i en l'**autonomia** de la Mariona.

Tens el segon i has de tornar a aprendre, vull dir, tens unes idees que tens amb el primer i no s'adaptien al segon, és molt diferent de caràcter i aleshores torno a necessitar venir a l'espai familiar per aprendre. Per aprendre a tractar-los les diferències que tenen perquè tu has après unes coses amb el primer i creus que les has de fer igual amb el segon i no és així, no? és com tornar a començar de 0.

(Família 1. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:00:49.02)

En la valoració final explica que el participar d'aquest servei li ha permès millorar les seves pràctiques educatives i que tot i pensar que la seva experiència anterior com a mare era suficient, s'adona que les diferències entre les maneres de ser i fer de les seves filles fa que necessiti aprendre i ajustar noves pràctiques més acurades a l'infant. En aquest sentit, percep que el poder

participar a l'EF l'ajuda a poder reflexionar i millorar les seves pràctiques educatives. Explica que gràcies a una intervenció subtil d'una educadora, ha pogut canviar algunes maneres de fer, que l'han ajudada tant a ella com a la Mariona a ser menys dependents. El fet de poder respectar el ritme de la nena i no voler córrer, l'ha desengoiat com a mare i ha permès que la nena no senti que la mare no la vol en les estones de reunió. Poc a poc, la serenitat de la mare i el fet de no promoure que la nena marxi de la sala de pares, han fet que la Mariona no necessiti anar tant sovint a buscar a la mare i es quedi més tranquil·la amb les educadores.

També expressa expectatives predictives en les oportunitats de relació de la Mariona i els intercanvis d'experiències amb altres famílies. En aquest sentit valora positivament els canvis que ha observat en la Mariona, és més independent, fins i tot a l'hora de la reunió, on sovint ja no entra a la sala o si entra, ja no plora o reclama amb la mateixa intensitat a la mare. Tot i així, la mare pensa que cal continuar treballant en aquest sentit.

Les expectatives predictives quant a les activitats es compleixen. La mare les valora molt positivament i comenta que algunes de les activitats les ha fet a casa, com el tenir taps de suc metàl·lics per posar i treure d'una ampolla de llet.

➤ **Consideracions finals sobre la família 1**

Hem observat que a l'EF tal com la mare ens va expressar en les entrevistes, l'estil de criança mostrat habitualment és **l'armònic**, tant quant a control com a participació, tot i així hi ha variacions en funció de la situació i activitat. Això fa que a voltes el tipus de participació també canviï bastant, des de pràctiques educatives molt directives en situacions de cura personal; cooperatives, en situacions artístiques plàstiques o literàries; associatives o actuant d'observadora, en context de joc simbòlic on sovint mostren actuacions amb objectius diferents. És important tenir en compte com el context d'activitat pot influenciar en el tipus de participació que poden tenir mare i filla. En aquest cas, les activitats més dirigides, com llegir un conte, faciliten més intercanvis i afectivitat que activitats més lliures. Pensem que és important que hi hagi un bon balanç entre activitats que permeten cooperació i altres que faciliten més marge d'actuació. És en aquestes on la mare té uns instants per distanciar-se i observar.

Les expectatives de la mare de la Mariona són principalment de desig quant a **actituds**, sobretot en **autonomia** i **relació**. Observem que la mare duu a terme actuacions que fomenten que aquestes expectatives es compleixin. Observa, comparteix experiències, escolta, reflexiona i procura adoptar actituds més flexibles que l'ajudin a ser més respectuosa amb les característiques i ritme de la seva filla. En la seva valoració final en consonància amb les nostres observacions, valora positivament canvis cap a les expectatives desitjades tot i que comenta que és un procés més lent del que es pensava. El poder compartir temps amb la nena, espai i reflexions amb altres famílies i educadores han ajudat a aquesta mare a sentir-se més segura i trobar noves pràctiques més ajustades a la realitat canviant.

Els petits avanços observats que mostren una evolució d'expectatives de desig cap a expectatives de predicció són d'efecte fort, ja que observem relacions amb actuacions que ja formen part del repertori habitual que mostren tant la mare com la filla.

És important destacar el rol de la mare en fomentar activitats que ella juntament amb el seu marit consideren importants, com la lectura. Fent de models i donant oportunitats de participació, la

Mariona s'engresca amb la lectura. Sap que quan agafa un llibre, la mare respondrà i tindran una estona de gaudir conjuntament. Per contra, tot i que la mare comenta que també estimulen el fer puzzles, no hem observat actuacions que fomentin aquesta activitat a l'EF. És possible que l'oferta d'altres activitats que no tenen a casa, hagi fet que es prioritzin altres opcions. La mare també prioritza el joc simbòlic. La Mariona s'hi engresca però sovint, cal que la mare tingui el control i el pes de l'activitat ja que la nena està més interessada en explorar els objectes.

Podem concloure que el fet d'expressar expectatives de desig no sempre implica mostrar actuacions relacionades, ja que aquestes van en funció del context. Hem observat que les expectatives que van acompanyades d'actuacions tenen més probabilitats de complir-se, en el cas de desig, o de mantenir-se, en el cas de les predictives. No totes les actuacions faciliten el compliment de les expectatives. Hem observat que inicialment les actuacions de la mare en les estones de reunió van fer que la Mariona se sentís menys segura i molt més dependent. Les actituds de la mare, la serenitat i la consideració han estat elements clau en les actuacions que han facilitat l'autonomia de la Mariona.

Les expectatives poc acurades promouen insatisfacció. Tot i que hi ha hagut canvis en diferents aspectes, no s'han valorat de manera coherent amb el que hem observat ja que disten molt del que la mare esperava. No sempre l'esforç percebut de la mare es tradueix en els canvis esperats. Cal tenir expectatives ajustades i entendre que com a tot procés els canvis venen d'un treball constant en el temps. La influència bidireccional de la mare i la filla són el motor que fa que les actuacions es puguin ajustar facilitant que expectatives siguin més realistes i que es compleixin o es modifiquin.

Família núm. 2- Vicenç

Ideologies i estils parentals				Expectatives al voltant de	Tipus d'expectatives	Pràctiques educatives associades
Ideologia Moderna				Actituds	Desig/Predictives	Sí
Control		Grau de participació		Activitats	Desig/Predictives	Sí
Exigència	Protecció	V. afectiva	Dedicació	Relació	Desig	Sí
Harmònic		Harmònic		Referents	Predictives	Sí
				Competència	Desig/Predictives	Sí

Quadre 6.09. Resum família 2

Ideologies i estils parentals. Família 2

La mare i el pare del Vicenç tenen estudis universitaris i tots dos treballen fora de casa, tot i que la mare fa mitja jornada de tardes per tal de poder gaudir dels seus fills. Compten amb el suport dels avis per tal de tenir cura dels infants quan ells dos no poden. El Vicenç és un nen de divuit mesos que participa a l'Espai Familiar amb la seva mare. Igual que la família de la Mariona, aquesta mare també ha participat en aquest servei els últims dos cursos amb la seva filla gran, que en el moment de l'entrevista tenia 3 anys. La mare està esperant el tercer fill que naixerà durant l'estiu.

La mare explica que la maternitat li ha comportat canvis en les concepcions que té sobre l'infant i el rol parental. Explicita que a ella mai no li havien agradat les criatures i que pensava que els nens se'ls havia de tractar amb autoritat i portar a la guarderia. Des del moment que va ser mare es va començar a qüestionar aquelles concepcions que havia construït socialment. Canvis en relació amb l'estil parental, en la visió de l'infant, ara entesa com una persona a qui s'ha de respectar, i també canvis en les pràctiques de criança. Les seves narracions ens mostren que sosté una **ideologia moderna** (Palacios *et al.*, 1998), tot i que dóna un pes important a la genètica, sobretot pel que fa al caràcter de l'infant i les activitats que prefereix, com el futbol. Atribueix molt pes a la possibilitat de "moldejar" i influenciar a l'infant en el seu desenvolupament i aprenentatges. Aquesta creença s'evidencia en les seves pràctiques educatives, ja que hem pogut observar com en els diferents contextos d'activitat la mare aprofita qualsevol situació per estimular l'aprenentatge del Vicenç a diferents nivells. Jugant amb els cotxes els posa en fila i els conta, pregunta a l'infant qüestions com: "què fan els avions? Com volen? o "fixa't amb Sant Jordi, què porta aquí? Un escut, eh? Per què serveix?".

Pensa que hi ha una influència bidireccional entre l'infant i els pares, comenta que els seus fills aprenen d'ella però ella també aprèn d'ells i destaca en aquest sentit els elements com el respecte, la paciència i la comprensió. En el dia a dia procura sempre preguntar-se el perquè de les coses, trobar noves vies per comprendre millor l'infant i evitar, quan sigui possible, generar situacions que puguin portar a tensions. Hem observat que la mare habitualment consulta els llibres que l'Espai Familiar posa a disposició de les famílies per tal de continuar-se formant.

En les observacions s'evidencia de manera molt clara com la mare fomenta la consideració i el respecte a diferents nivells: amb l'infant, amb els altres, amb els objectes i l'entorn. Alhora, el Vicenç també es mostra molt respectuós amb la mare, amb els altres així com també amb els objectes i l'entorn. Cal destacar que l'actitud de la mare en tots els contextos d'activitat ha estat de serenitat. El to de veu, el ritme, la claredat amb què expressa els seus continguts o l'harmonia dels moviments corporals. De la mateixa manera el Vicenç també s'ha mostrat tranquil i serè en els contextos d'activitat, fins i tot quan hi ha hagut situacions de petits conflictes amb altres infants.

En les entrevistes ens explicita alguns dels criteris educatius que sosté com a mare. Pensa que cal establir límits però amb certa flexibilitat:

Penso que s'ha de tenir autoritat, però penso que el nen s'ha de respectar. Quan més el respectis tu, més et respecta ell a tu. De fet jo crec que amb els meus fill puc anar a tot arreu i puc fer de tot perquè jo els respecto molt i ells han après a respectar-nos a nosaltres, al seu pare i amb mi. Vull dir que hi ha coses que són molt clares i intentem ser firmes amb algunes coses però som molt flexibles. Si sempre vas a dormir a aquesta hora i avui t'has aixecat quatre vegades i vols dormir al llit dels papas, pues bueno no passa res, no? jo crec que els tracto amb molt de respecte i crec que m'està funcionant.

(Família 2. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:08:47.28)

Destaca també la importància de poder estar amb els fills, valorant tant la qualitat com la quantitat. Pensa que la quantitat és necessària i que el fet de remarcar que la qualitat és el que més importa serveix per justificar a les mares, que com ella, treballen. Explica que ella ha prioritzat els fills i ha reduït la seva jornada laboral per poder estar amb ells el màxim de temps possible fins que vagin a l'escola.

L'anàlisi de l'entrevista ens permet situar a la mare en un **estil harmònic** quant al control mostrant pràctiques més autoritàries o permissives en funció de la situació i el moment. Procura ser coherent amb els límits i els "no" que posa i en tot cas, es replanteja si cal canviar l'estratègia per a futures situacions similars

Si s'ha de dir no per molt que plori és no... potser la propera vegada em plantejaré si realment aquell "no" havia de ser així, no? però en aquell moment, és no. Jo penso que són decisions que no són grans coses, per exemple: "no has de menjar un bastonet abans de dinar perquè ara anem a dinar" pues, si és no, per molt que plori: pues no, perquè en 5 minuts dinem i ja està, no?

I l'altre és: "no mengis el bastonet perquè t'ho dic jo" [desaprovant aquesta manera d'actuar, que defineix com més autoritària]pues penso que li expliques, li dius: "mira em sap molt de greu que ploris però penso que ara no l'has de menjar i ja està"no? i penso que quant més tranquil·la en expressar, i li expliques i sense ni pujar-te a la parra ni deixar-lo fer. Penso que en el fons ells també van... mmm... s'avenen, accepten la situació i veuen que no s'ha de fer una muntanya de les coses, no? anar assumint els "nos", les frustracions les han d'anar assumint, eh?

(Família 2. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:14:11.09)

Quant a l'estil de la mare en relació amb el grau de participació, destaca l'harmonia entre el deixar marge d'acció i la sobreprotecció. La mare, deixa sovint la iniciativa al Vicenç tot i fer-se present en l'activitat, cedeix poc a poc el control a l'infant. La mare sovint intervé sobretot utilitzant el llenguatge verbal per tal d'estimular estratègies cognitives i lingüístiques. Observem també, que la mare utilitza de manera recurrent el raonar i explicar les coses de manera clara i senzilla. L'actitud de la mare en situacions compartides amb l'infant és de respectar les iniciatives del Vicenç. Habitualment, ell inicia les activitats en què s'enrolen, malgrat que sobretot al principi del curs, la mare sovint també les iniciava. La mare mostra diferents actuacions que estimulen la continuïtat de l'activitat, fa propostes, bastides, comentaris... Les seves suggerències fan que sovint la mare tingui el control de l'activitat tot i que en fomenta el traspàs cap a l'infant. El Vicenç mostra autonomia tant en iniciar l'activitat com a l'hora d'acceptar o no les propostes de la mare i també en finalitzar l'activitat.

El tipus de participació de la mare en els diferents contextos d'activitat que més destaca és el d'observar i fer intervencions, encara que també mostra participació guiada i cooperació en determinats contextos. El fet d'observar l'infant li permet, tal com assenyala en les entrevistes poder conèixer millor les reaccions del Vicenç. La mare destaca que gaudeix molt d'estar amb els seus fills i per això no es vol perdre cap moment, sobretot aquells en què els infants aprenen coses noves. Ella comenta que vol ser ella la que els hi ensenyi. En aquest sentit, observem que les metes que guien l'activitat sovint estan centrades en l'infant i mediatitzades per una construcció conjunta centrada sobretot en el llenguatge verbal.

Un recurs que utilitza la mare és repetir tot allò que l'infant diu en les situacions compartides i fer preguntes per continuar estimulant el joc a través d'estratègies cognitivolingüístiques centrades principalment en l'infant, com per exemple en la situació següent on el Vicenç té un avió a la mà i l'està fent volar:

V: vuó[avió]

M: és un avió, què fa l'avió? Vola (s'aixeca de la cadira i s'acosta a l'infant)

V: brrrrrr (tot fent volar l'avió) pim (tot fent aterrar l'avió al garatge)

M: pim, aterra. A viam com aterra? A viam com vola i com aterra?(es torna a seure a la cadira)

V: vuó

M: Avió

(Família 2. Vídeo_07-01-10; 0:01:41.44-0:01:57.70)

Les dades extretes de les dues entrevistes mostren una evolució cap a la consolidació de les concepcions i expectatives que va explicitar inicialment. Aspectes relacionats amb la consideració, el respecte, l'estil harmònic i sobretot el explicar i raonar no només es manté en el temps sinó que es consolida. Hem observat una coherència entre les cognicions que ens explicita en relació amb el seu rol de mare i les seves pràctiques dins el marc de l'Espai Familiar. Observem que les expectatives de desig amb la influència de les pràctiques educatives passen a ser part del repertori tant de l'infant com de la mare.

➤ **Expectatives entorn dels infants i la seva relació amb les pràctiques socioeducatives dutes a terme en el context de l'EF. Família 2**

A continuació exposem les expectatives expressades per la mare en les entrevistes en relació amb les observacions fetes en diferents contextos d'activitat on s'hi enrolaven mare i fill. L'ordre utilitzat està en funció de les categories que en les entrevistes han tingut més pes i que per tant han estat les expectatives més destacades per la mare.

ACTITUD (E:34/OM:53/OI:111).

Família núm.: 2-Vicenç				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTITUD E:34/O:164	Autonomia (I-F) + E:6/OM:8/OI:33	Desig ↓ Predi.	- Mostra iniciativa - Manifesta les seves opinions, gustos i preferències - Fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en què està immers	- Mostra iniciativa - Mostra capacitat per prendre decisions sobre les seves pròpies actuacions - Expressa opinions, gustos i preferències - S'entreté sol - Més independent afectivament - Autònom a l'hora de la reunió de pares - Està tranquil amb els altres sense la mare
	Dependència (I) – E:1/OM:3/OI:4	Predic	- Pren la iniciativa en les actuacions i activitats amb l'infant - Reclama atenció o proximitat de l'infant	- Es mostra dòcil (es convenç fàcilment) - Necessita l'atenció o la proximitat de la mare
	Consideració(I-F) + E:6/OM:10/OI:18	Desig ↓ Predic	- Promou tenir cura dels objectes i materials - Respecte als altres - Fomenta esperar el torn de paraula - Fomenta el respecte en situacions compartides - Espera el torn d'actuació en situacions compartides - A l'hora de compartir materials o espais, té en compte l'altre	- Té cura dels objectes i materials que l'envolten - És capaç d'esperar el torn d'actuació en situacions compartides - Té en compte l'altre a l'hora de compartir materials o espais
	Desconsideració (I) - E:1/OM:1/OI:1	Predic	Envaeix el torn de paraula o d'actuació en situacions compartides amb els altres	Té una actitud poc considerada amb els objectes o l'entorn

Continuació Família núm.: 2-Vicenç			
EXPECTATIVES EXPRESADES		PRÀCTIQUES OBSERVADES	
Supercodis	Tipus	Mare	Infant
Serenitat (I) + E:5/ OM:27/OI:24	Predic	· Els moviments del cos són harmònics i suaus · Parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor · El to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba · Escolta, espera, es mostra pacient i receptiva davant el ritme de l'altre	· Els moviments del cos són harmònics i suaus · Parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor · El to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba · Escolta, espera, es mostra pacient i receptiva davant el ritme de l'altre
Esvalotament (F) E:0/OM:0/OI:1	Predic	No s'observa	S'observa més en 1 ocasió
Atenció (F) + E:5/OM:4/OI:10	Desig ↓ Predic	· Mostra la seva capacitat per centrar la mirada i l'interès en l'activitat, objecte o persona. · Estimula la continuïtat de l'activitat · Utilitza estratègies verbals · Raona i explica les coses · Fa preguntes · Ofereix bastides	· És capaç de tenir la mirada posada i l'interès centrat en l'activitat, objecte o persona
Inconstància (I) – E:1/ OM:0/OI:1	Predic	No s'observa	· L'infant davant de dificultats, desisteix i no continua
Persistència + E:2/OM:0/OI:9	Desig ↓ Predic	· Estimula la continuïtat de l'activitat · Ofereix bastides · Utilitza estratègies verbals · Raona i explica les coses · Fa preguntes	· Es mostra la capacitat d'iniciar i acabar una activitat · Davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que ho aconsegueix
Compartir (I)+ E:6/OM:2/OI:2	Desig	· Estimula l'infant a compartir materials	· L'infant col·labora amb els altres. Intercanvi joguines, objectes o espais
Acaparar – E:1/ OM:0/OI:1	Predic	Estimula l'infant a compartir materials	L'infant col·labora amb els altres. Intercanvi joguines, objectes o espais
Ordre + E:1/OM:4/OI:7	Desig ↓ Predic	· Fomenta que l'infant participi en desmar objectes	· Participa en desmar objectes
Desordre (F) – E:2/OM:0/OI:1	Predic	No s'observa	S'observa més en 1 ocasió

Quadre 6.10. Família 2. Expectatives d'Actitud i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

➤ Autonomia (E:6/OM:8/OI:33)-Dependència (E:2/OM:3/OI:8)

La mare valora que el Vicenç tingui iniciativa i que s'entretengui sol però expressa el desig que l'infant sigui més independent i que durant l'estona del cafè estigui tranquil amb les educadores.

Comenta que les educadores fan com un rol de mare en aquest moment i pensa que és positiu per l'infant. En l'entrevista final valora positivament l'evolució del Vicenç. Les expectatives s'han complert ja que el veu més segur de si mateix i més autònom. Explica que ella ha mantingut unes pràctiques educatives similars durant tot el curs basades en estar tranquil·la, explicar-li les coses i complir allò que li diu a l'infant així com estar amb ell, quan en Vicenç plora. Sembla que les estratègies de la mare han tingut èxit ja que tant la mare, les educadores com les observacions mostren coherència en destacar l'evolució del Vicenç cap a una major autonomia. A diferència de la família anterior, aquesta mare ha mostrat una actitud tranquil·la en el moment de la separació. Les seves expectatives han estat ajustades a la realitat del Vicenç i per tant, tot i que l'infant l'ha reclamat algunes vegades ella s'ha mostrat propera i comprensiva. No hi ha hagut un canvi en la seva actitud abans o durant la reunió. Si ha calgut, ha sortit i li ha explicat a l'infant què feia ella i què esperava que fes ell.

Paral·lelament hem observat que la mare fomenta en diferents moments l'autonomia de l'infant (OM:7) ja sigui a través de preguntes, explicacions, propostes, mantenir una certa distància en les interaccions durant l'activitat, deixant que sigui l'infant el que prengui decisions, etc. Durant tot el curs, el Vicenç ha mostrat iniciativa i autonomia en la presa de decisions. A l'inici de curs, es va mostrar més dependent tant durant les activitats com en l'hora de la reunió de pares, però des del mes de febrer no s'observa aquesta dependència amb la mare, tot i que sap que ella sempre està a prop. En els casos on la mare no hi és, si hi ha un altre adult, es troba còmode.

➤ Consideració (E:6/OM:10/OI:21)-Desconsideració (E:1/OM:1/OI:1)

La mare destaca la voluntat que tant d'ella com l'infant tinguin respecte als altres. En aquest sentit, ella expressa que procura fomentar-ho amb les seves pràctiques educatives (OM:16). En l'entrevista final valora positivament l'actitud de l'infant i la consideració que mostra als altres. Destaca, però que amb la seva germana es mostra "xinxón" i que a vegades es mostra poc considerat amb ella, interferint en les seves activitats.

En les observacions l'infant es mostra considerat i respectuós amb la seva mare, els altres infants, els adults, amb els objectes i amb els espais. És important ressaltar que la mare fomenta aquest respecte cap als altres i l'entorn de dues maneres. Una actuant com a model, és a dir, respectant els espais, persones i l'altre estimulant que l'infant ho sigui, regulant la seva conducta sempre explicant i raonant les coses:

Mare i fill participen en una activitat grupal on renten nines. Cada infant té un recipient amb una nina i una esponja. Comparteixen dosificadors amb sabó. La mare aguanta la nina i observa com el Vicenç posa la mà en el recipient del costat (recipient on hi havia un altre infant, el Toni, però ara ja no hi és) i mira la mare. Ella li diu:

M: ara no hi ha el Toni.... Vols canviar l'esponja? (tot endevinant les intencions del Vicenç i raonant el per què les pot canviar)

El Vicenç l'agafa però tal com la posa en el seu recipient diu:

V: Toni

El Vicenç torna l'esponja al recipient del Toni. La mare no diu res. Tot seguit la torna a agafar, se la queda i posa la seva en el recipient del Toni. El Vicenç s'entreté apretant l'esponja i observant l'escuma. La mare li fa una proposta però el Vicenç segueix observant i experimentant amb l'esponja. Intenta arrencar trossets però la mare li explica que no la trenqui:

M: és que si la trenques ens quedem sense

El Vicenç para immediatament de trencar-la i segueix experimentant amb el sabó

(Família 2. Vídeo_07-03-14; 0:02:41.20-0:03:31.91)

Les expectatives de la mare en funció de la consideració i el respecte són coherents amb les seves pràctiques educatives i amb les de l'infant. Volem destacar que malgrat la mare explicita certa desconsideració cap a la germana gran en algunes situacions a la llar, aquesta actitud no s'observa a l'espai familiar, segurament perquè la dinàmica i el context ho faciliten.

➤ Serenitat (E:5/OM:27/OI:24) –Esvalotament (E:1/OM:0/OI:1).

La mare es descriu a ella mateixa com una persona serena i al Vicenç com un nen tranquil. En les observacions s'evidencia que l'actitud de la mare (OM:27) i la de l'infant és molt serena i tranquil·la en la manera de parlar i de fer. Tant un com l'altre transmeten aquesta actitud pausada. En l'entrevista final comenta que el Vicenç es mostra més mogut però que en canvi es mostra més pacient i receptiu davant el ritme dels altres. En l'espai familiar no s'observa que l'actitud de l'infant sigui menys tranquil·la, possiblement perquè hi ha moltes propostes i altres infants amb qui compartir espai i racons. També la configuració dels espais on es pot moure l'infant són grans, lluminosos i segurs, fet que permet a l'infant moure's amb plena autonomia.

➤ Atenció (E:5/OM:4/OI:10)

La mare valora i fomenta aquesta capacitat i tant en l'entrevista inicial com en la final explicita que el Vicenç és capaç de mantenir l'atenció en les activitats en què està immers, malgrat que inicialment espera que millori. Durant les activitats la mare mostra atenció (OM:4) cap a l'infant i l'activitat amb ell. Fa propostes i intervencions, fet que mostra la seva implicació amb l'activitat. El fet que la mare estigui centrada en l'activitat estimula l'infant a continuar, ja que quan la motivació baixa, amb una acció o paraules, la mare estimula la continuació. En les entrevistes la mare expressa que fomenta el pintar o fer encaixos per tal de treballar l'atenció però aquestes activitats no s'observen a l'espai, possiblement perquè la mare deixa a l'infant la iniciativa i tal com ella comentava en l'entrevista, a l'infant no l'estimulen gaire.

➤ Persistència (E:2/OM:0/OI:9)- Inconstància (E:0/OM:0/OI:1)

La mare espera que l'infant faci durar més les activitats, que “els hi tregui suc” i les acabi. Explicita que ho fomenta a través de fer puzzles o pintar. Tot i que aquestes activitats no han estat les observades, sí que en les activitats on s'ha enrola l'infant, aquest mostra la seva capacitat d'iniciar i acabar les activitats, encara que a vegades dedicant molt poc temps, com per exemple en el racó de nines on en menys de 3 minuts, desperta a la nina, la canvia, li dóna el biberó i la pentina. Cada acció és breu però l'activitat té un inici i un final amb un fil conductor que l'emmarca.

➤ Compartir(E:6/OM:2/OI:1) –Acaparar (E:1/OM:0/OI:0).

La mare explicita en l'entrevista final la importància de compartir però pensa que encara és petit. Expressa que al Vicenç encara li costa tot i que va millorant perquè ja que interioritza el li ensenyen:

Jo intento que estigui amb més nens i que... vull dir, el que aprengui a compartir. Vull dir, ara no em preocupo perquè jo crec que ara no és l'edat de compartir però sí que crec que ha d'haver un respecte. nooo. Pues això, que si un altre nen té una cosa pues que l'ha de respectar fins que... o sigui, fins que no vol més. De fet ell ho diu, quan algú li vol treure algu diu "quan jo acabi, quan jo acabi". El que passa es que a vegades noo... O[imitant al Vicenç]: "quan acabis m'ho deixes" però ja li està traient. O sigui veus que va posant amb la seva boca les paraules dels grans, tot i que encara pues no té... ho diu..

(Família 2. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:09:03.00)

En les observacions no trobem gaires activitats on hagi de compartir materials amb altres infants. Sí que es mostra considerat en activitats grupals on es comparteix l'esmorzar o material, però no hi ha més que una situació en què directament ha hagut de compartir un objecte. En aquest sentit la mare pensa que és petit per compartir encara i observem que ella, tot i donar-li importància en situacions compartides no hi incideix. En situacions on el Vicenç ha volgut un objecte que tenia un altre infant, li ha demanat a la mare i aquesta li ha modelat amb frases el que podia fer –digue-li que te'l deixi i que després li tornes” per exemple. També s'ha donat la situació en què el Vicenç treu un telèfon al Toni. En aquest cas, la mare li fa tornar i li explica que no és pot fer i com ha de gestionar-ho a través d'estratègies verbals: dient que el vol o demanant que li deixin.

➤ Ordre (E:1/OM:11/OI:11)-Desordre (E:2/OM:0/OI:1).

La mare comenta que s'ha sorprès que el Vicenç ordeni a l'EF. No s'ho esperava perquè a casa això no passa. Ella ho relaciona amb el fet que ella no ho fomenta a casa, i que potser la seva actitud fa que a l'espai sigui ordenat i a casa no.

Hem observat que el Vicenç per iniciativa pròpia habitualment desa els objectes al seu lloc després de jugar-hi. En cap ocasió hem observat que la mare ho fomenti malgrat que sí que ho valora quan ho fa dient-li –així, aquí” o –molt bé”. L'ordre no és una expectativa que expressa la mare i així ho veiem en les seves pràctiques educatives on no ho prioritza. Aquesta divergència on la mare espera que l'infant actuï com a casa i deixi les joguines sense recollir no canvia les expectatives entorn de l'infant a casa, però sí en el context de l'EF. La seva explicació ho deixa bastant clar, considera que a l'espai es fomenta l'ordre i l'infant respon, però a casa ella ho fa ni ho promou. Per aquest motiu, pensa que el Vicenç a casa no ordena tot i que és capaç de fer-ho.

ACTIVITATS (E:26/OM:10/OI:19).

Família núm.: 2-Vicenç				
EXPECTATIVES EXPRESSADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTIVITATS E:26/O:29	Descoberta (I)	Predic	No s'observa	No s'observa
	Exploràtoria (I) E:3/OM:0/OI:2	Predic	No s'observa	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Literària (I-F)+ E:3/OM:3/OI:3	Predic	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Artísticoplàstica (I-F) +E:2/OM:1/OI:1	Predic	· En propostes grupals de l'Espai Familiar · S'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	· En propostes grupals de l'Espai Familiar · S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Praxiocostructiva (I-F) +	Desig	No s'observa	No s'observa
	Simbòlica (F) E:2/OM:3/OI:8	-	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Psicomotriu (F)	Predic	No s'observa	No s'observa
	Cura personal (F) E:5/OM:3/OI:3	És petit	· L'adult pren la iniciativa en aquest tipus d'activitat on està immers l'infant	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat

Quadre 6.11. Família 2. Expectatives d'Activitats i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

Inicialment la mare descriu que les preferències del Vicenç estan centrades sobretot en activitats de descoberta i exploratòries; també, en menor mesura activitats de tipus artísticoplàstica. La mare ens expressa la importància dels contes, com ella fomenta aquesta activitat i com el Vicenç s'hi engresca.

A l'entrevista final, quan la mare explica com es distreu en Vicenç hi ha activitats que comenta que ja no li interessen massa, com la de descoberta però altres que es mantenen, com l'explorària, la literària o l'artísticoplàstica. La mare en aquest sentit, assenyala que estimula activitats com pintar, per exemple, perquè ajuden a l'infant a concentrar-se més.

L'infant, al final de curs, mostra noves preferències com la psicomotriu (la pilota, el futbol, pujar, baixar, botar), la praxicoconstructiva (com els puzzles, activitat fomentada per la mare) i simbòlica, que tot i no ser explicitada com una expectativa inicial, quan es dóna veiem que la mare s'hi enrola i hi dóna importància.

En les observacions podem veure con en Vicenç, tal com espera la mare, li agrada participar en activitats com l'artísticoplàstica. Des de la primera observació veiem con en Vicenç té preferència sobretot per activitats simbòliques, tot i així, en l'entrevista inicial la mare no ho esmenta però sí que ho fa a l'entrevista final. S'engresca molt amb contextos de joc simbòlic com el racó de la cuineta, les nines o amb els cotxes principalment.

També observem que el Vicenç tot sovint busca moments d'afectivitat compartint amb la mare la lectura d'un conte. Són els únics moments que observem que mare i fill tenen un contacte directe i on es fan mostres d'afectivitat.

D'altra banda, volem apuntar que no observem que l'infant participi en activitats praxicoconstructives, tot i que la mare està interessada en què ho faci. En aquest sentit, sembla que a casa possiblement la mare ho estimula més, ja que apunta que ara a l'estiu juga molt al jardí i no pinta ni fa massa puzzles.

RELACIÓ (E:13/OM:5/OI:9).

Família núm.: 2-Vicenç				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
RELACIÓ E:13/O:14	Afectivitat (I-F) (E:3/OM:0/OI:4)	Predi.	No s'observa	· mostra aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat
	Interactuació (I-F) E:8/OM:3/OI:7	Desig	· Gaudir d'un temps i estar per ell · Estableix contacte amb altres infants · Deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres adults	· Mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults · No mostra interès a establir contactes amb altres infants · Estableix contactes amb altres infants

Quadre 6.12. Família 2. Expectatives de Relació i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

Una de les expectatives predictives que expressa la mare és poder estar amb l'infant. Estar en un sentit ampli, és a dir, poder gaudir junts d'un temps i un espai sense massa interferències

quotidianes. També expressa el desig que el Vicenç es pugui relacionar amb altres infants i adults per tal que vegi altres maneres de fer les coses.

En la segona entrevista la mare està contenta amb l'evolució del Vicenç, tot i que, sota el seu parer, encara no es relaciona massa amb altres infants però comenta que coneix els seus noms i inclús els dels germans dels companys. En aquest sentit observem que la relació no és una prioritat en les pràctiques educatives de la mare, i tampoc en Vicenç hi mostra massa interès. Observem que es relaciona bé amb els adults i quan ha de compartir amb altres infants, sobretot en els moments que la mare no hi és present, és capaç de fer-ho sense dificultats. Tot i així, observem con la mare deixa passar algunes ocasions d'establir contacte amb altres infants i que en les activitats que s'enrola habitualment hi ha poc marge per incloure altres infants. La mare estableix contacte amb altres infants quan els té a prop, però no incorpora al Vicenç en la conversa o comentaris.

En aquest sentit, no hi ha coherència entre les expectatives inicials i les pràctiques educatives, possiblement perquè tal com ella mateixa explicita, pensa que el Vicenç encara és massa petit.

REFERENTS (E:6/OI:5).

Família núm.: 2-Vicenç				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
REFERENTS E:6/O:8	Socials (I-F) E:1/OM:1/OI:2	Predic	· Evidencia pautes i límits que estableix en relació amb les persones o cercles socials amb què compten	· Evidencia pautes i límits que establerts en relació amb persones o cercles socials de què disposa
	Contextuals (I-F) E:5/OM:2/OI:3	Predic	· Explicita actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació amb els objectes · Explicita pautes i límits establerts en relació amb els objectes i entorn	· L'infant mostra pautes i límits ja establerts en relació amb persones · L'infant mostra dificultat a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació amb els objectes i entorn

Quadre 6.13. Família 2. Expectatives de Referents i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

Per la mare són importants els límits, sobretot els que fan referència a les persones. Explicita que espera que l'infant respecti als altres i també les coses que l'envolten. Aquests referents estan molt relacionats amb altres categories com les de valors, actitud/consideració i compartir.

En l'entrevista final, fa referència a les altres categories per tal de valorar positivament el que en Vicenç, poc a poc vagi aprenent aquests límits i quan els pot o no traspasar. Tot i així, entén que per l'infant és un aprenentatge a llarg termini i que per tant, encara li queda recorregut per fer.

En els diferents contextos d'activitat la mare no ha d'explicitar gaires vegades pautes o límits. Tal com diu ella, n'explicita pocs però els deixa molt clars. Bàsicament els explicita sobretot en relació amb el respecte als altres a l'hora de compartir espais o joguines. Veiem també com en Vicenç té els límits ben interioritzats i només mostra dificultats en algun moment puntual com quan vol un objecte i ha d'esperar.

COMPETÈNCIA (E:17/OM:9/OI:14)

La mare expressa expectatives en funció de destreses, inexpertesa i l'aprenentatge de l'infant, sobretot en relació amb la cura personal. En l'entrevista inicial comenta que és capaç de rentar-se les dents, les mans, pentinar-se i posar-se colònia, sobretot perquè imita la seva germana gran. Expressa la intenció que l'infant sigui més autònom en la cura personal sobretot pel que fa a treure's els mitjons, les sabates i guardar-les a l'armari.

En les entrevistes expressa que l'infant està aprenent a parlar i a jugar sol. En les observacions hem pogut veure com la mare estimula diferents habilitats (OM:18) en relació sobretot al llenguatge i també amb l'autonomia. L'infant cada vegada s'expressa millor, passa de dir una paraula vocalitzant amb dificultats a expressar clarament petites frases de tres paraules. Observem que la mare estimula la vocalització de l'infant tot repetint les paraules o frases vocalitzant i a un ritme lent. També estimula la parla a partir de preguntes per tal que l'infant respongui. Inicialment la mare fa preguntes i respon ella mateixa, sense deixar marge perquè respongui el Vicens. Poc a poc, a mesura que el Vicens mostra una major habilitat deixa que ell sigui el que respongui. Amb les seves preguntes també estimula el vocabulari de l'infant.

També hem observat canvis en l'autonomia de l'infant i la capacitat de jugar sol sense demanar l'atenció de la mare tant sovint.

Quant a la cura personal, a l'EF s'observa com el Vicens és capaç de treure i guardar les sabates a l'armari de manera autònoma quan arriba.

En les diferents observacions la mare estimula altres habilitats com el contar, com quan guarda les sabates i diu «una i dues» o a partir d'objectes amb què juguen, com per exemple amb els cotxes.

En situacions on l'infant mostra més dificultats, com pintar amb pinzell, la mare a través de la participació guiada ajuda a l'infant a adquirir les habilitats necessàries.

➤ **Conèixer les expectatives parentals entorn de l'EF i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context. Família 2**

ESPAI FAMILIAR							
Expectatives		Mare		Valoració	Infant		Valoració
		I	F		I	F	
RELACIÓ	Interactuació	X	X	· Relació amb altres adults, observar diferents maneres de fer · Sóc més dialogant (estil estil harmònic) · Raono el per què de les coses per entendre els infants · Tinc més comprensió · Sóc més pacient · Aprendre amb i dels altres, compartir experiències · Més seguretat en el rol de mare · Relativitzar: no hi ha una sola manera ni infants iguals, no hi ha receptes	X	/	· Relació amb altres infants de diferents edats i adults, però encara cal millorar (considera que encara és petit) · Els aprenentatges que valora de l'infant tenen a veure amb les categories d'autonomia i consideració, on valora positivament l'evolució del Vicens · Més independent afectivament · Respecte als altres · Cal continuar millorant el fet de compartir amb els altres perquè encara li costa
COMPETÈNCIA	Aprenentatge		X		X	X	
ACTIVITATS		X	X		X	X	
ACTITUD	Autonomia		X		X	X	
	Consideració		X		X	X	
	Compartir		X		X	/	

Quadre 6.14. Família 2. Expectatives inicials i valoració en relació amb la participació a l'Espai Familiar

Aquesta mare fa anys que participa en aquest servei, primer amb la seva filla gran i ara amb en Vicenç. Inicialment buscava una activitat per fer amb la seva filla abans de dur-la a l'escola bressol. Poc a poc, es va donar compte que per a ella era important el poder estar amb la nena i va decidir conciliar la seva vida laboral a una mitja jornada de tarda per tal de poder gaudir de la filla el màxim possible. D'aquest servei esperava una activitat per fer en la qual la nena es pogués relacionar amb els altres.

Pel Vicenç, les expectatives són similars, promoure l'autonomia de l'infant i la relació amb els altres, tant adults com infants de diferents edats, en un entorn que els permeti gaudir l'un de l'altre. En l'entrevista final expressa que l'infant és més segur de sí mateix i que per tant està contenta amb l'evolució.

Les seves cognicions són coherents amb les observacions del Vicenç, ja que es mostra dia rere dia més autònom, amb més confiança inclús amb altres adults en situacions compartides.

Algunes de les conductes del Vicenç a l'espai sorprenen a la mare con el fet que sigui ordenat. A l'espai tampoc mostra conductes poc considerades amb els altres, conductes que sí mostra a casa amb la seva germana. Alguns dels valors que més preocupen a la mare, com és el respecte i la consideració s'evidencien en el Vicenç de manera estable en les seves relacions amb el context i les persones que l'envolten. L'altre preocupació de la mare, que és que el seu fill posi atenció a les coses i s'hi entretengui estona també s'evidencien de manera regular a l'espai.

És important destacar com valora la seva participació a l'EF en la seva tasca parental en l'entrevista inicial i final, on ens mostra canvis en les seves actituds i estil parental. En l'entrevista inicial expressa que el venir a l'EF no només li serveix al Vicenç sinó que també a ella:

També és per a mi, perquè per mi es molt positiu, perquè m'ha fet... jo estic segura que si jo no hagués vingut aquí a l'espai, criaria d'una altra manera als meus fills. Crec que no seria tan comprensiva però no comprensi.. bueno... no vull que sigui la sensació que tot s'ha de dialogar, penso que sí que s'han de parlar les coses, que s'ha de ser... però que hi ha altres coses que ells poden, poden donar la seva opinió no és perquè ho dic jo i ja està".

(Família 2. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:13:00.00)

En l'entrevista final expressa

Sí que és veritat que aprens a tenir paciència, a... mmm. a prendre'm les coses tranquil·lament, a que no o sigui a intentar quan veig que les coses mmmm, aviam, quan veig que la meva actitud provoca que hi hagi un drama, no? pues intentes reconduir-la cap a altres llocs amb la mateixa finalitat, vull dir, anem a veure si hem dit una cosa és no però ho hem de fer d'una manera, pues a lo millor fer-ho d'una altra perquè no sigui tant... de que la meva actuació pues s'adeqüi en cada situació i a lo millor en una situació ets una mica més estricte, amb un altre una mica més flexible, emmm, també fa pues això pensar molt amb ells que no és lo mateix l'exigència que pots tenir a les 10 del dematí que a les 8 de la tarda. Pues la mateixa situació amb una hora o amb una altra pues s'ha de portar de forma diferent pues perquè, ell no està igual. Bueno això és el que més em serveix, de... de que cada vegada pues intentar que les situacions siguin menys conflictives, de respectar als demès, d'estimalse més de, de que bueno, de viure més intensament la relació".

(Família 2. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:11:05.64)

La mare ens expressa canvis que valora positivament per al seu rol de mare. Canvis en quan a les seves actituds, més considerades, pacients i comprensives. També en el seu estil, més harmònic del que inicialment esperava.

➤ **Consideracions finals sobre la família 2**

La mare mostra una ideologia de tipus moderna, ja que explica que la influència social és bàsica i en les seves actuacions es mostra coherent amb una perspectiva constructivista. Observem una tendència a l'harmonia en funció del context en què es troba.

La mare expressa expectatives centrades bàsicament en les actituds, la competència, les activitats, la relació i els referents.

Observem que la majoria d'aquestes expectatives són predictives, és a dir que la mare espera observar una conducta en l'infant perquè forma part del repertori que el Vicenç ja mostra. Davant d'aquest tipus d'expectatives la mare respon amb pràctiques educatives concretes que fomenten la consolidació d'aquestes maneres de fer valorades positivament. Com a model, la mare mostra una manera de fer coherent amb el que demana a l'infant: serenitat, atenció, respecte, consideració, etc.

Hi ha situacions on la mare vol canviar una expectativa predictiva ja que la valora negativament. És el cas de la dependència. Expressa el voler potenciar l'autonomia de l'infant. Observem que sovint la mare promou la dependència, com ara prendre la iniciativa en els contextos d'activitat o reclamar l'atenció de l'infant sense un motiu aparent quan ell pren distància. També observem que la mare fa moltes suggerències durant l'activitat que l'infant accepta sovint. Les metes en les activitats estan centrades principalment en el desenvolupament de l'infant utilitzant bàsicament estratègies cognitivolingüístiques. S'evidencia que la motivació de la mare és que l'infant aprengui i pugui desenvolupar el llenguatge i coneixements sobre les coses, sovint li explica i raona el per què i estimula l'infant a pensar, però a voltes deixa poc marge perquè aquest tingui temps de pensar o sigui més autònom. Poc a poc, veiem una evolució en les pràctiques educatives de la mare que faciliten una major autonomia de l'infant. Aquesta coincideix amb el fet que la mare vegi el Vicenç més segur de si mateix com ho mostra el fet que ella pugui entrar a la reunió quedant-se l'infant tranquil amb les educadores. Un altre indicador és com se situa la mare en les activitats, on tot sovint es troba sentada a un parell de metres de l'infant. La seva participació com a observadora fent petites intervencions també estimula el Vicenç a liderar les activitats però també a mesura que avança el curs s'observen més activitats on mare i fill s'involucren conjuntament i cooperen.

L'estratègia d'explicar i raonar les coses, d'utilitzar el llenguatge com a eina principal, el posar una certa distància en les activitats que s'enrola li ha servit per estimular l'autonomia de l'infant. Ella valora positivament el seu progrés en aquest sentit.

Tant l'atenció com la persistència són expectatives de desig que la mare espera trobar en l'infant. Tant en una com en l'altra la mare actua de model, se centra en les activitats i quan veu que l'infant perd interès és capaç d'oferir bastides, sobretot a partir d'estratègies verbals, explicant o fent preguntes. Aquestes pràctiques educatives poden haver ajudat a estimular aquestes habilitats observades en l'infant.

Per contra, el desig que l'infant sigui capaç de compartir amb els altres i relacionar-se més no es compleix al nivell que la mare esperava. Pensem que hi pot haver diversos factors que hi influeixin. En primer lloc, la díade ha participat en molt poques ocasions amb altres infants o adults en el context d'activitat, per tant no hi ha hagut gaires ocasions de posar-ho en pràctica. En ocasions en què altres infants han estat interessats en el que feien mare i fill, la mare no els ha involucrat en l'activitat. D'altra banda, la mare entén que és petit i per tant tampoc li dóna massa

importància. Quan s'han donat petits conflictes per un objecte, la mare ha emprat l'estratègia verbal, donant pistes a l'infant de què dir i què fer. Ell les ha posada en pràctica però davant d'una nova situació ha buscat el suport de la mare, novament. En situacions grupals, sovint hi ha prou materials i per tant, no es creen situacions on necessàriament s'ha de compartir. Hem de dir que tant en les activitats grupals com en l'esmorzar, el Vicenç s'ha mostrat considerat amb els altres i amb els materials, per tant no considerem que no hi hagi un avenç, sinó que l'actitud de fons hi és però a mesura que es trobi en situacions on hagi de negociar compartir, ho anirà consolidant. També s'ha incrementat el seu interès pels altres infants i ell mateix els busca.

També en agradaria destacar un canvi en les expectatives que ve donat per un altre procés. La mare sosté una expectativa predictiva sobre una actitud de desordre que observa sovint a casa amb l'infant. En el context de l'Espai Familiar se sorprèn agradablement que el seu fill es mostri ordenat. Aquest xoc entre el que espera i el que observa fa que revisi les seves expectatives i pràctiques educatives. Reflexiona i ens comenta que s'adona que a casa, les seves pràctiques no ho fomenten i que per tant l'infant no és que sigui desordenat sinó que ordenar no és una prioritat que la mare fomenti i per tant, l'infant respon a aquesta expectativa.

Diferents contextos i les situacions que s'hi creen, faciliten el poder observar altres habilitats o inexperteses dels infants. Aquests petits conflictes d'expectatives, allò que esperen amb allò que veuen permeten una revisió de les concepcions que poden influenciar en les creences i pràctiques educatives. Permeten el avançar i ajustar les concepcions que mare i fill sostenen i facilitar altres pràctiques educatives més acurades entre l'un i l'altre.

Família núm.3 – Carla

Ideologies i estils parentals					Expectatives al voltant de	Tipus d'expectatives	Pràctiques educatives associades
Ideologia tradicional							
Control			Grau de participació		Actituds	Desig/Predictives	Sí
Exigència		Protecció	V. afectiva	Dedicació	Relació	Desig/Predictives	Si
Inici	Autoritària	Sobreprotecció	Dependència	Sacrificat	Competència	Desig	Sí
Final	Sobreprotecció però amb tendència cap a l'harmonia				Activitats	Desig/Predictives	Sí

Quadre 6.15. Resum família 3

➤ Ideologies i estils parentals. Família 3

Hem entrevistat la mare de la Carla, una nena de 20 mesos d'edat en el moment de l'entrevista inicial. Tant la mare com el seu marit tenen estudis universitaris i actualment la mare no treballa per poder estar a prop dels seus fills. La Carla té un germà de quatre anys que va al parvulari però abans també va assistir, des dels dos anys, al mateix Espai Familiar.

Les concepcions sobre el desenvolupament i aprenentatge d'aquesta mare la situen en una **ideologia tradicional** (Palacios *et al.*, 1998). Dóna molta molt pes a la influència genètica en el desenvolupament i característiques dels infants. Expressa idees estereotipades lligades al desenvolupament físic, cognitiu i físic en relació amb les edats de l'infant i pensa que la seva

influència en les característiques de la Carla són poques. Sí que valora la seva influència en aprenentatges més formals, com pot ser el aprendre a dir els números o les parts del cos, per exemple. Aquesta mare pensa que és molt important el joc i jugar amb la seva filla però sovint les tasques quotidianes li impedeixen poder fer-ho. Assenyala que més que ensenyar, el que fan és jugar. Prioritza les necessitats bàsiques implicant-se molt en tasques domèstiques i de cura personal dels seus fills. Com a família donen molta importància als valors, sobretot a la família, amb qui fomenten molt els lligams. Espera que els seus fills, el dia de demà siguin bones persones i felices. Observem que a l'EF la mare dóna molta importància a posar referents en relació amb les persones i l'entorn. Observem que la Carla mostra com els va adquirint i sovint es mostra respectuosa amb els altres i l'entorn.

En l'entrevista inicial, la mare de la Carla es descriu com una mare **sobreprotectora** i explica que com a filla va estar sobreprotegida. Ens diu que és molt patidora i que per aquest motiu sobreprotegeix massa als seus fills. Pensa que no ho ha de fer tant i que no li agradaria reproduir la sobreprotecció que ha viscut com a filla. En l'entrevista final, ens explica que tot i que continua sobreprotegint als seus fills, ha canviat una mica. Pensa que la seva assistència a l'Espai Familiar hi ha contribuït. El observar altres famílies que deixaven més marge als seus infants i veure com els nens i les nenes se'n sortien sense dificultats, l'ha ajudat a deixar una mica més de marge a la seva filla en algunes situacions, tal com ella mateixa comenta:

Intento, la veritat controlar-me molt. Vull dir a vegades hi ha gent que estàs al gimnàs i pugen allò... les espalderes i dic "ostres", no? Però dic, sé que és millor per a ella que ho intentin fer sols i tal, i veig que se n'ensurten. Hi ha coses que sí que et semblen bé, pues bueno que donen com molta autonomia als nens, tal pues que està bé, que poder jo abans era més protectora i tal, no? (...) dius "ah bueno pues mira, els nens han de ser més independents"

(Família 3. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:13:08.00)

Observant les pràctiques educatives d'aquesta mare en el context de l'Espai Familiar ens adonem que mostra diferents estils parentals en funció del context. En situacions de cura personal, sobretot en arribar i marxar del servei, la mare pren el control de la situació i mostra un estil més **autoritari**, deixant poc marge d'acció a la Carla. En canvi, en altres situacions de joc, sobretot quan parla amb altres mares deixa bastant **marge d'acció** a la Carla. Inicialment hem observat que l'estil de la mare fomentava una vinculació dependent però poc a poc a anat mostrant un balanç entre les seves accions i actituds. En la majoria de contextos d'activitats on ella no percep un possible risc, mostra un estil més **harmònic**. En situacions com en el gimnàs és mostra molt sobreprotectora però veiem al llarg de les sessions com poc a poc va cedint més marge i control a la Carla. La mare de la Carla valora molt positivament la maternitat i expressa que en gaudeix molt. Ens comenta que no recorda tenir unes expectatives concretes sobre la maternitat i per tant, el que s'ha anat trobant li ha semblat molt bé. Sent que està fent una bona feina amb l'educació dels seus fills i està contenta d'haver pogut compartir temps amb ells i no haver hagut de portar-los a l'Escola Bressol.

➤ **Expectatives entorn dels infants i la seva relació amb les pràctiques socioeducatives dutes a terme en el context de l'EF. Família 3**

A continuació exposem les expectatives expressades per la mare en les entrevistes en relació amb les observacions fetes en diferents contextos d'activitat on s'hi enrolaven mare i filla. L'ordre utilitzat està en funció de les categories que en les entrevistes han tingut més pes i que per tant han estat les expectatives més destacades per la mare.

ACTITUD (E:28 /OM:44/OI:19)

Família núm.: 3-Carla				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTITUD E:34/O:164	Dependència (I) – E:1/OM:3/OI:4	Predic	· Pren la iniciativa en les actuacions i activitats amb l'infant · Mostra baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant · Reclama atenció o proximitat de l'infant · No promou l'autonomia de l'infant · Surt de la sala de reunions per deixar a l'infant amb les educadores	· Es mostra dòcil (es convenç fàcilment) · Dependent afectivament · Necessita l'atenció o la proximitat corporal de l'adult · Reclama la presència de M/P durant l'estona de reunió
	Autonomia (I-F) + E:7/OM:8/OI:32	Desig ↓ Predic	· Fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en què està immers	· Mostra iniciativa · Mostra capacitat per prendre decisions sobre les seves pròpies actuacions · Expressa opinions, gustos i preferències · S'entreté sol · Està tranquil·la amb els altres sense la mare
	Desatenció E:2/OM:0/OI:2	Predic	No s'observa	· Mostra la dificultat en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge
	Atenció (F) + E:0/OM:0/OI:12	Desig	· Estimula la continuïtat de l'activitat · Utilitza estratègies afectives i motivacionals · Ofereix bastides	· És capaç de tenir la mirada posada i l'interès centrat en l'activitat, objecte o persona
	Inconstància (I) – E:2/ OM:0/OI:1	Predic	No s'observa	· l'infant davant de dificultats, desisteix i no continua
	Persistència + E:0/OM:1/OI:13	Desig	· Estimula la continuïtat de l'activitat · Ofereix bastides · Utilitza estratègies verbals · Raona i explica les coses · Fa preguntes	· Es mostra la capacitat d'iniciar i acabar una activitat · Davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que ho aconsegueix

Continuació Família núm.: 3-Carla				
EXPECTATIVES EXPRESADES		PRÀCTIQUES OBSERVADES		
Supercodis	Tipus	Mare	Infant	
Serenitat (I) + E:1/ OM:26 /OI:20	Predic	· Els moviments del cos són harmònics i suaus · Parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor · El to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba · Escolta, espera, es mostra pacient i receptiva davant el ritme de l'altre	· Els moviments del cos són harmònics i suaus · Expressa els continguts del discurs amb claredat	
Esvalotament (F) — E:1/OM:4/OI:2	Predic	· Intercedeix en el ritme de l'altre, l'accelera o actua per compte d'ell fruit de la impaciència	· Parla amb un ritme accelerat, mostrant nerviosisme o inquietud	
Consideració (I) E:1/OM:6/OI:9	Predic	· Promou tenir cura dels objectes i materials · Fomenta esperar el torn de paraula · Espera el torn d'actuació en situacions compartides · A l'hora de compartir materials o espais, té en compte l'altre	· Té cura dels objectes i materials que l'envolten · És capaç d'esperar el torn d'actuació en situacions compartides · Té en compte l'altre a l'hora de compartir materials o espais	
Precaució (I) E:1/OM:6/OI:4	Predic	· Mostra protecció envers l'infant de possibles amenaces o riscos	· Es mostra cautelós davant de possibles amenaces	
Desordre (I) E:1/ OM:1/OI:0	Predic	· Evidencia que l'ordre no és una prioritat en acabar una activitat	No s'observa	
Ordre E:0/OM:1/OI:4	-	· La mare participa a l'hora de desmar objectes i reorganitzar els racons o material	· Participa en desmar objectes	

Quadre 6.16. Família 3. Expectatives d'Actitud i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

➤ Autonomia (E:7/OM:8/OI:32) - Dependència (E:21/OM:3/OI:15)

En l'entrevista inicial la mare ens descriu a la Carla com una nena molt dependent que està molt vinculada a la mare i que la reclama constantment. Expressa que a ella ja li agrada que la necessita però pensa que per l'edat que té, hauria de ser més independent. La mare expressa expectatives de desig que la seva filla sigui més autònoma en els propers mesos. Les observacions de les educadores estan en consonància amb el que la mare expressa, diuen que la Carla reclama molt a la mare, però també observen que la mare no la deixa fer. Les observacions són coherents amb aquestes percepcions ja que veiem que tant la mare com la filla necessiten molta proximitat entre elles. Inicialment la mare sovint mostra conductes que no afavoreixen l'autonomia de la Carla (OM:21), pren la iniciativa en les activitats en què estan immerses, crida l'atenció de la seva filla, dirigeix l'activitat o mostra baixes expectatives entorn de l'autonomia de l'infant en habilitats que la nena ja ha adquirit. En activitats on la mare percep cert risc, com en el mòdul de psicomotricitat (on hi ha escales i espatlles) la mare deixa poc marge d'actuació a l'infant, li dóna moltes instruccions seguides i està molt propera a la seva filla per si té algun entrebanc. La nena ha

presentat dificultats psicomotrius i ha estat anant a un centre per tal d'estimular-ho. Pel que ens comenta, ja només li cal anar per tal de fer el seguiment però el seu desenvolupament és satisfactori. Tot i que les concepcions de la mare entorn d'aquesta habilitats són positives, es mostra més prudent del que cal davant de contextos d'activitat on hi ha esglaons o una certa alçada que altres mares amb infants més petits o amb menys habilitats. Hem observat que la nena sovint espera el vistiplau de la mare a l'hora de començar a pujar al mòdul i com la mare, poc a poc, s'ha anat situant a més distància i animant a la filla a fer-ho sola. La nena ha anat agafant confiança i s'ha mostrat hàbil en aquest context d'activitat.

En les activitats de cura personal dins l'Espai Familiar, la mare sovint té el control i li costa cedir-lo quan la seva filla li demana, com per exemple a l'hora de rentar-se les mans. Tot i que la nena es mostra competent a l'hora de rentar i secar les mans, treure's les sabates o desarmar-les a l'armari, és la mare qui ho fa i la nena habitualment hi col·labora en un rol passiu. En aquest sentit la mare ens explica que percep la seva filla encara petita per aquestes tasques i no dóna importància a desenvolupar autonomia en aquest tipus d'activitats. Per tant, les seves pràctiques educatives en aquest sentit, són coherents amb el que diu. Només accepta un rol més actiu de la seva filla, quan aquesta li ho demana, sobretot en els dos últims mesos observats quan la Carla ja és més autònoma. Vegem dos exemples, el primer el mes de maig i el segon el mes de juny. Fins aleshores, en aquesta activitat la Carla sempre s'ha deixat fer per la mare.

La Carla acaba de rentar-se les mans amb l'ajuda de la mare i la mare tanca l'aixeta.

Mare: va, vinga (tot agafant la tovallola per secar a la nena)

Carla: no, jo.

Mare: vaaa, vingaaa. Sii, tuu. (la Carla s'eixuga mentre la mare aguanta la tovallola i se la mira)

Al cap de tres segons la mare pregunta:

Mare: ja estàs seca? ja està, vale (l'acaba d'eixugar i li treu la tovallola).

La Carla marxa.

(Familia 3. Vídeo_07-05-33; 0:16:54.26-0:17:34.00)

És l'hora d'anar a esmorzar. Han estat fent una activitat de plantar plantes, la Carla i la seva mare van a rentar les mans a la pica. La mare obre una aixeta de les aixetes(n'hi ha tres).

Carla: no

Mare: vols aquest? Bueeno pues aquest (la mare tanca l'aixeta i obre la del costat).

Carla: no, aquest (i la mare tanca l'aixeta i obre la que la nena assenyala).

La mare la vol ajudar però la Carla l'interromp

Carla: no, no, jo.

La mare es retira una passa i al moment diu:

Mare: ja està,

Carla: no

Mare: mira Carla així (la mare tanca l'aigua, agafa la tovallola i l'eixuga). I els peus vols que te'ls renti?

Carla: sí.

(Familia 3. Vídeo_07-06-13; 0:09:13.79-0:09:40.63)

Observem que en aquest tipus d'activitat la mare no felicita a la Carla per les seves iniciatives però si ho fa sovint en altres tipus d'activitats com els encaixos, la psicomotricitat o l'experimentació, per exemple.

La Carla habitualment accepta les propostes o iniciatives de la mare i les segueix. En moments puntuals observem situacions on ella expressa les seves opinions o propostes diferents a les de la mare. A voltes, mostra alguna rebequeria que s'inicia perquè la mare ha pres una decisió diferent a la que ella volia. En aquestes ocasions la mare en forma de preguntes esbrina què vol la seva

filla i en funció del que sigui, accepta o no. Quan la mare no cedeix, la nena en pocs instants accepta la nova proposta de la mare.

En els altres contextos d'activitat hem vist alguns canvis en les pràctiques educatives de la mare a mesura que ha anat passant el temps. Dóna més marge d'actuació a l'infant, cedeix el control, utilitza la participació guiada en comptes de fer les coses ella mateixa quan l'infant té dificultats o fomenta la iniciativa de la nena. Hem observat que la Carla fa saber la seva opinió i que també participa en les decisions.

A final de curs hem vist com en els contextos d'activitat sovint hi havia altres mares i infants. La Carla ha fet un joc més autònom mentre la mare xerrava amb altres mares sense estar tant pendent i donant-li més marge. Esporàdicament la Carla crida l'atenció de la seva mare, seient a sobre seu o donant-li un objecte. També hem observat que pren més la iniciativa en les activitats en què està immersa, iniciant i liderant més sovint les activitats.

Hem observat que mare i filla despleguen diferents maneres de fer i actuar que les ajuda a caminar juntes cap a unes actituds més autònomes (OM:8). Malgrat que les actuacions relacionades se continuen observant, l'augment de les actuacions cap a l'autonomia són molt visibles. És un procés que estan fent totes dues, però sobretot, hem vist que el canvi en les actituds de la mare han ajudat a la Carla a mostrar-se més autònoma i adquirir major seguretat. En la valoració final, a partir de la valoració de la mare, podem dir que les expectatives de desig han esdevingut expectatives predictives d'efecte fort, ja que no només la mare valora positivament el canvi de la seva filla i la percepció que és més autònoma sinó que hi ha tot una sèrie de pràctiques associades en la mare i la filla que ajuden a continuar consolidant aquesta actitud.

- Desatenció (E:2/OM:0/OI:2)-Atenció (E:0/OM:0/OI:12)
Persistència (E:0/OM:1/OI:13)-Inconstància (E:2/OM:0/OI:1)

En l'entrevista inicial la mare expressa expectatives de desig que la seva filla posi més atenció a l'hora de participar en les activitats i que sigui més persistent. En l'entrevista final veiem com la mare no valora positivament massa avenços ja que tot i dir que la nena és més gran i per tant, persisteix una mica més, no és tant com ella esperava, ja que el seu fill gran en aquesta edat era capaç d'entretenir-se amb les coses durant més temps.

En les nostres observacions veiem que és una nena que sovint presta molta atenció durant les activitats i que en les propostes grupals que es fan a l'Espai Familiar, mare i filla són una de les díades que més estona participen. Observem que l'atenció i la persistència de la Carla, en la majoria d'ocasions és superior a la d'altres infants, que en el mateix context, canvien d'activitat abans que ella. Tot i així, creiem que les expectatives de la mare, les ha construït en funció l'experiència anterior i que possiblement no és massa acurada al context i les característiques de la Carla.

També volem destacar que la mare durant les activitats no sempre estimula la continuïtat i utilitza sovint la paraula "vinga, Carla" o "va, Carla" que genera la sensació d'haver d'enllestir allò que estan fent.

➤ Serenitat (E: 1/OM:26/OI:20)-Esvalotament(E: 1/OM:4/OI:2)

El l'entrevista inicial la mare expressa expectatives predictives de tranquil·litat de la Carla però en la final, ens comenta que ja no és tant tranquil·la sinó que és més moguda. Observem en els tres últims mesos, a partir d'abril un canvi en la Carla. Com ja hem comentat abans, es mostra més segura d'ella mateixa, la mare li deixa més marge i pren major control de les seves actuacions. En contades ocasions hem observat petits conflictes, on la nena o la mare (OM:4) es mostren més nervioses i mostren una parla més accelerada, però habitualment, tant la mare (OM:26) com la filla es mostren molt serenes en tot moment.

➤ Consideració (E:1/OM:6/OI:9)-Desconsideració (0)

La mare expressa una expectativa predictiva personal explicant que vol seguir sent comprensiva i pacient. En les observacions, tant la mare (OM:6) com la filla es mostren tolerants, tenen cura dels materials i objectes de l'entorn, en situacions compartides tenen en compte l'altre i també respecten el torn d'actuació amb els altres. Per tant observem que hi ha coherència entre el que la mare espera i el que fomenta així com en com es comporta la Carla.

➤ Precaució (E:1/OM:6/OI:4)/Aventurar (0)

L'estil de la mare, sovint sobreprotector fa que ens expressi expectatives predictives quant a precaució. L'entorn de l'Espai Familiar és segur i per tant la mare no percep massa riscos o amenaces. Tot i així, sobretot amb alguns objectes de l'espai, com són les escales, o durant l'esmorzar quan la Carla beu sola, sobretot durant els primers mesos, es mostra protectora (OM:6) en situacions que no plantegen un risc important. Hem observat que la Carla també es mostra cautelosa i busca refugi en la proximitat de la mare. Hem observat, per exemple, que quan les educadores acaben d'explicar un conte i els infants van a buscar les titelles per jugar-hi, la Carla necessita que la mare l'acompanyi i estigui a prop d'ella o no hi va. Una vegada ho ha fet, ja s'hi acosta tota sola, sempre pendent que la mare no sigui massa lluny.

➤ Desordre (E:1/OM:1/OI:0) / Ordre (E:0/OM:1/OI:4)

La mare ens explicita que un dels entreteniments de la Carla és treure coses d'un lloc, per exemple, les pinces d'estendre roba, i es queixa que després no ho desa. Durant les diferents sessions de l'EF hem observat que la Carla desa els objectes a l'hora de recollir, sovint sense que ningú li digui i fins i tot quan la mare no ho fa. És possible que el fet de veure altres que recullen i que sigui una rutina habitual dins de l'EF que les educadores valoren, ajuda la Carla a implicar-se en aquest tipus d'activitat.

RELACIÓ (E:11/OM:44/OI:22).

Família núm.: 3-Carla				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
RELACIÓ E:28/O:63	Afectivitat (I) E:3/OM:19/OI:10	Predic	· Mostra/Promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat	· Mostra maneres de fer que denoten afectivitat
	Interactuació (I-F) E:9/OM:24/OI:8	Diseg	· Gaudir d'un temps i estar per ell · Estableix contacte amb altres infants · Deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres adults	· Mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults · No mostra interès a establir contactes amb altres infants · Estableix contactes amb altres infants
	Xarxa social (I) E:2/OM:1/OI:1	Predic	· Fa referència a persones o cercles socials de què disposa	· Referència a persones o cercles socials de què disposa l'infant

Quadre 6.17. Família 3. Expectatives de Relació i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

Les expectatives predictives de relació són les segones més mencionades durant les entrevistes. L'afectivitat, és un dels aspectes que la mare més valora. El poder tenir un espai per gaudir amb i de la seva filla. L'EF els facilita aquest temps per estar juntes sense massa preocupacions. Mare (OM:19) i filla se situen molt properes en l'espai i sovint intercanvien mostres d'afecte.

D'altra banda, la mare explica que la Carla és molt extrovertida però que el fet de venir a l'EF és important per tal es relacioni amb altres infants. Fora de d'aquest servei la família té el suport de la família i amics, per tant, tot i que no li preocupa el fet de crear noves relacions, ho veu com un element positiu. Observem en les diferents sessions, conductes que afavoreixen la interacció, sobretot per part de la mare (OM:19) tant amb altres mares, educadores com amb infants. Veiem que quan hi ha ocasió, la mare deixa passar sovint l'oportunitat d'establir relacions entre la Carla i un altre infant. La Carla no mostra massa interès a establir relacions amb els altres i per tant s'hi relaciona directament en poques ocasions, sobretot quan la mare no és present durant les reunions. La Carla es mostra carinyosa amb la mare i també amb una educadora que utilitza de referent quan la mare està reunida. Destaquem que sovint observa altres infants quan estan en contextos d'activitat conjunta.

COMPETÈNCIA (E:18/OM:5/OI:).

Quan la mare ens expressa les seves expectatives en relació amb la competència de la Carla, se centra sobretot en aquelles habilitats que desitjaria que la seva filla millorés, sobretot en l'àmbit psicomotriu i de llenguatge. La nena ha estat un temps anant a un centre d'estimulació precoç per tal de millorar les seves habilitats psicomotrius. La mare és conscient que cal estimular-la i deixar més marge d'actuació per tal que la Carla pugui desenvolupar-se millor.

També comenta el desig que sigui capaç de ser més autònoma i atendre millor per tal de ser més perseverant, tal com hem comentat anteriorment.

A partir de les observacions destaquem que la mare parla molt amb la Carla però no deixa massa marge perquè ella s'expressi o contesti verbalment. Quan fomenta aprenentatge sobretot ho fa en habilitats concretes relacionades amb l'activitat però no s'ha observat que fomenti coneixements concrets. Tampoc aprofita activitats com la lectura de contes per tal d'estimular aspectes relacionats amb la parla.

Tot i així, valora positivament els desenvolupament psicomotriu de la Carla i també un canvi cap a l'autonomia, tal com es comenta en les categories que fan referència concreta a aquets aspectes.

ACTIVITAT (E:14/OM:23 /OI:26).

Família núm.: 3-Carla				
EXPECTATIVES EXPRESSADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTIVITATS E:14/O:49	Psicomotriu (I-F)+ (E:4/OM:4/OI:5)	Desig↓ Predic	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Praxioconstructiva (I-F) + (E:5/OM:1/OI:3)	Desig↓ Predic	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Exploràtoria (I) E:1/OM:0/OI:1	Predic	No s'observa	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Simbòlica E:0/OM:1/OI:3	-	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Musical E:0/OM:4/OI:3	-	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat · Participa activament durant les cançons	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat · Participa activament durant les cançons
	Literària E:0/OM:4/OI:4	-	· Participa en aquest tipus d'activitat sobretot en propostes grupals	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Artisticoplàstica E:0/OM:1/OI:4	-	· Participa en propostes grupals	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Cura personal (F) E:1/OM:5/OI:3	És petita	· Mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat · L'adult pren la iniciativa en aquest tipus d'activitat on està immers l'infant	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Domèstica (I-F) E:3/OM:0/OI:0	És petita	No s'observa	No s'observa

Quadre 6.18. Família 3. Expectatives d'Activitats i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

Inicialment la mare ens explica que vol potenciar activitats de tipus **psicomotrius** (E:4/OM:4/OI:5) i **praxicoconstructives** (E:5/OM:1/OI:3). Les primeres perquè la Carla, tal com ja hem comentat, ha tingut un desenvolupament lent en aquest aspecte i cal seguir potenciant-lo. Les segones perquè creu que són importants pel desenvolupament de la nena. En els contextos d'activitat observats veiem que tant la mare com la filla s'engresquen molt en activitats psicomotrius, la mare les fomenta i anima a la seva filla a fer-les autònomament. Les segones, hem observat que la Carla les inicia però en poques ocasions hem vist que la mare les estimuli o que fomenti la continuïtat quan la nena s'hi posa. Tot i així, la mare ens comenta que a casa hi juguen habitualment fent torres amb peces de lego o posant peces dins d'un tren. Pensem que

aquest tipus d'activitat genera poc repte, tal com hem observat amb els jocs d'encaixos que han fet servir a l'EF i quan es crea repte, la nena demana que ho faci la mare. Ella procura compartir la tasca fent de model i fomentant que la Carla també hi participi. Pensem que és possible que a l'EF busquin altres propostes diferents de les que fan a casa tot i que la mare expressa que vol fomentar aquestes activitats. També és possible que hi hagi una influència més de tipus social en el pensar que cal estimular els jocs d'aquests tipus més que per convicció pròpia ja que tot i haver-hi molt material de molts tipus a l'EF, quan hi han jugat ha estat per iniciativa de la Carla.

La mare també expressa expectatives predictives d'activitats **exploràtores** (E:1/OM:0/OI:1) en la Carla, ja que és el que ha vist que li agrada fer a casa. A l'EF també observem aquestes activitats però immerses dins d'altres com l'experimentació, o joc heurístic.

També comenta la preferència de la Carla per les pilotes i cotxes, sobretot perquè són activitats que fa amb el seu germà. A l'EF observem que té preferència per les pilotes quan n'hi ha a l'espai però en canvi, els cotxes, tot i ser-hi habitualment, només en contades ocasions li han cridat l'atenció. Possiblement, el fet que a casa hi hagi menys possibilitats i que el germà l'engresqui, expliquen aquesta diferència entre el que espera la mare i el que en realitat fa la Carla.

Tot i que en l'entrevista no han estat mencionades com a activitats amb què la Carla s'entretengui o que la mare vulgui fomentar, hem observat activitats de **joc simbòlic** (E:0/OM:1/OI:3), sobretot amb nines o disfresses. Aquest tipus d'activitat i objectes no són mencionades en les entrevistes ni com a escollides per la Carla, ni com a activitats que la mare pensi que ha de fomentar.

Tampoc s'esmenten en les entrevistes altres activitats on hem vist que mare i filla s'enrolen i gaudeixen, com la **musical** (E:0/OM:4/OI:3), que és una activitat grupal. La mare va demanar a les educadores de poder allargar aquesta estona ja que els agrada molt. Totes dues hi participen activament, tant cantant com gesticulant.

En activitats de tipus **literari** (E:0/OM:5/OI:3) grupals, com és escoltar un conte, la díade ha estat molt atenta i participativa. En canvi, el racó de contes, ha estat molt poc utilitzat. El fet de no fomentar o utilitzar el racó de contes és coherent amb el que la mare ens explica, ja que en cap moment, tot i parlar que vol estimular la competència lingüística de la Carla ens comenta que ho faci a partir de contes, si no parlant-li molt i de manera clara.

Una altra activitat grupal de l'EF és **l'artísticoplàstica** (E:0/OM:1/OI:4). Tot i que no es menciona en les entrevistes, sobretot la Carla hi gaudeix molt, fins al punt que sovint és l'última en deixar de participar. La mare l'observa i anima. Quan cal, sobretot en activitats on la nena és pot embrutar, pren un rol més actiu. L'EF fomenta aquest tipus d'activitat de manera grupal tot i que hi ha una pissarra amb guixos. La Carla ha mostrat interès per la pissarra, de fet hi ha participat amb una altre mare i altres infants, però per part de la seva mare no hi ha hagut massa interès a fomentar-ho o participar-hi quan la nena inicia l'activitat.

Les activitats de **cura personal** (E:1/OM:5/OI:3) i **domèstica** (E:3/OM:0/OI:0) són activitats en què l'infant no pot participar activament ja que la mare ens comenta que encara és petita:

Encara és petita. Ara comença a entendre una mica les coses, si poso cara d'enfadada o trista. A vegades es treu els mitjons però jo crec que ho fa de manera inconscient, encara és petita.

(Família 3. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:21:55.64)

Tot i així, en l'entrevista final i en les observacions veiem que poc a poc i sobretot a petició de la Carla, hi participa més activament com ja hem exemplificat abans amb l'activitat de rentar-se les mans. En quan a activitats domèstiques, la mare comenta en l'entrevista final que deixa participar una mica més a la Carla, portant els tovallons a taula, però de manera molt guiada perquè si no, encara no ho fa correctament i s'endarrereix la feina. Pel que ens comenta, les participacions de la Carla en activitats domèstiques són més anecdòtiques que habituals perquè aquests aspectes no li preocupen massa, el que sí que li preocupa és més el seu desenvolupament sobretot de la parla.

➤ **Conèixer les expectatives parentals entorn de l'EF i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context. Família 3**

ESPAI FAMILIAR							
Expectatives		Mare		Valoració	Infant		Valoració
		I	F		I	F	
Relació	Afectivitat	X	X	· Em venia de gust quedar-me amb ells. M'agrada perquè aquí estic per ella, ho vaig fer amb el gran i ho vull fer per ella.	X	X	· Vinc per ella. Té moltes possibilitats de fer coses, és un espai gran. · Veig una mica l'evolució pot saltar o fer coses que a casa no pot fer. · bàsicament que es pugui relacionar, que millori la seva psicomotricitat que aprengui a fer coses que a ella li costa més, col·locar les fitxes · Ens ha anat bé perquè hem pogut com mantenir una mica el fet d'estar tots una mica junts. · La veritat es que ha millorat moltíssim, moltíssim, moltíssim. I... bueno, la veritat l'ajuda molt venir aquí perquè fa molt exercici, fa moltes coses · Socialment també, la veig molt millor, molt més independent · M'ha aportat... La veritat és que els meus fills, és que veig que han evolucionat molt
	Interactuació		X		X	X	
Competència	Aprenentatge	-	X	· La veritat és que no acabava d'entendre el que es feia aquí, jo pensava que era una mena de parque.	X	X	
Activitats			X	· Era una manera que el nen fes alguna coseta i aprengué. La veritat estic molt contenta, m'agrada més que lo que tothom porta que és una guarderia.	X	X	
Actituds	Autonomia emocional	-	X	· Cadascú és una mica lliure d'educar als seus fills. A vegades tens alguna idea i penso això no ho puc dir. Millor que no parli. Hi ha mares que poder són molt perfectes.	X	X	
	Ordre	-	-		-	X	
Valors		-	X	· Aprens de tothom.	-	X	
Estil parental		-	X	· Molt cops comentem coses d'aquí (amb el seu marit).	-		
Oci		-	X	· Penso que ens ha anat bé perquè els nens han millorat molt, jo també he après poder coses per saber jugar més amb ells i tal, de l'educació dels nens. I... en aquest sentit molt bé.	X	X	
Espai físic segur		X	X	· M'ha aportat també inclús mira, una estoneta per sortir jo, eh, que bueno que m'ha anat bé	X	X	

Quadre 6.19. Família 3. Expectatives inicials i valoració en relació amb la participació a l'espai familiar

La mare ens explica que ella va prendre la decisió de no treballar i tenir cura dels seus fills. Tenia clar que no volia dur-los a una guarderia i que l'EF era una bona opció per tal de fer alguna cosa diferent fora de la rutina quotidiana i alhora poder estar amb ells. Inicialment les expectatives que tenia la mare envers el servei estaven bàsicament centrades en l'infant i en les possibles activitats i relacions que l'Espai li podia facilitar. En la seva valoració podem veure com el que el servei els aporta com a família va molt més enllà i avarca molts més aspectes que els inicialment esperats, tant en la mare com en la Carla. Destaquen les expectatives de desig d'aprenentatge valorades

molt positivament, tant en ella com en la Carla. Com a mare, compartir espai i temps amb les educadores i altres famílies li ha permès adonar-se i veure altres maneres de fer i respectar-les. Caminar cap a fomentar més autonomia en la Carla i sobreprotegir-la menys. Altres relacions i un temps per a ella, més lúdic i també per estar per la Carla, sense preocupacions. Per la Carla, el fet de poder gaudir d'un espai, gran i segur li ha facilitat poder continuar millorant les seves habilitats psicomotrius. La mare assenyala altres millores com són el considerar que la nena es mostra més segura de si mateixa i més independent. També destaca positivament que la relacions que la Carla estableix amb els altres infants de l'EF.

➤ **Consideracions finals sobre la família 4**

A partir de les dades extretes de les entrevistes i les observacions diem que la mare de la Carla sosté una ideologia tradicional i un estil parental on predomina la sobreprotecció, tot i que hi ha una tendència cap a l'harmonia tant en control com en la participació. La mare de la Carla comparteix amb nosaltres les seves expectatives de desig centrant-se sobretot en aspectes relacionats amb les Actituds, Relacions, Competències i Activitats.

Les expectatives de desig en les actituds són en relació amb l'autonomia i la persistència. Quant a les primeres, observem que la mare inicialment també necessita molt la proximitat de la Carla i no li deixa gaire marge d'acció. Poc a poc, la mare va desplegant tota una sèrie de pràctiques educatives que fomenten l'autonomia de l'infant: li dóna més marge, l'anima a participar, valora les seves iniciatives, etc. Aquestes maneres de fer faciliten l'adquisició de les expectatives desitjades i també la seva consolidació. En la valoració final tant amb les educadores com amb la mare i en coherència amb les observacions fetes, es valora molt positivament l'evolució de la Carla, sent molt més autònoma i independent.

Les expectatives de desig sobre la persistència i atenció de la Carla en les activitats, estan formades a partir de l'experiència amb el fill gran, que segons la mare, a la mateixa edat era molt més capaç de centrar l'atenció i ser persistent. En la valoració final, tot i que comenta que ha vist millores, les relaciona amb el fet que ja és més gran. Les nostres observacions no són massa coherents amb les concepcions de la mare ja que la Carla ha mostrat sovint atenció, concentració i persistència. Si comparem la seva persistència en activitats compartides amb altres infants, ella en mostra més que la majoria dels infants. Tot i així, no és el que la mare espera d'ella. És possible que les expectatives que espera la mare amb l'experiència del seu fill gran no siguin realistes per la Carla. Tot i així, no observem massa iniciatives que fomentin el parat atenció o el persistir en les activitats. Més aviat, la mare dirigeix o deixa fer en activitats que no generen un principi i un final. També és possible, que el fet que la Carla sovint demani atenció faci que la mare percebi com que no és capaç d'estar fent les coses massa temps. Tot i així, en activitats on la Carla va fent tota sola, la mare sovint també demana atenció, suggerint o valorant el que la nena fa. Per tant hi ha un desajustament entre el que la mare espera de l'atenció i persistència de la Carla però tampoc hi ha pràctiques relacionades que la mare faci per millorar-ho. Relaciona les millores al creixement de la nena.

Les expectatives de desig sobre aprenentatges concrets, com són les habilitats psicomotrius i l'adquisició del llenguatge ens mostren dues maneres i valoracions diferents. La mare valora molt positivament l'evolució psicomotriu de la Carla i explica que pensa que ha estat el poder assistir a l'EF i les activitats que s'hi fomenten el que l'ha ajudat molt a millorar. Hem observat que la

les fomenta i s'hi implica activament. En canvi el llenguatge, tot i que valora les millores, comenta que encara li costa molt. En aquest sentit, hem observat que la mare, tal com ens deia en l'entrevista, li parla molt per tal d'estimular el llenguatge. Però també hem vist que no deixa massa marge a la nena per tal que respongui, sovint ho fa ella mateixa. Quan no és així, sovint fa preguntes que es poden respondre amb un "sí" o "no". Utilitza en molt poques ocasions el explicar o raonar les coses, sinó que les assenyala o les diu sense una explicació. Mare i filla gaudeixen molt de les activitats que es proposen a l'EF que poden ajudar a fomentar habilitats lingüístiques com són les cançons o els contes. Tot i així, la mare no ens comenta ni tampoc fomenta massa dins de l'espai activitats com els contes. Quan totes dues han mirat un conte, les intervencions de la mare principalment són el assenyalar i dir en veu alta el nom de l'animal o llegir les narratives del conte. La Carla hi participa poc i sovint amb accions més que utilitzant el llenguatge verbal.

Quant a les activitats, també expressa el desig que la seva filla millori en activitats praxicoconstructives, com els puzzles o el saber encaixar peces de lego. En aquest sentit la mare no veu massa avenços, comenta que encara li costa però que ja li sortirà d'un dia per l'altra. Pensa que el fet d'anar creixent farà que la Carla adquireixi aquestes habilitats. Aquestes ideologies van en consonància amb les seves pràctiques educatives ja que en el marc de l'EF no hem vist que la mare fomenti cap d'aquestes activitats.

Família núm.4 –Vanesa

Ideologies i estils parentals				Expectatives al voltant de	Tipus d'expectatives	Pràctiques educatives associades
Ideologia paradoxal				Actituds	Desig/Predictives	Sí
Control		Grau de participació		Activitats	Desig/Predictives	Sí
Exigència	Protecció	V. afectiva	Dedicació	Relació	Desig/Predictives	Sí
Harmonia		Harmonia		Competència	Desig/Predictives	Sí

Quadre 6.20. Resum família 4

➤ Ideologies i estils parentals. Família 4

La Vanesa té 22 mesos i participa a l'EF amb la seva mare. La mare, per decisió pròpia no treballa per poder tenir cura dels seus fills ara que són més petits. Els anys anteriors la mare venia a l'EF amb el seu fill gran, que té 3 anys. La mare ens descriu que la Vanesa és una nena molt autònoma, que va a la seva, amb molt caràcter perquè sap defensar els seus interessos quan cal i prendre el control de la situació. Comenta que és capaç de jugar sola sense ser massa demandant. Explica, però, que amb ella es mostra poc considerada, ja que es riu en situacions de conflicte i fins hi tot li treu la llengua. En aquest sentit, a la Vanesa li costa acceptar els límits sobretot en situacions de compartir amb el seu germà.

La mare durant l'entrevista es mostra molt preocupada amb una conducta de la seva filla: mossegar. Ens explicita que la Vanesa té molt caràcter, molt més que el seu germà gran i que és ella qui habitualment té el control a casa. El germà la segueix i ella, habitualment, l'acaba mossegant i fent plorar. Quan ens explica perquè creu que la Vanesa actua d'aquesta manera ens

dóna explicacions que situarem en una **ideologia paradoxal** (Palacios *et al.*, 1998). Les seves idees al voltant de les característiques i desenvolupament dels infants està dividida. Per una banda, dona molt pes als factors genètics que pensa influeixen en el caràcter que té la Vanesa. D'altra banda, explica que ells, com a pares, poden influenciar d'alguna manera a estimular alguns aprenentatges, com el llenguatge a partir d'activitats literàries. També ens explica que els infants tenen un desenvolupament que poc a poc es va donant tot i que no intervinguin els pares. Ens exemplifica aquestes idees a partir del control d'esfínters en el moment de treure el bolquer del seu fill gran. Explica que es va obsessionar molt i que al final, com que l'infant, que tenia tres anys, estava preparat i no va costar gents. Compara la seva situació amb altres pares que ho van incentivar abans que ells, a l'edat que socialment es diu que s'han de treure, als dos anys, i a vegades a ells se'ls escapa el pipi, en canvi al seu fill no. Per tant, ella s'estima més deixar fer i esperar que el desenvolupament vagi fent el seu curs sense que calgui una intervenció massa directa dels pares però sí un acompanyament. Tot i així, explica que per falta de temps i energia no ha pogut estar tant per la petita i l'ha estimulada menys. Pensa que per aquesta raó, la Vanesa està una mica més endarrerida quant a aprenentatges que el seu germà:

Jo crec que està una mica més salvatgeta... potser també perquè no li estic tant de temps, per això em vaig apuntar una altra vegada a l'espai pel fet d'estar dues hores amb ella i estar només per ella, no amb el germà (...) aquesta, és que ha fet un any i no m'he enterat (...) aquesta pobra va darrera l'altre

(Família 4. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:02:56.00)

En les observacions veiem que la mare utilitza preferentment les estratègies afectives i motivacionals més que les cognitives lingüístiques. Quan vol estimular algun tipus d'aprenentatge està centrat en una habilitat concreta però no de coneixements o conceptes. Observem la relació entre les seves creences, en les quals pensa que l'infant va aprenent i els pares fan un rol de facilitadors de l'aprenentatge més que estimuladors, sobretot pel que fa a aspectes més formals. En aquest sentit, té coherència que la construcció conjunta es faci principalment a partir d'accions i en segon terme de llenguatge verbal. En contades ocasions observem que la mare expliqui o raoni durant les interaccions amb la Vanesa.

Quant al seu estil parental, ens comenta que és una mare nerviosa, i que li agradaria tenir més paciència. També explica que està bastant a sobre dels seus fills, comenta que la seva mare li diu que és massa protectora, que els mira massa i que els hauria de deixar més. Les estratègies que utilitza quan hi ha conflictes són de caire conductual, és a dir, deixar l'infant una estona fora de la situació, al seu bressol, per tal que no ho continuï fent. Explica que quan està enfadada i parla amb la Vanesa d'allò que no ha de fer, la Vanesa es riu d'ella i a vegades se sent molt frustrada. També explica que en les activitats de cura personal i domèstiques els infants habitualment no participen per dues raons, no creu que hagin de participar, ja n'aprendran quan siguin més grans i segona per comoditat, ja que la falta de temps fa que no puguin dedicar estona i hagin d'anar més per feina.

Aquesta mare es mostra sobreprotectora en determinades situacions sobretot davant de possibles petits conflictes però permissiva en d'altres. Dóna marge als seus fills però a voltes li costa posar límits i fer que la Vanesa els respecti, només quan perd la paciència actua de manera més contundent. Té tendència a actuar, més que explicar les coses perquè de moment no li ha funcionat el fet de raonar les coses, la Vanesa encara no respon com ella espera.

Analitzant el que la mare ens explica i el que hem pogut observar a l'EF els resultats quant a control a partir de les dimensions d'exigència i protecció varien en funció dels contextos. En contextos d'activitat de cura personal i activitats domèstiques, així com en situacions de petits

conflictes, mostra un estil autoritari però amb una exigència baixa i un grau de protecció elevat. Combinant la sobreprotecció amb l'exigència, observem que en aquestes situacions la mare és qui té el control de la situació. En altres contextos d'activitat, l'exigència també és baixa però es mostra més permissiva i menys protectora, deixant marge d'acció i control a l'infant. A l'EF el que hem observat més sovint ha estat un estil **harmònic** on hi predomina el deixar marge d'acció i control a l'infant. Quant a la participació, també mostren un estil harmònic. Mare i filla mostren vinculació afectiva i complicitat, sovint amb actituds d'afecte. No observem dependència en de les dues, només en contades ocasions. La mare està dedicada a la seva filla però, tot i estar per ella, també aprofita estones per deixar més marge i parlar amb altres famílies o observar-les. Totes dues mostren equilibri en el tipus de participació. La mare utilitza la participació guiada quan vol ensenyar a la Vanesa una nova habilitat o competència, com per exemple a l'hora de pintar amb pintura, però de seguida estimula la filla a prendre el control i fer-ho sola. En situacions compartides en contextos d'activitats mostren cooperació. Però també veiem com la mare es mostra observadora, fent petites intervencions quan cal, o simplement fa activitats associatives, quan mare i filla comparteixen espai però amb objectius diferents.

La mare viu la segona maternitat de manera ambivalent, ja que se sent més cansada i amb menys energia. No esperava que impliqués tants canvis i té la sensació que li falta temps. Explica que si la Vanesa hauria estat la primera filla, no hagués buscat el segon fill tant aviat, ja que la nena li dóna molta més feina que el que va fer el seu germà. Tot i així està contenta i comenta que el ser mare porta molts canvis però compensa. Sobretot, explica, que és feliç quan veu als dos germans jugant o rient junts. Espera que més endavant puguin fer-ho durant més estona i sense acabar barallant-se. Tot i descriure que té poca paciència, en aquest context hem observat tant en la filla com en la mare actituds molt tranquil·les, de serenitat, inclús en situacions on hi ha hagut petits conflictes.

En l'entrevista final, ens comenta que els dos germans juguen més estona junts però que igualment acaben en baralles, sobretot perquè la Vanesa li costa molt compartir. També ens diu que ella ha anat adquirint algunes estratègies, com el raonar amb la Vanesa quan no vol compartir. En aquests casos el que fa és negociar i explicar-li: «vinga ara ho tens tu però d'aquí una estona li deixes a ell» o a l'inrevés, en comptes d'actuar i treure-li l'objecte. Comenta que de moment no funciona, però evita les baralles i li sembla una millor intervenció.

En la valoració final explica que la Vanesa ha anat a més en la seva conducta, ja que no només mossega al seu germà o a la mare sinó que també ho ha fet a l'EF. Pensa que com que ara es relaciona més, es generen més possibilitats de conflictes. Comenta que les educadores li han dit que la deixi però ella explica que li costa molt no intervenir perquè li sap greu i sobretot, que pensaran les altres mares si ella la deixa fer.

➤ **Expectatives entorn dels infants i la seva relació amb les pràctiques socioeducatives dutes a terme en el context de l'EF. Família 4**

A continuació exposem les expectatives expressades per la mare en les entrevistes en relació amb les observacions fetes en diferents contextos d'activitat on s'hi enrolaven mare i filla. L'ordre utilitzat està en funció de les categories que en les entrevistes han tingut més pes i que per tant han estat les expectatives més destacades per la mare.

ACTITUD (E:15/OM:56/OI:47).

Família núm.: 4-Vanesa				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTITUD E:15/O:203	Autonomia (I) E:5/OM:9/OI:50	Predic	· Fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en què està immers	· Mostra iniciativa · Mostra capacitat per prendre decisions sobre les seves pròpies actuacions · Expressa opinions, gustos i preferències · S'entreté sola · Està tranquil·la amb els altres sense la mare És autònoma durant l'estona del cafè
	Dependència (I) E:0/OM:5/OI:13	-	· Pren la iniciativa en les actuacions i activitats amb l'infant · Mostra baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant · Reclama atenció o proximitat de l'infant · No promou l'autonomia de l'infant · Surt de la sala de reunions per deixar a l'infant amb les educadores	· Es mostra dòcil (es convenç fàcilment) · Necessita l'atenció o la proximitat corporal de l'adult · Reclama la presència de M/P durant l'estona de reunió
	Desconsideració (I-F) - E:4/OM:0/OI:0	Predic	No s'observa	No s'observa
	Consideració (F) E:1/OM:6/OI:12	Desig	· Espera el torn d'actuació en situacions compartides amb els altres · A l'hora de compartir materials o espais, té en compte l'altre	· És capaç d'esperar el torn d'actuació en situacions compartides · Mostra tolerància · Mostra generositat
	Compartir (F) E:1/OM:2/OI:7	Desig	· Estimula l'infant a compartir materials	· Col·labora amb els altres i intercanvia joguines, objectes o espais
	Acaparar (I-F) E:3/OM:0/OI:4	Predic	No s'observa	· Evita compartir amb altres objectes i espais

Quadre 6.21. Família 4. Expectatives d'Actitud i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

➤ Autonomia (E:5/OM:9/OI:50)- Dependència (E:0 /OM:5/OI:13).

La mare expressa expectatives predictives quant a l'autonomia de la Vanesa. Explica que és una nena amb un caràcter fort, que sap el que vol i com aconseguir-ho. En les observacions hem vist com la Vanesa és autònoma, sol mostrar iniciativa en les seves accions i la capacitat per prendre decisions sobre les seves actuacions i activitats. Tal com comenta la mare, sovint s'entreté sola i quan les famílies tenen la reunió, es queda tranquil·la amb les educadores i els altres infants. En alguna ocasió entra a la sala però en aquests casos la mare, sense dir-li res, l'acompanya a fora amb els altres infants i educadora i la nena s'hi queda sense problemes. La Vanesa té la capacitat de posar atenció en les coses que fa i també de ser persistent en acabar allò que comença. En les observacions de la mare veiem com sovint fomenta l'autonomia de la Vanesa traspasant el

control de l'activitat en què estan immerses. En les activitats la mare sol situar-se a prop de la nena però deixant espai. En altres ocasions, la mare l'observa de més lluny o parla amb altres famílies deixant més marge a la Vanesa. Quan cal o la nena la reclama, fa una petita intervenció, sovint motivant la continuïtat de l'activitat mitjançant una acció i en menys ocasions utilitzant el llenguatge verbal.

Observem que la Vanesa en poques ocasions necessita cridar l'atenció de la mare però si que controla el tenir visualitzada a la mare. Només en activitats de cura personal, la mare pren la iniciativa i el control, mentre la Vanesa es mostra receptiva i col·laborativa. En la resta de situacions la mare sol mostrar altes expectatives en relació amb l'autonomia de l'infant i quan no és així, utilitza la participació guiada per tal de mostrar-li com ho pot fer ella autònomament.

➤ Desconsideració (E: 4/IM:0/OI:0)- Consideració(E:0/IM:6/OI:12)

La mare ens explica que la Vanesa té molt caràcter i que sovint, en situacions de petits conflictes quan ella intervé, la nena no la respecta, se'n riu i li treu la llengua. Explica que les seves expectatives en aquest sentit són predictives i que li agradaria que la nena es mostrés més considerada. En les nostres observacions no s'han vist aquest tipus d'actituds, ni amb la mare ni amb els altres. Sí que s'han observat, tant per la mare com per l'infant, el ser respectuïts amb els altres, sobretot a l'hora de compartir espais i materials. Tant la mare com la filla es mostren molt prudents en contextos d'activitat compartits. Sovint, totes dues observen als altres abans de començar a participar.

En situacions on la mare ha hagut d'intervenir, la Vanesa ha acceptat bé els límits, tot i que en alguna ocasió ha plorat durant uns segons i la mare s'ha mostrat ferma en la seva decisió. La intervenció de la mare en aquestes situacions s'ha centrat en estratègies afectives i motivacionals, sense massa raonaments o explicacions, més de contenció o de distreure la nena amb altres coses. Sí que observem, en el mes de juny, petits canvis ja que la mare dóna més explicacions a la nena per tal d'ajudar-la a comprendre la situació.

Tot i les nostres observacions, la mare valora el canvi però pensa que no ha estat el que s'esperava. Pensava que la nena canviaria més al créixer i espera que ho faci. De totes maneres, pensem que el fet de compartir amb altres famílies temps, espais, activitats i materials, ajuda a la nena a desplegar estratègies socialment acceptades i a contenir conductes més agressives, com mossegar dins del marc de l'EF. També, tal com la mare apunta, el fet que la nena no visqui com seu l'espai i les joguines afavoreix que no es mostri acaparadora i comparteixi de manera més positiva amb els altres.

➤ Compartir (E: 1/IM:2/OI:7) - Acaparar (E: 1/IM:2/OI:4)

La mare expressa expectatives de desig entorn de l'actitud de compartir de la seva filla. Comenta que pensa que tot és d'ella i acapara molt. Aquesta actitud porta a constants conflictes sobretot amb el germà, però també ho ha començat a veure a l'espai. Ella explica que la nena es relaciona més amb els altres i que és possible que això porti a majors possibilitats de conflicte.

En les observacions hem vist tant una actitud com una altra en els últims tres mesos del servei. Tal com comenta la mare, relacionades amb una major relació amb altres infants.

La mare no valora positivament l'evolució de la Vanesa en aquest sentit, sent que li hagués agradat que compartís més. La mare comenta que ja sap que la nena es troba en una etapa del desenvolupament que els costa compartir, però esperava una major evolució. En les observacions

centrades en la mare, en ocasions, quan la nena per iniciativa pròpia ha compartit materials amb altres infants, la mare es mostra passiva i no ho valora o pondera, per contra, sí que intervé quan la nena no ho fa. Tal com hem dit abans, inicialment agafant a la nena i traient-la de la situació però més endavant, estant amb ella i raonant-li les coses.

ACTIVITAT (E:14/OM:25/OI:32).

Família núm.: 4- Vanesa				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTIVITATS E:14/O:57	Exploratorià (I) E:3/OM:2/OI:3	Predic	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Literària (I-F) E:3/OM:4/OI:4	Desig ↓ Predic	· Participa en aquest tipus d'activitat sobretot en propostes grupals	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Musical (I) E:1/OM:4/OI:4	Desig ↓ Predic	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat · Participa activament durant les cançons	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat · Participa activament durant les cançons
	Artisticoplàstica (I) E:1/OM:4/OI:4	Desig ↓ Predic	· Participa en propostes grupals	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Simbòlica (F) E:1/OM:3/OI:3	Predic	· Mostra la seva preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Cura personal (F) E:1/OM:5/OI:3	Futur (és petita)	· Mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat · L'adult pren la iniciativa en aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència en l'activitat
	Domèstica (I-F) E:3/OM:0/OI:0	Futur (és petita)	No s'observa	No s'observa

Quadre 6.22. Família 4. Expectatives d'Activitats i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

Una de les raons principals d'haver-se apuntat a l'EF ha estat el fet de poder fer diferents activitats que sovint no pot fer a casa per manca de temps, espai o energia.

La mare ens expressa expectatives predictives en relació amb activitats **exploràtories** (E:3/IM:2/OI:3), comenta que es distreu molt observant o traient i posant objectes.

D'altra banda la mare vol fomentar activitats **literàries** (E: 3/IM:4/OI:4), sobretot la lectura de contes perquè pensa que és una activitat que cal fer. Comenta que a casa moltes vegades no té temps i que espera fer-ho a l'EF. Observem que tant la Vanesa com la mare fomenten i gaudeixen d'aquesta activitat, sobretot la nena, que sovint inicia l'activitat i en porta el control.

També expressa la intenció de poder participar en **activitats musicals** (E:1/IM:4/OI:4). A l'EF aquestes activitats són grupals i tant la mare com la filla hi participen molt activament, cantant i

gesticulant totes les cançons. La nena sovint observa als altres i la mare sutilment l'anima a participar. També hem observat que en altres ocasions, com llegint un conte relacionen allò que veuen amb una cançó. Aleshores canten o es mouen al ritme.

Una altra expectativa de desig és participar en activitats **artístiques plàstiques** (E:1/IM:4/OI:4). En aquestes activitats, habitualment grupals, mare i filla hi participen contentes. Moltes vegades la Vanesa gaudeix més mirant als altres que fent, per això la mare la va animant a participar amb ella.

Hem observat altres activitats durant el curs que inicialment la mare no va mencionar però si ho va fer en la valoració final. El **Joc simbòlic** (E:1/IM:3/OI:6) és l'activitat que més ha desenvolupat la Vanesa en totes les sessions. Habitualment és ella qui inicia l'activitat en els racons de nines i titelles principalment. En l'entrevista final la mare explica que la Vanesa s'entreté molt amb les nines.

Les expectatives de la mare en activitats de **cura personal** són baixes ja que pensa que és petita i que quan creixi ja ho farà. En aquest sentit ens comenta que a casa tampoc els anima a participar en activitats domèstiques per a la mateixa raó, només ocasionalment hi col·laboren. Tal com comenta la mare:

Penso... també aprendran... a veure jo, la meua mare fins ben gran em vestia i tot, tampoc no ha fet que... en aquest cas sí que penso que.... són nens en el fons si es volen... quan l'Adrià vol pues li deixo o quan... però la veritat és que no trobo que sigui una cosa important perquè en el fons tothom ho acaba fent sol

(Família 4. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:08:06.08)

En les observacions a l'EF, quan arriben, marxen, canvien el bolquer o es renten les mans, és la mare qui inicia aquesta activitat i que té el control. El mes de juny, la Vanesa demana autonomia al rentar-se les mans i la mare li dóna, tot i estar a prop i controlar el temps i les accions.

RELACIÓ (E:10 /IM:43/OI:18).

➤ Interactuació (E:10 /IM:21/OI:6).

Les expectatives de desig se centren en fomentar les relacions entre els infants. Explica que la Vanesa va molt al seu aire i que no sembla interessar-li massa estar o jugar amb altres companys.

En les observacions veiem que la mare sovint fomenta relacions entre ella i altres adults, però gairebé mai ho fa amb infants. Habitualment, al marge de les activitats grupals, mare i filla participen en contextos d'activitat totes dues soles i es generen poques oportunitats d'interactuar amb els altres. Tot i així, quan hi ha un infant que s'acosta, la mare deixa passar l'oportunitat i no fomenta la relació entre ells o la implicació de l'infant en l'activitat amb elles. Veiem que tant la mare com la filla tenen molt interès a observar als altres. La nena sovint para la seva participació per observar altres infants. Durant l'estona de la reunió les educadores comenten que la nena es relaciona bé amb els altres infants i que sovint comparteixen jocs.

La mare valora un canvi positiu i comenta que la nena es relaciona més amb els altres. També comenta que ella s'ha sentit poc a poc més integrada i que això ha fet que tingués ganes de participar a l'EF.

COMPETÈNCIA (E:7/IM:21/OI:25).

En les entrevistes la mare fa referència expectatives d'aprenentatge en relació amb l'infant sobretot quant a **relació**, **actituds** i la **competència lingüística**. Les dues primeres les hem explicat en els punts anteriors però les expectatives de desig quant a la competència lingüística no. La mare explica que la Vanesa encara no parla gaire i que li agradaria que desenvolupés millor la parla. Tot i així, en coherència amb les seves ideologies no és un fet que li preocupi i per tant tampoc dedica massa esforços en estimular-ho perquè la nena ja anirà desenvolupant-la amb el temps. De totes maneres comenta que per això pensa que el llegir contes és important.

En les interaccions amb la mare hem observat que utilitza preferentment les accions més que el llenguatge verbal. Quan es miren contes, sovint és la nena qui té el control i senyala els dibuixos i dir "mira" o fer el so en el cas d'animals. En altres contextos d'activitat deixa passar les ocasions per estimular el llenguatge verbal i el vocabulari de la nena. Tot i així, la Vanesa ha millorat la seva parla, sent capaç de dir petites frases. En aquests casos hem observat que la mare no repeteix el que la nena diu, com fan altres mare en el marc de l'EF.

Creiem que les pràctiques educatives són coherents amb les creences de la mare i per tant segurament no veu la necessitat d'estar estimulant la parla de la nena ja sigui en forma de preguntes o creant converses durant les interaccions.

➤ **Conèixer les expectatives parentals entorn de l'EF i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context. Família 4**

ESPAI FAMILIAR							
Expectatives		Mare		Valoració	Infant		Valoració
		I	F		I	F	
ACTITUDS	Consideració	-	X	· Jo crec que està una mica més salvatjada potser també perquè no li estic tant de temps per això em vaig apuntar una altra vegada a l'espai pel fet d'estar dues hores amb ella i estar només per ella · M'agradaria fer-ho[activitats a casa] però realment no trobo ni l'espai ni el moment ni... és bastant merder · Els punts de vista que de vegades penses que només et passa a tu, que. Ets l'única i veure que tothom està igual · Quan veus mares que tenen aquí una paciència que m'al·lucino, no perquè és que jo no tinc gaire, la veritat. M'agradaria... Amb això sí que m'agradaria pues intentar ser així com molt més pacient. I ho veus aquí i penses, la veritat és que es pot tenir, jo que sé. · La veritat és que em serveix. (...) A vegades hi ha coses que he fet, i quan ho fas tu no te n'adones, i quan ho fa una altra mare penses... o de cridar en un moment o per una tonteria i penses, és una mica lleig això. Què trist quan el crides i l'altre se't queda així mirant com "què et passa" i a vegades ho he vist aquí i penses... no sé a vegades perds els nervis tu i l'altre no sap a què ve això	X	X	· El fet de compartir més... hagués après més, però veig que no. Home a vegades sí que ha començat allò que dius, bueno, sembla que comença a deixar coses · Li ha aportat, a veure, fer moltes activitats que a casa no puc fer · M'agrada això lo que fan de motivar als nens pues amb la música, amb lo de les pintures · La veritat, això els va molt bé amb ells i la veritat estar amb altres nens... I altres nens al parque també estan també amb altres nens però són com més coneguts. · Veia com més... que anava ella per lliure i ara la veig que sí que té més relació · Intentes com parar una mica i jugar amb ells · Parla però que encara no expressa gaire
	Compartir	-	X		X	X	
ACTIVITATS		-	X		X	X	
RELACIÓ	Interactuació	-	X		X	X	
	Afectivitat	X	X		X	X	
COMPETÈNCIA	Aprenentatge	-	X	X	X		
ESTIL PARENTAL		-	X	-			
ESPAI FÍSIC SEGUR		X	X	X	X		

Quadre 6.23. Família 4. Expectatives inicials i valoració en relació amb la participació a l'Espai Familiar

La mare de la Vanesa va decidir seguir apuntada a l'EF perquè hi havia dut el fill gran i en va quedar contenta. Inicialment ho feia per la nena, per tal que fes activitats, sobretot de pintura, música i contes ja que el temps i l'espai més limitat a casa no li permetien. El fet de ser mare per segona vegada li ha generat molta feina i un consum d'energia important. Sent que no dedica tant temps a la seva filla com voldria i el fet d'anar a l'EF li permet un temps per estar les dues sense presses. També valora el fet que la nena es relacioni amb els altres tot i que no és un prioritat, tal com ens diu en l'entrevista:

Amb els altres està bé, no interacciona gaire però tampoc espero que faci grans coses

(Família 4. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:05:00.06)

També espera que el fet d'estar amb altres infants ajudi a la nena a aprendre a compartir amb els altres. Al final de curs la mare valora positivament canvis quant a la relació de la seva filla amb els altres, el haver pogut participar en activitats variades i estimulants. També valora alguns petits canvis a l'hora de compartir amb els altres infants tot i que ella s'esperava un canvi més gran. També explica que la nena ha millorat una mica l'expressió oral, però encara ha de continuar desenvolupant l'expressió.

Quant a ella mateixa, bàsicament esperava tenir un temps per compartir amb la seva filla i poder per exemple, llegir contes. En la valoració final, es mostra molt contenta amb tot el que ella com a mare n'ha extret. Ens comenta:

Potser que cada vegada estic més integrada, parlo més al grup, em sento, a veure, més còmode, em ve de gust venir. Abans venia com més una mica per ells, ara, bueno per ella també però vull dir, també m'ho passo molt bé jo. Veig que... no sé, que estic molt a gust amb la gent i.... això que dèiem, clar a casa estàs amb ells però fas moltes coses, i aquí és com... intentes com parar una mica i jugar amb ells

(Família 4. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:13:40.48)

Les expectatives inicials de la mare eren poques però el que n'ha extret ho ha superat. Compartir un espai i temps amb altres famílies li ha permès respectar altres punts de vista, minimitzar algunes preocupacions quan veu que són compartides per altres famílies o aportar la seva experiència a altres famílies que passen per situacions similars a la seva. Ara relativitza més les coses i li dóna menys importància si no la té. També explica que sobretot observant ha après, ens explica com ara, quan la seva filla no vol compartir o vol una joguina d'un altre infant, li explica i raona, diu «ara una estona tu i després ell». Comenta que va adquirint estratègies que l'ajuden a millorar dia a dia.

➤ Consideracions finals sobre la família 4

La mare de la Vanesa expressa una ideologia paradoxal en la qual pensa que tant el caràcter com el desenvolupament de l'infant ve donat genèticament i en el qual ells, com a pares, poden influir és en els aprenentatges. Mostra un estil parental, tant pel que fa al control com a la participació principalment harmònic. Podem destacar una tendència al deixar fer i a la permissivitat en la majoria de contextos d'activitat, i més autoritarisme i proteccionisme en activitats de cura personal o domèstiques. La mare de la Vanesa expressa principalment expectatives en relació amb les actituds, la relació, les activitats i la competència de la seva filla.

Observem que les pràctiques educatives associades sovint són coherents amb el que ella diu i espera, fet que ajuda a consolidar les actuacions de l'infant i de les dinàmiques entre elles.

En les actituds, observem expectatives predictives quant a l'autonomia amb pràctiques educatives associades que ajuden a fomentar-la. Quant a actituds de consideració i de compartir, on la mare mostra expectatives de desig, observem que tot i que la mare comenta que hi ha petits canvis positius, no ho valora del tot perquè ella esperava un canvi més gran. Tot i que les observacions a l'EF ens mostren una nena considerada i que sap compartir, les expectatives de la mare no s'hi ajusten ja que ella espera més del que la nena mostra. Hem observat que les intervencions de la mare són més intenses quan la nena mostra l'actitud que la mare vol que canviï, en canvi, no intervé o valora les actituds positives quan la Vanesa les fa. Sovint, la Vanesa les fa per iniciativa pròpia no perquè la mare les fomenti. Pensem que el fet de no promoure l'actitud esperada i no valorar-la quan es dona, però si donar atenció i energia quan no es donen poden ser elements relacionats. És possible que a l'EF la Vanesa observi els intercanvis i els vulgui imitar. Possiblement quan comparteix amb un infant, sent que l'altre infant li valora i se sent bé. A casa, pel que ens comenta la mare, rep més atenció de la mare quan es baralla amb el seu germà; si tot flueix entre els germans, la mare segueix fent les tasques de la casa, però com que espera que es barallin, va tot sovint a veure com estan. Els infants no tenen atenció de la mare però si veuen que va i bé. Quan es barallen per un objecte, la mare intervé immediatament. La mateixa mare ens comenta que a l'EF intenta contenir-se i intervindre menys, tot i que li costa.

Quant a les expectatives de relació, la mare les expressa com un desig secundari. Pensa que si es relaciona més, millor, però si no ho fa, no passa res. Hem observat que són molt poques les ocasions en què mare i filla tenen l'oportunitat d'interactuar amb els altres quan estan immerses en contextos d'activitat. Quan hi ha ocasions, habitualment la mare deixa fer i no afavoreix el que els infants interaccionin. Per tant la conducta de la mare és coherent amb les expectatives, no ho estimula perquè no pensa que sigui un aspecte primordial.

Troblem un element similar amb els aprenentatges, sobretot pel que fa a la parla. La mare fomenta el llegir contes però quan ho fa, utilitza estratègies més motivacionals que cognitives o lingüístiques. El raonament és similar. La nena va fent i anirà aprenent tard o d'hora, per tant, no cal estimular-la de manera particular.

Família núm.5 –Pol

Ideologies i estils parentals					Expectatives al voltant de	Tipus d'expectatives	Pràctiques educatives associades
Ideologia moderna							
Control			Grau de participació		Actituds	Desig/Predictives	Sí
Exigència		Protecció	V. afectiva	Dedicació	Relació	Desig/Predictives	Sí
Inici	Permissiva	Sobreprotecció	Dependència	Sacrificat	Activitats	Desig/Predictives	Sí
Final	Permissivitat i sobreprotecció amb tendència cap a l'harmonia				Competència	Desig	Sí

Quadre 6.24. Resum família 5

➤ Ideologies i estils parentals. Família 5

La mare es descriu com a molt observadora. Vol aprendre i comenta que ho fa observant els altres i llegint. Pensa que ells, com a pares, poden incidir molt en l'infant i per tant vol estar a prop d'ell en tot moment. Podríem dir que la mare sosté una **ideologia moderna** on el pes de les seves

pràctiques educatives és considerat com el més influent en l'infant. En aquest sentit, una de les seves expectatives és que l'infant desenvolupi adequadament el llenguatge i l'accent, ja que el Pol conviu amb tres idiomes simultàniament. Ella sent que les seves pràctiques poden incidir de manera significativa en el desenvolupament i aprenentatge de les llengües. Explica i observem que la mare utilitza el llenguatge amb l'infant i com aquest al llarg del curs ha millorat la seva parla i la capacitat d'expressar els continguts de manera clara.

També en les observacions s'evidencia que en situacions compartides la mare observa molt a altres infants i adults. Habitualment, somriu mentre els mira i quan és adequat intervé fent algun comentari a la mare o pare dels altres infants. Una mostra n'és el comentari que fa en el moment d'arribada d'una família. El Pol i ella estan sentats en un matalàs. El Pol està fent una torre amb uns blocs i ella observa a la Carla i la seva mare que acaben d'arribar. Mentre la mare li treu les sabates a la Carla, li diu que li posarà els mitjons (uns d'antilliscants a sobre dels que ja porta la nena). La Carla tocant els mitjons que ja porta diu:

Carla: això no (tocant-se els mitjons que ja porta)

Mare Carla: vols que t'ho tregui?

Mare Pol: esto es nuevo

Mare Carla: què?

Mare Pol: es nuevo?

Mare Carla: "això no?". Sí, sí, es nuevo de estos días. "Això sí, això no..."

(Família 5. Vídeo_07-04-11; 0:04:19.00-0:04:49.43)

En aquesta situació s'exemplifica com la mare està pendent d'altres famílies i del desenvolupament, en aquest cas del llenguatge, d'altres infants.

L'estil de criança amb què la mare s'autodefinex és el **permissiu**. Comenta que la criança del Pol és completament oposada a la que ella va tenir com a filla. Li dóna el pit, tot i que la percepció social és que l'infant ja és prou gran per no fer-ho, i practica el "collit", és a dir, els pares i l'infant dormen junts. Per a ella, els límits no són massa importants, explicita en una de les reunions amb les altres mares que no li agraden, que només en posa en situacions de perill, quan es pot fer mal o algú li pot fer a ell.

Les seves percepcions al voltant del rol de mare suposen que l'infant la necessita i que per tant ella ha d'estar disponible en tot moment a les peticions que ell li fa. Activitats de cura personals o domèstiques recauen en ella ja que forma part del seu rol maternal. No té expectatives que l'infant sigui més autònom en aquest sentit i en l'entrevista final comenta que és difícil deixar-lo participar, que ell ho vol fer, vol ajudar però ella pensa que no és capaç i per tant acaba per fer tasques domèstiques quan l'infant no hi és present.

No puedo hacerlo porque él quiere ayudar y entonces lo tengo que dejar, entonces hay cosas que no puedo hacer delante de él porque él no puede hacer pero que tengo que hacerlas

(Família 5. Fragment de la transcripció de l'entrevista final.0:19:32.00.)

Sí que observem a l'Espai Familiar que en les arribades el Pol vol ser ell el que es treu la jaqueta i frena a la mare que ho faci. Tot i així és una rutina on el control habitualment el té la mare.

En les activitats a casa seva l'infant tria a què vol jugar però és ella qui, per qüestions d'espai i organització, agafa la joguina i li dóna. Aquesta organització de l'espai no permet massa autonomia a l'infant.

En aquest sentit, la mare ens explica que el Pol és molt dependent d'ella i que li agradaria que fos una mica més autònom. Sent que la seva vida ha canviat molt, tot gira al voltant de l'infant, els horaris, el menjar... i per tant se'n ressenten altres àmbits com la parella i la feina. Sent que tant ella com la seva parella han passat a un segon pla. Ella explicita que ha hagut de deixar la feina per cuidar al Pol. Pensa que en aquests moments de criança, és molt important el suport ja que tots dos tenen la família fora i per tant, ella explica que estan sols aquí.

Es percep com una mare molt prudent i patidora, sempre observant allò que pot ser potencialment perillós per l'infant i expressa que li agradaria ser menys nerviosa i més pacient.

De la primera entrevista a la segona observem petits canvis en les seves percepcions. En l'àmbit maternal, pensa que ha desenvolupat més paciència i autocontrol. També expressa que és capaç de prioritzar tasques, sobretot en relació amb la llar.

Ens explica que tot i que l'infant és més autònom, no ho és tant com a ella li agradaria. Ella exposa que ara s'adona que ella té alguna cosa a veure amb aquesta falta d'autonomia del Pol. El seu estil **sobreprotector** està fent que l'infant depengui molt d'ella però tot i que n'és conscient explicita que li costa molt canviar. Aquesta sobreprotecció no només limita a l'infant sinó que a vegades també comporta malestar entre la parella, tal com ella ens exemplifica:

Cuando está con su padre... yo que sé, cuando vamos a natación, pues.. yo soy más prudente, y lo veo a él que ahí, claro... estamos todo el tiempo peleándonos, no sé. Y claro en parte pienso... prefiero no verlo porque sé que en parte es bueno para él, no? que estén ellos dos (...) mi marido lo mueve, lo mete, se mete la cabeza y tal... traga algo de agua y no pasa nada... pero a mí... lo paso fatal, lo paso fatal. Y claro es preferible que yo no vea y en otras ocasiones, es que me da la sensación...una siente miedo.

(Família 5. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:08:26.66.)

El seu desig que l'infant sigui menys dependent d'ella ha fet modificar una mica les seves practiques educatives confiant més en els altres, deixant petites estones que pare i fill puguin gaudir sols, tant a casa com en altres activitats. Aquest pas, la fa sentir insegura perquè percep que possiblement si ella està menys amb l'infant, aquest encara la voldrà més i es tornarà més dependent. Aquest dilema, entre el seu estil i les conseqüències que ella percep que té en l'infant la porta a un altre dilema. Vol continuar molt implicada en l'educació del Pol, estant al seu costat però també vol treballar. Amb altres famílies estan organitzant una escola alternativa coordinada per una educadora i altres mares. Aquesta idea la il·lusiona però alhora es planteja si no hauria de dur al Pol a una escola ordinària on creu que l'infant seria més autònom. De manera lògica veu el que convé a l'infant però a ella li costa separar-se'n i deixar un espai entre ells, ja que se sent bé quan l'infant la necessita:

Muchas veces que estoy haciendo cosas en casa y ves que que él te reclama, como que te necesita

(Família 5. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:12:44.25)

Aquesta mare es troba davant d'un conflicte cognitiu que l'empenya a revisar les seves creences i practiques educatives. Expressa que alguna cosa no va bé i vol fer canvis, però tot i que ho diu clarament quan parla dels progressos en l'autonomia del Pol, no ho veu clar però continua avançant lentament:

Va haciendo progresos pero es muy lento. Yo pensaba que iba a ser más autónomo a esta edad, pero no, no lo es. No sé, también yo paso mucho tiempo con él. Hombre, yo creo que algo de culpa mía sí que es, no?

Quizás yo pienso que soy un poco sobreprotectora y... eso se nota en que no le doy, no sé, estoy siempre pensando... preocupada si va a caer, mirando que esté todo el entorno bien y... no es bueno. Pienso que en el fondo quizás he generado que él, pues... sea más inseguro. Creo, no sé.

(Família 5. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:02:05.00)

L'anàlisi de la interacció de la díade, ens mostra una evolució durant el curs. A l'Espai Familiar encara que s'observa un estil protector, predomina un estil més **harmònic**. La participació en les activitats inicialment era en companyia, és a dir, tots dos compartien espai però no l'objectiu de l'activitat per passar cada vegada més al fet que la mare observi i faci intervencions esporàdiques quan cal, habitualment per estimular la continuïtat de l'activitat a partir de propostes o accions per dirigir l'activitat. Al final de curs s'observen més activitats amb participació guiada i cooperació. El traspàs de control cap a l'infant cada vegada és més clar. Quan hi ha un canvi en la intencionalitat de l'activitat és habitualment l'infant qui el proposa i la mare li dona suport. A final de curs, la mare se situa a certa distància de l'infant i deixa certa autonomia en el seu joc. Les metes que guien l'activitat habitualment estan centrades en el Pol i el seu desenvolupament. La mare utilitza generalment estratègies de tipus afectives i motivacional més que cognitives o lingüístiques.

Els resultats ens mostren canvis subtils en l'estil maternal a partir de les expectatives que la mare té sobre l'autonomia de l'infant. Aquestes no es compleixen als nivells que ella esperava i s'adona que es probable que les seves pràctiques educatives han estat un fre per tal que les expectatives s'hagin complert del tot. Observem canvis en les interaccions amb l'infant, diferències en la manera de participar i el control.

És important con aquesta mare ens mostra el seu procés de canvi, on s'adona que les seves pràctiques educatives, l'energia i el temps que dedica a l'infant més que potenciar el seu desenvolupament, el frenen i per tant, es troba en un moment de reflexió i revisió del seu rol i estil.

➤ **Expectatives entorn dels infants i la seva relació amb les pràctiques socioeducatives dutes a terme en el context de l'EF. Família 4**

A continuació exposem les expectatives expressades per la mare en les entrevistes en relació amb les observacions fetes en diferents contextos d'activitat on s'hi enrolaven mare i fill. L'ordre utilitzat està en funció de les categories que en les entrevistes han tingut més pes i que per tant han estat les expectatives més destacades per la mare.

ACTITUD (E:33/OM:82/OI:174).

Família núm.: 5-Pol				
EXPECTATIVES EXPRESADES EN RELACIÓ A			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTITUD E:33/O:256	Dependència (I-F) – E:13/OM:9/O:20	Predic	· Pren la iniciativa en les actuacions i activitats amb l'infant · Reclama atenció o proximitat de l'infant · Mostra baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant · No promou l'autonomia de l'infant	· Es mostra dòcil (es convenç fàcilment) · S'evidencia com les decisions sobre les seves pròpies actuacions i la participació de l'infant en activitats depenen d'altres · Reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè · Necessita l'atenció o la proximitat de la mare
	Autonomia (I-F) + E:8//OM:3/O:43	Desig ↓ Predic	· Mostra iniciativa · Fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en què està immers	· Mostra iniciativa · Mostra capacitat per prendre decisions sobre les seves pròpies actuacions · Expressa opinions, gustos i preferències · S'entreté sol · Més independent afectivament · Autònom a l'hora de la reunió de pares · Està tranquil amb altres sense la mare
	Serenitat (I-F) + E:12/OM:48/O:39	Predic	· Els moviments del cos són harmònics i suaus · Parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor · El to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba · Escolta, espera, es mostra pacient i receptiva davant el ritme de l'altre	· Parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor · El to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba · Expressa els continguts del discurs amb claredat · Escolta, espera, es mostra pacient i receptiva davant el ritme de l'altre · Els moviments del cos són harmònics i suaus

Quadre 6.25. Família 5. Expectatives d'Actitud i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

➤ Dependència (E:13/OI:20)-Autonomia (E:8/OI:43).

Les expectatives en relació amb la dependència i autonomia són les que més preocupen a la mare. Inicialment espera que l'infant sigui menys dependent afectivament i el seu balanç final és que les expectatives no s'han complert del tot. Ella mateixa explica que hi ha hagut canvi però més lent del que pensava i explica que les seves pràctiques educatives han dificultat el canvi. En aquest sentit observem un canvi positiu en les pràctiques educatives de la mare per tal de fomentar l'autonomia (OM3) a partir del mes de març. Fins aleshores observàvem algunes intervencions que fomentaven la dependència de l'infant (OM6): baixes expectatives en relació amb l'autonomia de l'infant, prendre la iniciativa en les actuacions conjuntes i actuar per conte de

l'infant quan el Pol vol fer les coses sol. L'infant reclama habitualment l'atenció de la mare i la seva proximitat, sobretot a l'inici, quan no se sentia massa segur a l'Espai Familiar. Tot i que l'infant continua reclamant l'atenció de la mare, quan hi ha altres adults, està tranquil.

La mare ens explica que s'adona i que poc a poc va canviant per tal de facilitar autonomia. Aquests canvis coincideixen en un augment en la seguretat de la mare. La confiança de la mare en ella mateixa, evidenciada en els diaris de les educadores on expliquen que a partir del mes de març la mare participa molt més en la reunió, que riu i es pren les coses menys seriosament. A partir del mes de febrer l'infant es queda tranquil amb les educadores durant l'estona de la reunió. La mare també, no necessita sortir i comprovar com està el Pol.

Cal comentar que tant en l'entrevista inicial com en la final, l'infant ha estat present durant tota l'entrevista (fet que no ha passat amb cap altre infant). En l'entrevista inicial va reclamar molt més l'atenció de la mare, en la segona, tot i que també reclamava la seva atenció, va ser capaç de desenvolupar jocs autònomament amb petites intervencions de la mare. També, ha fet comentaris en relació amb alguna resposta de la seva mare, com quan ella comenta que està molt amb ell i ell em diu: *“mama juega conmigo”*.

➤ Serenitat (E:4/OM:48/OI:39)-Esvalotament (E:0/OM:1/OI:3).

La mare expressa en les entrevistes que el Pol és molt tranquil. Ella es descriu com una mica nerviosa i que li agradaria tenir més paciència i autocontrol. En les observacions fetes constatem que en Pol és un infant tranquil, tant en els seus moviments com en la seva parla. Sap esperar i escoltar. Només en ocasions aïllades mostra un cert nerviosisme o accions menys tranquil·les, sobretot en petits conflictes amb altres infants..

Les observacions de la mare també ens mostren un tarannà tranquil, amb actituds molt similars a les del seu fill. Només en un parell d'ocasions la mare s'ha mostrat més tensa, quan el seu infant no ha volgut participar en activitats grupals o en situacions tenses durant les reunions a l'Espai on s'evidencien discrepàncies en els criteris per educar els infants

Aquesta actitud afavoreix que l'infant habitualment posi atenció en les situacions (OI:17) i sigui persistent, iniciant i acabant les activitats en què s'enrola (OI:22).

Les expectatives que expressa la mare són coherents amb les observacions fetes però cal remarcar que no s'han observat situacions on ella es mostri nerviosa o amb poc autocontrol. Malgrat aquest fet, en la valoració final comenta que ha après a ser més pacient. És possible que en el context de l'Espai Familiar, on té un temps sense preocupacions (tal com ella comenta) es pugui relaxar. També el fet de compartir espai i temps amb altres famílies pot influir en el fet que mostri el millor del seu repertori. En situacions de conflicte amb la presència del seu fill també s'ha mostrat serena i tranquil·la (OM:48). El fet de traspassar el control en els contextos d'activitat a l'infant també pot ser un factor que faciliti el que es mostri serena en les sessions observades.

RELACIÓ (E:16/OI:23).

Família núm.: 5-Pol				
EXPECTATIVES EXPRESADES EN RELACIÓ A			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F Codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
RELACIÓ E:16/O:52	Xarxa social (I-F) + E:7/OM:0/OI:0	Desig ↓ Predic.	No s'observa	No s'observa
	Interactuació (I-F)+ E:8/OM:20/OI:17	Desig ↓ Predic.	· Gaudir d'un temps i estar per ell · Estableix contactes amb altres infants · Estableix contacte amb altres adults · Deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres infants	· L'infant mostra l'habilitat de promoure contactes i intercanvis amb altres infants · L'infant mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults · L'infant mostra interès a establir contactes amb altres infants · Mostra dificultats a l'establir contactes i intercanvis amb altres
	Afectivitat (F)+ E:1/OM:8/OI:75	Predic.	· Mostra maneres de fer que denoten afectivitat en relació amb l'infant	· Mostra afectivitat en relació amb la mare · Infant seu a sobre la mare

Quadre 6.26. Família 5. Expectatives de Relació i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

Una de les expectatives expressades en relació amb la participació a l'Espai Familiar va ser esperar trobar suport social, ja que tant ella com el seu marit són de fora de Catalunya i no comptaven amb ningú que els donés suport. En les converses en les diferents sessions i en l'entrevista final s'evidencia que la família percep que compta amb algunes persones de suport, encara que no necessàriament en el marc de l'espai familiar.

L'actitud de la mare en aquest sentit és molt afavoridora ja que habitualment inicia converses amb altres mares on principalment els fa preguntes, escolta i diu la seva (OM:11). També interacciona amb altres infants, però en menor ocurrència (OM:3). Ella valora positivament el suport rebut per les educadores i les altres famílies, comenta que compartir aquest espai amb altres adults l'ha ajudat i que si no hi hagués participat, hauria estat molt agobiada i que hauria estimulat l'infant d'una manera menys rica.

Tot i que la mare no valora del tot positivament el progrés de la relació amb altres infants, observem que l'infant està interessat en els altres i que sovint comparteix context d'activitat amb altres infants on mostra actituds de consideració (O:14) en relació amb els infants, espais i objectes. També observem que en la majoria de situacions l'infant comparteix espais i objectes (O:6). Les educadores expressen que l'infant es relaciona bé amb els altres i que en situacions on no hi ha la mare es mostra tranquil i segur. Tot i així, és possible que la mare tingui unes

expectatives sobre la relació poc acurades quant a l'infant i l'edat que té. En les diferents sessions hem vist que tant la mare (OM:15) com l'infant (OI:11) observen molt les altres persones, tant adults com infants. Però també cal dir que s'evidencia que no és una prioritat de la mare fomentar la relació entre el seu fill i altres infants (OM:6), ja que no aprofita situacions on altres infants s'acosten a ells i no els involucra. Tot i així, el Pol mostra capacitat per relacionar-se sobretot amb altres adults.

Un tercer element d'aquesta categoria, és l'afectivitat. Malgrat que es menciona en l'entrevista inicial, observem petites mostres d'afectivitat de la mare envers l'infant (OM:6) i de l'infant cap a la mare (OI:7), sobretot amb conductes de seure a sobre la mare o pujar en braços.

ACTIVITATS (E:15/OM:15/OI:33).

Família núm.: 5-Pol				
EXPECTATIVES EXPRESADES EN RELACIÓ A			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTIVITATS E:15/O:48	Praxioconstructiva (I-F) + E:2/OM:4/OI:9	Predic.	· S'evidencia la participació o preferència de l'adult en aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat
	Psicomotriu (I-F) E:2/OM:0/OI:1	Predic.	No s'observa	· S'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat
	Literària (I)+ E:1/OM:3/OI:4	Predic.	· S'evidencia la participació o preferència de l'adult en aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat
	Simbòlica (F) E:1/OM:3/O:4	Predic.	· S'evidencia la participació o preferència de l'adult en aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat
	Musical (F) E:1/OM:1/OM:1	Predic.	· S'evidencia la participació o preferència de l'adult en aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat
	Cura personal (F) E:1/O:4/OI:2	Futura (és petit)	· L'adult pren la iniciativa en aquest tipus d'activitat on està inmers l'infant	· S'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat

Quadre 6.27. Família 5. Expectatives d'Activitats i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

Mare i fill s'enrolen en diferents contextos d'activitat diversos que anirem destacant en funció de la freqüència en què es donen tant pel que fa al díade com pel que fa a àmbits grupals.

En l'entrevista inicial la mare va mencionar que l'infant s'entretenia amb activitats psicomotrius, praxicoconstructives i literàries, principalment. Pel que fa al díade observem que habitualment el Pol escull activitats praxicoconstructives (blocs de lego, construir les vies del tren, fer torres amb

blocs de fusta, etc.). Quan té ocasió, s'enrola en activitats psicomotrius botant pilotes o tirant mocadors enlaire, etc. La mare habitualment no fomenta aquest tipus d'activitats, les observa però no hi sol participar.

També observem con l'infant gaudeix amb els contes, tant escoltant-los en activitats grupals com amb la mare. En aquest sentit, davant d'un conte, la díade observa els dibuixos i fa algun comentari. Habitualment la mare hi participa activament.

En l'entrevista final també es comenta la motivació per activitats simbòliques. Durant aquests mesos, hem pogut observar com l'infant s'hi involucra i hi gaudeix: vestir nines, racó de la cuineta, fer anar el tren, passejar amb el cotxet, el garatges amb cotxes, etc. En aquestes activitats la mare sol involucrar-se menys, deixant més autonomia a l'infant.

A tots dos els agrada participar en activitats musicals. La mare s'hi implica cantant i gesticulant les cançons. Sempre procura que el Pol hi participi activament però ell sol observar més que no pas gesticular.

Hi ha activitats que mostra l'infant que no s'expressen en l'entrevista, com són les de descoberta, exploratòries i l'artísticoplàstica. Les dues primeres sovint es troben immerses en activitats de joc heurístic o d'experimentació de tipus grupal.

L'artísticoplàstica és una activitat grupal. En aquestes hi participen activament tant la mare com l'infant, malgrat que quan hi ha implicada pintura o pega, és la mare qui sovint pren la iniciativa.

En activitats de cura personal la mare pren la iniciativa i no fomenta la implicació de l'infant en elles, tot i que a voltes, ell mostra la seva intenció de participar. També en moments com l'esmorzar conjunt, la mare dona, per exemple el trosset de poma a la boca del Pol.

COMPETÈNCIA (E:9/OI:13).

La mare expressa expectatives en relació amb l'adquisició a dues competències, el llenguatge, autonomia i relació. En l'entrevista final fa una valoració molt positiva de l'adquisició del llenguatge. Comenta i observem que la mare inicialment repeteix les paraules i frases de l'infant per més endavant ja no repetir sinó que segueix la conversa. Observem con l'infant és capaç d'expressar-se clarament amb la seva mare, altres adults i infants.

Les destreses adquirides quant a relació i autonomia ja han estat comentades en categories anteriors. S'han desenvolupat algunes habilitats en aquest sentit però no al nivell que la mare esperava.

També hi ha aprenentatges que la mare relaciona amb la seva participació a l'Espai Familiar, el ser més pacient, menys mandrosa i més proactiva amb l'infant. Comenta que el fet d'observar i compartir espai, temps i converses amb altres mares i pares, l'ha ajudat a millorar en les seves pràctiques de criança.

- **Conèixer les expectatives parentals entorn de l'EF i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context. Família 5**

ESPAI FAMILIAR							
Expectatives		Mare		Valoració	Infant		Valoració
		I	F		I	F	
RELACIÓ	Social	X	X	· Estamos solos, sin los padres. Tuve que dejar de trabajar y cuidarlo. Lo vi como un apoyo bastante grande	X	X	· Ahora puede que interactúe más con otros niños · Habla bastante claro y el acento bien · Aquí juega más · Es mas autónomo y me sirve un poco para relajarme Más libre, en casa yo soy la que dirijo, aquí está todo expuesto para que él vaya eligiendo
	Interactuació	X	X		X	/	
COMPETÈNCIA	Aprenentatge	X	X	· Cambia mucho en como yo lo hubiera podido cuidar en casa con un espacio limitado	X	X	
ACTIVITATS		X	X	· Observar cómo otras madres se comportan	X	X	
ACTITUD	Dependència	X	/	· Escuchar opiniones de las madres	X	X	
	Autonomia		X	· Hay cosas que yo hago muy distintas y que... no sé... bueno te planteas ciertas cosas	X	X	
				· Ves otras cosas, de cómo se enfrenta la gente, diferentes situaciones o problemas · Hablar con otras madres, viendo, opiniones, sugerencias · Actividades · Ahora pienso cómo hubiera sido si yo no hubiera venido aquí (...) hubiera acabado bastante agobiada y no hubiera aprovechado todo el tiempo que estoy con el niño · Soy más paciente · Hubiera sido más parada · He aprendido a priorizar · Hay cosas que yo haría distinto, me doy cuenta que tendría que haberle dejado más (autonomía)	X	/	

Quadre 6.28. Família 5. Expectatives inicials i valoració en relació amb la participació a l'Espai Familiar

Les expectatives en relació amb la participació a l'espai familiar van ser inicialment les de Relació, tant per a ella com pel Pol. La falta de suport familiar ha fet que la mare esperés d'aquest servei un suport en la seva criança. En aquest sentit, la mare valora molt positivament el suport rebut tant per part de les educadores com per la resta de les famílies. Comenta que aquest ha estat un espai de respir i de relació. Que li ha permès reflexionar sobre les seves pràctiques educatives i també observar al seu fill en un context segur i ric en propostes estimulants.

Pues un tiempo de estar más juntos sin preocuparnos por otras cosas, estar jugando, un poco de relajación para mí porque en casa siempre estás, no sé... y aquí aunque, aquí la verdad es que juega un poco más... a veces, no? tiene diferentes actividades que hacer y puede ser que esté un poco más autónomo entonces a mi me sirve un poco para relajarme. Y... no sé escuchar un poco diferentes opiniones de las madres, ver que hay cosas que yo hago muy distintas y que... no sé, no sé... bueno te planteas ciertas cosas, no? que igual si estas tu sola con tu familia en tu casa pues no, no? y entonces ves que hay otras formas de... como se enfrenta la gente, diferentes situaciones o problemas

(Família 5. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:13:38.68)

Pensa que aquest espai li ha donat seguretat a ella i també el Pol. Aquesta percepció es veu donada suport per les educadores de l'Espai Familiar, que ja des del mes de febrer escriuen en els seus diaris que tant la mare com l'infant es mostren més relaxats i més segurs dins del grup.

➤ **Consideracions finals sobre la família 5**

La mare sosté una ideologia moderna en quan a les concepcions sobre el desenvolupament i aprenentatge del Pol. El seu estil parental mostra una tendència cap a la sobreprotecció i la permisibilitat, tot i que hem observat canvis cap a pràctiques més harmòniques. La mare expressa expectatives en relació amb les actituds, relació, activitats i competències del Pol.

Observem que la majoria d'expectatives són predictives i com cada una d'elles implica unes pràctiques educatives de la mare i l'infant que permeten anar-les consolidant. Les expectatives de desig, l'autonomia i la interacció esdevenen expectatives predictives. En aquest sentit, observem una sèrie de pràctiques educatives que la mare utilitza per tal d'estimular-les.

Quant a l'autonomia, la mare, poc a poc dona més marge a l'infant: se situa a una distància més gran entre l'infant i ella, centra la seva atenció en altres persones de l'entorn fent que la seva participació sigui a vegades en companyia o la d'observar i fer petites intervencions quan cal. Les seves metes estan centrades en el Pol i el seu desenvolupament, utilitzant estratègies afectives i motivacionals. La construcció conjunta es fa a partir sobretot d'accions acompanyades sovint de llenguatge. L'estil de la mare canvia poc a poc cap a una dimensió més harmònica, en comptes de sobreprotegir tant a l'infant. En els contextos d'activitat passa de dirigir indirectament l'activitat a fer petites suggerències quan cal o a participar cooperativament. Les educadores observen una evolució tant en la mare com en el fill cap a actituds més segures i obertes cap a la resta del grup. El sentir-se donada suport ara estat un element que la mare ha valorat molt positivament en el fet que se senti més segura en les seves pràctiques maternals. Malgrat les educadores comenten que els dies en què el Pol va a l'escoleta (servei on els infants estan sense les mares) està content i tranquil, malgrat que en els moments de la reunió o quan el Pol està amb altres adults a l'espai sense la mare, l'infant es mostra segur i content, la mare explica que l'infant encara és massa dependent.

És important que les expectatives creades siguin acurades amb les possibilitats reals. Tot canvi necessita un temps i cada família té un ritme. La mare es troba en un moment de revisió de les seves pròpies concepcions i pràctiques educatives generades per la necessitat percebuda que l'infant sigui més autònom, però observem que tot i que la mare també ha fet canvis positius en aquest sentit, encara hi són present pràctiques que mostren baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant, el prendre la iniciativa per conte del Pol i el protegir-lo en situacions sense risc. La mare tendeix a menys valorar els avenços que li expliquen o observa. També, pel que ens comenta, el fet que l'infant la reclami sovint, té un doble efecte, l'un és que se sent necessitada i això li produeix una emoció plaentera però per l'altre, el temps i energia que li suposen, fa que senti la necessitat de fer un canvi.

Quant a la interacció, observem que en moltes de les situacions analitzades hi ha altres infants o adults implicats. La mare propicia aquestes relacions però sobretot amb altres adults per la seva necessitat de trobar suport. L'infant hi és immers i s'interessa pels altres. Però cal destacar que no hi ha conductes on la mare faciliti la relació o la implicació d'altres infants amb els seu fill directament, sinó que els contactes els fa ella, ja sigui ella amb un infant o ella amb un altre adult.

Família núm.6- Sofia

Ideologies i estils parentals				Expectatives al voltant de	Tipus d'expectatives	Pràctiques educatives associades
Ideologia paradoxal						
Control		Grau de participació		Actituds	Desig/Predictives	Sí
Exigència	Protecció	V. afectiva	Dedicació	Competència	Desig/Predictives	Sí
Permissiva	Marge d'actuació	Harmonia	Harmonia	Relació	Desig/Predictives	Sí
				Activitats	Desig/Predictives	Sí

Quadre 6.29. Resum família 6

➤ Ideologies i estils parentals. Família 6

La Sara és la segona filla de la parella. Tots dos treballen fora de casa, la mare com a hostessa de vol, fet que comporta viatjar uns dies cada setmana. La mare ens explica que el fet de ser mare per segona vegada li ha facilitat molt la tasca parental. Explica que amb la primera filla van cometre molts errors de pares primerencs però que amb la Sara, les coses han estat molt més fàcils.

La mare explica el tarannà tranquil de la nena i el seu desenvolupament a partir d'explicacions genètiques i socioculturals, mostrant d'aquesta manera una **ideologia paradoxal** (Palacios *et al.*,1998). Dóna importància a la influència dels gens i explica característiques de l'infant dient que són coses de l'edat. Explica que els infants tenen una manera de ser però que els pares actuen com a model i poden influenciar per bé o per mal als seus fills. També posa molt èmfasi a la influència que té la Sara de la seva germana gran, ja que és un model per a ella i la imita sempre que pot.

La maternitat li ha suposat canvis però els viu de manera positiva perquè comenta que en tenien moltes ganes i que les expectatives han estat complertes. Assenyala que un dels canvis més important que li ha suposat la maternitat ha estat en l'escala de valors, comenta que s'ha tornat menys egocèntrica. El fet de ser mare l'ha ajudat a ser més humana, més tendre i a relativitzar molt més les coses.

Inicialment aquesta mare s'autodefineix com una mare **permissiva** ja que posa pocs límits a les seves dues filles. Explica que el motiu pot ser el sentiment de culpa que sent per haver de marxar de viatge sovint per feina tal com ens narra en el fragment següent :

Pues no sé...muuyy, un poco permisiva y...casi demasiado permisiva (...) al tener mi trabajo todo es... es, yo llego a esa conclusión que luego a lo mejor un psicólogo me diría otra cosa, no? Mi conclusión es esa: yo al faltar, al faltar fuera de casa por mi trabajo pues claro, vuelves con un poco de remordimiento, como que... como has estado fuera, pues quieres...(...) Cuando vuelvo quiero suplir a lo mejor los tres días que no he estado y entonces pues... como un complejo de culpabilidad.

(Família 6. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:06:21.00)

Explica que el pare de les nenes és qui posa la disciplina a casa i que entre tots dos s'equilibren. Expressa però, el seu desig de regular la seva permissivitat.

En l'entrevista final, ens explica que hi ha hagut una evolució en el seu estil parental. Poc a poc va sent menys permissiva perquè s'adona de la importància dels límits. Ella explica així aquest canvi:

Poco a poco yo creo que con las dos lo soy menos permisiva que con una porque aparte llega un momento que si no, te toman el pelo. Ya el tratar de imponerse a veces es muy difícil... o estar a gritos a mi no me gusta. Entonces, pegar tampoco y claro entonces es muy difícil hacerte imponer sin llegar a eso, a castigar o a estar con la amenaza del castigo, es muy difícil. Si son cosas que ya no pueden ser, entonces no. Hay ciertas cosas que no. Sí, sigo siendo permisiva. Cuando hay peligrosidad para ellas por ejemplo, que estuvieran dando botes en una cama... si hay peligro para ellas tienes que decir no, no y no. Y en eso antes yo era no pero tal y explicar. Con Sofia por ejemplo, claro habrá visto... por eso también ella supongo que es mas moldeable, a parte de su personalidad, porque hay cosas que ya no se discute y si porque o porque no. Ahora si es no, es no. Hay que tener claro lo que es no y lo que es sí. Elsa [la hermana gran] ahora me pregunta. Antes lo hacía y después se la reñía y ahora me pregunta. Ya tendrá mas claro que habrá cosas limites que no. Hay que establecer límites. Peligrosidad, falta de respeto a alguien o estar en un restaurante corriendo... hay cosas que no. (...) Evitar esa situación, por ejemplo en un restaurante. Si veo que no van a parar, me las llevo.

(Família 6. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:15:59.95)

En les observacions fetes a l'espai, el seu estil és ambivalent tot i que predomina un estil permissiu, caracteritzat per donar molt **marge d'acció** a la seva filla, però també hem observat un cert proteccionisme, sobretot en situacions compartides amb altres infants i famílies. En les primeres sessions, sovint era la mare qui feia propostes i alhora desencadenava el final de l'activitat generalment desviant l'atenció de l'objecte d'activitat cap a un altre de diferent. Aquesta conducta, ha anat deixant pas a activitats on mare i filla mostren cooperació o on la mare observa i fa intervencions quan cal. Hem observat que en els contextos d'activitat habitualment la Sara és que té el control, ella inicia i lidera l'activitat. La mare estimula la continuïtat de l'activitat i respecte el ritme de la nena.

L'activitat conjunta sovint està centrada en l'infant i el seu desenvolupament. La mare sol utilitzar estratègies cognitivolingüístiques, sobretot a partir del llenguatge verbal, fent-li preguntes.

➤ **Expectatives entorn dels infants i la seva relació amb les pràctiques socioeducatives dutes a terme en el context de l'EF. Família 6**

A continuació exposem les expectatives expressades per la mare en les entrevistes en relació amb les observacions fetes en diferents contextos d'activitat on s'hi enrolaven mare i filla. L'ordre utilitzat està en funció de les categories que en les entrevistes han tingut més pes i que per tant han estat les expectatives més destacades per la mare.

ACTITUD (E:62/OM:107/OI:182).

Família núm.: 6-Sofia				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTITUD E:62 /O:289	Autonomia (I-F) + E:17/OM:3/ OI:39 ↑	Predic	- Mostra iniciativa - Manifesta les opinions, gustos i preferències de l'infant - Fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en què està immers	- Mostra iniciativa - Mostra capacitat per prendre decisions sobre les seves pròpies actuacions - Expressa opinions, gustos i preferències - S'entreté sol - Més independent afectivament - Autònom a l'hora de la reunió de pares - Està tranquil amb els altres sense la mare
	Dependència (I-F) – E:10/OM:18/OI:9	Predic	- Pren la iniciativa en les actuacions i activitats amb l'infant - Mostra baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant - Vol intervenir més però l'infant vol fer les coses sol (vestir, menjar) - Reclama atenció o proximitat de l'infant - La mare està amb l'infant durant l'estona de reunió - No promou l'autonomia de l'infant	- Es mostra dòcil i moldejable (es convenç fàcilment) - Dependent afectivament - Necessita l'atenció o la proximitat de la mare - L'infant necessita l'atenció o la proximitat corporal de l'adult - L'infant reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè
	Serenitat (I-F) + E:8/OM:46/OI:34 ↓	Predic	- Els moviments del cos són harmònics i suaus - Parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor - El to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba - Escolta, espera, es mostra pacient i receptiva davant el ritme de l'altre	- Els moviments del cos són harmònics i suaus - Parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor - El to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba - Escolta, espera, es mostra pacient i receptiva davant el ritme de l'altre - L'infant és tranquil·la i calmada
	Esvalotament (I-F)– E:4/OM:3/OI:12	Predic	- Parla amb un ritme accelerat, mostrant nerviosisme o inquietud - Intercedeix en el ritme de l'altre, l'accelera o actua per compte d'ell fruit de la impaciència	- Parla amb un ritme accelerat, mostrant nerviosisme o inquietud - Mostra un to de veu alt sense que hi hagi una necessitat evident - Expressa els continguts del discurs de manera confusa i poc clara - Mostra moviments del cos bruscos, agitats i a voltes imprevisibles - Intercedeix en el ritme de l'altre, l'accelera o actua per compte d'ell
	Ordre (I-F) + E:6/OM1/OI:4	Desig	Fomenta que l'infant participi en desar objectes	Participa en desar objectes
	Desordre (F) – E:1/OM:13/OI:9	Predic	- L'ordre no és una prioritat en acabar una activitat - Evita participar a l'hora de desar objectes i reorganitzar els racons o materials en acabar l'activitat	- En finalitzar una activitat deixa el material sense guardar - Evita participar a l'hora de desar objectes i reorganitzar els racons o materials en acabar l'activitat

	Continuïció Família núm.: 6-Sofia			
	EXPECTATIVES EXPRESSES		PRÀCTIQUES OBSERVADES	
	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTITUD E:62 /O:289	Persistència (I)+ E:2/OI:12	Predic	· Estimula la continuïtat de l'activitat · Ofereix bastides · Utilitza estratègies verbals · Fa preguntes	· Mostra la capacitat d'iniciar i acabar una activitat · Davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que ho aconsegueix
	Inconstància E:0/O:7	-	No s'observa	· Davant de dificultats demana ajuda a un adult · Davant de dificultats, desisteix i no continua
	Consideració (I-F) + E:6/OM:4/OI:27	Predic	· Promou tenir cura dels objectes i materials · Espera el torn d'actuació en situacions compartides · A l'hora de compartir materials o espais, té en compte l'altre	· Té cura dels objectes i materials que l'envolten · És capaç d'esperar el torn d'actuació en situacions compartides · És capaç d'esperar el torn de paraula · Té en compte l'altre a l'hora de compartir materials o espais
	Desconsideració E:0/OM:4 /OI:1	-	· Envaeix el torn de paraula o d'actuació en situacions compartides amb altres infants i/o altres famílies · Es mostra poc curós amb els objectes i materials que l'envolten	· És poc curós/-a amb els objectes i materials que l'envolten
	Precaució (I) E:2/OM:1/OI:0	Predic	· Mostra protecció envers l'infant de possibles amenaces o riscos	No s'observa
	Aventurar (F) E:2/OM:0/OI:2	Predic	No s'observa	· Davant d'una situació nova o quan percep un possible risc, és mostra prudent però fa temptatives per sortir-se'n autònomament sense implicar l'adult
	Atenció (I) E:1/OM:6/OI:13	Predic	· Mostra la seva capacitat per centrar la mirada i l'interès en l'activitat, objecte o persona.	· És capaç de tenir la mirada posada i l'interès centrat en l'activitat, objecte o persona
	Desatenció E:0/OM:2/OI:1	-	· Dificultat en concentrar-se en una sola cosa, posant atenció en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en què està enrolat/-da o de persona d'interacció	· Dificultat en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en què està enrolat/-da o de persona d'interacció

Quadre 6.30. Família 6. Expectatives d'Actitud i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

➤ Autonomia (E:17/OM:3/OI:39)- Dependència (E:10/OM:18/OI:9).

La mare mostra expectatives de predicció sobre l'autonomia de la Sofia. Comenta que és molt independent i pensa que el fet de ser la segona filla i rebre menys atenció, juntament amb la influència de la genètica, la fan una nena autònoma. Tot i així explica que quan torna dels seus viatges per feina, la nena es mostra molt dependent i que literalment no se li desenganxa de la cama.

En les observacions, hem vist com la Sofia es mostra autònoma a l'Espai Familiar. És capaç de prendre la iniciativa, expressar la seva opinió i preferències en els diferents contextos d'activitat. Sovint és ella qui tria l'activitat i qui decideix quan l'acaba. La mare, per la seva part, ha anat

fomentant el que la Sofia tingui iniciativa i situant-se en un lloc secundari en els contextos d'activitat (OM:3). Tot i mostrar aquesta autonomia, la Sofia, sobretot a l'inici, es mostrava molt pendent de la seva mare. La necessitava a prop. Fins al mes de març la nena va necessitar estar amb la mare durant l'estona de la reunió i la mare no entrava a la reunió per estar amb la nena, no fomentant en aquests moments l'autonomia de l'infant (OM:18). Aquest fet va creat controvèrsia entre algunes mares, les que prioritzaven aquest moment de separació amb els seus infants i les que no. Les primeres sentien que si algunes mares sortien durant la reunió, tots els infants reclamarien més a la resta de mares i que això no facilitava el mantenir aquest espai de mares i pares. Però algunes mares no prioritzaven el moment de la separació i es van sentir incòmodes amb aquesta queixa. Pensem que aquest fet pot haver influït en què la mare de la Sofia no volgués entrar a la reunió i es quedés amb la seva filla tota l'estona sense intentar entrar o estimular aquesta estona de separació. Al seu ritme, mare i filla han acabat gaudint d'aquesta estona de separació compartint temps i espai amb altres mares, pares, infants i educadores.

En la valoració final, la mare explica que la Sofia està en una època on vol fer les coses sola com vestir-se o menjar. Ella no valora massa positivament aquestes iniciatives ja que ho explica amb certa reticència i es queixa que no la deixa ni ajudar. En aquest sentit explica que la Sofia és més independent en l'àmbit afectiu i, per tant, veu les seves expectatives complertes. Hem d'assenyalar que durant l'entrevista inicial, la Sofia hi va ser present gairebé tota l'estona malgrat la insistència de la seva mare per tal que sortís a buscar a una companya. En l'entrevista final, la nena es va quedar tranquil·la amb la resta del grup sense necessitar estar al costat de la mare.

➤ Serenitat (E:8/OM:46/OI:34)- Esvallotament (E:4/OM:3/OI:12).

La mare espera que la seva filla es mostri tranquil·la. Comenta que és una nena "fàcil" en el sentit que no els porta massa conflictes. Per la mare el fet de descriure a la seva filla com a tranquil·la implica també el fet que la nena accepti les propostes i les normes sense problemes. La mare valora que és una nena que es deixa convèncer fàcilment. Hem observat coherència entre el que la mare espera de la Sofia i el que hem vist. La Sofia es mostra calmada, tant quan s'expressa verbalment com en l'harmonia dels seus moviments corporals. En la valoració final la mare explica que la nena és menys tranquil·la i ho relaciona amb el fet que la nena ja és més gran i té el caràcter més fet. Pensem que el fet que la nena hagi adquirit més seguretat i autonomia la fa capaç d'expressar més clarament allò que vol o que no vol. Fa valer les seves opinions i es mostra més autònoma, ja no accepta fàcilment allò que la mare li diu ni espera a la mare quan canvia d'un racó a un altre. Aquest canvi cap a una actitud menys dòcil pensem que influeix en el fet que la mare percebi a la seva filla com a menys tranquil·la. Tot i així comenta que encara és bastant moldejable en el sentit que raonant-li les coses, la pots convèncer fàcilment.

➤ Ordre (E:6/OM:1/OI:4)- Desordre (E:1/OM:13/OI:9).

Per la mare, l'ordre és important. Expressa el desig que les seves filles adquireixin aquesta habilitat que encara no tenen. Observem però que en el context de l'Espai Familiar, la mare deixa sovint els materials sense desar (OM:13) i la Sofia també tot i que a vegades participa en ordenar objectes i espais inclús quan la seva mare no participa activament en el context d'activitat. Quan ha fomentat que la Sofia ordeni algun material (OM:1) la Sofia no ho fa però la mare no li diu res i la deixa marxar.

Observem que tot i que expressa la intenció de promoure l'ordre, en aquest context, no mostra pràctiques educatives que afavoreixin aquesta habilitat i per tant, l'expectativa no queda complerta.

- Consideració (E:6/OM:4/OI:27)- Desconsideració (E:2/OM:4/OI:1).

L'actitud de respecte cap als altres i a l'entorn és una de les expectatives de la mare envers l'infant. Observem que la filla mostra consistència en aquest sentit. Respecta les persones que l'envolten, el torn d'actuació o els materials a compartir. La mare, tot i fomentar-ho (OM:3) no sempre es mostra curosa amb els materials ni amb el respectar el torn de paraula o intervenció (OM:4)

Observem que la Sofia habitualment és considerada amb els altres i el seu entorn tot i que la mare no ho promou sempre.

- Precaució (E:2/OM:1/O:1)- Aventurar (E:0/OM:0/OI:1).

Tot i que la mare ens expressa que la Sofia és prudent, no s'han observat situacions on hàgim pogut veure situacions on pogués mostrar-se prudent. Entenem que l'Espai Familiar i les activitats estan dissenyades per ser segures. Hi ha poques situacions que generin petits riscos però tot i així, no n'hem observat amb la Sandra.

COMPETÈNCIA (E:29/OM:13/11).

La mare centra la seva conversa en expectatives entorn d'aspectes que espera que la seva filla millori, en les seves inèxpereses. L'habilitat que vol que la nena desenvolupi és el llenguatge. Aquest és un tema que la preocupa inclús en ella mateixa, ja que en les dues entrevistes comenta que ella no s'expressa bé i que li costa molt explicar-se. En la valoració final, la mare està contenta amb l'evolució de la Sofia. Ens explica que ella estimula l'infant vocalitzant molt, fomentant el llenguatge o llegint contes (OM:13). La mare explicita en diverses ocasions com la Sofia aprèn a partir de la imitació, sobretot de la germana.

En les observacions veiem com en la construcció conjunta de l'activitat la mare sol utilitzar el llenguatge acompanyat d'accions concretes. Fonamentalment la mare repeteix el que la Sofia diu i li fa preguntes. Per tant sí que la mare estimula tant la vocalització fent de model, com l'expressió del llenguatge. També observem la preferència per llegir contes per part de l'infant, tot i que en les nostres observacions no han llegit cap conte juntes. Ha estat la Sofia que s'ha acostat a observar altres mares mentre els llegien un conte als seus infants.

La valoració de la mare quant a l'evolució del llenguatge de la Sofia és positiva tot i que comenta que és lenta. Explica que ella s'esforça molt en vocalitzar, gesticular i mirar contes, però també explicita que ho fa quan té temps. El conjunt de les observacions que hem fet a l'espai mostra que la mare ha utilitzat el llenguatge com a instrument principal en les interaccions amb la nena però no hem observat cap context d'activitat on l'objecte fos un conte, tot i que la Sofia hi ha mostrat interès.

Hem observat que les habilitats relacionades amb la cura personal no són massa estimulades per la mare, ja que percep que la Sofia és massa petita encara:

Bueno el baño... eso no... bueno sí, ella sí en la esponja pero me refiero que ella todavía es muy pequeña como para poder desvestirse o vestirse y todas esas cosas no? lo hago yo. Ella intenta, sí, intentar intenta pero vamos... que lo hago yo.

(Família 6. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:05:49.78)

A l'Espai Familiar observem que les activitats de cura personal que s'hi donen, principalment durant l'estona d'arribada i marxa, la mare és qui té el control de l'activitat i deixa poc marge a la Sofia per participar. A final de curs, observem que el treure's les sabates i guardar-les a l'armari

ho fa la nena autònomament sense que ningú li ho indiqui però, pel que comenta la mare, més que valorar-ho positivament, sent que aquesta tasca és part del rol de mare i per tant li suposa sentiments contradictoris ja que mentre explica el desig d'autonomia de l'infant no ho valora del tot positivament:

I ahora es la época que quiere hacerlo todo sola, entonces el otro día intentándose quitar una camiseta casi se ahoga y yo: "Sofía, déjame ayudarte!". No quiere que le ayuden. Como ve a su hermana además....

(Familia 6. Vídeo_07-05-09;0:00:00.00-0:00:34.49)

Mentre la mare li explica aquest episodi a l'educadora, la Sofia s'ha tret les sabates i les ha guardat a l'armari, fet que l'educadora remarca i felicita. Tant bon punt la nena acaba, seu al banc a esperar que la mare faci la resta: treure mitjons i posar-ne uns altres. Quan la mare arriba, la nena espera que sigui la mare qui li agafi la cama per tal de treure-li els mitjons. En aquesta segona part, la Sofia es mostra totalment passiva, no per falta d'habilitats sinó perquè sap que aquestes tasques les fa la mare.

Ens plantejem que possiblement la Sofia entén les expectatives de la mare: la cura personal, fins a cert punt, és una tasca que fa la mare. Això fa que la nena es comporti, en part, tal com la mare espera: dòcil i deixant fer. Quan la mare explica que no es deixa ajudar, observem que més que ajudar, la mare ho vol fer sense deixar marge a l'infant. En les ocasions que ella té la iniciativa i ho fa amb èxit, com en el cas de les sabates, la mare accepta que ho faci, però tot i així no li valora. Quan l'educadora valora l'autonomia de l'infant, la mare explica les seves inexperteses i subratlla el fet que no es deixi ajudar. Entenem que més que estimular l'autonomia de la Sofia en aquest aspecte, la reforça negativament. Quan les expectatives d'inexpertesa creen conflicte perquè la nena es mostra prou hàbil per fer la tasca correctament, la mare accepta el canvi però de moment no el valora.

RELACIÓ (E:26/OM:51/OI:31).

Familia núm.: 6-Sofia				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
RELACIÓ E:26/O:82	Interactuació (I-F) E:19/OM:33/OI:26	Desig ↓ Predic	- Mostra dificultats a l'hora d'establir o promoure contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants - Mostra dificultats a l'hora d'establir o promoure intercanvis entre el seu fill/-a i altres adults - Deixa passar l'oportunitat d'establir contacte amb altres adults - Deixa passar oportunitats de contacte amb altres infants - Promou contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants - Estableix contactes amb altres infants - Estableix contacte amb altres adults - Gaudir d'un temps i estar per ell	- No mostra interès a establir contactes amb altres infants en activitats compartides amb adults - Mostra interès a establir contactes amb altres infants en activitats no compartides amb adults - Mostra l'habilitat de promoure contactes i intercanvis amb altres infants - Mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults

Quadre 6.31. Família 6. Expectatives de Relació i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

Aquesta família ens explica que compten amb una xarxa social de suport bastant àmplia, la família (OM:4).¹⁰ La Sofia habitualment es relaciona amb la seva germana i els altres cosins però són més grans i habitualment ella fa de seguidora. Ens comenta que espera que a l'espai familiar pugui relacionar-se amb infants de la seva edat. La mare ens expressa expectatives de relació sobretot entorn de la seva filla i altres infants. Explica que la Sofia no es relaciona amb altres infants i comenta:

Ella no se relaciona mucho, ella no juega mucho con otros niños, ya va bastante a su rollo. Y... Poco a poco le vendrá bien para que se vaya relacionando

(Família 6. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:15:15.34)

En les observacions hem pogut evidenciar com la mare estimula (OM:5) la relació amb un infant en concret, la Pilar. Expressa frases per animar a la nena a buscar a l'altra dient: "mira, ha llegado Pilar, ve a buscarla" o "ves a jugar con Pilar". La Sofia habitualment hi va i deixa que la Pilar lideri l'activitat conjunta. No sabem la raó del cert de per què la mare estimula aquesta relació concreta ja que les dues famílies no es coneixien prèviament ni tenen relació fora de l'Espai. Pensem que el fet de ser nenes i de tenir una edat similar poden ser factors que hi influeixin.

No hem observat que la mare estimuli interaccions entre la Sofia i la resta d'infants de l'Espai Familiar. En ocasions en què altres infants s'han acostat al context d'activitat de mare i filla o que hi han participat, la mare ha deixat passa l'oportunitat d'estimular que tots dos interaccionin (OM:10). Habitualment, és la mare qui interactua amb l'altre infant (OM:6) o no ho fa (OM:2).

Amb les observacions, veiem que la Sofia té un comportament coherent amb el que la mare espera ja que habitualment no mostra interès per establir contacte amb altres infants (OI:7) però sí amb la Pilar (OI:6).

Podem veure que hi ha coherència entre el que la mare espera, les seves pràctiques educatives i com es mostra l'infant.

En la valoració final, la mare explica que està contenta que la seva filla es relacioni amb infants de totes les edats i que s'ha sorprès del seu interès pels bebès. Pensem que el fet d'estar amb altres infants, encara que no hi hagi un contacte directe, és el que esperava la mare quan parlava que la Sofia es relacioni amb altres infants.

D'altra banda la mare expressa expectatives de relació d'ella amb altres adults (OM:5) per tal de compartir experiències. En aquest sentit hem observat aquests contactes entre adults. Poc a poc la mare s'ha anat fent més dins el grup i tal com ella mateixa expressa s'ha relacionat més amb aquelles famílies amb qui s'ha sentit més còmodes. Explica el seu propi procés d'aquesta manera:

Es normal que con unas personas tengas mas afinidad o más simpatía, con unas personas más que con otras, pero hay veces... que yo me he sentido con ciertas personas, no todo el mundo, muy pocas o sea un número muy reducido, por encima, [como si fueran mejores?] Sí, claramente des de un principio, y no me ha gustado nada. Yo he empezado a hablar muy tarde porque Sofia no me dejaba entrar, ha tardado muchísimo que me dejara ella estar dentro. (...) No verbalmente, es la actitud, con ciertas profesiones o cada uno es como es y hay que ver los valores de las personas. Nadie está en posesión de la verdad y hay que saber escuchar, claro quién quiere establecer empatía al final esa empatía se convierte en rechazo total. Afortunadamente son minorías, el resto muy bien muy bien.

(Família 6. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:08:14.67)

¹⁰ Informació extreta durant les observacions a partir de les converses de la mare amb altres adults o el propi infant

Un altre aspecte que la mare comenta en la seva entrevista és el fet que la maternitat l'ha fet ser més tendre. En aquest sentit observem que en la relació entre mare i filla hi ha poques mostres d'afectivitat encara que la mare (OM:4) és mostra més afectuosa que la Sofia (OI:1). Habitualment, les mostres d'afecte van relacionades amb l'aspecte físic com pentinar-li els cabells. En la majoria de contextos d'activitats que no són en gran grup, la mare se sol situar a certa distància de la Sofia (OM:8). Veiem per tant, que l'afectivitat no és una expectativa que la mare esperi de l'infant ni que promogui.

ACTIVITATS (E:26/OM: 16/OI: 45).

Família núm.: 6-Sofia				
EXPECTATIVES EXPRESADES			PRÀCTIQUES OBSERVADES	
S. F codis	Supercodis	Tipus	Mare	Infant
ACTIVITATS E:26/O:61	Simbòlica (I) E:5 /OM: 1/OI:9	Predic	· Mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat – Racó de la cuineta – Racó de les nines – Racó del metges – Tren
	Domèstica (I-F) E:4 /OM: 2/OI:5	Predic	· Mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	S'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat en el joc simbòlic
	Artisticoplàstica (I) + E:3 /OM: 4/OI:6	Predic	· En propostes grupals de l'Espai Familiar · S'evidencia la participació o preferència per aquest tipus d'activitat	· En propostes grupals de l'Espai Familiar · S'evidencia la participació o preferència per aquest tipus d'activitat
	Cura personal (I-F) E:4 /OM: 3/OI:3	Futur (és petita)	· S'evidencia la participació o preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència per aquest tipus d'activitat
	Musical (I) E:3 /OM: 2/OI:3	Predic	· En propostes grupals de l'Espai Familiar · S'evidencia la participació o preferència per aquest tipus d'activitat · Participa activament durant les cançons	· En propostes grupals de l'Espai Familiar · S'evidencia la participació o preferència per aquest tipus d'activitat · Participa activament durant les cançons
	Literària (I-F) E:3 /OM: 0/OI:3	Predic	No s'observa	· S'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat
	Fantàstica (F) E:1 /OM: 2/OI:0	Desig	No s'observa	No s'observa
	Praxioconstructiva E:0 /OM: 2/OI:6	-	· S'evidencia la participació o preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència per aquest tipus d'activitat
	Psicomotriu E:0 /OM: 2/OI:5	-	· S'evidencia la participació o preferència per aquest tipus d'activitat	· S'evidencia la participació o preferència per aquest tipus d'activitat
	Explorària E:0 /OM: 0/OI:2	-	No s'observa	· S'evidencia la participació o preferència per aquest tipus d'activitat

Quadre 6.32. Família 6. Expectatives d'Activitats i pràctiques educatives observades en la mare i l'infant

Les expectatives predictives de la mare en relació amb les activitats per les quals la seva filla mostrarà preferència van ser: la **simbòlica, artísticoplàstica, literària, musical i pràxico-constructiva**.

Tal com espera la mare, la Sofia mostra preferència per activitats les simbòliques sobretot pel racó de cuina, de les nines i els metges. És la Sofia qui inicia les activitats en aquests racons i la mare sovint hi participa animant a la continuació del joc.

Una altra activitat és l'artísticoplàstica. Aquesta, per la dinàmica de l'espai només és possible observar-la en activitats grupals. Quan es fan aquestes propostes, mare i filla s'involucren activament en pintar amb pintura, experimentació, plastilina, etc.

L'activitat literària és una activitat que la mare explicita que fomenta per tal d'ajudar a millorar el llenguatge de la Sofia. Hem observat que la nena té interès per aquesta activitat quan veu altres famílies amb contes. Tot i així no hem observat cap activitat literària de la diada en el context de l'Espai Familiar, només la participació en activitats grupals de contes.

La música és una activitat grupal on la mare explica que totes dues gaudeixen. Per la mare és una bona eina per estimular el llenguatge i la memòria per tant valora molt positivament el aprendre les cançons, sobretot perquè la Sofia no sap parlar el català. Observem que tant mare com filla participen activament en cantar i gesticular les cançons i gaudeixen de l'activitat.

Tant en l'entrevista inicial com final, al comentar la participació de la Sofia en activitats de cura personal i domèstiques, la mare expressa que a la Sofia li agrada molt participar en les domèstiques, sobretot netejar, ja que cuinar és massa petita. Quant a les de cura personal, considera que és petita, tal com hem comentat en categories anteriors i per tant, tot i l'evolució en les habilitats de la Sofia, no hi participa massa activament, només quan ella insisteix.

A l'Espai Familiar observem que en el racó de la cuineta mostra tasques domèstiques com parlar taula, desparar, netejar, preparar menjar, etc.

També observem que tant la mare com la filla volen participar en la cura personal i que tal com hem dit anteriorment, s'han repartit la feina, la Sofia es treu i guarda les sabates, la resta ho fa la mare.

➤ **Conèixer les expectatives parentals entorn de l'EF i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context. Família 6**

ESPAI FAMILIAR							
Expectatives		Mare		Valoració	Infant		Valoració
		I	F		I	F	
RELACIÓ	Interactuació	X	X	· Salir de casa · No ir siempre al parque · Intercambiar impresiones con otras madres · Estar aquí con otros niños, ver otro comportamiento de otros niños · Cosas que a lo mejor a ti te parecen importantes y le quitas importancia o al contrario porque intercambias impresiones o ves	X	X	· El Espai le ha venido muy bien pero para ella eran pocos días · Relacionarse con otros niños de la misma edad, más pequeños también que le gustan muchísimo a ella lo de los bebés, he visto que aquí le encantan · El lenguaje, si si bien bien, bueno esta... ella... bueno... un
COMPETÈNCIA	Aprentatge	-	X		X	X	
ACTIVITATS		X	X		X	X	
ACTITUDS	Autonomia emocional	-	-		X	X	
	Ordre	-	-	-	X		

VALORS	-	X	comportamientos de otros niños y lo tienen todos	-	poco inmadura con la expresión oral pero vamos, tiene una evolución · Es un poco más ordenada
ESTIL PARENTAL	-	X	· Quitar importancia de ciertas cosas que no lo son	-	
ESPAI FÍSIC SEGUR	-	X	· Ser tolerante, paciencia · La escala de valores ha cambiado · Soy menos permisiva · Establecer límites claros	-	

Quadre 6.33. Família 6. Expectatives inicials i valoració en relació amb la participació a l'Espai Familiar

La valoració de la seva participació a l'EF és molt positiva tant per a ella com per la seva filla. Explica que els dies que no hi ha activitat, la nena reclama anar-hi i expressa que dos dies són massa pocs però que l'alternativa de dur-la a l'escola són massa hores i dies.

Valora sobretot el fet que la Sofia es pugui relacionar amb altres infants de diferents edats. L'ha fet descobrir coses de la seva filla que no sabia, com el fet que li agradin molt els infants petits. També valora l'espai físic, les activitats que s'hi proposen i el fet que tot estigui adaptat als infants. Menciona també que està contenta que la seva filla s'adoni que l'ordre no és una dèria de la seva mare ja que a l'EF també se li dóna importància i l'està ajudant a mostrar-se més col·laborativa a l'hora d'ordenar.

La mare explica que el fet de compartir experiències amb altres pares ha estat molt positiu, sobretot pel que fa a l'intercanvi amb altres pares i el poder observar als infants, el seu i els altres.

Salir de casa, el estar con... intercambiar impresiones con otras madres, estar aquí con otros niños. Ver otro comportamiento de otros niños, que esto tampoco... en el colegio no vemos porque no estamos ahí. Y cosas que a lo mejor a ti te parecen importantes y le quitas importancia o al contrario porque intercambias impresiones o ves comportamientos de otros niños y lo tienen todos (...) quitar importancia de ciertas cosas que no lo son. Que no sea el parque, llevo muchos años de parque.

(Família 6. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. 0:06:48.09)

El poder observar i compartir espai, temps i activitats amb altres infants i adults li ha permès relativitzar alguns aspectes relacionats amb la criança. El poder observar conductes que li preocupen de la seva filla i veure que hi ha més infants que també ho fa, ha fet que es prengui les coses més tranquil·lament.

Finalment, una de les expectatives en relació amb l'EF era el fet que li permetés a la seva filla millorar el seu llenguatge i familiaritzar-se amb el català. Sobretot a través de les educadores i altres famílies i també de les activitats musicals, pensa que en alguna mesura ha permès el conèixer una mica el català. En les nostres observacions no s'evidencia el fet que la nena no entengui el que altres adults li diuen, per tant, tot i que la Sofia s'expressa sempre en castellà, no ha mostrat problemes de comunicació en la llengua catalana.

➤ Consideracions finals sobre la família 6

La mare mostra una ideologia paradoxal amb un estil parental on predomina l'harmonia en el control i la participació, tot i la mare expressa permissivitat a l'hora de posar límits. Les expectatives de la mare envers la Sofia se centren en aspectes relacionats amb les seves actituds, competències, la relació i activitats.

La majoria d'expectatives manifestes es construeixen a partir d'informacions directes i per tant són acurades a la realitat. En aquest sentit veiem que són predictives i es relacionen directament amb pràctiques educatives de la mare i de l'infant. El fet que les expectatives siguin acurades i que siguin d'efecte fort, és a dir, que tinguin conductes associades, tant per part de la mare com de l'infant, afavoreix que aquestes expectatives es potenciïn i es consolidin.

Tot i així, al llarg del curs hi ha hagut alguns canvis. La mare comenta que la Sofia ja no és tant tranquil·la. Hem observat més actuacions relacionades amb l'esvalotament cap a final de curs, tot i que les conductes associades a la serenitat es mantenen durant tot el curs. Pensem que el fet que la Sofia sigui més autònoma, expressi el que pensa i no sempre faci el que la mare suggereix, pot ser un element que expliqui aquest canvi. Tal com comenta la mare "Se ve que va a tener carácter y antes pues eso no lo tenía muy definido... y vamos, personalidad fuerte pero a la vez moldeable. No sé si eso es contradictorio. Quiero decir que tiene carácter ahora".

D'altra banda, observem canvis en les expectatives de desig. Aquestes se centren principalment en una major autonomia afectiva de la Sofia, la millora de la competència lingüística i la interacció amb altres infants.

Per tal que la Sofia sigui menys dependent emocionalment de la mare hi ha tota una sèrie de pràctiques educatives mostrades per la seva pròpia mare que no afavorien l'autonomia, però hem vist que poc a poc han anat disminuint. El prendre la iniciativa en activitats compartides o el captar l'atenció de l'infant quan no hi ha un motiu aparent, en són una mostra. Paral·lelament també hem observat una decrement de les conductes de dependència de la Sofia, com el fet de prendre més iniciativa o control en les activitats i no reclamar l'atenció o la proximitat de la mare tant sovint. La disminució de conductes que fomenten la dependència per part de la mare i la filla juntament amb la consolidació de conductes de totes dues cap a l'autonomia, afavoreixen que la mare percebi a l'infant més autònoma i menys dependent.

La mare també expressà el desig que la seva filla millorés la seva competència lingüística i explica que ella ho fomenta vocalitzant, gesticulant i a partir d'activitats com els contes i les cançons. Hem observat com mare i filla participen activament en les activitats grupals de música. Observem que la mare vocalitza i estimula la parla a partir de fer preguntes durant les activitats però, no ho fa de manera consistent. El que no hem observat, tot i que la Sofia ha mostrat interès, és el foment d'activitats com la lectura de contes. Pensem que possiblement la mare pensa que és bo per la nena però no és una activitat on ella s'hi senti còmode. Ens ha expressat en totes dues entrevistes que ella no s'expressa bé, que li costa explicar-se. Aquest podria ser un element entorpidor, a l'hora de llegir contes davant d'altres persones. Tot i així, tant la mare com les nostres observacions mostren una millora de l'expressió verbal de la Sofia i una bona comprensió del català, tot i que no el parla.

Quant a la relació, també observem un increment en les interaccions de la Sofia. Mostra la capacitat d'establir relacions amb altres infants i adults encara que no sempre mostra interès per fer-ho, sobretot si hi ha adults amb ella. Veiem que la mare poc a poc mostra més relació amb altres adults i com sovint aprofita l'oportunitat de promoure intercanvis entre la Sofia i altres infants, sobretot amb una nena en concret.

Les expectatives inicials sobre l'Espai Familiar es confirmen i se superen. El la valoració final la mare pensa que el participar en l'espai els ha aportat aspectes positius tant a l'infant com a ella. Quant a la Sofia, pensa que la seva participació en aquest servei l'ha possibilitat poder relacionar-

se amb altres infants, millorar la seva competència lingüística, sobretot a la comprensió del català i a ser menys dependent de la mare. Com a mare, esperava inicialment poder compartir experiències amb altres adults i participar en activitats. En la valoració final comenta que valora positivament aquests dos elements però que compartir i reflexionar també l'ha influït en la seva escala de valors i el seu estil de criança, cap a un estil menys permissiu. El poder gaudir d'un espai segur l'ha facilitat observar a la Sofia i conèixer aspectes d'ella, com que no és tant desordenada com ella creia o el que li agradin molt els infants més petits. Valora que tot plegat ha estat un bon suport a la criança que li ha permès relativitzar alguns elements que li preocupaven i observar altres maneres de fer, tant per aprendre'n com per desestimar-les.

La família núm. 7. Un cas apart. Nolasc i Toni

Hem tingut l'oportunitat de poder entrevistar i observar el pare, la mare i els dos fills bessons (homozigòtics) que configuren la família 7. Pensem que les particularitats d'aquesta família fan que la considerem un cas a part dels que hem analitzat anteriorment. Els resultats de les entrevistes i observacions d'aquesta família els organitzarem tot comparant les similituds i diferències entre el pare i la mare en relació amb cada infant. Primerament farem una comparativa de les ideologies i estils parentals dels pares. A partir d'aquí, tal com hem fet en les altres famílies, exposarem els resultats en funció de les expectatives que els pares han expressat i acabarem amb un apartat de consideracions finals.

➤ Ideologies i estils parentals. Família 7

Ideologies i estils parentals de la mare					Expecatives al voltant de	Tipus d'expectatives	Pràctiques educatives associades
Ideologia paradoxal amb tendència moderna							
Control			Grau de participació		Actituds	Desig/Predictives	Sí
Exigència		Protecció	V. afectiva	Dedicació	Activitats	Desig/Predictives	Sí
Inici	Autoritària	Harmonia	Harmonia	Harmonia	Competència	Desig/Predictives	Sí
Global	Tendència cap a l'harmonia				Relació	Desig/Predictives	Sí

Quadre 6.34. Ideologies i estils parentals. MARE família 7

Ideologies i estils parentals del pare					Expectatives al voltant de	Tipus d'expectatives	Pràctiques educatives associades
Ideologia paradoxal amb tendència moderna							
Control			Grau de participació		Actituds	Desig/Predictives	Sí
Exigència		Protecció	V. afectiva	Dedicació	Activitats	Desig/Predictives	Sí
Inici	Permissiva	Marge d'actuació	Harmonia	Harmonia	Relació	Desig/Predictives	Sí
Global	Tendència cap a l'harmonia				Competència	Desig/Predictives	Sí

Quadre 6.35. Ideologies i estils parentals. PARE família 7

El Nolasc i el Toni són dos infants d'onze mesos que durant el curs 2006-2007 han començat a participar per primera vegada a l'EF amb el seu pare o la seva mare, segons el dia i la disponibilitat de la parella. Aquests infants van néixer prematurament al cap de 34 setmanes i van haver d'estar un mes hospitalitzats, tot i que sembla que no hi haurà seqüeles en el seu desenvolupament. En les entrevistes, fetes individualment, el pare i la mare ens han expressat idees que han estat en sintonia amb les de la parella. Tots dos assenyalen concepcions coherents amb la ideologia paradoxal, tot i que en l'entrevista final i en les observacions s'evidencien idees i pràctiques educatives pròximes a la ideologia moderna. Ells entenen que el desenvolupament dels infants està influït per aspectes genètics i socioculturals. Pensen que hi ha característiques sobretot relacionades amb la manera de ser de l'infant que són innates però que com a pares poden influenciar principalment en els seus aprenentatges. A continuació exposarem els resultats individuals de manera més aprofundida.

La mare del Nolasc i el Toni és una mare que està molt implicada en la cura dels seus tres fills. Ha agafat una baixa maternal per tres anys per tal de poder estar a prop d'ells durant aquest període, que considera molt important. Compta amb el suport del seu marit ja que pel tipus de feina que fa, pot estar moltes estones a casa amb la família. Durant els dos últims anys ha estat molt dedicada a la criança, primer amb el fill gran Oscar, de dos anys, i després amb els dos bessons, a qui va alletar fins als 6 mesos. En la valoració final, explica que el curs que ve els dos fills petits també aniran dues hores a l'escola bressol perquè pensa que als nens els anirà bé per ser més autònoms de la mare i del germà bessó. També assenyala que ella necessita una mica de temps i espai propi.

La mare ens explica de quina manera entén el desenvolupament dels infants. Pensa que com a pares hi ha aspectes que no poden influir, com són les característiques personals de l'infant però sí que ho poden fer en aspectes relacionats amb els aprenentatges:

Jo sempre parteixo que si un nen és tímid és tímid, si és més àgil és àgil, que això no ho pots canviar, però si t'hi poses amb ells, si li ajudes. Parteixo que un nen té el seu caràcter.(...) Sí que influeixes. Les 4 bases de l'educació: el sisplau, el gràcies, saber esperar... si no té paciència no tindrà paciència mai... però sí, jo penso que influenciem en l'aprenentatge, si t'hi poses.

(Família 7. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. Mare. 0:02:23.33)

Mostra idees poc estereotipades del desenvolupament dels seus fills, dóna molta importància a respectar el ritme de cada infant i acompanyar-los. Pensa que no cal còrrer i no està d'acord amb estimular als infants abans d'hora. És una mare que es defineix com a molt creativa i que gaudeix molt d'estar amb els seus tres fills. Prepara tot tipus d'activitats per tal que cadascú hi participi en la mesura que pugui: contes, pintura, gomets, plastilina, etc.

Tal com ella es defineix i explica en les entrevistes, podríem dir que sosté una **ideologia paradoxal** (Palacios et al., 1998), ja que tot i que reconeix els aspectes psicològics implicats en les activitats, pensa que pot influir poc en el desenvolupament i aprenentatge de l'infant. Hem de dir que en aquest sentit, hem vist alguns canvis, ja que en l'entrevista final, la mare explica com a partir d'assistir a l'EF han canviat algunes pràctiques educatives que considera han influït molt en canvis en les actuacions dels seus fills. Aquestes millores en els seus fills les relaciona directament amb ajustaments que ells com a pares han fet conscientment.

Aquests canvis que han generat un efecte positiu en els seus fills, li han suposat petits conflictes amb les idees que sostenia inicialment, en les quals pensava que les característiques de l'infant eren poc movibles. Possiblement, podríem dir que tot i sostenir una ideologia paradoxal, els aspectes més de caire constructivistes de les ideologies modernes, van prenent més importància. Ens narra aquests canvis que ha fet en la visió de l'infant a partir d'exemplificar la manera en què han afrontat petits conflictes quotidians, com les rabietes o els plors dels seus fills. Abans els asseien a una cadira una estona i ara analitzen la situació de manera més global i procuren reflexionar amb l'infant. També la mare explica com reflexiona sobre el que ha succeït preguntant-se: per què ho ha fet? Quin motiu hi ha darrera?

Amb el Toni al final vam aprendre que... a vegades feia les coses per cridar l'atenció. Llavors no, no valia la pena [renyar-lo] perquè potser era culpa nostre, el que estava... I a vegades, com que ja ho saps... que no; l'has de renyar perquè ho fa perquè sí. Però moltes vegades era per cridar l'atenció per alguna altra raó. Pues era corregir l'altre part, no? o fer-li veure... ha millorat moltíssim. Sí, sobretot amb el Toni que era un nen que plorava, era molt d'agafar-se sempre i que estiguessis tota l'estona per ell, ara entén que tens un moment per a tots i que hi ha vegades que els pares estan parlant i que ell no pot... i.... molt, ja no plora de seguida per tot, abans demanava moltes coses plorant, ara no, ja li hem explicat: "no ploris ja t'ho donaré però m'ho expliques"... bueno ha sigut una pallissa perquè és esgotador, però sí que ens ha compensat

(Família 7. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. Mare.0:28:52.00)

Les idees del pare, també van en la mateixa línia. Durant l'entrevista el pare fa referència a Ideologies relacionades amb el desenvolupament dels infants. A partir de les seves narratives se'n desprèn una **ideologia paradoxal** (Palacios *et al.*, 1998) ja que utilitza tant explicacions pel que fa a l'àmbit genètic com pel que fa a àmbits socioculturals de l'evolució i aprenentatges dels seus fills. Durant les diverses sessions enregistrades hem pogut observar com el pare evidenciava la creença sobre la influència que ell pot tenir en el desenvolupament dels infants en la manera com estimulava els seus fills per tal d'incidir-hi. Moments com ensenyar a caminar mitjançant la participació guiada i el traspàs de control a l'infant, o aprofitar moments com el de recollir cotxes tot cantant "1,2,3...", entre d'altres.

Quant els estils parentals també estan en consonància amb la parella. Els pares mostren principalment un **estil harmònic** tant en control com en participació, tot i que segons el context mostren estils més autoritaris o permissius, més marge d'actuació o més sobreprotecció.

El pare descriu el seu estil parental a partir de pràctiques educatives que situem en un estil **harmònic**, ja que es mou en conductes que considerem centrals, tot i que com tant ell com la mare assenyalen que a vegades té tendència a ser **permissiu**. En aquest sentit veiem una evolució cap a conductes més equilibrades i no tant permissives segons ell ens explica i observem a l'Espai Familiar.

La mare també mostra un estil predominantment **harmònic** quant a control. Tot i que deixa marge d'actuació als infants en la participació també hem vist com en ocasions, sobretot els dos primers mesos d'observació també **sobreprotegeix** als nens, més concretament al Nolasc. Malgrat moments puntuals, es caracteritza per mostrar habitualment una participació de tipus harmònic. Tot i així destaquem que a l'hora de posar límits o quan hi ha petits conflictes la mare es mostra més **autoritària** ja que és capaç de tenir el control de la situació i mantenir allò que diu fins que l'infant actua de la manera esperada.

Tots dos destaquen la importància **d'explicar i raonar les coses** als seus fills. En la narració següent el pare explica un exemple d'actuacions que han consensuat amb la seva dona davant de petits conflictes. Ens narra què fan després que un dels nens hagi fet alguna cosa que no pot fer:

Això no es fa... xim xam, o explicar-li perquè. No perquè no, no. Per què no? pues perquè no sé què, sé què. (...) i quan encara no t'entenen, o potser sí, no saps si t'entenen o no perquè encara no parlen, però al menys dir-li: "osti no, no pots pujar aquí perquè això pots caure i tal". O que ho faci i... viam és com les escales. Mai s'han caigut, bueno, el Oscar [és el fill gran] va caure per les escales però també perquè ho vam buscar una mica. Clar fins que no caigui, no sabrà que es pot fer mal, pues deixa'l. Clar, si li vas posant com barreres o coixins i tal jo crec que aleshores tampoc acaba de despertar, no?. i nosaltres procurem això, que puja escales, puja. Llavors tu, estàs a radera, a viam, osti que no caigui de cap, però bueno ves pujant... que ensopegues? Bueno, has ensopegat.

Tampoc, clar, tampoc som de castigar molt perquè entenem la situació que és. No pots repartir-te i arribar a tot, llavors és normal que a vegades un faci una mossegada, un mastegot... i clar tampoc pots castigar, no és culpa d'ell. Si tu no estàs per ell, ell ha reaccionat; pues també és culpa teva, t'estic cridant l'atenció m'estàs dient tota l'estona: "espera... no! Oscar un moment, espera... nooo, ara vinc, espera... noo, deixa tal". I deu pensar: "bueno vale ja. portem mitja hora aquí". Portes mitjora aquí dient espera, espera, espera.... no estàs per a mi, pues ara veuràs, vaig amb aquell i li mossego un dit, llavors vindràs. Llavors clar, tu què has de fer? castigar-lo?(...) li ensenyo el dit "què és això, qui l'ha mossegat?" llavors ell, "Oscar", "i per què l'has mossegat?" llavors clar, ell no raona, viam, dius per què no saps ben bé perquè. (...) "fes un petó i demana-li perdó". li fa un petó, "vale ja està? sí vale ja està". Alguna vegada, si ja és molt bèstia llavors, sí, l'agafem i el seiem allà al costat de la nevera, o a un racó de l'habitació. Però el que sí que fem és que si jo el sec, jo el vaig a treure. Perquè al principi és això, si jo el castigava o el seia, aleshores anava la mare i el treia. Osti, no. Si jo el castigo ja el trec jo perquè sinó pensarà que jo soc el dolent tu... (...) vas allà i li expliques: "has vist què li has fet?" "sí" "eh que fa mal?" "sí", "li faràs més?" "no", "val pues ves i li fas un petó. ah.. un petó" i aleshores ja està

(Família 7. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. Pare. 0:14:49.00)

El pare exemplifica la seva manera de fer, d'acord amb la seva parella, i la importància d'entendre la situació en consonància amb l'edat dels infants. Intentar actuar en funció de cada cas i raonar les coses, malgrat que tal com ell expressa, no està segur de fins a quin punt els seus fills l'entenen, però tot i així, la seva manera de fer segueix aquesta línia. En relació amb aquest element hem constatat que tant en les entrevistes com en les observacions en comptades ocasions el pare explicita pautes o límits i que quan ho ha fet, l'infant ha mostrat dificultats en acceptar-les. Tot i així, no hi ha hagut gaires ocasions en què hi hagués algun tipus de tensió on calguessin explicitar límits clars. Més aviat, quan l'infant, per exemple, agafa els cotxes i els tira a terra, tot i que el pare inicialment comenta que no els tiri, ràpidament entoma l'acció com un joc i l'estimula tot dient "tira el cotxe.. pumbaaa". Davant d'aquesta proposta l'infant respon amb la continuïtat del joc.

La mare en aquest sentit, no es mostra tant permissiva i dóna més importància als referents. Si un infant no accepta un límit, no ho deixa passar i parla amb ell fins que l'infant fa allò que se li demana com per exemple, seure fins que acabi la fruita.

Concepcions parentals sobre el Nolasc i el Toni

Els pares coincideixen en expressar que el Nolasc és un infant molt tranquil, observador, reflexiu i capaç de concentrar-se en les coses que fa. Comenten que té un ritme més lent i és menys àgil que el seu germà bessó però que quan fa les coses les fa ben fetes, com per exemple a l'hora de

caminar. Va trigar més temps però d'un dia per l'altre sense massa esforç va començar a caminar i no va caure a terra, a diferència del seu germà. Quant al Toni, coincideixen en expressar que és un infant que té molta empena, molt actiu, aprèn ràpid però que és molt poc reflexiu, fa les coses ràpidament sense pensar massa. D'altra banda comenten que li costa concentrar-se en les coses i que no és capaç de mantenir-se enrolat en una activitat ja que de seguida perd interès i canvia d'activitat.

Tots dos destaquen que el Nolasc és capaç d'entretenir-se sol que va una mica a la seva i si el molesten mostra caràcter i estira els cabells o mossega. El Toni no mostra aquest tipus de conductes, és més tolerant i pacífic. Però comenten que és un nen molt actiu que necessita molt moviment.

Les característiques actitudinals que millor el descriuen al Nolasc són: **Serenitat, Atenció, Persistència, Acaparar, Autonomia, dependència** (només el pare)

Les característiques actitudinals que millor el descriuen al Toni són: **Esvalotament, desatenció, inconstància, compartir, Autonomia i dependència** (només la mare).

Quant al joc també destaquen diferències ja que el Nolasc comença a fer un joc més elaborat, on sobretot destaca l'exploració i l'experimentació, a diferència del seu germà que ens diuen fa un joc "més simple". El Toni predominantment té interès per activitats de caire psicomotriu: arrossegar, xutar, caminar, etc. i també la seva actitud és poc curiosa amb els objectes fruit de la seva inexpertesa. Expliquen que no s'entreté més de tres minuts ja que no té paciència, s'avorreix i marxa, aleshores sol cridar l'atenció fent alguna cosa que sap que no pot fer. La mare sobretot destaca que cal marcar molt els límits i que tot i així, no sembla que els escolti, a diferència del seu germà Nolasc.

És important destacar que la manera de ser i de fer del Nolasc s'assembla a la del fill gran, pausat i reflexiu. Els pares en destaquen les seves habilitats en positiu i les seves inexpertes són argumentades a favor, com el fet de dir, "fa les coses més tard però ho fa bé a la primera". Quan ens descriuen el Toni, en destaquen les seves inexpertes. Ell es diferencia més dels dos germans i els pares ho destaquen en negatiu: "no té paciència; va a la seva; no és concentra ni tres minuts; no pensa". Quan destaquen les seves habilitats, les comparen amb les del Nolasc i expressen les inexpertes "el Toni va aprendre a pujar les escales primer però no les sap baixar, en canvi el Nolasc ho va fer més tard però les puja i les baixa". Hem observat que en les comparatives, les expectatives sembla que es compleixen amb el Nolasc però no amb el Toni. En el fragment següent s'evidencia com els pares destaquen la seva visió del Toni i com en un moment determinat s'adonen que això influeix als infants i decideixen canviar l'estratègia a l'hora de marcar els límits amb ell:

A nosaltres ens va passar una època amb el Toni. És que estàs tot el dia...perquè és el més mogut: "Toni no, Toni no" i clar va haver-hi un punt que vam dir, no. Esperat.(...) De fet al final el Nolasc i l'Oscar ja directament l'acusaven: "Toni no" o "Toni no sé què", i vam dir: no pot ser. No podem estar tot el dia dient-li no, encara que sigui per dir-li que no, no? i vam buscar altres maneres

(Família 7. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. Mare.0:25:46.82)

Els pares s'adonen que les seves actuacions influeixen no només en el Toni, sinó també en els altres dos germans. Pensen que la manera de marcar tant sovint els límits i sempre dient que no, no funciona. Tal com exposarem més endavant, arran de participar a l'EF, comencen a parlar i a

raonar amb el Toni i veuen que aquesta nova estratègia és més eficaç i comporta canvis positius en el Toni i de retruc al clima familiar.

Els pares tenen una concepció construïda de cada un dels seus fills que pensem es relaciona amb les expectatives predictives o de desig d'allò que volen o esperen d'ells. Observem molt consens en la manera de caracteritzar als infants però hi ha certes divergències sobretot en relació amb la categoria d'autonomia i dependència, tal com exposarem en l'apartat següent .

➤ **Expectatives entorn dels infants i la seva relació amb les pràctiques socioeducatives dutes a terme en el context de l'EF. Família 7**

Hem organitzat aquest apartat de resultats amb la intenció no tant d'analitzar les expectatives i les pràctiques educatives de cada un dels pares en relació amb cada infant, sinó per destacar aquelles diferències que hem trobat. Pretenem exposar els resultats sobre factors que puguin influir d'alguna manera en les diferències observades en les actuacions dels infants en funció de si estan amb la mare o el pare.

Ens preguntem per què els infants es mostren més dependents amb la mare que amb el pare? hi tenen a veure les expectatives parentals i les pràctiques educatives parentals? i els infants?

En aquest apartat no pretenem crear relacions de causa-efecte o quantificar la influència dels diferents factors, però sí que pensem que les diferències ens poden aportar informacions per tal de poder comprendre millor alguns aspectes que cal tenir en compte a l'hora de treballar amb famílies. Tot i així, pensem que és important mostrar alguns dels resultats quantitatius per tal de poder objectivar algunes de les diferències sobre les quals basem els resultats. Les dades quantitatives es poden consultar en la seva totalitat a partir de l'annex 6 al 14.

El pare i la mare han mostrat expectatives tant de desig com predictives en els mateixos aspectes i per aquest ordre de prioritat: **actitud, activitat, competència i relació**. Tot i que aquestes dues últimes el pare les té intercanviades les diferències són mínimes.

ACTITUD

Mare (MN-E:36/OM:32/ON:69); (MT-E:36/OM:30/OT:84)

Pare (PN-E:30/OP:32/ON:51); (PT-E:39/OP:27/OT:56)

Autonomia- Dependència

Serenitat- Esvalotament

Consideració- Desconsideració

Atenció- Desatenció

Persistència- Inconstància

➤ Autonomia- Dependència

	Evidències observades en la mare, el pare, el Nolasc i el Toni				TOTALS	
Autonomia	MN ¹¹ :4	MT:3	PN:10	PT:4	Nolasc	Toni
	ON:29	OT:41	ON:25	OT:15	54	56
Dependència	MN:9	MT:5	PN:4	PT:4	24	13
	N:16	T:11	N:8	T:2		

Taula 6.01. Autonomia i Dependència. Família 7

L'expectativa de desig expressada tant per la mare com el pare ha estat que el seus fills siguin més autònoms. L'autonomia engloba dos aspectes diferenciats, un relacionat amb el control, la presa de decisions o la iniciativa i un altre relacionat amb l'afectivitat, que el nen pugui estar tranquil a certa distància dels pares sense reclamar l'atenció o estar amb altres sense el pare o la mare al costat.

Les expectatives del pare quant a l'autonomia es refereixen sobretot al fet que els infants siguin més capaços de moure's autònomament sense necessitat de tanta ajuda. En l'entrevista inicial descriu expectatives predictives dels infants com a molt autònoms en quan a la iniciativa i presa de decisions tot i que destaca especialment al Toni. Les expectatives de la mare, igual que les del pare, són predictives quant a la capacitat de prendre decisions però no quant a l'àmbit afectiu. En aquest sentit expressa el desig que sobretot el Toni sigui menys dependent i demandant.

El pare explica que inicialment el Nolasc a l'EF era molt dependent i que cada tres minuts el buscava. Per contra el Toni, només arribar és mostrava molt independent i marxava a jugar sol o amb qualsevol altre, sense cap problema.

La mare, des de la primera entrevista, destaca la dependència cap a ella de tots dos fills, però sobretot del Toni. Comenta que li costa jugar sol i que sempre la busca. Diu que és un nen més sensible i ploràner. Els resultats ens mostren com les expectatives de dependència i autonomia expressades mostren diferències entre tots dos pares.

En l'entrevista final, la mare no destaca massa canvis en aquest sentit i continua esperant que el Toni es comporti de manera dependent. Tot i així ens explica millores molt positives en el context familiar, com que ja no reclama tant l'atenció i que es capaç d'esperar sense ser tant demandant.

El pare, en l'entrevista final, ens explica un canvi en els rols dels infants. Comenta que hi ha variacions en relació amb la dependència dels infants cap a ell a l'Espai Familiar i a casa. Explica que el Nolasc es queda més tranquil sol i en canvi el Toni és el que ara es mostra més dependent i qui durant l'estona de reunió rondina primer per anar-lo a buscar. Abans el Nolasc era més estable i ara de tant en tant passa al revés i perd la paciència. El Toni ara es mira més les coses en canvi el Nolasc es mostra més llençat. Abans el Nolasc menjava pitjor i ara és el Toni qui no menja bé. Abans el Toni dormia pitjor i ara és el Nolasc que ho fa. El pare no s'explica el per què d'aquest

¹¹ MN: mare en relació al Nolasc / MT: mare en relació al Toni
 PN: pare en relació al Nolasc / PT: pare en relació al Toni
 OM:observacions mare/ OP: observacions pare/ ON: observacions Nolasc/ OT:observacions Toni

intercanvi de rols, pensa que pot ser un factor biològic pel fet de ser bessons. En les nostres observacions també hem evidenciat aquest canvi.

En les observacions veiem com tots dos pares fomenten l'autonomia de manera similar, encara que el pare ho evidència més amb el Nolasc, a qui percep com més dependent. Tot i així, tots dos infants es mostren molt autònoms tant amb la mare com en el pare, sobretot pel que fa a mostrar iniciativa i prendre decisions sobre les seves pròpies actuacions. Les pràctiques educatives de la mare en relació amb un i altre fill són més homogènies i per tant no s'observen massa diferències. Per contra, el pare mostra més diferències en les seves actuacions amb cada fill.

D'altra banda, trobem diferències en relació amb la dependència. La mare mostra més actuacions que la promouen i els nens es mostren més dependents amb la mare que amb el pare. Els resultats de la mare evidencien una relació entre les expectatives predictives expressades i les pràctiques educatives que fomenten la dependència.

Per tal de poder comprendre millor aquests resultats hem elaborat la taula següent 23.1. Es mostren els resultats de les categories d'anàlisi de les interaccions que ens permeten veure les diferències quant a participació i control que mostren el pare i la mare al interactuar amb els seus fills. El quadre mostra diferències entre un mateix pare o mare en relació amb cada fill i també diferències entre els mateixos pares. Tot i compartir un marc ideològic similar i expressar molta concordança entre les pràctiques educatives, observem que a l'hora de dur-les a la pràctica hi ha diferències subtils que es poden apreciar en el quadre.

Supercodis	Codis	MARE		PARE		Totals	
		Nolasc	Toni	Nolasc	Toni	Nolasc	Toni
Participació	En companyia_ està dins del context d'activitat però amb objectius diferents	2	4	1	1	3	5
	Observa l'infant	3	4	1	2	4	6
	Observa i fa intervencions esporàdiques	12	12	5	9	17	21
	Participació guiada	4	5	5	1	9	6
	Fa accions o suggerències per dirigir l'activitat	7	5	-	-	7	5
	Cooperen	-	-	7	3	7	3
Control	L'adult inicia l'activitat	1	1	-	-	1	1
	L'infant inicia l'activitat	4	6	8	5	12	11
	L'adult lidera l'activitat	5	4	8	5	13	9
	L'infant lidera l'activitat	15	17	13	7	28	24
	L'adult anima a la continuïtat	11	13	18	10	29	23
	L'infant anima a la continuïtat	2	1	1	3	3	4
	L'adult finalitza la seva participació	1	-	-	-	1	-
	L'infant finalitza la seva participació	2	2	6	1	8	3
Evidències observades		69	74	73	47	142	121

Taula 6.02. Participació i Control. Família 7

En les observacions fetes fins al mes de maig, en els contextos d'activitat el Nolasc sol necessitar estar al costat del pare i la mare sent el centre del context d'activitat. Quan està amb la mare hi ha

més contacte afectiu: seu a sobre d'ella, puja a coll, s'agafen la mà, etc. Observem que en poques ocasions la mare fomenta l'autonomia afectiva de l'infant i també mostra baixes expectatives quant a les seves capacitats, donant més ajudes de les necessàries. El Nolasc en els contextos amb la mare es mostra molt autònom a l'hora de prendre decisions ja que la mare li deixa marge d'actuació, però sempre busca que la mare sigui al seu costat i demanda atenció fent-la participar. La mare accepta bé l'autonomia del Nolasc quant a la presa de decisions i la iniciativa però sempre estant molt a prop d'ell.

En els contextos d'activitat amb el pare, tot i que igual que la mare es mostra afectuós i molt proper al Nolasc, fomenta sovint l'autonomia de l'infant, l'anima per exemple a anar sol a buscar el seu germà o aprofita la iniciativa del Nolasc per continuar una activitat. Amb el pare, mostra també molta autonomia quant a la presa de decisions però es mostra menys dependent quant a l'àmbit afectiu.

Els pares també el busquen i s'enrolen en activitats amb ell sense deixar de perdre de vista al Toni però amb més distància. El Toni s'ha mostrat molt més independent i autònom en la majoria de contextos d'activitat al llarg de les sessions. El Nolasc sempre se situa a prop del pare o la mare, ells el solen mirar més i fer intervencions amb ell més sovint. El Toni va i bé, sempre està a prop però a la distància. La mare utilitza estratègies de motivació amb els infants, fomenta l'autonomia en les activitats i accions però també es mostra molt propera i carinyosa.

El pare també es mostra molt afectuós i implicat en les activitats on sol utilitzar estratègies motivacionals, fent la construcció conjunta a partir d'accions i en menor mesura utilitzant el llenguatge verbal.

En les entrevistes tant el pare com la mare, ens confirmen que els dos nens es comporten de manera similar a la que fan en altres contextos i que no han vist diferències dins de l'EF. Els resultats de les observacions ens sorprenen ja que no veiem que Toni es mostri dependent, tal com assenyala sobretot la mare.

En les observacions el Toni, en relació amb el germà, es mostra molt més autònom i crida menys l'atenció dels pares. El Nolasc busca l'atenció ja sigui amb la mirada, oferint objectes o dient alguna cosa. El Toni normalment s'ho mira de lluny.

Pensem que les expectatives inicials del pare en relació amb l'autonomia i algunes de les pràctiques socioeducatives que fa més sovint que la mare, poden influir en aquestes diferències. Observem també que l'infant reclama l'atenció menys sovint amb el pare que amb la mare. També durant l'estona de la reunió, quan estan amb el pare tant el Nolasc com el Toni se solen mostrar més autònoms que amb la mare, tal com també apunten les educadores en el seu diari. Algunes de les actuacions que evidenciem més sovint en el pare, comparant-ho amb la mare són:

- Es mostra afectuós però sovint manté certa distància corporal
- Fomenta la iniciativa de l'infant
- Anima a la continuïtat de l'activitat partint d'iniciatives de l'infant
- No mostra baixes expectatives en relació amb l'autonomia de l'infant (com agafar la mà a l'infant per caminar, per exemple)
- Motiva a l'infant a allunyar-se per anar a buscar el germà o algun material

Tal com comenta el pare, s'evidencia un canvi d'actitud en el Toni a partir del mes de maig on es mostra més calmat i, alhora el Nolasc es mostra més autònom en l'àmbit afectiu. Amb la mare, sobretot, el Toni participa més en el context d'activitat i és el Nolasc qui pren més distància, tot i que se situa a prop, però ja no en el centre d'interacció amb la mare.

Pensem que les dinàmiques durant uns mesos han estat molt similars, tant pel que fa la manera de fer dels pares com la dels infants. A través de les entrevistes els pares ens expliquen les seves reflexions i com han canviat algunes pràctiques educatives a casa, algunes motivades pel que han vist i après a l'EF. Comenten que han deixat de destacar tant al Toni tot allò que no pot fer i l'han posat en marxa altres maneres. Comenten que aquests canvis s'han fet evidents en el Toni ja que ha après a reclamar l'atenció d'altres maneres. És possible, que ara el Toni la reclami estant més a prop dels pares en els diferents contextos d'activitat i això pot haver facilitat que el Nolasc es mostri més autònom.

➤ Serenitat-Esvalotament

Tant el pare com la mare es mostren calmats i pacients al llarg de les sessions. Les expectatives predictives del Nolasc són de calma i tranquil·litat. Aquestes expectatives són coherents amb les observacions fetes al nen. Tots dos pares coincideixen en expressar expectatives predictives del Toni com a mogut i menys calmat. Hem observat, que tot i que el Toni es mostra tranquil i calmat predominantment, sí que necessita moure's i tria activitats que impliquin més moviment. Tot i així, també observem molts contextos d'activitat on l'infant està sentat i explora, construeix o experimenta.

➤ Consideració-Desconsideració / Compartir –Acaparar

La mare expressa expectatives de desig quant a la consideració cap als objectes, l'espai i les persones. Relaciona aquesta consideració amb l'actitud de compartir amb els altres. Comenta que el Nolasc acapara els objectes i que si el molesten es mostra defensiú i pega o mossega. El pare no expressa expectatives en relació amb la consideració però coincideix en assenyalar la dificultat del Nolasc a l'hora de compartir.

En les observacions la mare mostra consideració tant amb els materials com amb les persones i fomenta que els seus fill ho siguin. Tant el Nolasc com el Toni, mostren actuacions que evidencien la seva consideració envers els altres. També observem que tots dos nens comparteixen objectes o materials, especialment el Nolasc.

En les observacions amb el pare, no s'evidencia explícitament que el pare fomenti aquestes actituds i no hem pogut veure actuacions en aquest sentit per part dels infants. Sí que hem observat ocasionalment certa desconsideració cap als objectes, per exemple, llençar els cotxes a terra com a activitat. A l'inici el pare diu al Nolasc que no ho faci però finalment fomenta la proposta i el Toni s'hi afegeix. També s'evidencien dificultats a l'hora de compartir del Toni en una ocasió.

Ens plantejem que si el fet que la mare expressi expectatives de desig envers aquesta actitud, fa que ho tingui present i aprofiti situacions per fer-ho palès en els diversos contextos d'activitat en què participa. Ella actua com a model i quan s'escau estimula que els infants ho facin. Pel pare, tot i que possiblement també és important, no ho expressa com a expectativa i per tant, no ho prioritza en les seves actuacions.

➤ Atenció-Desatenció/Persistència-Inconstància

Tant la mare com el pare expressen expectatives predictives en relació amb aquestes categories. Expressen que el Nolasc és capaç de concentrar-se, parar atenció i persistir en les activitats. Per contre, tots dos coincideixen en esperar que el Toni es mostrarà desatent i poc persistent en les activitats en què s'enroli. Les pràctiques educatives parentals observades són similars però hi ha diferències en la manera d'actuar entre un infant i l'altre.

El Nolasc sol estar sentat concentrat en l'activitat i el pare o la mare estan al seu costat i hi participen i animen a la continuïtat. El Toni sol estar a prop però interessat en una altra activitat que impliqui mobilitat, com passejar un cotxet de nines, per exemple. Hem observat que la mare intenta implicar-lo i quan l'infant ho fa, ella l'anima més sovint que al germà per tal que persisteixi. El pare, tot i que està pendent d'ell, el mira i fa comentaris, no l'anima a participar tant sovint. Quan el Toni participa, no anima a la continuïtat de l'activitat tant sovint com ho fa amb el Nolasc.

Pensem que per una banda malgrat que tots dos pares esperen del Toni desatenció i inconstància en l'activitat, la mare hi incideix a través de les seves pràctiques educatives però el pare no ho fa tant evident. Quan la mare ho fa, el Toni s'hi enrola i possiblement això anima a la mare a continuar fomentant la seva participació. El pare ja no hi insisteix perquè pensa que l'infant marxarà, i així és, com que el Toni no participa, acaba marxant. Aquesta interpretació a partir de les evidències trobades, explicaria el que el Toni es mostri més autònom amb el pare que amb la mare, ja que la mare, intenta involucrar-lo més sovint amb èxit.

ACTIVITATS

Mare (MN-E:12/OM:16/ON:19); (MT-E:12/OM:18/OT:19)

Pare (PN-E:30/OP:32/ON:51); (PT-E:39/OP:27/OT:56)

Les expectatives dels pares en relació amb les activitats que duren a terme a l'Espai Familiar tenen algunes coincidències però també diferències.

Tots dos tenen expectatives de desig que els infants gaudeixin d'activitats diverses però donen importància a activitats de tipus **praxicoconstructives** i **artísticoplàstiques**. La mare també espera que els infants comencin a fer **joc simbòlic**. El pare mostra expectatives predictives d'activitats **psicomotrius** i **exploratòries** ja que són les que observa fer més als infants a casa.

Quant a les activitats praxicoconstructives tots dos les fomenten però només s'observa als infants enrolar-s'hi amb la mare. Les activitats artísticoplàstiques es fan en grup i tant els pares com els dos nens hi participen activament. No s'ha observat en cap dels dos pares o infants activitats no grupals relacionades, com el pintar a la pissarra.

Quant al joc simbòlic s'observa tant en el pare com en la mare, però sobretot el Nolasc s'hi enrola més amb el pare sobretot al racó de la cuineta.

Les activitats psicomotrius són les que més fomenta el pare i els infants s'hi enrolen, sobretot el Nolasc. La mare també les fomenta però també perquè les sessions que ella assisteix són les que la proposta d'activitat grupal es fa al gimnàs.

Els infants mostren interès en altres activitats que els pares ens expliquen en la segona entrevista. La literària on participen en l'activitat d'escollar un conte de manera grupal però no s'observa que

els pares fomentin el racó de contes. El Toni hi mostra interès i s'hi enrola acostant-se a observar a altres famílies. Els infants també mostren interès per activitats exploratòries. El pare no les fomenta, però la mare sí, tot i no comentar-ho explícitament en les entrevistes.

Tots dos ens comenten que sempre que poden fomenten **activitats domèstiques**, on els infants col·laboren a casa recollint o parant taula, per exemple. Quant a la **cura personal**, en l'entrevista final ens comenten que els nens comencen a tenir interès a treure's les sabates o els mitjons però que no tenen pressa perquè ho facin sols. A l'Espai Familiar observem que en els contextos d'activitat de cura personal, són els pares qui lideren aquestes activitats on no es fomenta la participació activa dels nens.

Pensem que és important destacar algunes diferències que observem en els contextos d'activitat entre els pares que van relacionades amb altres categories, l'autonomia, la competència, la persistència i l'atenció.

Si comparem les pràctiques educatives del pare i la mare, podem observar que la mare sovint intenta acostar-se o implicar al Toni en les activitats en què estan enrolats amb el Nolasc. La mare sol animar més a la continuïtat de l'activitat al Toni possiblement perquè espera o observa que l'infant perd interès. Observem que tant un infant com l'altre solen iniciar i liderar l'activitat, tot i que el Toni ho fa més sovint. La mare mostra canvis en la seva participació, inicialment es mostra més **observadora** o mostra una **participació en companyia**, on tot i estar amb els infants el seu objectiu és diferent (sovint xerra amb altres famílies). Quan participa sol **dirigir l'activitat** a partir d'**accions o suggerències** als infants. A partir del mes d'Abril observem que la participació sol ser la d'**observar** als infants i fer **intervencions esporàdiques** i també s'observa **participació guiada**. Els **motius** solen estar **relacionats amb l'infant i el seu desenvolupament** i sol mostrar **estratègies afectives i motivacionals**. La construcció conjunta la fa mitjançant **accions i llenguatge verbal** tot i que també observem llenguatge no verbal.

El pare se sol implicar més en les activitats. Observem que **observa als infants i fa intervencions esporàdiques** però que també utilitza la **participació guiada i la cooperació**, sobretot amb el Nolasc. Les concepcions del pare poden influir en les pràctiques educatives que té amb un i altre fill ja que dóna més atenció i estimula més al Nolasc en l'adquisició d'habilitats que no pas al Toni. Hem observat que el pare està pendent del Toni i sovint li diu al Nolasc d'anar-lo a buscar però una vegada el té a prop, les seves intervencions són menys riques que el Nolasc. És possible que el fet de pensar que el Toni va a la seva, que no para atenció i no li farà massa cas, faci que el pare no inici participacions més riques amb l'infant.

La tabla ens ajuda a objectivar que tot i que la mare mostra pràctiques educatives més homogènies amb els dos infants que el pare, el Nolasc té la possibilitat de participar més sovint amb ells i d'enrolar-se en intervencions més riques.

La pregunta que ens fem és si el Nolasc és capaç de concentrar-se més i tenir un joc més ric en comparació amb el Toni, pot estar influït per les pràctiques educatives dels pares i el major nombre de possibilitats que té en comparació amb el seu germà?

Nosaltres pensem que sí, que el fet de tenir un adult, més expert que estimula i dóna les ajudes ajustades i necessàries quan cal permet més possibilitats de desenvolupar habilitats i competències. El Toni sovint fa les activitats autònomament i per tant sense tantes possibilitats d'andamiatge. Els pares esperen del Toni poca persistència i interès en les activitats i sobretot el

pare, tot i que l'infant mostri interès ja no facilita que s'incorpori en l'activitat. L'infant observa i com que no pot participar torna a marxar. Durant la reunió de pares, els infants estan amb dues educadores. El Nolasc sol estar sentat a prop d'una d'elles i el Toni sol moure's per diferents racons. Habitualment el Nolasc, al estar sentat té més oportunitats d'interaccionar amb les educadores i participa de les seves propostes més sovint que el Toni. En les nostres observacions hem pogut veure com el Toni es mostra pacient i es concentra en activitats igual que el seu germà. També ha mostrat persistència en activitats grupals tant com el seu germà. El Toni es mostra molt més autònom que el Nolasc i també es mostra tranquil en situacions on no hi són els seus pares, tot i que tal com hem comentat hem observat un canvi a final de curs. Es mostra més aventurer i pren menys precaucions que el Nolasc, que es mostra més observador davant de situacions noves o estranyes.

RELACIÓ

Mare (MN-E:5/OM:37/ON:22); (MT-E:5/OM:32/OT:23)

Pare (PN-E:5/OP:10/ON:5); (PT-E:8/OP:8/OT:9)

Tant la mare com el pare expressen expectatives predictives quant a la possibilitat d'**interactuació** dels infants amb altres, però cap dels dos ho expressa com un element que considerin massa important. Tots dos valoren el fet que els infants es puguin relacionar amb altres infants, tot i que consideren que habitualment fora d'aquest servei ja ho fan amb amics o al parc. El pare comenta que al ser tres nens a casa i la **xarxa social** de què disposen ja es relacionen bastant. El pare destaca que el Toni se'n va amb qualsevol i la mare destaca que el Nolasc és molt sociable. Observem que la mare es relaciona amb altres adults molt més que el pare en les diferents sessions i que alhora els dos nens també es mostren més sociables i estableixen més contactes amb altres infants amb la mare que amb el pare. És possible que el fet que la mare parli amb altres famílies faciliti el que hi hagi altres infants al costat i que per tant s'estableixin més possibilitats de contactes.

Quant a les expectatives **afectives**, observem diferències entre els dos pares que poden estar relacionades amb les observacions fetes quant a l'autonomia i la dependència. La mare es mostra molt més afectuosa amb els infants. Ells també mostren més afecte i més necessitat d'estar espacialment al costat de la mare. És fa evident que la mare és la figura referent pels infants, és qui ha estat tenint cura dels infants des del naixement. El pare, tot i estar molt present compagina la vida familiar amb la professional i per tant no està tantes hores amb ells. Els infants tenen un lligam afectiu amb tots dos, però es fa més evident amb la mare, la necessitat de contacte físic. A continuació exposem els resultats de les observacions, comparant la mare i el pare en relació amb cada infant i les de cada infant en relació amb els pares.

MN:24/Nolasc:14

MT:19/Toni:12

PN:3/Nolasc:1

PT:4/Toni:3

Les observacions mostren que tant la mare com els infants mostren més necessitat d'estar a prop físicament i més mostres d'afectivitat.

COMPETÈNCIA

Mare (N: E:11/OM:7/OI:30); (T: E:12/OM:8/OI:33)

Pare (N: E:8/OP:7/OI:16); (T: E:10/OP:2/OI:12)

Les expectatives en relació amb la competència estan estretament relacionades amb altres categories ja esmentades. El que farem és anomenar-les i fer una valoració global de cada una d'elles. En aquest àmbit també hem observat diferències entre les expectatives dels pares.

El pare expressa expectatives de desig en relació amb l'habilitat psicomotriu dels infants, que siguin capaços de caminar sols adequadament. Comenta que el Nolasc és menys àgil que el seu germà i que també li agradaria que ho pogués millorar. Aquesta expectativa està molt lligada al desenvolupament dels infants però tot i així hem observat que el pare ha estimulat molt aquesta habilitat a través de la participació guiada sobretot amb el Nolasc, que és qui ha començat a caminar més tard. Tal com hem comentat en les expectatives entorn de l'activitat, el pare ha estimulat especialment la psicomotriu amb el Nolasc. La seva valoració és molt positiva tot i que encara destaca que el Nolasc és menys àgil que el germà.

Tots dos pares destaquen la inexpertes del Toni quant a l'atenció i la persistència en les activitats. En les entrevistes no expressen directament expectatives de desig possiblement perquè en les concepcions expressades consideren que cada infant té una manera de ser que no es pot canviar. Tot i així hem observat tant un com l'altre en els contextos d'activitat fomenten la continuïtat sobretot a partir d'accions i, en segon lloc, el llenguatge verbal. En els resultats observem que el pare quantitativament estimula més vegades el Nolasc, perquè sovint el Toni no participa activament de l'activitat, sinó que entra i surt. Els resultats de la mare són més alts en estimular la continuïtat del Toni però en aquest cas sí que són més rellevants perquè el Nolasc està en el context d'activitat quan la mare estimula el Toni. Pensem que hi ha una relació entre l'expectativa de desig de la mare perquè el Toni pugui ser més persistent i el fet que ella l'estigui animant més i donant atenció per tal que l'infant no marxi.

Tot i les percepcions dels pares, val a dir que en els resultats, no hi ha diferències clares entre els dos germans quant a l'atenció i la persistència en el context de l'Espai Familiar. Tot i així, els pares expressen que el Toni no és capaç de concentrar-se ni acabar les activitats. Pensem que el context de l'Espai Familiar, les activitats grupals i la llibertat de poder escollir entre diferents propostes fan que el Toni quan s'enrola en una activitat persisteixi. És possible que el fet que necessiti estar actiu i en moviment faci que les propostes que sovint es fan a casa, més pausades, no s'escaiguin als seus interessos ja que el pare destaca que amb una pilota o un cotxe és pot estar molta estona entretingut.

- **Conèixer les expectatives parentals entorn de l'EF i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context. Família 7**

Mare

Les expectatives de la mare només començar a participar a l'EF giraven entorn de la possibilitat de fer **activitats** i a una **rutina** diferent que el parc. Ens explica que de seguida que va començar s'adonà que les seves expectatives es veurien superades i expressa expectatives de desig quant a **competència**, tant d'ella com dels infants, **relació** i també **d'actitud**, sobretot d'**autonomia** dels infants envers ella.

En l'entrevista final la mare fa un balanç molt positiu, comenta que les seves expectatives s'han vist complertes perquè ha après moltes coses. Temes relacionats amb activitats, materials però també personals. El fet d'observar i compartir experiències amb altres famílies l'ha fet adonar i millorar les seves pròpies pràctiques socioeducatives, ja sigui variant-les o consolidant-les. En aquest sentit ens comenta com ells com a pares han variat la visió que tenen sobre els infants i els fan reflexionar més. Comenta que tant el Nolasc però sobretot el Toni, han millorat molt en la manera de cridar l'atenció i l'autonomia. Quan li preguntem què li ha aportat als infants el fet de venir a l'EF ens contesta això:

Són capaços o d'assenyalar-te el que han fet o explicar una mica el que ha passat, no? i el fet de fer-los reflexionar, no demanar perdó i donar un petó perquè sí, sinó explicar què han fet. I creiem que això ho hem après aquí, i que funciona. A veure, no sempre, a vegades ha de ser perquè sí i punto i ja està, però això és positiu. I no sé així positiu pues no sé... això jo crec que el més positiu han sigut aquestes dues coses, eh? per això el parlar, aprendre a parlar amb els nens i mirar que a vegades... diferenciar quan és una baralla perquè sí, o quan hi ha un motiu al darrere, no?

(Família 7. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. Mare. 0:28:06.26)

La mare durant aquest temps participant a l'Espai Familiar ha establert moltes interaccions amb altres famílies. Hem vist que la mare ha anat desenvolupant estils més harmònics i sobreprotegint menys als seus fills. Les seves intervencions han anat cedint el control als seus fills i creant activitats on els ha donat molt marge d'actuació.

D'altra banda volem destacar la diferenciació que fa la mare sobre li donament suport que rep de la seva xarxa social, que és positiu, amb el rebut a l'Espai Familiar:

També nens, veus altres maneres d'educar, et serveix per donar-te conte que una cosa que tu facis, si la fas d'una altra manera pot tenir solució. O tu també a vegades que et pregunten: "i això com ho feu?", com una mica de recolzament, de vegades, no? i veure que moltes coses, jo que sé, que el nen es tira a terra al mig del carrer perquè no vol continuar, això, que no ets l'únic, no? i que si tu dius: "bueno plora tot el que vulguis", i que la gent et mira com dient... que no, que no passa res, saps? però a vegades si que hi ha situacions que dius, bueno, dec ser l'únic, no? que ho fa i no... això serveix, tot i que tinc amigues que tenen nens però això és diferent.

(Família 7. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. Mare. 0:23:23.00)

Pensem que el fet de compartir experiències, donar i rebre, observar i tenir unes professionals que dinamitzen i donen suport a, pot fer que les intervencions i les reflexions que es fan en aquest espai siguin considerades més vàlides que quan es fan en altres entorns més informals. Creiem que aquest és un valor important que pot aportar un servei d'aquestes característiques a les famílies.

Pare

El pare expressa expectatives en relació amb el procés de l'Espai Familiar, sobretot en les **activitats** possibles i la possibilitat de **relació**. En l'entrevista final, quan fa una valoració de les

expectatives inicials, el pare valora elements referents a l'**estructura** de l'espai com que és un lloc segur, ampli i alhora estimulante. Les activitats que s'hi proposen són molt ben acollides. Explica que han tingut la possibilitat de participar en activitats que a casa són més complicades d'efectuar, sobretot pel que fa a l'àmbit artístic i plàstic.

D'altra banda, destaca que el fet que l'EF els ha permès crear una **rutina** que ha afavorit el dia a dia dels infants. Valora el fet que aquest servei li ofereix estar amb els seus fills un **temps** amb més qualitat que li ha permès **observar** les reaccions i comprendre'ls més.

Com a pare li ha servit també en la seva tasca educativa sobretot a l'hora de compartir amb iguals dubtes i dificultats pròpies de la parentalitat, tal com ell mateix ens narra:

Compartir. Compartir situacions que t'has trobat... dir la gent com les ha solventat (...) "això jo ja ho he passat i he fet això i tal.." jo a vegades quan parles d'això jo sempre dic: "a mi m'ha funcionat això, no vol dir que a tu et vagi bé. Potser al meu nano li ha anat bé perquè el meu nano és així, potser al teu nano no li anirà bé perquè el teu nano no és així (...) tots són diferents"

(Família 7. Fragment de la transcripció de l'entrevista final. Pare. 0:25:04.00)

Durant aquests mesos veiem una sèrie de canvis en les expectatives del pare quant a participació en diferents contextos d'activitat, cada vegada amb un tipus de joc més ric incorporant activitats de tipus simbòlic, musical, o literari. Canvis també en el tipus de participació on el pare a final de curs fa menys intervencions promocionant major autonomia davant dels seus fills que es mostren més segurs i autònoms. No podem dir que aquest procés es degui únicament a la participació de la família a l'EF, però sí que en alguna mesura, la possibilitat d'observar als seus fills, d'enrolar-se en activitats diferents i compartir amb altres, els ha obert altres portes i possibilitats que ajuden al desenvolupament de tota la família.

Destaquem que la valoració del pare acaba amb la reflexió que si haguessin conegut abans el servei, en comptes de dur el fill gran a l'escola bressol i estar amb els petits a casa, s'haguessin apuntat a l'EF tota la família.

➤ Consideracions finals de la família 7

Tant el pare com la mare comparteixen una ideologia paradoxal amb un estil, tant pel que fa al control com pel que fa a la participació, de tipus harmònic. Hi podem veure matisos en funció del context d'activitat en què aquest estil pot variar però sempre movent-se en actuacions centrals pel que fa a l'exigència, protecció, dedicació i vinculació.

En aquest sentit, tot i que els pares es mouen en ideologies paradoxals hem vist que les seves pràctiques educatives han anat variant en consonància amb ideologies més modernes, on les actuacions més de tipus constructivista van prenent més rellevància. Els pares però sobretot la mare, ens expliquen que la seva participació a l'EF ha facilitat aquest canvi. Inicialment tots dos pensaven que les característiques dels infants no eren modificables, però arran de veure a l'infant com una persona amb qui es pot dialogar, negociar i reflexionar, han vist com algunes de les expectatives, sobretot actitudinals, es veien més viables.

Els pares han evidenciat canvis en el Toni, cap a una major autonomia afectiva. Ens han expressat un canvi en els rols i les dinàmiques entre el Nolas i el Toni, de fet en consonància amb les concepcions i expectatives que inicialment tenien dels infants.

Les expectatives de desig d'autonomia, persistència i atenció del Toni, tot i que no han estat les que s'esperaven, expressen canvis cap a la direcció que els pares busquen.

Les expectatives de desig d'autonomia, persistència i atenció del Toni, tot i que no han estat les que s'esperaven, expressen canvis cap a la direcció que els pares busquen.

Les expectatives de desig d'autonomia sobretot cap al Nolasc s'han vist complertes.

Els resultats ens han mostrat algunes divergències entre les expectatives predictives del pare i la mare, pel que fa a l'autonomia de l'infant. També hem observat diferències entre les pràctiques educatives dels pares que hem vist relacionades amb les actuacions dels infants. Una major dependència afectiva de la mare en comparació amb el pare. Aquestes diferències han anat disminuint durant els mesos d'observació tot i que en finalitzar persistien. Ens adonem que les pràctiques educatives amb el pare estimulen més l'autonomia que la independència afectiva i és possible que aquest sigui un factor influent que cal tenir en compte.

Un aspecte que ens ha semblat sorprenent és el fet que els pares expressin expectatives de desatenció i inconstància del Toni quan els resultats ens mostren que les seves actuacions en les activitats que s'enrola són similars a les del seu germà. Pensem que el fet que sigui un nen més mogut que el Nolasc i que les activitats que més l'interessen siguin aquelles que impliquen moviment pot haver influït en aquesta percepció. El seu tarannà fa que tingui menys oportunitats que el seu germà d'enrolar-se en contextos d'activitat on cal estar sentat i concentrat, com poden ser els encaixos, per exemple. El fet que el Nolasc habitualment segueixi a prop dels adults fa que les possibilitats d'interacció amb ells s'incrementi. Les intervencions dels adults i les ajudes fan que el Nolasc persisteixi en les activitats. Tot i així, quan el Toni s'interessa per una activitat, és capaç d'iniciar i acabar una activitat amb atenció. En les activitats grupals, tampoc s'observen diferències amb el seu germà.

Aquesta família valora molt positivament la seva participació a l'EF tant pels infants com per ells mateixos, sobretot la mare. Ella ens narra amb més detall com el poder observar a altres famílies ha ajudat a reflexionar sobre les seves pròpies pràctiques socioeducatives i una sèrie de canvis que han evidenciat millores en aquells aspectes, sobretot actitudinals, que volien canviar en els seus fills.

24. Resultats globals de les famílies

En aquest apartat pretenem mostrar els resultats globals de totes les famílies que han format part d'aquesta investigació. Exposarem els resultats en funció dels objectius que han guiat la recerca a partir de tres blocs:

1. Ideologies i estils parentals. Interacció en els contextos d'activitat. Participació, control, metes i estratègies utilitzades.
2. Expectatives entorn dels infants i la seva relació amb les pràctiques socioeducatives dutes a terme en el context de l'EF.
3. Conèixer les expectatives parentals entorn de l'EF i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context.

Les taules de resultats les hem construït a partir de l'anàlisi fet amb el suport de l'Altas. ti. Cada taula està organitzada en diverses columnes on s'hi mostren les dimensions relacionades amb cada objectiu i les categories emergides: les superfamílies de codis, els supercodis i el codi. Tant les superfamílies, els supercodis com els codis han emergit de l'anàlisi de les entrevistes i les pràctiques socioeducatives en cada context d'activitat. En la taula cada supercodi té assignat el nombre de famílies que han hi ha fet referència (n=). Alhora, cada codi mostra el nombre d'evidències obtingudes i quin percentatge suposa en relació amb el supercodi a què fa referència. El percentatge ens mostra així, la importància que les famílies li atorguen a un determinat codi.

IDEOLOGIES I ESTILS PARENTALS

En la dimensió **Ideologies i estils parentals** han emergit 4 superfamílies de codis:

- Concepcions parentals
- Ideologia parental
- Estil de les relacions interpersonals
- Entorn educatiu

A continuació mostrarem els resultats i l'anàlisi dels elements que han emergit en cada una d'aquestes superfamílies

➤ **Concepcions parentals**

Els resultats de les concepcions parentals els podem trobar en la taula 24.01.

Superfamília de codis	Supercodis (núm. d'evidències associades)	Codis (núm. de famílies)	Evidències	%
CONCEPCIONS PARENTALS (292)	Criteris educatius (123)	En relació amb els infants (N=8)	103	83,73
		En relació amb l'escola (N=7)	16	11,39
		Tenir marge i paciència (N=5)	6	4,88
	Canvis que suposa la maternitat/paternitat (83)	Parella (N=2)	2	2,4
		Temps i energia (N=6)	17	20,87
		Conciliació vida laboral i familiar (N=6)	9	10,84
		Oci (N=7)	19	23,2
		La visió de l'infant (N=8)	12	14,5
		Maternitat/paternitat viscuda en positiu (N=8)	19	23,2
		Maternitat/paternitat viscuda amb dificultats (N=2)	4	4,99
	Desenvolupament dels fills (74)	Influència genètica (N=8)	35	47,3
		Influència Sociocultural (N=8)	39	52,7
	Valors (12)	Socials (N=6)	12	100

Taula 6.03. Concepcions parentals

Les famílies donen una importància rellevant als **criteris educatius** que utilitzen amb els infants. Molts dels criteris a què fan referència estan estretament relacionats amb altres codis, com ara les activitats, els referents o les actituds i, per tant, ens limitarem a explicar aquelles coincidències que ens han semblat més rellevants. En els resultats de l'anàlisi de les expectatives i pràctiques educatives en farem referència de manera aprofundida.

Totes les famílies han coincidit en expressar idees diverses en relació amb els criteris educatius. Ens adonem que les famílies que ja tenen un fill prèviament coincideixen en afirmar que aquesta segona maternitat/paternitat ha estat més fàcil perquè tenen l'experiència anterior. Tot i així, aquestes famílies afirmen que aquest segon fill o filla és més demandant que el primer. Algunes d'elles ens han comentat que per l'infant, el fet de tenir un germà o germana més gran, ha fet que

es mostrin més autònoms pel que fa la presa de decisions i iniciativa i que aprenguin més ràpidament alguns aspectes sobretot per imitació.

També destaquen que els ha costat molt més marcar els límits que amb els primers. Ens comenten que se sorprenen que amb el primer els deien: “no toquis això” i no ho tocaven però que amb el segon els diuen el mateix però l’efecte és el contrari, segueixen fent-ho i semblen no escoltar. Tots ens expliquen que aquest fet els fa adonar que cada infant és diferent i que han hagut d’ajustar les seves pràctiques educatives perquè les estratègies que els han servit amb el primer, no funcionen amb el segon.

També destaquen la importància dels pares d’actuar com a models davant els seus fills, tot i que no sempre és fàcil. En aquest sentit, la majoria comenta que van molt atabalats i que han flexibilitzat els criteris que utilitzen i que els varien en funció del moment evolutiu de l’infant i el context. Moltes de les famílies ens expressen que amb el primer no se’ls va acudir mai de ficar-lo al llit amb ells, però en canvi amb el segon si que ho fan, la majoria de manera ocasional quan estan molt cansats d’aixecar-se sovint a la nit. Comenten que relativitzen més les percepcions que tenen dels seus fills i de les seves pròpies actuacions.

El segon tema que les famílies han destacat més en les entrevistes han estat els **canvis que els ha suposat la maternitat/paternitat**. Tots ells fan un balanç d’aquest període molt **positiu** però comenten que no sempre és fàcil. Expliquen que quan no tens cap fill et fas una expectativa que tot anirà molt bé, que els fills dormiran molt, menjaran bé, que podràs seguir fent la teva vida més o menys de manera similar i de sobte es troben que no és així, malgrat que tothom al seu entorn els ho digués.

Les mares que han tingut una segona maternitat i que s’han trobat amb infants molt diferents en la manera d’actuar que el primer, han expressat que els ha estat molt **difícil**, sobretot al principi. Les famílies centren sobretot les seves expectatives en aspectes actitudinals, on destaca l’autonomia. Algunes famílies perquè els seus fills són més demandants o altres perquè l’infant mostra molta autonomia en les seves actuacions.

Dues mares ens comenten que si ho arriben a saber, s’haguessin pensat el tenir més fills tant aviat. Aquest xoc d’expectatives entre el que esperaven en base a l’experiència prèvia i la realitat en què s’han trobat els ha creat conflictes cognitius que les ha portat a canviar les estratègies que havien utilitzat amb la primera maternitat. En un primer moment se sorprenen i no entenen per què si elles s’esforcen en actuar i fer les coses semblants amb el que han fet amb el primer, no tot surt igual. El conflicte d’allò que esperen amb la realitat percebuda, provoca un procés de reflexió i revisió de concepcions que facilita canvis lents en les actuacions i les expectatives que poc a poc es van ajustant a la realitat.

Hem evidenciat que les famílies que han acceptat la situació i que han encetat un procés de reflexió per tal d’ajustar-se millor a la realitat de l’infant, viuen la maternitat de manera més positiva que les famílies que els costa més ajustar el que esperen amb allò que es troben. Les estratègies que els han anat millor han estat part d’un procés: detectar que cal fer ajustaments, acceptar que calen canvis i reflexionar sobre la situació. Aquest anàlisi de la situació ha comportat en molts casos canvis en les estratègies però sobretot un **canvi en la visió de l’infant**. Ens expressen que estan aprenent a acceptar i respectar a l’infant tal com és. Aquest ha estat una de les característiques que les famílies que no han expressat massa dificultats en aquesta etapa també han fet. L’infant és únic i té unes característiques que cal valorar positivament. Les comparatives amb altres infants i sobretot amb el germà o germana, han dificultat aquest procés. En aquest sentit totes les famílies ens han explicat que han canviat la visió de l’infant, ja des del naixement però també ens han explicat que durant el curs, sobretot els ho ha facilitat el poder compartir experiències i reflexions amb altres famílies i educadores en el marc de l’EF.

Els canvis de visió de l’infant coincideixen en anar cap a una concepció del nen o nena com a persona i com a tal a tenir en compte i respectar. Cada família, en la seva mesura té clara aquesta idea però cadascuna la mostra en graus i maneres diferents.

La majoria de famílies expressen que el tenir cura d'infants petits els suposa molt **temps i energia**. Descuiden bastant la dimensió personal i dediquen tot el temps, a vegades dia i nit, al seu rol parental. Ens expressen que han hagut de **conciliar la vida laboral i familiar** amb diferents estratègies. Algunes mares han decidit poder criar als seus fills a temps complert. Altres compaginen la jornada laboral, sovint mitja jornada, amb la cura dels petits. En aquests casos ens expliquen que valoren molt el temps que poden gaudir dels infants i que els costa sobretot saber que es perden part de les seves experiències. Comenten que per gaudir de la maternitat/paternitat, no és només temps de qualitat sinó que és important estar temps en quantitat amb ells. Quan menys temps estàs amb els infants menys t'adones del que et pots perdre.

Aquest reajustament de l'ús del temps i les prioritats, fan que algunes famílies ens comentin que la relació amb la **parella** s'ha vist afectada. Hem de destacar que només dues de les 8 persones entrevistades ha expressat aquest aspecte. Pensem que en aquest moment de criança, l'infant i tot el que l'envolta són la prioritat que la parella té i per tant, tot i que hi ha canvis, no s'expressen en les entrevistes. Sí que gairebé totes, ens comenten canvis en relació amb l'**oci**, tant personal com familiar. La majoria d'elles expliquen que intenten buscar un temps personal, ja sigui per sortir amb la parella o amb les amistats però sovint no és factible. També assenyalen que el temps d'oci el centren en activitats per fer en família: anar a la platja, passejar, anar al parc, visitar familiars, anar a un espectacle, etc.

El tercer eix temàtic que els pares han destacat ha estat en relació amb **el desenvolupament dels infants**. Les seves narratives mostren que totes elles accepten una influència genètica i sociocultural però el pes que li atorguen a cada una d'elles varia. Tal com exposarem a continuació, aquestes diferències ens ajuden a organitzar les famílies en diferents ideologies parentals.

➤ Ideologia parental i Estil de les relacions interpersonals

La taula següent mostra les evidències que s'han anat recollint en les entrevistes i observacions, quantificades en cada casella. Quan una família expressa un estil concret, ho hem marcat amb una "X". Tot i que aquesta informació és parcial i descontextualitzada, pensem que pot il·lustrar de manera global el perfil de cada família. Les famílies no mostren estils estables, sinó que hi ha variacions en funció del moment i el context, com ja hem explicat en l'apartat de resultats de cada diada. En aquest quadre no es pot apreciar l'evolució en el temps però sí en les graelles de resultats totals de cada família que trobareu a l'annex (del 6 al 13). En aquest apartat analitzarem els resultats trobats amb la intenció de trobar aspectes que ajudin a entendre aquells factors comuns o diferents que puguin donar llum a millorar el treball amb les famílies.

Familia	Ideologia Parental	Estil de les relacions interpersonals								
		CONTROL				Harmonia	PARTICIPACIÓ			
		Exigència		Protecció			V.Afectiva		Dedicació	
		Permissivitat	Autoritat	M. Acció	S.protecció		Indiferència	Dependència	Sacrificat	Dimissió
3	Tradicional	-	5	X/4	X/8	X/10	-	21	X	-
4	Paradoxal	-	1	X/8	X/7	X/17	-	5	-	-
6	Paradoxal	X-14	X-4	14	X/5	8	-	4	-	-
1	Paradoxal-moderna	1	1	9	5	X/10	-	8	-	-
7M	Paradoxal-moderna	4N/5T¹	4N/6T	X-1N/14T	7N/4T	15N/15T	-	9N/5T	-	-
7P	Paradoxal-moderna	X/5N/3T	X-1N/1T	0N/3T	-	X-1N/11T	-	4N/4T	-	-
2	Moderna	X	X-1	-	-	X/16	-	3	-	-
5	Moderna	3	-	2	X-8	15	-	9	X	-
Totals		35	24	55	44	128	-	72	-	-
%		9.78	6.70	15.36	12.29	35.75	-	20.11	-	-

Taula 6.04. Ideologia parental i estil de les relacions interpersonals

La ideologia parental que predomina en els adults analitzats és la Paradoxa, tot i que també trobem una família tradicional i dues modernes. Tot i així, hi ha 2 mares i un pare, de la família 7

i la 1 que mostren pràctiques socioeducatives més properes a les ideologies modernes que a les paradoxes, sobretot a final de curs.

L'estil predominant en les diferents famílies és l'harmònic, és a dir, un balanç entre el control i la participació amb els seus infants, en funció del context en què es troben. Tot i així, observem algunes peculiaritats que volem destacar. Observem certa tendència de la vinculació afectiva a la dependència, entenem que és lògica donada l'edat dels infants i les seves necessitats. Observem que aquesta tendència es relaciona amb una de les expectatives de desig més expressades: l'autonomia sobretot en l'àmbit afectiu. En aquest sentit trobem poca coherència entre la tendència que tenen els pares en les seves actuacions i les expectatives expressades.

Totes les famílies menys la mare de la Vanessa (família 4) expliciten inicialment expectatives de desig d'autonomia. D'aquestes, les famílies que expliciten expectatives predictives de dependència dels seus fills (1,3,5,7M) i que destaquen de manera més reiterativa el desig que siguin més autònoms, són aquelles que es mostren més dependents amb els fills i mostren més sobreprotecció. Podríem dir per tant que no hi ha una coherència entre allò que expressen i allò que en realitat fan. Observant les tipologies de famílies no sembla que estiguin influïdes per la ideologia ja que hi ha mares de totes les tipologies. Tot i així destaquem que la família 1, d'ideologia tradicional, és l'única que no expressa actuacions concretes per tal de fomentar l'autonomia sinó que pensa que és petita i poc a poc ja canviarà.

Analitzant més a fons aquestes 4 mares, en trobem dues que mostren unes dinàmiques similars, la 1 i la 5. La Carla (família 1) i el Pol (família 5) de 28 mesos i 35 respectivament. El Pol és fill únic i la Carla té un germà de 3 anys. Les mares sostenen una ideologia diferenciada, moderna i tradicional, per tant sembla que ni l'edat, el gènere, la ideologia o el fet de ser fills únics o no, siguin factors decisius en estils més tendents cap a la sobreprotecció i dependència.

L'aspecte més semblant que totes dues expressen és que són molt sobreprotectores i comenten que els agrada que els seus fills les necessitin. També coincideixen en autodefinir-se com a mares patidores, fet que les porta sovint a estar molt pendents de possibles perills que puguin afectar als seus fills. En les observacions comprovem una tendència a sobreprotegir als seus fills tot i que l'estil predominant a l'EF és l'harmònic. Mostren dependència afectiva cap als seus fills, baixes expectatives envers l'autonomia dels infants i els deixen menys marge d'actuació que les altres famílies. Durant els mesos d'observació i en l'entrevista final, veiem que totes dues han fet canvis però a diferents nivells. Sobretot coincideixen en deixar més marge d'actuació i cedir progressivament el control en els diferents contextos d'activitats en què estan immerses.

Comparant aquestes dues mares, veiem que tot i mostrar un estil amb una tendència més sacrificada, hi ha matisos que les diferència que pensem poden anar relacionats amb les seves ideologies.

La mare amb ideologia tradicional sosté que el rol de mare implica dedicació complerta amb el fill però posa molta atenció a aspectes familiars relacionats amb la cura personal i domèstics. Sosté idees més estereotipades dels desenvolupament i es preocupa sobretot per aspectes psicomotrius i lingüístics. Quant a aprenentatges es mostra preocupada per tal que la seva filla posi atenció a les activitats per tal que quan vagi a l'escola pugui aprendre bé.

La mare que sosté una ideologia moderna també mostra una dedicació cap al pol sacrificat però prioritza per davant de les tasques domèstiques, l'estimulació del desenvolupament i aprenentatge

del seu fill. Es manté ben informada, sovint reflexiona sobre les seves pràctiques educatives i es preocupa en aprendre més per tal d'estimular a l'infant en els seus aprenentatges.

Les expectatives d'autonomia de la mare del Pol no es compleixen perquè hi ha un desajust entre el que ella espera i el que acaba succeint, possiblement perquè les expectatives no són del tot realistes. Ella esperava que a final de curs el Pol mostraria un grau d'autonomia afectiva més clara. Tot i que hi ha hagut canvis i el Pol s'ha mostrat molt més segur, ha estat capaç d'estar tranquil amb les educadores i els altres infants sense la mare, s'ha relacionat amb altres infants i adults amb seguretat, continua reclamant sovint l'atenció de la mare. La mare està molt pendent d'ell en tot moment i prioritza per davant de qualsevol altre situació o interacció amb altres el reclam del seu fill. Ell està acostumat a tenir l'atenció constant d'ella i a obtenir una resposta immediata quan la reclama. La vinculació afectiva amb el seu fill és molt forta. El Pol necessita molta proximitat amb ella i hem observat que quan està cansat, sovint demana poder prendre el pit. No creiem que el fet d'optar per una lactància materna prolongada, que no és habitual en la nostra cultura, necessàriament provoqui dependència entre mare i fill, però si que pensem que és un factor important a l'hora d'entendre que quan l'infant demana el pit, els motius no són solament nutritius sinó que també són afectius. A final de curs, la mare del Pol expressa que l'infant no és tant autònom com ella desitjaria i que els canvis són molt lents. Ens comenta que és conscient que les seves pràctiques socioeducatives són un factor decisiu que la fan reflexionar i intentar canviar-les per tal que l'infant no depengui tant d'ella. Pensa que si ella canvia, podrà influir en el seu fill.

La mare de la Carla, en l'entrevista final, es mostra contenta amb els canvis que ha fet la seva filla en relació amb l'autonomia. La Carla ha fet progressos però no n'ha fet tants com el Pol. Tot i així, la mare del Pol, tal com hem comentat, sosté expectatives més altes i per tant no valora tant positivament els canvis observats.

Els resultats de les altres dues mares, de la família 1 i 7, mostren que coincideixen en un perfil de ideologies paradoxals amb una forta tendència cap a modernes. Tot i que les dues mares mostren algunes conductes de sobreprotecció, deixen més marge d'acció als seus infants que les famílies anteriors i mostren una dedicació harmònica més que sacrificant. Les estratègies que han utilitzat cada una d'elles ha estat diferent.

La mare de la Mariona, expressa que la nena a casa és molt més autònoma, juga molt amb la seva germana gran i no busca tant a la mare. Comenta que fora de casa es mostra molt insegura i explicita que no entén per què no pot estar tranquil·la com els altres infants durant les reunions. La mare ens explica i també ho observem que durant les reunions a l'EF ella feia un canvi d'actitud important: es mostrava distant amb la nena per tal de fer-li saber que aquell era un moment en què la Mariona no podia participar. Aquest canvi brusc de passar d'estar molt propera a distanciar-se en un mateix context, feia que la Mariona sentís d'alguna manera el rebuig i encara la buscava més. Quan més la buscava la nena, més molesta es mostrava la mare i la situació s'encallava. La mare va parlar amb una de les educadores de l'Espai i aquesta la va tranquil·litzar. Parlant, la mare va comprendre que cada infant té el seu ritme i que no passava res si la Mariona necessitava més temps per preparar aquesta petita separació. La mare va mostrar-se més comprensiva amb la Mariona i més propera. En poc temps la Mariona va deixar de plorar i es va mostrar més autònoma. Tot i acostar-se sovint a veure la mare, es quedava tranquil·la en veure-la des de la porta, sense necessitat d'entrar i cridar la seva atenció.

Pel que fa la mare del Toni i el Nolasc, ens trobem amb una situació un tant complexa, com ja hem comentat en l'apartat de 23. El mes de novembre la mare ens expressa que els infants actuen a l'EF tal com són a casa i explicita expectatives predictives de dependència afectiva sobretot pel Toni. En les nostres observacions, el Toni, no és fins al mes de maig que es mostra més dependent. Aquesta data coincideix amb un canvi en les actuacions dels pares en relació amb el Toni. La mare comenta que el Toni és molt mogut i que li ha de marcar molt els límits. Els pares sovint cridaven l'atenció perquè no fes allò que ells no valoraven positivament. Ens expliquen que la dinàmica era que el Toni participava poca estona en un joc, marxava i cridava l'atenció als pares fent allò que sabia que no podia fer. Consideren que aquesta dinàmica no els portava enlloc i que estaven influïnt negativament en el Toni. Els pares es replantegen les estratègies que fan amb ell i deixen de donar tanta atenció a allò que no fa bé, i a dir-li menys nos. Comenten que el Toni a partir d'aquí fa un canvi positiu i aprèn a respectar més i a cridar l'atenció d'una altra manera. Aquest canvi coincideix en el temps amb el fet que a l'EF observem que el Toni, en comptes de mostrar-se més autònom busqui l'atenció dels pares amb la proximitat. El Nolasc, per la seva part, sempre molt dependent en l'àmbit afectiu també fa un canvi en el seu rol i comença a allunyar-se més de la mare i a ser més autònom. L'estratègia d'analitzar la situació i les seves pròpies actuacions permet fer canvis en les pràctiques socioeducatives dels pares que influeixen en un canvi que valoren molt positiu en l'infant.

Veiem que tot i expressar expectatives de desig cap a l'autonomia afectiva envers ella, cada situació és diferent. En tots els casos hi ha hagut canvis valorats positivament per totes les famílies i també per les educadores de l'espai en els seus diaris.

El denominador comú en totes les famílies que expliciten expectatives predictives d'autonomia dels seus fills són els elements següents claus:

- Expectatives acurades a la realitat i a l'infant
- Cessió progressiva de control en els contextos d'activitat
- Donen marge d'actuació a l'infant
- Participació predominantment basada en observar i intervenir esporàdicament. La resta de tipologies de participació (en companyia, cooperació, guiada, fer accions i suggerències per dirigir l'activitat) també hi són presents de manera molt homogènia.
- Atenció a l'infant i a les seves demandes però no sempre immediata. És a dir, si per exemple, una mare parla amb un altre adult, no sempre dóna prioritat al reclam d'atenció de l'infant. Això fa que l'infant hagi d'esperar uns instants i no sempre obtenir l'atenció immediata de la mare o el pare.

Els adults amb infants més dependents mostren més lideratge i control en les activitats i també en la participació, on no es veu tanta homogeneïtat en les diferents opcions.

En aquest context, valorat per les famílies com a segur, totes mostren una evolució cap a donar més marge d'acció als infants i a mostrar-se més permissius que autoritaris. Cal destacar que hi ha dos tipus d'activitats on les famílies es mostren tendències més sobreprotectores i autoritàries: la cura personal i el pintar (o activitats on els infants es puguin embrutar).

Les mares i el pare ens expliquen que la cura personal de l'infant és part del seu rol i descriuen que hi ha elements vinculats de tipus afectius i pragmàtics. Ens expliciten que la falta de temps fa que ells prenguin el control en aquesta activitat, tot i que a l'EF, no hi ha pressa, també ho

evidenciem. Quant a activitats artísticoplàstiques que impliquin la possibilitat d'embrutar-se, com el pintar amb pintura, provoca inicialment baixes expectatives sobre l'habilitat de l'infant i per que s'embrutin. També preval, sobretot els primers mesos, el producte que el procés. És a dir, si fan un punt de llibre amb pintura, més que l'infant experimenti, el més important és que el punt de llibre quedi bé i bonic. En general observem que les famílies s'hi impliquen molt, a vegades no prioritant la participació dels infants. Val a dir que a mesura que s'han anat familiaritzant amb aquest tipus d'activitat i els infants han reivindicat la seva participació, han anat cedint el control a l'infant o compartint-lo amb una participació guiada o cooperativa, segons la situació.

➤ Entorn educatiu

Els resultats de l'entorn educatiu els hem obtingut a partir de l'anàlisi de les tasques parentals proposades per Rodrigo i Acuña (2005) i ja comentades en el capítol III. Hem centrat l'anàlisi en la manera que les famílies medien en les activitats partir dels **motius**, lúdics o pragmàtics, i les **estratègies** que utilitzen, cognitivolingüístiques, afectives i emocionals.

Pensem que és important conèixer quins són els motius i estratègies que guien les actuacions entre les diades en els diferents contextos d'activitat per tal de comprendre millor les dinàmiques de les interaccions. La taula 24.03 mostra els resultats observats:

ENTORN EDUCATIU	Motius		Estratègies		Construcció conjunta		
	Centrats en l'infant i el seu desenvolupament (lúdics o pragmàtics)	Centrats en la conveniència de l'adult (pragmàtics i de control)	Cognitives lingüístiques	Afectives i motivacionals	Llenguatge verbal	Ll. no verbal	Accions concretes
	180	51	49	168	135	38	140
	78 %	22 %	22.58 %	77.42 %	42.43 %	12.85 %	44.82 %

Taula 6.05. Entorn educatiu

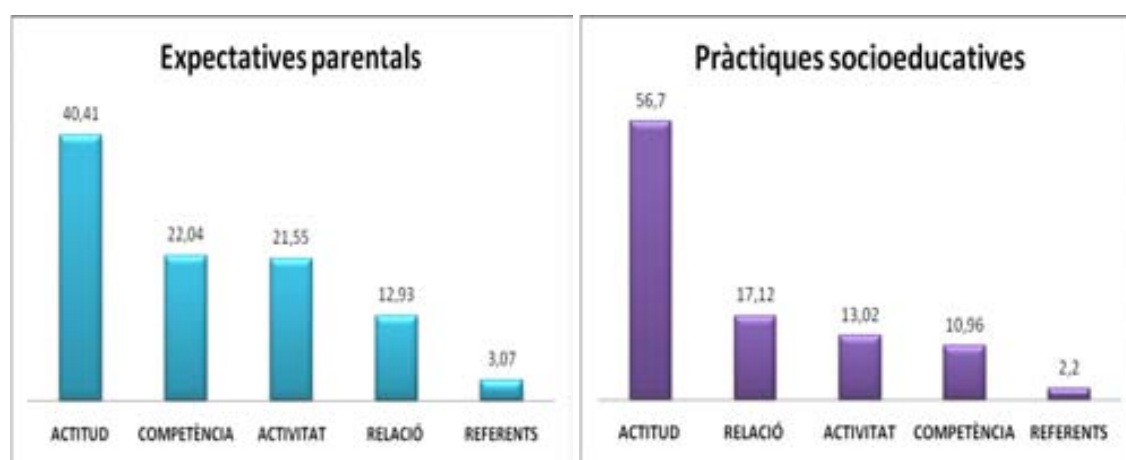
Les mares i el pare analitzats generalment centren l'objectiu de l'activitat en l'infant i en motius principalment lúdics. La major part de les famílies utilitzen sobretot estratègies afectives i motivacionals per tal d'acompanyar les accions de l'infant. Els animen o valoren allò que fan i destaquen les seves millores. En activitats de cura personal o en l'organització de l'esmorzar els pares prenen el control, són més pragmàtics i prioritzen la seva pròpia conveniència a vegades per damunt de l'interès de l'infant quan vol participar, per tal de fer la tasca ràpidament.

La mare del Vicenç, de la família 2, és l'única que utilitza més les estratègies cognitives lingüístiques que motivacionals. Ella expressa expectatives de desig envers l'aprenentatge de la parla del Vicenç. Aquesta mare, d'ideologia moderna aprofita qualsevol situació per tal de fomentar aprenentatges en l'infant. En les seves interaccions fa preguntes a l'infant, dóna explicacions i raona o repeteix el que l'infant ha dit. Hi ha altres mares, d'ideologia moderna, tradicional i paradoxal que també expressen les mateixes expectatives. Una mostra per igual els dos tipus d'estratègies i les altres dues només motivacionals. Tots els infants han millorat la seva expressió però les dues famílies que sostenen ideologies modernes i que han estimulat més als nens, han evidenciat millores més importants que les dues nenes. El Vicenç, que és l'infant més petit dels quatre, és el que ha evidenciat millores més importants. Pensem que utilitzar estratègies cognitives lingüístiques pot afavorir l'estimulació de la parla en els infants.

En les observacions, les famílies solen utilitzar el llenguatge verbal i les accions concretes, sovint alhora per tal de comunicar-se amb els seus fills i filles. El llenguatge no verbal està sempre lligat a les altres formes de construcció conjunta però hem observat que les famílies no l'utilitzen aïlladament per comunicar-se amb els infants.

EXPECTATIVES ENTORN DELS INFANTS I LA SEVA RELACIÓ AMB LES PRÀCTIQUES EDUCATIVES DUTES A TERME EN EL CONTEXT DE L'EF

Els resultats de les entrevistes han estat 5 superfamílies d'expectatives parentals recollides en el gràfic 6.01: actitud, competència, activitat, relació i referents. Totes elles es relacionen amb pràctiques socioeducatives observades a l'Espai Familiar.

Gràfic 6.01. Expectatives parentals i pràctiques socioeducatives

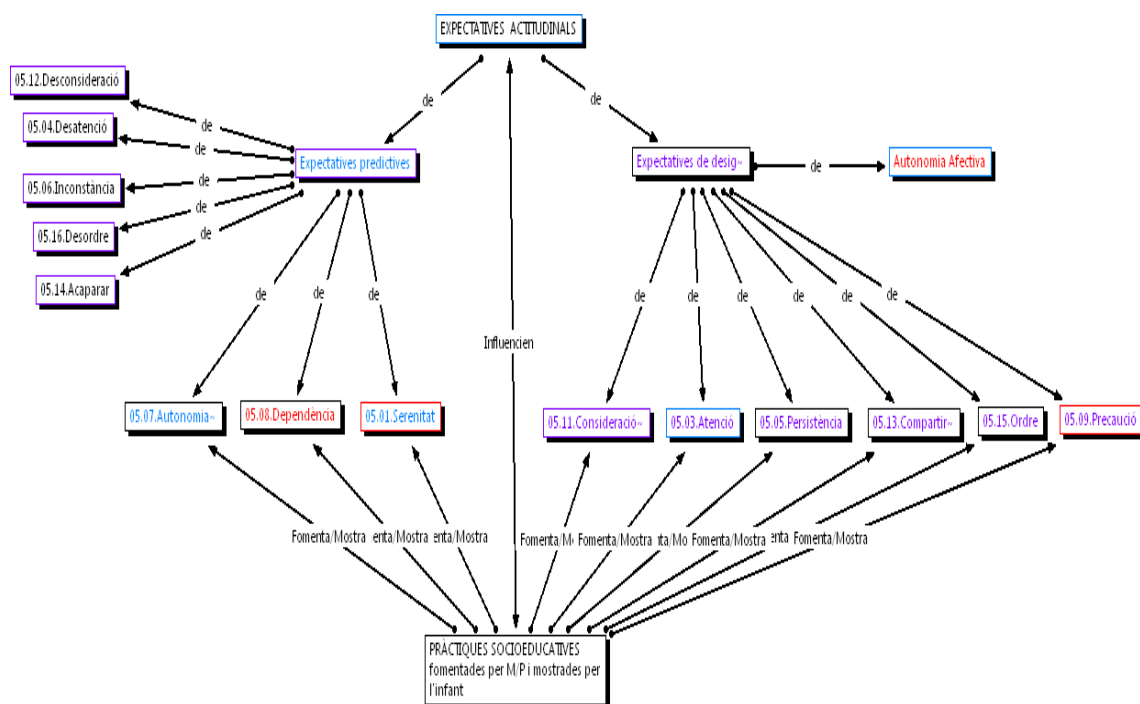
Durant les entrevistes les mares i el pare expressen expectatives de desig i predictives centrades en aquests aspectes. Si observem el gràfic, podem veure que hi ha una relació entre unes i altres però en ordres diferents. Això ve donat perquè els pares expressen expectatives en la competència dels infants relacionades amb aspectes com les actituds, la relació o els referents. En les seves actuacions prioritzen les relacions, tant amb el mateix infant com amb altres, per damunt de qualsevol altre aspecte. Aquest fet ens pot fer entendre millor allò que les famílies ens comenten, que valoren molt l'espai familiar perquè és un lloc on poden estar per al seu fill sense presses ni neguits i també el observar i interactuar amb altres famílies i infants. A continuació mostrarem els resultats globals de cada una d'aquestes super famílies de codis.

➤ Actitud

Els resultats ens mostren que a les mares i al pare entrevistats el que més els interessa potenciar en els seus infants són elements relacionats amb les actituds. Els pares sostenen ideologies i estils parentals diversos però tots coincideixen en valorar per damunt d'altres elements les actituds que impliquen sobretot aspectes socials. Les més destacades estan vinculades amb aspectes com: l'autonomia, la consideració, compartir, la serenitat, etc. Aquestes actituds tenen un valor social important dins de la nostra cultura. Les actituds són imprescindibles per tal relacionar-se amb els altres i pensem que les famílies es preocupen per tal que els seus fills tinguin els elements

socioculturals necessaris per conèixer i adaptar-se a la societat i la cultura en què estan immersos. Tot i que en la mostra hi ha famílies que originàriament no són de Catalunya, el prioritzar aquest tipus d'expectatives és comú en totes.

El mapa 24.01 mostra el tipus d'expectativa que sostenen els pares i les pràctiques educatives que hi estan associades.

Mapa 6.01. Expectatives actitudinals i pràctiques educatives

En el mapa es pot apreciar que els pares expressen tant expectatives predictives com de desig en les diferents actituds. Les famílies no solen fomentar les actituds que valoren negativament en els infants i no mostren massa actuacions relacionades, en canvi sí que fomenten aquelles que volen potenciar en els seus fills i filles.

Si observem les expectatives predictives destaquem que la **serenitat** és una actitud valorada molt positivament i que més coherència mostra amb les actuacions parentals i dels infants. També obtenim resultats similars al analitzar l'**autonomia** de l'infant a l'hora de prendre decisions. En les observacions els infants serenitat i també autonomia a l'hora de tenir iniciativa o prendre decisions. En aquest sentit també observem que els pares es mostren serens i que estimulen aquest tipus d'autonomia. Algunes de les actuacions que fan és deixar a l'infant tenir el control de l'activitat (els infants solen triar quina activitat volen fer), estimular la continuïtat del joc, fer preguntes, etc. En aquest sentit observem molta coherència entre el que els pares esperen dels infants amb com ho fomenten i com actuen els nens i les nenes.

Per contra, la **dependència afectiva** és la menys valorada però tot i així observem que està relacionada amb atuacions parentals que la fomenten. Les altres expectatives predictives han estat actituds que els pares observen en els infants però valoren negativament. L'anàlisi de les pràctiques parentals ens mostren que hi ha poques actuacions relacionades però també que en el marc familiar també són poques les ocasions que els infants les mostren.

Així, la majoria de famílies expressen expectatives de desig per tal de fomentar un canvi en actituds que preveuen en els infants i volen que canviïn.

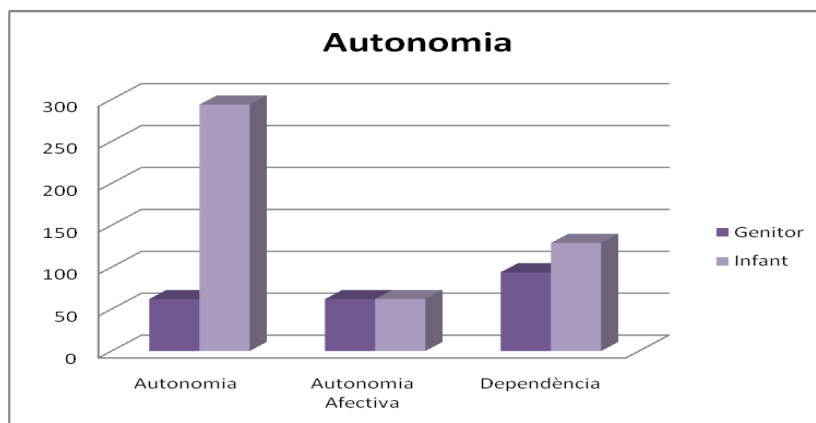
En aquest sentit l'expectativa predictiva que més es vol canviar és la **dependència afectiva**. Els pares esperen que els seus fills mostrin més **autonomia afectiva** però el que observem en les seves pràctiques és que solen mostrar actuacions que fomenten més la dependència en l'àmbit afectiu que no pas l'autonomia. Per tant observem que no hi ha una coherència entre el que esperen i el que fan. Aquest fet genera mal estar en algunes famílies perquè tot i fer canvis l'evolució de l'infant és menor de la que esperaven. Això ens fa adonar que no sempre les expectatives de desig, tot i implicar actuacions que les fomenten són fàcils de complir. Pensem que cal tenir en compte dos factors centrals:

- Que les expectatives siguin acurades
- Que hi hagi coherència entre les pràctiques educatives que fomenten una actitud i les que fomenten l'actitud contrària, en aquest cas, la dependència.

Quan no es donen aquests dos factors, la valoració de les famílies tot i haver canvis positius, té tendència a ser negativa. Els crea un sentiment de frustració i indefensió. Pel que ens han dit les famílies i hem observat, creiem que aquesta incongruència que genera malestar, és el motor del canvi. Quan les famílies perceben un conflicte cognitiu, s'afavoreix la reflexió i inicien així un procés de revisió personal que facilitarà canvis en les seves ideologies i la creació expectatives més acurades.

És el cas de les expectatives de desig d'autonomia en l'àmbit afectiu i les actuacions parentals observades. Hi ha elements comuns que afavoreixen la dependència: tenir baixes expectatives en relació amb les capacitats i habilitats dels infants, prendre la iniciativa en les actuacions, reclamar l'atenció de l'infant sense una raó aparent, etc. són algunes de les actuacions que hem observat. En aquest sentit els infants són coherents amb les actuacions dels pares i es mostren més dependents. Entenem que els infants d'aquestes edats necessiten als seus pares a prop però amb un cert equilibri. Els infants que es mostren més dependents principalment reclamen atenció i proximitat corporal. Sovint els adults responen immediatament a les demandes i actuen per conte de l'infant quan veuen que té una petita dificultat. Són poques les vegades que guien a l'infant a resoldre-ho per ell sol i tenen la tendència a solucionar-ho.

En el gràfic 6.02. ens permet observar millor els resultats trobats en l'anàlisi de les actuacions parentals i dels infants

Gràfic 6.02. Actituds d'autonomia i dependència

Observem que els infants mostren molta autonomia en la presa de decisions i que les famílies hi donen suport, tot i que no gaire; pensem que la raó pot ser que perceben els infants com a capaços. Si observem els resultats de l'autonomia afectiva i la dependència, veiem que adults i infants mostren més actuacions en la dependència afectiva. Val a dir totes les famílies han fet una evolució positiva en aquest sentit. També observem que aquesta major autonomia afectiva va acompanyada d'actuacions que ho afavoreixen. Observem als pares més tranquils, amb menys neguit, deixen més marge d'actuació, confien més sovint en les capacitats i habilitats dels infants, centren l'interès no només en els seus infants sinó també en relacionar-se amb altres famílies, etc. en aquest sentit les educadores també en fan un balanç positiu, com es pot veure en l'extracte de l'entrevista d'una de les educadores referents de l'EF:

A vegades també veus que modifiquen coses, que al principi tenien una manera d'alertar als nens dels perills i conforme van passant el temps van canviant d'estil, van tranquil·litzant-se més. Veuen que hi ha altres maneres de fer i ho porten a la pràctica. S'atreveixen a vegades a provar coses noves. Jo crec que sí que van incorporant petites coses, en l'espai de moviment és on es veu més la progressió. Una mare que era incapaç de separar-se un metre del seu nen quan estava funcionant i quan acaba el curs ha pogut estar asseguda, a pogut dir-li coses a distància; si l'ha requerit anar a jugar amb ell hi va però després pot tornar una altra vegada a seure.

(Educadora. Fragment de la transcripció de l'entrevista 0:08:17.24)

També volem destacar que hem observat un canvi important en l'últim més d'observació, al juny. Tots els adults es mostren molt relaxats, dediquen més temps a observar als infants amb certa distància i a conversar amb altres famílies. Hi ha una anècdota que evidència aquest canvi. A l'inici de les observacions necessitava dues cintes de 60 minuts per tal de poder enregistrar a les díades durant tota la sessió. A partir de finals de maig però sobretot al juny, no n'acabava ni una perquè em costava trobar contextos d'activitat on s'enrolessin les parelles. Els infants es mostraven molt més segurs i es distanciaven més dels seus referents. També interaccionaven més amb altres infants i les educadores. Pensem que aquest és un aspecte molt positiu a remarcar en relació amb l'autonomia i com les actituds d'uns i altres potencien un ambient més relaxat.

La resta d'expectatives de desig sí que mostren una relació amb les actuacions dels pares i infants. Volem destacar entre elles al **consideració**, sovint relacionada amb **compartir**, per ser una de les més valorades i també l'**atenció**, juntament amb la **persistència**. Aquestes dues últimes són actituds que els pares relacionen amb l'aprenentatge. Diuen que tot i que pensen que encara són petits, cal fomentar-les sobretot de cara a l'inici de l'escola. Tot i que hem situat l'**ordre** relacionat amb les actuacions de pares i infants, volem matisar que els pares valoren aquesta

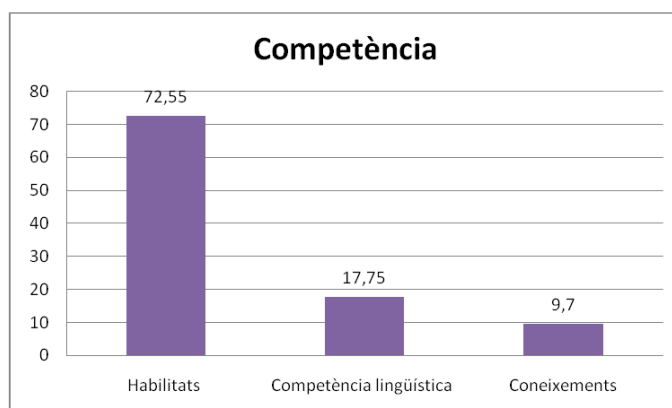
actitud i es mostren ordenats però durant les estones de recollir o en acabar de participar en un context d'activitat, no solen animar a l'infant a participar. Sembla una tasca rutinitzada i per tant es valora més el acabar-la que el mateix procés, per tant cal fer-ho tan ràpidament com sigui possible. Tot i així, els infants participen, sovint per iniciativa pròpia. Algunes famílies se sorprenden ja que comenten que a casa no ho fan, tot i que ells ho fomenten. Pensem que el fet d'estar a un espai diferent amb unes dinàmiques amb més famílies ajuda als infants a observar i voler participar encara que no se'ls demani específicament. La **precaució** és una actitud que dóna molta tranquil·litat als pares. Sovint la fomenten i els infants responen tal com s'espera però a mesura que prenen confiança s'arrisquen a fer provatures amb actuacions més aventureres que en funció de cada família i situació són acceptades o no. En aquest sentit, observem que els infants trenquen sovint les expectatives i es mostren més capaços del que els pares esperen. Aquests canvis ajuden als pares a ajustar-se millor a les competències del fill o filla.

Finalment volem exposar la veu dels pares que sovint ens comenten que els seus fills mostren actituds més positives a l'EF que a casa en el sentit que mostren més autocontrol. A casa, sobretot els que tenen germans, els fan la guitza o es mostren menys respectuosos o són més acaparadors. Pensem que el fet de participar en un lloc compartit afavoreix que els infants mostrin habitualment el seu millor repertori d'actuacions. D'aquesta manera, tot i que no ho mostren tant sovint a casa seva, les famílies es donen compte que realment l'infant sap què s'espera d'ell i com comportar-se.

➤ Competència

Els pares ens expressen expectatives al voltant de les competències dels infants. Aquestes, estan molt relacionades amb les fites del desenvolupament com pot ser el caminar, pujar i baixar escales, menjar autònomament o parlar.

Les expectatives predictives i de desig no varien massa, principalment expressen unes o altres en funció de l'experiència prèvia amb l'infant, si ja les han adquirit o no. En aquest sentit, més que diferenciar grups diferents d'expectatives el que volem analitzar són actuacions dels pares i veure si relament potencien o no la competència dels infants i on posen més esforços. Expectatives tant diverses com que l'infant segui a taula per esmorzar, mengi sol, sàpiga posar peces d'encaixos o guardi les sabats a l'armari, són les que les famílies ens han anat comentant. Tot i així hem pogut diferenciar tres supercodis en les pràctiques socioeducatives parentals tal com es pot observar en el gràfic 6.03.

Gràfic 6.03. Competència i pràctiques parentals

Observem que les famílies analitzades dediquen més interès a fomentar habilitats concretes relacionades amb aspectes psicomotrius, actitudinals, procedimentals, relacionals o cura personal. En segon lloc i en funció de l'edat dels infants, les famílies es preocupen per tal d'estimular la parla dels infants. Estratègies com vocalitzar, parlar més lent, llegir contes, repetir allò que l'infant diu són algunes de les que ens han evidenciat les observacions.

En darrer lloc, hem vist que els pares estimulen coneixements concrets com pot ser el conèixer els números, els colors, els noms dels companys, els sons que fan els animals o les cançons. Un dels contextos d'activitat que més fomenta els coneixements són els contes. Tot i així, els pares prioritzen les habilitats per damunt dels coneixements.

Volem assenyalar que les famílies tot i centrar les expectatives en la competència de l'infant també fan referència a les seves pròpies. Expliquen el procés d'aprenentatge relacionat amb el rol parental. La majoria de famílies, sobretot amb un segon fill, expliciten que s'han tornat més flexibles que amb el primer i que es prenen les coses d'una altra manera, més serena. Les famílies que ja han participat anteriorment expressen expectatives de desig de voler aprendre compartint amb altres famílies. Totes les famílies expressen al final del curs que les expectatives de competència han estat valorades molt positivament tant per les famílies novingudes com les ja antigues. Comenten sobretot canvis en la visió de l'infant i de les actituds que mostren amb ells. Pensen que les ajuda a comprendre'l millor i a relativitzar les preocupacions. També aprenen estratègies i altres maneres de fer que comparteixen tant en l'estona de reunió com en la resta de la sessió.

Ens donem compte que tant els infants com les famílies observen molt als altres. En les observacions recollim que els infants són els que més miren a altres infants, mentre que els pares reparteixen les seves observacions en mirar les reaccions del mateix infant i també a altres infants i famílies. L'estratègia d'observar es relaciona amb el fet que els pares expliquen que els infants aprenen sobretot per imitació.

Pensem que l'observació pot ser una estratègia molt eficaç. Algunes famílies valoren el poder observar els seu infant per tal de veure'l des d'un altre angle. En aquest sentit la narrativa següent d'una de les educadores de l'EF ens mostra aquest procés d'aprenentatge mitjançant aquesta mirada

Les famílies quan arriben aquí creuen que els nens son molt poc capaços de fer moltes coses per ells mateixos llavors si que he vist que hi ha com molts descobriments de coses que els pares es pensen que... no seran capaços de fer o que els fan en un moment que ells no s'esperen que les puguin fer i aleshores això es tot un aprenentatge per als pares i per les mares no? ai mira això? i altes coses però com que hi ha un desconeixement bastant important del que els nens son capaços de fer o del que necessiten i el fet d'estar aquí i poder observar-los, viure'ls també amb una mica més de tranquil·litat fa que descobreixin coses i aprenguin coses

(Educadora. Fragment de la transcripció de l'entrevista. 0:04:19.31)

Hem preguntat a les famílies si ells aprenen dels seus infants i totes ens han respòs que sí sense dubtar. Quan els hem preguntat quines coses aprenen, els ha costat més de poder expressar amb paraules però destaquen principalment elements relacionats amb l'actitud i les emocions:

- Paciència
- Flexibilitat
- Respecte
- Serenitat
- Observar. Ser capaç de mirar i veure els detalls
- A valorar les coses quotidianes
- A estar més alegre

Pensem que és molt important que els pares s'adonin que els infants també els ajuden a aprendre i que és un procés bidireccional, on uns aprenent dels altres i viceversa. Creiem que és un element que capacita a l'infant i que li dona valor.

➤ Activitat

Un dels motius principals que motiva a les famílies a anar a l'Espai Familiar és el poder participar en diferents activitats. Tots els pares donen valor a la necessitat de l'infant a jugar i ens expressen quins són els seus interessos i també quines activitats ells com a pares volen fomentar.

El quadre següent 6.34 ens mostra quines activitats interessen més als infants i quines als adults, segons ens expressen les famílies i també en quins contextos d'activitat observem que s'enrolen més sovint. En la taula es mostren les activitats per ordre de preferència.

Els infants s'interessen per activitats	Els adults volen fomentar activitats	Observem activitats	
		Lliures	Grupals
Psicomotriu	Literàries		
Artísticoplàstica	Pràxicoconstructives	Simbòliques	Artísticoplàstica
Pràxicoconstructives	Artísticoplàstiques	Literàries	Musicals
Simbòliques	Simbòliques	Psicomotriu	Literàries
Exploratòries	Psicomotriu	Exploratòries	
Literàries	Musicals	Pràxicoconstructives	
Musicals		Artísticoplàstica	

Quadre 6.36. Expectatives d'activitats a l'Espai Familiar

En el quadre es poden observar diferències quant a l'ordre de preferència entre famílies i infants però no hi ha massa variacions en la tipologia d'activitat escollida. Hem decidit no afegir l'activitat de descoberta perquè tant en les entrevistes com en les observacions ha estat anecdòtica i hem pensat que és millor evidenciar aquelles activitats que s'han observat amb més consistència.

Observem que tant les activitats literàries com les pràxicoconstructives, sobretot els puzzles gaudeixen d'una valoració molt positiva per totes les famílies. Pensem que pot haver una influència sociocultural en escollir aquestes dues activitats com a positives per damunt d'altres ja que expressen que saben que són importants i cal fomentar-les. Tot i així, com podem observar en el quadre 6.36, les activitats pràxicoconstructives s'observen al final de la llista, tot i que l'EF disposa de gran varietat de materials. En les observacions ens adonem que a l'EF són habitualment els infants qui trien el context d'activitat, tot i que a vegades els pares també fan

propostes. Els infants no solen triar els puzzles però sí que s'interessen més pels blocs de construcció o encaixos. Tot i així, sovint trien altres activitats en primera instància.

Quant a les activitats literàries observem que a l'inici de les observacions són els pares qui fan la proposta però amb el temps, els infants són qui s'acosten al racó de contes per iniciativa pròpia. Creiem que aquesta és una activitat que va més enllà de la motivació que les famílies ens expliciten: estimular el llenguatge. La majoria de díades gaudeixen d'aquest moment perquè té un gran valor afectiu. L'infant s'acosta al racó i preveu que la mare hi anirà i participarà activament. Habitualment la parella s'asseu de manera molt propera, generalment amb contacte físic i comparteixen un objectiu comú, cooperen. Tots dos es comuniquen eficaçment, intercanvien torns al passar pàgines, assenyalen, parlen, fans sons, somriuen, canten, s'acaronen. Analitzant els moments de conte ens adonem que és l'activitat que més mostres d'afectivitat genera entre les díades. Si ens fixem en els resultats és la segona activitat més observada en les sessions analitzades.

Val a dir que també s'observen famílies que no prioritzen el procés i centren l'activitat en acabar el conte. També observem diferències en la manera d'explicar els contes i les estratègies escollides que no estan lligades a l'edat. Les mares amb una ideologia moderna o paradoxal amb tendència moderna solen utilitzar estratègies cognitives lingüístiques a més de les motivacionals. Solen participar sense presses i gaudeixen del procés. Fan preguntes que fomenten el raonament dels infants com per exemple: "A qui s'assembla aquest gos?" O "quin cotxe de bombers té una escala més grossa".

Pensem que algunes famílies no estan avesades a escoltar o llegir contes i es mostren més insegures sobretot si hi ha altres famílies al voltant. Els infants, de totes les edats gaudeixen d'aquesta activitat i sovint, s'acosten a altres famílies quan expliquen contes als seus.

Tot i que l'activitat simbòlica inicialment s'expressava com a expectativa en les entrevistes finals ha estat una de les que han interessat més als infants. En les observacions ha estat el context d'activitat que més èxit ha tingut. És possible que la disposició de l'espai i els racons hi hagi afavorit. El racó de la cuina, els metges i el de les nines, sobretot els cotxets, han estat els que més èxit han tingut. Observem que en aquest tipus d'activitat fomenta la interacció entre les díades, però permet, en moltes ocasions el que els pares observin i facin intervencions esporàdiques ja sigui per fer propostes, animar la continuïtat o donar suport als infants en les seves accions. En funció de l'edat dels infants i les seves competències observem que en aquests racons també hi fan activitats exploratòries. Aquest tipus d'activitat no és fomentada per les famílies sinó que es dona espontàniament en els infants. Això fa que a vegades en contextos d'activitat de joc simbòlic hi hagi una participació en companyia ja que l'adult prepara les tasses del cafè i l'infant explora la cassola que hi ha a la cuina. Pensem que això no té perquè ser un punt negatiu ja que dona l'oportunitat de respectar interessos diferents i d'observar a l'altra sense pressions. Creiem que el tipus de participació no és positiva o negativa sinó que cal trobar un equilibri i observem que aquests contextos d'activitat permeten variar la participació dins de la mateixa activitat.

En aquests racons sovint s'hi troben diverses famílies i aprofiten per parlar mentre observen els seus i els altres infants.

Tot i que els pares expressen el seu interès a fomentar activitats artísticoplàstiques en les observacions n'hi ha molt poques perquè les propostes d'aquest tipus es fan habitualment de manera grupal. L'EF disposa d'una pissarra i guixos. Sovint són els pares qui fomenten aquesta

activitat. Quan ho fan, habitualment s'hi acosten altres infants que també participen. Les mares i pares d'aquests infants també s'hi acosten tot facilitant la relació.

En quan a les activitats grupals són molt ben valorades per les famílies. Expressen que els hi agraden molt i que a casa per un tema d'espai o per no embrutar la casa no les fan. Tal com hem comentat anteriorment, les activitats que impliquen pintura, pega o cola generen ansietat en les famílies que no volen que els seus fills es taquin. Hi ha pares que deixen fer als seus infants, d'altres que actuen per conte d'ells, altres que els hi donen suport. És un context d'activitat molt ric perquè les famílies s'observen i comparteixen observacions, conversa i dubtes de manera informal. A l'inici de l'activitat els pares i mares participen molt activament però poc a poc van cedint el control a l'infant i li donen suport o estimulen la continuïtat quan cal. Els infants també observen als companys i toleren bé el fet que els adults a vegades posin més atenció en les converses que en la mateixa activitat.

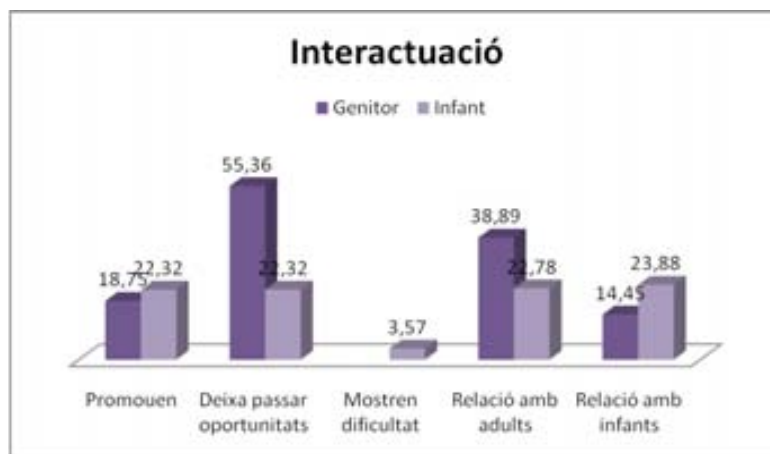
L'activitat final de la sessió que anticipa l'acomiadament és musical. També és un moment especial per les famílies i així ho expressen. Valoren el poder aprendre cançons i danses i compartir-les amb els infants. Les mares que no són catalanes expressen que és un moment important per tal d'aprendre la llengua de manera agradable. La majoria dels infants no sol participar activament en totes les cançons però evidencien que les coneixen, ja sigui per cantar, gesticular o predir el final tot aplaudint. Les famílies miren i fomenten que els infants participin però sovint estan molt absolts en observar a les educadores que guien l'activitat o a altres infants i famílies. Hem observat que en aquesta activitat a vegades els infants seuen al costat d'altres adults que no són el seus referents. No passa sovint però quan passa, els pares actuen com si ho fessin pels seus fills.

➤ RELACIÓ

Les expectatives de relació expressades les podem diferenciar en tres elements: la interactuació, l'afectivitat, i la xarxa social. Exposarem els resultats per aquest ordre de prioritat que els pares han expressat.

Interacció

Quan els pares ens expresen les seves expectatives, la majoria van dirigides a fomentar la relació dels seus infants amb altres infants. També, sobretot les famílies més veteranes, esmenten expectatives de relació tant dels infants com d'ells mateixos amb altres adults i altres infants. Pensem que el fet de pensar que es positiu que els infants es relacionin amb altres és un altre aspecte sociocultural que les famílies tenen molt present que cal fomentar. Hem recollit dades tant dels pares com dels infants per tal de conèixer si fomenten, si estableixien relacions i amb qui creen interaccions.

Gràfic 6.04. Interactuació

Un element que volem destacar és que tot i que l'expectativa de desig més esmentada és afavorir la relació dels seus infants amb altres infants, observem que sovint els pares deixen passar oportunitats per establir relacions i que quan ho fan, són els adults qui estableixen la relació i la mediatitzen sense propiciar que els infants es relacionin directament. Algunes de les narratives parentals ens poden explicar el perquè no les promouen més sovint.

Tampoc no li ha costat gaire lo de... per exemple quan vinc aquí i així.. amb els altres està bé, no interacciona gaire però tampoc espero que faci grans coses

(Família 4. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:05:00.24)

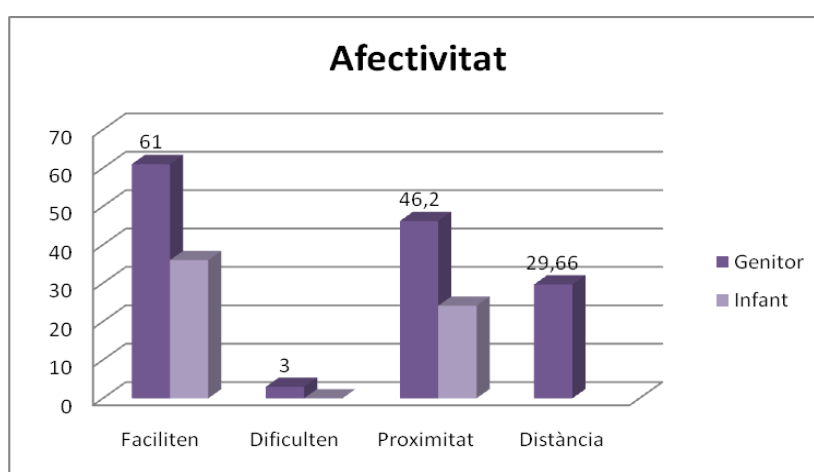
En algunes entrevistes ens han comentat que els seus fills no tenen massa interès en els altres, que no es relacionen gaire i que van a la seva. Quan els hem preguntat el per què, ens diuen que és normal perquè encara són petits i no fan amistats com quan són més grans. El fet de crear expectatives que s'ajusten a les característiques i ritme de l'infant pensem que és positiu. És possible que els pares ja estiguin contents que els infants comparteixin espai i jocs amb altres i no pensin que sigui necessari anar més enllà. Ens expliquen que els infants coneixen als seus companys i en saben els noms. Són habitualment les famílies qui posen en boca dels infants frases com «mira Sofia, ha llegado tu amigueta». Tot i així, els resultats ens mostren la capacitat dels infants per promoure relacions amb els altres, tot i que els pares no ho percebin. Hem observat que durant l'estona de la reunió amb les famílies els infants solen interaccionar més amb els altres infants, possiblement perquè es queden amb dues persones referents que tot i conèixer-les no són els seus pares. El fet de tenir al pare o la mare al costat i disposat a compartir jocs i activitats no crea la necessitat de buscar interaccions, cosa que sí els passa quan els pares estan dins la sala reunits.

També veiem que tant els infants com els adults interaccionen amb altres adults. Observem que el Vicenç, per exemple crida l'atenció d'altres adults durant una activitat grupal per tal que li apropi un objecte. La seva mare és al seu costat però ell ja és capaç i es mostra segur per fer la demanda a altres adults que no són el seu referent.

Afectivitat

Una de les expectatives de desig que es repeteix en les famílies és voler estar una estona exclusiva per a ells i el seu infant. Volem matisar que aquest és un aspecte rellevant ja que dels 8 pares

analitzats, 4 treballen fora de casa i 4 ho fan a la llar. Dels 4 que treballen dos ho fan a mitja jornada de tardes i els altres dos tenen feines que els permeten estar amb la família moltes hores. Tot i així, tots 8 expressen aquesta necessitat de poder gaudir amb els seus fills sense les interrupcions i les tasques quotidianes que els prenen gran part del temps. Ens va sorprendre sobretot que les quatre mares que tenen cura dels seus infants i estan pendents les 24 hores del dia, també tinguessin aquesta necessitat d'estar amb ells. Hem pogut observar que cada família té unes maneres de mostrar afectivitat, algunes són més carinyoses d'altres menys però totes les diades busquen la proximitat i el contacte físic sovint. En el gràfic 6.05 podem observar els resultats. Els pares solen ser els que mostren més afectivitat envers els seus fills, ja sigui amb una carícia, un petó, acaronent els cabells entre d'altres. Els infants solen respondre molt bé i sovint també es mostren afectuosos. Pensem que la diferència que s'observa és deguda al fet que moltes vegades aquestes mostres les fan els pares mentre observen l'infant en plena activitat i en aquestes ocasions l'infant segueix immers en l'activitat.

Gràfic 6.05. Afectivitat

Hem analitzat la situació de les diades en els contextos d'activitat i observem que sovint tant uns com els altres busquen la proximitat. Tal com hem comentat anteriorment, a final de curs, s'observa més distància entre les diades. L'actitud més relaxada dels pares, la seguretat dels infants i activitats organitzades a l'exterior fan que hi hagi molt més marge d'actuació del que és habitual.

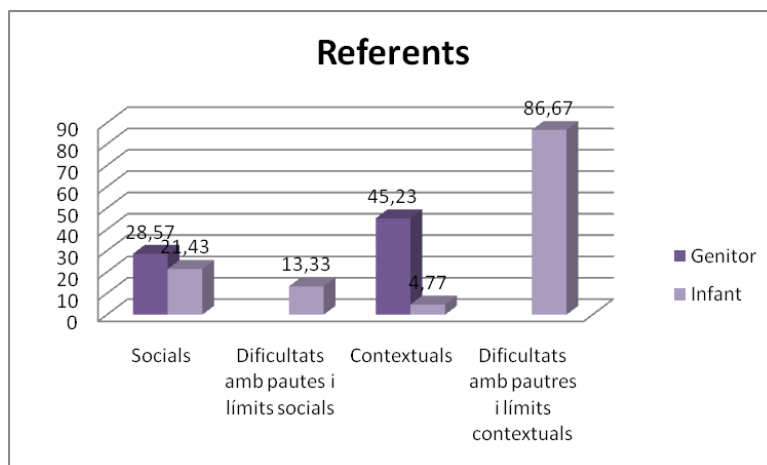
Xarxa Social

Hi ha pares que ens expliquen que no compten amb el suport familiar perquè la seva família viu a una altra ciutat o país. Elles expressen expectatives de desig de poder establir relacions amb altres sobretot per compartir les experiències i les angoixes amb altres.

Les famílies que comten amb una xarxa social no esperen fer amistats o crear vincles amb les altres famílies però sí que tenen la necessitat de participar en un grup estable on es crea prou confiança per poder compartir experiències. Aquestes relacions entre les famílies és un dels factors més ben valorats per tots els pares. Tot i així, algunes famílies de l'espai mantenen relacions esporàdiques fora de les sessions programades però no és el més habitual.

➤ REFERENTS

L'Espai Familiar és un lloc dissenyat amb molta cura per a les famílies i els seus infants. Totes les famílies coincideixen a dir que és un espai segur. Aquesta característica fa que els pares es mostrin més relaxats a l'hora d'actuar i posar límits en relació amb possibles perills. El que sí que ens expressen són expectatives en relació amb referents socials i contextuals

Gràfic 6.06. Referents

Els resultats mostren com les famílies fomenten més els referents contextuals que tenen a veure amb els objectes i espais d'actuació, tal com ens expressaven en les seves expectatives. És possible que sigui això perquè els infants mostren menys dificultats a l'hora d'actuar amb altres persones però en canvi mostren més dificultats en l'àmbit contextual. Algunes d'aquestes dificultats poden ser tocar objectes que no poden tocar, entrar a espai que saben que no poden entrar, pujar als mobles, tractar les joguines amb poca cura entre d'altres.

Tot i les expectatives expressades, no són gaire les ocasions que els pares han de marcar pautes o límits però quan s'han de marcar, la majoria de famílies, menys les més permissives, deixen ben clar als infants què és el que poden fer i el que no. Eleven el to de veu, es posen molt seriosos i sovint creen contacte físic i ocular. En aquest marc, les mares o els pares, agafen l'infant i marxen a un racó per tal de parlar amb ell o ella. Altres els fan saber que no estan contents i posen distància. Aleshores, els infants les segueixen i els donen mostres d'afectivitat.

Val a dir que socialment, hi ha hagut dificultats quan alguns infants s'imposen a través de cops, estirades de cabell, empènyer o crits. Aquestes situacions són molt delicades per la mare o el pare de l'infant ja que es posen molt neguitosos. Durant aquest curs, han passat alguns esdeveniments amb alguns infants i les altres famílies no es van mostrar massa comprensives perquè sentien que l'adult referent no actuava i tenien por que els seus infants prenguessin mal. El tema es va solucionar arran de parlar d'aquestes pors i angoixes durant la reunió de les famílies. Tot i que en moltes ocasions tots els pares es mostren comprensius, els costa acceptar que els infants a vegades mostren aquest tipus d'actuacions i ha calgut fer un treball per tal de no culpabilitzar als pares o aïllar a l'infant de la resta.

Conèixer les expectatives parentals entorn de l'ef i la percepció de les famílies respecte què els ha aportat participar en aquest context.

Les educadores expliquen que les famílies quan assisteixen per primera vegada a un servei com aquest, arriben una mica confoses perquè no estan familiaritzades amb serveis d'aquest caire. Tot i que al centre els ha explicat el funcionament i sovint també altres famílies, no és fins que porten unes setmanes que van entenent les dinàmiques i la dimensió potencial del EF.

Quan aterrisen algunes estan una mica despistades. Fins que realment no arriben i veuen la dinàmica. A vegades hi ha gent que pensa que és una cosa semblant a una ludoteca, hi ha gent que es pensa que és una cosa semblant a l'Escola Bressol; no saben molt bé què es trobaran. Quan comencen a venir van sabent què es poden trobar, què s'espera que elles han de fer... costa un temps però bueno, van fent. Vénen pensant en el seu nen, que pugui fer coses i relacionar-se. I després molts redescobreixen aquesta vessant de relació d'ella amb altres famílies. Però jo crec que el primer interès són els nens. i després quan ja troben lo altre és una cosa que els agrada, no? però d'entrada venen pensant més en el nen. Alguns pensen que tenen alguna dificultat amb el seu nen i el venir a un espai amb altres nens els ajudarà.... clar les motivacions són molt variades però d'entrada és venir pel nen.

(Educadora. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:00:26.34)

Els resultats de l'anàlisi de cada un dels pares ens mostra que les expectatives inicials de les famílies són baixes, sobretot amb les famílies nouvingudes al servei. Tal com comenten les educadores i els pares, inicialment busquen alguna activitat alternativa al parc per fer amb l'infant. Algunes arriben molt ben informades per altres famílies o d'altres simplement han llegit un fulletí trobat al Centre D'atenció Primària (CAP), per exemple. Ens expliquen que les expectatives són principalment centrades en la relació i l'activitat per l'infant.

Quan ja porten unes setmanes participant, s'adonen que és un lloc que té més potencialitats de les que inicialment esperaven. S'adonen que no només l'infant pot gaudir-hi sinó que també els pot aportar coses a ells com a pares. L'infant es relaciona però ells també tenen la possibilitat de fer-ho amb altres famílies. Aquesta nova dimensió els permet incloure'ls a ells dins l'equació, i pensem que aquest és un element clau. Quan preguntem a les mares que ja tenen experiència en participar a l'espai durant diversos anys per què continuen ens comenten aspectes que fan referència a l'espai com un context d'aprenentatge i desenvolupament. Diuen que ha servit molt als seus fills però també a elles. La mare de la Mariona ens comenta:

Seguir aprenent i dedicar-li el mateix temps que li he dedicat a l'altre perquè crec que és un temps, no sé, que només li dediques amb elles, no? i veus com es desenvolupen, com creixen...

(Família 1. Fragment de la transcripció de l'entrevista inicial. 0:10:00.55)

En el marc del projecte de recerca acció dut a terme entre la Universitat Autònoma de Barcelona i la Casa dels Infants de Can Vinader de Castelldefels, vam fer una anàlisi de les expectatives parentals de 5 grups d'EF, 3 van participar durant el curs 2002-2003 i 2 durant el 2003-2004. Els resultats obtinguts es troben en la següent taula 6.06:

EXPECTATIVES GENERALS	
Relació (38)	Interactivitat entre infants (24) Afectivitat (6)
Activitat (6)	 General (2) Música(2) Visual i plàstica (1)
Competència (5)	 Aprenentatge (3) Destresa (2)
Actitud (4)	 Compartir (2) Serenitat (1) Autonomia (1)
Escola (5)	
Rutina (2)	

EXPECTATIVES CONCRETES
Relació entre infants (interactuació): 24
Relació entre adults (interactuació): 8
Relació afectiva pares-fills: 6
Preparació per l'escola: 5
Activitat general: 3
Competència (Aprenentatge-llengua): 3
Competència (Destresa-parla: altres més generals): 3
Activitat musical: 2
Rutina: 2
Compartir: 2
Activitat visual i plàstica: 1
Autonomia: 1
Serenitat: 1

Taula 6.06. Expectatives famílies 2002-2004

Observem en la taula que les expectatives de relació entre els infants són la motivació principal que incita a les famílies a participar en un servei com aquest. Aquests resultats són similars als que hem trobat en la nostra investigació i que es mostren en el quadre 6.37 que hi ha a continuació. En aquest quadre observem quines expectatives han expressat els pares i també es concreta si aquestes són envers ells mateixos o al seu infant. Alhora hem volgut mostrar si aquestes expectatives són les mateixes a l'inici o en la valoració final. En cada casella hi hem concretat el número de la família a la qual pertanyen.

EXPECTATIVES al voltant de		Mare/Pare		Infant		Núm. de vegades que s'ha expressat
		Inici Família núm.	Final Família núm.	Inici Família núm.	Final Família núm.	
RELACIÓ	Interactuació	1,2,5,6	Totes	Totes	Totes	28
	Afectivitat	1,3,4	1,3,4,7P	1,3,4	1,3,4,7P	14
	Social	5	5	5	5	4
ACTIVITATS		1,2,5,6,7M,7P	Totes	Totes	Totes	29
COMPETÈNCIA	Aprenentatge	1,3,5	Totes	Totes	Totes	27
ESPAI SEGUR		3,4,6	1,3,4,7P	3,4	3,4,7P	12
ACTITUDS	Autonomia emocional	-	2,3,5	1,2,3,5,6,7M	1,2,3,5,6,7M	15
	Consideració	1	1,2,4	1,2,4	1,2,4	10
	Compartir	4	1,2	1,2	1,2	7
	Ordre	-	-	-	1,3,6	3
VALORS		-	1,3,6	-	3	4
ESTIL PARENTAL		-	1,3,4	-	-	3
OCI		-	3	3	3	3
RUTINA		7M,7P	-	-	-	2
Núm. de vegades que s'ha expressat		23	48	42	48	

Quadre 6.37. Expectatives inicials i valoració final de l'Espai Familiar en funció de cada família

Els resultats ens mostren coherència amb els resultats que havíem trobat en la recerca anterior tot i que l'ordre de les expectatives i la importància que li donen és diferent. En els resultats que hem trobat destaquen principalment 3 expectatives: Activitats, Relació i Competència.

Activitats

Tal com hem expressat anteriorment, les famílies esperen que aquest servei permetrà als seus fill estar en un espai ple de materials diversos i activitats. Gairebé totes expressen tant a l'inici com al final que com a pares els interessa participar i fer activitats, sobretot aquelles artísticoplàstiques que són més complicades de fer a casa. Algunes d'elles, ens expliquen que han agafat idees per fer a la llar; altres ens expliquen que han après activitats a l'EF ja fan a casa. També valoren els materials de les activitats i destaquen que s'adonen que qualsevol material quotidià pot fer servei. Les famílies destaquen sobretot tres activitats: les artísticoplàstiques, ja comentades, però també

les musicals i l'espai de moviment, on hi ha moduls per fomentar activitats més de caire psicomotriu. Pensem que és lògic que valorin més aquestes activitats ja que són les que per dificultats d'espai o temps, entre d'altres, no fan a casa. També pensem que és important destacar que aquestes tres activitats són proposades que es fan de manera grupal on generalment tothom està cridat a participar. Observem que les propostes grupals són moments on els pares aprofiten de manera informal intercanviar impressions amb altres. També és un moment on els pares i les mares observen altres infants que estan fent una activitat similar a les dels seus. El fet d'estar immersos en un context d'activitat junts també facilita observar pautes d'intervenció de pares i fills.

Relació

Tal com hem assenyalat, algunes activitats faciliten la relació i aquest és un aspecte que les valoren tant com les activitats. Saben que aquest, és un espai on hi haurà altres infants amb qui compartir. Comenten que van al parc però que necessiten un espai de relació més estable on el seu infant pugui establir més vincles dels que poden generar en el parc. En aquest aspecte també les famílies s'inclouen des del principi i la meitat (3 antigues i una nova) expressen des de l'inici expectatives d'interactuació per a elles també. Totes les famílies valoren al final el poder compartir, intercanviar i contrastar experiències o dubtes. És un dels valors més rics que destaquen les famílies. Pensem que el fet de ser sessions amb el grup tancat, de dimensions adequades (unes 14 famílies) i que perduren en el temps facilita el que cada mare i pare vagi trobant un lloc dins del grup i creï vincles amb aquelles famílies que li són més afins. El fet sentir-se part del grup és un factor molt important per tal que l'experiència sigui positiva. Les educadores, en aquest sentit fan una tasca molt important no només de suport sinó de facilitar aquestes relacions i ajudar a gestionar possibles petits conflictes. El fet que hi hagi famílies diverses amb infants diversos crea a vegades malestars o petits conflictes que cal afrontar per tal que el clima grupal sigui l'adequat. No sempre és fàcil. En aquest sentit, en aquest grup també hi ha hagut petits conflictes, ja sigui per algunes actituds passatgeres d'alguns infants o per discrepància de criteris en relació amb la criança o l'estil parental. En aquest sentit, hem recollit la visió de les famílies que ens explica que un dels valors de l'EF és poder aprendre a respectar altres maneres de fer. La diferència entre estils i pràctiques parentals ha estat un element d'aprenentatge, ja sigui per tal d'incorporar noves estratègies, per consolidar les ja adquirides o per evitar aquelles amb les que no volen fer. Les famílies ens expressen clarament que hi ha persones del grup amb qui tenen més *feeling* i amb altres que no. Tot i així, observem que tot i que algunes famílies es relacionen més amb altres amb qui tenen més afinitat, a l'hora de compartir espais i activitats, l'ambient generalment és agradable i distès.

Un segon element és l'afectivitat. També inicialment, 3 de les famílies més veteranes han destacat aquesta expectativa, trobar un espai i un temps per gaudir amb els seus infants. En la valoració final una altra família valora que l'EF li ha aportat aquest gaudi.

Un tercer element que també ens ha expressat una família ha estat el de relació social. Tant el pare com la mare del Pol són nouvinguts a Castelldefels. Les famílies extenses de tots dos estan en altres països. La mare ens explica inicialment que no té suport familiar i que estan sols aquí.

Competència

Una tercera expectativa expressada és la competència. Les famílies esperen que el seu infant aprengui aspectes diversos en els àmbits relacional, actitudinal, procedimental.... Pensen que l'EF pot facilitar aquest procés d'aprenentatge als seus infants.

Només 3 de les 8 famílies i totes elles ja antigues usuàries del servei expressen expectatives d'aprenentatge inicialment per a elles mateixes. En aquest sentit fan referència a elements sobretot relacionats amb les actituds (com el respecte, l'autonomia emocional) i l'estil parental.

En la valoració totes les famílies fan referència als aprenentatges dels seus fills però també tots al propi aprenentatge. Pensem que aquest és un element molt important per tal de millorar les pràctiques socioeducatives parentals. El context de l'EF facilita de manera informal que els pares revisin les seves idees, les seves actuacions, les confrontin i les revisin. Tots expliquen que aquest espai els ha facilitat aprendre compartint amb els altres.

En aquest sentit, els vam preguntar de quina manera els semblava a ells que aprenien més si observant, escoltant, explicant... Totes elles expliquen que aprenent de totes les situacions però en destaquen una per damunt les altres.

Ens adonem que els estils d'aprenentatge són diversos i que algunes famílies comenten que veure altres maneres de fer és el que més els ha servit. Altres comenten que és al moment de la reunió on comparteixes amb altres. I altres comenten que ha estat sobretot escoltant els consells d'altres pares. Les educadores també observen aquestes diferències tal com ens narren:

Depèn de l'estil de la família. si hi ha famílies molt observadores aprenen molt del veure, les més pausades. Hi ha gent que és més de paraula, potser extreu més experiència d'explicar i rebre, del preguntar a les educadores a lo millor... pues depèn de l'estil. Tot aporta però segurament clar l'estona de la reunió és una estona molt gratificant que es comparteixen moltes coses. Si estan més tranquils i es poden permetre més, si estan angoixats i.... clar quan els nens són més petits no poden tampoc.

(Educadora. Fragment de la transcripció de l'entrevista. 0:05:36.00)

És molt important poder veure altres mares, però si no hi hagués el moment de parlar-ne... et quedés més tranquil, treus l'angoixa. Que pugui explicar i després veure allò, que ho fa. Una cosa sense l'altre podria ser, però s'alimenten mútuament.

(Educadora. Fragment de la transcripció de l'entrevista. 0:17:52.75)

Totes dues educadores coincideixen en la importància de poder aprendre de diferents maneres i com les famílies mostren maneres diverses. També destaquen d'acord amb les famílies que totes les maneres es complementen i que és important parlar-ne i també tenir l'oportunitat de veure com actuen les altres famílies en relació amb allò que s'ha parlat. Per exemple, en una reunió es discutia sobre com gestionar les situacions on un infant pega a un altre. Hi havia famílies que deien que no n'hi ha prou en fer un petó i ja està perquè aleshores peguen i automàticament fan el petó i segueixen fent igual. Es va parlar de la importància de parlar amb l'infants, de l'empatia i de raonar les coses. Durant el curs hi ha hagut moments on s'han creat aquest tipus de petits conflictes i totes les famílies han pogut observar maneres de gestionar la situació.

També és important destacar que les educadores que dinamitzen l'EF donen molta seguretat a les famílies. Tot i que a vegades esperen solucions concretes per als seus dubtes, aprenen ràpidament que cada infant i situació és diferent i per tant cal ajustar les estratègies. També s'adonen que les

educadores els donen suport i orienten però la seva tasca no és la de fer receptes tancades. La tasca de les educadores, en aquest sentit és molt complexa perquè a voltes es podria menystenir la seva feina. Les educadores aprenen a intervenir de manera subtil, molt respectuosament. Observen i faciliten d'una manera gairebé imperceptible en el sentit que hi són, actuen i guien però sempre intentant que siguin les mateixes famílies qui vagin descobrint i configurant el seu propi camí.

Espai segur

Algunes famílies també destaquen expectatives en relació amb el tipus d'espai que esperen trobar-se. Valoren que sigui un espai ampli i segur. Destaquen aquest aspecte perquè habitualment han d'estar molt pendents dels possibles perills que hi ha en els contextos habituals, però aquest està dissenyat pensant en els infants i les famílies. L'estructura de l'espai observar a l'infant encara que estigui a una altra estança. Això permet donar més marge d'actuació als infants. També destaquen, com ja hem dit anteriorment, la distribució, els racons i els materials.

Actitud

Els resultats recollits en la taula 6.35 mostren com el desig que els infants adquireixin una major autonomia emocional és compartit per gairebé per a tots els entrevistats menys dos. El pare i la mare que no l'han expressat, han comentat que els seus infants eren ja bastant autònoms, per tan pensem que és coherent que no facin referència a aquest element. Observem que tres famílies també valoren el seu propi procés. Dues d'elles han expressat preocupació pel seu estil sobreprotector i creiem que és important que ens expressin canvis positius en aquest sentit.

La consideració ha estat una expectativa compartida per poques famílies inicialment i que s'ha valorat positivament al final, no només en relació amb els infants sinó també en relació amb l'adult. En aquest sentit, el aprendre a respectar al propi infant i el seu ritme. També altres maneres de fer o de pensar.

Altes aspectes, com compartir i l'ordre, ens mostren més concretament aspectes que preocupen a unes famílies més que a altres. Per exemple, tres famílies s'han sorprès que els seus infants participin a l'hora d'ordenar les joguines. Comenten que a casa ho fomenten però que ells no col·laboren. Pensem que el fet d'estar en un espai diferent, no propi i compartir lloc i materials amb altres faciliten actituds que no es tenen habitualment. Els infants observen com altres recullen i s'engresquen a participar.

Valors

Aquesta expectativa ja mencionada inicialment en relació amb els infants, en la valoració final és expressada per 3 famílies. Comenten que aquest espai fomenta valors sobretot en relació amb les actituds. Permet a pares i fills apreciar les petites coses i valorar-les.

Estil parental

En la valoració final 3 famílies expressen que l'EF els ha ajudat a revisar i fer canvis en el seu estil parental, sobretot en relació amb la sobreprotecció.

Reconèixer el propi estil i comparar-lo amb altres estils. Destacar aquells elements que cal canviar i intentar fer-ho és un progrés molt gran i difícil. En les observacions hem pogut veure progressos

amb les famílies però també som conscients que els canvis profunds són difícils però és important també valorar aquelles actituds i accions que marquen petits canvis en l'estil.

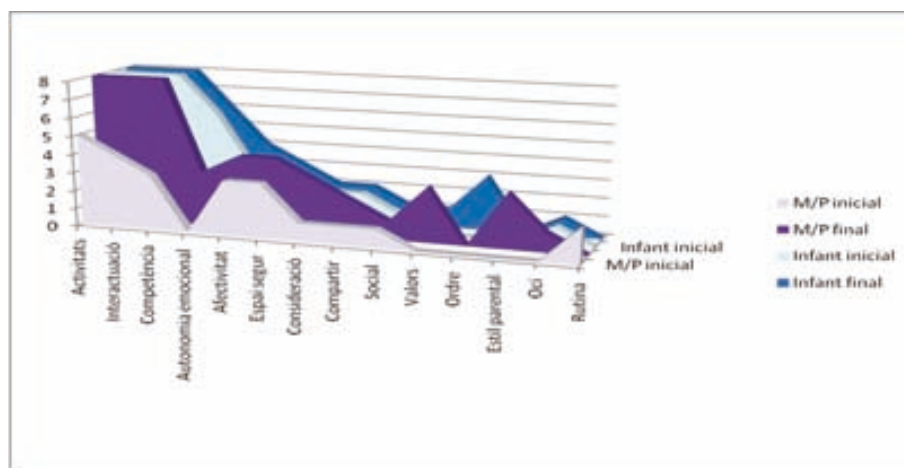
Oci

Una família a expressat aquesta dimensió de l'EF com a lloc per estar-s'hi i passar-ho bé. Pensem que és positiu que les famílies també destaquin aquesta vessant lúdica que ofereix el servei, una activitat a fer que et permet relaxar-te i trencar amb el tràfic quotidià.

Rutina

Aquesta expectativa ha estat expressada pels dos pares d'una mateixa família a l'inici del curs. Entenem la rutina com una activitat estable en el temps. Aquests pares, inicialment, buscaven el poder organitzar les setmanes amb alguna activitat concreta i van trobar aquest servei.

Els resultats ens mostren que, sobretot en el cas de les famílies, les valoracions són molt més riques que les expectatives inicials. En el gràfic següent 6.07 podem observar que tant infants com sobretot els pares, la valoració final supera a la inicial.

Gràfic 6.07. Expectatives inicials i valoració final de totes les famílies

Aspectes com les Activitats, la interacció, la competència i l'autonomia emocional destaquen per la valoració que els pares en fan al final.

Aquests resultats són coherents amb el fet que destaquem que les expectatives familiar, sobretot pel que fa al propi adult són molt més baixes que el potencial que pot oferir l'EF. Aquest servei permet, tal com mostren els resultats, facilitar un context socioeducatiu no només per als infants, sinó també per a les famílies.

VII. DISCUSSIÓ

VII. DISCUSSIÓ

25. Consideracions generals

26. Aportacions pràctiques de l'estudi

27. Futures línies d'investigació

25. CONSIDERACIONS GENERALS

En el darrer segle, els contextos familiars en el nostre àmbit cultural han experimentat transformacions importants que tenen conseqüències per a la vida dels infants i per a la tasca educativa en el marc de la família (Meil, 2006). Fets com ara la nuclearització progressiva dels grups familiars, la discontinuïtat entre la vida domèstica i la vida laboral, la tecnificació dels atuellis i els espais ciutadans, l'estrès laboral, l'escalada consumista o l'afebliment del teixit social i les xarxes immediates de relació han col·laborat en aquest procés de canvi (Molina i Jiménez, 1989; Molina, 2002). Les famílies se senten cada vegada més aïllades en la tasca parental i necessiten temps i espais per compartir experiències i aprendre amb els altres, sobretot en els primers anys de vida de les seves cries. Les expectatives dels pares i les mares en aquesta etapa i els estils que despleguen en les pràctiques socioeducatives són aspectes relacionats que permeten visualitzar creences, concepcions, desitjos i prediccions que mediatitzen la seva tasca parental. Així, les cognicions parentals influeixen en les interaccions amb els infants en els diferents contextos d'activitat (Vila i Bassetes, 1994).

L'objectiu d'aquest estudi ha estat identificar les relacions entre les expectatives parentals manifestades i les pràctiques socioeducatives en relació amb els infants. Els resultats permeten conèixer les expectatives de set mares i un pare sobre el rol parental, els fills i el servei d'Espai Familiar en què participen. Les concepcions i les expectatives recollides es relacionen amb les actuacions bidireccionals observades durant sis mesos en el context de l'Espai Familiar la Casa dels Infants de Can Vinader. A continuació, a partir dels objectius que han guiat aquest estudi, exposarem les consideracions generals que ens han suggerit els resultats.

En els apartats següents volem destacar algunes de les consideracions que hem extret de la recerca, però abans exposarem breument algunes concepcions parentals de les famílies que participen a l'espai familiar amb el segon fill o filla. Destaquem aquestes concepcions perquè aquests pares expliciten algunes idees similars entorn del segon fill o filla que ens han plantejat qüestions sobre la influència de les actuacions dels pares i dels infants. Els pares consideren que la criança d'aquest segon fill o filla els ha estat més fàcil perquè ja tenien una experiència prèvia, però destaquen que els cal ajustar les estratègies i aprendre'n de noves perquè el que els ha estat útil per a un infant, no ho ha estat per a l'altre fet ja ressaltat –encara que en altres àmbits de la interacció mare-fill– en estudis sobre la criança (Kaye, 1986). La majoria destaquen que han flexibilitzat els límits i alhora comenten que els segons fills són més exigents i que els costa més acceptar els límits. Pensem que és destacable el fet que comentin que, com a pares, es mostren més flexibles en els referents i que alhora expliquin que als infants els costa més acceptar-los. Ens plantegem si és possible que el fet de no exposar els límits de manera estable pot generar certa incertesa en els infants, que reclamen més claredat. El fet de traspasar els límits que els pares fan explícits pot ser un reclam dels fills perquè els pares siguin més clars en els models. És una qüestió que no podem respondre amb els resultats del nostre estudi, però que pensem que és interessant plantejar-la.

Conèixer les cognicions i els estils de criança parentals

Les ideologies parentals i els estils de criança que mostren les famílies estan estretament vinculats (Palacios, 2003). Les famílies participants en aquest estudi han mostrat ideologies diverses: una, tradicional; dues, moderna, i cinc, paradoxal. Els pares amb ideologia paradoxal mostren trets d'ideologies tradicionals i modernes; en el nostre estudi dues mares i un pare amb ideologia paradoxal es diferencien de la resta de genitors amb aquest estil perquè mostren una evolució en

les seves pràctiques socioeducatives cap a concepcions de caire més constructivista, de manera que evidencien una tendència cap a ideologies modernes.

Els estils de criança parentals s'han analitzat a partir del grau de control (exigència i protecció) i de participació (vinculació afectiva i dedicació). Els resultats ens mostren que les famílies mostren una tendència cap a estils harmònics a les quatre dimensions analitzades.

Tal com s'ha destacat en el capítol III, aquest estil equilibrat afavoreix que les interaccions esdevinguin oportunitats per al desenvolupament i l'aprenentatge per a tots els participants (Steinberg i Silk, 2002). Com ja s'ha comprovat en altres estudis (Brown i Shrinidhi, 2010; Oliva, Parra, Sánchez-Queija i López Gaviño, 2007), el grau de control, juntament amb l'afectivitat, és un dels elements que més diferència genera en les pràctiques socioeducatives observades i el que pot influir més directament en els aprenentatges dels infants. Els pares que cedeixen de manera acurada el control als fills i els acompanyen en aquest procés ajustant les ajudes a les necessitats de l'infant per crear reptes assolibles, mostren expectatives altes i faciliten als infants més oportunitats de participació. Aquests infants se solen mostrar segurs i participen de manera activa i autònoma en els escenaris d'activitat. També es mostren oberts a iniciar o mantenir interaccions amb altres persones diferents de la mare o el pare.

En aquest estudi hem trobat tendències d'estils parentals principalment en les posicions centrals de cada dimensió. Tot i observar estabilitat temporal d'estils de tipus harmònic en les famílies estudiades, hem constatat que els escenaris d'activitat de cura personal o de tasques domèstiques afavoreixen que els pares mostrin un control més gran de l'activitat que en els altres escenaris estudiats. Així, en activitats de cura personal o domèstiques els pares duen a terme actuacions proteccionistes a causa de les quals l'infant es troba amb barreres a la participació i a l'aprenentatge. No s'han observat diferències en funció de les ideologies o de l'estil parental, ja que totes les famílies han mostrat aquest patró de manera similar, la qual cosa fa pensar que això pot estar relacionat amb factors socioculturals de tipus més ampli. Tanmateix, però, les famílies amb ideologies amb tendència moderna solen mostrar expectatives altes i faciliten la participació o diuen que caldria fer-ho.

Malgrat la tendència general a l'harmonia, dues de les famílies —l'una amb ideologia tradicional i l'altra, moderna— han mostrat tendències sobreprotectores. En aquests casos, el fet de sostenir un tipus d'ideologia o una altra pot haver estat un element clau en l'evolució cap a les pràctiques socioeducatives menys proteccionistes que han mostrat aquestes famílies.

La mare amb ideologia moderna és conscient de la influència que pot exercir en el fill i reflexiona sobre com millorar les seves pràctiques socioeducatives. Afavoreix contextos d'activitats diversos i les seves actuacions varien qualitativament cap a donar un control i una autonomia més grans a l'infant. Mare i fill a poc a poc van mostrant petits canvis qualitatius cap a un distanciament més gran. El fet de no tenir una xarxa de suport a prop, ja que es tracta d'una família nouvinguda, pot influir en el vincle afectiu que la mare té amb l'infant i la dependència mútua que manifesten. Ella també necessita l'infant i li agrada sentir-se necessitada. Els elements socioemocionals implicats afavoreixen que la dependència entre mare i fill continuï, malgrat que es produeixen canvis i la mare els valora positivament. A mesura que la mare ha anat creant altres relacions i amistats, s'ha anat sentint més còmoda i segura. Aquesta evolució en la mare coincideix amb els canvis observats en l'infant, també més relaxat i més obert a interactuar amb els altres, sobretot quan la mare es troba a la reunió amb la resta de mares. Per tant, és important tenir en consideració els aspectes emocionals que mediatitzen les interaccions.

La mare amb ideologia tradicional, tot i que també duu a terme actuacions més ajustades per afavorir l'autonomia de l'infant, pensa que no pot influir gaire en la nena i que amb el temps aquesta anirà canviant per si sola. No considera que hagi influït en la dependència de la seva filla, sinó que la relaciona principalment amb el caràcter de la nena. Tot i això, les pràctiques socioeducatives de la mare han canviat, sobretot per la influència de les altres famílies, a l'E.F.

Observa altres pares que deixen més marge als fills i sent, en certa manera, una pressió que la mou a fer el mateix amb la seva filla. Quan ho fa se sorprèn de les habilitats de la nena. L'infant gaudeix de més oportunitats per desenvolupar competències i a poc a poc va agafant més seguretat. El canvi de dinàmiques ha possibilitat noves oportunitats d'aprenentatge tant per a la mare com per a la filla.

Analitzant aquestes situacions i les d'altres famílies s'evidencia un procés que té els elements de coincidència següents:

- **Observació i comparació** de pràctiques socioeducatives d'altres adults i infants.
- Percepció d'una **dificultat** que crea una **necessitat** de canvi.
- **Reflexió** cognitiva personal i grupal amb el **suport** d'altres famílies i professionals.
- **Observació** de pràctiques socioeducatives d'altres adults i infants.
- **Posada en pràctica** d'actuacions més ajustades.
- **Valoració dels canvis** (sovint amb el suport dels comentaris d'altres famílies i educadors).
- **Consolidació o nou reajustament.**

Seguint aquest procés, les mares i el pare participants a l'estudi ajusten les seves pràctiques per millorar els aspectes que desitgen canviar. El fet de tenir un temps i un espai socioeducatiu ha facilitat que aquests canvis hagin estat possibles, tal com totes les famílies ens comenten. Quan les dificultats es perceben de manera estàtica, els pares esperen que amb el temps es produeixin canvis i s'exclouen del procés.

Les mares i el pare valoren positivament els canvis en els infants i fan un procés en què s'atribueixen part de l'èxit. És un procés cap a un control intrínsec, és a dir, s'adonen que en certa mesura han estat els promotors del canvi en ajustar la seva manera d'actuar. Els canvis en les actuacions solen estar associats a ajustaments en les percepcions que tenen tant de l'infant com de la situació. Aquest traspàs de control dóna seguretat a les famílies, que se senten més capaces de poder influir d'alguna manera en la realitat i d'afrontar els reptes de manera proactiva en comptes de mostrar una actitud d'indefensió a causa de la qual, com a pares, no poden fer res perquè l'infant o la situació canviï. És important que els pares sentin que poden prendre les regnes de l'educació dels fills i les filles, i que mostrin un control intrínsec com a motor de canvi perquè puguin reflexionar i compartir amb altres pares tant els dubtes com els èxits per així sentir-se amb més suport i segurs en la cura dels infants.

Identificar les expectatives entorn dels infants i la seva relació amb les pràctiques socioeducatives dutes a terme en el context de l'E.F.

Conèixer quines expectatives tenen els pares i les mares en relació amb els infants

La influència de les etnoteories i les ideologies està present en la construcció de les concepcions i les expectatives (Palacios et al, 1998). En el nostre estudi s'observa que les expectatives, malgrat la diversitat de les edats i de les característiques dels infants i dels pares, són bastant homogènies a totes les famílies. Sembla ser que el context sociocultural influencia les expectatives que construeixen els pares. Les persones visualitzen les seves expectatives a partir de conductes més o menys explícites, de manera quantitativa o qualitativa, ja sigui augmentant el nombre d'actuacions amb l'infant, donant-li més atenció, o ponderant les accions o actituds que esperen dels petits (Díaz-Aguado, 1987).

Els resultats de l'estudi ens mostren que els pares analitzats expliciten principalment dos tipus d'expectatives: de desig i predictives. Les primeres es relacionen amb aspectes que els pares valoren i que esperen que els fills mostrin en un futur immediat. Les segones són les que els pares han observat i preveuen en els infants perquè ja formen part del seu repertori.

Les expectatives de desig solen estar construïdes a partir de les característiques personals dels pares i els fills, però també d'informacions indirectes, com ara altres persones, la bibliografia, els mitjans de comunicació, etc. L'origen de la majoria d'aquest tipus d'expectatives estan associades als rols prescrits socioculturalment tant per als pares com per als fills.

D'acord amb treballs previs, les expectatives parentals giren bàsicament al voltant de dos aspectes evolutius: el desenvolupament i l'aprenentatge (D'Alessio, 1990). Els nostres resultats mostren principalment expectatives de desig en relació amb l'aprenentatge d'habilitats socials, lingüístiques, psicomotrius i cognitives. Les actituds prosocials dels infants són l'aspecte que les famílies destaquen com a més importants. Consideren que els fills s'han de mostrar autònoms, serens i considerats amb els altres. També tenen expectatives de competències en relació amb aspectes lingüístics, com ara la parla o el vocabulari, i cognitives, com ara l'atenció o la persistència.

Les expectatives de desig expressades pels pares tenen diferents graus: algunes són fortament valorades, com ara l'autonomia, l'atenció i la persistència, i d'altres tenen més a veure amb les activitats, entre les quals destaquen les de tipus literari i les pràxico-constructives. Aquestes expectatives solen ser d'efecte fort, ja que comporten tota una sèrie d'actuacions parentals relacionades per promoure-les.

Quant a les expectatives predictives, se solen construir a partir d'informacions directes i objectives basades en l'observació i l'experiència pròpia. L'origen és de caire individual, és a dir, a partir de creences i concepcions del context particular. Els pares preveuen actituds, competències o activitats que ja han observat en els infants o en ells mateixos. Aquest tipus d'expectatives solen ser bastant ajustades a la realitat, perquè ja disposen d'experiències que les han anat consolidant en el temps. Aquest tipus d'expectatives solen ser d'efecte dèbil, ja que no comporten una energia addicional dels pares per promoure-les, ja sigui perquè no es valoren positivament o perquè consideren que, en ser presents en el repertori dels infants, no cal un esforç extra per promoure-les.

Aquestes percepcions parentals porten a diferenciar dos tipus d'expectatives predictives: les positives i les negatives. Les primeres són les que els pares valoren i que, per tant, afavoreixen i consoliden. Les segones tenen a veure amb aspectes menys valorats que els pares volen que els fills no mostrin. En la majoria de casos les actuacions dels pares van associades a les expectatives predictives positives i a les de desig, però no a les negatives (vegeu mapa conceptual 6.01 del capítol VI). Aquesta dinàmica s'observa en les diferents expectatives tret de la de dependència.

Els pares valoren negativament algunes expectatives predictives, com ara la dependència, i és aleshores que manifesten expectatives de desig oposades a les predictives. Si seguim amb el mateix exemple anterior, observem que les famílies expressen expectatives de desig d'autonomia afectiva per als infants que es mostren dependents. Aquests resultats deixen entreveure idees sobre el desenvolupament i la socialització en què les expectatives culturals estan relacionades amb el model independent (Greenfield i Suzuki, 1998). Aquest model, que representa principalment famílies de contextos industrialitzats, sosté la idea que l'infant és un ésser dependent que necessita seguir un procés d'enculturació que implica assolir la independència de l'acció i la relació (Bertran, 2008). Conèixer aquestes tendències parentals ens ajuda a entendre per què l'autonomia pren tanta importància en totes les famílies analitzades.

Les expectatives de desig parentals que més han manifestat les mares i el pare del nostre estudi fan referència als aspectes següents:

- Actitud (autonomia i consideració).
- Competència (actitudinal, social, lingüística, cognitiva i psicomotriu).
- Activitats (pràxico-constructiva i literària).
- Relació (interactuació).
- Referents (socials).

No totes les expectatives de desig s'han valorat positivament al final del curs en funció de l'exigència dels pares i del grau d'objectivitat de les expectatives a l'hora de construir-les i ajustar-les.

Relacionar l'estil de criança de cadascú i les expectatives manifestades quant a l'infant i en relació amb un mateix com a pare o mare

Els resultats no mostren una relació clara entre els estils de criança parentals i les expectatives manifestades per les famílies. Possiblement, tal com ja s'ha apuntat anteriorment, a escala global hi ha una tendència per part de tots els pares a mostrar harmonia en el seu estil parental, tot i que, com ja s'ha explicat en l'apartat de resultats del capítol VI, hi ha algunes diferències entre les famílies i també en funció del context d'activitat en què es troben.

Les expectatives que expressen les famílies estan relacionades amb representacions socials i aspectes vinculats a les característiques pròpies dels pares i els infants. Aquesta influència a escala social pot incidir en el fet que, malgrat les diferències existents entre les famílies, hi ha una coincidència important pel que fa a manifestar expectatives al voltant dels mateixos tòpics.

Per tant, a l'hora de treballar amb les famílies, tot i reconèixer que l'estil parental és un element important, sobretot per analitzar les pràctiques educatives, no ho és tant per predir i comprendre les expectatives parentals.

Constatar els paral·lelismes que s'estableixen entre les expectatives manifestades i els escenaris d'activitat en què els adults i els infants s'involucren

Les sessions de l'espai familiar estan estructurades perquè les famílies tinguin una estona d'activitat lliure i una altra per participar en propostes grupals. L'espai s'organitza a partir de diferents racons estables durant el curs, tot i que hi pot haver variacions. Alguns materials van canviant en funció de la sessió, com per exemple les paneres amb corrons o les ampolles plenes de líquids de diferents colors. Les educadores preparen propostes que varien sessió rere sessió. Per tant, els escenaris d'activitat en què participen les famílies estan molt relacionats amb els racons, els materials i les propostes grupals presentades.

Els resultats suggereixen que no sempre hi ha un paral·lelisme entre les expectatives expressades i els escenaris d'activitat en què participen les famílies. En analitzar les expectatives predictives dels infants, destaquen per ordre de prioritat activitats de tipus psicomotriu, artístic-plàstiques, pràxico-constructives, simbòliques, exploratòries, literàries i musicals. Els pares valoren aquestes activitats, però prioritzen les literàries i les pràxico-constructives. No semblen valorar les activitats exploratòries, possiblement perquè els infants ja les fan habitualment i hi estan molt avesats.

Les observacions permeten destacar que els escenaris d'activitat simbòlica són els més utilitzats, tot i que els pares en l'entrevista inicial no els citaven com a prioritaris ni per ells ni per als infants. Pensem que la disposició dels racons i els materials resulten molt atractius tant per a les famílies com per als infants. Aquests escenaris permeten que la díade participi de manera flexible, encabint-hi altres activitats com ara l'explorària i no només la simbòlica. Faciliten

interactuacions variades —en companyia, cooperatives o guiades— i, per tant, són més oberts que altres propostes. També són escenaris en què es promou fàcilment l'intercanvi amb els altres per configurar-los. En les valoracions finals, moltes famílies explicitaren el canvi dels infants cap a un joc simbòlic que no es plantejaven inicialment. No hem vist gaires diferències en la participació en funció de l'edat o el gènere, però sí en els tipus de jocs. Els més petits centraven part de l'activitat a explorar i imitar altres infants o adults. El més grans jugaven a un joc més elaborat amb un fil conductor i sovint implicant altres persones, sobretot adultes.

Els escenaris d'activitat literària també han gaudit d'un interès i una participació alts. Els pares destaquen la importància de llegir i mirar contes per promoure les habilitats lingüístiques en els fills. Tot i això, cal destacar que no totes les famílies que afirmen voler fomentar aquesta activitat ho fan. Els pares no destaquen el valor de mirar i llegir contes com a gaudi, com el gust de ser lector i en canvi destaquen la promoció d'habilitats lingüístiques. És possible que la pressió social influeixi més en la valoració positiva d'aquesta activitat que les pròpies concepcions. D'altra banda, s'observa que algunes famílies es mostraren cohibides a l'hora de llegir davant d'altres infants i adults, possiblement per la falta d'experiència en aquest tipus d'activitat. Observem que les actuacions parentals varien d'una díade a una altra i que hi ha relació entre les actuacions dels pares i les seves ideologies. Les famílies amb ideologies modernes o paradoxes amb tendència moderna mostren actuacions que faciliten que l'activitat esdevingui un context potencial de desenvolupament a escala afectiva, cognitiva i lingüística.

També hi ha coherència entre les expectatives i els escenaris d'activitats artísticoplàstiques. Mares, pares i infants s'han engrescat en aquestes propostes, que a l'EF són principalment en grup. Les famílies les valoren molt ja que solen ser activitats que no fan a casa i també perquè faciliten les relacions, ja que el grup està junt en un ambient distès. Hi ha moltes converses informals, observacions entre els uns i els altres, comparacions, comentaris i dubtes. En aquest sentit, les expectatives de relació manifestades per totes les famílies són coherents amb la voluntat de participar activament en les propostes grupals en què l'oportunitat d'intercanviar i compartir s'afavoreix. D'altra banda, els infants gaudeixen experimentant i sense gaires pressions per no embrutar-se. Sovint tenen autonomia en l'activitat i solen tolerar millor el fet que els pares estiguin xerrant i no estiguin tan pendents d'ells.

Els escenaris d'activitats pràxicoconstructives, tot i estar molt relacionats amb les expectatives expressades, sobretot pels pares, han estat uns dels menys utilitzats. És possible que el seu caràcter d'activitats més estructurades i en les quals cal més suport de l'adult, hagin estat un element dissuasiu. També pot haver influït el fet que la majoria de les famílies han explicat que les fomenten molt des de casa; possiblement per això tenien expectatives predictives pel que fa a aquestes activitats. És possible que, si els infants i les famílies estan molt familiaritzats amb aquestes activitats, intentin buscar altres escenaris que són més difícils de dur a la pràctica a casa. La tendència parental a l'Espai Familiar és deixar que l'infant triï lliurement l'activitat i els nens i les nenes no solen preferir aquest escenari quan els pares no els impulsen a fer-ho. Val a dir que quan els pares i els fills participen en aquest escenari, els pares solen mostrar un rol molt actiu en funció de les habilitats dels infants per donar-los pistes que els ajudin a finalitzar l'activitat correctament, ja que perceben que aquesta activitat és més formativa que lúdica i solen deixar menys marge d'actuació als fills i ser més directius.

Els resultats ens mostren que no sempre hi ha coherència entre les expectatives i els escenaris d'activitat en els quals participen les famílies en l'EF. en aquest context. Aquestes diferències estan en consonància amb les potencialitats del context i les preferències dels infants, més que amb les dels pares. Cal tenir en compte que l'EF ofereix gran varietat de propostes i que els pares i les mares deixen que els infants siguin els que triïn l'escenari. Aquestes diferències permeten ampliar les possibilitats, ajustar les expectatives o crear-ne de noves. També destaquem que hi ha concepcions diferents dels escenaris d'activitat: uns es consideren més lúdics, com ara el mòdul

psicomotriu o els racons simbòlics, i d'altres, més formatius, com ara el literari o el pràxico-constructiu.

Esbrinar si la diversificació i els canvis qualitatius que es produeixen en les pràctiques socioeducatives es reflecteixen també en modificacions de les expectatives manifestades

Les expectatives s'ajusten a les característiques de la situació i dels participants, no són estàtiques, però sí estables en el temps. A mesura que el pare i l'infant promouen petits canvis en les seves actuacions, es produeixen canvis relacionats en les percepcions dels pares. Els resultats evidencien que, en alguns casos, els pares es mostren exigents amb els resultats que esperen dels fills. El fet d'esperar canvis poc realistes es relaciona amb dificultats per valorar els canvis.

En aquest treball, els canvis a les pràctiques observades s'han reflectit d'alguna manera en les cognicions parentals, però no sempre en les expectatives. Els pares construeixen diferents graus d'expectatives. Malgrat que hi hagi canvis i que els valorin positivament, a vegades l'infant no es mostra tal com ells esperaven. Els canvis sovint necessiten temps per consolidar-se i a vegades hi ha retrocessos relacionats amb situacions en l'entorn familiar o el context. Quan les expectatives no són realistes, no es compleixen i els pares solen sentir-se decebuts ja que pensen que han fet esforços en va. En aquestes situacions, revisen les seves pròpies actuacions i les característiques dels infants i segueixen mantenint les expectatives, però s'ajusten millor als canvis que poden esperar.

D'altra banda, les observacions evidencien que les actuacions dels infants són fonamentals i que, per tant, s'han de tenir molt presents. En la majoria dels casos, els infants s'han mostrat coherents amb els desitjos dels pares. Les actuacions desitjades s'han mostrat en tots els infants però en graus diferents. Si les expectatives no han estat realistes, la valoració final no ha estat l'esperada. Pensem que és molt important un procés de reflexió per detectar el progrés i valorar el procés. Així es poden adaptar les expectatives perquè siguin ajustades a la realitat i no reptes inassolibles.

Analitzar la interacció en els contextos d'activitat a partir de la participació, el control, les metes i les estratègies utilitzades

Relacionar el tipus, el grau i el progrés de responsabilitat i el control de l'activitat que atribueix o cedeix el pare o la mare a l'infant

Els resultats ens han permès evidenciar que totes les famílies van cedint més marge d'actuació als infants amb el pas del temps, sense que l'edat dels nens i les nenes sigui un element diferenciador. Tal com ja hem assenyalat, els pares solen tenir el control en activitats de cura personal o domèstiques. Aquestes actuacions es relacionen amb concepcions sobre el rol parental i la imatge de ser o no un bon pare o mare. Aquestes rutines no s'entenen com a potencialment educatives, sinó de caire funcional. Sovint, en aquests escenaris s'infravaloren les habilitats i les competències que els fills ja tenen o poden desenvolupar. Els infants solen cedir el control als pares en aquestes situacions i mostrar-se més passius. Alguns d'ells volen participar-hi, però sovint es troben amb barreres ja sigui per falta de temps o per l'exigència dels mateixos pares. El fet d'esperar que els infants siguin autònoms en aquestes tasques no ha estat una expectativa expressada, ja que els pares perceben que encara són petits i que, per tant, això els discapaciten en aquests escenaris d'activitats.

Tot i això, en el context de l'Espai Familiar els pares troben l'oportunitat de cedir un control més gran als infants, tots els quals es mostren molt autònoms a l'hora d'escollir i iniciar les activitats en què volen participar. Aquesta distància ajuda els pares a veure els fills més competents en aspectes que no es plantejaven i a deixar-los a poc a poc més marge d'actuació.

Aquesta tendència a la protecció dels infants en determinats escenaris d'activitat de cura personal o tasques domèstiques ha estat generalitzat en totes les famílies. Aquesta tendència també es fa palesa en el nostre context sociocultural on sovint es menysvaloren les competències dels infants dificultant el dret a la plena participació en les activitats quotidianes. Aquesta constatació crea la necessitat de fer una reflexió socioeducativa al respecte i d'enginar-se mitjats per capgirar aquesta tendència.

Identificar les metes i el canvi d'intencionalitat durant les activitats conjuntes en els escenaris d'activitat

En la majoria d'escenaris d'activitat les metes se centren en l'infant i en el seu desenvolupament. S'utilitzen principalment estratègies motivacionals que animen els infants a continuar participant a l'activitat. A partir sobretot del llenguatge verbal i d'accions concretes, els pares participen a les activitats. Els infants solen ser els promotors dels canvis d'intencionalitat, principalment amb un objectiu centrat en els seus propis interessos. Entre els canvis que els pares promouen sol ser-hi el vinculat a l'estructura de la sessió, com participar en propostes grupals, o bé el relacionat amb l'hora de marxar.

Conèixer les expectatives parentals entorn de l'Espai Familiar i de la contribució que les famílies perceben que la participació en aquest context els ha aportat

Constatar en quina mesura la participació a l'espai familiar contribueix al fet que les famílies transformin les seves expectatives

Els serveis d'atenció a la petita infància han de ser de qualitat. Cal que tinguin uns objectius i uns criteris metodològics que potenciïn el desenvolupament socioeducatiu i l'aprenentatge dels infants i les famílies (Angel, 2006). L'espai familiar en què s'ha fet aquest treball s'esforça a millorar dia a dia la qualitat del servei a través de processos analítics i avaluadors, processos que Dahlberg, Moss i Pence (2005) destaquen com a imprescindibles en serveis per a la infància. D'aquesta manera, el context ha afavorit els canvis que hem observat en aquesta recerca. Els pares han valorat la seva participació en aquest servei socioeducatiu de manera molt positiva. Tots ells quan van començar a assistir-hi ho feien principalment pensant en els fills, però aviat s'adonaren que l'espai familiar no és un servei només adreçat als infants, sinó que també té cura de les famílies. Els resultats sobre les expectatives en relació amb l'E.F mostren que inicialment aquestes se centren més en els infants que en els pares, però, en canvi, en la valoració final s'equiparen.

Aquests resultats evidencien el procés de canvi, ja que, si bé inicialment els pares pensen que és un servei que pot beneficiar principalment els infants, més endavant s'adonen que també els aporta molt a ells. Inicialment, les expectatives de competència, actitud o relació dels pares no s'esmentaven, però sí que es van valorar molt positivament al final. S'observen diferències entre les famílies que ja havien participat en els cursos anteriors i les que ho feien per primera vegada, ja que les més veteranes expressaren inicialment més expectatives que les famílies de nova incorporació. Tot i això, les valoracions finals de totes les famílies mostren que s'han superat positivament les expectatives inicials.

Els canvis manifestats pels pares i contrastats amb la recerca evidencien el potencial de prevenció d'aquest tipus de serveis des d'un enfocament positiu per a la intervenció amb les famílies (Rodrigo *et al.*, 2008).

L'Espai Familiar ha contribuït als canvis observats en les expectatives, tal com les famílies ens confirmen. No és la nostra pretensió establir una causalitat entre l'espai familiar i els canvis, però sí assenyalar que l'espai hi ha contribuït. Aquest servei ha facilitat un espai de diàleg, reflexió, observació i intercanvi que ha afavorit el fet de poder crear conflictes i canvis cognitius. Alhora, les característiques del servei permeten posar en pràctica actuacions diferents del repertori habitual de cada família. L'espai familiar facilita un entorn per observar l'infant des de certa distància. Permet fer comparacions en diferents escenaris d'activitat entre altres infants i el propi fill, però també entre pràctiques socioeducatives diverses d'altres adults. És un espai que facilita posar en pràctica noves actuacions, ja que l'entorn i els escenaris d'activitat, diferents d'aquells als quals les famílies tenen accés a les seves llars, permeten trencar les dinàmiques habituals i interactuar d'altres maneres.

Les dinàmiques de grup poden afavorir les transformacions observades en les famílies i, per tant, és necessari considerar estratègies que facilitin la cohesió grupal (Riera *et al.*, 2010). Dins el grup, algunes famílies formen petits grups amb qui comparteixen més afinitats. N'hi ha altres que interaccionen amb tothom de la mateixa manera i algunes altres a les quals els costa relacionar-se. Sentir-se part del grup és un dels elements essencials perquè totes les famílies se sentin còmodes i puguin compartir l'experiència amb les altres. Atesa la diversitat de les famílies, el fet que totes se sentin acceptades és un repte que coneixen bé els professionals implicats. Durant el curs sorgeixen petits conflictes entre les famílies, ja sigui entre els adults o a causa de les actuacions dels infants. Hi ha famílies amb idees diferents de com educar els infants o amb maneres de fer molt diverses. Aquesta diversitat és un factor molt positiu per a l'aprenentatge, ja que és a partir de la diferència que els pares i les mares expliquen que es replantegen les idees, les complementen o les reforcen. Els conflictes cognitius que es creen a partir de la diversitat entre iguals facilita un procés reflexiu que permet generar oportunitats per consolidar, ajustar o modificar les pròpies creences i pràctiques socioeducatives.

Tot i això, també hi ha aspectes menys positius que cal destacar. Les famílies expliquen que l'E.F té un ideari sobre la visió de l'infant, les famílies i les pràctiques socioeducatives que copsen ben aviat, tot i que no està escrit o explicitat en la informació que reben del servei. Una mare ens explica que sap que hi ha coses que no estan ben vistes i que, per tant, no les diu ni les fa en aquest context. Sap que donar un copet al cul de la filla no serà ben rebut per les altres famílies i les educadores. Sent conscients que no és l'objectiu que les famílies tinguin un pensament únic d'acord amb l'ideari que defineix el servei, valorem positivament que els pares tinguin un marc de referència. És positiu que la mare posi de manifest que sap que allò no és el més correcte i que hagi de buscar altres estratègies que no siguin agredir l'infant, encara que sigui lleugerament. Per tant, en aquest context la mare procura no utilitzar aquest tipus d'actuació per no sentir-se rebutjada. El fet que una mare hagi de buscar altres maneres de cridar l'atenció o marcar els límits al fill dona a aquesta mare l'oportunitat de replantejar-se les seves actuacions. Possiblement, en situacions futures hi haurà més probabilitats que utilitzi una estratègia diferent per indicar a la filla que allò que ha fet no està bé. En tot cas, es promou un procés cap a pràctiques socioeducatives que valoren i respecten l'infant com a persona i alhora es dona suport a les famílies perquè reforcin i desenvolupin estratègies per així sentir-se competents i segures en la seva tasca parental.

També les famílies mateixes pressionen les altres famílies d'acord amb les seves percepcions del que s'ha de fer i del que no. Durant les observacions i les entrevistes s'evidencia que el moment de la reunió ha generat malestar a algunes famílies. La majoria dels pares van fer l'esforç de treballar l'estona de separació dels fills i van considerar que els pares que durant aquella estona jugaven amb els fills dificultaven que la resta d'infants compreguessin que aquella estona era per passar-la sense els pares a prop. Algunes famílies han explicat que a vegades altres famílies han

fet que se sentissin inexpertes, cosa que les ha incomodat. Tot i això, les dinàmiques s'han anat treballant i totes les famílies s'han sentit part del grup i amb confiança per expressar allò que senten o fan respectant altres maneres que potser no comparteixen.

Hem constatat que les famílies sovint s'observen entre si i que comparteixen dubtes però també èxits o altres informacions de manera més directa durant les reunions o de manera més informal durant la sessió. Quan els cal, també parlen amb les educadores per contrastar informacions o manifestar malestars, ja sigui en la seva vida familiar o dins del mateix servei.

L'estil d'aprenentatge de cada família és diferent. Alguns pares ens expliquen que, dins de l'espai familiar, quan han après més ha estat durant les reunions en què s'han compartit directament les experiències a partir de parlar i escoltar. Altres ens diuen que sobretot han après observant les altres famílies. Una mare ens explica que a ella el que més li facilita l'aprenentatge és escoltar. En canvi, una altra ens diu que a ella el que millor li funciona és parlar i explicar. La majoria de les famílies expliquen que és molt útil per a l'aprenentatge la combinació del moment de la reunió amb l'observació durant la resta de la sessió. D'acord amb el que les educadores ens diuen, pensem que la riquesa d'aquest servei és que, en poc temps, els pares i les mares tenen l'oportunitat d'aprendre a partir de diferents maneres que es troben fàcilment a l'abast de totes les famílies. El fet que algunes d'aquestes valorin més una estratègia que una altra ens evidencia que el format de la sessió els permet escollir i triar en funció de les seves necessitats i preferències.

Cal tenir en compte que els pares i les mares participen de nou a l'espai familiar amb el mateix fill o amb els que han nascut posteriorment i que afirmen que no només ho fan pels infants, sinó també per ells. Consideren que és un espai que els ha ajudat a canviar la seva visió de l'infant i del seu propi rol. Les expectatives en relació amb els infants canvien a mesura que també va sorgint una nova percepció del nen o la nena com a persona de ple dret i capaç.

Aquests elements ens porten a considerar la valuosa contribució de l'espai familiar a les famílies. Tot i les valoracions positives de les famílies, som conscients que hi ha altres factors que també poden haver facilitat els canvis que les famílies ens han explicat o que hem observat, però creiem que cal tenir en compte i explicitar el fet que siguin els mateixos pares i mares els que perceben que gran part del canvi s'ha produït gràcies a la seva participació en aquest servei.

26. Aportacions pràctiques de l'estudi

Aquest estudi pretén oferir alguns coneixements i orientacions als professionals que treballen amb famílies en els diferents serveis i també a les famílies mateixes. A continuació llistarem un seguit de consideracions que pensem que poden ser útils als diferents col·lectius que treballen amb infants i famílies.

- **Les expectatives no sempre es relacionen amb les pràctiques socioeducatives que les promouen.** El fet d'explicitar les expectatives no sempre suposa actuacions que hi estan relacionades. Cal una anàlisi més acurada per entendre les relacions que es poden esdevenir. Observem que les expectatives poden ser predictives o de desig. Les expectatives predictives solen anar relacionades amb pràctiques socioeducatives, sempre que es valorin positivament. Si no és així, com ara en actituds d'inconstància per part dels infants, els pares solen evitar actuacions que les fomentin i creen expectatives de desig que promouen actuacions oposades, com ara la persistència. Les expectatives de desig es poden construir a partir d'experiències personals influïdes en major o menor grau per factors socioculturals de tipus ampli. Quan la influència del context sociocultural és important en les expectatives expressades, hem observat que no sempre hi ha pràctiques socioeducatives associades, com s'ha observat en les expectatives d'autonomia manifestades per tots els pares. Els pares perceben i expliciten que l'autonomia és un aspecte positiu que cal que els fills mostrin, però sovint observem que

fomenten més la dependència, sobretot a escala afectiva. Les activitats de cura personal, domèstica i artísticoplàstica solen ser escenaris en què els pares prenen el control i deixen poc marge d'actuació als infants.

- **Les pràctiques socioeducatives parentals poden influir en el fet que un infant actui de manera diferent en funció de l'adult que l'acompanya.** S'observa que un pare i una mare poden tenir expectatives predictives diferents en relació amb un mateix fill. Alhora trobem diferències en les actuacions parentals i de l'infant en funció de si està amb la mare o amb el pare.
- **Cal que les expectatives s'ajustin a la realitat.** Hem observat que algunes expectatives parentals no s'han ajustat a les possibilitats de l'infant o a les seves actuacions. En aquests casos els pares expressen més els sentiments de frustració i valoren menys els avenços que s'han observat en els infants.
- **En quant a les actituds de protecció es constata una contradicció entre el que desitgen els pares i el que fan.** Les mares que s'han autodefinit com a més ansioses s'han mostrat més sobreprotectores. Tot i fer explícites les expectatives d'autonomia afectiva dels infants, han mostrat més actuacions que fomenten la dependència, tot i ser conscients, en alguns casos, que aquestes actituds no són favorables per al desenvolupament dels fills i les filles. Tot i això, el fet de compartir espais i reflexions amb altres famílies ha ajudat a desenvolupar més confiança en les habilitats dels infants i a mostrar actuacions que fomenten l'autonomia dels petits.
- **Les expectatives parentals se centren en aspectes socials.** Els pares principalment tenen expectatives sobre les actituds i les relacions, concretament pel que fa a l'autonomia afectiva i les interaccions dels infants. Quant a les actituds, l'autonomia afectiva, la consideració, el fet de compartir i l'ordre són les més habituals. Sovint les actituds dels pares són coherents amb les que demanen als infants, però no sempre les promouen. Els pares solen ordenar, però no implicar els fills a fer-ho. Quan els infants ho fan, no ho valoren, els passa desapercebut. És important que els professionals tinguin present que els pares i les mares, tot i que manifestin expectatives, no sempre les fomenten. La metacognició que es desplega a través de les discussions grupals ajuda a prendre consciència de les pròpies actuacions per així fer ajustaments i buscar les estratègies adequades.
- **Les expectatives, tot i mostrar certa estabilitat, varien en funció de les experiències parentals amb els infants i les creences que sostenen els pares.** Algunes expectatives es van construir o reconstruir a mesura que els pares veuen que els infants adquireixen competències. És aleshores que les expliciten i les afavoreixen.
- **Els estils d'aprenentatge de les famílies poden ser diferents i variar.** Cal tenir en consideració el fet de poder oferir oportunitats d'aprenentatge en formats diversos. El moment de la reunió amb mares i pares que es fa a l'espai familiar és molt valorat; per tant, cal afavorir dinàmiques diferents en què tothom se senti valorat i pugui fer sentir la seva veu dins el grup sense por. El tarannà d'algunes famílies fa que passin mesos sense atrevir-se a parlar o compartir. És important deixar espai i respectar les famílies, però també cal fomentar dinàmiques que ajudin a augmentar la confiança i els vincles.
- **La importància de les dinàmiques de grup.** En relació amb el punt anterior, un element clau de l'èxit que comenten les famílies és el fet de compartir espai i temps amb altres famílies; tanmateix, les característiques de les mares, els pares i els infants no sempre faciliten aquests intercanvis. Algunes propostes grupals afavoreixen aquests intercanvis de manera informal, però seria important estructurar algunes estones per facilitar els intercanvis que no es donen espontàniament i que aquests esdevinguin fonts potencials

d'aprenentatge. Totes les famílies poden aportar experiències i opinions, cal potenciar dinàmiques en què tothom se senti inclòs. Les metodologies cooperatives poden facilitar aquest propòsit.

- **Els espais familiars com a contextos de desenvolupament i aprenentatge.** Confiem que aquest estudi pugui aportar una evidència més de la potencialitat que tenen els espais familiars tenen per esdevenir un lloc d'aprenentatge i relació per a les famílies. En aquest context socioeducatiu es fa un treball de prevenció que s'inicia des d'edats molt primerenques. Les famílies senten que tenen un suport i valoren aquest context social i educatiu d'aprenentatge entre iguals per les seves característiques i potencialitats. Troben en aquest espai un temps per a si mateixes i els seus infants que els permet observar i prendre certa distància, reflexionar i aprendre amb altres famílies amb el suport de professionals. El treball continuat i supervisat dels professionals implicats permet acompanyar a les famílies, promoure relacions i aprenentatge, detectar dificultats i en alguns casos derivar a les famílies a altres professionals especialitzats. Aquest suport afavoreix que es produeixin canvis des dels moments inicials de la parentalitat. Per tant, considerem que aquest treball facilita un procés de prevenció i aprenentatge significatiu a les famílies amb infants petits.

27. Reptes i Futures línies d'investigació

Aquesta recerca ha estat una oportunitat per estudiar amb profunditat diferents famílies amb infants petits. Tot i que la finalitat de la recerca no ha estat generalitzar els resultats, sí es pretén entendre millor la realitat i extreure'n elements que permetin aprofundir en els significats compartits i construïts socioculturalment. Les famílies estudiades són úniques i les característiques de l'Espai Familiar també. Tot i així, considerem que hi ha elements comuns que poden ser útils per a altres professionals implicats amb famílies.

Hagués estat un repte el poder efectuar observacions de les díades estudiades en altres contextos diferents del de l'Espai Familiar. L'observació de situacions quotidianes a la llar o en espais de la ciutat hagués pogut aportar dades que permetessin estudiar més extensament la relació entre les expectatives parentals i les pràctiques socioeducatives en escenaris on habitualment participen les famílies.

En conseqüència, seria interessant que properes investigacions abordin algunes de les línies que apuntem tot seguit:

- Estudi longitudinal. Seria interessant poder fer el seguiment de les famílies estudiades per constatar si els canvis que s'han iniciat es consoliden o no en el temps i de quina manera.
- Recerca d'ampli abast que estudiés diferents contextos de vida dels infants.
- Les relacions. Un dels elements que destaca aquest estudi és la importància de les relacions entre iguals. Les expectatives sobre relació són molt valorades tant pels pares com pels infants. Properes línies de recerca podrien analitzar la influència de les interaccions tant entre els infants com entre els pares.
- El rol dels professionals. La ideologia del centre, l'organització, el treball en equip i les intervencions amb les famílies són un element molt important que pot passar desapercbut per la seva subtilesa. Pensem que fóra molt interessant analitzar les expectatives, els rols i les intervencions dels professionals que treballen amb famílies en aquests contextos.

Endinsar-me en les relacions entre mares, pares i infants ha estat fascinant. La complexitat que suposa aprendre de les famílies i les seves relacions és tot un repte. Considerar que l'infant, per petit que sigui, és una persona de ple dret capaç de participar en la seva pròpia vida d'acord amb les seves capacitats. Entendre que els pares i les mares creen expectatives que no sempre es relacionen amb les actuacions mostrades amb els seus fills i filles. Acceptar que les relacions són multidireccionals, que pares i infants aprenen conjuntament els uns dels altres i amb els altres. Pensem que encara són molts els reptes per anar assolint però, poc a poc, hi anirem caminant.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Referències Bibliogràfiques

Acuña, M. i Rodrigo, M.J. (1996). La organización de las actividades cotidianas de los niños. Un análisis del curriculum educativo familiar. *Cultura y educación*, 4, 19-31.

Ajuntament de Castelldefels (2009). [en línia, consultat: 22-02-10].
http://www.castelldefels.org/ca/doc_generica.asp?dogid=1365

Alcalay, L., Flores, A., Milicic, N., Portales, J. i Torretti, A. (2003). Familia y escuela. ¿Una alianza posible?. Una mirada desde la perspectiva de los estudiantes. *Psyke*, 12 (2), 101-110.

Alcalay, L., Milicic, N. i Torretti, A. (2005). Alianza efectiva familia-escuela. Un programa audiovisual para padres. *Psyke*, 14 (2), 149-161.

Allen, L. A., Yager, J. E., Funk, M. J., Levy, W. C., Tulskey, J. A., Bowers, M. T., Dodson, G. C., O'Connor, C. M. i Felker, G. M. (2008). Discordance between patient-predicted and model-predicted life expectancy among ambulatory patients with heart failure. *JAMA*, 299 (21), 2533-42.

Allinsmith, W. (1960). The learning of moral standards. A D. Miller i G. Swanson (Eds.), *Inner conflict and defence* (pp.141-176). New York: Holt.

Alonso, J. i Román, J. M. (2005). Prácticas educativas familiares y autoestima. *Psicothema*, 17 (1), 76-82.

Andolfi (1984). *Terapia familiar. Un enfoque interaccional*. Barcelona: Paidós.(1991).

Àngel, C. (2004). *Vista panoràmica de l'atenció a la petita infància dins un marc europeu*. Lliçó magistral-comiat. Universitat Autònoma de Barcelona.

Àngel, C. (2006). Visió panoràmica de l'atenció educativa a la petita infància dins un marc europeu. A F. Casas, Figuer, C. i M. González (Eds.), *Infants, drets dels infants i la seva qualitat de vida. Algunes aportacions des de la recerca psicològica a Catalunya* (pp.11-28). Girona: Documenta Universitària

Anguera, M.T (1995). Metodología cualitativa. A M.T. Anguera, J. Arnau, M. Ato, R. Martinez, J. Pascual, G. Vallejo (Eds.), *Métodos de investigación en psicología* (pp. 513-523). Madrid: Síntesis Psicología.

Anguera, M.T., Blanco, A. i Losada, J.L. (2001). Diseños observacionales, cuestión clave en el proceso de la metodología observacional. *Metodología de las Ciencias del Comportamiento*, 3 (2), 135-160.

Anolli, L. i Mantovani, S (1987). Oltre il nido. il tempo per le famiglie. A. S. Bondioli i S. Mantovani (Eds.), *Manuale critico dell'asilo nido* (pp.345-377). Milano: Franco Angeli.

Antón, M. (2003). *Serveis d'atenció a la infància de 0 a 6 anys. El cas de la ciutat de l'Hospitalet*. Tesi doctoral.Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra.

Arnaiz, V. (1994). Famílies en greu desavantatge social. Revista *In-fàn-ci-a*, novembre-desembre.

Arnaiz, V. (1996). Familias en dificultades sociales. Revista *In-fan-ci-a*, noviembre-desembre.

Aronfreed, J. (1976). Moral development from the standpoint of a general psychological theory. A J. Lickona (ed.). *Moral development and behavior* (pp.54-69). New York: Holt, Rinehart, & Winston..

Arranz, E. (2004). *Familia y desarrollo psicológico*. Madrid: Pearson Prentice Hall.

Arranz, E. i Oliva, A.(2010). La influencia del contexto familiar en el desarrollo psicológico durante la infancia y la adolescencia. A E. Arranz i A. Oliva (Eds.), *Desarrollo psicológico en las nuevas estructuras familiares* (pp.15-34). Madrid: Pirámide

- Ashmore, D. i Brodzinsky, D. (1986). *Thinking about the family: views of parents and Children*. Hinsdale, N. J.: L. Erbaum.
- Ashton, P. (1996). The concept of activity. A L. Dixon-Krauss (Ed.), *Vygotsky in the classroom: mediated literacy instructional assessment* (pp.111-124). White Plains NY: Longman.
- Bakerman, R. i Gottman, J.M. (1986). *Observing interaction: An introduction to sequential analysis*. Nova York: Cambrige University Press.
- Ballen, J. i Moles, O. (1994). *Strong families, strong schools: Building community partnerships for learning*. Washington, DC: National Family Initiative, U.S. Department of education.
- Barrantes, M. i Blanco, L. J. (2004). Recuerdos, expectativas y concepciones de los estudiantes para maestro sobre geometría escolar. *Enseñanza de las Ciencias*, 22 (2), 241-250.
- Bassedas, M. i Vila, I. (1992b). *El contexto familiar y escolar de la Zona Franca de Barcelona. Estudio empírico de las actividades*. Document no publicat. Barcelona. IMEB.
- Bassedas, M. i Vila, I. (1992c). *El contexto familiar y escolar de la Zona Franca de Barcelona. Estudio empírico de la actividad conjunta*. Document no publicat. Barcelona. IMEB.
- Bassedas, M. i Vila, I. (1992a). *El context familiar i escolar de la Zona Franca de Barcelona*. Document no publicat. Barcelona. IMEB.
- Bassedas, M., Jubete, M. i Majem, T. (2005). *Espais Familiars*. Barcelona: Rosa Sensat-Temes d'Infància.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monographs*, 4, 1-103.
- Belsky, J. (1981). Early human experience: A family perspective. *Developmental Psychology*, 17 (3), 3-23.
- Belsky, J. i Fearon, R. M. (2004). Exploring marriage-parenting typologies and their contextual antecedents and developmental sequelae. *Developmental Psychopathology*, 16, 501-523.
- Beltrán, J. (1985). *Psicología educacional*. Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia.
- Bertalanffy, L. Von (1933). *Modern theories of development: an introduction to theoretical biology*. Oxford: University Press.
- Bertalanffy, L. Von (1962). General system theory. *A critical review General Systems*, 7, 1-20.
- Bertalanffy, L. Von (1968). *General System theory: foundations, development, applications*. New York: George Braziller.
- Bertran, M. (2008). *De les expectatives a les relacions: infants, maternitat i atenció a la infància en una Barcelona diversa*. Tesis doctoral. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra.
- Bishop, A. J. i Nickson, M. (1983). *A review of research in Mathematical education. Part B. Research on the social Context Mathematics Education*. Windsor: NFER-Nelson.
- Blanco, L. J. i Barrantes, M. (2003). Concepciones de los estudiantes para maestro en España sobre la geometría escolar y su enseñanza-aprendizaje. *Relime*, 6 (2), 107-130.
- Bower, K. i Morgan, E. (2000). Great expectations? Parental participation in care. *Journal of Child Health Care*, 4 (2), 60-65.
- Bowlby, J. (1969). *El vínculo afectivo*. Buenos Aires: Paidós. (1976).
- Braun, C. (1976). Teacher expectation: sociopsychological dynamics, *Review of Educational Research*, 46, 185-212.

- Bromme, R. (1988). Conocimientos profesionales de los profesores. *Enseñanza de las Ciencias*, 6 (1), 19-29.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *La ecología del desarrollo humano*. Barcelona: Paidós. (1987).
- Brophy i Good, L. (1969). Teacher's communications of differential expectations for children's classroom performance: some behavioral data. *Jornal of Educational Psychology*, 61, 365-374.
- Brown, L. i Shrinidhi, Y. (2010). Parenting Styles: the impact on student achievement. A W. Jeynes (Ed.), *Family factors and the educational success of children* (pp. 11-36). Oxon: Routledge.
- Brullet, C. (2007). Transformacions familiars, cura dels infants i polítiques públiques. A: CIIMU Festival de la Infància. Reflexions *Jornades Festival de la Infància 2007*.
- Brullet, C. (2008). Les polítiques de suport a les famílies. El paper clau de les polítiques locals en la cooperació entre famílies, escoles i comunitat a favor de la cohesió. DEPROP. *Revista de Política Educativa Local de la Diputació de Barcelona*, 28, 12 pàgines. [en línia, consultat: 22-02-10].
http://devel.ciimu.org/uploads/20081216/politiques_suport_flies_brullet_diputacio_bibliogr.pdf
- Bruner, J.S. (1991). *Actos de significado: más allá de la revolución cognitiva*. Madrid: Alianza.
- Bugental, D.B i Grusec, J.E. (2006). Socialization processes. A W. Damon i R. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology* (6ªed., Vol.3. pp. 366-428). Hoboken, Nj : Wiley.
- Caballe, J. (1991). Expectativas racionales, competencia perfecta y comportamiento estratégico en los mercados financieros. *Investigaciones Económicas (Segunda época)*, 15 (1), 3-34.
- Cartier, M. i Gottesdiener, H. (1975). Effet de l'expérimentateur, effet du maître, réalité et illusion?. *Enfance*, 2, 219-141.
- Casas de Niños. http://www.madrid.org/dat_oeste/Casas_de.htm [en línia, consultat: 22-01-10]
- Catarsi, E. (2004). *Educazione familiare e sostegno alle funzioni genitoriali*. Firenze: Collana editoriale. Infanzia, adolescenza e famiglia.
- Ceballos, E. i Rodrigo, M.J. (1998). Las metas y estrategias de socialización entre padres e hijos, A J. Palacios, M.J. Rodrigo (Eds.). *Familia y desarrollo humano* (6ªed.). Madrid: Alianza Editorial. (2005).
- Chavkin, N. F. I González, D. L. (1995). *Foreing partnerships between Mexican American parents and the schools*. Charleston, WV, Estados Unidos: ERIC Clearinghouse on Rural Education and Small Schools. ERIC Digest 388489.
- Chi, M., Slotta, J. D., i Leeuw, N. de. (1994). From things to processes: A theory of conceptual change for learning science concepts. *Learning and Instruction*, 4 (1), 27-43.
- CIIMU, Institut d'Infància i Món Urbà (2006). *Informe de la Inclusió Social*. CIIMU - Caixa de Catalunya, 2007.
- Cohen, D.B (1999). *Stranger in the nest. Do parents really shape their child's personality, intelligence, or character?* New York: John Wiley
- Cole, M. (1996). *Cultural psychology: a once and future discipline*. Cambridge, Mass. : Belknap Press of Harvard University Press
- Coll, C i Onrubia, J.(1999). *Observació i anàlisi de les practiques d'educació escolar*. Barcelona: UOC.
- Correia, M. (2008). *Intervenciones psicoeducativas en la primera infancia y el desarrollo de habilidades relacionadas con la lectura y la escritura*. Tesi doctoral. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra.

- Cortesse, C. (2005). Learning trough Teaching. *Management Learning*, 36 (1), 87-15.
- D'Alessio, M. (1990). Social representations of childhood: an implicit theory of development. A G. Duveen i B. Lloyd (Eds.), *Social representations and the development of knowledge* (pp.70-90). Cambridge: Cambridge University Press.
- D'Andrade, R. (1987). A folk model of the mind. A D. Holland i N. Quinn (Eds.), *Cultural models in language and thought* (pp. 113-148). Nova York: Cambridge University Press.
- Dahlberg, G., Moss, P. i Pence, A. (2005). *Mas allá de la calidad en educación infantil*. Barcelona: Graó.
- Damon, W. i Phelps, E. (1989). Critical distinctions among three approaches to peer education. *International Journal of Educational Research*, 13, 9-19.
- De Febrer, V. (2007). Espais familiars a l'escola bressol. *Guix d'infantil*, 36, 31-34.
- De la Mata, M.L i Cubero, M. (2003). Psicología Cultural: aproximaciones al estudio de la relación entre mente y cultura. *Infancia y Aprendizaje*, 26 (20), 181-199.
- Denzin, N.K i Lincoln, Y.S. (1998). *Strategies of qualitative inquiry*. Thousand Oaks: CA: Sage. (2008).
- Denzin, N.K. (1970). *The research act in sociology: a theoretical introduction to sociological methods*. London: Butterworths.
- Deuch, M., Krauss, R. M. (1976). *Teorias en Psicología Social*. Buenos Aires: Paidós.
- Díaz Fouces, O. (2001). Sociologia de la traducció. *Quaderns. Revista de traducció*, 6, 63-77.
- Díaz-Aguado, M. J. (1984a). La percepción de los alumnos por el profesor: Expectativas y actitudes. A J. Beltrán Llera (Ed.). *Psicología Educativa* (Vol. I., pp. 191-213). Madrid: UNED.
- Díaz-Aguado, M. J. (1984b). Percepción del profesor por el alumno: Expectativas y actitudes. A J. Beltrán Llera (Ed.). *Psicología Educativa* (Vol I., p. 216-228). Madrid: UNED. (1987).
- Díaz-Aguado, M.J. (1997). El desarrollo moral. A J. Madruga i P. Pardo de León (Eds.), *Psicología Evolutiva*. Madrid: UNED.
- Diputació de Barcelona. DIBA (2006). *Els Espais Familiars de petita infància (0-3anys). Prexarxa d'Espais Familiars de Petita Infància*. Document marc. Barcelona: Direcció de Comunicació de la Diputació de Barcelona.
- Donabedian, A.(1980). *The Definition of Quality and Approaches to Its Assessment*. Ann Arbor, MI: Health Administration Press.
- Donovan, W.L., Leavitt, L.A. i Balling, J.D. (1978). Maternal physiological response to infant signals. *Psychophysiology*, 15, 68-74.
- Dowling, E. (1996). Marco teórico: un enfoque sistémico conjunto de los problemas educativos con los niños. A E. Dowling i E. Osborne, *Familia y escuela: una aproximación sistémica a los problemas infantiles* (pp.21-50). Barcelona: Paidós.
- Dubow, E. F., Arnett, M., Smith, K. i Ippolito, M. F. (2001). Predictors of Future Expectations of Inner-City Children: a 9-Month Prospective Study. *Journal of Early Adolescence*, 21 (1), 5-28.
- Duran, B. i Weffer, R.(1992).Immigrant's aspirations, high school process, and academic outcomes. *American Educational Research Journal*, 29 (1), 163-181.
- Eccles, J. (1983).Expectancies, values, and academic behaviors. A J.T. Spence (Ed.). *Achievement and achievement motives: Psychological and sociological approaches* (pp.75-146). Sant Francisco: W. H. Freeman.

- Entwistle, D.R. i Hayduck, I. A. (1981). Academic expectations and the school attainment of young children. *Sociology of Education*, 54, 34-50.
- Epstein, S. (1994). Integration of the cognitive and the psychodynamic unconscious. *American Psychologist*, 49, 709-724.
- Erickson, F. (1989). Métodos cualitativos de investigación sobre la enseñanza. A M. C. Wittrock (Ed.), *La investigación en la enseñanza, II. Métodos cualitativos y de observación* (pp.195-301). Barcelona: Paidós, 1986.
- Escardó, M. i Gimeno, X. (2001). La Taula Camilla. *IN-FÀN-CIA*, 123, 23-28.
- Feldman, R., Greenbaum, C.W., Mayes, L.C. i Erlich, S.H. (1997). Change in mother –infant interactive behavior: Relations to change in mother, the infant, and the social context. *Infant Behavior and Development*, 20 (2), 151-163.
- Ferrer, M. (2008). *Suport a les famílies en la primera infància. Estudi de cas d'un programa socioeducatiu*. Tesis doctoral. Universitat de les illes Balears. Palma.
- Frank, J. D. (1961). *Persuasion and healing: a comparative study of psychotherapy* (3^a ed.). Nova York: Schocken Books.(1974)
- Fuller, B. i Clarke, P. (1994). Raising school effects while ignoring culture? Local conditions and the influence of classroom, tools. Rules and pedagogy. *Review of Educational Research*, 64 (1), 119- 157.
- García, E. (1997). *Los motivos y estrategias de enseñanza-aprendizaje de las madres según sus profesiones*. Tesis doctoral. Universitat de la Laguna. Tenerife.
- Gilly, M. (1980). *Maître-élève. Rôles institutionnels et représentations*. París, PUF.
- Goldenberg, C. (1992). The limits of expectations: A case for case knowledge about teacher expectancy effects. *American Educational Research Journal*, 29 (3), 517-544.
- Goldenberg, C., Gallimore, R., Reese, L. i Garnier, H. (2001). Cause or effect? A longitudinal study of immigrant latino parents' aspirations and expectations, and their children's school performance. *American Educational Research Journal*, 38 (3), 547-582.
- Good, T. i Brophy, J. (1986). School effects. A M.C. Wittrock. *Handbook of research on teaching* (3a. ed., pp. 570-602). New York, Macmillan
- Goodnow, J. (1985). Change and variation in ideas about childhood and parenting. A I. E. Sigel (Ed.), *Parental belief systems. The psychological consequences for children*. Hillsdale, N.J : L. Erlbaum.
- Goodnow, J.J. i Collins, W.A. (1990). *Development according to parents. The nature, sources and consequences of parents' ideas*. Hillsdale: Erlbaum.
- Greenfield, P. M. i Suzuki, L.K. (1998). Cultura y desarrollo humano: implicaciones parentales, educativas, pediátricas y de Salud Mental. A W. Damon (Serie Ed.), a I.E. Sigel i K.A. Renninger, (Eds.), *Handbook of Child Psychology* (Vol. 4, pp. 1071-1080). NewYork: Wiley.
- Grinnell, R.M (1997). *Social work research i evaluation: quantitative and qualitative approaches* (5^a.ed.). Itaca: E. E. Peacock Publishers.
- Guthrie (1938). *The Psychology of human conflict: the clash of motives within the individual*. E. R.Boston: Beacon Press.
- Guibourg, I. (2006). *Calidad de la atención a la primera infancia en Ciutat Vella*. Tesis doctoral.Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra.
- Haggerty, J., Tudiver, F., Belle Brown, J., Herbert, C., Ciampi, A. i Guibert, R. (2005). Patients' anxiety and expectations. How they influence family physicians' decisions to order cancer screening tests. *Canadian Family Physician*, 51, 1658-1659.
- Haimerl, C. (2006). *Self-Fulfilling Prophecy in Self-Regulated Learning: How Quality Information About an Instructional Medium Impacts on Achievement and Satisfaciton*. Tesis doctoral. Universitat de Mannheim. Alemanya.

- Hanley-Maxwell, C., Whitne-Thomas, J. i Pagoloff, S. M. (1995). The second shock: A qualitative study of parents' perspectives and need during their child's transition from school to adult life. *The journal of the Association for Persons with Severe Handicaps*, 20, 3-15.
- Harkness, S. i Super, C. M. (1996). *Parents' cultural belief systems: Their origins, expressions, and consequences*. Nova York: Guilford Press.
- Harris, J.R. (1995). Where is the child's Environment? A group socialization theory of development. *Psychological Review*, 102 (3), 458-489.
- Harris, J.R. (2003). *El mito de la educación*. Barcelona: DeBolsillo.
- Harris, J.R. (2006). *Not two alike. Human nature and human individuality*. New York: Norton.
- Hellinger, B.(2001). *Reconocer lo que es*. Barcelona: Herder.
- Hernández, R., Fernández-Collado, C. i Baptista, P. (2006). *Metodología de la investigación*. Mexico: McGraw Hill.
- Hoffman, M. L. (1970). Conscience, personality and socialization techniques. *Human Development*, 19, 90-126.
- Hoffman, M. L. (1983). Affective and cognitive processes in moral internalization. A E. T. Higgins, D.N. Rubble i W. W. Hartup (Eds.), *Social cognition and social development: a sociocultural perspective* (236-274). Cambridge University Press.
- Holland, D. i Quinn, N. (1987). *Cultural models in language and thought*. New York: Cambridge University Press.
- Jackson, J. L. i Kroenke, K. (2001). The Effect of Unmet Expectations among Adults Presenting with Physical Symptoms. *ANN INTERN MED*, 134, 889-897.
- Jiménez Huerta, N. (2009). *Breu ressenya sobre el treball realitzat amb infants i famílies*. Document no publicat.
- Jiménez, M. (2000). *Las relaciones interpersonales en la infancia*. Málaga: Aljibe.
- Johnson, D., Johnson, R. i Holubec, E. (1999): *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Barcelona: Paidós.
- Jones, E.E. i McGillis, D. (1976). Correspondent inferences and the attribution cube: A comparative reappraisal. A Harvey, W. J. Ickes i R.F. Kidd (Eds.), *New directions in attribution research* (Vol.I, pp. 389-420). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Jussim, L. (1986). Self-fulfilling prophecies: A theoretical and integrative review. *Psychological Review*, 93, 429-445.
- Jussim, L. (1987). Interpersonal expectations in social interaction: Self-fulfilling prophecies, confirmatory biases, and accuracy (Doctoral dissertation. University of Michigan, 1987). *Dissertation Abstracts Internacional*, 48, 1845 B.
- Jussim, L. (1989). Teacher expectations: Self-fulfilling prophecies, perceptual biases, and accuracy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 469-480.
- Jussim, L. (1990). Social reality and social problems: The role of expectancies. *Journal of Social Issues*, 46, 4-34.
- Jussim, L. i Eccles, J. S. (1992). Teacher Expectations II: Construction and Reflection of Student Achievement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63 (6), 947-961.
- Jussim, L. i Harber, K. D. (2005). Teacher expectations and self-fulfilling prophecies: knowns and unknowns, resolved and unresolved controversies. *Personality and Social Psychology Review*, 9, 131-155.

- Kaldor, N. (1934). A Classificatory Note on the Determination of Equilibrium. *Review of Economic Studies*, 1, 122-136.
- Kaye, K. (1986), *La vida mental y social del bebé*, Barcelona, Ed. Paidós (1982)
- Kegendo Mutua, N. i Dimitrov, D. M. (2001). Parents' expectations about future outcomes of children with MR in Kenia: Differential effects of gender and severity of MR. *The journal of special education*, 35 (3), 172-180.
- Keller, H., Lamm, B., Abels, M., Yovsi, R. D., Borke, J., Jensen, H., et al. (2006). Cultural models, socialization goals, and parenting ethnotheories: A multi-cultural analysis. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 37 (2), 155-172.
- Kohn, M.L. (1969). *Class and conformity. A study of values*. Homewood: Dorsey Press.
- Kohn, M.L. (1976). Social class and parental values: Another confirmation of the relationship. *American Sociological Review*, 41, 538-547.
- La Casa dels Infants de Castelldefels. [en línia, consultat: 22-02-10]
http://www.castelldefels.org/ca/casainfants/doc_generica.asp?dogid=1267
- La Meison Verte. <http://www.lamaisonverte.asso.fr/> [en línia, consulta 22-01-10]
- Lacasa, P., Martín del Campo, B. i Méndez, L. (1994). Escenarios interactivos en la relación niño-adulto. A J.Rodrigo (Ed.), *Contexto y desarrollo social* (pp. 79 – 117). Madrid: Síntesis.
- Lamb, M. E. (1999). *Parenting and Child Development in "Nontraditional" Families*. Mahwah, N.J: Lawrence Erlbaum Associates.
- Lambert, W. E., Hamers, J. F. i Frasure-Smith, N. (1979). *Child-rearing values: A cross-national study*. New York: Praeger.
- Lamm, B. i Keller, H. (2007). Understanding cultural models of parenting: the role of intracultural variation and response style. *Journal of cross-cultural psychology*, 38 (1), 50-57.
- Laosa, L.M. (1982). Families as facilitators of children's intellectual development at 3 years of age. A L.M. Laosa i I.E. Sigel (Eds.), *Families as learning environments for children* (pp. 1-45). New York: Plenum.
- Lerner, R. M (1986). *Concepts and theories of human development* (2ª. ed.). New York: Random House.
- Lerner, R. M. (1991). Changing organism-context relations as the basic process of development: A developmental contextual perspective. *Developmental Psychology*, 27, 27-32.
- Lewin, K. (1936). *Principles of topological psychology*. New York: McGraw-Hill. (1966).
- Llinares, S i Sánchez, Mª V. (1990). Las creencias epistemológicas sobre la naturaleza de las matemáticas y su enseñanza y el proceso de llegar a ser un profesor. *Enseñanza*, 8, 165-180.
- López, F. i Ortiz, M. J. (2003). El desarrollo del apego durante la infancia. A F.López, I. Etxebarria, M. J. Fuentes i M. J. Ortiz (Eds.), *Desarrollo afectivo y social* (pp.41-65). Madrid: Pirámide.
- Lucas, R. (1972). Expectations and the Neutrality of Money. *Journal of Economic Theory*, 4, 103–124.
- Lucas, R. (1995). Monetary neutrality prize lecture - Nobel Prize in economics, December 7, 1995 [en línia, consultat: 22-01-10]
http://nobelprize.org/nobel_prizes/economics/laureates/1995/lucas-lecture.pdf
- Lurçat, L. (1975). Bases y condiciones de las transformaciones de los niños. *Cuadernos de Pedagogia*, 4, 32-34.

Lynne Lane, K., Stanton-Chapman, T., Roorbach Jamison, K. i Phillips, A. (2007). Teacher and Parent Expectation of Preschoolers' Behavior: Social skills necessary for success. *Topics in Early Childhood Special Education*, 27 (86), 86-97.

MacCoby, E. E. i Martin, J.A. (1983). Socialization in the context of the family: parent-child interaction (4 ed.). A E. M Hetherington (Ed.), P.H. Mussen (series Ed.). *Handbook of child psychology* (vol. 4, pp 1-102). New York: Wiley.

Macfarlane, J., Holmes, W., Macfarlane, R. i Britten, N. (1997). Influence of patients' expectations on antibiotic management of acute lower respiratory tract illness in general practice: questionnaire study. *BMJ*, 315, 1211-1214. [en línia, consultat: 22-02-10]
<http://www.bmj.com/cgi/content/full/315/7117/1211>

Madanes, C. (1982). *Terapia familiar estratégica*. Buenos Aires: Amorrortu. (2007).

Máiquez, M^a. L., Rodrigo, M^a.J., Capote, C. i Vermaes, I (2000). *Aprender en la vida cotidiana. Un programa experiencial para padres*. Madrid: Visor.

Mancuso, C. A., Rincon, M. i McCulloch (2001). Self-Efficacy, Depressive Symptoms, and Patients' Expectations Predict Outcomes in Asthma. *Medical Care*, 39 (12), 1326-1338.

Mangione-Smith, R., McGlynn, E. A., Elliott, M. N., Krogstad i P., Brook, R. H. (1999). The Relationship Between Perceived Parental Expectations and Pediatrician Antimicrobial Prescribing Behavior. *Pediatrics*, 103, 711-718.

Mangione-Smith, R., McGlynn, E. A., Elliott, M. N., McDonald, L., Franz, C. E. i Kravitz, R. L. (2001). Parent Expectations for Antibiotics, Physician-Parent Communication, and Satisfaction. *Archives of Pediatrics i Adolescent Medicine*, 155, 800-806.

Mari-Klose, P., Gómez-Granell, C., Brullet, C. i Escapa, S. (2008). *Temps de les famílies: anàlisi sociològica dels usos del temps dins de les llars catalanes a partir de les dades del Panel de Famílies i Infància*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció Social i Ciutadania. Barcelona. [en línia, consultat: 22-02-10]
<http://www.gencat.cat/benestar/secretariafamilia/TempsFamilia.pdf>

Martínez Fernández, J.R. (2007). Concepción de aprendizaje y estrategias metacognitivas en estudiantes universitarios de psicología. *Anales de psicología*, 23, 7-16.

Masino, L. L. i Hodapp, R. M. (1996). Parental educational expectations for adolescents with disabilities. *Exceptional Children*, 62, 515-523.

Maturana, H. (1995). *La realidad ¿objetiva o construida?*. Barcelona: Anthropos.

McGillicuddy-DeLisi, A.V. (1992). Parents' beliefs and children's personal social development. A I.E. Sigel, A.V. McGillicuddy-DeLisi i J.J. Goodnow (Eds.), *Parental belief systems: The psychological consequences for children* (pp. 115-142). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

McNair, J. i Rusch, F.R. (1991). Parent involvement in transition programs. *American Association on Mental Retardation*, 29, 93-101.

Medrano, C., Cortés, A. i Aierbe, A.. (2004). Los relatos de experiencias en la edad adulta: un estudio desde el enfoque narrativo. *Anuario de Psicología*, 35 (3), 371-397.

Meil, G. (2006). *Pares i fills a l'Espanya actual*. Col·lecció Estudis Socials Núm.19. Obra Social Fundació "La Caixa".

Melero, L. i Ventola, L. (1995). Importancia de los acontecimientos vitales como factores de cambio en el ciclo vital. *Aula*, 7, 165-183.

Méndez, L. i Canduela, P. (2008). Análisis de la interacción social en una familia con una hija con discapacidad intelectual. *Educatio 6. Revista de Investigación Educativa*, verano 2008, pp 7-20.

- Mercer,, J. i Chavez, D. (1990). *Families coping with disability: A study of california families with developmentally disabled children*. Sacramento, California: Department of Developmental Disabilities.
- Merton, R. K. (1948). The self-fulfilling prophecy. *Antioch Review*, 8 (2), 193-210.
- Minuchin, S. (1986). *Familias y terapia familiar*. Buenos Aires: Gedisa, 1976.
- Molina, L. (1997). *Participar en contextos de aprendizaje y desarrollo. Bases psicopedagógicas para proyectar y compartir situaciones educativas*. Barcelona: Paidós.
- Molina, L. (2001). La construcció de la identitat personal. A AAVV, *Els reptes del'Educació Infantil*, Barcelona, Institut de Ciències de l'Educació, Universitat Autònoma de Barcelona, 21-33.
- Molina, L. (2002). Participar en la pròpia vida, vols millor situació educativa?, Conferència en les *Jornades per a Educadors d'Ausona*, Vic, Document no publicat.
- Molina, L. (2003). *Activitats en el context familiar d'infants d'entre 2 i 3 anys*. Barcelona: Dpt. de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya. Document no publicat.
- Molina, L. i Blanch, S. (2006). Document de treball amb infants i famílies elaborat en el marc del Grup de Recerca en Educació Infantil (GREI) de la Universitat Autònoma de Barcelona. Document no publicat.
- Molina, L. i Jiménez, N. (1989). *La escuela infantil*. Barcelona: Paidós (1995).
- Molnár, K. (2006). *Essays on monetary policy and learning*. Tesi doctoral. Universitat Pompeu Fabra. Barcelona.
- Molnár, K. (2007). Learning with expert advice. *Journal of the Economic European Association*, 5 (2-3), 420-432.
- Monereo, C., Castelló, M., Bassols, M. i Miquel, E. (1998). *Instantànies: projectes per atendre a la diversitat educativa*. Barcelona: edicions 62.
- Moss, P. (1995). Els serveis d'atenció a la infància a Europa. A VV.AA. *Temes d'infància. Educar de 0 a 6 anys*. (Vol.2, pp.35-52). Barcelona: Rosa Sensat.
- Moss, P. i Dahlberg, G. (2008). Beyond quality in early childhood education and care- languages of evaluation. *New Zealand Journal of Teachers'Work*, 5 (1), 3-12.
- Muniesa, J. M (2007). *Anàlisi de les expectatives dels pacients candidats a artroplàstia total de genoll*. Tesi doctoral. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra.
- Muñoz, J. (2005). *Análisis cualitativo de datos textuales con Atlas.ti 5*. Barcelona:Universitat Autònoma de Barcelona. [en línia, consultat: 22- 2-10]
http://psicologiasocial.uab.es/juan/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=9&Itemid=42&lang=es
- Musitu, G., Roman, J. i Gracia, E. (1988). *Familia y Educación, Prácticas Educativas de los padres y Socialización de los hijos*. Barcelona: Labor.
- Muth, J. F. (1961). Rational Expectations and the Theory of Price Movements. *Econometrica*, 29, 315-335.
- Nardone, G. i Bolmida, M. (2008). Retrato de dos modelos de familia. A monogràfic *Família y Escuela*, L. Martí. *Cuadernos de Pedagogía*, 378, 52-56.
- Nardone, G., Giannotti, E. i Rocchi, R. (2003). *Modelos de familia: conocer y resolver los problemas entre padres e hijos*. Barcelona: Herder.

- Neuenschwander, M. P., Vida, M., Garrett, L. i Eccles, J. S. (2007). Parents' expectations and students achievement in two western nations. *International Journal of Behavioral Development*, 31 (6), 594-602.
- Nover, A., Shore, M. F., Timberlake, E. M i Greenspaan, S. I (1984). Relationship of maternal perception and maternal behavior. *American Journal of Orthopsychiatry*, 54, 111-118.
- Olson, D. R., i Bruner, J. S. (1996). Folk psychology and folk pedagogy. In D. R. Olson i N. Torrance (ed.). *The Handbook of Education and Human Development* (pp. 9-27). Oxford: Blackwell.
- Palacios J. I Gonzalez, M. M. (1998). La Estimulación Cognitiva en las Interacciones Padres-Hijos. A M.J. Rodrigo y J. Palacios (Eds.). *Familia y desarrollo humano* (pp. 277-296). Madrid: Alianza. (2005).
- Palacios, J, Moreno, M.C i Hidalgo, M.V. (1998). Ideologías familiares sobre el desarrollo y la educación infantil. A M.J. Rodrigo y J. Palacios (Eds.). *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza. (2005).
- Palacios, J. (1987). Las ideas de los padres sobre sus hijos en la investigación evolutiva. *Infancia y aprendizaje*, 39-40, 97-111.
- Palacios, J. (1988a). *Las ideas de los padres sobre la educación de sus hijos. Un estudio sobre la realidad andaluza*. Sevilla: Instituto de Desarrollo Regional de la Universidad de Sevilla.
- Palacios, J. (1988b). Ilusiones en la educación de padres, *Actas II Jornadas Andaluzas de Escuelas de Padres*, Sevilla (19-28): Consejería de Educación y Ciencia de la Junta de Andalucía.
- Palacios, J. (2003). La familia y su papel en el desarrollo afectivo y social. A F.López, I. Etxebarria, M.J. Fuentes i M.J. Ortiz (Eds.). *Desarrollo afectivo y social* (pp.267-284). Madrid: Pirámide.
- Palacios, J. i Moreno, M^a. C. (1994). Contexto familiar y desarrollo social, A M. J. Rodrigo (Ed.). *Contexto y desarrollo social* (pp.71-89). Madrid: Síntesis.
- Palacios, J., Gonzalez, M.M i Moreno, M.C. (1992). Stimulating the child in the zone of proximal development: the role of parents' ideas, a I.E. Sigel, A.V. McGillicuddy-DeLisi i J. J. Goodnow (eds.). *Parent Belief Systems. The psychological consequences for children* (pp.71-94). Hillsdale, N.J: Lawrence Erlbaum Associates.
- Palacios, J.i Rodrigo, M. J. (Eds.) (1998). *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza. (2005).
- Parke, R. D. (1988). Families in life-span perspective: a multilevel developmental approach, a E. M. Hetherington, R. M. Lerner i M. Perlmutter (Eds.). *Child development in life-span perspective* (159-190). New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Parke, R.D. (1978). Parent-infant interactions: progress, paradigms and problems. A G.P Sackett (Ed.), *Observing Behavior: Theory and applications in mental retardation* (Vol.I, pp.69-94). Baltimore. Md: University Park Press.
- Patino, M. (2008). L'experiència de treball en xarxa dels Espais Familiars de Petita Infància de la província de Barcelona. Ponència presentada en el marc de les *Jornades Internacionals d'Espais Familiars de la Petita Infància*. Barcelona.
- Pelegrí, M. (2010). L'aventura de la Maison Verte. *Espais Familiars*, 0, 46-47.
- Pérez Serrano, G. (1998). *Investigación cualitativa. Retos e interrogantes. II. Técnicas y análisis de datos*. Madrid: La Muralla.
- Pinto, V. (1996). La escuela como contexto de enseñanza/aprendizaje. A R. A. Clemente i C. Hernández (Ed.), *Contextos de desarrollo psicológico y educación* (pp.199-232). Málaga: Ediciones Aljibe.

Pourtois, J.P i Desmet, H. (2006). *La educación implícita: socialización e individualización*. Madrid: Popular.

Preescolar na Casa.Educar en familia (2009). [en línea, consultat: 22-01-10]

<http://www.preescolarnacasa.org/castellano/quehacemos.php>

Pridham, K., Krolikowski, M., Mussatto, K., Harrison, T., Fedderly, R. i Winters, J. (2008). *Parents' Expectations During the First Year Concerning an Infant*. Poster presented at the annual meeting of the XVth Biennial International Conference on Infant Studies. 2008-10-29 [en línea, consultat: 28-03-10]

http://www.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/2/5/3/7/p125371_index.html

Pujadas, J. J., Comas d'Argemir D. i Roca J. (2004). *Etnografia*. Barcelona: Editorial UOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya.

Ramirez, M.A. (2005). Padres y desarrollo de los hijos: prácticas de crianza. *Estudios pedagógicos*, 31 (2), 167-177.

Rao, J. K., Weinberger, M.i Kroenke, K. (2000). Visit-Specific Expectations and Patient-Centered Outcomes: A Literature Review. *Archives of Family Medicine*, 9, 1148-1155.

Riba, C. (2007). *La metodologia qualitativa en l'estudi del comportament*. Barcelona: UOC.

Richardson, J. (2004). What Patients Expect From Complementary Therapy: A Qualitative Study. *American Journal of Public Health*, 94 (6), 1049-1053.

Riera, M.A i Ferrer, M (2003). Nous programes socioeducatius adreçats a la millora de les relacions parentals en els primers anys de vida. *Educació i Cultura*, 16, 113-125.

Riera, M.A, Ferrer, M., Ribas, A. i Hernández, M. (2010). *La intervención Grupal con Familias en la Primera Infancia*.(8ªed.). Focad. Formación continuada a distancia. Consejo general de Colegios Oficiales de Psicólogos.

Rivera, M. i Milicic, N. (2006). Alianza Familia-Escuela: Percepciones, creencias, expectativas y aspiraciones de padres y profesores de enseñanza general básica. *Psyke*, 15 (1), 119-135.

Rodrigo, M. J. (1985). Las teorías implícitas en el conocimiento social. *Infancia y aprendizaje*, 31-32, 145-156.

Rodrigo, M. J. (2001). Pautas familiares de riesgo y su influencia sobre el desarrollo infantil. *BSCP Can Ped*, 26 (1), 1-4.

Rodrigo, M. J. i Triana, B. (1996). Parental beliefs about children development and parental inferences about actions during child-rearing episodes. *European Journal of Psychology of Education*, 9 (1), 55-78.

Rodrigo, M. J., Rodríguez, A. i Marrero, J. (1993). *Las teorías implícitas*. Madrid:Visor.

Rodrigo, M.J i Acuña, M. (1998). El escenario y el currículum educativo familiar. A M.J. Rodrigo y J. Palacios (Eds.). *Familia y desarrollo humano* (pp.261-275). Madrid: Alianza. (2005)

Rodrigo, M.J i Palacios, J. (1998). Conceptos y dimensiones en el análisis evolutivo-educativo de la familia. A M.J. Rodrigo y J. Palacios (Eds.). *Familia y desarrollo humano* (pp.45-67). Madrid: Alianza. (2005).

Rodrigo, M.J., Máiquez, M.L., Martín, J. C. i Byrne, S. (2008). *Preservación familiar. Un enfoque positivo para la intervención con familias*. Madrid: Psicología Pirámide.

Roethlisberger, E.J. i Dickson, W. J. (1939). Management and the worker: An account of a Research Program Conducted by the Western Electric Company, Hawthorne works. Chicago, Cambridge, MA: Harvard University Press.

Roethlisberger, F.J. i Dickson, W.J. (1939). *Management and the Worker*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.

- Rogoff, B. (1993). *Aprendices del pensamiento, el desarrollo cognitivo en el contexto Social*. Barcelona: Paidós.
- Rogoff, B. (1995). Observing sociocultural activity on three planes: participatory appropriation, guided participation, and apprenticeship. A J.V. Wertsch, P. Del Río, A. Alvarez (Eds.), *Sociocultural studies of mind* (pp. 139-164). New York: Cambridge University Press.
- Rommetveit, R. (1955). *Social norms and roles*. Minneapolis, Minn.: University of Minnesota Press.
- Ros, M. (1988). La percepción de la interacción y el juego de la expectativa. A C. Huici, *Estructura y procesos de grupo* (Vol. II, pp. 191-213). Madrid: UNED.
- Rosenthal, R., Jacobson, L. (1968). *Pygmalion en la escuela expectativas del maestro y desarrollo intelectual del alumno*. Madrid: Marova. (1980).
- Rouchouse, J.C (1981). Éthologie humaine. Analyse des situations de contact entre enfants de 6 à 30 mois. *Enfance*, 4-5, 271-288.
- Sameroff A.J, Seifer R i Barocas R (1987). Intelligence quotient scores of 4-year-old children: social environmental risk factors. *Pediatrics* ; 79, 343-350.
- Sameroff, A. J. (1983). Developmental systems: context and evolution. A W. Kessen (Ed.), History, theory and methods, vol.I de P.H. Musen (Ed.), *Handbook of child psychology* (pp.237-294). New York : Wiley.
- Sameroff, A. J. i Chandler, M. J. (1975). Reproductive risk end the continuum of caretaking casuly. A F. Horowitz (Ed.), *Review of Child Development Research* (Vol. 7, pp 187-244). Chicago: Chicago University Press.
- Sameroff, A.J (1998). Environmental Risk Factors in Infancy. *Pediatrics*, 102 (5), 1287-1292.
- Sánchez Aranda, J.J. (2005). Análisis del contenido cuantitativo de medios. A M.R. Berganza i J. A. Ruiz (Eds.), *Investigar en comunicación* (pp.207-228). Madrid: McGraw Hill.
- Santrock, J.W. (1992). *Desarrollo infantil* (11ª.ed.). Mexico: McGraw-Hill.(2007)
- Santrock, J.W. (2006). *Psicología del desarrollo. El ciclo vital* (10ª.ed). España: Mc-Graw Hill.
- Sanvisens, A. (1972). Métodos educativos. *Revista Española de Pedagogía*, 118, 137-168.
- Schaefer, E.G. (1987). Parental modernity and child academic competence: Toward a theory of individual and societal development. *Early Child Development and Care*, 27, 373-389.
- Schaffer, H. R. (1989). *Interacción y socialización*, Madrid: Aprendizaje Visor, 1989.
- Schaffer, H.R. i Crook C.K. (1981). El papel de la madre en el desarrollo social temprano. *Infancia y aprendizaje*, 15, 19-37.
- Sears, R.R.; E. Maccoby H.i Levin (1963). *Pattern of child rearing*. New York: Harper.
- Seidl-de-Moura, M.L., Lordelo, E., Vieira, M.L., Piccinini, C.A., Oliveira, J., Colina Magalhães, C.M., Ramos Pontes, F.A, Salomomão, N. M. i Rimoli, A. (2008). Brazilian mothers' socialization goals: Intracultural differences in seven Brazilian cities. *International Journal of Behavioral Development*, 32 (6), 465-472.
- Serra, E., González, A. i Oller, A. (1989). *Desarrollo adulto: sucesos evolutivos a lo largo de la vida*. Barcelona: Grupo Editor Universitario.Shweder.
- Seyfarth, J., Hill, J.W., Orelove, F., McMillan, J. i Wehman, P. (1985). Factors influencing parents' vocational aspirations for their retarded children (Tech. Rep.). Richmond: Virginia Commonwealth University Rehabilitation Research and Training Center.
- Shweder, R. A. (1990). *Cultural psychology: essays on comparative human development*. New York: Cambridge University Press.

- Sierra, P., Giménez, P. i Herranz, P. (2002). Familia y desarrollo psicosocial. A Herranz P. Herranz i P. Sierra (Eds.), *Psicología Evolutiva I* (Vol.II, pp.114-156).
- Sigel, I. E. (1985). A conceptual analysis of beliefs. A I.E. Sigel (Ed.), *Parental belief systems. The psychological consequences for children* (2a. ed., pp. 433-456). Hillsdale: Erlbaum.
- Sigel, I. E. (1985). *Parental belief systems. The psychological consequences for children*. Mahwah, N. J: L. Erlbaum.
- Snow, R. E.(1969). Unfinished pygmalion. *Contemporary Psychology*, 14, 197-199.
- So, D. W. (2002). Acupuncture Outcomes, Expectations, Patient-Provider Relationship, and the Placebo Effect: Implications for Health Promotion. *American Journal of Public Health*, 92, 1662-1667.
- Solé, I. (1997). Les pràctiques educatives com a contextos de desenvolupament. A C. Coll, M. Miras, J. Onrubia i I. Solé. *Psicologia de l'Educació* (pp.159-242). Barcelona. Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya.
- Steinberg, L., y Silk, J. S. (2002). Parenting adolescents. A I. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting. Vol. I. Children and parenting* (pp. 103-134). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Strauss, A. i Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory*. London: Sage.
- Subirats, J. (2005). Ponència Nous temes, noves famílies, noves relacions. A *Jornades Reflexió i intercanvi de professionals de l'educació infantil*. Mataró. Xarxa d'Atenció Municipal a la Petita Infància de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona i Ajuntament de Mataró.
- Subirats, J., Brugué, Q. i Gomà, R. (2002). Ponència Las políticas contra la exclusión social como palanca de transformación del Estado. A *Congreso Internacional del CLAD sobre la Reforma del Estado y de la Administración Pública*. Centro Latinoamericano de Administración para el Desarrollo (CLAD). Lisboa. [en línia, consultat: 22-01-10]
<http://www.clad.org/fulltext/0044535.pdf>
- Suizzo, M. A. (2002). French parents' cultural models and childrearing beliefs. *International Journal of Behavioral Development*, 26, 297-307.
- Suizzo, M.A. (2004). French and american mothers' childrearing beliefs: stimulating, responding and long-term goals. *Journal of cross-cultural psychology*, 35 (5), 606-626.
- Teixidó, J. (1995). *Percepcions i expectatives entorn dels directors de centres escolars*. Tesis doctoral. Bellaterra: Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra.
- Tempo per le famiglie (2010) [en línia, consultat: 26-02-10].
http://www.comune.milano.it/portale/wps/portal/CDM?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/wps/wcm/connect/ContentLibrary/ho%20bisogno%20di/ho%20bisogno%20di/Nidi%20e%20Scuole_Iniziativa%20educative_Tempo%20per%20le%20famiglieicategId=com.ibm.workplace.wcm.api.WCM_Category/IT_CAT_Bisogni_11_06/be7da500446e01b5bb17bbd36d110d8a/falseicateg=IT_CAT_Bisogni_11_06itype=content
- Terradellas, M.R. (2007). Ponència Noves famílies, nous estils educatius?. A *Jornades Famílies que eduquen*. Reflexions jornades festival de la infància (pp.43-44). Barcelona : CIIMU institut d'infància i món urbà..
- Terradellas, M.R. (2008). Ponència Perspectiva ecològica del desenvolupament humà. A *Jornades Plèiedes "Temps de Família"*. Bellaterra, Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Thiabaut, J.W. i Kelley, H.H. (1959). *The social psychology of groups*. New York: John Wiley & Sons.

- Thomas, W. I. (1928). *The Child in America: Behavior Problems and Programs*. New York: Alfred A. Knopf.
- Thorndike, R. L. (1968). Review of Rosenthal, R. Jacobson, L. Pygmalion in the Classroom. *American Educational Research Journal*, 5, 708-711.
- Tójar, J.C. (2006). *Investigación cualitativa. Comprender y actuar*. Madrid: La Muralla.
- Tomasello, M., Kruger, A. C. i Ratner, H. (1993). Cultural Learning. *Behavioral Brain Sciences*, 16 (3), 495-511.
- Tonucci, F. (2004). *Quan els infants diuen prou!*. Barcelona: Graó.
- Topping, K. (2001). *Peer Assisted Learning. A Practical Guide for Teachers*. Cambridge, MA: Brookline Books.
- Topping, K. i Ehly, S. (1998). *Peer Assisted Learning*. Mahwah, NJ i London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Torff, B. i Sternberg, R. J. (2004). *Understanding and Teaching the intuitive Mind*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Travesset, M. (2008). *La pedagogía sistémica. Fundamentos y prácticas*. Barcelona: Graó, 2007.
- Triana, B. (1991). Las concepciones de los padres sobre el desarrollo: Teorías personales o teorías culturales. *Infancia y Aprendizaje*, 54, 19-39.
- Triana, B. (1993). Las teorías implícitas de los padres sobre la infancia y el desarrollo. A M. J. Rodrigo, A. Rodríguez, i J. Marrero, J. (Eds.), *Las teorías implícitas. Una aproximación al conocimiento cotidiano* (pp. 203-242) Madrid: Visor.
- Triana, B. i Rodrigo, M.J. (1985). El concepto de infancia en nuestra sociedad: una investigación sobre teorías implícitas de los padres. *Infancia y aprendizaje*, 31-32, 157-171.
- Vigotski, L. S. (1979). *El desarrollo de los procesos psicológicos superiores*. Barcelona: Crítica.
- Vila i Basesdes (1994). Actividades en el contexto familiar y percepción de las capacidades infantiles, *Infancia y aprendizaje*, 17 (2), 59-70.
- Vila, I. (1998). *Familia, escuela y comunidad*. Barcelona: Horsori.
- Vila, I. (2000). Los nuevos contextos de crianza. *Infancia y Aprendizaje*, 19, 3-21.
- Viure en família (2008). L'Espai de Mar: reuniex un projecte singular. *Viure en família*, 36-37.
- Vosniadou, S. (1994). Capturing and modelling the process of conceptual change. *Learning and Instruction*, 4 (1), 45 - 69.
- Wallon, H. (1930). *L'Évolution psychologique de l'enfant*. Paris: Armand Colin. (1941)
- Wallon, H. (1942). *De l'acte al pensament*. Vic: Eumo editorial (1999).
- Wallon, H. (1965). *Los orígenes del carácter en el niño: los preludios del sentimiento de personalidad*. Buenos Aires: Editorial Lautaro.
- Webb, S. i Lloyd, M. (1994). Prescribing and referral in general practice: a study of patients' expectations' and doctors' actions. *British Journal of General Practice*, 44, 165-169.
- Welch, E., Fees, B. i Murray, A.D. (2004). *Parent-toddler play interaction and its relation to the home environment*. URC, 2. [en línea: 22-02-2010] <http://www.kon.org/urc/welch.html>
- Wells, G. (2001). *Indagación dialógica. Hacia una teoría y una práctica socioculturales de la educación*. Barcelona: Paidós.

Welshchen, I., Kuyvenhoven, M., Hoes, A. i Verheij, T. (2004). Antibiotics for acute respiratory tract symptoms: patients' expectations, GPs' management and patient satisfaction. *Family practice*, 21 (3), 234-237.

Winnicott, D.W. (1960). The theory of the parent-infant relationship. *The international journal of psychoanalysis*, 41, 585-595.

Wittrock, M. C. (1989). *La investigación de la enseñanza, II. Métodos cualitativos y de observación*. Barcelona: Paidós Educador.

Wyman, P. A., Cowen, E. L., Work, W. C., i Kerley, J. H. (1993). The role of children's future expectations in self-system functioning and adjustment to life stress: A prospective study of urban at-risk children. *Development and Psychopathology*, 5, 649-661.

Zapata, R.; Cano, A. i Moyá, J. (2002). Tareas del desarrollo en la edad adulta. *Psiquis*, 23 (5), 185-197.

ANNEXOS

Escola d'Escoll

Servei educatiu municipal
d'infants d'1 a 3 anys

- Els infants**
 Aprendre jugar i descobrir
 tot el que els envolta mitjançant
 les seves experiències.
- Els educadors/es**
 Ser les responsables de l'entorn i l'educació dels
 infants a l'escola, cosa que fan de manera
 conjunta amb les famílies.
- Les famílies**
 Les mares i papes participen en el Projecte Educatiu
 de l'escola i hi són molt implicades.
- Què ofereix l'escola**
 Unes relacions de confiança i col·laboració entre les
 famílies i els educadors/es perquè transcorrin
 moments educatius dels infants.
 Horaris diversos per veure
 el treball dels infants i poder
 complir els seus projectes
 en funció de les necessitats
 dels infants i de les
 famílies.

Espai Familiar

Servei educatiu municipal
per a infants de 3 a 6 anys i les seves famílies

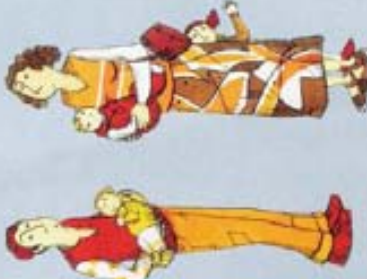
- Els infants**
 14 participants acompanyats d'alguna
 persona adulta del seu medi familiar.
 Juguen sense por, en un espai preparat
 per divertir-se i aprendre fent activitats que els interessin.
- Les famílies**
 Poden jugar amb els infants, poden observar-los i veure
 els seus progressos.
 La unitat de treball és un temps per participar "en grup"
 i compartir les experiències d'educar els seus fills i filles.
- Què ofereix**
 Professionals amb qui parlar sobre l'educació i la creació
 de les criatures.
 Horaris de matí i de tarda.
 Els grups d'Espai Familiar es troben 2 vegades per setmana.

Espai Nadó

Servei educatiu municipal per a famílies amb nadons,
durant el primer any de vida

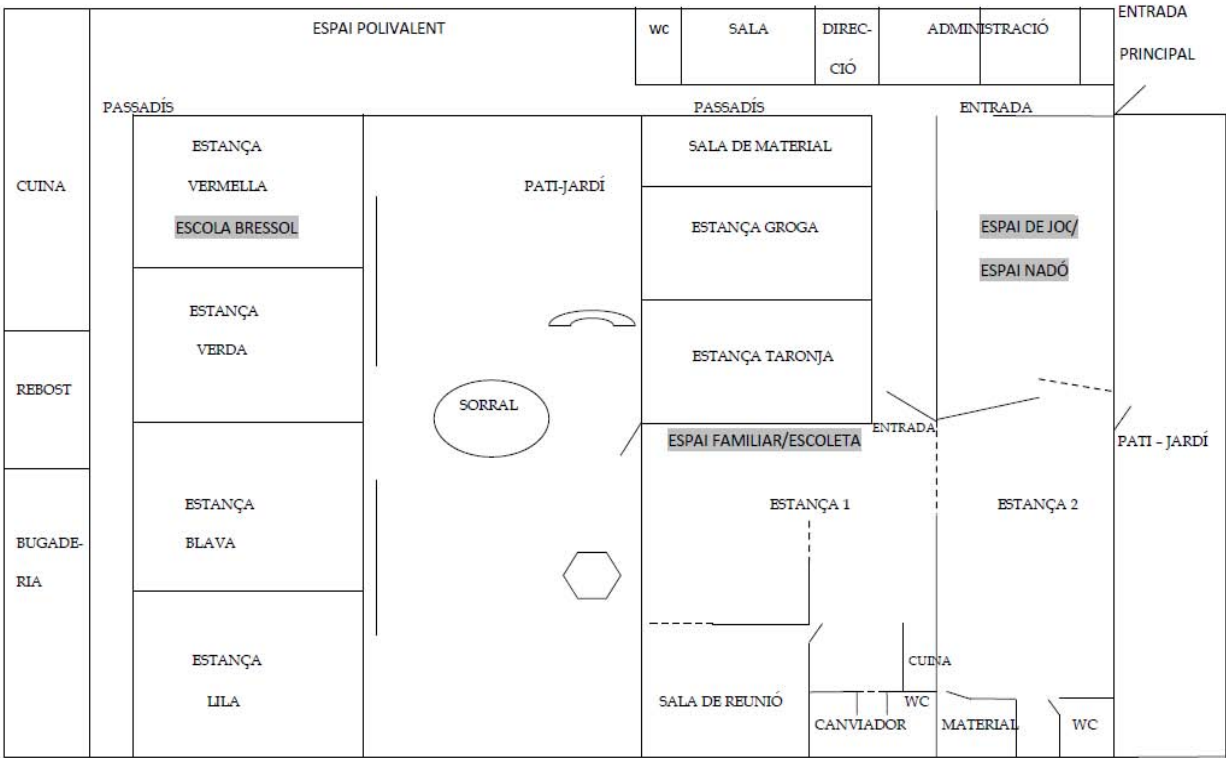
- Ser mare i ser pare**
 El coneixement del fill o de la filla és una experiència
 essencial que ha de permetre al pare i a la mare
 establir una relació amb el nadó.
 Les famílies reben informació sobre l'aspecte físic, les
 seves necessitats i com cuidar-les.
 La seva experiència és única, però a vegades es troben
 dubtes que fer.
- Què ofereix**
 Les vegeles i les famílies que comparteixen la seva experiència,
 els dubtes i les preguntes amb altres mares i papes
 que estan vivint la mateixa etapa.
 Les vegeles ofereixen un espai segur i ben treballat i
 ben coordinat.
 Professionals amb qui
 parlar de la creació i
 educació del nadó.
 Horaris de matí i de tarda.
 Els grups d'Espai
 Nadó es troben una
 vegada per setmana.

Can Vinader
Rambla Blas Infante, 10
08860 Castelldefels

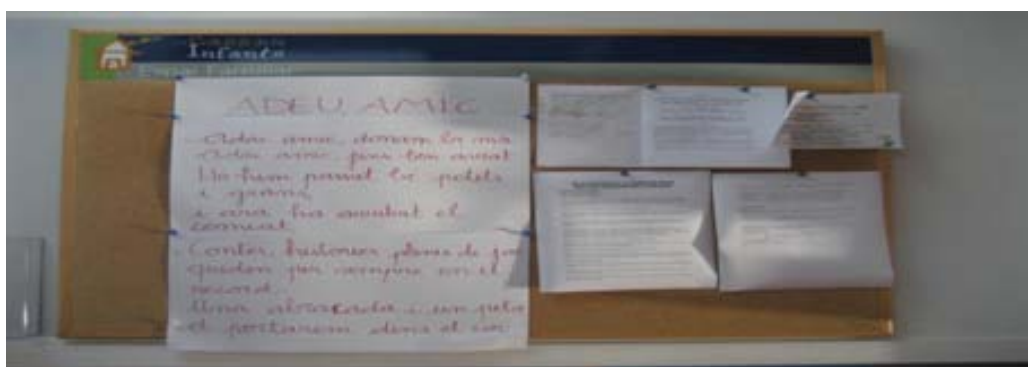

Annex núm.3. Plànol de la Casa dels Infants de Can Vinader a Castelldefels 2006-2007

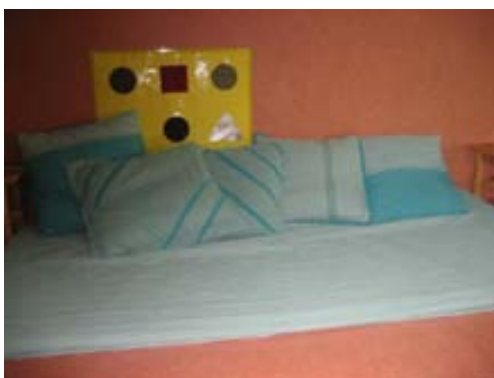
Annex núm. 4. Fotografies dels diferents espais i racons (2006-2007)

Estança 1

Annex núm. 4. Fotografies dels diferents espais i racons (2006-2007)

Estança 2

Annex núm. 4. Fotografies dels diferents espais i racons (2006-2007)

Sala de moviment

Racó de la cuina

GUIÓ A UTILITZAR DURANT L' ENTREVISTA

Recull de preguntes obertes i generals de l'entrevista

- Pensant en l'infant (Nom de l'infant), què en diries d'ell/-a? (Com el veus? Com és?)
 - Com s'entreté?
 - Participa en les tasques personals?
 - Participa en les tasques de casa?
- Com et descriuries a tu com a mare? (caràcter, manera de fer...)
 - Penses que pots participar d'alguna manera en la forma de ser o d'actuar de l'infant? I la teva parella?
 - Penses que pots participar en el seu aprenentatge? I la teva parella?
 - Tu has après, o creus que pots aprendre, alguna cosa de l'infant o de la relació amb ell/a? I la teva parella?
 - Penses que aquesta etapa és com imaginaves?
- Què esperes trobar a L'Espai Familiar?
 - Saps què és, que s'hi fa i com funciona?
 - Com et sembla que es comportarà a l'espai?

Recull de preguntes obertes i concretes de l'entrevista

BLOC 1 : ROL DE MARE/PARE-PERCEPCIÓ DE L' INFANT

- Idees i percepcions sobre l'infant i el pare/mare
 - Actituds dels pares i l' infant
 - Expectatives sobre l' infant i un/-a mateix/-a
 - Expectatives sobre les pròpies competències
-
- Pensant en la/el *infant* (Nom de l'infant), què en diries d'ell/-a? (Com el veus? Com és?)
 - Com et descriuries a tu com a mare? (caràcter, manera de fer...)
 - Penses que tu pots participar d'alguna manera en la forma de ser o d'actuar de l'infant?
 - Penses que pots participar en el seu aprenentatge?
 - Tu has après, o creus que pots aprendre, alguna cosa de l'infant o de la relació amb ell/a
 - Penses que aquesta etapa és com imaginaves?

BLOC 2: ACTIVITATS

- Idees i percepcions
- Actituds i estimulació dels pares i l' infant
- Expectatives sobre l' infant i les seves competències

- Habitualment, com s'entreté o juga el/la infant (dir el nom)?
 - Ho fa per iniciativa pròpia?
 - Habitualment s'entreté sol o amb algú altre?
 - Penses que hi jugarà o ho podrà fer aviat? (alguna activitat)
 - Amb què penses que serà capaç d' entretenir-se o jugar aviat?
 - Hi ha alguna activitat/joc que t'interessi i intentis que el/la infant (dir el nom) aprengui (o faci)?

- Participa en tasques personals?
 - A l' hora de menjar, desvestir-se, vestir-se, rentar-se, pentinar-se..., sol fer- ho sol/-a o l' ajudes?

- Participa en tasques de casa?
 - Deixes que participi en les feines de casa, com per exemple posar la rentadora, netejar...?

- Teniu relació amb altres adults i infants?

BLOC 3 : L' ESPAI FAMILIAR

- Idees i percepcions envers l'Espai Familiar
- Expectatives sobre l'Espai Familiar i les seves possibilitats

- Què esperes trobar a L'Espai Familiar?

- Saps què és, que s'hi fa i com funciona ?

- Com et sembla que es comportarà l'infant (nom) a l' EF?
 - Per què has triat participar (assistir, venir) en l'Espai Familiar?
 - Quines activitats t' agradaria trobar-hi?
 - Quin moment de l' espai penses que us agradarà més?
 - Com viureu la separació a l'hora de la reunió?
 - Què esperes de les reunions ?
 - Com penses que actuarà l' infant amb els altres infants i educadores?
 - Què n'esperes de les educadores de l' espai?
 - Què penses que us pot aportar com a pares l'espai familiar? I al vostre fill?
 - D'aquí a final de curs, quins canvis, millores o aportacions penses o t' agradaria que hi hagués amb l'infant? I amb tu

Annex núm. 6. Graelles de codificació resultants família 1

CODES-PRIMARY-DOCUMENTS-TABLE
 HU: [K:Test/Categoritzacions Atlas. ii Atlas ti analisi/Categoritzacions tesi Atlas hpr6]
 Code-Filter: Code Family "Entrevistes i observacions" [521]
 PD-Filter: Primary Doc Family "Mariona anàlisis" [8]
 Quotation-Filter: All [93]

RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 1 (Mariona)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)						Conduïtes observades en		
	Inicial	Final	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant
.01.02.02E_ temps i energia	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
.01.02.03E_ conciliació vida laboral i familiar	2	1	0	0	0	0	0	0	0		
.01.02.04E_ oci	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
.01.02.05E_ Canvi de la visió de l'infant	2	0	0	0	0	0	0	0	0		
.01.02.06E_ maternitat/paternitat viscuda en positiu	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.01.02_ Canvis que suposa la maternitat/paternitat	6	3	0	0	0	0	0	0	0		
.01.03.01E_ influència genètica	2	0	0	0	0	0	0	0	0		
.01.03.02E_ influència social i cultural	3	0	0	0	0	0	0	0	0		
.01.03_Desenvolupament dels fills	5	0	0	0	0	0	0	0	0		
.01.04.01E_ anomena idees sobre l'educació en relació als fills/es	10	2	0	0	0	0	0	0	0		
.01.04.01O_ mostra conductes o fa comentaris que evidencien idees sobre l'educació en relació als fills/es	0	0	0	1	0	0	0	0	1		
.01.04_Criteris educatius	10	2	0	1	0	0	0	0	1		
.01.05 Values	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.01.CR_CREENCES (E-27/OM-1)	21	6	0	1	0	0	0	0	1		
.02.01.01O_M/P esmenta/mostra/promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat en relació amb l'infant	0	0	2	1	0	0	2	1	6	6	
.02.01.02O_M/P esmenta/mostra/promou aspectes o maneres de fer que dificulten mostres d'afectivitat en relació amb l'infant	0	0	1	1	0	0	0	0	2	2	
.02.01.03O_M/P infant mostra/promou maneres de fer que denoten afectivitat	0	0	0	1	0	1	0	0	2		2
.02.01.04O_M/P infant mostra maneres de fer que dificulten mostres d'afectivitat en relació amb M/P	0	0	0	0	0	0	1	0	1		1
.02.01.05O_M/P infant es mostra afectuós amb un altre infant	0	0	0	0	0	1	0	0	1		1
.02.01.06O_M/P infant està sentat o a sobre la M/P	0	0	2	1	0	1	2	0	6		6
.02.01.07O_M/P es situa a poca distància de l'infant	0	0	4	1	1	0	1	0	7	7	
.02.01.08O_M/P es situa a distància de l'infant	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	
.02.01_Afectivitat	0	0	9	6	1	3	6	1	26	16	10
.02.02.01E_M/P expressa la intenció de promoure contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants (P/M)	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
.02.02.01O_M/P promou contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants	0	0	2	1	1	0	0	0	4	4	
.02.02.02E_M/P esmenta la intenció de promoure intercanvis entre altres adults i el seu/-va fill/-a (P/M)	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
.02.02.02O_M/P promou intercanvis entre altres adults i el seu/-va fill/-a (P/M)	0	0	1	1	0	0	0	0	2	2	
.02.02.05O_M/P estableix contactes amb altres infants	0	0	3	2	2	1	0	1	9	9	
.02.02.06O_M/P deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres infants	0	0	0	0	0	3	1	1	5	5	
.02.02.07O_M/P estableix contactes amb altres adults	0	0	3	2	1	1	1	1	9	9	
.02.02.08E_M/P esmenta dificultats de l'infant a l'hora d'establir intercanvis entre altres adults i el seu/-va fill/-a	2	0	0	0	0	0	0	0	0		
.02.02.09O_M/P deixa passar oportunitats de contacte amb altres infants	0	0	1	0	1	0	0	0	2	2	
.02.02.10O_M/P infant mostra l'habilitat de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	0	0	0	0	0	1	0	0	1		1
.02.02.11O_M/P infant mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	0	0	0	0	0	0	0	2	2		2
.02.02.13E_M/P infant no mostra interès per relacionar-se amb altres infants	2	0	0	0	0	0	0	0	0		
.02.02.13O_M/P infant no mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	1	2	2	2	0	0	7		7
.02.02.14E_M/P expressa el poder estar per a ells	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
.02.02.14O_M/P infant mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	1	1	0	0	0	0	2		2
.02.02_ Interacció	7	1	12	9	7	8	2	5	43	31	12
.02.03.01E_ fa referència a persones o cercles socials amb que compte (M/P)	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
.02.03.03E_ fa referència a persones o cercles socials amb que compte l'infant	2	0	0	0	0	0	0	0	0		
.02.03.03O_ fa referència a persones o cercles socials amb que compte l'infant	0	0	1	0	0	0	1	0	2		2
.02.03_Xarxa Social	3	0	1	0	0	0	1	0	2	2	2
.02.03_RELACIÓ (E-11/OM-47/OP-24)	10	1	22	15	8	11	9	6	71	47	24
.03.01.01O_M/P evidencia pautes i límits que estableix, com a M/P, en relació a les persones o cercles socials amb que compten	0	0	1	0	0	1	0	0	2	2	
.03.01 Social	0	0	1	0	0	1	0	0	2	2	
.03.02.01E_M/P explicita actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn (M/P)	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.03.02.01O_M/P explicita/mostra actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	
.03.02.03O_M/P infant mostra pautes i límits ja establerts en relació als objectes i l'entorn	0	0	0	0	0	1	0	0	1		1
.03.02.04E_M/P expressa la dificultat o la voluntat de l'infant a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i l'entorn	0	2	0	0	0	0	0	0	0		
.03.02_Contextual	0	3	0	1	0	1	0	0	2	1	1
.03.02_REFERENT (E-3/OM-3/OI-1)	0	3	1	1	0	2	0	0	4	3	1
.04.01.01E_Explicita habilitats adquirides per M/P	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.04.01.02O_M/P infant mostra habilitats adquirides	0	0	1	1	3	2	1	1	9		9
.04.01_Destraza	0	1	1	1	3	2	1	1	9	0	9
.04.02.01E_explicita les dificultats o falta d'habilitats M/P	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.04.02.02E_explicita les dificultats o falta d'habilitats de l'infant	2	0	0	0	0	0	0	0	0		

Annex núm. 6. Graelles de codificació resultants família 1

CONTINUACIÓ - RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 1 (Mariona)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)						Conduïdes observades en		
	Inicial	Final	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	TOTAL S.	M/P	Infant
.04.02.02O_ l'infant explica o mostra les dificultats o falta d'habilitats	0	0	0	2	1	1	0	0	4		4
.04.02.03O_ davant d'una inexpertesa, la mare actua per compte de l'infant	0	0	0	1	0	0	1	0	2	2	4
.04.02. Inexpertesa	2	1	0	3	1	1	1	0	6	2	4
.04.03.01_E_ explica el procés o l'adquisició d'habilitats M/P gràcies a l'infant	2	1	0	0	0	0	0	0	0		
.04.03.02O_ mostra l'adquisició d'habilitats per part de l'infant	0	0	0	1	0	0	0	0	1		1
.04.03.03O_ M/P promou l'adquisició d'una habilitat o competència	0	0	0	2	0	1	0	0	3	3	
.04.03.04O_ M/P promou l'adquisició del llenguatge	0	0	1	1	0	0	0	0	2	2	
.04.03.05O_ M/P promou l'adquisició d'un coneixement	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	
.04.03.06O_ imita	0	0	1	1	0	2	0	0	4		4
.04.03.07O_ M/P observa a altres pares i/o infants	0	0	1	3	1	0	1	1	7	7	
.04.03.08O_ infant observa als altres infants i adults	0	0	2	4	2	2	1	2	13		13
.04.03.09O_ observat les reaccions de l'infant	2	1	1	2	1	2	0	0	6	6	
.04.03. Aparentativitat	2	1	6	15	4	7	2	3	37	19	18
.04.CP_ COMPETÈNCIA (E-9/OM-21/OI-31)	4	9	7	19	8	10	4	4	52	21	31
.05.01.01O_ M/P, ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	2	4	1	2	2	0	11	11	
.05.01.02O_ M/P, parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	3	2	2	2	2	2	13	13	
.05.01.03O_ M/P, el to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba	0	0	1	1	1	2	1	0	6	6	
.05.01.04O_ M/P, expressa els continguts del discurs amb claredat	0	0	1	0	1	0	0	0	2	2	
.05.01.05E_ M/P Autocontrol, escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el ritme de l'altre en les seves actuacions	2	3	0	0	0	0	0	0	0		
.05.01.06O_ M/P, els moviments del cos són harmònics i suaus	0	0	1	0	0	2	1	0	4	4	
.05.01.08O_ l'infant expressa els continguts del discurs amb claredat	0	0	0	0	0	2	0	0	2		2
.05.01.09O_ l'infant mostra, els moviments del cos són harmònics, suaus i adequats a la situació	0	0	4	5	3	4	3	3	22		22
.05.01.10O_ l'infant escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el ritme de l'altre en les seves actuacions	0	0	3	2	0	0	0	0	5		5
.05.01.11E_ l'infant és calmat, tranquil	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.05.01.12E_ tenir paciència	2	1	0	0	0	0	0	0	0		
.05.01. Serveïtat	4	5	15	14	8	14	9	5	65	36	29
.05.02.01O_ M/P parla amb un ritme accelerat, mostrant nerviosisme o inquietud	0	0	1	1	1	0	0	0	3	3	
.05.02. Exaltament	0	0	1	1	1	0	0	0	3	3	
.05.03.01O_ M/P esmenta/mostra la pròpia capacitat de centrar la mirada i el interès en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció	0	0	2	2	2	2	0	0	8	8	
.05.03.02O_ l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament	0	0	3	2	2	1	1	0	9		9
.05.03. Atenció	0	0	5	4	4	3	1	0	17	8	9
.05.04.02O_ explica/mostra la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està envoltat/a o de persona d'interacció	0	0	0	1	0	2	0	0	3	3	
.05.04. Desatenció	0	0	0	1	0	2	0	0	3		3
.05.05.01O_ M/P comenta/mostra la capacitat que té d'iniciar i acabar una activitat	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	
.05.05.03O_ es mostra la capacitat que té l'infant d'iniciar i acabar una activitat	0	0	1	0	2	0	1	0	4		4
.05.05.04E_ explica que l'infant davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que aconsegueix la fita perseguida	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.05.05.04O_ s'evidencia com l'infant davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que aconsegueix la fita perseguida	0	0	0	0	0	1	0	0	1		1
.05.05. Pro-activitat	0	1	2	0	2	1	1	0	6	1	5
.05.06.03O_ s'evidencien les dificultats que té l'infant per iniciar i acabar les activitats en que s'enrola	0	0	1	0	0	1	0	0	2	2	
.05.06. Inconstància	0	0	1	0	0	1	0	0	2		2
.05.07.01O_ M/P mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	0	0	0	1	1	0	0	2	2	
.05.07.02O_ M/P mostra capacitat per prendre decisions sobre les pròpies actuacions i activitats	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	
.05.07.03O_ M/P manifesta/mostra les seves opinions, gustos i preferències en les situacions en que està involucrat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir	0	0	0	0	1	0	0	0	1		
.05.07.04E_ explica que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	2	0	0	0	0	0	0	0		
.05.07.04O_ M/P fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	0	1	5	1	3	0	2	12	12	
.05.07.05E_ explica que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre les pròpies actuacions i activitats	0	2	0	0	0	0	0	0	0		
.05.07.05O_ s'evidencia que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	0	5	2	1	4	2	4	18		18
.05.07.06O_ s'evidencia que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre les pròpies actuacions i activitats	0	0	1	1	1	2	3	1	9		9
.05.07.07E_ s'entredí sol	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.05.07.07O_ expressa opinions, gustos i preferències que mostra l'infant en les situacions en que està involucrat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir	0	0	2	0	0	0	0	0	2		2
.05.07.08E_ l'infant és mostra més independent afectivament	3	5	0	0	0	0	0	0	0		
.05.07.08O_ l'infant és autònom durant l'estona del cafè	0	0	0	0	1	0	0	1	2		2
.05.07.09E_ M/P expressa el desig que l'infant sigui més independent	6	2	0	0	0	0	0	0	0		
.05.07.10E_ l'infant es mostra tranquil sense la presència de M/P durant la reunió de pares	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.05.07.10O_ l'infant està tranquil/a amb altres sense la M/P	0	0	0	1	0	0	0	0	1		1
.05.07. Autonomia	9	13	9	9	7	10	5	8	48	15	32
.05.08.01O_ M/P pren la iniciativa en les actuacions i activitats en que l'infant està immers/a	0	0	0	2	1	1	1	0	5	5	
.05.08.02E_ M/P explica, baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant	3	0	0	0	0	0	0	0	0		
.05.08.02O_ M/P mostra, baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant	0	0	1	0	0	1	1	0	3	3	
.05.08.05E_ l'infant reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
.05.08.05O_ l'infant reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè	0	0	1	1	1	1	0	0	4		4
.05.08.06E_ l'infant és dependent afectivament	6	1	0	0	0	0	0	0	0		
.05.08.06O_ dependent afectivament	0	0	0	2	1	1	0	0	3		3
.05.08.07O_ infant es mostra difícil-molejable (es convenç fàcilment)	0	0	0	1	2	1	1	0	7		7
.05.08.08O_ l'infant necessita l'atenció o la proximitat corporal de l'adult	0	0	1	0	1	1	2	1	6		6

Annex núm. 6. Graelles de codificació resultants família 1

CONTINUACIÓ - RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 1 (Mariona)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)						Conduïdes observades en		
	Inicial	Final	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	TOTAL S.	M/P	Infant
.05.08.Dependència	10	1	5	5	5	5	5	3	28	8	20
.05.09.02O_ s'evidencia que l'infant es mostra cautelós davant de possibles amenaces	0	0	0	0	0	0	1	0	1		1
.05.09.Precavació	0	0	0	0	0	0	1	0	1		
.05.11.01O_M/P promou el tenir cura dels objectes i materials que l'envolten	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	
.05.11.05O_M/P a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	0	0	1	0	1	0	1	0	3	3	
.05.11.06O_ l'infant té cura dels objectes i materials que l'envolten	0	0	1	0	0	0	0	0	1		1
.05.11.10O_ l'infant a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	0	0	0	1	1	1	0	1	4		4
.05.11.11E_M/P_ ser tolerant i comprensiu/-va	2	4	0	0	0	0	0	0	0		
.05.11.Consideració	2	4	2	1	3	1	1	1	10	4	6
.05.12.06O_ l'infant envaeix el torn de paraula o d'actuació en situacions compartides amb altres infants i/o altres famílies	0	0	0	0	0	0	1	0	1		1
.05.12.08O_ l'infant no vol compartir objectes o espais	0	0	1	0	0	0	0	0	1		1
.05.12.Desconsideració	0	0	1	0	0	0	1	0	2		2
.05.13.02O_ l'infant col·labora amb altres i intercanvia joguines, objectes o espais	0	0	0	0	1	1	0	0	2		2
.05.13.Compartir	0	0	0	0	1	1	0	0	2		2
.05.15.01E_ explica que fomenta que l'infant participi en desmar els objectes	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
.05.15.01O_M/P_ mostra com fomenta que l'infant participi en desmar els objectes	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	
.05.15.02O_ la mare participa a l'hora de desmar objectes i reorganitzar els racons o material	0	0	1	0	2	0	0	0	3	3	
.05.15.03O_ l'infant participa en desmar els objectes o organitzar l'espai	0	0	1	0	3	0	0	1	5		5
.05.15.Ondre	2	0	2	0	6	0	0	1	9	4	5
.05.16.02E_ explica que evita participar a l'hora de desmar objectes en acabar l'activitat	2	0	0	0	0	0	0	0	0		
.05.16.04O_ l'infant evita participar a l'hora de desmar objectes i reorganitzar els racons o materials	0	0	1	0	0	0	0	0	1		1
.05.16.05O_M/P_ desmar els objectes sense fer participi l'infant	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	
.05.16.Desordre	2	0	2	0	0	0	0	0	2	1	1
.05.AC_ ACTITUD (E.: 53/OM/80/OI.116)	29	24	45	35	37	38	24	18	197	80	116
.06.02E_ esmenta les pretensions o preferències d'objectes, materials o jocs de l'infant	1	0	0	0	0	1	0	0	1		1
.06.OM.OBJECTE/MATERIAL (E.:1/OM.0/OI.1)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
.07.02.02E_ exploratòria_ comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
.07.02.02O_ exploratòria_ s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	1	1	0	2	0	0	4		4
.07.02.Exploratòria	1	0	1	1	0	2	0	0	4		4
.07.03.01O_ psicomotriu_ l'adult mostra la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	
.07.03.02E_ psicomotriu_ comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
.07.03.02O_ psicomotriu_ s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	1	0	0	1	0	0	2	1	2
.07.03.Psicomotriu	1	0	2	0	0	1	0	0	3	1	2
.07.04.01E_ pràctica constructiva_ l'adult comenta la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat	1	0	0	0	0	1	0	0	0		
.07.04.01O_ pràctica constructiva_ l'adult mostra la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	
.07.04.02O_ pràctica constructiva_ s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	0	1	0	0	1		1
.07.04.Pràctica constructiva	1	0	0	0	0	2	0	0	2	1	1
.07.05.01E_ artística plàstica_ l'adult comenta la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.07.05.01O_ artística plàstica_ l'adult mostra la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat	0	0	0	2	0	0	0	0	2	2	
.07.05.02E_ artística plàstica_ comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	3	0	0	0	0	0	0	0		
.07.05.02O_ artística plàstica_ s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	1	0	0	0	0	1		1
.07.05.Artística plàstica	0	4	0	3	0	0	0	0	3	2	1
.07.06.01E_ simbòlica_ l'adult comenta la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.07.06.01O_ simbòlica_ l'adult mostra la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	2	1	0	0	3	3	
.07.06.02E_ simbòlica_ comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.07.06.02O_ simbòlica_ s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	2	1	1	0	4		4
.07.06.Simbòlica	0	2	0	0	4	2	1	0	7	3	4
.07.07.01O_ musical_ l'adult mostra la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat	0	0	1	1	0	0	1	0	3	3	
.07.07.02O_ musical_ s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	1	0	1		1
.07.07.03O_ musical_ M/P participa activament durant les cançons	0	0	0	2	0	0	0	0	2	2	
.07.07.04O_ musical_ l'infant participa activament durant les cançons	0	0	1	0	0	0	0	0	1		1
.07.07.Musical	0	0	2	3	0	0	2	0	7	5	2

Annex núm. 6. Graelles de codificació resultants família 1

CONTINUACIÓ - RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 1 (Mariona)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)						Conduïtes observades en		
	Inicial	Final	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant
.07.08.01E_Itinerària_Fadult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	1	2	0	0	0	0	0	0	0		
.07.08.01O_Itinerària_Fadult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	0	2	1	0	4	4	
.07.08.02E_Itinerària_s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	2	0	0	0	0	0	0	0		
.07.08.02O_Itinerària_s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	0	2	1	0	4		4
.07.08.Literària	1	4	2	0	0	4	2	0	8	4	4
.07.10.01O_cura personal_Fadult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	1	1	1	1	0	4	4	
.07.10.02E_cura personal_Fadult comenta la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.07.10.02O_cura personal_Fadult comenta la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
.07.10.02O_cura personal_s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	1	1	0	0	1	3		3
.07.10.Cura personal	1	1	0	2	2	1	1	1	7	4	3
.07.11.01O_domèstica_Fadult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	
.07.11.02O_domèstica_s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	1	1		1
.07.11.03E_domèstica_participen en tasques domèstiques	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
.07.11.04E_domèstica_no participen en tasques domèstiques	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
.07.11.Domèstica	1	1	0	0	0	0	0	2	2	1	1
.07.12.Esmerzar	0	0	1	0	0	1	0	0	2		2
.07.AV_ACTIVITAT (E-18/OM-21/OI-24)	6	12	8	9	6	13	6	3	45	21	24
.10.01O_Fadult inicia l'activitat	0	0	2	1	2	1	1	0	7	7	
.10.03O_Fadult anima a la continuïtat	0	0	3	5	1	3	0	1	13	13	
.10.04O_Fadult desencadena la fi de l'activitat	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	
.10.05O_Fadult lidera l'activitat	0	0	1	4	2	3	3	2	15	15	
.10.06O_Infant inicia l'activitat	0	0	2	0	0	3	0	1	6		6
.10.07O_Infant finalitza la seva participació	0	0	0	1	0	2	0	1	3		3
.10.08O_Infant anima a la continuïtat	0	0	1	0	1	0	0	0	2		2
.10.09O_Infant desencadena la fi de l'activitat	0	0	1	0	1	0	0	2	4		4
.10.10O_Infant lidera l'activitat	0	0	3	1	0	3	1	0	8		8
.10.CO_CONTROL (E-0/OM-36/OI-23)	0	0	13	12	7	13	7	7	59	36	21
.11.01.01O_M/P_en companyia_està dins del context d'activitat però amb objectius diferents (xerrant o pendent d'altres persones o elements)	0	0	3	0	0	0	1	2	6		
.11.01.02O_M/P_observador/a	0	0	0	0	0	1	0	0	1		
.11.01.03O_M/P_observador amb intervencions esporàdiques	0	0	2	1	0	2	0	1	6		
.11.01.04O_Participació guiada	0	0	0	1	0	0	0	0	1		
.11.01.05O_Cooperació_M/P_Infant es coordinen per aconseguir un objectiu comú_implicació total	0	0	2	2	1	1	2	0	8		
.11.01.06O_M/P_no hi és en el context d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	1	1		
.11.01.07O_M/P_fa accions o diu suggerències per dirigir l'activitat	0	0	0	1	1	2	1	1	6		
.11.22.PARTICIPACIÓ	0	0	7	5	2	4	4	5	29		
.12.01O_motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament	0	0	5	2	2	5	2	1	17		
.12.02O_motius centrats en la conveniència de l'adult (pragmàtics i de control)	0	0	1	2	0	1	1	2	7		
.12.03O_estratègies cognitives lingüístiques	0	0	1	0	0	0	0	0	1		
.12.04O_estratègies afectives i motivacionals	0	0	4	5	2	5	2	2	20		
.12.ME_METES	0	0	11	9	4	11	5	5	45		
.13.1O_llienguatge verbal	0	0	4	3	2	3	2	0	14		
.13.2O_llienguatge no verbal	0	0	1	0	0	0	0	0	1		
.13.3O_accions concretes	0	0	5	4	1	4	2	0	16		
.13.CO_CONSTRUCCIÓ CONJUNTA	0	0	10	7	3	7	4	0	31		
.14.01O_permissivitat	0	0	0	0	0	0	1	0	1		
.14.02O_autoritat	0	0	0	0	0	1	0	0	1		
.14.03O_hiperprotecció	0	0	0	2	0	1	1	1	5		
.14.04O_marge d'acció	0	0	4	1	0	1	1	2	9		
.14.05E_harmonie	5	0	0	0	0	0	0	0	0		
.14.05O_harmonia	0	0	2	2	2	2	1	1	10		
.14.06E_Raconar i explicar les coses	3	0	0	0	0	0	0	0	0		
.14.06O_Raconar i explicar les coses	0	0	0	1	0	1	0	1	3		
.14.EP_ESTILS PARENTALS	8	0	6	6	2	6	4	5	29		
.15.01O_Objectiu M/P	0	0	1	0	0	1	0	0	2	2	
.15.02O_Objectiu Infant	0	0	1	0	0	2	0	0	3		3
.15.03O_Autorregulació M/P	0	0	1	0	0	1	0	0	2	2	
.15.04O_Autorregulació Infant	0	0	1	0	0	2	0	0	3		3
.15.06O_Altres Infant	0	0	1	0	0	0	0	0	1		
.15.CE_L'ANVI EN LA INTENCIONALITAT (E-0/OM-4/OI-6)	0	0	5	0	0	6	0	0	11	4	6
.16.01O_P.M	0	0	5	4	3	4	4	4	24		
.16.02O_altres infants	0	0	3	2	1	3	1	0	10		
.16.03O_altres adults	0	0	2	0	0	1	1	1	5		
.16.05O_educadora	0	0	0	0	1	1	0	0	2		
.16.06O_grup gran	0	0	2	3	0	2	2	2	11		
.16.P PARTICIPANTS	1	0	12	9	5	11	8	7	52		
.17.01E_activitats que no fas a casa	1	0	0	0	0	0	0	0	1		
.17.ESPAI FAMILIAR	4	1	0	0	0	0	0	0	5		
.18.06E_frustració (plor, rabietes)	0	1	0	0	0	0	0	0	1		
.18_INFANT	1	0	0	0	0	0	0	0	1		
TOTALS	99	52	149	130	83	136	75	60	784		
TOTAL ENTREVISTES I OBSERVACIONS = 935											

Annex núm. 7. Graelles de codificació resultants família 2

CODES-PRIMARY-DOCUMENTS-TABLE

HU: [K:\Tesi\ Categoritzacions Atlas .ti\Atlas ti analisi\ Categoritzacions tesi _Atlas_ hpr6]

Code-Filter: Code Family "Entrevistes i observacions" [465]

PD-Filter: Primary Doc Family "V_ entrevistes i videos analitzats" [7]

Quotation-Filter: All [95]

RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 2 (Vicenç)

	ENTREVISTA		OBSERVACIONS (Obs.)						Conduïtes observades	
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	Mare	Infant
01.01.01E Canvi en la visió de l'infant	3	2	0	0	0	0	0	0		
01.02.02E temps i energia	1	0	0	0	0	0	0	0		
01.02.03E conciliació vida laboral i familiar	1	0	0	0	0	0	0	0		
01.02.Canvis que suposa la maternitat/paternitat	5	2	0	0	0	0	0	0		
01.03.01E influència genètica	0	2	0	0	0	0	0	0		
01.03.02E influència social i cultural	1	3	0	0	0	0	0	0		
01.03.02O influència social i cultural	0	0	1	0	2	0	0	3		
01.03.Desenvolupament dels fills	1	5	1	0	2	0	0	3		
01.04.01E. anomena idees sobre l'educació en relació als fills/es	3	5	0	0	0	0	0	0		
01.04.01O. mostra conductes o comentaris que evidencien idees sobre l'educació en relació als fills/es	0	0	2	1	2	2	0	7		
01.04.02E. anomena idees en relació a l'escolarització dels infants	1	0	0	0	0	0	0	0		
01.04.05E. Tenir marge, paciència	0	1	0	0	0	0	0	0		
01.04.Criteris educatius	4	6	2	1	2	2	0	7		
01.05 Valors	2	1	2	0	0	0	0	2		
01.CR. CREENCES (E.- 29/OM:12/OI:0)	12	14	5	1	4	2	0	12	12	0
02.01.01O esmenta/mostra/promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat (en relació a la mare/pare)	0	0	2	0	0	2	0	4		4
02.01.03E. esmenta aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat (en relació amb l'infant)	2	1	0	0	0	0	0	0		
02.01.Afectivitat	2	1	2	0	0	2	0	4	0	4
02.02.01E M/P expressa la intenció de promoure contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants (P/M)	1	2	0	0	0	0	0	0		
02.02.06O l'infant mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	0	0	0	1	0	1	0	2		2
02.02.08O M/P estableix contactes amb altres infants	0	0	0	0	1	1	0	2	2	
02.02.09E relacionar-se amb altres infants	0	1	0	0	0	0	0	0		
02.02.09O M/P deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres infants	0	0	0	0	0	1	0	1	1	
02.02.10E. expressa la intenció de promoure contactes i intercanvis amb altres adults	1	0	0	0	0	0	0	0		
02.02.10O L'infant no mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	1	0	1	1	0	3		3
02.02.12O L'infant mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	1	0	0	0	1	2	2	
02.02.13E l'infant no mostra interès per relacionar-se amb altres infants	0	1	0	0	0	0	0	0		
02.02.14E M/P expressa el poder estar per a ells	2	0	0	0	0	0	0	0		
02.02.Interactuació	4	4	2	1	2	4	1	10	5	5
02.03.03E fa referència a persones o cercles socials amb que compta l'infant	2	0	0	0	0	0	0	0		
02.03. Xarxa Social	2	0	0	0	0	0	0	0		
02.RL. RELACIÓ (E:13/OM:5/OI:9)	8	5	4	1	2	6	1	14	5	9
03.01.01E explicita pautes i límits que estableix, com a M/P, en relació a les persones o cercles socials amb que compten	1	0	0	0	0	0	0	0		
03.01.01O evidència pautes i límits que estableix, com a M/P, en relació a les persones o cercles socials amb que compten	0	0	1	0	0	0	0	1	1	
03.01.03O l'infant evidència pautes i límits establerts per en relació a persones o cercles socials amb que compten	0	0	1	1	0	0	0	2		2
03.01.Social	1	0	2	1	0	0	0	3	1	2
03.02.01E explicita actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn(M/P)	3	0	0	0	0	0	0	0		
03.02.01O explicita/mostra actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn(M/P)	0	0	0	1	0	0	0	1	1	
03.02.02O M/P explicita/mostra les pautes i límits establerts en relació als objectes i entorn	0	0	0	0	0	1	0	1	1	
03.02.03E explicita pautes i límits ja establerts per l'infant en relació a persones o cercles socials amb qui compten	1	0	0	0	0	0	0	0		
03.02.03O l'infant mostra pautes i límits ja establerts en relació a persones o cercles socials amb qui compten	0	0	0	1	0	0	0	1		1
03.02.04E expressa la dificultat o la voluntat de l'infant a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i entorn	1	0	0	0	0	0	0	0		
03.02.04O l'infant mostra la dificultat o la voluntat a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i entorn	0	0	0	1	0	1	0	2		2
03.02.Contextual	5	0	0	3	0	2	0	5	2	3
03.RF. REFERENT (E:6/OM:3/OI:5)	6	0	2	4	0	2	0	8	3	5
04.01.01E Explicita habilitats adquirides per M/P	2	1	0	0	0	0	0	0		
04.01.02E Explicita habilitats adquirides per l'infant	3	2	0	0	0	0	0	0		
04.01.02O l'infant mostra habilitats adquirides	0	0	2	3	3	2	0	10		10
04.01.Destresa	5	3	2	3	3	2	0	10	0	10
04.02.02E explicita les dificultats o falta d'habilitats de l'infant	1	3	0	0	0	0	0	0		
04.02.02O l'infant explicita o mostra les dificultats o falta d'habilitats	0	0	1	0	2	0	0	3		3
04.02.03E estimula l'infant per tal que millori la seva inexpertesa	0	1	0	0	0	0	0	0		
04.02.Inexpertesa	0	0	1	0	2	0	0	3	0	3
04.03.01 E. explicita el procés o l'adquisició d'habilitats M/P gràcies a l'infant	1	2	0	0	0	0	0	0		
04.03.02E. explica l'adquisició d'habilitats per part de l'infant	4	0	0	0	0	0	0	0		
04.03.03O M/P promou l'adquisició d'una habilitat o competència	0	0	3	1	2	2	1	9	9	
04.03.05E imitació	1	1	0	0	0	0	0	0		
04.03.06O Imita	0	0	1	0	0	0	0	1		1
04.03.Aprenentatge	6	3	4	1	2	2	1	10	9	1

Annex núm. 7. Graelles de codificació resultants família 2

CONTINUACIÓ- RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 2 (Vicenç)	ENTREVISTA		OBSERVACIONS (Obs.)						Conductes observades		
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	Mare	Infant	
04.CP.COMPETÈNCIA (E:17/OM:9/OI:14)	11	6	7	4	7	4	1	23	9	14	
05.01.01O M/P els moviments del cos són harmònics i suaus	0	0	2	0	1	0	1	4	4		
05.01.02E M/P ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.01.02O M/P parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	5	1	3	3	2	14	14		
05.01.03O M/P el to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba	0	0	2	0	0	0	0	2	2		
05.01.04O M/P expressa els continguts del discurs amb claredat	0	0	0	1	0	0	0	1	1		
05.01.05E M/P escolta, espera, es mostra pacient i receptiu daant el ritme de l'altre en les seves actuacions	0	1	0	0	0	0	0	0			
05.01.05O M/P escolta, espera, es mostra pacient i receptiu daant el ritme de l'altre en les seves actuacions	0	0	2	0	0	0	0	2	2		
05.01.06O M/P els moviments del cos són harmònics i suaus	0	0	2	1	0	0	1	4	4		
05.01.07O l'infant parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	1	0	2	0	0	3		3	
05.01.08O l'infant expressa els continguts del discurs amb claredat	0	0	0	1	1	0	0	2		2	
05.01.09O l'infant mostra els moviments del cos són harmònics, suaus i adequats a la situació	0	0	8	3	3	2	1	17		17	
05.01.10O l'infant escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el ritme de l'altre en les seves actuacions	0	0	0	0	1	0	1	2		2	
05.01.11E l'infant és calmat, tranquil	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.01.12E M/P mostra paciència	0	2	0	0	0	0	0	0			
05.01.Serenitat	2	3	22	7	11	5	6	51	27	24	
05.02.09O l'infant mostra moviments del cos bruscos, agitats i a voltes imprevisibles	0	0	0	0	0	1	0	1		1	
05.02.13E. menys tranquil/-a, més mogut/-da	0	1	0	0	0	0	0	0			
05.02.Esvalotament	0	1	0	0	0	1	0	1		1	
05.03.01E M/P fomenta la capacitat de centrar la mirada i el interès en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció	0	2	0	0	0	0	0	0			
05.03.01O M/P esmenta/mostra la pròpia capacitat en centrar la mirada i el interès en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció	0	0	3	0	0	0	1	4	4		
05.03.02E esmenta que l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament	2	1	0	0	0	0	0	0			
05.03.02O l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament	0	0	3	2	2	2	1	10		10	
05.03.Atenció	2	3	6	2	2	2	2	14	4	10	
05.04.02O explica/mostra la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da o de persona d'interacció	0	0	0	0	0	1	0	1		1	
05.04.Desatenció	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	
05.05.01E M/P fomenta la capacitat que té d'iniciar i acabar una activitat	0	1	0	0	0	0	0	0			
05.05.03E comenta la capacitat que té l'infant per mantenir una activitat o d'iniciar i acabar una activitat	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.05.03O es mostra la capacitat que té l'infant d'iniciar i acabar una activitat	0	0	3	2	2	1	0	8		8	
05.05.04O s'evidencia com l'infant davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que aconsegueix la fita perseguida	0	0	0	0	0	1	0	1		1	
05.05.Persistència	1	1	3	2	2	2	0	9	0	9	
05.06.03E comenta les dificultats que t'he l'infant per iniciar i acabar les activitats en que s'enrola	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.06.03O s'evidencien les dificultats que t'he l'infant per iniciar i acabar les activitats en que s'enrola	0	0	0	0	1	0	0	1		1	
05.06.Inconstància	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	
05.07.01O M/P mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que esta immers/a	0	0	1	0	0	0	0	1	1		
05.07.03O M/P manifesta/mostra les seves opinions, gustos i preferències en les situacions en que està involucrat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir	0	0	0	0	1	0	0	1	1		
05.07.04E explica que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	1	0	0	0	0	0	0			
05.07.04O s'evidencia que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	0	7	1	2	3	0	13		13	
05.07.05E explica que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre lse pòpies actuacions i activitats	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.07.05O s'evidencia que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre lse pòpies actuacions i activitats	0	0	8	2	3	2	1	16		16	
05.07.06O es mostren les opinions, gustos i preferències que mostra l'infant en les situacions en que està involucraat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir	0	0	0	0	0	0	1	1		1	
05.07.07E s'entreté sol	2	0	0	0	0	0	0	0			
05.07.07O M/P fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	0	4	1	1	0	0	6	6		
05.07.08E més independent afectivament	0	1	0	0	0	0	0	0			
05.07.08O L'infant es autònom durant l'estona del cafè	0	0	0	0	0	0	1	1		1	
05.07.09E M/P expressa el desig que l'infant sigui més independent	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.07.09O S'entreté sol/-a	0	0	0	0	0	1	0	1		1	
05.07.10O L'infant està amb altres sense la M/P	0	0	0	1	0	0	0	1		1	
05.07.Autonomia	4	2	20	5	7	6	3	41	8	33	
05.08.01E M/P explica que pren la iniciativa en les actuacions i activitats en que l'infant està immers/a obviat les opinions de l'infant	0	1	0	0	0	0	0	0			
05.08.01O M/P pren la iniciativa en les actuacions i activitats en que l'infant està immers/a obviat les opinions de l'infant	0	0	1	0	0	0	0	1	1		
05.08.07O infant es mostra dòcil-moldejable (es convenç fàcilment)	0	0	2	0	0	0	0	2		2	
05.08.08O L'infant necessita l'atenció o la proximitat corporal de l'adult	0	0	2	0	0	0	0	2		2	
05.08.09O M/P reclama l'atenció o proximitat de l'infant	0	0	2	0	0	0	0	2	2		
05.08.Dependència	0	1	7	0	0	0	0	7	3	4	
05.09.02O s'evidencia que l'infant es mostra cautelós davant de possibles amenaces	0	0	0	0	1	0	0	1		1	
05.09.Precació	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	
05.11.01O M/Promou el tenir cura dels objectes i materials que l'envolten	0	0	2	1	2	0	0	5	5		
05.11.02E M/P procura tenir en compte i respectar als altres	0	2	0	0	0	0	0	0			
05.11.03E M/P fomenta el respecte en situacions compartides amb altres infants o adults	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.11.03O M/P espera el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults	0	0	1	0	0	1	0	2	2		
05.11.04O M/P fomenta el esperar el torn de paraula	0	0	1	0	0	0	0	1	1		
05.11.05O M/P a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	0	0	1	1	0	0	0	2	2		
05.11.06O l'infant té cura dels objectes i materials que l'envolten	0	0	5	1	1	0	1	8		8	
05.11.08O l'infant és capaç d'esperar el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults	0	0	1	1	0	0	0	2		2	
05.11.10O l'infant a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	0	0	2	2	1	2	1	8		8	
05.11.11E. Ser tolerant i comprensiu/-va	1	2	0	0	0	0	0	0			

Annex núm. 7. Graelles de codificació resultants família 2

CONTINUACIÓ- RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 2 (Vicenç)

CONTINUACIÓ- RESULTATS GLOBAIS FAMÍLIA 2 (Vicenc)	ENTREVISTA		OBSERVACIONS (Obs.)					Conduetes observades		
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	Mare	Infant
05.11.Consideració	2	4	13	6	4	3	2	28	10	18
05.12.03O M/P envaeix el torn de paraula o d'actuació en situacions compartides amb altres infants i/o altres famílies	0	0	0	0	1	0	0	1	1	
05.12.05O l'infant té una actitud desconsiderada amb el medi ambient	0	0	0	0	0	0	1	1		1
05.12.06E considera que l'infant envaeix el torn de paraula o d'actuació en situacions compartides amb altres infants i/o altres famílies	0	1	0	0	0	0	0	0		
05.12.Desconsideració	0	1	0	0	1	0	1	2	1	1
05.13.01E explica la importància de col·laborar amb altres i intercanviar joguines, objectes o espais	0	1	0	0	0	0	0	0		
05.13.02E explica la importància que l'infant col·labori amb altres i intercanvi joguines, objectes o espais	1	0	0	0	0	0	0	0		
05.13.Compartir	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
05.14.02E explica que a l'infant li costa compartir amb altres objectes i espais	0	1	0	0	0	0	0	0		
05.14.Acaparar	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
05.15.01O M/P mostra com fomenta que l'infant participi en desar els objectes	0	0	2	0	2	0	0	4	4	
05.15.02E explica que l'infant participa en desar els objectes o organitzar l'espai	0	1	0	0	0	0	0	0		
05.15.03O l'infant participa en desar els objectes o organitzar l'espai	0	0	5	0	2	0	0	7		7
05.15.Ordre	0	1	7	0	4	0	0	11	4	7
05.16.01E explicita que l'ordre no és una prioritat en acabar una activitat	0	1	0	0	0	0	0	0		
05.16.03O l'infant al finalitzar una activitat deixa el material sense guardar	0	0	0	1	0	0	0	1		1
05.16.04E explica que l'infant evita participar a l'hoar de desar objectes i reorganitzar els racons o materials	0	1	0	0	0	0	0	0		
05.16.Desordre	0	2	0	1	0	0	0	1	0	1
05.AC ACTITUD (E:34/OM:53/OI:111)	13	21	76	23	31	20	13	164	53	111
06.01E esmenta les pròpies pertinenes o preferències d'objectes, materials o jocs	0	1	0	0	1	0	0	1		1
06.02E esmenta les pertinenes o preferències d'objectes, materials o jocs de l'infant	1	1	0	1	0	2	0	2		2
06.OM.OBJECTE/MATERIAL (E:2/OM:1/OI:2)	1	1	0	0	0	0	0	3	1	2
07.01.02E descoberta comenta la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.01.Descoberta	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.02.02E exploratòria comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	2	1	0	0	0	0	0	0		
07.02.02O exploratòria s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	2	0	0	0	0	2		2
07.02.Exploratòria	2	1	2	0	0	0	0	2	0	2
07.03.02E psicomotriu comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	1	2	0	0	0	0	0	0		
07.03.Psicomotriu	1	2	0	0	0	0	0	0		
07.04.01E pràxico constructiva l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0		
07.04.02E pràxico constructiva comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0		
07.04.Pràxico constructiva	0	2	0	0	0	0	0	0		
07.05.01E artística plàstica l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0		
07.05.01O artística plàstica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	1	0	0	1	1	
07.05.02E artística plàstica comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	1	0	0	1		1
07.05.Artística-plàstica	0	2	0	0	2	0	0	2	1	1
07.06.01O simbólica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	1	1	1	0	0	3	3	
07.06.02E simbólica comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	2	0	0	0	0	0	0	0		
07.06.02O simbólica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	4	2	1	1	0	8		8
07.06.Simbólica	2	0	5	3	2	1	0	11	3	8
07.07.02O musical s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	0	0	0	1		1
07.07.Musical	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1
07.08.01E literària l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	1	1	0	0	0	0	0	0		
07.08.01O literària l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	1	1	1	3	3	
07.08.02E literària comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.08.02O literària s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	1	1	1	3		3
07.08.Literària	2	1	0	0	2	2	2	6	3	3
07.10.01O cura personal l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	1	1	1	0	0	3	3	
07.10.02E cura personal comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	4	1	0	0	0	0	0	0		
07.10.02O cura personal s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	1	1	1	0	0	3		3
07.10.Cura personal	4	1	2	2	2	0	0	6	3	3
07.11.03E domèstica participen en tasques domèstiques	4	1	0	0	0	0	0	0		
07.11.Domèstica	4	1	0	0	0	0	0	0		
07.13.Activitat grupal	0	0	1	0	0	0	0	1		1
07.AV. ACTIVITAT (E:26/OM:10/OI:19)	16	10	11	5	8	3	2	29	10	19
10.01O l'adult inicia l'activitat	0	0	3	2	2	0	0	7	7	
10.03O l'adult anima a la continuïtat	0	0	10	2	3	3	2	20	20	
10.04O l'adult desencadena la fi de l'activitat	0	0	0	0	0	0	1	1	1	
10.05O l'adult lidera l'activitat	0	0	5	0	2	0	2	9	9	
10.06O l'infant inicia l'activitat	0	0	6	0	2	1	0	9		9
10.07O l'infant finalitza la seva participació	0	0	0	1	1	1	0	3		3
10.08O l'infant anima a la continuïtat	0	0	2	0	3	0	1	6		6
10.09O l'infant desencadena la fi de l'activitat	0	0	9	1	3	0	0	13		13
10.10O l'infant lidera l'activitat	0	0	5	1	0	3	1	10		10
10.CO CONTROL (E:0/OM:37/OI:41)	0	0	40	7	16	8	7	78	37	41

Annex núm. 7. Graelles de codificació resultants família 2

	ENTREVISTA		OBSERVACIONS (Obs.)					Conduïtes observades		
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	Mare	Infant
11.01.01E M/P en companyia	0	0	0	0	0	0	0	0		
11.01.01O M/P en companyia	0	0	1	0	0	0	0	1		
11.01.02O M/P observador/-a	0	0	2	0	0	0	0	2		
11.01.03E M/P observador amb intervencions esporàdiques	0	1	0	0	0	0	0	0		
11.01.03O M/P observador amb intervencions esporàdiques	0	0	6	1	0	2	1	10		
11.01.04O Participació guiada	0	0	1	0	2	0	1	4		
11.01.05E Cooperació MP/infant es coordinen per aconseguir un objectiu comú implicació total	0	2	0	0	0	0	0	0		
11.01.05O Cooperació MP/infant es coordinen per aconseguir un objectiu comú implicació total	0	0	0	0	1	1	1	3		
11.01.06O M/P no hi és en el context d'activitat	0	0	0	1	0	0	0	1		
11.01.07O M/P fa accions o diu suggerències per dirigir l'activitat	0	0	0	1	3	1	0	5		
11.02.08O Mare repeteix verbalment el que l'infant diu	0	0	0	0	0	0	0	0		
11.PA. PARTICIPACIÓ	0	3	10	3	6	4	3	26		
12.01E motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament	4	6	0	0	0	0	0	0		
12.01O motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament	0	0	10	2	3	3	2	20		
12.02E motius centrats en la conveniència de l'adult (pragmàtics i de control)	0	2	0	0	0	0	0	0		
12.02O motius centrats en la conveniència de l'adult (pragmàtics i de control)	0	0	1	1	1	0	0	3		
12.03E estratègies cognitivo lingüístiques	2	5	0	0	0	0	0	0		
12.03O estratègies cognitivo lingüístiques	0	0	7	2	3	3	0	15		
12.04O estratègies afectives i motivacionals	0	0	0	0	0	0	0	0		
12.ME. METES	6	13	18	5	7	6	2	38		
13.1E llenguatge verbal	2	5	0	0	0	0	0	0		
13.1O llenguatge verbal	0	0	8	1	4	3	2	18		
13.2O llenguatge no verbal	0	0	0	0	0	0	0	0		
13.3O accions concretes	0	0	2	0	3	0	0	5		
13.CC. CONSTRUCCIÓ CONJUNTA	2	5	10	1	7	3	2	23		
14.01E permissivitat	1	4	0	0	0	0	0	0		
14.01O permissivitat	0	0	0	0	0	0	0	0		
14.02E autoritat	2	1	0	0	0	0	0	0		
14.02O autoritat	0	0	0	1	0	0	0	1		
14.04E marge total d'acció	0	0	0	0	0	0	0	0		
14.04O marge d'acció	0	0	1	0	0	0	0	1		
14.05E harmònic	3	7	0	0	0	0	0	0		
14.05O harmonia	0	0	6	1	4	3	2	16		
14.06E Raonar i explicar les coses	3	6	0	0	0	0	0	0		
14.06O Raonar i explicar les coses	0	0	1	1	4	1	1	8		
14.07E flexibilitat en els límits	1	0	0	0	0	0	0	0		
14.EP. ESTILS PARENTALS	10	18	8	3	8	4	3	26		
15.01E Objectiu M/P	0	1	0	0	0	0	0	0		
15.01O Objectiu M/P	0	0	2	0	0	0	0	2	2	
15.02O Objectiu Infant	0	0	3	1	1	0	1	6		6
15.03E Autorregulació M/P	3	3	0	0	0	0	0	0		
15.03O Autorregulació M/P	0	0	3	0	0	0	0	3	3	
15.04E Autorregulació Infant	0	3	0	0	0	0	0	0		
15.04O Autorregulació Infant	0	0	2	1	1	0	1	5		5
15.05O Altres M/P	0	0	0	0	0	0	0	0		
15.06O Altres Infant	0	0	0	0	0	0	0	0		
15.CI. CANVI EN LA INTENCIONALITAT (E:10/OM:5/OI:11)	3	7	10	2	2	0	2	16	5	11
16.01O P/M	0	0	6	2	4	2	2	16		
16.02E altres infants	1	0	0	0	0	0	0	0		
16.02O altres infants	0	0	3	1	0	0	0	4		
16.03E altres adults	1	0	0	0	0	0	0	0		
16.03O altres adults	0	0	2	1	0	0	0	3		
16.04E germà/na	0	1	0	0	0	0	0	0		
16.04O germà	0	0	0	0	0	0	0	0		
16.05E educadora	1	0	0	0	0	0	0	0		
16.05O educadora	0	0	0	0	0	0	0	0		
16.06E grup gran	0	1	0	0	0	0	0	0		
16.06O grup gran	0	0	2	1	1	3	1	8		
16.P.PARTICIPANTS	3	2	13	5	5	5	3	31		
TOTALS:	114	134	237	70	118	73	43	789		
Total Categoritzacions =1037										

Annex núm. 8. Graelles de codificació resultants família 3

CODES-PRIMARY-DOCUMENTS-TABLE

HU: [K:\Tesi\Categoritzacions Atlas_titAtlas ti analisi\Categoritzacions tesi_Atlas_hpr6]

Code-Filter: Code Family "Entrevistes i observacions" [521]

PD-Filter: Primary Doc Family "C. análisis" [8]

Quotation-Filter: All [74]

RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 3 (Carla)

RESULTATS GLOBAIS FAMÍLIA 3 (Carla)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)							Conductes obs.		
	Inicial	Final	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant	
01.02.04O oci	0	0	0	0	0	1	1	3	5			
01.02.06E maternitat/paternitat viscuda en positiu	3	0	0	0	0	0	0	0	3			
01.02. Canvis que suposa la maternitat/paternitat	3	0	0	0	0	1	1	3	8			
01.03.01E influència genètica	5	5	0	0	0	0	0	0	0			
01.03.02E influència social i cultural	0	1	0	0	0	0	0	0	0			
01.03.04E el caràcter se define con el tiempo más hecha como persona	0	1	0	0	0	0	0	0	0			
01.03.Desenvolupament dels fills	5	7	0	0	0	0	0	0				
01.04.01E anomena idees sobre l'educació en relació als fills/es	1	1	0	0	0	0	0	0	2			
01.04.01O mostra conductes o fa comentaris que evidencien idees sobre l'educació en relació als fills/es	0	0	0	0	0	1	0	0	1			
01.04.02E anomena idees en relació a l'escolarització dels infants	0	0	0	0	0	0	0	1	1			
01.04.05E Tenir marge, paciència	1	0	0	0	0	0	0	0	1			
01.04.Criteris educatius	2	1	0	0	0	1	0	1	5			
01.05 Valors	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
01.CR. CREENCES (E:19/OM:7)	11	8	0	0	0	2	1	4	7			
02.01.01E M/P esmenta aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat en relació amb l'infant	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
02.01.01O M/P esmenta/ mostra/promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat en relació amb l'infant	0	0	2	2	0	2	0	1	7	7		
02.01.03E esmenta aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat de l'infant en relació M/P	2	0	0	0	0	0	0	0	0			
02.01.03O l'infant mostra/promou maneres de fer que denoten afectivitat	0	0	2	2	0	2	0	0	6		6	
02.01.06O l'infant està sentat o a sobre la M/P	0	0	0	2	0	0	1	1	4		4	
02.01.07O M/P es situa a poca distància de l'infant	0	0	1	0	0	3	1	2	7	7		
02.01.08O M/P es situa a distància de l'infant	0	0	0	0	0	2	1	2	5	5		
02.01.Afectivitat	3	0	5	6	0	9	3	6	29	19	10	
02.02.01E M/P expressa la intenció de promoure contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants (P/M)	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
02.02.01O M/P promou contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants	0	0	0	0	0	1	0	1	2	2		
02.02.02E M/P esmenta la intenció de promoure intercanvis entre altres adults i el seu/-va fill/-a (P/M)	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
02.02.05E explica l'habilitat de l'infant a l'hora de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	1	1	0	0	0	0	0	0	0			
02.02.05O M/P estableix contactes amb altres infants	0	0	0	0	0	1	2	1	4	4		
02.02.06E esmenta l'habilitat de l'infant a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	1	1	0	0	0	0	0	0	0			
02.02.06O M/P deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres infants	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1		
02.02.07O M/P estableix contacte amb altres adults	0	0	2	0	0	2	4	5	13	13		
02.02.09O M/P deixa passar oportunitats de contacte amb altres infants	0	0	0	0	0	0	1	3	4	4		
02.02.10O l'infant mostra l'habilitat de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	0	0	2	0	0	1	0	0	3		3	
02.02.11O l'infant mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	0	0	0	0	0	1	0	0	1		1	
02.02.12O l'infant mostra dificultats a l'hora d'establir contactes i intercanvis amb altres infants	0	0	1	0	0	0	0	0	1		1	
02.02.13O l'infant no mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	0	0	0	0	0	2	2		2	
02.02.14E M/P expressa el poder estar per a ells	2	1	0	0	0	0	0	0	0			
02.02.14O l'infant mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	0	0	0	0	1	0	1		1	
02.02.Interacció	6	3	5	1	0	6	8	12	32	24 (19-5)	8 (5-3)	
02.03.01E fa referència a persones o cercles socials amb que compte (M/P)	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
02.03.01O fa referència a persones o cercles socials amb que compte (M/P)	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1		
02.03.03E fa referència a persones o cercles socials amb que compte l'infant	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
02.03.03O fa referència a persones o cercles socials amb que compte l'infant	0	0	0	0	0	0	1	0	1		1	
02.03. Xarxa Social	2	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	
02.RL. RELACIÓ (E:28 /OM:44/OI:19)	20	6	10	7	0	15	11	18	63	44	19	
03.01.01E explicita pautes i límits que estableix, com a M/P, en relació a les persones o cercles socials amb que compten	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
03.01.01O M/P evidencia pautes i límits que estableix, com a M/P, en relació a les persones o cercles socials amb que compten	0	0	1	0	0	3	0	0	4	4		
03.01.04O l'infant mostra la manca o dificultats a l'hora d'adquirir pautes i límits en relació a persones o cercles socials amb que compten	0	0	0	0	0	1	0	0	1		1	
03.01.Social	1	0	1	0	0	4	0	0	5	4	1	
03.02.01O M/P explicita/mostra actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn	0	0	1	0	0	1	0	2	4	4		
03.02.03O l'infant mostra pautes i límits ja establerts en relació als objectes i entorn	0	0	0	0	0	1	0	1	2		2	
03.02.04O l'infant mostra la dificultat o la voluntat a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i entorn	0	0	1	0	0	0	0	1	2	2		
03.02.Contextual	0	0	2	0	0	2	0	4	8	4	4	
03.RF. REFERENT (E:1 /OM:8/OI:5)	1	0	3	0	0	6	0	4	13	8	5	

Annex núm. 8. Graelles de codificació resultants família 3

CONTINUACIO - RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 3 (Carla)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)							Conduïtes obs.		
	Inicial	Final	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant	
04.01.01E Explicita habilitats adquirides per M/P	0	1	0	0	0	0	0	0	0			
04.01.02E Explicita habilitats adquirides per l'infant	1	4	0	0	0	0	0	0	0			
04.01.02O l'infant mostra habilitats adquirides	0	0	1	0	0	2	0	4	7		7	
04.01.Destresa	1	5	1	0	0	2	0	4	7		7	
04.02.01E explicita les dificultats o falta d'habilitats M/P	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
04.02.02E explicita les dificultats o falta d'habilitats de l'infant	3	4	0	0	0	0	0	0	0			
04.02.02O l'infant explicita o mostra les dificultats o falta d'habilitats	0	0	0	0	0	0	1	1	2		2	
04.02.03E estimula l'infant per tal que millori la seva inexpertesa	0	1	0	0	0	0	0	0	0			
04.02.Inexpertesa	4	5	0	0	0	0	1	1	2		2	
04.03.01 E explicita el procés o l'adquisició d'habilitats M/P gràcies a l'infant	1	1	0	0	0	0	0	0	0			
04.03.02E explica l'adquisició d'habilitats per part de l'infant	0	1	0	0	0	0	0	0	0			
04.03.03O M/P promou l'adquisició d'una habilitat o competència	0	0	0	0	0	0	1	2	3	3		
04.03.04O M/P promou l'adquisició del llenguatge	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1		
04.03.05O M/P promou l'adquisició d'un coneixement	0	0	0	0	0	0	0	1	1		1	
04.03.08O infant observa als altres infants i adults	0	0	0	0	0	0	2	1	3		3	
04.03.09O observar les reaccions de l'infant	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1		
04.03.Aprenentatge	1	2	1	0	0	0	4	4	9	5	4	
04.CP. COMPETÈNCIA (E:18 /OM:5/OI:13)	6	12	2	0	0	2	5	9	18	5	13	
05.01.01O M/P ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	1	0	0	2	1	0	4	4		
05.01.02O M/P parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	1	0	0	2	2	3	8	8		
05.01.03O M/P el to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba	0	0	1	0	0	2	0	3	6	6		
05.01.04O M/P expressa els continguts del discurs amb claredat	0	0	1	0	0	1	0	1	3	3		
05.01.06O M/P els moviments del cos són harmònics i suaus	0	0	1	0	0	2	1	1	5	5		
05.01.08O l'infant expressa els continguts del discurs amb claredat	0	0	0	0	0	2	0	1	3		3	
05.01.09O l'infant mostra els moviments del cos són harmònics, suaus i adequats a la situació	0	0	3	1	0	3	4	6	17		17	
05.01.12E tenir paciència	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
05.01.Serenitat	1	0	8	1	0	14	8	15	46	26	20	
05.02.01O M/P parla amb un ritme accelerat, mostrant nerviosisme o inquietud	0	0	1	0	0	0	0	2	3	3		
05.02.06O M/P intercedeix en el ritme de l'altre, l'accelera o actua per compte d'ell fruit de la impaciència	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1		
05.02.07O l'infant parla amb un ritme accelerat, mostrant nerviosisme o inquietud	0	0	0	0	0	0	0	1	1		1	
05.02.13E menys tranquil/-a, més mogut/-da	0	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.02.13O l'infant es mostra nerviós	0	0	0	0	0	0	0	1	1		1	
05.02.Esvalotament	0	1	1	0	0	0	1	4	6	4	2	
05.03.01O M/P esmenta/mostra la pròpia capacitat de centrar la mirada i el interès en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció	0	0	0	1	0	1	1	1	4	4		
05.03.02O l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament	0	0	0	1	0	1	4	6	12		12	
05.03.Atenció	0	0	0	2	0	2	5	7	16	4	12	
05.04.02E explica la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da o de persona d'interacció	1	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.04.02O explica/mostra la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da o de persona d'interacció	0	0	0	1	0	1	0	0	2		2	
05.04.Desatenció	1	1	0	1	0	1	0	0	2		2	
05.05.02O M/P explica/mostra que davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que aconsegueix la fita perseguida	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1		
05.05.03O es mostra la capacitat que té l'infant d'iniciar i acabar una activitat	0	0	1	0	0	2	3	7	13		13	
05.05.Persistència	0	0	1	0	0	2	3	8	14	1	13	
05.06.03E comenta les dificultats que t'he l'infant per iniciar i acabar les activitats en que s'enrola	1	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.06.04O es mostra que l'infant davant de dificultats, desisteix i no continua	0	0	0	0	0	0	1	0	1		1	
05.06.Inconstància	1	1	0	0	0	0	1	0	1		1	
05.07.04E explica que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.07.04O M/P fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	0	0	1	0	3	0	4	8	8		
05.07.05E explicita que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre les pòpies actuacions i activitats	0	2	0	0	0	0	0	0	0			
05.07.05O s'evidencia que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	0	1	0	0	3	1	6	11		11	
05.07.06E manifesta que les opinions, gustos i preferències que mostra l'infant en les situacions en que està involucrat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir	0	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.07.06O s'evidencia que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre les pòpies actuacions i activitats	0	0	3	1	0	3	4	7	18		18	
05.07.07E s'entreté sol	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
05.07.07O expressa opinions, gustos i preferències que mostra l'infant en les situacions en que està involucrat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir	0	0	0	0	0	0	1	1	2		2	
05.07.08E l'infant és mostra més independent afectivament	0	2	0	0	0	0	0	0	0			
05.07.10O L'infant està tranquil/-a amb altres sense la M/P	0	0	1	0	0	0	0	0	1		1	
05.07.Autonomia	1	6	5	2	0	9	6	18	40	8	32	
05.08.01O M/P pren la iniciativa en les actuacions i activitats en que l'infant està immers/a	0	0	0	0	0	2	4	2	8	8		
05.08.02E M/P explicita baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant	2	1	0	0	0	0	0	0	0			
05.08.02O M/P mostra baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant	0	0	2	0	0	0	2	2	6	6		
05.08.05O l'infant reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè	0	0	1	0	0	0	0	0	1		1	
05.08.06E l'infant és dependent afectivament	3	0	0	0	0	0	0	0	0			
05.08.06O dependent afectivament	0	0	0	2	0	1	0	1	4		4	
05.08.07O infant es mostra dociel-moldejable (es convenç fàcilment)	0	0	0	0	0	1	1	1	3		3	
05.08.08E demana atenció, no s'entreté sol	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
05.08.08O L'infant necessita l'atenció o la proximitat corporal de l'adult	0	0	1	1	0	2	1	2	7		7	
05.08.09O M/P reclama l'atenció o proximitat de l'infant	0	0	2	0	0	0	1	2	5	5		
05.08.10O P/M no promou l'autonomia de l'infant	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1		
05.08.11O cafè M/P surten de la sala per deixar a l'infant	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1		
05.08.Dependència	6	1	7	3	0	7	9	10	36	21	15	

Annex núm. 8. Graelles de codificació resultants família 3

CONTINUACIÓ - RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 3 (Carla)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)							Conductes obs.		
	Inicial	Final	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant	
05.09.01E M/P explicita el fet de protegir l'infant de possibles amenaces o riscos	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
05.09.01O M/P explicita/mostra protecció envers l'infant de possibles amenaces o riscos	0	0	4	0	0	2	0	0	6	6		
05.09.02O s'evidencia que l'infant es mostra cautelós davant de possibles amenaces	0	0	2	0	0	2	0	0	4		4	
05.09.Precació	1	0	6	0	0	4	0	0	10	6	4	
05.11.01O M/Promou el tenir cura dels objectes i materials que l'envolten	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1		
05.11.03O M/P espera el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1		
05.11.04O M/P fomenta el esperar el torn de paraula	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1		
05.11.05O M/P a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	0	0	1	0	0	1	1	0	3	3		
05.11.06O l'infant té cura dels objectes i materials que l'envolten	0	0	0	0	0	0	0	3	3		3	
05.11.08O l'infant és capaç d'esperar el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults	0	0	2	0	0	1	0	0	3		3	
05.11.10O l'infant a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	0	0	1	0	0	0	2	0	3		3	
05.11.11E M/P ser tolerant i comprensiu/-va	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
05.11.Consideració	1	0	6	0	0	2	3	4	15	6	9	
05.13.02O l'infant col·labora amb altres i intercanvia joguines, objectes o espais	0	0	0	0	0	1	0	0	1		1	
05.13.03O M/P estimula l'infant a compartir materials	0	0	0	0	0	1	1	0	2	2		
05.13.Compartir	0	0	0	0	0	2	1	0	3	2	1	
05.14.02O l'infant evita compartir amb altres objectes i espais	0	0	0	0	0	0	1	0	1		1	
05.14.Acaparar	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	
05.15.02O la mare participa a l'hora de desmar objectes i reorganitzar els racons o material	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1		
05.15.03O l'infant participa en desmar els objectes o organitzar l'espai	0	0	2	0	0	0	0	2	4		4	
05.15.Ordre	0	0	3	0	0	0	0	2	5	1	4	
05.16.01O M/P evidencia que l'ordre no és una prioritat en acabar una activitat	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1		
05.16.03E explicita que l'infant al finalitzar una activitat deixa el material sense guardar	1	0	0	0	0	0	0	0	0		0	
05.16.Desordre	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	
05.AC ACTITUD (E:23/OM:80/OI:116)	13	10	37	9	0	43	38	69	196	80	116	
06.02E esmenta les pretences o preferències d'objectes, materials o jocs de l'infant	1	1	0	0	0	0	0	0	0			
06.OM.OBJECTE/MATERIAL (E:20/OM:0/OI:0)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
07.02.02E exploratòria comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
07.02.02O exploratòria s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	1	1		1	
07.02.Exploratòria	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	
07.03.01E psicomotriu l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0	0			
07.03.01O psicomotriu l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	3	0	0	1	0	0	4	4		
07.03.02E psicomotriu comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	3	0	0	0	0	0	0	0		5	
07.03.02O psicomotriu s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	3	0	0	1	0	1	5			
07.03.Psicomotriu	1	3	6	0	0	2	0	1	9	4	5	
07.04.01E pràxico constructiva l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	3	1	0	0	0	0	0	0	0			
07.04.01O pràxico constructiva l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1		
07.04.02E pràxico constructiva comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0	0			
07.04.02O pràxico constructiva s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	1	2	3		3	
07.04.Pràxico constructiva	3	2	0	0	0	0	1	3	4	1	3	
07.05.01O artística plàstica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1		
07.05.02O artística plàstica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	2	1	3		4	
07.05.Artística-plàstica	0	0	0	0	0	0	3	1	4	1	4	
07.06.01O simbòlica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1		
07.06.02O simbòlica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	0	1	0	1	3		3	
07.06.Simbòlica	0	0	1	0	0	2	0	1	4	1	3	
07.07.01O musical l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	1	1	0	0	0	0	2	2		
07.07.02O musical s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	1	1	0	0	0	0	2		2	
07.07.03O musical M/P participa activament durant les cançons	0	0	1	1	0	0	0	0	2	2		
07.07.04O musical l'infant participa activament durant les cançons	0	0	1	0	0	0	0	0	1		1	
07.07.Musical	0	0	4	3	0	0	0	0	7	4	3	
07.08.01O literària l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	1	0	1	1	1	4	4		
07.08.02O literària s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	1	0	1	1	1	4		4	
07.08.Literària	0	0	0	2	0	2	2	2	8	4	4	
07.10.01O cura personal l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	0	1	1	2	5	5		
07.10.02E cura personal comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0	0			
07.10.02O cura personal s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	1	2	3		3	
07.10.Cura personal	0	1	1	0	0	1	2	4	8	5	3	
07.11.02E domèstica comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0	0			
07.11.04E domèstica no participen en tasques domèstiques	1	1	0	0	0	0	0	0	0			
07.11.Domèstica	1	2	0	0	0	0	0	0	0			
07.12.Esmorzar	0	0	1	0	0	1	1	1	4			
07.AV ACTIVITAT (E:14/OM:23/OI:26)	6	8	13	5	0	8	9	14	49	23	26	

Annex núm. 8. Graelles de codificació resultants família 3

CONTINUACIÓ - RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 3 (Carla)

CONTINUACIÓ - RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 3 (Carla)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)							Conductes obs.		
	Inicial	Final	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant	
10.01O l'adult inicia l'activitat	0	0	1	0	0	1	1	2	5	5		
10.02O l'adult finalitza la seva participació	0	0	0	0	0	1	0	1	2	2		
10.03O l'adult anima a la continuïtat	0	0	2	0	0	3	2	1	8	8		
10.05O l'adult lidera l'activitat	0	0	3	0	0	4	2	3	12	12		
10.06O l'infant inicia l'activitat	0	0	0	0	0	1	2	1	4		4	
10.07O l'infant finalitza la seva participació	0	0	1	0	0	1	0	0	2		2	
10.09O l'infant desencadena la fi de l'activitat	0	0	1	0	0	0	0	0	1		1	
10.10O l'infant lidera l'activitat	0	0	2	0	0	1	3	5	11		11	
10.CO CONTROL			10	0	0	12	10	13	45	27	18	
11.01.01O M/P en companyia	0	0	0	0	0	0	1	4	5			
11.01.02O M/P observador/-a	0	0	1	0	0	0	0	1	2			
11.01.03O M/P observador amb intervencions esporàdiques	0	0	3	0	0	0	2	2	7			
11.01.04O Participació guiada	0	0	0	0	0	1	1	1	3			
11.01.05O Cooperació MP/infant es coordinen per aconseguir un objectiu comú implicació total	0	0	2	0	0	0	1	1	4			
11.01.07O M/P fa accions o diu suggerències per dirigir l'activitat	0	0	1	0	0	4	3	2	10			
11.PA PARTICIPACIÓ			7	0	0	5	8	11	31			
12.01O motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament	0	0	3	0	0	3	3	3	12			
12.02O motius centrats en la conveniència de l'adult (pràgmatics i de control)	0	0	1	0	0	2	2	5	10			
12.03O estratègies cognitivo lingüístiques	0	0	0	0	0	0	1	1	2			
12.04O estratègies afectives i motivacionals	0	0	4	0	0	5	4	6	19			
12.ME METES	0	0	8	0	0	10	10	15	43			
13.1O llenguatge verbal	0	0	4	1	0	4	5	6	20			
13.2O llenguatge no verbal	0	0	1	0	0	0	1	1	3			
13.3O accions concretes	0	0	2	0	0	1	3	4	10			
13.CC CONSTRUCCIÓ CONJUNTA			7	1	0	5	9	11	33			
14.02O autoritari	0	0	1	0	0	1	1	2	5			
14.03E hiperprotecció	3	1	0	0	0	0	0	0	0			
14.03O hiperprotecció	0	0	2	0	0	5	0	1	8			
14.04O marge d'acció	0	0	1	0	0	1	1	1	4			
14.05E harmònic	0	2	0	0	0	0	0	0	0			
14.05O harmonia	0	0	1	0	0	0	4	5	10			
14.06O Raonar i explicar les coses	0	0	0	0	0	0	0	1	1			
14.EP ESTILS PARENTALS	3	3	5	0	0	7	6	10	28			
15.01O Objectiu M/P	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1		
15.02O Objectiu Infant	0	0	1	0	0	0	2	1	4		4	
15.03O Autorregulació M/P	0	0	0	0	0	0	2	0	2	2		
15.04O Autorregulació Infant	0	0	2	0	0	0	0	1	3		3	
15.05O Altres M/P	0	0	1	0	0	0	1	1	3			
15.C.I. CANVI EN LA INTENCIONALITAT	0	0	4	0	0	0	6	3	13	3	7	
16.01O P/M	0	0	6	1	0	4	5	9	25			
16.02O altres infants	0	0	2	0	0	0	1	2	5			
16.03O altres adults	0	0	2	0	0	1	1	3	7			
16.05O educadora	0	0	2	0	0	1	0	0	3			
16.06O grup gran	0	0	1	1	0	3	2	2	9			
16.P.PARTICIPANTS	0	0	13	2	0	9	9	16	49			
18.06O frustració (plor, rabieta)	0	0	1	0	0	0	0	1	2			
18. INFANT												
TOTALS:	66	55	123	25	0	124	124	198	594			

Total Entrevistes i observacions: 715

Annex núm.9. Graells de codificació resultants família 4

CODES-PRIMARY-DOCUMENTS-TABLE
 HU: [K:\Tesi\ Categoritzacions Atlas .ti\Atlas ti analisi\ Categoritzacions tesi_Atlas_hpr6]
 Code-Filter: Code Family "Entrevistes i observacions" [521]
 PD-Filter: Primary Doc Family "Vanessa analisi" [7]
 Quotation-Filter: All [66]

	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)						Conductes obs.		
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant	
01.02.02E temps i energia	3	3	0	0	0	0	0	6			
01.02.04E oci	0	2	0	0	0	0	0	2			
01.02.05E Canvi de la visió de l'infant	0	1	0	0	0	0	0	1			
01.02.06E maternitat/paternitat viscuda en positiu	0	1	0	0	0	0	0	1			
01.02. Canvis que suposa la maternitat/paternitat	3	7	0	0	0	0	0	10	10	0	
01.03.01E influència genètica	1	2	0	0	0	0	0	3			
01.03.02E influència social i cultural	1	0	0	0	0	0	0	1			
01.03.04E caràcter	1	1	0	0	0	0	0	2			
01.03.Desenvolupament dels fills	3	3	0	0	0	0	0	6	6	0	
01.04.01E anomena idees sobre l'educació en relació als fills/es	1	3	0	0	0	0	0	4			
01.04.01O mostra conductes o fa comentaris que evidencien idees sobre l'educació en relació als fills/es	0	0	2	0	0	0	0	2			
01.04.05E Tenir marge, paciència	0	1	0	0	0	0	0	1			
01.04.Criteris educatius	1	4	2	0	0	0	0	7	2	0	
01.CR CREENCES (E:21/OM:18/OI:0)	7	14	2	0	0	0	0	22	18	0	
02.01.01O M/P esmenta/ mostra/promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat en relació amb l'infant	0	0	2	1	1	2	3	9	9		
02.01.03O l'infant mostra/promou maneres de fer que denoten afectivitat	0	0	1	1	1	1	3	7		7	
02.01.05O l'infant es mostra afectuós amb un altre infant	0	0	0	0	0	0	1	1		1	
02.01.06O l'infant està sentat o a sobre la M/P	0	0	1	0	1	1	1	4		4	
02.01.07O M/P es situa a poca distància de l'infant	0	0	1	2	3	3	1	10	10		
02.01.08O M/P es situa a distància de l'infant	0	0	0	0	2	0	1	3	3		
02.01. Afectivitat	0	0	5	4	8	7	10	34	22	12	
02.02.00E M/P expressa la intenció de prouar contactes i intercanvis amb altres adults	0	1	0	0	0	0	0	1			
02.02.01E M/P expressa la intenció de promoure contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants (P/M)	1	0	0	0	0	0	0	1			
02.02.05E explica l'habilitat de l'infant a l'hora de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	0	1	0	0	0	0	0	1			
02.02.05O M/P estableix contactes amb altres infants	0	0	0	0	0	1	0	1	1		
02.02.06E esmenta l'habilitat de l'infant a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	0	1	0	0	0	0	0	1			
02.02.06O M/P deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres infants	0	0	0	0	3	1	1	5	5		
02.02.07O M/P estableix contacte amb altres adults	0	0	2	4	2	3	1	12	12		
02.02.08O M/P deixa passar la oportunitat d'establir contacte amb altres adults	0	0	0	0	0	0	0	0			
02.02.09O M/P deixa passar oportunitats de contacte amb altres infants	0	0	0	0	0	0	0	0			
02.02.10O l'infant mostra l'habilitat de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	0	0	0	0	0	1	1	2		2	
02.02.11O l'infant mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	0	0	1	1	0	0	1	3		3	
02.02.13E l'infant no mostra interès per relacionar-se amb altres infants	4	0	0	0	0	0	0	4			
02.02.13O l'infant no mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	0	0	0	1	0	1		1	
02.02.14E M/P expressa el poder estar per a ells	1	1	0	0	0	0	0	2			
02.02.14O l'infant mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	0	1	0	1	1	3	3		
02.02. Interactuació	6	4	3	6	5	8	5	27	21 (16-5)	6 (5-1)	
02.RL RELACIÓ (E:10/OM:43/OI:18)	6	4	8	10	13	15	15	61	43	18	
03.01.03O l'infant evidencia pautes i límits establerts per en relació a persones o cercles socials amb que compten	0	0	0	1	0	0	0	1		1	
03.01.Social	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	
03.02.01O M/P explicita/mostra actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn	0	0	0	0	3	0	1	4	4		
03.02.03O l'infant mostra pautes i límits ja establerts en relació als objectes i entorn	0	0	0	1	2	0	0	3		3	
03.02.04E expressa la dificultat o la voluntat de l'infant a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i entorn	1	0	0	0	0	0	0	1		1	
03.02.04O l'infant mostra la dificultat o la voluntat a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i entorn	0	0	0	0	2	0	0	2		2	
03.02.05O infant explicita/mostra actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn	0	0	0	0	1	0	0	1		1	
03.02.Contextual	1	0	0	1	8	0	1	11	4	7	
03.RF REFERENT (E:0/OM:4/OI:8)	1	0	0	2	8	0	1	12	4	8	
04.01.02E Explicita habilitats adquirides per l'infant	0	1	0	0	0	0	0	1		1	
04.01.02O l'infant mostra habilitats adquirides	0	0	1	0	2	4	5	12		12	
04.01.Destreza	0	1	1	0	2	4	5	12	0	12	
04.02.01E explicita les dificultats o falta d'habilitats M/P	0	1	0	0	0	0	0	1		1	
04.02.02E explicita les dificultats o falta d'habilitats de l'infant	1	1	0	0	0	0	0	2		2	
04.02.02O l'infant explicita o mostra les dificultats o falta d'habilitats	0	0	1	0	0	1	1	3		3	
04.02.Incompetència	1	2	1	0	0	1	1	6	0	3	
04.03.01 E explicita el procés o l'adquisició d'habilitats M/P gràcies a l'infant	0	1	0	0	0	0	0	1		1	
04.03.02E explica l'adquisició d'habilitats per part de l'infant	1	0	0	0	0	0	0	1		1	
04.03.03O M/P promou l'adquisició d'una habilitat o competència	0	0	1	0	2	1	2	6	6		
04.03.04 E explicita el procés o l'adquisició d'habilitats M/P gràcies a altres famílies	0	1	0	0	0	0	0	1		1	
04.03.06O imita	0	0	0	0	1	0	2	3	3		
04.03.07O M/P observa a altres pares i/o infants	0	0	2	3	3	3	2	13	13		
04.03.08O infant observa als altres infants i adults	0	0	2	3	3	2	2	12		12	
04.03.09O observar les reaccions de l'infant	0	0	1	3	3	1	4	12		12	
04.03.Aprenentatge	1	2	6	9	12	7	12	46	22	24	
04.CP COMPETÈNCIA (E:7/OM:21/OI:40)	2	5	8	9	14	12	18	61	21	40	

Annex núm. 9. Graelles de codificació resultants família 4

CONTINUACIÓ - RESULTATS GLOBAIS FAMÍLIA 4 (Vanessa)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)					Conductes obs.		
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant
05.01.010 M/P ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	0	1	0	4	3	8	8	
05.01.020 M/P parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	1	0	1	1	0	3	3	
05.01.030 M/P el to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba	0	0	0	0	0	1	0	1	1	
05.01.050 M/P escolta, espera, es mostra pacient i receptiu daunt el ritme de l'altre en les seves actuacions	0	0	1	0	1	0	0	2	2	
05.01.060 M/P els moviments del cos són harmònics i suaus	0	0	3	4	3	3	3	16	16	
05.01.070 l'infant parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	0	0	1	0	0	1		1
05.01.080 l'infant expressa els continguts del discurs amb claredat	0	0	0	0	0	4	1	5		5
05.01.090 l'infant mostra els moviments del cos són armònics, suaus i adequats a la situació	0	0	4	4	3	5	5	21		21
05.01.100 l'infant escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el ritme de l'altre en les seves actuacions	0	0	0	1	2	0	0	3		3
05.01.Serenitat	0	0	9	10	11	18	12	60	30	30
05.02.14E perdre els nervis	0	1	0	0	0	0	0	0		0
05.02.Esvalotament	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
05.03.010 M/P esmenta/mostra la pròpia capacitat de centrar la mirada i el interès en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció	0	0	2	0	0	0	0	2	2	
05.03.020 l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament	0	0	3	1	3	3	3	13		13
05.03.Atenció	0	0	5	1	3	3	3	15	2	13
05.04.02E explica la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da o de persona d'interac	1	0	0	0	0	0	0	0		0
05.04.02D explica/mostra la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da o de persona d	0	0	0	1	0	0	0	1		1
05.04.Desatenció	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1
05.05.010 M/P comenta/mostra la capacitat que té d'iniciar i acabar una activitat	0	0	2	0	0	0	0	2	2	
05.05.030 es mostra la capacitat que té l'infant d'iniciar i acabar una activitat	0	0	3	1	2	2	3	11		11
05.05.Persistència	0	0	5	1	2	2	3	13	2	11
05.06.030 s'evidencien les dificultats que t'he l'infant per iniciar i acabar les activitats en que s'enrola	0	0	0	0	0	1	0	1		1
05.06.040 es mostra que l'infant davant de dificultats, desisteix i no continua	0	0	0	0	1	0	0	1		1
05.06.Inconstància	0	0	0	0	1	1	0	2	0	2
05.07.04E explica que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	2	0	0	0	0	0	0	0		0
05.07.040 M/P fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	0	1	1	1	3	3	9		9
05.07.05E explicita que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre lse pòpies actuacions i activitats	2	0	0	0	0	0	0	0		0
05.07.050 s'evidència que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	0	3	3	4	4	6	20		20
05.07.060 s'evidència que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre lse pòpies actuacions i activitats	0	0	1	2	4	5	6	18		18
05.07.07E s'entreté sol	1	0	0	0	0	0	0	0		0
05.07.080 L'infant es autònom durant l'estona del cafè	0	0	1	1	0	0	1	3		3
05.07.090 S'entreté sol/-a	0	0	0	2	1	1	2	6		6
05.07.100 L'infant està tranquil/-a amb altres sense la M/P	0	0	1	1	0	0	1	3		3
05.07.Autonomia	5	0	7	10	10	13	19	59	9	50
05.08.010 M/P pren la iniciativa en les actuacions i activitats en que l'infant està immers/a	0	0	1	0	0	0	1	2	2	
05.08.020 M/P mostra baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant	0	0	0	0	0	0	1	1		1
05.08.050 l'infant reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè	0	0	0	1	0	0	0	1		1
05.08.070 infant es mostra d'ocil-moldeable (es convenç fàcilment)	0	0	1	0	2	3	4	10		10
05.08.080 L'infant necessita l'atenció o la proximitat corporal de l'adult	0	0	0	1	1	0	0	2		2
05.08.100 P/M no promou l'autonomia de l'infant	0	0	1	0	0	0	0	1		1
05.08.110 cafè M/P surten de la sala per deixar a l'infant	0	0	0	1	0	0	0	1		1
05.08.Dependència	0	0	3	3	3	3	6	18	5	13
05.09.020 s'evidència que l'infant es mostra cautelós davant de possibles amenaces	0	0	0	0	1	1	0	2		2
05.09.Precaució	0	0	0	0	1	1	0	2	0	2
05.11.030 M/P espera el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults	0	0	0	0	1	0	0	1		1
05.11.050 M/P a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	0	0	1	0	1	1	1	4		4
05.11.080 l'infant és capaç d'esperar el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults	0	0	0	0	0	0	1	1		1
05.11.100 l'infant a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	0	0	2	1	2	1	4	10		10
05.11.11E M/P ser tolerant i comprensiu/-va	0	1	0	0	0	0	0	0		0
05.11.110 l'infant mostra tolerància	0	0	1	0	0	0	0	1		1
05.11.120 mostra generositat	0	0	0	0	0	1	0	1		1
05.11.Consideració	0	1	4	1	4	3	6	18	6	12
05.12.09E agressivitat	2	2	0	0	0	0	0	0		0
05.12.Desconsideració	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
05.13.02E explica la importància que l'infant col·labori amb altres i intercanvi joguines, objectes o espais	0	1	0	0	0	0	0	0		0
05.13.020 l'infant col·labora amb altres i intercanvi joguines, objectes o espais	0	0	2	0	1	1	3	7		7
05.13.030 M/P estimula l'infant a compartir materials	0	0	0	0	2	0	0	2	2	
05.13.Compartir	0	1	2	0	3	1	3	9	2	7
05.14.02E explica que a l'infant li costa compartir amb altres objectes i espais	0	2	0	0	0	0	0	0		0
05.14.020 l'infant evita compartir amb altres objectes i espais	0	0	0	0	2	1	1	4		4
05.14.Acaparar	1	2	0	0	2	1	1	4	0	4
05.15.030 l'infant participa en desar els objectes o organitzar l'espai	0	0	1	0	0	0	1	2		2
05.15.Ordre	0	0	1	0	0	0	1	2	0	2
05.AC ACTITUD (E:15/OM:56/OI:147)	9	7	36	27	40	46	54	203	56	147

Annex núm.9. Graelles de codificació resultants família 4

CONTINUACIÓ - RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 4 (Vanessa)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)					Conduïtes obs.		
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant
06.02E. esmenta les pretensions o preferències d'objectes, materials o jocs de l'infant	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
06.0M.OBJECTE/MATERIAL (E:2/OM:0/OI:0)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
07.02.01E. exploratòria l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
07.02.01O. exploratòria l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	1	0	0	1	2	2	
07.02.02E. exploratòria. comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	2	0	0	0	0	0	0	0		
07.02.02O. exploratòria s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	1	0	0	2	3		3
07.02.Exploratòria	3	0	0	2	0	0	3	5	2	3
07.03.01O. psicomotriu l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	0	1	0	2	2	
07.03.02O. psicomotriu s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	1	0	1	1	0	3		3
07.03.Psicomotriu	0	0	2	0	1	2	0	5	2	3
07.04.01O. pràctic constructiva l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	2	0	0	0	0	2	2	
07.04.02O. pràctic constructiva s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	2	1	0	0	0	3		3
07.04.Pràctic constructiva	0	0	4	1	0	0	0	5	2	3
07.05.01E. artística plàstica l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.05.01O. artística plàstica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	1	1	2	4	4	
07.05.02O. artística plàstica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	1	1	2	4		4
07.05.Artística-plàstica	1	0	0	0	2	2	4	8	4	4
07.06.01O. simbòlica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	1	1	1	3	3	
07.06.02E. simbòlica. comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0		
07.06.02O. simbòlica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	1	1	2	1	1	6		6
07.06.Simbòlica	0	1	1	1	3	2	2	9	3	6
07.07.01E. musical l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.07.01O. musical l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	1	1	0	3	3	
07.07.02O. musical s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	1	1	0	3		3
07.07.03O. musical M/P participa activament durant les cançons	0	0	1	0	0	0	0	1	1	
07.07.04O. musical l'infant participa activament durant les cançons	0	0	1	0	0	0	0	1		1
07.07.Musical	1	0	4	0	2	2	0	8	4	4
07.08.01E. literària l'adult comenta la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat	1	1	0	0	0	0	0	0		
07.08.01O. literària l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	2	2	0	4	4	
07.08.02E. literària. comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0		
07.08.02O. literària s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	2	2	0	4		4
07.08.Literària	1	2	0	0	4	4	0	8	4	4
07.10.01O. cura personal l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	0	1	1	3	3	
07.10.02E. no participa	0	1	0	0	0	0	0	0		
07.10.02O. cura personal s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	1	0	0	1	2		2
07.10.Cura personal	0	1	1	1	0	1	2	5	3	2
07.11.01E. domèstica l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	0		
07.11.01O. domèstica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	1	1	1	
07.11.03E. domèstica participen en tasques domèstiques	0	1	0	0	0	0	0	0		
07.11.04E. domèstica no participen en tasques domèstiques	1	1	0	0	0	0	0	0		
07.11.Domèstica	1	2	0	0	0	0	0	0	1	0
07.12.02E. menjar l'adult comenta que l'infant vol menjar sol/-a	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
07.12.Esmorzar	0	0	0	1	1	0	1	3	0	3
07.AV. ACTIVITAT (E:14/OM:25/OI:32)	8	6	12	6	13	13	13	57	25	32
10.01O l'adult inicia l'activitat	0	0	2	1	0	0	1	4	4	
10.02O l'adult finalitza la seva participació	0	0	1	0	0	0	0	1	1	
10.03O l'adult anima a la continuïtat	0	0	4	3	3	5	3	18	18	
10.04O l'adult desencadena la fi de l'activitat	0	0	0	0	0	2	0	2	2	
10.05O l'adult lidera l'activitat	0	0	3	0	2	3	3	11	11	
10.06O l'infant inicia l'activitat	0	0	0	1	2	1	0	4		4
10.07O l'infant finalitza la seva participació	0	0	1	0	1	0	0	2		2
10.08O l'infant anima a la continuïtat	0	0	2	0	1	3	1	7		7
10.09O l'infant desencadena la fi de l'activitat	0	0	1	0	0	1	0	2		2
10.10O l'infant lidera l'activitat	0	0	2	4	5	4	6	21		21
10.11 O l'infant segueix a un altre que lidera l'activitat	0	0	0	0	0	0	1	1		1
10.CO. CONTROL (E:0/OM:36/OI:37)	0	0	16	9	14	19	15	73	36	37

Annex núm. 9. Graelles de codificació resultants família 4

CONTINUACIÓ - RESULTATS GLOBS FAMÍLIA 4 (Vanessa)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)					Conductes obs.		
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant
11.01.010 M/P associativa està dins del context d'activitat però amb objectius diferents (xerrant o pendent d'altres persones o elements)	0	0	1	2	0	1	0	4		
11.01.020 M/P observador/-a	0	0	0	2	1	0	1	4		
11.01.030 M/P observador amb intervencions esporàdiques	0	0	1	2	3	2	4	12		
11.01.040 Participació guiada	0	0	1	1	1	1	0	4		
11.01.050 Cooperació MP/infant es coordinen per aconseguir un objectiu comú implicació total	0	0	1	0	1	4	1	7		
11.01.070 M/P fa accions o diu suggerències per dirigir l'activitat	0	0	1	0	1	2	1	5		
11.PA PARTICIPACIÓ	0	0	5	7	7	10	7	36		
12.010 motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament	0	0	3	2	6	5	7	23		
12.020 motius centrats en la conveniència de l'adult (pràgmatics i de control)	0	0	1	1	2	2	1	7		
12.030 estratègies cognitivo lingüístiques	0	0	1	0	0	0	0	1		
12.040 estratègies afectives i motivacionals	0	0	3	2	4	6	7	22		
12.ME METES	0	0	8	5	12	13	15	53		
13.10 llenguatge verbal	0	0	1	0	2	4	4	11		
13.20 llenguatge no verbal	0	0	0	1	1	0	1	3		
13.30 accions concretes	0	0	4	3	4	5	5	21		
13.CC CONSTRUCCIÓ CONJUNTA	0	0	5	4	7	9	10	35		
14.020 autoritari	0	0	0	0	1	0	0	1		
14.03E hiperprotecció	0	2	0	0	0	0	0	0		
14.030 hiperprotecció	0	0	1	0	0	1	2	4		
14.04E marge total d'acció	0	1	0	0	0	0	0	0		
14.040 marge d'acció	0	0	0	2	2	0	4	8		
14.05E harmònic	0	1	0	0	0	0	0	0		
14.050 harmonia	0	0	3	2	3	4	5	17		
14.06E Raonar i explicar les coses	0	1	0	0	0	0	0	0		
14.060 Raonar i explicar les coses	0	0	0	0	0	0	1	1		
14.EP ESTILS PARENTALS	0	5	4	4	6	5	12	31		
15.010 Objectiu M/P	0	0	0	0	1	0	0	1	1	
15.020 Objectiu Infant	0	0	0	0	0	2	0	2		2
15.030 Autorregulació M/P	0	0	0	0	0	1	0	1	1	
15.040 Autorregulació Infant	0	0	0	0	1	1	0	2		2
15.C.I. CANVI EN LA INTENCIONALITAT (E.0/OM.2/OI.4)	0	0	0	0	2	4	0	6	2	4
16.010 P/M	0	0	4	4	6	6	7	27		
16.020 altres infants	0	0	0	0	1	1	3	5		
16.030 altres adults	0	0	1	0	0	1	2	4		
16.04E germà/na	1	0	0	0	0	0	0	0		
16.060 grup gran	1	0	2	3	4	2	1	12		
16.P PARTICIPANTS	1	0	7	7	11	10	13	48		
17. ESPAI FAMILIAR	1	4	0	0	0	0	0	0		
17.01E activitats que no fas a casa	1	1	0	0	0	0	0	0		
17.02E espai segur	0	1	0	0	0	0	0	0		
17.03E observar i escoltar a altres mares	0	3	0	0	0	0	0	0		
17.05 E espais estimulants	0	1	0	0	0	0	0	0		
EXPECTATIVES	0	1	1	3	3	1	4	12		
Expectatives de desig	1	1	0	0	0	0	0	0		
PARENTALS	0	0	0	0	0	0	0	0		
TOTALS:	38	55	112	93	151	157	177	690		

Total entrevistes i observacions=763

Annex núm.10. Graelles de codificació resultants família 5

CODES-PRIMARY-DOCUMENTS-TABLE

Report created by Super -
HU: [K:\Tesi\ Categoritzacions Atlas .ti\Atlas ti analisis\ Categoritzacions tesi_Atlas_09_11_29.hpr6]
Code-Filter: Code Family "Entrevistes i observacions" [464]
PD-Filter: Primary Doc Family "PM tabla resultats" [8] Quotation-Filter: All [143]

	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)						Conductes obs. En		
	Inicial	Final	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant
01.01.01E. canvi en la visió de l'infant	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
01.02.01E. parella	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
01.02.02E. temps i energia	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
01.02.03E. conciliació vida laboral i familiar	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
01.02.03O. conciliació vida laboral i familiar	0	0	1	0	0	0	0	0	1		
01.02.04O. oci	0	0	0	0	0	1	0	2	3		
01.02. Canvis que suposa la maternitat/paternitat	4	2	1	0	0	1	0	2	4		
01.03.01E. influència genètica	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
01.03.02E. influència social i cultural	2	2	0	0	0	0	0	0	4		
01.03.02O. influència social i cultural	0	0	1	0	0	0	0	0	1		
01.03.Desenvolupament dels fills	2	2	1	0	0	0	0	0	5		
01.04.01E. anomena idees sobre l'educació en relació als fills/es	1	0	0	0	0	0	0	0	1		
01.04.01O. mostra conductes o comentaris que evidencien idees sobre l'educació en relació als fills/es	0	0	0	1	2	0	0	2	5		
01.04.02E. anomena idees en relació a l'escolarització dels infants	0	1	1	0	0	0	0	1	3		
01.04.Criteris educatius	1	1	1	1	2	0	0	3	9		
01.05 Valors	0	1	1	0	0	0	0	0	1		
01.CR. CREENCES (E.14/OM.19)	8	6	4	1	2	1	0	5	19	19	0
02.01.03E. esmenta aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat (en relació amb l'infant)	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
02.01.03O. esmenta/ mostra/promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat (en relació amb l'infant)	0	0	2	0	0	4	1	1	8	8	
02.01.01O. esmenta/mostra/promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat (en relació a la mare/pare)	0	0	0	0	0	0	0	1	1		
02.01.06O. infant està sentat o a sobre la M/P	0	0	0	2	1	1	0	2	6		7
02.01.Afectivitat	0	1	2	2	1	5	1	4	15	8	7
02.02.00E. M/P expressa la intenció de proure contactes i intercanvis amb altres adults	2	1	0	0	0	0	0	0	0		
02.02.01E. M/P expressa la intenció de promoure contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants (P/M)	1	2	0	0	0	0	0	0	0		
02.02.05O. M/P estableix contactes amb altres infants	0	0	2	0	0	1	0	0	3	3	
02.02.06E. esmenta l'habilitat de l'infant a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
02.02.06O. M/P deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres infants	0	0	4	0	1	0	0	1	6	6	
02.02.07O. M/P estableix contacte amb altres adults	0	0	2	0	1	2	0	6	11	11	
02.02.09E. relacionar-se amb altres infants	1	0	0	0	0	0	0	0	0		0
02.02.10O. l'infant mostra l'habilitat de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	0	0	0	0	0	0	0	1	1		1
02.02.11O. l'infant mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	0	0	0	2	2	0	1	0	5		5
02.02.12O. l'infant mostra dificultats a l'hora d'establir contactes i intercanvis amb altres infants	0	0	0	0	1	0	0	0	1		1
02.02.14E. M/P expressa el poder estar per a ells	0	1	0	0	0	0	0	0	0		0
02.02.14O. l'infant mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	3	1	2	2	1	1	10		10
02.02.Interactuació	4	4	11	3	7	5	2	9	37	20	17 (16/1)
02.03.01E. fa referència a persones o cercles socials amb que compte (M/P)	0	2	0	0	0	0	0	0	0		
02.03.02E. fa referència a la manca de persones o cercles socials amb que poder comptar (M/P)	2	0	0	0	0	0	0	0	0		
02.03.03E. fa referència a persones o cercles socials amb que compte l'infant	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
02.03.04 E. fa referència a la manca de persones o cercles socials amb que pot comptar l'infant	2	0	0	0	0	0	0	0	0		
02.03. Xarxa Social	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
02.RL. RELACIÓ (E.16/OM.26/OI.17)	8	8	13	5	8	10	3	13	52	26	17
03.01.01O. M/P evidencia pautes i límits que estableix, com a M/P, en relació a les persones o cercles socials amb que compten	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	
03.01.03O. l'infant evidencia pautes i límits establerts per en relació a persones o cercles socials amb que compten	0	0	0	0	2	1	1	0	4		4
03.01.Social	0	0	0	0	2	2	1	0	5	1	4
03.02.01E. explicita actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn(M/P)	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
03.02.01O. M/P. explicita/mostra actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn	0	0	0	0	0	0	1	1	2	2	
03.02.03O. l'infant mostra pautes i límits ja establerts en relació als objectes i entorn	0	0	1	0	0	1	0	1	3		3
03.02.Contextual	0	0	1	0	0	1	1	2	5	2	3
03.RF. REFERENT (E.0/OM.3/OI.7)	0	0	1	0	2	3	2	2	10	3	7
04.01.01E. Explicita habilitats adquirides per M/P	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
04.01.02E. Explicita habilitats adquirides per l'infant	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
04.01.02O. l'infant mostra habilitats adquirides	0	0	2	2	1	2	2	2	11		11
04.01.Destresa	2	2	2	2	1	2	2	2	11	0	11
04.02.02E. explicita les dificultats o falta d'habilitats de l'infant	2	0	0	0	0	0	0	0	0		
04.02.02O. l'infant explicita o mostra les dificultats o falta d'habilitats	0	0	0	0	0	0	0	1	1		1
04.02.Inexpertesa	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1

Annex núm.10. Graelles de codificació resultants família 5

RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 5 (Pol)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)						Conduïdes obs. En		
	Inicial	Final	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant
04.03.01 E. explica el procés o l'adquisició d'habilitats M/P gràcies a l'infant	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
04.03.02E. explica l'adquisició d'habilitats per part de l'infant	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
04.03.02O. mostra l'adquisició d'habilitats per part de l'infant	0	0	1	0	0	0	0	0	1		1
04.03.05E. imitació	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
04.03.06O. imita	0	0	4	1	0	1	0	1	7		7
04.03.07O. M/P observa a altres pares i/o infants	0	0	2	1	0	2	2	4	11	11	
04.03.08O. infant observa als altres infants i adults	0	0	0	0	0	3	2	5	10		10
04.03.09O. observar les reaccions de l'infant	0	0	0	0	0	2	0	2	4	4	
04.03. Aprenentatge	1	2	7	2	0	8	4	12	33	15	18
04.CP. COMPETÈNCIA (E-9/OM-15/OI-30)	5	4	9	4	1	10	6	15	45	15	30
05.01.01O. M/P. els moviments del cos són harmònics i suaus	0	0	4	4	2	5	1	6	22	22	
05.01.02E. M/P ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
05.01.02O. M/P parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	4	0	0	1	0	4	9	9	
05.01.03E. M/P el to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
05.01.03O. M/P el to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba	0	0	4	0	0	0	0	3	7	7	
05.01.04E. M/P expressa els continguts del discurs amb claredat	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
05.01.04O. M/P expressa els continguts del discurs amb claredat	0	0	4	0	0	0	0	3	7	7	
05.01.05E. M/P Autocontrol. escolta, espera, es mostra pacient i receptiu daant el ritme de l'altre en les seves actuacions	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
05.01.05O. M/P escolta, espera, es mostra pacient i receptiu daant el ritme de l'altre en les seves actuacions	0	0	1	0	0	0	0	1	2	2	
05.01.06O. M/P. els moviments del cos són harmònics i suaus	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	
05.01.07O. l'infant parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	3	1	0	0	0	1	5		5
05.01.08O. l'infant expressa els continguts del discurs amb claredat	0	0	3	0	0	0	0	4	7	7	
05.01.09O. l'infant mostra els moviments del cos són harmònics, suaus i adequats a la situació	0	0	4	4	2	5	2	6	23		23
05.01.10O. l'infant escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el ritme de l'altre en les seves actuacions	0	0	1	0	0	0	0	3	4	4	
05.01.11E. l'infant és calmat, tranquil	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
05.01.12E. tenir paciència	2	1	0	0	0	0	0	0	0		
05.01. Serenitat	7	5	28	10	4	11	3	31	87	48	39
05.02.06O. M/P intercedeix en el ritme de l'altre, l'accelera o actua per compte d'ell fruit de la impaciència	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	
05.02.09O. l'infant mostra moviments del cos bruscos, agitats i a voltes imprevisibles	0	0	0	0	2	0	0	1	3		3
05.02. Evaluatament	0	0	1	0	2	0	0	1	4	1	3
05.03.01O. M/P esmenta/mostra la pròpia capacitat de centrar la mirada i el interès en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció	0	0	3	1	0	2	0	4	10		
05.03.02O. l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament	0	0	4	2	2	3	1	5	17		17
05.03. Atenció	0	0	7	3	2	5	1	9	27	10	17
05.04.02O. explica/mostra la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da o de persona d'interacció	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	
05.04. Desatenció	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	
05.05.01O. M/P comenta/mostra la capacitat que té d'iniciar i acabar una activitat	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	
05.05.03O. es mostra la capacitat que té l'infant d'iniciar i acabar una activitat	0	0	3	4	1	4	1	4	17		17
05.05.04O. s'evidencia com l'infant davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que aconsegueix la fita perseguida	0	0	1	0	0	0	1	3	5		5
05.05. Persistència	0	0	4	4	1	4	2	9		2	22
05.07.04O. M/P fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	0	0	0	1	1	1	0	3	3	
05.07.05O. s'evidencia que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	0	3	3	1	5	2	2	16		16
05.07.06O. s'evidencia que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre les pòpies actuacions i activitats	0	0	1	0	5	2	2	2	12		12
05.07.07E. s'entreté sol	0	2	0	0	0	0	0	0	0		
05.07.07O. expressa opinions, gustos i preferències que mostra l'infant en les situacions en que està involucrat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir	0	0	0	0	0	0	0	1	1		1
05.07.08E. més independent afectivament	0	4	0	0	0	0	0	0	0		
05.07.08O. l'infant es autònom durant l'estona del cafè	0	0	1	1	1	0	0	1	4		4
05.07.09E. M/P expressa el desig que l'infant sigui més independent	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
05.07.09O. s'entreté sol/-a	0	0	0	0	1	1	0	1	3		3
05.07.10O. l'infant està tranquil/-a amb altres sense la M/P	0	0	0	3	1	0	1	2	7		7
05.07. Autonomia	1	7	5	7	10	9	6	9	46	3	43
05.08.01O. M/P pren la iniciativa en les actuacions i activitats en que l'infant està immers/a	0	0	1	1	1	0	0	0	3	3	
05.08.02E. M/P explicita baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant	0	4	0	0	0	0	0	0	0		
05.08.02O. M/P mostra baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant	0	0	0	1	1	0	0	0	2	2	
05.08.03E. M/P vol intervenir més però l'infant vol fer les coses sol (vestir, menjar)	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
05.08.03O. s'evidencia com les decisions sobre les pròpies actuacions i la participació de l'infant en activitats depenen d'altres	0	0	0	0	0	0	0	1	1		1
05.08.05O. l'infant reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè	0	0	1	0	0	0	0	0	1		1
05.08.06E. depenent afectivament	1	4	0	0	0	0	0	0	0		
05.08.07O. infant es mostra docil-moldeable (es convenç fàcilment)	0	0	2	0	1	1	1	0	5		5
05.08.08E. demana atenció, no s'entreté sol	0	3	0	0	0	0	0	0	0		
05.08.08O. l'infant necessita l'atenció o la proximitat corporal de l'adult	0	0	4	2	1	1	2	3	13		13
05.08.09O. M/P reclama l'atenció o proximitat de l'infant	0	0	1	1	0	1	0	0	3	3	
05.08.10O. P/M no promou l'autonomia de l'infant	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	
05.08. Dependència	1	12	9	6	4	3	3	4	29	9	20
05.09.01E. M/P explicita el fet de protegir l'infant de possibles amenaces o riscos	0	2	0	0	0	0	0	0	0		
05.09.01O. M/P explicita/mostra protecció envers l'infant de possibles amenaces o riscos	0	0	0	0	0	2	0	0	2		
05.09.02O. s'evidencia que l'infant es mostra cautelós davant de possibles amenaces	0	0	0	0	0	1	0	0	1		
05.09. Precaució	0	0	0	0	0	3	0	0	3	2	1

Annex núm.10. Graelles de codificació resultants família 5

RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 5 (Pol)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)						Conduïtes obs. En		
	Inicial	Final	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant
05.11.030 M/P espera el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults	0	0	0	1	0	0	0	0	1		
05.11.050 M/P a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	0	0	1	0	1	0	0	0	2		
05.11.060 l'infant té cura dels objectes i materials que l'envolten	0	0	0	0	0	1	0	0	1		
05.11.070 l'infant té en compte i respecta el medi ambient	0	0	0	0	0	0	0	1	1		
05.11.080 l'infant és capaç d'esperar el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults	0	0	0	1	0	0	1	0	2		
05.11.100 l'infant a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	0	0	0	1	2	3	1	1	8		
05.11.110 l'infant mostra tolerància	0	0	0	0	0	2	0	0	2		
05.11.Consideració	0	0	1	3	3	6	2	2	17	3	14
05.12.060 l'infant envaeix el torn de paraula o d'actuació en situacions compartides amb altres infants i/o altres famílies	0	0	0	0	0	0	0	2	2		
05.12.070 l'infant és poc curos/-a amb els objectes i materials que l'envolten	0	0	0	0	0	0	0	1	1		
05.12.Desconsideració	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0	3
05.13.010 M/P col·labora amb altres i intercanviar joguines, objectes o espais	0	0	1	1	0	0	0	0	2		
05.13.020 l'infant col·labora amb altres i intercanvia joguines, objectes o espais	0	0	0	1	2	1	1	1	6		
05.13.Compartir	0	0	1	2	2	1	1	1	8	2	6
05.14.020 l'infant evita compartir amb altres objectes i espais	0	0	0	0	0	0	0	2	2		
05.14.030 M/P no fomenta el compartir materials o espais davant d'un petit conflicte	0	0	0	0	0	0	0	2	2		
05.14.Acaparar	0	0	0	0	0	0	0	4	4	2	2
05.15.030 l'infant participa en desmar els objectes o organitzar l'espai	0	0	0	0	1	0	0	0	1		
05.15.Ordre	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1
05.16.030 l'infant al finalitzar una activitat deixa el material sense guardar	0	0	2	0	0	0	0	0	2		
05.16.Desordre	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	2
05.AC ACTITUD (E: 33/OM:82/OI:174)	9	24	59	35	29	42	18	73	256	82	174
06.02E esmenta les pretensions o preferències d'objectes, materials o jocs de l'infant	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
06.OM.OBJECTE/MATERIAL (E: 2/OM:0/OI:0)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
07.01.020 descoberta s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	1	0	0	1	2		
07.01.Descoberta	0	0	0	0	1	0	0	1	2	0	2
07.02.020 exploratòria s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	1	1	0	0	0	0	2		
07.02.Exploratòria	0	0	1	1	0	0	0	0	2	0	2
07.03.02E psicomotriu comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.03.020 psicomotriu s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	1	0	1		
07.03.Psicomotriu	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1
07.04.010 pràctic constructiva l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	0	2	0	1	4		
07.04.02E pràctic constructiva comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.04.020 pràctic constructiva s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	4	0	0	3	1	1	9		
07.04.Pràctic constructiva	1	1	5	0	0	5	1	2	13	4	9
07.05.010 artística plàstica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	2	2		
07.05.020 artística plàstica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	1	2	1	0	0	2	6		
07.05.Artística-plàstica	0	0	1	2	1	0	0	4	8	2	6
07.06.010 simbòlica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	1	1		
07.06.02E simbòlica comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.06.020 simbòlica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	1	1	1	0	1	2	6		
07.06.Simbòlica	0	1	1	1	1	0	1	2	6	1	5
07.07.010 musical l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	1	0	0	0	1		
07.07.02E musical comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.07.020 musical s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	1	0	0	0	1		
07.07.Musical	0	1	0	0	2	0	0	0	2	1	1
07.08.010 literària l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	1	1	0	1	0	0	3		
07.08.02E literària comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
07.08.020 literària s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	1	0	2	0	1	4		
07.08.Literària	1	0	1	2	0	3	0	1	7	3	4
07.10.010 cura personal l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	2	0	0	1	0	1	4		
07.10.02E no participen	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.10.020 cura personal s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	0	0	0	1	2		
07.10.Cura personal	0	1	3	0	0	1	0	2	6	4	2
07.11.04E domèstica no participen en tasques domèstiques	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.11.Domèstica	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.12 Esmorzar	0	0	0	1	0	0	0	0	1		
07.12.Menjar	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1
07.14.02E EF espais estimulants	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.14.03E EF materials estimulants	1	2	0	0	0	0	0	0	0		
07.AV ACTIVITAT (E:15/OM:15/OI:33)	6	9	12	7	5	9	3	12	48	15	33

Annex núm. 10. Graelles de codificació resultants família 5

	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)						Conductes obs. En		
	Inicial	Final	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS	M/P	Infant
10.010 l'adult inicia l'activitat	0	0	2	0	1	0	0	1	4	4	
10.030 l'adult anima a la continuïtat	0	0	11	3	4	3	3	5	29	29	
10.040 l'adult desencadena la fi de l'activitat	0	0	2	0	1	2	0	0	5	5	
10.05E l'adult lidera l'activitat	0	4	0	0	0	0	0	0	0		
10.050 l'adult lidera l'activitat	0	0	4	2	3	1	0	4	14	14	
10.06E l'infant inicia l'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
10.060 l'infant inicia l'activitat	0	0	5	1	2	2	1	3	14		14
10.070 l'infant finalitza la seva participació	0	0	5	0	0	0	1	1	7		7
10.080 l'infant anima a la continuïtat	0	0	3	1	2	1	0	3	10		10
10.090 l'infant desencadena la fi de l'activitat	0	0	2	1	0	0	1	1	5		5
10.10E l'infant lidera l'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0	0		0
10.100 l'infant lidera l'activitat	0	0	1	1	5	4	3	7	21		21
10.11 O l'infant segueix a un altre que lidera l'activitat	0	0	1	1	0	0	1	0	3		3
10.CO CONTROL (E.6/OM.52/OL60)	1	5	36	10	18	13	10	25	112	52	60
11.01.010 M/P en companyia	0	0	2	1	1	2	0	2	8		
11.01.020 M/P observador/-a	0	0	1	0	2	0	0	0	3		
11.01.030 M/P observador amb intervencions esporàdiques	0	0	4	0	0	3	2	3	12		
11.01.040 Participació guiada	0	0	0	0	0	0	0	1	1		
11.01.050 Cooperació MP/infant es coordinen per aconseguir un objectiu comú implicació total	0	0	1	0	0	1	0	1	3		
11.01.060 M/P no hi és en el context d'activitat	0	0	0	0	0	0	1	0	1		
11.01.070 M/P fa accions o diu suggerències per dirigir l'activitat	0	0	10	2	2	3	1	2	20		
11.02.080 Mare repeteix verbalment el que l'infant diu	0	0	3	0	0	0	0	0	3		
11.PA PARTICIPACIÓ	0	0	21	3	5	9	4	9	51		
12.010 motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament	0	0	9	1	3	3	2	6	24		
12.020 motius centrats en la conveniència de l'adult (pragmàtics i de control)	0	0	2	1	2	2	0	3	10		
12.030 estratègies cognitives i lingüístiques	0	0	5	0	0	0	0	0	5		
12.040 estratègies afectives i motivacionals	0	0	5	4	4	4	2	8	27		
12.ME METES	0	0	21	6	9	9	4	17	66		
13.10 llenguatge verbal	0	0	4	2	1	0	0	5	12		
13.20 llenguatge no verbal	0	0	3	1	4	1	0	0	9		
13.30 accions concretes	0	0	9	2	3	4	2	7	27		
13.CC CONSTRUCCIÓ CONJUNTA	0	0	16	5	8	5	2	12	48		
14.010 permissivitat	0	0	1	0	0	0	0	2	3		
14.020 autoritat	0	0	1	0	0	0	0	0	1		
14.03E hiperprotecció	1	4	0	0	0	0	0	0	0		
14.030 hiperprotecció	0	0	2	1	2	2	0	1	8		
14.040 marge total d'acció	0	0	0	0	2	0	0	0	2		
14.050 harmonia	0	0	4	1	0	3	2	5	15		
14.EP ESTILS PARENTALS	1	4	8	2	4	5	2	8	29		
15.010 Objectiu M/P	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	
15.020 Objectiu Infant	0	0	1	0	0	1	0	2	4		4
15.030 Autorregulació M/P	0	0	1	0	0	0	1	0	2	2	
15.040 Autorregulació Infant	0	0	1	1	0	1	1	2	6		6
15.C.I CANVIEN LA INTENCIONALITAT	0	0	4	1	0	2	2	4	13	7	6
16.010 P/M	0	0	5	4	4	4	2	5	24		
16.020 altres infants	0	0	4	2	2	3	1	3	15		
16.030 altres adults	0	0	2	2	1	2	1	4	12		
16.050 educadora	0	0	1	1	0	3	0	0	5		
16.060 grup gran	0	0	2	4	2	1	2	2	13		
16.P PARTICIPANTS	0	0	14	13	9	13	6	14	69		
Activitats que no fas a casa	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
espai segur	1	1	0	0	0	0	0	0	0		
maternitat/paternitat viscuda en positiu	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
Expectatives de desig	2	0	0	0	0	0	0	0	2		
Expectatives predictives	5	0	0	0	0	0	0	0	5		
Observar i escoltar a altres mares	1	3	0	0	0	0	0	0	4		
TOTALS	46	71	216	91	100	126	58	201	780		
TOTAL ENTREVISTES I OBSERVACIONS : 897											

Annex núm. 11. Graells de codificació resultants família 6

CODES-PRIMARY-DOCUMENTS-TABLE

HU: [K:\Tesi\ Categoritzacions Atlas. ti\Atlas ti analisi\ Categoritzacions tesi_ Atlas_ hpr6]

Code-Filter: Code Family "Entrevistes i observacions" [526]

PD-Filter: Primary Doc Family "Sofia_mare TOT" [14]

Quotation-Filter: All [156]

RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 6 (Sofia)	ENTREVISTA (E.)			OBSERVACIONS (Obs.)					Conductes obs. En	
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS OBS	M/P	Infant
01.02.03E conciliació vida laboral i familiar	2	0	0	0	0	0	0	0		
01.02.04O oci	0	0	0	0	0	0	2	2		
01.02. Canvis que suposa la maternitat/paternitat	2	0	0	0	0	0	2	2		
01.03.01E influència genètica	1	0	0	0	0	0	0	0		
01.03.01O influència genètica	0	0	0	0	0	2	0	2		
01.03.02E influència social i cultural	2	0	0	0	0	0	0	0		
01.03.02O influència social i cultural	0	0	1	0	0	1	0	2		
01.03.03E influència genètica, social i cultural	2	0	0	0	0	0	0	0		
01.03.04E el caracter se define con el tiempo más hecha como persona	0	2	0	0	0	0	0	0		
01.03.Desenvolupament dels fills	5	2	1	0	0	3	0	4		
01.04.01E anomena idees sobre l'educació en relació als fills/es	5	4	1	0	0	1	0	2		
01.04.01O mostra conductes o comentaris que evidencien idees sobre l'educació en relació als fills/es	0	0	0	0	1	3	1	5		
01.04.02E anomena idees en relació a l'escolarització dels infants	0	2	0	0	0	0	0	0		
01.04.03E anomena diferències en funció de gènere	1	0	0	0	0	0	0	0		
01.04.Criteris educatius	6	6	1	0	1	4	1	7		
01.05 Valors	1	1	0	0	0	0	0	0		
01.CR CREENCES-21/13	13	8	2	0	1	7	3	13	13	0
02.01.01E esmenta aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat (en relació a la mare/pare)	1	0	0	0	0	0	0	0		
02.01.01O esmenta/mostra/promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat (en relació a la mare/pare)	0	0	1	0	0	0	0	1		1
02.01.03O esmenta/mostra/promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat (en relació amb l'infant)	1	0	2	0	1	1	0	4		4
02.01.04O esmenta/mostra/promou aspectes o maneres de fer que dificulten mostres d'afectivitat (en relació amb l'infant)	0	0	1	0	0	0	0	1		1
02.01.05O l'infant es mostra afectuós amb un altre infant	0	0	0	0	0	1	0	1		1
02.01.07O M/P es situa a poca distància de l'infant	0	0	1	1	1	1	0	4		4
02.01.08O M/P es situa a distància de l'infant	0	0	5	0	1	1	1	8		8
02.01.Afectivitat	2	0	10	1	3	4	1	19	17	2
02.02.00E M/P expressa la intenció de prouar contactes i intercanvis amb altres adults	1	0	0	0	0	0	0	0		
02.02.01E M/P expressa la intenció de promoure contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants (P/M)	2	0	0	0	0	0	0	0		
02.02.01O M/P promou contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants	6	0	1	1	2	1	0	5		5
02.02.02E M/P esmenta la intenció de promoure intercanvis entre altres adults i el seu/-va fill/-a (P/M)	1	0	0	0	0	0	0	0		
02.02.03E M/P expressa dificultats a l'hora d'establir o promoure contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants (P/M)	1	0	0	0	0	0	0	0		
02.02.03O M/P mostra dificultats a l'hora d'establir o promoure contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants (P/M)	1	0	2	0	0	0	0	2		2
02.02.04O M/P mostra dificultats a l'hora d'establir o promoure intercanvis entre el seu fill/-a i altres adults (P/M)	0	0	0	0	1	0	0	1		1
02.02.05E explica l'habilitat de l'infant a l'hora de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	0	0	0	0	0	0	0	0		
02.02.05O M/P estableix contactes amb altres infants	0	0	2	2	2	0	0	6		6
02.02.06O M/P deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres infants	0	0	3	1	2	1	3	10		10
02.02.07E expressa les dificultats de l'infant a l'hora d'establir contactes i intercanvis amb altres infants	1	0	0	0	0	0	0	0		
02.02.07O M/P estableix contacte amb altres adults	0	0	1	0	1	1	2	5		5
02.02.08O M/P deixa passar la oportunitat d'establir contacte amb altres adults	0	0	2	0	0	0	0	2		2
02.02.09E relacionar-se amb altres infants	0	2	0	0	0	0	0	0		
02.02.09O M/P deixa passar oportunitats de contacte amb altres infants	0	0	1	0	0	1	0	2		2
02.02.10E expressa la intenció de promoure contactes i intercanvis amb altres adults	0	1	0	0	0	0	0	0		
02.02.10O l'infant mostra l'habilitat de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	0	0	3	0	1	1	1	6		6
02.02.11E l'infant expressa la intenció de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	0	1	0	0	0	0	0	0		
02.02.11O l'infant mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	0	0	2	0	2	2	1	7		7
02.02.12E l'infant expressa dificultats en la relació i intercanvis amb altres adults	0	1	0	0	0	0	0	0		
02.02.12O l'infant mostra dificultats a l'hora d'establir contactes i intercanvis amb altres infants	1	0	0	0	0	0	0	0		
02.02.13O L'infant no mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	1	2	1	1	2	7		7
02.02.14O L'infant mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	2	0	2	1	1	6		6
02.02.Interactuació	14	5	20	6	14	9	10	59	33(16-17)	26(19-7)
02.03.01E fa referència a persones o cercles socials amb que compte (M/P)	1	0	0	0	0	0	0	0		
02.03.01O fa referència a persones o cercles socials amb que compte (M/P)	0	0	0	0	0	0	1	1		
02.03.03E fa referència a persones o cercles socials amb que compte l'infant	4	0	0	0	0	0	0	0		
02.03.03O fa referència a persones o cercles socials amb que compte l'infant	0	0	0	0	0	1	2	3		
02.03. Xarxa Social	5	0	0	0	0	1	3	4	1	3

Annex núm. 11. Graells de codificació resultants família 6

RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 6 (Sofia)	ENTREVISTA (E.)				OBSERVACIONS (Obs.)							Conduïtes obs. En	
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS OBS	M/P	Infant			
02.RI_RELACIÓ (E:26/OM:51/OI:31)	21	5	32	7	18	21	17	82	51	31			
03.01.010 M/P evidencia pautes i límits que estableix, com a M/P, en relació a les persones o cercles socials amb que compten	0	0	1	0	0	0	0	1					
03.01.030 l'infant evidencia pautes i límits establerts per en relació a persones o cercles socials amb que compten	0	0	1	0	0	0	0	1					
03.01.Social	0	0	2	0	0	0	0	2	1	1			
03.02.010 M/P explicita/mostra actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn	0	0	1	0	0	0	0	1					
03.02.030 l'infant mostra pautes i límits ja establerts en relació als objectes i entorn	0	0	1	0	0	0	0	1					
03.02.040 l'infant mostra la dificultat o la voluntat a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i entorn	0	0	1	0	0	0	0	1					
03.02.Contextual	0	0	3	0	0	0	0	3	1	2			
03.RF_REFERENT (E:0/OM:2/OI:3)	0	0	5	0	0	0	0	5	2	3			
04.01.02E Explicita habilitats adquirides per l'infant	1	2	0	0	0	0	0	0					
04.01.02O l'infant mostra habilitats adquirides	1	0	2	0	1	0	1	4		4			
04.01.Destresa	2	2	2	0	1	0	1	4	0	4			
04.02.01E explicita les dificultats o falta d'habilitats M/P	1	1	0	0	0	0	0	0					
04.02.02E explicita les dificultats o falta d'habilitats de l'infant	8	2	0	0	0	0	0	0					
04.02.02O l'infant explicita o mostra les dificultats o falta d'habilitats	2	0	0	1	1	1	1	4		4			
04.02.03E estimula l'infant per tal que millori la seva inexpertesa	0	1	0	0	0	0	0	0					
04.02.Inexpertesa	11	4	0	1	1	1	1	4	0	4			
04.03.01 E explicita el procés o l'adquisició d'habilitats M/P gràcies a l'infant	1	3	0	0	0	0	0	0					
04.03.02E explica l'adquisició d'habilitats per part de l'infant	1	0	0	0	0	0	0	0					
04.03.03O M/P promou l'adquisició d'una habilitat o competència	1	0	1	0	1	3	1	6		6			
04.03.05E imitació	4	0	0	0	0	0	0	0					
04.03.06O imita	0	0	1	0	0	0	0	1		1			
04.03.07O M/P observa a altres pares i/o infants	0	0	1	1	1	1	0	4		4			
04.03.08O infant observa als altres infants i adults	0	0	0	1	0	1	0	2		2			
04.03.09O observar les reaccions de l'infant	0	0	2	0	1	0	0	3		3			
04.03.Aprenentatge	7	3	5	2	3	5	1	16	13	3			
04.CP_COMPETÈNCIA (E:29/OM:13/11)	20	9	7	3	5	6	3	24	13	11			
05.01.01O M/P els moviments del cos són harmònics i suaus	0	0	2	3	4	3	2	14		26			
05.01.02O M/P parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	2	0	3	4	3	12		22			
05.01.03O M/P el to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba	0	0	2	1	1	1	1	6		10			
05.01.04O M/P expressa els continguts del discurs amb claredat	0	0	1	0	0	1	2	4		7			
05.01.05E M/P Autocontrol escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el ritme de l'altre en les seves actuacions	2	0	0	0	0	0	0	0		0			
05.01.05O M/P escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el ritme de l'altre en les seves actuacions	0	0	2	0	0	0	2	4		6			
05.01.06O M/P els moviments del cos són harmònics i suaus	0	0	5	0	0	0	1	6		7			
05.01.07E expressa que l'infant té un ritme calmat, tranquil, i una parla clara i entenedor	2	0	0	0	0	0	0	0		0			
05.01.07O l'infant parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	1	0	1	0	2	3	1	7		13			
05.01.08O l'infant expressa els continguts del discurs amb claredat	1	0	1	1	2	2	3	9		16			
05.01.09O l'infant mostra els moviments del cos són harmònics, suaus i adequats a la situació	0	0	5	3	5	1	2	16		24			
05.01.10O l'infant escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el ritme de l'altre en les seves actuacions	0	0	1	0	0	0	0	1		1			
05.01.11E l'infant és calmat, tranquil	1	0	1	0	0	0	0	1		1			
05.01.12E M/P tenir paciència	0	1	0	0	0	0	0	0		0			
05.01.Serenitat	7	1	23	8	17	15	17	80	46	34			
05.02.01O M/P parla amb un ritme accelerat, mostrant nerviosisme o inquietud	0	0	1	0	0	1	0	2		2			
05.02.06O M/P intercedeix en el ritme de l'altre, l'accelera o actua per compte d'ell fruit de la impaciència	0	0	1	0	0	0	0	1		1			
05.02.07O l'infant parla amb un ritme accelerat, mostrant nerviosisme o inquietud	0	0	1	0	1	1	0	3		3			
05.02.08O l'infant mostra un to de veu alt sense que hi hagi una necessitat evident	0	0	0	0	0	2	2	4		4			
05.02.09O l'infant mostra moviments del cos bruscos, agitats i a voltes imprevisibles	0	0	0	0	0	1	0	1		1			
05.02.10O l'infant expressa els continguts del discurs de manera confusa i poc clara	0	0	0	0	0	1	1	2		2			
05.02.12O l'infant intercedeix en el ritme de l'altre, l'accelera o actua per compte d'ell fruit de la impaciència	0	0	1	0	0	0	0	1		1			
05.02.13E descriu a l'infant com a un nervi, molt actiu	1	0	0	0	0	0	0	0		0			
05.02.13E menos tranquil/-a, més mogut/-da	0	2	0	0	0	0	0	0		0			
05.02.13O l'infant es mostra nerviós	1	0	0	0	0	0	0	0		0			
05.02.13O la mare expressa que l'infant s'esvalota/és mostra inquiet	0	0	1	0	0	0	0	1		1			
05.02.Esvalotament	2	2	5	0	1	6	3	15	3	12			
05.03.01O M/P esmenta/mostra la pròpia capacitat de centrar la mirada i el interès en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció	0	0	1	1	1	1	2	6		6			
05.03.02E esmenta que l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament	1	0	0	0	0	0	0	0		0			
05.03.02O l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament	0	0	4	2	3	1	3	13		13			
05.03.Atenció	1	0	5	3	4	2	5	19	6	13			
05.04.01O M/P comenta/mostra la dificultat en centrar-se en una sola cosa, posant atenció en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en què està enrolat/-da o d'	0	0	1	1	0	0	0	2		2			
05.04.02O explica/mostra la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en què està enrolat/-da	0	0	0	1	0	0	0	1		1			
05.04.Desatenció	0	0	1	2	0	0	0	3	2	1			
05.05.03E comenta la capacitat que té l'infant per mantenir una activitat o d'iniciar i acabar una activitat	2	0	0	0	0	0	0	0		0			
05.05.03O es mostra la capacitat que té l'infant d'iniciar i acabar una activitat	0	0	3	2	2	1	3	11		11			
05.05.04O s'evidencia com l'infant davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que aconsegueix la fita perseguida	3	0	0	0	0	0	1	1		1			

Annex núm. 11. Graelles de codificació resultants família 6

RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 6 (Sofia)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)						Conductes obs. En	
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS OBS	M/P	Infant
05.05.Persistència	5	0	3	2	2	1	4	12	0	12
05.06.040 es mostra que l'infant davant de dificultats, desisteix i no continua	0	0	1	1	1	1	0	4		4
05.06.050 es mostra que l'infant davant de dificultats demana ajuda a un adult	0	0	0	0	2	1	0	3		3
05.06.Inconstància	0	0	1	1	3	2	0	7	0	7
05.07.010 M/P mostra inicativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	0	0	0	0	2	1	1	4	4	
05.07.04E explica que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	2	2	0	0	0	0	0	0		
05.07.040 M/P fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en que està immers/a	2	0	2	0	0	0	1	3	3	
05.07.05E explica que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre lse pòpies actuacions i activitats	0	6	0	0	0	0	0	0		
05.07.050 s'evidencia que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	2	0	5	2	2	4	3	16		16
05.07.06E manifesta que les opinions, gustos i preferències que mostra l'infant en les situacions en que està involucraat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir	1	0	0	0	0	0	0	0		
05.07.060 s'evidencia que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre lse pòpies actuacions i activitats	1	1	4	2	3	4	3	16		16
05.07.070 expressa opinions, gustos i preferències que mostra l'infant en les situacions en que està involucraat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir	0	0	0	1	0	0	1	2		2
05.07.080 L'infant es autònom durant l'estona del cafè	0	0	1	0	0	0	0	1		1
05.07.100 L'infant està tranquil/-a amb altres sense la M/P	0	0	0	0	0	0	0	0		
05.07.Autonomia	8	9	12	5	7	9	9	42	3	39
05.08.010 M/P pren la iniciativa en les actuacions i activitats en que l'infant està immers/a	0	0	1	0	1	1	0	3	3	
05.08.02E M/P explicita baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant	1	0	0	0	0	0	0	0		
05.08.020 M/P mostra baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant	0	0	1	0	2	2	0	5	5	
05.08.03E explica que les decisions sobre les pròpies actuacions i la participació de l'infant en activitats depenen d'altres	2	0	0	0	0	0	0	0		
05.08.03E M/P vol intervenir més però l'infant vol fer les coses sol (vestir, menjar)	0	1	0	0	0	0	0	0		
05.08.030 s'evidencia com les decisions sobre les pròpies actuacions i la participació de l'infant en activitats depenen d'altres	0	0	2	0	1	1	0	4	4	
05.08.040 la mare està amb l'infant durant l'estona de cafè	0	0	1	2	0	0	0	3	3	
05.08.050 l'infant reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè	0	0	1	2	0	0	0	3		3
05.08.060 dependent afectivament	1	0	0	0	0	0	0	0		
05.08.070 infant es mostra dècil-moldeable (es convenç fàcilment)	0	5	1	1	1	1	1	5		5
05.08.080 L'infant necessita l'atenció o la proximitat corporal de l'adult	0	0	1	0	0	0	0	1		1
05.08.090 M/P reclama l'atenció o proximitat de l'infant	0	0	2	0	0	0	0	2	2	
05.08.100 P/M no promou l'autonomia de l'infant	0	0	1	0	0	0	0	1	1	
05.08.Dependència	4	6	11	5	5	5	1	27	18	9
05.09.010 M/P explicita/mostra protecció envers l'infant de possibles amenaces o riscos	2	0	0	0	0	1	0	1	1	
05.09.Precació	2	0	0	0	0	1	0	1	1	0
05.10.02E explica que l'infant davant d'una dificultat,una situació complicada o un perill menor, porta a terme les seves actuacions sense cautela	0	0	0	0	0	0	1	1		1
05.10.030 l'infant davant d'una situació nova o quan percep un possible risc, es mostra prudent però fa temptatives per sortir-se'n autònomament sense implicar l'adult	0	0	0	0	0	1	0	1		1
05.10.Aventurar	0	0	0	0	0	1	1	2	0	2
05.11.010 M/Promou el tenir cura dels objectes i materials que l'envolten	2	0	0	0	0	0	0	0		
05.11.030 M/P espera el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults	0	0	0	0	1	0	0	1	1	
05.11.050 M/P a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	0	0	0	0	2	0	1	3	3	
05.11.060 l'infant té cura dels objectes i materials que l'envolten	2	0	4	3	3	3	2	15		15
05.11.080 l'infant és capaç d'esperar el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults	0	0	2	0	1	0	1	4		4
05.11.090 l'infant és capaç d'esperar el torn de paraula	0	0	1	0	0	2	0	3		3
05.11.100 l'infant a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	0	0	2	0	1	1	1	5		5
05.11.11E. Ser tolerant i comprensiu/-va	0	1	0	0	0	0	0	0		
05.11.12E generositat	1	0	0	0	0	0	0	0		
05.11.Consideració	5	1	9	3	8	6	5	31	4	27
05.12.030 M/P envaeix el torn de paraula o d'actuació en situacions compartides amb altres infants i/o altres famílies	2	0	1	1	0	0	0	2	2	
05.12.040 M/P es mostra poc curós amb els objectes i materials que l'envolten	0	0	2	0	0	0	0	2	2	
05.12.070 l'infant és poc curós/-a amb els objectes i materials que l'envolten	0	0	0	0	0	1	0	1		1
05.12.Desconsideració	2	0	3	1	0	1	0	5	4	1
05.13.010 M/P col·labora amb altres i intercanviar joguines, objectes o espais	0	0	1	0	1	0	0	2	2	
05.13.020 l'infant col·labora amb altres i intercanvii joguines, objectes o espais	0	0	5	0	1	1	1	8		8
05.13.030 M/P estimula l'infant a compartir materials	0	0	1	0	0	0	0	1	1	
05.13.Compartir	0	0	7	0	2	1	1	11	3	8
05.14.010 M/P evita compartir amb altres objectes i espais	0	0	0	0	1	0	0	1	1	
05.14.020 l'infant evita compartir amb altres objectes i espais	0	0	2	1	1	1	1	6		6
05.14.030 M/P no fomenta el compartir materials o espais davant d'un petit conflicte	0	0	0	1	0	0	1	2	2	
05.14.Acabar	0	0	2	2	2	1	2	9	3	6
05.15.01E explica que fomenta que l'infant participi en desar els objectes	0	1	0	0	0	0	0	0		
05.15.010 M/P mostra com fomenta que l'infant participi en desar els objectes	2	0	1	0	0	0	0	1	1	
05.15.02E explica que l'infant participa en desar els objectes o organitzar l'espai	0	1	0	0	0	0	0	0		
05.15.030 l'infant participa en desar els objectes o organitzar l'espai	1	1	2	0	0	1	1	4		4
05.15.Ordre	3	3	3	0	0	1	1	5	1	4
05.16.010 M/P evidencia que l'ordre no és una prioritat en acabar una activitat	0	0	3	2	2	2	1	10	10	
05.16.020 M/P evidencia com evita participar a l'hora de desar objectes en acabar l'activitat	0	0	1	0	1	0	1	3	3	
05.16.03E explica que l'infant al finalitzar una activitat deixa el material sense guardar	0	1	0	0	0	0	0	0		
05.16.030 l'infant al finalitzar una activitat deixa el material sense guardar	0	0	3	2	2	1	0	8		8
05.16.040 l'infant evita participar a l'hora de desar objectes i reorganitzar els racons o materials	0	0	1	0	0	0	0	1		1
05.16.Desordre	0	1	8	4	5	3	2	22	13	9

Annex núm. 11. Graells de codificació resultants família 6

RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 6 (Sofia)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)						Conductes obs. En	
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS OBS	M/P	Infant
05.AC ACTITUD (E:62/OM:107/OI:182)	39	23	93	36	56	55	51	289	107	182
07.02.02O exploratòria s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	1	0	1	0	0	2		
07.02.Exploratòria	0	0	1	0	1	0	0	2	0	2
07.03.01O psicomotriu l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	2	0	2		
07.03.02O psicomotriu s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	1	0	1	2	1	5		
07.03.Psicomotriu	0	0	1	0	1	4	1	7	2	5
07.04.01O pràxico constructiva l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	0	1	0	2		
07.04.02O pràxico constructiva s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	2	0	3	0	0	1	0	4		
07.04.Pràxico constructiva	2	0	4	0	0	2	0	6	2	4
07.05.01O artística plàstica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	2	1	0	4		
07.05.02E artística plàstica comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	3	0	0	0	0	0	0	0		
07.05.02O artística plàstica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	1	0	2	1	2	6		
07.05.Artística-plàstica	3	0	2	0	4	2	2	10	4	6
07.06.01O simbólica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	1	0	0	0	0	1	0	1		
07.06.02E simbólica comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	3	0	0	0	0	0	0	0		
07.06.02O simbólica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	1	0	1	2	1	3	2	9		
07.06.Simbólica	5	0	1	2	1	4	2	10	1	9
07.07.01O musical l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	1	0	1	0	0	0	0	1		
07.07.02E musical comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	2	0	0	0	0	0	0	0		
07.07.02O musical s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	2	0	0	0	0	2		
07.07.03O musical M/P participa activament durant les cançons	0	0	1	0	0	0	0	1		
07.07.04O musical l'infant participa activament durant les cançons	0	0	1	0	0	0	0	1		
07.07.Musical	3	0	5	0	0	0	0	5	2	3
07.08.01E literària l'adult comenta la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat	1	1	0	0	0	0	0	0		
07.08.02E literària comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0		
07.08.02O literària s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	1	0	1	3		
07.08.Literària	1	2	1	0	1	0	1	3	0	3
07.10.01O cura personal l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	1	1	1	1	0	1	0	3		
07.10.02O cura personal s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	3	0	1	0	2	0	3		
07.10.Cura personal	1	3	1	2	0	3	0	6	3	3
07.11.01O domèstica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	1	0	1	2		
07.11.02E domèstica comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	2	1	0	0	0	0	0	0		
07.11.02O domèstica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	1	0	1	1	2	5		
07.11.04E domèstica no participen en tasques domèstiques	1	0	0	0	0	0	0	0		
07.11.Domèstica	3	1	1	0	2	1	3	7	2	5
07.12.Esmorzar	0	0	1	1	1	1	1	5		5
07.AV ACTIVITAT (E:26/OM: 16/OI: 45)	18	7	18	5	11	17	10	61	16	45
10.01O l'adult inicia l'activitat	0	0	1	0	1	1	0	3		
10.02E l'adult finalitza la seva participació	1	0	0	0	0	0	0	0		
10.02O l'adult finalitza la seva participació	0	0	0	1	0	0	0	1		
10.03E l'adult anima a la continuïtat	0	1	0	0	0	0	0	0		
10.03O l'adult anima a la continuïtat	2	0	2	0	3	2	1	8		
10.04E l'adult desencadena la fi de l'activitat	1	0	0	0	0	0	0	0		
10.04O l'adult desencadena la fi de l'activitat	1	0	3	0	1	0	0	4		
10.05E l'adult lidera l'activitat	1	1	0	0	0	0	0	0		
10.05O l'adult lidera l'activitat	2	0	3	1	1	1	0	6		
10.06E l'infant inicia l'activitat	4	0	0	0	0	0	0	0		
10.06O l'infant inicia l'activitat	3	0	3	1	3	2	1	10		
10.07O l'infant finalitza la seva participació	1	1	4	1	2	2	0	9		
10.08O l'infant anima a la continuïtat	0	0	1	1	0	0	1	3		
10.09O l'infant desencadena la fi de l'activitat	1	1	3	1	1	2	1	8		
10.10E l'infant lidera l'activitat	1	1	1	1	0	0	0	2		
10.10O l'infant lidera l'activitat	0	0	3	3	1	4	3	14		
10.11 O l'infant segueix a un altre que lidera l'activitat	0	0	1	0	0	0	0	1		
10.CO CONTROL (E:23/OM:22/OI:47)	18	5	25	10	13	14	7	69	22	47
11.01.01O M/P en companyia	0	0	2	1	1	0	1	5		
11.01.02O M/P observador/-a	0	0	4	0	0	0	0	4		
11.01.03O M/P observador amb intervencions esporàdiques	0	0	4	3	2	2	1	12		
11.01.04O Participació guiada	0	0	1	2	2	1	0	6		
11.01.05O Cooperació MP/infant es coordinen per aconseguir un objectiu comú implicació total	0	0	1	0	3	3	2	9		
11.01.06O M/P no hi és en el context d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	0		
11.01.07O M/P fa accions o diu suggerències per dirigir l'activitat	0	0	3	2	0	1	0	6		
11.02.08O Mare repeteix verbalment el que l'infant diu	0	0	1	0	0	0	0	1		

Annex núm. 11. Graelles de codificació resultants família 6

RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 6 (Sofia)	ENTREVISTA (E.)		OBSERVACIONS (Obs.)						Conductes obs. En	
	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	TOTALS OBS	M/P	Infant
05.AC ACTITUD (E.62/OM:107/OI:182)	39	23	93	36	56	55	51	289	107	182
11.PA PARTICIPACIÓ-0/43	0	0	16	8	8	7	4	43		
12.01O motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament	0	0	6	3	2	3	3	17		
12.02O motius centrats en la conveniència de l'adult (pràgmatics i de control)	0	0	3	1	2	1	0	7		
12.03O estratègies cognitivo lingüístiques	0	0	1	2	3	3	2	11		
12.04O estratègies afectives i motivacionals	0	0	4	1	4	3	1	13		
12.ME METES-0/48	0	0	14	7	11	10	6	48		
13.1O llenguatge verbal	0	0	4	3	3	3	3	16		
13.2O llenguatge no verbal	0	0	2	0	0	1	0	3		
13.3O accions concretes	0	0	1	1	2	3	1	8		
13.CC CONSTRUCCIÓ CONJUNTA-0/27	0	0	7	4	5	7	4	27		
14.01E permissivitat	0	1	0	0	0	0	0	0		
14.01O permissivitat	0	0	1	3	4	3	3	14		
14.02E autoritat	0	1	0	0	0	0	0	0		
14.02O autoritat	0	0	1	0	2	1	0	4		
14.03O hiperprotecció	0	0	1	0	3	1	0	5		
14.04O marge d'acció	0	0	3	2	2	4	3	14		
14.05O harmonia	0	0	2	1	1	2	2	8		
14.06O Raonar i explicar les coses	0	0	0	0	0	1	2	3		
14.EP ESTILS PARENTALS2/48	0	2	8	6	12	12	10	48		
15.01O Objectiu M/P	0	0	1	0	0	0	0	1	1	
15.02O Objectiu Infant	0	0	1	0	1	0	0	2		2
15.03O Autorregulació M/P	0	0	1	0	1	0	0	2	2	
15.04O Autorregulació Infant	0	0	1	0	0	0	0	1		1
15.06O Altres Infant	0	0	1	0	0	0	0	1		
15.C.I CANVI EN LA INTENCIONALITAT	0	0	5	0	2	0	0	6	3	3
16.01O P/M	0	0	6	1	4	2	1	14		
16.02O altres infants	0	0	4	0	1	0	0	5		
16.03O altres adults	0	0	4	0	1	0	0	5		
16.05O educadora	0	0	0	0	0	1	1	2		
16.06O grup gran	0	0	1	1	1	1	2	6		
16.P.PARTICIPANTS-0/32	0	0	15	2	7	4	4	32		
espai segur	0	1	0	0	0	0	0	0		
maternitat/paternitat viscuda en positiu	1	0	1	0	0	0	0	1		
TOTALS:	135	60	219	90	147	131	95	682		
TOTAL ENTREVISTES I OBSERVACIONS = 877										

CODES-PRIMARY-DOCUMENTS-TABLE
Report created by Super -
HU: [K:\Tesi\Categoritzacions Atlas ii\Atlas ii analisi\Categoritzacions tesi _Atlas_10_01_05.hpr6]
PD-Filter: Primary Doc Family SNTot" [24]
Quotation-Filter: All [138]

RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 7 - MARE (Toni i Nolasc)

	ENTREVISTA		ENTREVISTA		OBSERVACIONS (Obs.)						Nolasc (N)		TOTAL		OBSERVACIONS (Obs.)						Toni (T)		TOTAL		Conductes obs. A		Conductes obs. A	
	Mare -Nolasc (M.N)		Mare- Toni (M.T)		Gener	Març	Abril	Maig	Juny	OBS. Nola	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	OBS.Toni	M.N	N	M.T	T								
	Inicial	Final	Inicial	Final																								
01.02.02E. temps i energia	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.02.04E. oci	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.02.05E. Canvi de la visió de l'infant	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.02.06E. maternitat/paternitat viscuda en positiu	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.02. Canvis que suposa la maternitat/paternitat	2	5	2	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.03.01E. influència genètica	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.03.02E. influència social i cultural	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.03.03E. Desenvolupament dels fills	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.04.01E. anomena idees sobre l'educació en relació als fills/es	3	4	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.04.01O. mostra conductes o fa comentaris que evidencien idees sobre l'educació en relació als fills/es	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.04.02E. anomena idees en relació a l'escolarització dels infants	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.04.05E. Tenir mares, paciència	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.04.05E. Tenir mares, paciència	3	8	3	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
01.04.05E. Tenir mares, paciència	9	13	9	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
02.01.01O. M/P esmenta/ mostra/promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat en relació amb l'infant	0	0	0	0	1	2	2	0	3	8	1	1	3	0	3	8	8											
02.01.03O. l'infant mostra/promou maneres de fer que denoten afectivitat	0	0	0	0	1	1	0	0	3	5	2	0	1	0	4	7	7	5										
02.01.06O. l'infant està sentat o a sobre la M/P	0	0	0	0	2	2	2	1	9	0	0	3	1	1	5	5	9											
02.01.07O. M/P es situa a poca distància de l'infant	0	0	0	0	5	4	1	2	4	16	3	1	1	2	4	11	16											
02.01.08O. M/P es situa a distància de l'infant	0	0	0	0	1	0	0	1	3	5	3	3	1	3	3	13												
02.01.09O. M/P promou contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants	0	0	0	0	10	9	5	5	14	43	9	5	9	6	15	44	24	14	19	12								
02.02.05E. explica l'habilitat de l'infant a l'hora de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1											
02.02.06E. esmenta l'habilitat de l'infant a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
02.02.06O. M/P deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres infants	0	0	0	0	2	1	1	1	0	5	2	1	1	2	0	6	5											
02.02.07O. M/P estableix contacte amb altres adults	0	0	0	0	2	1	0	0	3	6	2	1	0	0	4	7	6											
02.02.09O. M/P deixa passar oportunitats de contacte amb altres infants	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1											
02.02.10O. l'infant mostra l'habilitat de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	1	0	0	2	3												
02.02.11O. l'infant mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	0	0	0	0	1	0	0	1	4	6	2	0	0	0	0	8	6											
02.02.14E. M/P expressa el poder estar per a ell	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
02.02.14O. l'infant mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	0	0	0	1	1	1	1	4	0	1	1	1	3	6												
02.02. Interacció	1	3	1	3	5	3	2	4	11	25	6	6	2	4	12	30	13	8	13	11								
02.03.01E. fa referència a persones o cercles socials amb que compta (M/P)	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
02.03.01E. fa referència a persones o cercles socials amb que compta (M/P)	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
02.03.01E. fa referència a persones o cercles socials amb que compta (M/P)	1	4	1	4	15	12	7	9	25	68	15	11	11	10	27	74	37	22	32	23								
03.01.01E. explica pautes i límits que estableix, com a M/P, en relació a les persones o cercles socials amb que compta	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
03.01.01O. M/P evidencia pautes i límits que estableix, com a M/P, en relació a les persones o cercles socials amb que compta	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1											
03.01.03E. explica pautes i límits ja establerts per l'infant en relació a persones o cercles socials amb que compta	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
03.01.03O. l'infant evidencia pautes i límits establerts per en relació a persones o cercles socials amb que compta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0												
03.01.03O. l'infant evidencia pautes i límits establerts per en relació a persones o cercles socials amb que compta	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	2	1	0	0	0	0	1	1	1	0								
03.02.01E. explica actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn(M/P)	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
03.02.01O. M/P. explica/mostra actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	1	0	0	0	1	0											
03.02.03E. explica pautes i límits ja establerts per l'infant en relació a persones o cercles socials amb qui compta	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
03.02.03O. l'infant mostra pautes i límits ja establerts en relació als objectes i l'entorn	0	0	0	0	1	1	0	1	0	3	2	0	0	1	1	4												
03.02.04E. expressa la dificultat o la voluntat de l'infant a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i l'entorn	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
03.02.04O. l'infant mostra la dificultat o la voluntat a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i l'entorn	0	0	0	0	0	2	0	1	0	3	0	0	0	0	3	0	3											
03.02.04O. l'infant mostra la dificultat o la voluntat a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i l'entorn	2	0	2	3	2	4	0	2	0	8	3	0	0	4	2	9	0	6	2	7								
03.02.04O. l'infant mostra la dificultat o la voluntat a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i l'entorn	3	1	3	4	3	4	0	2	1	10	4	0	0	4	2	10	1	7	3	7								
04.01.02E. Explicita habilitats adquirides per l'infant	1	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
04.01.02O. l'infant mostra habilitats adquirides	0	0	0	0	1	1	2	0	4	8	1	1	2	0	5	9												
04.01.03E. explica les dificultats o falta d'habilitats de l'infant	1	2	0	2	1	1	2	0	4	8	1	1	2	0	5	9	0	8	0	9								
04.02.02E. explica les dificultats o falta d'habilitats de l'infant	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
04.02.02O. l'infant explica o mostra les dificultats o falta d'habilitats	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	3	1	0	0	0	0												
04.02.03E. Inesperança	0	0	0	2	1	0	1	0	1	3	1	0	0	0	0	1	3											
04.03.01E. explica el procés o l'adquisició d'habilitats M/P gràcies a l'infant	1	2	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
04.03.02E. explica l'adquisició d'habilitats per part de l'infant	0	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
04.03.03O. M/P promou l'adquisició d'una habilitat o competència	0	0	0	0	1	0	2	0	2	5	1	0	2	0	1	4												
04.03.05E. imitació	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
04.03.06O. imitació	0	0	0	0	1	0	2	1	0	4	2	0	2	0	2	0												
04.03.07O. M/P observa a altres pares i/o infants	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2	1	0	0	0	3	2												
04.03.08O. infant observa als altres infants i adults	0	0	0	0	3	3	1	2	1	10	4	4	2	2	1	13	10											
04.03.09O. observar les reaccions de l'infant	0	0	0	0	3	0	0	0	2	5	3	0	0	0	2	5	5	19	5	23								
04.03.09O. observar les reaccions de l'infant	1	7	1	7	9	3	5	4	5	26	11	4	6	6	4	31	7	19	8	23								
04.03.09O. observar les reaccions de l'infant	2	9	1	11	11	4	8	4	10	37	13	5	8	6	9	41	7	30	8	33								
05.01.01O. M/P ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	0	0	2	0	1	1	2	6	2	0	1	1	2	6												
05.01.02E. M/P ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
05.01.02O. M/P parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1												
05.01.05E. M/P Autocontrol. escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el ritme de l'altre en les seves actuacions	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0												
05.01.05O. M/P. escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el ritme de l'altre en les seves actuacions	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1											
05.01.06O. M/P. els moviments del cos són harmònics i suaus	0	0	0	0	1	2	3	2	3	11	1	3	3	3	3	13	11											
05.01.07O. l'infant parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	0	0	0	0																						

Annex núm. 12. Graelles de codificació resultants família 7 (mare)

		Continuació – RESULTATS GLOBALS FAMILIA 7 - MARE (Toni i Nolasc)																TOTAL OBS. Obs.		TOTAL OBS. Toni		Conductes obs. A		Conductes obs. A	
		ENTREVISTA Mare-Nolasc (M.N)				ENTREVISTA Mare- Toni (M.T)				OBSERVACIONS (Obs.) Nolasc (N)				OBSERVACIONS (Obs.) Toni (T)											
		Inicial	Final	Inicial	Final	Gener	Març	Abril	Maig	Juny	Gener	Març	Abril	Maig	Juny										
05.01.Serenitat		1	5	1	4	6	6	9	4	11	36	6	9	8	6	11	40	19	17	21	19				
05.02.13E. menys tranquil·la, més mogut-da		0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.02.13O. l'infant es mostra nerviós		0	0	0	0	1	0	0	0	1	2	1	0	0	1	0	2	1	1	2	0				
05.02.Evaluatment		0	0	1	2	1	0	0	0	1	2	1	0	0	1	0	2	1	1	2	0				
05.03.02E. esmenta que l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament		1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.03.02O. l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament		0	0	0	0	1	2	3	0	2	8	1	3	2	0	2	8	2	8	0	8				
05.03.03E. Atenció		1	1	0	0	1	2	3	0	2	8	1	3	2	0	2	8	2	8	0	8				
05.04.02E. explica la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da o de per		0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.04.02O. explica/mostra la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0				
05.04.Desatenció		0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1				
05.05.02O. M/P explica/mostra que davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que aconsegueix la fita perseguida		0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1				
05.05.03E. comenta la capacitat que té l'infant per mantenir una activitat o d'iniciar i acabar una activitat		2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.05.03O. es mostra la capacitat que té l'infant d'iniciar i acabar una activitat		0	0	0	0	2	2	3	0	3	10	1	4	2	0	3	10	10	10	0	10				
05.05.04O. s'evidencia com l'infant davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que aconsegueix la fita perseguida		0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	0	2	1	1	1	12				
05.05.Persistència		2	1	3	2	3	2	4	0	3	12	3	4	2	3	13	1	11	1	12	0				
05.06.03E. comenta les dificultats que l'he l'infant per iniciar i acabar les activitats en que s'enrola		0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.06.03O. s'evidencien les dificultats que l'he l'infant per iniciar i acabar les activitats en que s'enrola		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1				
05.06.04O. es mostra que l'infant davant de dificultats, desisteix i no continua		0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1				
05.06.Inconsciència		0	0	2	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1	2	1	2	0				
05.07.04E. explica que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a		0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.07.04O. M/P fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en que està immers/a		0	0	0	0	1	2	0	0	1	4	2	0	0	0	0	2	4	3	0	0				
05.07.05E. explica que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre les pòpies actuacions i activitats		0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.07.05O. s'evidencia que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a		0	0	0	0	5	1	3	1	3	13	5	2	2	3	4	16	13	10	16	0				
05.07.06E. manifesta que les opinions, gustos i preferències que mostra l'infant en les situacions en que està involucrat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir		0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.07.06O. s'evidencia que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre les pòpies actuacions i activitats		0	0	0	0	1	1	1	0	3	6	2	2	1	1	4	10	6	10	0	10				
05.07.07E. s'entreté sol		1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.07.08E. l'infant és mostra més independent afectivament		1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.07.08O. l'infant és autònom durant l'estona del cafè		0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1				
05.07.09O. S'entreté sol-a		0	0	0	0	2	0	1	0	1	4	1	2	2	1	1	7	4	7	0	7				
05.07.10O. L'infant està tranquil·la amb altres sense la M/P		0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	3	1	0	0	0	4	1	4	0	4				
05.07.Autonomia		2	6	1	4	11	4	5	1	8	29	14	7	5	5	10	41	4	25	3	38				
05.08.02E. M/P explica: baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant		1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.08.02O. M/P mostra: baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant		0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0				
05.08.04O. la mare està amb l'infant durant l'estona de cafè		0	0	0	0	0	1	1	0	0	2	0	1	1	0	0	2	2	2	0	2				
05.08.05O. l'infant reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè		0	0	0	0	1	1	1	0	0	3	0	0	1	0	0	1	3	0	1	1				
05.08.06E. l'infant és dependent afectivament		2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.08.06O. dependen afectivament		0	0	0	0	1	0	0	1	0	2	0	0	2	0	1	3	2	3	0	3				
05.08.08O. L'infant reclama l'atenció o la proximitat de l'adult		0	0	0	0	4	2	2	0	3	11	2	0	2	0	3	7	11	7	0	7				
05.08.09O. M/P reclama l'atenció o proximitat de l'infant		0	0	0	0	1	1	1	0	0	3	0	1	1	0	1	3	3	3	0	3				
05.08.10O. P/M no promou l'autonomia de l'infant		0	0	0	0	2	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0				
05.08.Dependència		3	1	3	1	10	5	6	1	3	25	2	2	7	0	5	16	9	16	5	11				
05.09.02E. explica que l'infant es mostra cautelós davant de possibles amenaces		0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.09.02O. s'evidencia que l'infant es mostra cautelós davant de possibles amenaces		0	0	0	0	1	0	1	1	0	3	1	0	0	1	0	2	3	2	0	2				
05.09.Precaució		0	1	0	0	1	0	1	1	0	3	1	0	0	1	0	2	3	1	2	0				
05.10.01O. M/P mostra com davant d'una dificultat o un risc menor deixa fer a l'infant, no li dona informació ni evita que es posi en la situació. Dona marge d'actuació encara que la situ		0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	1				
05.10.03E. explica que l'infant davant d'una situació nova o quan percep un possible risc, és mostra prudent però fa temptatives per sortir-se'n autònomament sense implicar l'adult		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.10.03O. l'infant davant d'una situació nova o quan percep un possible risc, és mostra prudent però fa temptatives per sortir-se'n autònomament sense implicar l'adult		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	0	2	0	2				
05.10.Aventurar		0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	3	1	0	1	2				
05.11.02E. M/P procura tenir en compte i respectar als altres		1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.11.03E. M/P fomenta el respecte en situacions compartides amb altres infants o adults		1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.11.05O. M/P a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre		0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	1	2	0	0				
05.11.06E. explica com l'infant té cura dels objectes i materials que l'envolten		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.11.06O. l'infant té cura dels objectes i materials que l'envolten		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1				
05.11.10E. explica que l'infant a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre		0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.11.10O. l'infant a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre		0	0	0	0	0	1	0	2	2	5	1	1	0	2	2	6	5	6	0	6				
05.11.11E. M/P ser tolerant i comprensiu/-va		0	5	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.11.12O. mostra generositat		0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1				
05.11.Consideració		2	5	2	6	0	1	1	3	2	7	1	1	2	4	2	10	1	6	2	8				
05.12.06O. l'infant envaeix el tom de paraula o d'actuació en situacions compartides amb altres infants i/o altres famílies		0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	1	1	2	1	0	1				
05.12.09E. agressivtat		0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.13.02E. explica la importància que l'infant col·labori amb altres i intercanvi juguines, objectes o espais		0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.13.02O. l'infant col·labora amb altres i intercanvi juguines, objectes o espais		0	0	0	0	1	1	0	0	2	0	1	1	0	0	2	2	2	2	0	2				
05.13.Compartir		0	2	0	1	0	1	0	2	4	0	1	1	0	1	3	4	3	4	3	0				
05.14.02E. explica que a l'infant li costa compartir amb altres objectes i espais		0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.14.Acabarparar		0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
05.15.01E. explica que fomenta que l'infant participi en desar els objectes		1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				

Annex núm. 12. Graells de codificació resultants família 7

CONTINUÏTAT – RESULTATS GLOBALS FAMILIA 7 - MARE (Toni i Nolas)					ENTREVISTA Mare-Nolas (M,N)		ENTREVISTA Mare-Toni (M,T)		OBSERVACIONS (Obs.) Nolas (N)					TOTAL OBS. Nola	OBSERVACIONS (Obs.) Toni (T)					TOTAL OBS. Toni	Conduïdes obs. A			Conduïdes obs. A				
					Inicial	Final	Inicial	Final	Gèner	Marc	Abril	Maig	Juny		Gèner	Marc	Abril	Maig	Juny		M,N	N	M,T	T				
06.ON OBJECTE/MATERIAL																												
07.02.010 exploratòria					Iadult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	1	0	1	3	0	1	0	2	2	1	4	3	3	4	4			
07.02.020 exploratòria					s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	1	0	1	3	0	1	0	2	1	4			3	4	4			
07.02. Exploratòria						0	0	0	0	0	2	0	2	6	0	2	0	4	2	8			3	3	4	4		
07.03.010 psicomotriu					Iadult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	2	2	2		2			
07.03.020 psicomotriu					s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	4	0	0	0	0	4	3	0	0	0	0	3			4	2	3		
07.03.Psicomotriu						0	0	0	0	6	0	0	0	0	6	5	0	0	0	0	5	2	4	2	3			
07.04.01E pràctic constructiva					Iadult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1			1		1		
07.04.010 pràctic constructiva					s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	3	0	0	0	0	1	1			3		1	
07.04.Pràctic constructiva						1	0	1	0	2	0	0	0	2	4	0	0	0	0	2	2	1	3	1				
07.05.01E artística plàstica					Iadult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
07.05.010 artística plàstica					Iadult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	1	0	0	1	2	2		2			
07.05.02E artística plàstica					comenta la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
07.05.020 artística plàstica					s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2	0	1	1	0	0			2	1	2		
07.05.Arística-plàstica						0	2	0	2	2	2	0	0	4	8	0	2	0	0	4	6	2	2	2	2			
07.06.01E simbólica					Iadult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
07.06.010 simbólica					Iadult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1		1			
07.06.020 simbólica					s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2	1	0	0	0	0			2		2		
07.06.Simbólica						1	0	1	0	1	0	0	0	2	3	1	0	0	0	2	3	1	2	1	2			
07.07.01E musical					Iadult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
07.07.010 musical					Iadult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	0	2	0	0	0	2	2		2			
07.07.02E musical					comenta la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
07.07.020 musical					s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2	2	0	2	0	0	0	2		2		2		
07.07.030 musical					M/P participa activament durant les cançons	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	2	2		2		2	
07.07.040 musical					Iinfant participa activament durant les cançons	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1			1		1		
07.07.Musical						0	2	0	2	4	3	0	0	0	7	0	8	0	0	7			4	3	4	3		
07.08.01E literària					Iadult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
07.08.010 literària					Iadult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0							
07.08.02E literària					comenta la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
07.08.020 literària					s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	2	1		2		2		
07.08.Literària						0	2	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	2	4	1	1		2	2		
07.10.010 cura personal					Iadult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	10	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1			1		1	
07.10.02E cura personal					comenta la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0		0		
07.10.Cura personal						0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0		1	0	1	0
07.11.03E domèstica					participen en tasques domèstiques	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
07.11.Domèstica						1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0	0	0	0	
07.12.Esmorzar						1	0	1	0	1	1	1	0	1	4	1	1	1	0	1	4	4			4		4	
07.12.AXS ACTIVITAT (N:E:12:00M-16:00:19)T:E:12:00M-18:00:19)						4	4	4	4	15	8	3	2	9	37	8	12	3	11	38	16	19		18		4		
10.010 Iadult inicia l'activitat						0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1			1		1		
10.020 Iadult finalitza la seva participació						0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0							
10.030 Iadult anima a la continuïtat						0	0	0	0	1	2	2	1	5	11	1	2	3	2	5	13	5		13				
10.050 Iadult lidera l'activitat						0	0	0	0	1	3	1	0	0	5	1	2	1	0	0	4	5		4		4		
10.060 Iinfant inicia l'activitat						0	0	0	0	2	0	0	0	1	1	4	2	0	1	2	1	6		4		6		
10.070 Iinfant finalitza la seva participació						0	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0			2		2		
10.080 Iinfant anima a la continuïtat						0	0	0	0	1	1	1	0	0	2	0	0	1	0	1	0			2		2		
10.100 Iadult lidera l'activitat						0	0	0	0	6	1	3	1	4	15	5	3	3	2	4	17	15		4		17		
10.CO. CONTROL (N:E:0:00M-11:00:29)T:E:0:00M-18:00:27)																												
11.01.010 M/P en companyia						0	0	0	0	11	7	10	3	10	41	9	7	12	6	10	44	11	23		18			
11.01.020 M/P observador/-a						0	0	0	0	1	1	0	0	0	2	1	3	0	0	0	4							
11.01.030 M/P observador amb intervencions esporàdiques						0	0	0	0	2	0	1	0	0	3	2	0	2	0	0	0							
11.01.040 Participació guiada						0	0	0	0	3	1	2	1	5	12	2	1	2	2	5	12							
11.01.070 M/P fa accions o dóna suggerències per dirigir l'activitat						0	0	0	0	1	1	0	0	1	2	4	1	0	0	0	5							
11.02.080 Mare repeteix verbalment el que l'infant diu						0	0	0	0	2	2	2	1	0	7	1	2	1	0	0	5							
11.02.080 Mare repeteix verbalment el que l'infant diu						0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1							
11.PA. PARTICIPACIÓ						0	0	0	0	9	4	5	3	8	29	7	5	6	5	8	31							
12.010 motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament						0	0	0	0	3	3	3	2	4	15	2	3	3	3	4	15							
12.020 motius centrats en la conveniència de l'adult (pragmàtics i de control)						0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	1							
13.040 estratègies afectives i motivacionals						0	0	0	0	4	2	3	2	4	15	3	3	2	3	4	15							
13.MP. METES						0	0	0	0	9	5	6	4	8	32	6	8	8	8	31								
13.10. llenguatge verbal						0	0	0	0	2	1	2	1	5	11	2	0	2	1	5	10							
13.20. llenguatge no verbal						0	0	0	0	2	2	3	0	1	8	1	1	3	0	1	6							
13.30. accions concretes						0	0	0	0	4	2	3	2	5	16	3	1	3	3	5	15							
13.CC. CONSTRUCCIÓ CONJUNTA																												
14.01E permessivitat						0	0	0	0	8	5	8	3	11	35	6	2	8	4	11	31							
14.010 permessivitat						0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
14.020 autoritat						0	0	0	0	1	1	1	0	2	4	1	2	0	0	2	5							
14.030 hiperprotecció						0	0	0	0	2	2	1	1	1	6	2	0	1	1	0	4							
14.040 marge d'acció						0	0	0	0	3	3	0	0	1	0	7	2	1	0	1	0							
14.050 harmonia						0	0	0	0	4	1	4	2	4	15	3	1	4	3	4	15							
14.06E Raonar i explicar les coses						0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
14.060 Raonar i explicar les coses						0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
14.EP. ESTILS PARIENTALS																												
15.010 Objectiu M/P						0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0							
15.020 Objectiu Infant						0	0	0	0	2	0	1	0	1	4	2	0	3	0	1	6			4				
15.030 Autorregulació M/P						0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0			1		0	6	

Annex núm. 12. Graelles de codificació resultants família 7 (mare)

	Continuació – RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 7 - MARE (Toni i Nolasc)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
	ENTREVISTA Mare -Nolasc (M.N)				ENTREVISTA Mare- Toni (M.T)				OBSERVACIONS (Obs.) Nolasc (N)					TOTAL OBS. Nola	OBSERVACIONS (Obs.) Toni (T)					TOTAL OBS. Toni	Conductes obs. A		Conductes obs. A																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Inicial	Final			Inicial	Final			Gener	Març	Abril	Maig	Juny		Gener	Març	Abril	Maig	Juny		M.N	N	M.T	T																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
15.C.I. CANVI EN LA INTENCIONALITAT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Annex núm. 13. Graells de codificació resultants família 7 (pare)

CODES-PRIMARY-DOCUMENTS-TABLE

Report created by Super - 2009 21:51:16

HU: [K:\Tesi\Categoritzacions Atlas .ti\Atlas ti analisi\Categoritzacions tesi_Atlas_10_01_14.hpr6]

Code-Filter: All [440] PD-Filter: Primary Doc Family "NT pare TOT" [19] -Quotation-Filter: All [213]

RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 7 - PARE (Toni i Nadasc)																						
	ENTREVISTA Pare- Nolasca (P.N.)		ENTREVISTA Pare- Toni (P.T.)		OBSERVACIONS (Obs.) Nolasca (N)							TOTAL OBS. Nolasca	OBSERVACIONS (Obs.) Toni (T)					TOTAL OBS.Toni	Conductes obs. A		Conductes obs. A	
	Inicial	Final	Inicial	Final	Gener (17)	Gener (24)	Febrer	Abril	Juny	Gener (17)	Gener (24)		Febrer	Abril	Juny	P.N	N		P.T	T		
01.01.01E. parella	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
01.01.02D. temps i energia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0							
01.01.04E. oci	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
01.01.06E. maternitat/paternitat viscuda en positiu	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0							
01.01.06E. maternitat/paternitat viscada en positiu	0	0	3	0	1	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0							
01.03.01E. influència genètica	2	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
01.03.02E. influència social i cultural	0	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
01.03.02D. influència social i cultural	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0							
01.03.03E.Desenvolupament dels fills	2	5	7	1	0	2	0	1	0	3	0	0	0	1	0	1						
01.04.01E. anomia idees sobre l'educació en relació als fills/es	3	5	9	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1					
01.04.01D. mostra conductes o fa comentaris que evidencien idees sobre l'educació en relació als fills/es	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2	1	0	0	0	1	0	2					
01.04.02E. anomia idees en relació a l'escolarització dels infants	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3					
01.04.03E. anomia diferències en funció de gènere	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
01.04.05E. Remarca la importància de tenir marge, paciència	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0					
01.04.Criteris educatius	3	5	12	0	1	0	1	1	0	3	1	0	1	1	0	0	0					
01.05 Valors	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
01.CR. CONCEPCIONS (N.E.:16/OP.8)(T.E.:23/OP.4)	5	11	22	1	2	2	2	2	0	8	1	0	1	2	0	4						
02.01.01E. M/P esmenta aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat en relació amb l'infant	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
02.01.01D. M/P esmenta /mostra/promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat en relació amb l'infant	0	0	0	0	1	2	0	0	0	3	1	0	3	0	0	4	3		4			
02.01.02D. M/P mostra promou maneres de fer que denoten afectivitat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1		1			
02.01.04D. M/P mostra maneres de fer que dificulten mostres d'afectivitat en relació amb M/P	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1		1			
02.01.05D. l'infant es mostra afectuat amb un altre infant	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1		1			
02.01.06D. l'infant està sentit a sobre o a coll de la M/P	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1		1			
02.01. Afectivitat	0	0	0	0	2	2	0	0	0	4	1	0	6	0	1	8	3	1	4	4		
02.02.00E. M/P expressa la intenció de promoure contactes i intercanvi amb altres adults	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
02.02.01E. M/P expressa la intenció de promoure contactes i intercanvi entre el seu fill/a i altres infants (P/M)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0					
02.02.01D. M/P promou contactes i intercanvi entre el seu fill/a i altres infants	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2					
02.02.05E. M/P explica l'habilitat de l'infant a l'hora de promoure contactes i intercanvi amb altres infants	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
02.02.06D. M/P deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres infants	0	0	0	0	0	0	2	1	0	3	0	0	2	0	0	2	3		2			
02.02.07D. M/P estableix contacte amb altres adults	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	0	2	1		2			
02.02.09E. relacionar-se amb altres infants	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
02.02.10E. l'infant mostra l'habilitat de promoure contactes i intercanvi amb altres infants	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1		1			
02.02.11D. l'infant mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvi amb altres adults	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1		1			
02.02.13E. l'infant no mostra interès per relacionar-se amb altres infants	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
02.02.13D. l'infant no mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0		1			
02.02.14E. M/P expressa el poder estar per a ells	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
02.02.14D. l'infant mostra interès en establir contactes amb altres infants	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	1	0	0	1	2	0	2	2			
02.02. Interactuació	0	2	4	1	0	4	1	0	0	10	2	1	3	0	8	6	4	4	4			
02.03.01E. fa referència a persones o cercles socials amb que comparteix (M/P)	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
02.03.03E. fa referència a persones o cercles socials amb que comparteix l'infant	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
02.03.03D. fa referència a persones o cercles socials amb que comparteix l'infant	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1		1			
02.03. Xarxa Social	1	1	2	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1		1			
02.03.01E. fa referència a persones o cercles socials amb que comparteix (M/P)	1	4	6	2	3	7	4	1	0	15	4	2	9	0	2	17	10	5	8	9		
03.01.01D. M/P evidencia pautes i límits que estableix, com a M/P, en relació a les persones o cercles socials amb que comparteix	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1					
03.01.04D. l'infant mostra la manca o dificultats a l'hora d'adquirir pautes i límits en relació a persones o cercles socials amb que comparteix	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1		1			
03.01.01D. M/P explica/mostra actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0					
03.02.03E. explica pautes i límits ja establerts per l'infant en relació a persones o cercles socials amb que comparteix	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		2			
03.02.04E. expressa la dificultat o la voluntat de l'infant a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i l'entorn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
03.02.03E. Controlat	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0					
03.02.03E. Controlat	0	1	0	0	0	4	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	3	1				
04.01.01E. Explicita hàbitats adquirides per M/P	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
04.01.02E. Explicita hàbitats adquirides per l'infant	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
04.01.02D. l'infant mostra hàbitats adquirides	0	0	0	0	0	2	1	1	1	5	2	1	1	1	0	5		5	5			
04.01.02E. Explicita hàbitats adquirides per l'infant	1	3	1	1	0	2	1	1	1	5	2	1	1	1	0	5						
04.02.01E. explica les dificultats o falta d'habilitats M/P	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
04.02.02E. explica les dificultats o falta d'habilitats de l'infant	1	1	2	1	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0					
04.02.02D. l'infant explica o mostra les dificultats o falta d'habilitats	0	0	0	0	2	2	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0		4			
04.02.03E. estimula l'infant per tal que millori la seva inexpressió	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
04.02. Inexperts	1	1	2	2	2	2	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0					
04.03.01 E. explica el procés o l'adquisició d'habilitats M/P gràcies a l'infant	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
04.03.02E. explica l'adquisició d'habilitats per part de l'infant	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
04.03.02D. mostra l'adquisició d'habilitats per part de l'infant	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0					
04.03.03D. M/P promou l'adquisició d'una habilitat o competència	0	0	0	0	0	3	0	2	1	6	0	0	0	1	0	1	6	3	1	2		
04.03.05E. imitació	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
04.03.06D. imitació	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	4	2	1	1	1	0	5	4	5			
04.03.09D. observar les reaccions de l'infant	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1			
04.03.09E. Procés d'aprenentatge i estratègies	1	1	3	1	3	3	0	2	6	14	3	1	1	2	2	9	7	16	2	12		
04.03.09E. Competència (N.E.:SOP.7)(O.16)(T.E.:10/OP.2)(O.12)	1	5	5	3	5	3	7	2	23	5	3	2	3	1	1	7	16	2	12			
05.01.01D. M/P rítmic calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	0	0	1	1	2	1	1	6	1	0	0	4	1	1	7	6	7	12		
05.01.02D. M/P parla amb un rítmic calmat, tranquil, clar i entenedor	0	0	0	0	1	1	0	2	0	4	1	0	1	2	0	4	4	4	4			
05.01.03D. M/P el to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1				
05.01.05D. M/P escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el rítmic de l'altre en les seves actuacions	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	2	1	2			
05.01.06D. M/P els moviments dels cos són harmònics i suaus	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2	1	1	1	1	0	0	3	2	3			
05.01.09D. l'infant mostra els moviments del cos són harmònics, suaus i adequats a la situació	0	0	0	0	0	1	3	1	7	0	1	5	5	1	7	8	7	8	8			
05.01.10E. explica que l'infant escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el rítmic de l'altre en les seves actuacions	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
05.01.10D. l'infant escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el rítmic de l'altre en les seves actuacions	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2				
05.01.11E. l'infant és calmat, tranquil	5	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
05.01.12E. tenir paciència	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
05.01.01E. Serenitat	7	2	3	0	8	3	6	4	2	23	6	2	11	4	2	25	14	9	17	8		
05.02.09D. l'infant mostra moviments del cos bruscos, agitats i a voltes imprevisibles	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1					
05.02.13E. desafia a l'infant com a un nen, molt actiu	0	0	2	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0					
05.02.13D. la mare expressa que l'infant és valent/és mostra inquiet	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	3	0	0	3	1		3			

Annex núm. 13. Graelles de codificació resultants família 7 (pare)

		ENTREVISTA		ENTREVISTA		OBSERVACIONS (Obs.)						OBSERVACIONS (Obs.)						Conductes obs. A				Conductes obs. A			
		Pare- Nolasc (P.N)		Pare- Toni (P.T)		Nolasc (N)						Toni (T)						Toni (T)				Conductes obs. A			
		Inicial	Final	Inicial	Final	Gener (17)	Gener (24)	Febrer	Abril	Juny	TOTAL OBS.	Nolasc	Gener (17)	Gener (24)	Febrer	Abril	Juny	TOTAL OBS.	Toni	P.N	N	P.T	T		
Continuació - RESULTATS GLOBALS FAMÍLIA 7 - PARE (Toni i Solas)																									
05.02.14E. perdre els nervis																									
05.02.Evalotament																									
05.03.01O M/P esmenta/mostra la pròpia capacitat de centrar la mirada i el interès en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció																									
05.03.02E esmenta que l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament																									
05.03.02O L'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament																									
05.03.Atenció																									
05.04.02E explica la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da o de per																									
05.04.02O explica/mostra la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da																									
05.04.Desatenció																									
05.05.03E comenta la capacitat que té l'infant per mantenir una activitat o d'iniciar i acabar una activitat																									
05.05.03O es mostra la capacitat que té l'infant d'iniciar i acabar una activitat																									
05.05.04O s'evidencia com l'infant davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que aconsegueixi la fita perseguida																									
05.05.Persistència																									
05.06.01E comenta les dificultats que l'infant per iniciar i acabar les activitats en que s'enrola																									
05.06.02E expressa que l'infant davant de dificultats, desisteix i no continua																									
05.06.Inconstància																									
05.07.01O M/P mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a																									
05.07.03O M/P manifesta/mostra les seves opinions, gustos i preferències en les situacions en que està involucrat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir																									
05.07.04E explica que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a																									
05.07.04O M/P fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en que està immers/a																									
05.07.05E, explicita que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre les pròpies actuacions i activitats																									
05.07.05O s'evidencia que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a																									
05.07.06O s'evidencia que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre les pròpies actuacions i activitats																									
05.07.07E s'entreté sol																									
05.07.07O expressa opinions, gustos i preferències que mostra l'infant en les situacions en que està involucrat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir																									
05.07.08E L'infant es mostra més independent afectivament																									
05.07.09O L'infant es autònom durant l'estona del cafè																									
05.07.09E M/P expressa el desig que l'infant sigui més independent																									
05.07.09O S'entreté sol/-a																									
05.07.10O L'infant està tranquil/-a amb altres sense la M/P																									
05.07.Autonomia																									
05.08.02E M/P explicita, baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant																									
05.08.02O M/P mostra, baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant																									
05.08.05O L'infant reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè																									
05.08.06E L'infant es dependet afectivament																									
05.08.06O dependet afectivament																									
05.08.07O infant es mostra docil-moldejable (es convenç fàcilment)																									
05.08.08E demana atenció, no s'entreté sol																									
05.08.08O L'infant reclama l'atenció o la proximitat de l'adult																									
05.08.09O M/P reclama l'atenció o proximitat de l'infant																									
05.08.10O P/M no promou l'autonomia de l'infant																									
05.08.Dependència																									
05.09.01O M/P explicita/mostra protecció envers l'infant de possibles amenaces o riscos																									
05.09.02E, explicita que l'infant es mostra cautelós davant de possibles amenaces																									
05.09.Precavenció																									
05.10.03E explica que l'infant davant d'una situació nova o quan percep un possible risc, és mostra prudent però fa temptatives per sortir-se'n autònomament sense implicar l'adult																									
05.10.Aventurar																									
05.11.01O M/Promou el tenir cura dels objectes i materials que l'envolten																									
05.11.03O M/P espera el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults																									
05.11.06O L'infant té cura dels objectes i materials que l'envolten																									
05.11.08O L'infant és capaç d'esperar el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults																									
05.11.09O L'infant és capaç d'esperar el torn de paraula																									
05.11.11E M/P ser tolerant i comprensiu/-va																									
05.11.11O L'infant mostra tolerància																									
05.11.12E generositat																									
05.12.04O M/P es mostra poc curós amb els objectes i materials que l'envolten																									
05.12.07O L'infant és poc curós/-a amb els objectes i materials que l'envolten																									
05.12.08O L'infant no vol compartir objectes o espais																									
05.12.09E agressivitat																									
05.12.Desconsideració																									
05.13.02O L'infant col·labora amb altres i intercanvia joguines, objectes o espais																									
05.13.03O M/P estimula l'infant a compartir materials																									
05.13.Compartir																									
05.14.02E explica que a l'infant li costa compartir amb altres objectes i espais																									
05.14.03O M/P no fomenta el compartir materials o espais davant d'un petit conflicte																									
05.14.Acabar																									
05.15.01O M/P mostra com fomenta que l'infant participi en desmar els objectes																									
05.15.03O L'infant participa en desmar els objectes o organitzar l'espai																									
05.15.03O L'infant participa en desmar els objectes o organitzar l'espai																									
05.16.04O L'infant evita participar a l'hora de desmar objectes i reorganitzar els racons o materials																									
05.16.Desordre																									
05.AC. ACTITUD (N.E.30/OP.32/OI.51)(N.E.39/OP.27/OI.56)																									
06.01E esmenta les pròpies pertinenes o preferències d'objectes, materials o jocs																									
06.02E esmenta les pertinenes o preferències d'objectes, materials o jocs de l'infant																									
06.02O L'infant mostra preferència per un objecte, material o joc																									
06.06.OBJECTE/MATERIAL																									
07.01.02O descoberta s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat																									
07.01.Descoberta																									
07.02.02E exploratòria comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat																									
07.02.02O exploratòria s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat																									
07.02.2E superlatèria																									
07.03.01E psicostruïa l'adult comenta la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat																									
07.03.01O psicostruïa l'adult mostra la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat																									
07.03.02E psicostruïa comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat																									
07.03.02O psicostruïa s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat																									
07.03.3E psicostruïa																									
07.04.01O pràctic constructiva l'adult mostra la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat																									
07.04.02E pràctic constructiva comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat																									

Annex núm. 13. Graells de codificació resultants família 7 (pare)

	ENTREVISTA Pare-Nolasc (P.N.)				ENTREVISTA Pare- Toni (P.T.)				OBSERVACIONS (Obs.) Nolasc (N)					OBSERVACIONS (Obs.) Toni (T)					TOTAL OBS. Toni		Conductes obs. A		Conductes obs. A	
	Inicial		Final		Inicial		Final		Gener (17)	Febrer (24)	Març	Juny	TOTAL OBS. Nolasc	Gener (17)	Febrer (24)	Març	Juny	TOTAL OBS. Toni	P.N	N	P.T	T		
07.04.Pràctic constructiva	0	1	2	2	0	1	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1				
07.05.01E artística plàstica. l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
07.05.01O artística plàstica. l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1		1		
07.05.02E artística plàstica. comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
07.05.02O artística plàstica. s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	2	0	0	0	1	0	1		2		1	
07.05.Arística-plàstica	0	1	1	0	0	0	0	0	3	0	3	0	3	0	0	0	1	0	1	1	2	1	1	
07.06.02E simbòlica. comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
07.06.02O simbòlica. s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	0	0	0	0	0	1	2	1	0	0	4	0	4	0	1	0	0	0	0		4		1	
07.06.Simbòlica	0	1	0	0	1	2	1	0	0	4	0	4	4	0	1	0	0	1	1		4		1	
07.07.01O musical. l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	1	1	2		1		
07.07.02O musical. s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	1	1		2		1		
07.07.03O musical. M/P participa activament durant les cançons	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	1	1	2		1			
07.07.04O musical. l'infant participa activament durant les cançons	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	2		1		2		
07.07.Musical	0	0	0	0	3	0	0	0	0	4	7	1	0	0	0	0	4	5	4	3	2	3		
07.08.01O literària. l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	2	1	0	2	0	3	2		3			
07.08.02O literària. s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	1	0	2	0	0	0	0	3			2		3	
07.08.Literària	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4	2	0	4	0	0	4	0	6	2	2	3	3		
07.10.02E. no participa	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
07.10.Cura personal	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
07.11.04E. domèstica. no participen en tasques domèstiques	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
07.11.Domèstica	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
07.12.02E. menjar. l'adult comenta que l'infant vol menjar sol-a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
07.12.Esmorzar	0	0	0	0	0	0	2	1	1	4	0	0	2	1	1	1	4		4			4		
07.AV. ACTIVITAT (N.E:7/OP:13/OL:25)(T.E:11/OP:6/OL:17)	4	3	6	5	7	15	7	4	5	38	7	3	6	2	5	23	13	25	6	17				
09.03E. poca agilitat	0	1	0	0	2	3	0	0	0	5	0	2	0	0	0	2								
09.04E. agilitat	0	0	0	0	0	1	4	0	0	5	1	0	0	0	0	0	1							
09.06E. frustració (plor, rabietes)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
09.C1 CARACTERÍSTIQUES PERSONALS DE L'INFANT	0	1	0	0	2	4	4	0	0	10	1	5	0	0	0	0	6							
10.01E. activitats que no fas a casa	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
10.01O. l'adult inicia l'activitat	0	0	0	0	0	0	4	0	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0						
10.02E. espai segur	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
10.03O. l'adult anima a la continuïtat	0	0	0	0	3	9	2	2	0	16	2	4	3	1	0	10								
10.04E. rutina	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
10.04O. l'adult descendeix a la fi de l'activitat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1						
10. ESPAI FAMILIAR	0	1	2	0	3	13	2	3	0	21	2	5	3	1	0	11								
10.05E. l'adult l'idera l'activitat	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
10.05O. l'adult l'idera l'activitat	0	0	0	0	0	5	0	2	1	8	0	3	0	1	1	5			8		5			
10.03O. l'adult anima a la continuïtat	0	0	0	0	3	9	4	2	0	18	2	4	3	1	0	10			18		10			
10.06E. l'infant inicia l'activitat	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
10.06O. l'infant inicia l'activitat	0	0	3	3	2	0	0	0	0	8	2	1	1	0	0	1	5			8		5		
10.07E. l'infant finalitza la seva participació	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
10.07O. l'infant finalitza la seva participació	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0			1			
10.08O. l'infant anima a la continuïtat	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2	1	0	0	0	3			1		3		
10.09O. l'infant descendeix a la fi de l'activitat	0	0	0	0	1	4	0	0	0	5	1	0	0	0	0	0	1			5		1		
10.09O. l'infant l'idera l'activitat	0	0	0	0	3	4	3	2	1	13	2	2	1	1	1	7				13		7		
10.11. O. l'infant segueix a un altre que l'idera l'activitat	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1				1		1	
10.CO. CONTROL (N.E:8/OP:26/OL:29)(T.E:5/OP:15/OL:17)	0	0	3	2	11	26	10	6	2	55	8	12	6	3	3	32	26	29	15	17				
11.01.01O. M/P. en companyia	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1						
11.01.02O. M/P observador/-a	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	2						
11.01.03O. M/P observador amb intervencions esporàdiques	0	0	0	0	2	0	2	0	1	5	1	5	2	0	1	1	9							
11.01.04O. Participació guiada	0	0	0	0	1	2	0	2	0	5	0	0	0	0	0	1	0	1						
11.01.05O. Cooperació. M/P infant es coordina per aconseguir un objectiu comú. implicació total	0	0	0	0	1	5	1	0	0	7	1	1	0	1	0	3								
11.01.06O. M/P no hi és en el context d'activitat	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1							
11.PA. PARTICIPACIÓ	0	0	0	0	4	8	5	2	1	20	2	7	5	2	1	17								
12.01O. motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament	0	0	0	0	2	9	4	2	0	17	1	3	4	1	0	9								
12.02O. motius centrats en la conveniència de l'adult (pragmàtics i de control)	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1							
12.03O. estratègies cognitives i lingüístiques	0	0	0	0	1	3	2	1	0	7	0	3	2	0	0	5								
12.04O. estratègies afectives i motivacionals	0	0	0	0	1	8	2	1	3	15	2	4	3	1	3	13								
12.ME. METES	0	0	0	0	4	21	8	4	3	40	3	11	9	2	3	28								
13.1O. llenguatge verbal	0	0	0	0	1	3	2	2	0	8	0	3	2	1	0	6								
13.2O. llenguatge no verbal	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	2	3							
13.3O. accions concretes	0	0	0	0	2	6	2	2	0	12	1	3	1	1	0	6								
13.CC. CONSTRUCCIÓ CONJUNTA	0	0	0	0	3	9	4	4	1	21	1	6	4	2	2	15								
14.01E. permissivitat	4	1	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
14.01O. permissivitat	0	0	0	0	1	2	2	0	0	5	0	1	1	1	0	3								
14.02E. autoritat	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				</		

Annex núm. 14. Graelles de codificació global

CODES-PRIMARY-DOCUMENTS-TABLE

Report created by Super - 14/01/2010 23:35:37

HU: [K:\Tesi\Categoritzacions Atlas .ti\Atlas ti analisi\Categoritzacions tesi_Atlas_10_01_14.hpr6]

Code-Filter: All [439]

PD-Filter: Primary Doc Family "Resultats generals" [86]

Quotation-Filter: All [979]

Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
01.02.01E parella	2
01.02.02E temps i energia	16
01.02.02O temps i energia	1
01.02.03E conciliació vida laboral i familiar	8
01.02.03O conciliació vida laboral i familiar	1
01.02.04E oci	9
01.02.04O oci	11
01.02.05E la visió de l'infant	12
01.02.06E maternitat/paternitat viscuda en positiu	19
01.02.07E maternitat/paternitat viscuda amb dificultats	4
01.02. Canvis que suposa la maternitat/paternitat	83
01.03.01E influència genètica	33
01.03.01O influència genètica	2
01.03.02E influència social i cultural	29
01.03.02O influència social i cultural	10
01.03.04E caràcter	5
01.03.Desenvolupament dels fills	79
01.04.01E anomena idees sobre l'educació en relació als fills/es	76
01.04.01O mostra conductes o fa comentaris que evidencien idees sobre l'educació en relació als fills/es	27
01.04.02E anomena idees en relació a l'escolarització dels infants	14
01.04.03E anomena diferències en funció de gènere	2
01.04.05E Remarca la importància de tenir marge, paciència	6
01.04.Criteris educatius	125
01.05 Valors	12
01.CR CREENCES	299

Annex núm. 14. Graelles de codificació global

Continuació – Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
02.01.01E M/P esmenta aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat en relació amb l'infant	7
02.01.01O M/P esmenta/ mostra/promou aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat en relació amb l'infant	61
02.01.02O M/P esmenta/mostra/promou aspectes o maneres de fer que dificulten mostres d'afectivitat en relació amb l'infant	3
02.01.03E esmenta aspectes o maneres de fer que denoten afectivitat de l'infant en relació M/P	3
02.01.03O l'infant mostra/promou maneres de fer que denoten afectivitat	36
02.01.04O l'infant mostra maneres de fer que dificulten mostres d'afectivitat en relació amb M/P	3
02.01.05O l'infant es mostra afectuós amb un altre infant	4
02.01.06O l'infant està sentat o a sobre la M/P	35
02.01.07O M/P es situa a poca distància de l'infant	67
02.01.08O M/P es situa a distància de l'infant	43
02.01.Afectivitat	1
02.02.00E M/P expressa la intenció de proure contactes i intercanvis amb altres adults	7
02.02.01E M/P expressa la intenció de promoure contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants (P/M)	13
02.02.01O M/P promou contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants	21
02.02.02E M/P esmenta la intenció de promoure intercanvis entre altres adults i el seu/-va fill/-a (P/M)	4
02.02.02O M/P promou intercanvis entre altres adults i el seu/-va fill/-a (P/M)	2
02.02.03O M/P mostra dificultats a l'hora d'establir o promoure contactes i intercanvis entre el seu fill/-a i altres infants (P/M)	3
02.02.04 E M/P esmenta dificultats a l'hora d'establir o promoure intercanvis entre el seu fill/-a i altres adults (P/M)	0
02.02.05E M/P explica l'habilitat de l'infant a l'hora de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	6
02.02.05O M/P estableix contactes amb altres infants	26
02.02.06E esmenta l'habilitat de l'infant a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	6
02.02.06O M/P deixa passar oportunitats d'establir contactes entre el seu fill i altres infants	45
02.02.07O M/P estableix contacte amb altres adults	70
02.02.08E esmenta dificultats de l'infant a l'hora d'establir intercanvis entre altres adults i el seu/-va fill/-a	2
02.02.08O M/P deixa passar la oportunitat d'establir contacte amb altres adults	7
02.02.09E relacionar-se amb altres infants	5
02.02.09O M/P deixa passar oportunitats de contacte amb altres infants	16
02.02.10E expressa la intenció de promoure contactes i intercanvis amb altres adults	2
02.02.10O l'infant mostra l'habilitat de promoure contactes i intercanvis amb altres infants	25
02.02.11O l'infant mostra habilitat a l'hora de promoure intercanvis amb altres adults	41
02.02.12O l'infant mostra dificultats a l'hora d'establir contactes i intercanvis amb altres infants	4
02.02.13E l'infant no mostra interès per relacionar-se amb altres infants	8
02.02.13O l'infant no mostra interès en establir contactes amb altres infants	25
02.02.14E M/P expressa el poder estar per a ells	15
02.02.14O l'infant mostra interès en establir contactes amb altres infants	43
02.02.Interactuació	0

Annex núm. 14. Graells de codificació global

Continuació – Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
02.03.01E fa referència a persones o cercles socials amb que compte (M/P)	8
02.03.01O fa referència a persones o cercles socials amb que compte (M/P)	1
02.03.02E fa referència a la manca de persones o cercles socials amb que poder comptar (M/P)	2
02.03.02O fa referència a la manca de persones o cercles socials amb que poder comptar (M/P)	0
02.03.03E fa referència a persones o cercles socials amb que compte l'infant	14
02.03.03O fa referència a persones o cercles socials amb que compte l'infant	7
02.03.04 E fa referència a la manca de persones o cercles socials amb que pot comptar l'infant	2
02.03. Xarxa Social	0
02.RL RELACIÓ	693
03.01.01E explicita pautes i límits que estableix, com a M/P, en relació a les persones o cercles socials amb que compten	4
03.01.01O M/P evidencia pautes i límits que estableix, com a M/P, en relació a les persones o cercles socials amb que compten	12
03.01.03E explicita pautes i límits ja establerts per l'infant en relació a persones o cercles socials amb que compten	2
03.01.03O l'infant evidencia pautes i límits establerts per en relació a persones o cercles socials amb que compten	9
03.01.04O l'infant mostra la manca o dificultats a l'hora d'adquirir pautes i límits en relació a persones o cercles socials amb que compten	2
03.01.Social	0
03.02.01E explicita actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn(M/P)	7
03.02.01O M/P explicita/mostra actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn	19
03.02.03E explicita pautes i límits ja establerts per l'infant en relació a persones o cercles socials amb qui compten	4
03.02.03O l'infant mostra pautes i límits ja establerts en relació als objectes i entorn	19
03.02.04E expressa la dificultat o la voluntat de l'infant a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i entorn	8
03.02.04O l'infant mostra la dificultat o la voluntat a l'hora de seguir les pautes i límits establerts en relació als objectes i entorn	13
03.02.05O infant explicita/mostra actuacions, pautes i límits que estableix amb l'infant en relació als objectes i l'entorn	2
03.02.Contextual	0
03.RF REFERENT	101
04.01.01E Explicita habilitats adquirides per M/P	8
04.01.02E Explicita habilitats adquirides per l'infant	28
04.01.02O l'infant mostra habilitats adquirides	83
04.01.Destresa	0
04.02.01E explicita les dificultats o falta d'habilitats M/P	6
04.02.02E explicita les dificultats o falta d'habilitats de l'infant	34
04.02.02O l'infant explicita o mostra les dificultats o falta d'habilitats	31
04.02.03E estimula l'infant per tal que millori la seva inexpertesa	4
04.02.03O davant d'una inexpertesa, la mare actua per compte de l'infant	3
04.02.Inexpertesa	0

Annex núm. 14. Graelles de codificació global

Continuació – Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
04.03.01 E explica el procés o l'adquisició d'habilitats M/P gràcies a l'infant	21
04.03.02E explica l'adquisició d'habilitats per part de l'infant	15
04.03.02O mostra l'adquisició d'habilitats per part de l'infant	7
04.03.03O M/P promou l'adquisició d'una habilitat o competència	45
04.03.04 E explica el procés o l'adquisició d'habilitats M/P gràcies a altres famílies	6
04.03.04O M/P promou l'adquisició del llenguatge	11
04.03.05E imitació	13
04.03.05O M/P promou l'adquisició d'un coneixement	6
04.03.06O imita	35
04.03.07O M/P observa a altres pares i/o infants	41
04.03.08O infant observa als altres infants i adults	63
04.03.09O observar les reaccions de l'infant	42
04.03.10E M/P reflexionar i corregir allò que no hem fet bé	2
04.03.10O Felicitat o pondera a l'infant	10
04.03.Aprentatge	0
04.CP COMPETÈNCIA	514
05.01.01O M/P ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	94
05.01.02E M/P ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	3
05.01.02O M/P parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	77
05.01.03E M/P el to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba	2
05.01.03O M/P el to de veu és harmònic d'acord amb la situació en què es troba	33
05.01.04E M/P expressa els continguts del discurs amb claredat	2
05.01.04O M/P expressa els continguts del discurs amb claredat	21
05.01.05E M/P Autocontrol escolta, espera, es mostra pacient i receptiu daant el ritme de l'altre en les seves actuacions	12
05.01.05O M/P escolta, espera, es mostra pacient i receptiu daant el ritme de l'altre en les seves actuacions	19
05.01.06O M/P els moviments del cos són harmònics i suaus	67
05.01.07E expressa que l'infant té un ritme calmat, tranquil, i una parla clara i entenedor	2
05.01.07O l'infant parla amb un ritme calmat, tranquil, clar i entenedor	20
05.01.08O l'infant expressa els continguts del discurs amb claredat	31
05.01.09O l'infant mostra els moviments del cos són harmònics, suaus i adequats a la situació	175
05.01.10E explica que l'infant escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el ritme de l'altre en les seves actuacions	2
05.01.10O l'infant escolta, espera, es mostra pacient i receptiu davant el ritme de l'altre en les seves actuacions	17
05.01.11E l'infant és calmat, tranquil	15
05.01.12E tenir paciència	20
05.01.Serenitat	0

Annex núm. 14. Graelles de codificació global

Continuació – Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
05.02.01O M/P parla amb un ritme accelerat, mostrant nerviosisme o inquietud	8
05.02.06O M/P intercedeix en el ritme de l'altre, l'accelera o actua per compte d'ell fruit de la impaciència	3
05.02.07O l'infant parla amb un ritme accelerat, mostrant nerviosisme o inquietud	5
05.02.08O l'infant mostra un to de veu alt sense que hi hagi una necessitat evident	5
05.02.09O l'infant mostra moviments del cos bruscos, agitats i a voltes imprevisibles	7
05.02.10O l'infant expressa els continguts del discurs de manera confusa i poc clara	2
05.02.12O l'infant intercedeix en el ritme de l'altre, l'accelera o actua per compte d'ell fruit de la impaciència	1
05.02.13E descriu a l'infant com a un nervi, molt actiu	4
05.02.13E menos tranquil/-a, més mogut/-da	7
05.02.13O l'infant es mostra nervios	6
05.02.13O la mare expressa que l'infant s'esvalota/és mostra inquiet	5
05.02.14E perdre els nervis	3
05.02.Esvalotament	0
05.03.01E M/P fomenta la capacitat de centrar la mirada i el interès en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció	2
05.03.01O M/P esmenta/mostra la pròpia capacitat de centrar la mirada i el interès en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció	39
05.03.02E esmenta que l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament	12
05.03.02O l'infant és capaç de tenir la mirada posada i el interès centrat en l'activitat, l'objecte o persona d'interacció, sense actuar-hi explícitament	118
05.03.Atenció	0
05.04.01O M/P comenta/mostra dificultat en centrar-se en una sola cosa, posant atenció en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da o de la persona d'interacció	3
05.04.02E explica la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da o de la persona d'interacció	7
05.04.02O explica/mostra la dificultat de l'infant en concentrar-se en una cosa, dispersant-se en altres aspectes, objectes o persones que estan al marge de l'activitat en que està enrolat/-da o de la persona d'interacció	17
05.04.Desatenció	0
05.05.01O M/P comenta/mostra la capacitat que té d'iniciar i acabar una activitat	6
05.05.02O M/P explica/mostra que davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que aconsegueix la fita perseguida	3
05.05.03E comenta la capacitat que té l'infant per mantenir una activitat o d'iniciar i acabar una activitat	8
05.05.03O es mostra la capacitat que té l'infant d'iniciar i acabar una activitat	100
05.05.04E explica que l'infant davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que aconsegueix la fita perseguida	1
05.05.04O s'evidencia com l'infant davant de dificultats, intenta trobar una solució i continuar fins que aconsegueix la fita perseguida	16
05.05.Persistència	0
05.06.03E comenta les dificultats que t'he l'infant per iniciar i acabar les activitats en que s'enrola	7
05.06.03O s'evidencien les dificultats que t'he l'infant per iniciar i acabar les activitats en que s'enrola	5
05.06.04E expressa que l'infant davant de dificultats, desisteix i no continua	2
05.06.04O es mostra que l'infant davant de dificultats, desisteix i no continua	8
05.06.05O es mostra que l'infant davant de dificultats demana ajuda a un adult	3
05.06.Inconstància	0

Annex núm. 14. Graelles de codificació global

Continuació – Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
05.07.01O M/P mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	10
05.07.02O M/P mostra capacitat per prendre decisions sobre les pròpies actuacions i activitats	1
05.07.03O M/P manifesta/mostra les seves opinions, gustos i preferències en les situacions en que està involucrat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir	3
05.07.04E explica que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	23
05.07.04O M/P fomenta la iniciativa de l'infant en les actuacions i activitats en que està immers/a	62
05.07.05E explicita que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre les pròpies actuacions i activitats	21
05.07.05O s'evidencia que l'infant mostra iniciativa en les actuacions i activitats en que està immers/a	151
05.07.06E manifesta que les opinions, gustos i preferències que mostra l'infant en les situacions en que està involucrat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir	3
05.07.06O s'evidencia que l'infant mostra capacitat per prendre o decisions sobre les pròpies actuacions i activitats	134
05.07.07E s'entreté sol	13
05.07.07O expressa opinions, gustos i preferències que mostra l'infant en les situacions en que està involucrat tant sigui per fer una demanda o per negar-se a participar, fer o dir	9
05.07.08E l'infant és mostra més independent afectivament	20
05.07.08O L'infant es autònom durant l'estona de cafè	15
05.07.09E M/P expressa el desig que l'infant sigui més independent	12
05.07.09O S'entreté sol/-a	27
05.07.10E l'infant es mostra tranquil sense la presència de M/P durant la reunió de pares	3
05.07.10O L'infant està tranquil/-a amb altres sense la M/P	20
05.07.Autonomia	0
05.08.01E M/P explica que pren la iniciativa en les actuacions i activitats en que l'infant està immers/a obviat les opinions de l'infant	1
05.08.01O M/P pren la iniciativa en les actuacions i activitats en que l'infant està immers/a	24
05.08.02E M/P explicita baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant	14
05.08.02O M/P mostra baixes expectatives envers l'autonomia de l'infant	21
05.08.03E explicita que les decisions sobre les pròpies actuacions i la participació de l'infant en activitats depenen d'altres	2
05.08.03E M/P vol intervenir més però l'infant vol fer les coses sol (vestir, menjar)	2
05.08.03O s'evidencia com les decisions sobre les pròpies actuacions i la participació de l'infant en activitats depenen d'altres	6
05.08.04O la mare està amb l'infant durant l'estona de cafè	7
05.08.05E l'infant reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè	2
05.08.05O l'infant reclama la presència de M/P durant l'estona de cafè	16
05.08.06E l'infant és dependent afectivament	22
05.08.06O dependent afectivament	14
05.08.07O infant es mostra dòcil-moldeable (es convenç fàcilment)	43
05.08.08E demana atenció, no s'entreté sol	6
05.08.08O L'infant reclama l'atenció o la proximitat de l'adult	56
05.08.09O M/P reclama l'atenció o proximitat de l'infant	23
05.08.10O P/M no promou l'autonomia de l'infant	10
05.08.11O cafè M/P surten de la sala per deixar a l'infant	3
05.06.05O es mostra que l'infant davant de dificultats demana ajuda a un adult	3
05.08.Dependència	0

Annex núm. 14. Graelles de codificació global

Continuació – Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
05.09.01E M/P explicita el fet de protegir l'infant de possibles amenaces o riscos	3
05.09.01O M/P explicita/mostra protecció envers l'infant de possibles amenaces o riscos	12
05.09.02E explicita que l'infant es mostra cautelós davant de possibles amenaces	2
05.09.02O s'evidencia que l'infant es mostra cautelós davant de possibles amenaces	14
05.09.Precaució	0
05.10.01O M/P mostra com davant d'una dificultat o risc menor deixa fer a l'infant, no li dóna informació ni evita que es posi en la situació. Dóna marge d'actuació encara que la situació no estigui totalment controlada	2
05.10.02E explica que l'infant davant d'una dificultat, una situació complicada o un perill menor, porta a terme les seves actuacions sense cautela	1
05.10.03E explica que l'infant davant d'una situació nova o quan percep un possible risc, és mostra prudent però fa temptatives per sortir-se'n autònomament sense implicar l'adult	3
05.10.03O l'infant davant d'una situació nova o quan percep un possible risc, és mostra prudent però fa temptatives per sortir-se'n autònomament sense implicar l'adult	3
05.10.Aventurar	0
05.11.01O M/P promou el tenir cura dels objectes i materials que l'envolten	10
05.11.02E M/P procura tenir en compte i respectar als altres	4
05.11.03E M/P fomenta el respecte en situacions compartides amb altres infants o adults	3
05.11.03O M/P espera el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults	7
05.11.04O M/P fomenta el esperar el torn de paraula	2
05.11.05O M/P a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	21
05.11.06O l'infant té cura dels objectes i materials que l'envolten	35
05.11.07O l'infant té en compte i respecta el medi ambient	1
05.11.08O l'infant és capaç d'esperar el torn d'actuació en situacions compartides amb altres infants o adults	15
05.11.09O l'infant és capaç d'esperar el torn de paraula	5
05.11.10E explica que l'infant a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	1
05.11.10O l'infant a l'hora de compartir materials o espais, té en compte a l'altre	56
05.11.11E M/P ser tolerant i comprensiu/-va	23
05.11.11O l'infant mostra tolerància	12
05.11.12E generositat	1
05.11.12O mostra generositat	3
05.11.13O M/P fomenta que l'infant tingui opinió	10
05.11.Consideració	0

Annex núm. 14. Graelles de codificació global

Continuació – Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
05.12.03O M/P envaeix el torn de paraula o d'actuació en situacions compartides amb altres infants i/o altres famílies	5
05.12.04O M/P es mostra poc curós amb els objectes i materials que l'envolten	3
05.12.05O l'infant té una actitud desconsiderada amb el medi ambient	1
05.12.06E considera que l'infant envaeix el torn de paraula o d'actuació en situacions compartides amb altres infants i/o famílies	1
05.12.06O l'infant envaeix el torn de paraula o d'actuació en situacions compartides amb altres infants i/o altres famílies	6
05.12.07O l'infant és poc curos/-a amb els objectes i materials que l'envolten	4
05.12.08O l'infant no vol compartir objectes o espais	2
05.12.09E agresivitat	7
05.12.10 es mostra irrespectuosa amb la mare	1
05.06.05O es mostra que l'infant davant de dificultats demana ajuda a un adult	3
05.12.Desconsideració	0
05.13.01E explica la importància de col·laborar amb altres i intercanviar joguines, objectes o espais	1
05.13.01O M/P col·labora amb altres i intercanviar joguines, objectes o espais	4
05.13.02E explica la importància que l'infant col·labori amb altres i intercanvi joguines, objectes o espais	3
05.13.02O l'infant col·labora amb altres i intercanvi joguines, objectes o espais	30
05.13.03O M/P estimula l'infant a compartir materials	6
05.13.Compartir	0
05.14.01O M/P evita compartir amb altres objectes i espais	1
05.14.02E explica que a l'infant li costa compartir amb altres objectes i espais	5
05.14.02O l'infant evita compartir amb altres objectes i espais	14
05.14.03O M/P no fomenta el compartir materials o espais davant d'un petit conflicte	7
05.14.Acaparar	0
05.15.01E explica que fomenta que l'infant participi en desar els objectes	5
05.15.01O M/P mostra com fomenta que l'infant participi en desar els objectes	13
05.15.02E explica que l'infant participa en desar els objectes o organitzar l'espai	4
05.15.02O la mare participa a l'hora de desar objectes i reorganitzar els racons o material	9
05.15.03O l'infant participa en desar els objectes o organitzar l'espai	34
05.15.Ordre	0
05.16.01E explicita que l'ordre no és una prioritat en acabar una activitat	1
05.16.01O M/P evidencia que l'ordre no és una prioritat en acabar una activitat	11
05.16.02E explica que evita participar a l'hora de desar objectes en acabar l'activitat	2
05.16.02O M/P evidencia com evita participar a l'hora de desar objectes en acabar l'activitat	3
05.16.03E explicita que l'infant al finalitzar una activitat deixa el material sense guardar	2
05.16.03O l'infant al finalitzar una activitat deixa el material sense guardar	13
05.16.04E explica que l'infant evita participar a l'hora de desar objectes i reorganitzar els racons o materials	1
05.16.04O l'infant evita participar a l'hora de desar objectes i reorganitzar els racons o materials	3
05.16.05O M/P desa els objectes sense fer particip l'infant	2
05.16.Desordre	0
05.AC ACTITUD	2283

Annex núm. 14. Graelles de codificació global

Continuació – Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
06.01E esmenta les pròpies pertinences o preferències d'objectes, materials o jocs	1
06.02E esmenta les pertinences o preferències d'objectes, materials o jocs de l'infant	11
06.02O l'infant mostra preferència per un objecte, material o joc	1
07.01.Descoberta	0
06.OM.OBJECTE/MATERIAL	2
07.01.02E descoberta comenta la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	1
07.01.02O descoberta s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	5
07.01.Descoberta	0
07.02.01E exploratòria l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	1
07.02.01O exploratòria l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	9
07.02.02E exploratòria comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	8
07.02.02O exploratòria s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	26
07.02.Exploratòria	0
07.03.01E psicomotriu l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	3
07.03.01O psicomotriu l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	18
07.03.02E psicomotriu comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	12
07.03.02O psicomotriu s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	32
07.03.Psicomotriu	0
07.04.01E pràxico constructiva l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	8
07.04.01O pràxico constructiva l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	14
07.04.02E pràxico constructiva comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	9
07.04.02O pràxico constructiva s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	26
07.04.Pràxico constructiva	0
07.05.01E artística plàstica l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	7
07.05.01O artística plàstica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	18
07.05.02E artística plàstica comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	10
07.05.02O artística plàstica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	28
07.05.Artística-plàstica	0
07.06.01E simbòlica l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	3
07.06.01O simbòlica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	15
07.06.02E simbòlica comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	9
07.06.02O simbòlica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	48
07.06.Simbòlica	0

Annex núm. 14. Graelles de codificació global

Continuació – Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
07.07.01E musical l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	3
07.07.01O musical l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	18
07.07.02E musical comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	3
07.07.02O musical s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	19
07.07.03O musical M/P participa activament durant les cançons	13
07.07.04O musical l'infant participa activament durant les cançons	9
07.07.Musical	0
07.08.01E literària l'adult comenta la seva preferència o participació en aquests tipus d'activitat	9
07.08.01O literària l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	24
07.08.02E literària comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	6
07.08.02O literària s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	27
07.08.Literària	0
07.09.01E fantàsica l'adult comenta la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	3
07.09.01O fantàsica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	3
07.09.02E fantàsica comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	2
07.09.02O fantàsica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	3
07.09.Fantàsica	0
07.10.01O cura personal l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	24
07.10.02E cura personal comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	9
07.10.02E no participa	5
07.10.02O cura personal s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	18
07.10.Cura personal	0
07.11.01O domèstica l'adult mostra la seva preferència o participació en aquest tipus d'activitat	4
07.11.02E domèstica comenta la participació o preferència de l'infant en aquests tipus d'activitat	3
07.11.02O domèstica s'evidencia la participació o preferència de l'infant en aquest tipus d'activitat	7
07.11.03E domèstica participen en tasques domèstiques	11
07.11.04E domèstica no participen en tasques domèstiques	9
07.11.Domèstica	2
07.12.02E menjar l'adult comenta que l'infant vol menjar sol/-a	1
07.12.Esmorzar	38
07.AV ACTIVITAT	598
08.01E l'adult comenta aspectes relacionats amb l'aparença corporal personal	1
08.01O l'adult evidencia la importància dels aspectes relacionats amb l'aparença corporal personal	7
08.02E l'adult comenta aspectes relacionats amb l'aparença corporal de l'infant	1

Annex núm. 14. Graelles de codificació global

Continuació – Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
08.AF ASPECTE FÍSIC	9
10.01O l'adult inicia l'activitat	38
10.02E l'adult finalitza la seva participació	1
10.02O l'adult finalitza la seva participació	5
10.03E l'adult anima a la continuïtat	1
10.03O l'adult anima a la continuïtat	153
10.04E l'adult desencadena la fi de l'activitat	1
10.04O l'adult desencadena la fi de l'activitat	15
10.05E l'adult lidera l'activitat	7
10.05O l'adult lidera l'activitat	93
10.06E l'infant inicia l'activitat	7
10.06O l'infant inicia l'activitat	79
10.07E l'infant finalitza la seva participació	1
10.07O l'infant finalitza la seva participació	34
10.08E l'infant anima a la continuïtat	0
10.08O l'infant anima a la continuïtat	36
10.09O l'infant desencadena la fi de l'activitat	44
10.10E l'infant lidera l'activitat	5
10.10O l'infant lidera l'activitat	149
10.11 O l'infant segueix a un altre que lidera l'activitat	8
10.CO CONTROL	677
11.01.01E M/P en companyia	1
11.01.01O M/P en companyia	40
11.01.02O M/P observador/-a	27
11.01.03E M/P observador amb intervencions esporàdiques	1
11.01.03O M/P observador amb intervencions esporàdiques	105
11.01.04O Participació guiada	34
11.01.05E Cooperació MP/infant es coordinen per aconseguir un objectiu comú implicació total	3
11.01.05O Cooperació MP/infant es coordinen per aconseguir un objectiu comú implicació total	48
11.01.06O M/P no hi és en el context d'activitat	6
11.01.07O M/P fa accions o diu suggerències per dirigir l'activitat	65
11.02.08O Mare repeteix verbalment el que l'infant diu	6
11.PA PARTICIPACIÓ	336

Annex núm. 14. Graelles de codificació global

Continuació – Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
12.01E motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament	10
12.01O motius centrats en l'infant i el seu desenvolupament	180
12.02E motius centrats en la conveniència de l'adult (pràgmatics i de control)	2
12.02O motius centrats en la conveniència de l'adult (pràgmatics i de control)	51
12.03E estratègies cognitivo lingüístiques	7
12.03O estratègies cognitivo lingüístiques	49
12.04O estratègies afectives i motivacionals	168
12.ME METES	467
13.1E llenguatge verbal	8
13.1O llenguatge verbal	135
13.2O llenguatge no verbal	38
13.3O accions concretes	140
14.04E marge total d'acció	1
13.CC CONSTRUCCIÓ CONJUNTA	0
14.01E permissivitat	15
14.01O permissivitat	44
14.02E autoritat	5
14.02O autoritari	27
14.03E hiperprotecció	11
14.03O hiperprotecció	43
14.04E marge total d'acció	1
14.04O marge d'acció	74
14.05E harmònic	20
14.05O harmonia	132
14.06E Raonar i explicar les coses	23
14.06O Raonar i explicar les coses	21
14.07E flexibilitat en els límits	1
14.EP ESTILS PARENTALS	0
15.01E Objectiu M/P	1
15.01O Objectiu M/P	15
15.02O Objectiu Infànt	32
15.03E Autorregulació M/P	6
15.03O Autorregulació M/P	13
15.04E Autorregulació Infànt	3
15.04O Autorregulació Infànt	30

Annex núm. 14. Graelles de codificació global

Continuació – Superfamílies de codis- supercodis- codis	RESULTATS TOTALS
15.05O Altres M/P	3
15.06O Altres Infant	2
15.C.I. CANVI EN LA INTENCIONALITAT	844
16.01O P/M	196
16.02E altres infants	1
16.02O altres infants	63
16.03E altres adults	1
16.03O altres adults	48
16.04E germà/na	2
16.04O germà	43
16.05E educadora	1
16.05O educadora	26
16.06E grup gran	1
16.06O grup gran	95
16.P.PARTICIPANTS	477
17.01E activitats que no fas a casa	9
17.02E espai segur	7
17.03E observar i escoltar a altres mares	13
17.04E rutina	6
17.05E espais estimulants	4
17.05E apreng activitats per fer a casa	2
17.06E materials estimulants	3
17.06E aprendre i millorar com a mare	9
17. ESPAI FAMILIAR	30
18.01E Plora sovint	4
18.01O Plora	4
18.02E plora menys	1
18.03E poca agilitat	13
18.03O poca agilitat	2
18.04E agilitat	13
18.04O agilitat	4
18.05E encara és petita	6
18.06E frustració (plor, rabieta)	5
18.06O frustració (plor, rabieta)	3
18. INFANT	43
TOTALS:	7537

Annex núm. 7. DVD de les famílies participants en la recerca

El DVD que trobareu adjunt el vaig elaborar en agraïment a la participació de les famílies en aquesta recerca. Les imatges s'estructuren seguint les dinàmiques d'una sessió de l'Espai Familiar: l'arribada, el joc lliure, la proposta d'activitat en grup, l'esmorzar, els infants durant l'estona de la reunió de les famílies, l'activitat musical en grup i el comiat.

Vaig prioritzar editar imatges amb varietat d'escenaris d'activitat i situacions on la participació de les díades o grups mostressin pràctiques socioeducatives potencialment enriquidores per a les mares, pares i infants. Vaig tenir cura que el DVD mostrés imatges de totes les famílies i que totes fossin protagonistes durant un espai de temps similar.

En acabar el curs, es va organitzar una sessió on es va projectar la pel·lícula amb totes les famílies i professionals vinculades. També es van lliurar còpies del DVD a cada família, a La Casa dels Infants de Can Vinader i a l'ajuntament de Castelldefels.

